JOSEP TORRAS I BAGES

OBRES COMPLETES

Volum V

Publicacions de l'Abadia de Montserrat

El doctor Josep Torras i Bages (1846-1916), bisbe de Vic, ha estat, en certa manera, el patriarca espiritual de la Catalunya contemporània i les seves obres han constituït durant molts anys una mena de llibre de capçalera dels cristians catalans. Aquesta nova edició permet de posar-les altre cop a l'abast dels interessats, per ordre temàtic i sense fer cap distinció de les llengües emprades, sinó d'acord amb la cronologia. Aquest cinquè volum és dedicat íntegrament a les pastorals, que feren famós el bisbe de Vic més enllà dels límits de la seva diòcesi. Es tracta d'un gran bloc, iniciat ja al volum IV i que serà completat al volum VI.

Obres completes de Torras i Bages

Biblioteca Abat Oliba, 63

JOSEP TORRAS I BAGES

OBRES COMPLETES

Volum V

Publicacions de l'Abadia de Montserrat
1988

Primera edició, maig de 1988
ISBN 84-7202-940-9
Dip. leg. B. 15.928-1988
Impremta de Montserrat

JOSEP TORRAS I BAGES, BISBE DE VIC

III. PASTORALS

(Continuació)

LA PAGESIA CRISTIANA *

SUMARI

I. Motius d'especial propensió als agricultors.
II. Admirable constitució de les cases de pagès catalanes.
III. La seva influència moral i religiosa.
VI. La seva força social.
V. Harmonia de la vida agrícola i industrial.
VI. Relacions del pagès amb Déu, amb la naturalesa i amb els demés homes.
VII. Integral constitució de la família agrícola.

NÓS, EL BISBE DE VIC,

Als propietaris, parcers i jornalers de la terra, i a tots els qui treballen en la producció de la riquesa material i són de la nostra jurisdicció, salut i pau en Nostre Senyor Jesucrist.

Replete terram et subiicite eam.
«Pobleu la terra i domineu-la.»

(GÈNESI, I, 28.)

* Document episcopal que l'autor, pagès d'origen i d'afecció, dedica a la que es pot dir la seva classe social, amb la qual ha pogut gustosament alternar en la pastoral Visita.

I

Motius d'especial propensió als agricultors

El nostre cor sent una afectuosa necessitat de dirigir-vos la present Carta, caríssims fills. És cert que l'amor que deriva de Jesucrist s'estén a tot l'humà llinatge, que tots els fidels cristians subjectes a la jurisdicció espiritual del Prelat són igualment acreedors de son paternal afecte i dels cuidados i atencions que requereix l'obligació de treballar per a la salvació de tots; però és indubtable també que aquest afecte u i igual per a tots els membres del cos social, els membres del cos místic de Jesucrist, revesteix matís distint en les diferents classes i condicions de persones que hi ha dintre de la Santa Mare Iglésia, com la llum que fa visibles els objectes de la terra és una, i, no obstant, apareix amb matís divers en l'horitzó, en les muntanyes, en els rius, en els camps i en els prats.

El nostre afecte a la Pagesia és singular i provinent de motius naturals i sobrenaturals, personalíssim i juntament fill de les circumstàncies de l'ofici pastoral, que per missió divina exercitem en aquesta nostra estimada Diòcesi. La Providència, qui governa tot el curs de la vida humana, féu que naixéssim de llinatge pagès, i que les tradicions, els sentiments, els costums de les *Cases de pagès* tinguessin una gran influència en la formació del nostre caràcter, servint com de base a la filosofia i a la teologia i a totes les altres disciplines científiques a què naturalment tinguérem de subjectar-nos com a preparació per a l'estat sacerdotal. O al portar-nos la Providència a aquesta Diòcesi, i a l'unir-nos amb ella pel vincle de l'espiritual i sobrenatural matrimoni de l'episcopat, sortí del nostre cor espontàniament aquella tendríssima i amorosa expressió d'Adam, al desvetllar-se del misteriós somni, trobant-se al costat l'esposa que el Senyor li donava; això és, os dels meus os-

sos i carn de la meva carn.[1] Perquè encara que dintre de la nostra jurisdicció eclesiàstica s'hi troba la indústria manufacturera amb una importància que supera a gairebé totes les altres diòcesis d'Espanya, no obstant, en molts llocs els mateixos industrials tenen més o menys de pagesos; i el caràcter agrícola de tot el país és indubtable, i encara que la indústria vagi prosperant, no obstant, per la força natural de les coses la pagesia continuarà essent com la base social, com l'ossada de tot el país; i així és que la viva intuïció dels nostres venerables antecessors, qui en les monedes episcopals d'Osona hi feien gravar el parell de bous, símbol bellíssim del caràcter agrícola del país que espiritualment governaven, veia el caràcter permanent de la terra i sentia amb vehemència la sabor específica de la vida humana que caracteritza a la nostra gent.

D'altra banda, l'estat sacerdotal està lligat amb un llaç de gran afecte amb la pagesia d'aquest país, puix d'aquestes cases de pagès, lo mateix de les famílies dels propietaris que de les dels parcers i de les dels jornalers, han eixit sacerdots, religiosos i religioses, obrers evangèlics, qui han cultivat i cultiven la vinya del Senyor, no solament en aquesta Diòcesi; sinó en moltíssimes altres d'Espanya i de tota la cristiandat; especialment en les nacions en les quals, per ésser noves en la fe, necessiten l'auxili d'aquelles parts on la Iglésia de Déu existeix des de son principi.

II

Admirable constitució de les cases de pagès catalanes

I si aquesta no hagués d'ésser, caríssims fills, una Carta evangèlica per raó dels nostre ofici pastoral, vos parlaríem de l'atenció especial que la constitució familiar i territorial de

1. Gènesi, XI, 23.

les *Cases de pagès* ha de merèixer de tots els homes pensadors i amants del bon ordre i fecunditat de la societat civil. Meresqué ja aquesta atenció fa anys de part d'un estranger eminent, qui en lo que toca a l'estudi de l'ordre i composició convenient de la societat és considerat com un dels prohoms d'Europa i fundador d'una escola que ha influït poderosament en aquest ordre d'idees en tota la societat civilitzada; i Nós amb legítima satisfacció, en la contemplació directa i immediata de la composició social del nostre país, veiem com els nostres antecessors, els nostres progenitors, els nostres passats, qui donaren forma a la nostra societat, tingueren, en virtut de la natural finesa de son enteniment, fecundat per la gràcia cristiana, un coneixement pràctic de les conveniències socials al fomentar la constitució i permanència de les cases de pagès, a les que l'alludit sociòleg estranger anomenà *familles souches*,[1] famílies qui són com soques, d'on deriven com rebrots altres cases, que, enllaçant-se les unes amb les altres, afavoreixen l'esperit de família, i són un remei contra l'acció dissolvent i corrosiva del temps, que així com arriba a corcar i esmicolar les penyes de les muntanyes, convertint-les en arena, així també tira a dissoldre la humana associació, deixant als homes, deslligats els uns dels altres, com grans d'arena, movedissos i incapaços de resistir als torbs i tempestats que naturalment sovint hi ha d'haver en la terra.

Tot lo que sia afavorir l'esperit d'associació, l'organització dels homes dins de les formes que la naturalesa i la llei de Jesucrist han consagrat, és fer una obra agradable al Criador del llinatge humà, qui de moltíssimes maneres, per medi dels seus profetes, ensenyà als homes com no els havia fet per a viure separats els uns dels altres, sinó units; i aquell *vae soli*[2] que ressona en les Sagrades Escriptures, el crit de compassió envers el qui sol i vern ha de fer el camí de la vida, és

1. Le Play, *La Réforme sociale en France*, vol. II, pàg. 66.
2. Eclesiastès, IV, 10.

com un crit d'alerta del Criador que deu excitar a tots els homes qui per raó de sa intelligència, de sa posició econòmica o de sa virtut, tenen influència en la societat per a treballar en el sentit de que en ella hi hagi sempre nuclis de defensa humana, aglutinants poderosos que mantinguin la unió entre els homes; la qual és tot l'objecte que en la vida present se proposà el diví Redemptor Jesús, segons aquella tendríssima oració que dirigí al Pare celestial: «Feu que tots sien com si fossin un, com Vós i jo som una sola cosa».[1]

Els nostres passats tingueren una intuïció vivíssima, illuminats per la gràcia del Redemptor Jesús, de la necessitat d'aglutinants socials: era com un sentiment que informava a la comunitat humana del nostre país; no discutien, no analitzaven especulativament, no feien estudis socials en les Universitats i escoles, però passaven sa silenciosa vida en l'estudi de les grans lliçons que a l'home reflexiu donen la naturalesa i la gràcia; sabien que en el món hi ha d'haver moviments tempestuosos com en la terra hi ha rius, torrents i xaragalls que s'emporten els camps, i per això hi plantaven xops per a aguantar les vores, i amb el mateix sentit íntim i vivíssim coneixien la necessitat de les cases de pagès destinades a regularitzar i normalitzar els corrents de passions i d'idees que sovint en el món se desfrenen, i que és necessari contenir perquè, en lloc de fecunditzar la societat, no la destrueixin.

Naixia aquesta ciència social dels nostres passats de l'amor. No eren ells, no són encara avui els qui noblement segueixen els seus passos, uns explotadors de la terra sense altra mira que l'interès egoista de fer-se rics, sentien profundament la seva missió social, amaven el país i justament es creien obligats a mirar per son bé. No els inflava la supèrbia de constituir una casa poderosa; en lloc de l'esperit mundà, regia la seva conducta l'esperit cristià, per sa naturalesa difusiu i generalitzador d'afectes amorosos; i així succeïa i succeeix

1. Joan, XVII, 11.

afortunadament encara en aquesta nostra estimada Diòcesi, que quan pel matrimoni d'un hereu amb una pubilla se juntaven dos patrimonis, en els capítols matrimonials se pactava que dits dos patrimonis se tornarien a separar, heretant per a cada un d'ells un fill diferent.

I encara havem vist en els rústecs filosops socials de les nostres cases de pagès instints tan altíssims d'amor a la terra, al membre social de què formaven part, que deixa molt a sota l'especulació científica dels savis sociòlegs qui estudien les entranyes naturals de la societat per a determinar l'estructura que ha de tenir el cos social; i estaven amb tant d'avantatge de sàvia elevació els nostres pagesos, perquè la ciència social ha de tenir per motor i principi directiu l'amor, que els nostres passats i molts dels presents també posseeixen en la forma més elevada, que és en la forma sobrenatural i divina. Tenien i tenen la caritat de pàtria, que els moderns laïcistes, els qui es fan apòstols de la societat laica, són incapaços de posseir, perquè són incapaços de vèncer l'egoisme, que és el corc destructor de la germanor humana, que sols pot matar la caritat sobrenatural que deriva de l'amorosíssim Jesús. Doncs havem trobat en nostres expedicions apostòliques de Santa pastoral Visita cases, el darrer propietari de les quals, morint sense fills, deixava el patrimoni a algú de la parentela, però amb la condició precisa de que se n'anés a viure a la casa pairal; i havem trobat també propietari de molta importància, de vida ja de gran ciutat, que es resolgué a tornar a la casa de pagès vella i grandiosa per a complir l'encàrrec d'afecte del pare moridor, que li digué: «Fill, estima sempre molt aquesta casa, com jo la só estimada.» El ritme vital harmònic de la societat naix de la circulació de l'afecte, i el regnat social de l'afecte humà, que els positivistes cregueren poder revifar amb l'amor laic de l'home, sols és subsistent, robust i fecund quan deriva de la flama de la caritat cristiana. L'amor natural (mai, no obstant, el laic, és a dir, divorciat de l'amor religiós) pogué ésser un aglutinant eficaç en les societats primitives; però quan el món arriba, pel curs d'una llarga existència, a

la complicació de la vida, fins podem dir a la decrepitud de la vida, sols menjant del fruit de l'arbre de vida, que és Jesucrist, la societat renova les forces i adquireix saba de vida. Sense aquest aliment diví de l'esperit que dóna calor a totes les operacions vitals de la societat, aquesta se fa caduca i cau miserablement en la descomposició, signe precursor de la mort en tot organisme, tant individual com collectiu.

III

La seva influència moral i religiosa

Per això Nós, considerant la vida pagesa com una base social, com un aglutinant d'homes de gran vàlua en nostre país, havem cregut que era propi de nostre deure pastoral dirigir-vos la present Carta, que, d'altra banda, creiem ha d'ésser profitosa a tots els nostres diocesans, puix el treball agrícola ve a ésser com un símbol i representació de tots els oficis i professions dedicats a la producció de la substància material, necessària per a la vida humana a la terra. A tot el llinatge, sense distingir professió ni ofici, se dirigí el Criador al dir als nostres pares: «Creixeu i multipliqueu-vos, i ompliu la terra i subjugueu-la»; i més tard, després de la seva prevaricació, al promulgar la llei del treball com una condició imposada a la nostra naturalesa, amb aquelles paraules sobiranes que diuen menjaràs pa amb la suor de ton front,[1] se dirigí no solament als pagesos, sinó també a tots els homes.

La vida humana és un lligament de distints elements que tots plegats formen una sublim unitat; però és indubtable que, sobretot i d'una manera més evident que en altres parts en nostre país, l'agricultura, la vida pagesa, té una importància transcendental que influeix d'una manera eficaç en la civi-

1. Gènesi, III, 19.

lització general, i li ha de donar un to moral; essent la societat pagesa com la societat típica, primitiva, essencial, com el mot-llo proporcionat per la naturalesa que, desenrotllant-se en majors proporcions, convé que sempre servi la llei harmònica de vida de son germen, la vida patriarcal que tots els pobles de la terra, cristians i gentils, han considerat respectable i font generosa d'utilíssims sentiments humans.

En l'ordre fisiològic, per lo que ateny a la sanitat física dels homes, és de sentit comú universal la influència benèfica del camp, de la muntanya i de sos aires i de ses aigües sobre els habitants de la ciutat. Sembla que en els homes hi hagi també la llei general dels sers físics, qui degeneren quan se'ls transplanta de son lloc d'origen, i que per a la regeneració s'ha de renovar la llavor primitiva, el germen natural i propi. Així de la ciutat surten sos habitants i se'n van al camp i a la muntanya per a fortificar sa salut, com si la vida pagesa fos (i en realitat és) la vida primitiva humana, i la forma que encaixa més amb la nostra naturalesa. I el preciós tresor de renovació de vida que troba la humanitat en la pagesia en l'ordre físic, l'ha de trobar també en l'ordre espiritual, perquè les harmonies socials, signe eloqüent de procedència divina, són més encara en l'ordre espiritual que no pas en l'ordre físic, i la correspondència en l'ordre moral entre la vida pagesa i la vida ciutadana és evident, com i també ho és que la forma patriarcal és la forma engendradora permanent de tota la vida humana.

Fins en l'ordre religiós, en lo que ateny a les creences, tota la humanitat civilitzada ne cerca el germen en la història dels patriarques, i per això els llibres de l'Antic Testament són un text sagrat, on estudia el germen de la vida de l'esperit en aquells antiquíssims pagesos que anomenem Abraham, Jacob, Isaac, etc., l'home modern, el ciutadà de les nacions d'Europa, d'Amèrica i d'Austràlia: en una paraula, la Cristiandat sencera del segle XX. I la Santa Mare Iglésia, a les dones dels nostres dies i de les grans ciutats, sia qualsevulla la classe social a què pertanyin, en la missa nupcial els recorda l'exemple de vida

d'aquelles antigues i venerables mestresses i mares de família Raquel, Sara i Rebeca com a exemplars de virtut i de la pràctica de vida domèstica. I és perquè la Iglésia, amb sabiduria divina i discreció maternal, comprèn que els gèrmens, lo mateix en la vida física que en la vida moral, han de subsistir com fonts de vida, i que aquesta s'estronca quan s'asseca la font d'on deriva.

Per això Nós, constituït per designi de la Providència mestre de vida en aquest Bisbat, creiem complir un deure pastoral a l'exhortar-vos, caríssims fills, a perseverar en la vida pagesa, no sols pel vostre bé i pel bé del país, sinó que fins pel bé de la humanitat en general, per constituir la pagesia cristiana un germen de vida social de gran vàlua.

IV

La seva força social

Un talent famós del segle XIX, encara que desgraciadament no tingué la sabiduria de saber viure i morir com deu un cristià, si bé és cert que en sa obra més important féu justícia a la maternal influència de la Iglésia catòlica sobre els pobles d'Europa, explicà amb una gran exactitud el fet de la Revolució a França i, de conseqüent, podem dir a tot arreu, no com una època heroica i d'alts sentiments, encara que fossin extraviats, sinó com una època de gran misèria moral, de decadència i descomposició social produïda en gran part per haver-se disminuït en el país i gairebé desaparegut la vida pagesa, les antigues cases que en diferents parts del territori administraven i dirigien i sostenien la societat, com l'ossada sosté el cos de l'home i és condició necessària de l'exercici de la força vital.

Aquest escriptor,[1] sense potser ell pensar-s'ho, parla com un intèrpret de la doctrina catòlica, la qual ensenya que la

1. Taine, *Les origines de la France contemporaine.*

posició, la riquesa i l'autoritat que tenen els homes dins de la societat, és una mena d'ofici que els imposa altíssimes obligacions, que no és la posició, la riquesa i l'autoritat un avantatge egoístic per l'individu que la posseeix, sinó que importa una missió que ha de complir, envers els seus paisans, motiu pel qual la Providència i la llei de la societat li han donat aquelles prerrogatives; com en la societat espiritual de la Iglésia, qui posseeix un benefici el té, no per a disfrutar-lo i regalar-se amb la pensió que percep, sinó per a dedicar sa vida en bé dels fidels cristians, complint les obligacions que en favor d'aquests li ha imposat la Santa Mare Iglésia.

I així és que el propietari, devent considerar sa posició social com un benefici que existeix pel bé general del país, té una mena d'obligació de residència, com valent-se d'aqueix mateix concepte canònic s'expressa l'alludit escriptor, i l'incompliment absolut d'aquesta llei social de la residència no sols porta la destrucció a la curta o a la llarga del propietari particular, sinó també la descomposició social del país, que va naturalment mal menat quan li falta la direcció, l'exemple, la protecció i el sosteniment d'aquells qui per sa posició i conseqüents prerrogatives vénen a ésser com les naturals autoritats socials per sa superior categoria. És necessari que ells tinguin amb el país una comunitat de vida, puix els membres fan un cos quan estan units pel vincle de la vida; un membre queda mort quan li falta la participació de la vida comuna, i això passa en la vida pública i social lo mateix que en la vida de l'individu particular. Per això Nós exhortem, en nom de Jesucrist Senyor nostre, Cap invisible de la societat cristiana, als membres preeminents d'ella per sa posició econòmica, per sa ilustració, per qualsevol superioritat que posseeixin, a fi que no se separin de la comunitat de vida del país, i que fins aquells qui per sa riquesa especial o per sa categoria social o per les circumstàncies del temps visquin fora dels llocs on tenen els seus patrimonis, finques o grans indústries, procurin almenys passar en dits llocs alguna part de l'any afavorint amb l'influx de sa riquesa, de sos coneixements i amb l'exer-

cici de les virtuts cristianes la vida del país; perquè és precís que tinguin present que Jesucrist en l'hora del judici els examinarà amb gran rigor sobre aquest punt, com se desprèn clarament de diferents llocs de l'Evangeli. La societat, segons la doctrina del nostre diví Redemptor, és un cos, és son cos místic, i tots els membres que componen el cos han de servir-se l'un a l'altre, i el membre més robust està més obligat a servir al menys robust, i el més noble al més vil, i un membre que sols servís per a xuclar la vida dels demés seria monstruós i mereixedor d'ésser amputat, perquè la vida és per tot el cos; i així la mateixa Providència divina, que distribueix la vida, fa que tot membre que se separa del cos, que no es comunica amb els altres membres, que no fa participant de la vida que disfruta als demés i que sols xucla la que els altres tenen, aquest membre, diem, per la mateixa llei amb què la Providència regeix la vida, està condemnat a mort; i l'experiència sovint ens fa veure en la pràctica social l'execució de la sentència de mort dictada per les lleis naturals que regeixen a la humanitat contra dits membres, que, aïllant-se de la vida comuna, no segueixen altra llei que la del propi egoisme.

I devent Nós predicar el bé comú i general, i essent un principi evident, endevinat per la intuïció dels nostres passats, la conveniència de que existeixin aqueixes cases pairals, anomenades molt pròpiament pel cèlebre Le Play *maisons souches*, que són aglutinants socials de força poderosa, i tenint, a més, present la doctrina de nostre Santíssim Pare el Papa Lleó XIII,[1] quan aconsella que no és convenient l'acumulació de grans riqueses en poques mans, sinó que hi hagi una distribució socialment més equilibrada, aconsellem també als propietaris de la nostra jurisdicció, i fins, a més, als industrials posseïdors de grans manufactures, que procurin educar als diferents fills que tinguin per a la pràctica de l'agricultura o de la indústria, i que a l'hora de la mort, al fer la disposició

1. Lleó XIII, *Rerum novarum* (v. *Mercedem*).

de les seves finques o capitals, procurin distribuir-les entre els diferents fills, a fi que, constituint-los caps de noves cases i apartant-los del perill de dissolució, de luxe i de supèrbia que fàcilment engendra la possessió de grans riqueses, vinguin a ésser com rebrots d'una soca poderosa, medis de generalitzar i solidar la vida comuna del país facilitant pels vincles naturals de la consanguinitat l'extensió de la caritat cívica, de l'amor dels conciutadans o paisans entre si, que aleshores justament vénen a considerar-se com a individus d'una mateixa família. La sàvia llei civil catalana i fins el costum faciliten aquesta providència paternal i social tan profitosa al bè moral de la família com a la conveniència pública, econòmica i moral.

Havem oït contar del cap d'una família antiquíssima i molt distingida d'aquest país, qui deia que en la comarca de sa procedència fins els femataires li eren parents, lo qual indica el bon sentit de l'home illustre qui pronuncià aquella frase, perquè demostra que posseïa la idea verdadera de la noblesa, que no consisteix en la fastuositat cortesana, ni en el luxe de la vida, sinó en la natural preeminència social que deriva d'ésser germen, principi i font de la vida comuna del país.

V

Harmonia de la vida agrícola industrial

Tal vegada algú de vosaltres, caríssims fills, creurà que a l'escriure aquestes pàgines ho fem portats d'un entusiasme ideològic que no considera les condicions de la vida moderna, ni les exigències de la gran indústria, ni la forma del cultiu agrícola des de l'aplicació de la maquinària al treball de la terra, motius que molts allegueu com imposant la necessitat per a la prosperitat de la indústria i de l'agricultura, de l'acumulació del capital en poques mans, a fi que el treball resulti més robust i productiu. Mes, en primer lloc, s'ha de considerar

que mai dóna bons resultats constants la violació de la llei natural de les coses, i l'experiència demostra en l'art de la terra, que si la producció se fa excessiva és en detriment de la qualitat dels fruits, l'excés de raïms en una vinya significa un vi inferior; com en la indústria una producció exorbitant no vol dir augment de la riquesa general, sinó acumulació transitòria de capital en mans d'un particular, però que no significa ni multiplicació de benestar en el comú del poble, ni, de conseqüent, un avenç real en la civilització material del país, que un dia o altre sent el resultat del desequilibri, que es produeix tant pel massa com pel poc de les coses.

A més, la manera natural, justa i humana d'augmentar la potència productiva és, sens dubte, l'associació, que produeix concentració de capital, d'intel·ligència i de voluntat molt superior en eficàcia al capitalisme individual, puix excita l'activitat, estimula la intel·ligència i al mateix temps fortifica el vincle del sentiment humà reduint a u l'esforç i la potència material i espiritual de molts. A Catalunya tenim un argument pràctic en favor de la potència de l'associació, almenys per lo que toca al treball agrícola, en les associacions entre propietari i parcers en el conreu de la vinya, que sens dubte contribuí a que arribés a ésser el nostre país d'una producció vinícola notable en tot Europa.

L'harmonia de la vida és condició indispensable de la fecunditat de la vida. Els antics qualificaren sàviament a l'home de món petit (*mikros kosmos*) i el món és món perquè és una complexitat, no un element simple obtingut mitjançant un anàlisi químic. Així l'home perquè és un món petit és una gran complexitat, i voler reduir-lo a ésser un element aïllat és esquarterar la naturalesa, qui ha fet a l'home espiritual i material, racional i animal, individual i social; i voler retallar aquesta nostra naturalesa i eliminar d'ella les condicions que la integren és esguerrar-la, és fer-la improductiva pel bé, és caminar envers l'esclavitud, segons la qual hi havia homes, la raó d'existència dels quals era solament servir per a la utilitat dels altres, en contra del concepte cristià de la humanitat que

ens ensenya que els homes són tots els un pels altres; doctrina explicada admirablement per l'apòstol Sant Pau,[1] quan escriu que tots som membres d'un mateix cos, els quals membres tots hem de participar de la mateixa vida i els uns han de servir als altres, i que el cap del cos social és el mateix Jesucrist, qui morí igualment per tots els homes, sense distinció de savis ni ignorants, rics ni pobres, blancs ni negres.

I aplicant Nós aquesta doctrina de la complexitat de la naturalesa humana i de la necessària harmonia de la vida per la fecunditat verdadera i permanent del treball de l'home, i atenent a que ens sembla que havem vist recomanada per algun escriptor de competència en el ram econòmic la mateixa idea, cridem l'atenció dels homes poderosos per son capital o per sa intel·ligència o per sa influència social de qualsevol classe que sia, sobre la conveniència d'aliar en una mateixa família el treball industrial i el treball agrícola, fomentant una població pagesa i industrial al mateix temps, forma de vida que ens sembla han de facilitar les condicions naturals de moltes de les comarques del nostre Bisbat, i que ha de contribuir molt a la dignitat, a la tranquil·litat i al major benestar del poble.

Són evidents els avantatges morals de la vida pagesa. La naturalesa és una font inestroncable de nobles sentiments i d'altíssima poesia. Tant els gentils com els cristians han sentit l'atracció que exerceix sobre l'esperit, i des de Virgili fins al nostre veí Mistral, pagès i poeta, trobaríem una cadena d'intel·ligències i cors nobles qui han interpretat en obres immortals el llenguatge d'harmonia sobirana amb què la naturalesa parla als seus contempladors; i avui que corre vulgarment com una lamentació, més de boca que no pas de cor, que és una gran plaga la dels analfabets, volem consignar aquí un pas interessantíssim d'una època que té moltes analogies amb la nostra, la de la decadència grega i romana, que es troba refe-

1. I Corintis.

rida en les immortals obres de Sant Atanasi, arquebisbe d'Alexandria.

Durant la llarguíssima vida de Sant Antoni Abat, passada en la regió muntanyenca d'Egipte, conreant son camp i menjant d'ell i santificant-se amb la pràctica de la vida solitària, diferents vegades, moguts per una natural curiositat d'esperit, alguns *intellectuals* d'aquell temps, filosops cristians i gentils, volgueren visitar-lo, puix la seva fama, com és sabut, era universal, i el considerarien una mena de filosop espontani i evangèlic. En una d'aquestes visites un de dits filosops, un refinat, li preguntà: «Pare, ¿com podeu passar la vida sense disfrutar del solaç dels llibres?» «El meu llibre, oh filosop, respongué Sant Antoni, és la naturalesa de les coses (*natura rerum*), i sempre que vull, puc llegir els discursos de Déu (*sermones Dei legere*).[1]

És indubtable que no hi ha lectura de major eficàcia que la del llibre de la naturalesa; en els llibres escrits pels homes enriquim nostre enteniment amb les idees de sos autors; en la contemplació de la naturalesa, al nostre esperit se li manifesten també les idees de son Autor, és a dir, queda informat de pensaments divins. Per això moralment, intellectualment i en el desenrotllament integral de la personalitat humana, usant el llenguatge de moda, qui treballa en el gran taller de la naturalesa com que està en relació immediata amb la vida i contempla tots sos incidents, tant en els animals com en els vegetals, i disfruta contínuament dels magnífics espectacles que presenten la terra i el cel, té un eixamplament d'esperit, d'idees i de sentiments, superior al qui treballa en un taller manufacturer sobre la matèria morta. El pagès més pobre posseeix sense limitació l'aire, l'aigua i les vistes dels grans horitzons; té parcs magnífics, que mai igualaran els de les ciutats més esplèndides per l'espontaneïtat graciosa de la vida, i així s'explica per la satisfacció moral i estètica de l'home

1. Apud Migne, *Opera Athanasii*, vol. II, pàg. 975.

l'aferrament que per regla general té el pagès al seu tros i al seu ofici, sobretot quan l'ofici l'exerceix sobre un tros propi o del qual ne té pràcticament una mena de condomini en virtut del contracte d'aparceria.

L'amor que l'home té a la seva professió, el gust del propi ofici, fa més suau el jou imprescindible del treball i constitueix una influència moralitzadora, equilibrant les nostres potències, aptituds i instints. L'odi a l'ofici que de vegades trobem en el manufacturer, la rancúnia contra l'oficina de son treball, que alguns cops fa volar a l'aire per medi de la dinamita, a més de provenir de la predicació socialista i anarquista, potser s'explica també perquè la fàbrica no inspira l'amor natural que la terra, els camps, les vinyes, el bosc, el conreu i la muntanya. La fàbrica no parla a l'esperit, no satisfà els sentiments de l'home, no contribueix al desenrotllament equilibrat del caràcter; al revés, sembla que més aviat esmorteix o irrita les facultats afectives, i l'home que hi treballa necessita refer-se moralment, eixamplar el cor, dilatar son esperit en la immensitat i bellesa infinita dels horitzons de la naturalesa, i en el contacte amb la vida humana universal, que exigeix per a sa satisfacció el concurs de la Iglésia, de la naturalesa i de la societat.

Per això Nós, a qui per obligació estretíssima del nostre ofici pastoral toca pensar i reflexionar pel bé del país la direcció espiritual del qual ens correspon, havem volgut cridar l'atenció dels homes influents perquè estudiïn la possibilitat i els avantatges d'una aliança entre la vida pagesa i la manufacturera que faciliti l'equilibri social i afavoreixi moral i materialment la vida del poble, i eviti les immenses aglomeracions d'homes que, com totes les grans masses, exerceixen una influència d'atracció irresistible per a molts individus, i que al parer nostre no són convenients per a la perfecció del llinatge humà. En alguns punts de la nostra estimada Diòcesi existeixen aquestes famílies mixtes d'agricultura i d'indústria amb verdaders avantatges en l'ordre moral i en l'ordre econòmic, i sembla indubtable que la disposició natural d'aques-

tes comarques afavoreix i facilita una forma de vida que, harmonitzant amb la naturalesa de l'home, ha de contribuir al bon concert social fent més acompassada l'existència de l'home mentre va fent el viatge cap a l'eternitat.

VI

Relacions del pagès amb Déu, amb la naturalesa i amb els demés homes

Sempre s'ha de tenir en compte la complexitat de la naturalesa humana per a estudiar les relacions dels homes entre si. «No som nosaltres qui ens havem fet a nosaltres mateixos, sinó que és Déu qui ens ha fet», diu amb gran profunditat el diví poeta hebraic.[1] Per això l'estudi de l'home, la consideració de la seva naturalesa és el primer i més essencial coneixement que deu tenir-se quan s'han de tractar aquestes qüestions que ara anomenen socials; i l'home ha d'ésser estudiat viu, complet, no atrofiat, portant a Déu en son esperit i lligat amb tot l'univers i amb tota la societat en virtut de les seves facultats afectives. L'atrofiament i l'artifici adormen certes potències de l'home, però no les maten, i per això veiem com en certes circumstàncies, per adormides que sien, se desperten amb gran vivesa. El deure del bon cristià consisteix en universalitzar les relacions de l'home, en estendre la seva personalitat, en engrandir-la, mai en enxiquir-la, i Nós pensem que en el pagès se troba l'exercici màxim de les relacions de l'home amb Déu, amb la naturalesa i amb la humanitat en general.

La societat íntima de l'home amb Déu, confidencial i secreta, mai l'havem vista més desenrotllada que en el pagès i en el mariner, i és perquè l'un i l'altre treballen en comunitat amb Déu. És clar que mai l'home pot deixar de comptar amb

1. Psalm XCIX, 3.

una voluntat omnipotent i irresistible, sia qualsevol l'objecte a què tingui dedicada la seva vida; però és indubtable que en la terra i en la mar la necessitat d'una connivència amb Déu és evidentíssima, sens ésser possible tancar els ulls per a no veure-la; i això porta una societat de l'home amb Déu, una unió de la força divina i de la força humana necessària per a obtenir el resultat que es proposen l'agricultura i les arts marines. En quant a la unió de l'home amb la naturalesa, taller de Déu on passa la vida treballant el pagès, no és necessari que en diguem res més per a demostrar la plenitud de son compliment en l'art d'agricultura; però sí que us volem dir alguna cosa, caríssims fills, de les relacions humanes del pagès, que a nostre entendre són de les més completes que existeixen entre els homes qui es dediquen a les diferents arts i professions.

Encara ressona per tot el món civilitzat a l'escriure aquesta Carta, que principalment dirigim als pagesos, l'eco universal d'admiració tributat a un poble pagès que en la defensa de sa pròpia llibertat i autonomia arribà fins a l'heroisme, demostrant una riquesa de sentiments nobles que contrasten amb la falta de sentiments, amb l'escarni dels grans sentiments humans de Déu, Pàtria i família, de què, per desgràcia, algunes vegades veiem exemple en els grans centres de població d'Europa, i que una pretesa ciència sectària pondera com el *summum* de la perfecció de l'home, del qual procura extreure'n la humanitat. I les festes patriòtiques del poble boer no són més que una reproducció de les que féu l'Espanya, quasi universalment pagesa, de 1808; i la gairebé única esperança de la França actual, en mig del diluvi d'errors, instints desfrenats i preocupacions funestíssimes que la fan ésser mirada amb compassió per tots els pensadors d'Europa i témer un esborrament total de sa gloriosa civilització, se funda en la seva pagesia, en el concertat equilibri de la propietat territorial, que li dóna energia de vida per a resistir la tempestat que ha desencadenat sobre aquella nació cristianíssima la tenebrosa secta de la Maçoneria, aprofitant les illusions i les divisions introduïdes per la política.

Per això Nós creiem que les relacions humanes, avui ofuscades, deuen ésser restaurades; i recordant aquell antic símbol gentílic, expressió primitiva i lluminosa de la sabiduria que governa la humanitat, i revelació d'un encertat coneixement de la nostra naturalesa, els mals de la qual en l'ordre natural s'han de curar per sos propis principis constitutius, ajudats de l'eficacíssima gràcia del Redemptor Jesús, recordant, diem, aquell símbol de l'antic heroi qui recobrava les perdudes forces així que tocava a terra; creiem que les relacions socials, llaços avui dèbils i pròxims a trencar-se, han d'ésser reforçats per l'eficaç acció dels sentiments naturals que fomenta la vida de pagès.

Així com l'art de la terra és el treball característic i típic, imprescindible en totes les èpoques, races i països, és el treball humà per excel·lència; així també la vida pròpia natural i comuna en totes les pagesies del món la podem considerar com la forma primitiva i típica de la vida humana, on les relacions socials, brotant espontàniament, han d'ésser considerades com norma permanent i exemplar, que han de tenir en compte els homes, sia qualsevol el medi social en què visquin i les condicions de treball en què s'exercitin, puix expressen les facultats, necessitats i instints de la nostra naturalesa.

VII

Integral constitució de la família agrícola

Per això vos exhortem, caríssims fills, a conservar i perfeccionar aquelles relacions entre vosaltres que donen al país l'aspecte d'una gran família unida amb els vincles amorosíssims de l'afecte, que cria la naturalesa i consagra la gràcia. Sant Pau,[1] qui predicava en un temps de gran decadència de

1. II Timoteu, III, 3.

la vida humana, acusava als gentils de que no tenien afectes, i la Religió de Jesucrist poseeeix una eficàcia fecundíssima per a multiplicar i purificar els afectes que lliguen als homes entre si, malgrat les contrarietats que naturalment sempre sobrevenen a conseqüència de la diversitat de caràcters, de criteris i d'inclinacions.

Exhortem als amos i propietaris a que mai s'oblidin de que dintre de la Religió catòlica, que no fa altra cosa que ratificar en això el dictamen de la naturalesa, han de tenir, per a complir bé son ofici, un caràcter paternal; que tota sa dependència ve a ésser com una família de la qual els ha constituït caps la Providència divina al posar-los en la posició en què es troben. L'home mai pot ésser explotat; de conseqüent, el propietari i l'amo, encara que tenen dret a sa legítima ganància i benefici, mai poden oblidar tampoc la justa i digna participació que pertoca al treballador que amb ses fatigues i suors ajuda a la producció. La sabiduria divina digué:[1] «No vulguis lligar la boca al bou que bat el teu gra»; expressiva forma simbòlica amb la qual ensenyà que el treballador i jornaler deu participar de la substància material que Déu posà a la terra del sosteniment general del llinatge humà.

L'amo ha d'ésser com la Providència de tots els seus dependents i auxiliars, i ha de tenir en compte totes les seves necessitats individuals i de família, i mai deu oblidar la dignitat de la naturalesa humana; que el principal i el dependent són d'idèntica naturalesa, que tots són súbdits d'un mateix Senyor qui examinarà severament a l'amo de son comportament envers els seus treballadors, dels quals abans que amo és germà, i que l'autoritat i poder que li ha donat la Providència no és en benefici propi i en un sentit egoista, sinó per a la utilitat general del nostre llinatge, qui mentre està aquí a la terra fent la peregrinació cap a la vida eterna, deu viure en conformitat a les lleis naturals de la societat,

1. Deuteronomi, XXV. I Corintis, IX, 9.

que no poden alterar-se sense confusió, desordre i estroncament de vida racional en els homes, els quals han de manifestar amb la dignitat de sa conducta, vencent els obstacles i dificultats del camí, que són dignes de la vida divina amb què Déu revesteix al sortir d'aquest món als qui han sabut lluitar noblement fent prevaler l'esperit sobre la matèria i la virtut sobre la passió.

Per això l'amo ha de donar el to en la general harmonia que ha de dominar entre els homes amb el públic exemple d'una vida virtuosa, ha d'ésser l'exemplar dels seus dependents. L'estat com més alt és, obliga a més virtut; i encara que tots siguem homes d'una mateixa naturalesa miserable, no obstant, així com acceptem els avantatges de la posició en què ens ha posat la Providència, també ens havem d'esforçar en el compliment d'aquelles virtuts pròpies i corresponents al nostre ofici. L'ofici de ric imposa moltes obligacions; i malgrat la predicació herètica dels socialistes que voldria abolir el capital i la propietat i declara ilícits l'un i l'altra, no obstant, és necessari parlar clarament el llenguatge de la veritat, puix que Déu permet l'heretgia en la Cristiandat, a fi que la veritat i la virtut quedin més purificades. L'ésser ric, l'ésser amo o propietari o capitalista és un ofici social, el més social de tots els oficis després del sacerdoci, puix així com aquest és dipositari i distribuïdor de la gràcia entre els homes segons la Providència general i ordinària de Déu, així també l'amo i el capitalista són com uns acumuladors necessaris de la riquesa pública que ells han de distribuir entre els seus auxiliars en conformitat amb les lleis naturals i ordinàries que l'experiència i la raó humanes, i fins les indicacions de la Sabiduria divina revelada, ensenyen que són justes i necessàries.

Els caps i amos de les nostres antigues pagesies solien tenir una idea molt clara de l'ofici social que els pertocava, comprenien com mai podien prescindir de la utilitat comuna, que s'havien d'interessar pel bé del país on radicava la seva casa i la seva terra; sense pompàtiques pretensions eren verdaders educadors qui, coneixent la pròpia dignitat, amb la gravetat

i justícia de son procedir ensenyaven la justa norma de vida als seus conveïns. I al parlar així, no és que siguem un temperament històric que s'enamora de formes socials passades, de costums i usos antics, puix sabem perfectament que amb els temps canvien les formes socials, o, com diu Sant Pau, que la figura d'aquest món és transitòria, i que tal és la llei que regeix a tota la creació, oposada a la llei de l'eternitat invariable, la qual consisteix en la inalterable perfecció, en la divinització de tota l'existència.

Però també sabem que el vici, l'abús, la tergiversació de les relacions socials entre les diferents classes d'homes, que naixen de la imperfecció irremeiable de la humanitat viadora, com l'anomenen els teòlegs, se corregeixen providencialment, i amb la influència de l'Esperit diví qui governa la Iglésia de Jesucrist, la qual, amant sempre del progrés dels seus fills, no obstant, mana la contemplació de la humanitat primitiva, malgrat sos grans defectes i aberracions en els llibres de l'Antic Testament; i la vida patriarcal sempre objecte d'estudi i de racional i discreta imitació, baix el magisteri de la Iglésia, com les grans obres de l'Art humà encara que pertanyin a civilitzacions, a races i a èpoques molt distintes de les nostres són perpètuament objecte d'estudi i de discreta imitació de part dels artistes de totes les edats i de totes les escoles.

Hi ha tipus de relacions socials de caràcter permanent en les quals les varietats d'època i de totes les altres circumstàncies externes no poden canviar l'essència. Les relacions d'afecte que lliguen entre si a tots els individus de la humanitat són d'origen diví, deriven del Pare de tot el llinatge; però aquests mateixos llaços afectius són més estrets i més íntims entre els homes d'un mateix país, entre els qui estan entre si lligats pels vincles de la sang, entre els qui tenen una comunitat d'origen, de residència i de treball. Entre l'amo i els seus cooperadors hi ha d'haver una verdadera unió.

I tornant al nostre principi de la complexitat de la naturalesa humana i de la satisfacció que es deu donar a totes les potències de l'home, se dedueix clarament que la unió

que importa la comunitat d'interessos entre els qui contribueixen a la producció de la terra, o també de qualsevol altra indústria, ha de passar més allà de l'ordre material i econòmic i ha de transcendir a l'ordre de l'afecte, i segons la doctrina i pràctica de la Iglésia han de formar com una família. El cap d'una casa de pagès, i també d'una casa industrial és un Pare de famílies, els drets i obligacions del qual se refereixen no sols als seus fills segons la carn i la sang, sinó també als qui amb ell cooperen al treball i a la producció. D'aquí prové que els mossos i jornalers han d'estar lligats amb l'amo, no sols per l'interès, sinó encara més pel vincle de l'afecte humà divinitzat per Jesucrist i elevat a la categoria de l'amor diví: tots junts han de formar com una família amb la gradació que importa la jerarquia natural.

I aquest principi de que mossos i amo formen com una sola família, no sols és una doctrina especulativa que hagi sortit de les pàgines dels volums de la teologia catòlica, puix que Nós mateix havem vist en els llibres de Visita Pastoral de la Diòcesi decrets de nostres venerables Predecessors, en els quals al dirimir qüestions de precedència entre les diferents cases de la feligresia en l'assistència als actes solemnes de Religió, se resol, a l'establir l'ordre de precedència, que primer vagin els amos, després els fills i de seguida els mossos i criades de tal casa, i venint després amb el mateix ordre les altres cases de la parròquia. Lo qual demostra el criteri pràctic de la Iglésia sobre aquestes comunitats domèstiques que han d'ésser comunitats, no sols pel vincle del material interès, sinó molt més encara pel vincle de l'afecte i amor.

Per això exhortem també als treballadors a la deferència i consideració envers els amos, puix la jerarquia i gradació entre els homes és una necessitat de la nostra naturalesa i existeix en tots els ordres de la vida: en la Religió, en l'Estat, en la família, en l'exèrcit, en l'agricultura, en la indústria i, segons ens ensenya la Sagrada Teologia, fins en els mateixos àngels de la Glòria. Així l'Omnipotent Criador de totes les coses ha volgut ordenar-les, i aquest ordre, que correspon a la

naturalesa d'elles, és essencialment invariable, i tota pertorbació que les revolucions humanes produeixin en un sentit contrari serà passatgera i de poca durada, efecte de la violència; i passada aquesta les coses tornaran naturalment a prendre el seu ordre natural, com després d'un terratrèmol o altra tempestat que altera la natural disposició de les terres, la topografia d'un país, tornen a regir les lleis indestructibles de l'equilibri que governa l'ordre material de les coses.

Fortifiqueu vostre esperit, caríssims fills, qui guanyeu vostre pa amb la fatiga del vostre cos, considerant la misèria de les riqueses, la corrupció que porten i com amb elles no es pot comprar la fecilitat, segons ho demostra l'exemple de tants homes opulents dominats per la melancolia i el neguit, fets uns infeliços que de vegades se donen la mort a si mateixos per no poder aguantar el fàstic de la vida.

Mentre tingués pa per a satisfer la necessitat de viure, i roba per a vestir el seu cos, ja es donava per content el sant Apòstol;[1] però vosaltres, caríssims fills, lícitament podeu tenir l'aspiració natural, que naix d'un instint posat pel Criador al cor dels homes a qui destina a la condició de pares de família, de constituir una casa i obtenir un patrimoni més o menys gran que respongui de les necessitats d'aquells que la Providència posa en vostre domini.[2] Per la condició natural de les coses humanes, unes cases cauen i altres pugen. La major part de cases de més o menys posició de Catalunya s'han format amb la modèstia de la vida i la constància en el treball, amb la intel·ligència i discreció en el govern de les seves coses i sacrificant les inclinacions al luxe i als plaers i diversions; així com se perden les cases quan trenquen el fre i es deixen arrossegar per dites inclinacions.

Sempre la llei de l'equilibri serà la llei fonamental i constitutiva, lo mateix del món material que de la societat dels homes.

1. I Timoteu, VI, 8.
2. Lleó XIII, *Rerum novarum* (v. *Quod igitur*).

I si alguns se troben, pels inescrutables designis de la Providència, sense l'esperança de poder fundar una senzilla casa i patrimoni per defecte de ses facultats personals o per l'adversitat de les circumstàncies, si s'han d'acontentar amb el nostre pa de cada dia, que no es creguin amb menys dignitat que els altres, ni que la seva destinació sia menys gloriosa que la dels demés, puix en el Sagrat Evangeli [1] llegim clarament la predilecció que Jesucrist manifestava pels pobres, i com prometé, als qui sabessin portar dignament la pobresa, les primícies del regne de la Glòria.

Lo present i temporal mai ha d'enlluernar els ulls del nostre esperit. Portats de la fe i fins de la mateixa experiència humana que admirablement confirma els dictàmens de la Religió, havem de considerar que la felicitat no consisteix en la riquesa, que la felicitat està en el cor dels homes, que és una perfecció de vida que no es guanya, ni compra amb l'or. Al revés, sabem de diferents savis, cristians i gentils, que despreciaren la riquesa i que, cercant la felicitat, fugiren de l'opulència. Quan Jesucrist Senyor nostre envià pel món als seus apòstols a predicar l'Evangeli, no els digué que prometessin als homes que seguirien les seves doctrines la riquesa com a recompensa, sinó la pau del cor i el consol de l'esperit. I les promeses de Jesucrist se compleixen infalliblement; i sos verdaders deixebles, lo mateix avui que dos mil anys enrera, quan se predicà l'Evangeli, si amb fidelitat guarden les divines ensenyances troben la pau del cor i el consol de l'esperit, perquè posseeixen la Veritat, que és un patrimoni que no enganya i satisfà la necessitat fonamental del nostre esperit, semblant a la naturalesa dels àngels i fins a l'adorable naturalesa divina.

Que aquesta Veritat, caríssims fills, sia sempre la base de la vostra vida temporal i passatgera del món, el pa substanciós que us doni forces per a sostenir les fatigues del camí de la

1. Lluc, VI, 20.

present vida, a fi que a l'arribar al port de la vida eterna sia també per a vosaltres el pa deliciós que us doni la felicitat que mai s'ha d'acabar. I al pregar al Pare de les misericòrdies i Déu de tota consolació que pels mèrits del seu Unigènit Fill, el nostre Redemptor Jesús, Cap de tota la humanitat, faci circular per tots els membres del cos social la divina saba de la gràcia que produeixi l'harmonia i la caritat divina dels uns homes amb els altres, en signe del nostre afecte paternal vos enviem a tots la nostra benedicció en nom del Pare †, del Fill † i de l'Esperit Sant †. Amén.

Vic, 19 de març, festa de Sant Josep, de 1903.

LA IMMACULADA CONCEPCIÓ *

SUMARI

I. Anunci de l'any jubilar.
II. Maria és l'alegria, la força i l'amor.
III. Maria és la puresa.
IV. Oficis maternals de Maria Immaculada.
V. Maria, sol que il·lumina, escalfa i purifica.
VI. Maria en el segle XIX.
VII. Les festes jubilars.
VIII. Peregrinació a Montserrat.

NÓS, EL DR. D. JOSEP TORRAS I BAGES, PER LA GRÀCIA DE DÉU I DE LA SANTA SEDE APOSTÒLICA BISBE DE VIC

Al Clero i fidels de la nostra Diòcesi, salut i pau en Nostre Senyor Jesucrist.

In sole posuit tabernaculum suum.
«En el sol hi posà sa estada.»

(PSALM XVIII, 6.)

* És aquest document un repic de campanes en la vigília de l'any jubilar de la Immaculada, cinquantenari de la proclamació dogmàtica, i un ressò de la veu dels papes Lleó XIII i Pius X que han anunciat el jubileu.

I

Anunci de l'any jubilar

Tota la Iglésia es commou d'alegria a l'acostar-se el quinquagèsim aniversari de la definició dogmàtica de la Immaculada Concepció de Maria. El papa Lleó XIII, de gloriosa memòria, poc abans de la seva mort, ja nomenà una comissió de Cardenals que preparés les solemnitats que devien celebrar-se en honor d'Aquella que és alegria del poble cristià i porta del cel; i elegit per a Vicari de Jesucrist nostre Santíssim Pare Pius X, un de sos primers actes pontificals ha sigut confirmar la comissió de Cardenals nomenada per son antecessor, publicar un Decret establint algunes pràctiques piadoses per a honrar a Maria i compondre una devotíssima oració en honor d'aquesta celestial Senyora.

L'any d'aquest jubileu de Maria Santíssima començarà el dia 8 del pròxim desembre, festa de la Immaculada Concepció, i es conclourà en igual dia de l'any vinent, 1904, que farà cinquanta anys que el Sant Pare Pius IX definí dogmàticament el singular i admirable privilegi de Maria d'haver sigut preservada del pecat original, i concebuda, de conseqüent, sense aquella màcula i principi de corrupció, que portem ja al venir al món tots els descendents d'Adam i Eva, que és dir tot el llinatge humà.

Renovem tots la fe catòlica d'aquest Misteri, que, glorificant a una Dona escollida per Déu, dignifica a tots els qui formem part de la família humana; la fe en el Misteri de la Immaculada és vella, forta i entusiasta en el poble catòlic; en nostre país tota classe i condició de persones la publica; tothom n'és predicador: amb l'angèlica fórmula: *Ave Maria purissima, sens pecat concebuda*, la gent se saluden quan se troben, l'escriviren nostres pares en els llindars de les cases que edificaren, i en un poble d'aquesta Diòcesi encara s'hi troba gravada en la pedra aquesta mena de solemne intimació d'homenatge al gran privilegi de Maria, com la intimació feta

per l'Arcàngel destinat per Déu a la guarda i custòdia de la que predestinà des de tota l'eternitat per Mare de son Fill Unigènit.

II

MARIA ÉS L'ALEGRIA, LA FORÇA I L'AMOR

La fe cristiana és sempre principi d'alegria suau i tranquil·la, és el consol de la vida; però la fe i devoció en els misteris de la Immaculada Verge Maria produeix d'una manera particular la dolçura en l'esperit de l'home, perquè Ella és vida, dolçura i esperança nostra, i per això tot el poble cristià canta devotament aquella invocació: *Causa nostrae laetitiae, ora pro nobis.*

En aquests temps de contradicció i de lluita a la fe catòlica, d'insídies i enganyoses doctrines de les sectes que han portat a una bona part del poble fidel a la incredulitat, de predomini de la sensualitat que inflama les humanes concupiscències, havem de posar la nostra confiança per a la restauració del poble cristià en la intercessió de la Immaculada Verge Maria. La Iglésia canta d'Ella que ha extirpat totes les heretgies, i la història de la Iglésia demostra que, havent Maria amb sa Concepció Immaculada aixafat el cap de la serpent infernal, continua essent més forta que un exèrcit ben armat per a la destrucció de la malícia diabòlica en la terra.

En Maria es reuneixen d'una manera admirable els dos atributs de la força i l'amor. Ens acostem a Maria per l'amor. Maria és la criatura més amada del Cel i de la terra. Amada dels àngels i dels homes, perquè és amada de Déu, de qui el poble cristià la proclama per excel·lència Filla, Mare i Esposa. Ama l'Altíssim a aquesta privilegiada Filla seva més que a totes les altres criatures, i per això li donà un dot major que a totes elles: solament Maria ha rebut la plenitud de la gràcia. L'arcàngel Sant Gabriel, humiliat davant de la puríssima Ver-

ge de Natzaret, la saluda plena de gràcia, que és com dir que en Ella tot és agradable a Déu, que no té ni ombra, ni influència, ni rastre, ni màcula de pecat, que és Immaculada; de manera que quan el Sant Pare Pius IX definí que Maria estava exempta de pecat des del primer instant de la seva Concepció, que era Puríssima i que Déu li havia conferit la plenitud de la gràcia, la seva veu, la paraula i sentència del Papa no fou altra cosa que l'eco i la repetició i la promulgació a nosaltres mortals de la sentència divina que en nom de l'Omnipotent pronuncià l'arcàngel Sant Gabriel a l'anunciar a Maria que havia sigut escollida per a engendrar en ses castíssimes entranyes al Fill de Déu.

I veu's aquí, caríssims germans, i fills, com en aquest acte sublim de l'anunciació de Maria es manifesta evidentment l'estret llaç que uneix les dues principals prerrogatives de Nostra Mare i Senyora. És Immaculada perquè havia d'ésser Mare de Déu, i és escollida per tal perquè era Immaculada. Tota glòria, tota grandesa, tota bondat, tota bellesa ve de Déu; mes la claror de la divina sublimitat on resplendeix d'una manera més admirable i visible és en Maria, i fins podem dir que on podem contemplar-la d'una manera més completa és en la seva Puríssima Concepció.

III

Maria és la puresa

La llum i la claror suposen la puresa: quan el cel és molt pur la llum resplendeix en ell; quan està tapat dominen les tenebres. Déu és la llum essencial i tota llum ve d'Ell; per això també és la puresa per essència, i és tal la puresa divina, que totes les coses, tant les espirituals com les materials, poden contemplar-se en aquella puríssima Substància, que és la Font cristallina de tota l'existència: per això la dolça exclamació, la devota jaculatòria de nostre Pare Sant Francesc

era dir: «*Deus meus et omnia.* Déu meu i totes les coses»; puix tota la creació està continguda en Déu, i en Ell veurem totes les coses quan haguem arribat a l'eterna felicitat de la Glòria.

Aquesta immensa puresa de Déu volgué l'Omnipotent que fos reflectida en una privilegiada criatura, en la Immaculada Verge Maria, a qui escollí per a sagrari de son Fill etern; per això la Iglésia aplica a Nostra Senyora aquell text del Profeta: «En el sol hi posà sa estada»; perquè així com el sol és el més resplendent de tots els astres, així Maria és la més pura de les criatures, i per això Déu volgué reposar en ses virginals entranyes quan volgué revestir-se de la nostra humana naturalesa.

Sols a Déu poden aplicar-se els atributs o perfeccions dient que són infinits, és a dir, sense terme ni mida; mes, els Sants Pares de la Iglésia, amb gran exactitud teològica, no portats per l'entusiasme de la devoció, sinó per la justa evidència, proclamen infinita la puresa de Maria. En efecte, quan ens parem a contemplar la puresa d'aquesta celestial Senyora des dels cims de la més alta especulació filosòfica i teològica, ens passa com quan des del cim d'una altíssima muntanya contemplem tot el cel visible als nostres ulls carnals i no descobrim el més petit llegany que enteli la blava i pura resplendor de la volta del cel. La puresa de Maria no té límits ni mida; correspon a la plenitud de la seva gràcia, la seva Concepció és anterior al món del pecat, és una Concepció divina. Ella, engendrada des del principi en l'eterna Intelligència, es mantíngué sempre pura, i pura nasqué a la terra com havia sigut engendrada des de l'eternitat, puix estava destinada a ésser la restauradora de la puresa, en el llinatge dels descendents d'Adam i Eva. ¿Com Déu no havia de guardar i mantenir pura en el manantial i font de les existències que radica en lo íntim de sa adorable Substància, impenetrable al pecat, i no havia d'enviar al món, quan fos hora, revestida de sa invencible gràcia, aquella criatura amorosíssima que havia escollit per Mare seva i Mare de tots els homes?

Tota l'obra del Cristianisme no és altra cosa que la restauració de la puresa en el món, és la purificació de l'home, perquè la santedat no és altra cosa que la puresa més sublim i completa, per això el Ser pur per essència és la mateixa Santedat, i una criatura així que augmenta de puresa augmenta de santedat. Però Déu ha posat per llei fonamental de la creació, lo mateix en les coses espirituals que en les materials, la llei de la jerarquia, i la puresa i santedat que radiquen substancialment en Ell són esparramades pel món principalment pel ministeri d'una criatura, que és Maria. Jesús és la mateixa essència divina, la olor de la qual ha d'ofegar en el món el baf pestilencial del pecat; la olor del dolcíssim Redemptor preserva a la Humanitat de la culpa; és Jesús aquell fruit deliciós i balsàmic que, segons el símbol del Cantar dels Cantars, amb son aroma retorna dels desmais a la flaca Humanitat, i Jesús és el fruit del sant ventre de Maria.

Pel fruit es coneix l'arbre, diu el sagrat Evangeli, i l'arbre és el qui ens proporciona el fruit; per tant, si la olor de Jesús és la que retorna els esperits a l'home desmaiat, si és la que treu del món el baf dels vicis i males passions, si la santedat no és altra cosa que la bona olor de Crist, la que purifica el cor dels homes, essent Jesús el fruit produït per la florida branca de Jessè, que significa la Verge Maria, és evident que tota la puresa, la olor angèlica i divina, que és l'aire que respiren les ànimes pures, és proporcionada als homes per la Immaculada Verge Maria. Els artistes cristians tradicionalment han representat el símbol de la Concepció Immaculada de Maria en una graciosa i pura Donzella, que amb son peu aixafa el cap del dragó infernal que escampa entre els homes l'error i la corrupció, i que introduí la culpa en el nostre llinatge i atia en el nostre cor les flames de la impura concupiscència; els artistes cristians amb exacta intuïció han donat forma plàstica al principi teològic, i la Iglésia, Mestra de la Veritat, ha acceptat el símbol dels artistes i l'ha introduït en la sagrada litúrgia com una lliçó popular que interpreta amb fidelitat la revelació primitiva, el proto-evangeli, la promesa

de la destrucció del poder del mal sobre la terra mitjançant la intervenció de la dona, com la dona havia iniciat la introducció del pecat, segons ens explica el sagrat llibre del Gènesi.

I els camins i les vies de la gràcia, els medis de què Déu es val, els decrets amb què governa a la Humanitat, són constants i irrevocables, perquè la seva voluntat és eterna; i així com volgué que Maria iniciés la destrucció de l'imperi del pecat en el món, així també l'ha constituïda auxili perenne del poble cristià, puix com el mal contínuament rebrota en la nostra naturalesa, hem de tenir a mà la defensa, el bàlsam de salut per a curar les llagues de la culpa que fàcilment s'obren en la nostra malalta consciència.

IV

Oficis maternals de Maria Immaculada

Les congruències entre el món de la gràcia i el món de la naturalesa són, al mateix temps que inefables, evidents; puix el sapientíssim i amorosíssim Governador de la Humanitat ha volgut governar als homes d'una manera molt humana. La superba sabiduria mundana, la ciència fàtua de què parla Sant Pau, mai podrà comprendre els misteris de l'amor de Déu, desprecia lo humil, lo senzill i lo humà; eco de la supèrbia satànica, s'avergonyeix de sa pròpia naturalesa, com certs homes que s'avergonyeixen de son pobre llinatge, i en sa fantasia es forma un món de mentida, que li impedeix la clara visió de la Veritat. Així succeeix que la supèrbia herètica sol ésser enemiga del culte de Maria i el moteja com inútil, indegut i supersticiós. Al revés, la pietat catòlica, il·luminada per la fe divina, pren a Maria per salut i vida; confessa certament que la salut ve de Jesús, únic Salvador dels homes, però rebem la salut i la vida per medi de sa Immaculada Mare. Jesús és el metge diví; Maria, la celestial infermera de les nostres ànimes. I la congruència entre la gràcia i la natura-

lesa de què us parlava, caríssims germans i fills, consisteix en que en la nostra vida corporal, quan passem malalties, és indubtable que la dona és especialment la delegada per la Providència divina per a assistir i cuidar als malalts, fi pel qual ha rebut del Criador qualitats i condicions a propòsit; i així, també, la suavitat dolcíssima de la Reina de misericòrdia, el goig que produeix en l'esperit cristià la devoció a la Immaculada Mare de Déu, la confiança que en Ella ens inspira la Iglésia catòlica, constitueix el pont que posa en comunicació la nostra misèria amb la justícia eterna; i l'aspre camí de la vida terrenal i els obstacles que en ell es troben es vencen per la força que dóna al nostre esperit la mística olor del lliri de la rosa divina, amb el consol i goig que rep la nostra ànima dels tendres afectes que produeix en nostre cor la devoció de Maria Santíssima.

La gràcia ens ve per medi d'Ella. Així vingué al món per primera vegada després del pecat, quan en el portal de Betlem nasqué el Redemptor dels homes; i en tota la reconciliació entre l'home pecador i el Jutge etern intervé la misericòrdia de Maria, segons l'opinió de molts venerables doctors de la Iglésia, i fins l'experiència dels homes apostòlics i de tots quants amb més o menys zel ens havem dedicat al ministeri espiritual ensenya que per medi de Maria s'obté la conversió dels pecadors. No en va els fidels cristians canten, dirigint-se a la celestial Mare: *Refugium peccatorum, ora pro nobis.*

A més, en les malalties de l'ànima, quan es desfrenen les passions, quan la gangrena del vici vol apoderar-se de la consciència de l'home cristià, tots ens dirigim a la Verge Maria perquè ens guardi de caure en la temptació, i en el dia del Judici, en el dia en què es revelaran clarament els misteris de les consciències dels homes, en què es publicaran els secrets de la vida terrena, veurem com les grans victòries de la virtut, com els vencedors en la lluita de la vida, han obtingut la palma i la corona de la immortalitat perquè invocaren l'auxili de la Verge poderosa, *Virgo potens.*

La joventut cristiana, assedegada d'amor i de puresa, instintivament cerca la font on ha d'apagar aquesta noble set, i unànimement la troba en la devoció de la Mare de Déu. Les verges cristianes, els joves d'elevat esperit, que són la flor de la societat cristiana, viuen alegres i purs a l'ombra del celestial Roser plantat en mig del Jardí de la Iglésia. I aquest instint, com tots els nobles instints del poble cristià, ve de l'Esperit Sant, de qui deriva tota la vida sobrenatural, i ¿com no ha de dirigir els afectes humans envers Maria aquell Esperit Santíssim que l'amà d'una manera tan meravellosa i inefable, que ha inspirat a la Iglésia el dictat d'Esposa de l'Esperit Sant, amb què honra i alaba a la Verge Maria?

En tots els misteris que de Nostra Senyora ens proposa la Iglésia s'exciten devota i amorosament els afectes del nostre cor. En sa Nativitat la saludem com l'aurora de la gràcia; en l'Anunciació venerem la grandesa de sa dignitat, i com l'arcàngel Sant Gabriel ens postrem al seu davant per a dir-li: «El Senyor és amb Vós»; en la Passió i Mort de son Santíssim Fill la contemplem Reina dels màrtirs, Corredemptora del nostre llinatge, revestida del mantell de roja porpra de la Sang de Jesucrist, Rosa matisada amb un matís diví; i en sa Assumpció gloriosa al Cel, elevada sobre totes les jerarquies coronada per la Trinitat Beatíssima, enllaçada amb Déu amb íntims vincles, distints de tots els altres que uneixen a l'univers de les criatures amb son Criador, lo mateix els àngels que els homes la proclamen Reina de cels i terra, Mare i Advocada de pecadors.

Però la contemplació del Misteri de la Immaculada Concepció de Maria eleva al nostre esperit fins a la sublimitat dels més inefables atributs divins i als principis i origen del nostre llinatge; la doctrina del Misteri de Maria Immaculada és un compendi de tota la Religió cristiana i el llaç misteriós que lliga a la Divinitat amb la Humanitat. Parlant el llenguatge de la ciència natural, podem dir que és la *transició* de Déu a l'Home, perquè ¿com lligaria la Divinitat amb la Humanitat si no fos per la mediació de la Immaculada Concepció de

Maria? L'omnipotència, la sabiduria, la puresa, la justícia de Déu no podrien lligar amb la flaquesa, amb la ignorància, amb la corrupció i el pecat del fill d'Adam, si la Providència sobirana no hagués constituït en el món una Dona a la qual apliqués els mèrits de la Redempció, prevenint-la amb benediccions de santedat i de dolçura, i així com ha posat llei al mar senyalant-li d'on no pot passar, no hagués posat també límit al mar de la culpa, deixant a Maria com una meravellosa illa, semblant a un paradís, que, voltada del pecat i resplendent de puresa com un sol, oferís a la Justícia i a la Puresa eterna un lloc que no ha sigut contaminat, unes entranyes puríssimes on no es desdenyés d'encarnar-se el Verb etern, la Sabiduria, la Puresa i l'Omnipotència de Déu.

V

MARIA, SOL QUE IL·LUMINA, ESCALFA I PURIFICA

El profeta hebraic ja caracteritzà perfectament el pas del Fill de Déu quan volgué fer-se també Fill de l'home, quan del Cel vingué a habitar en la terra, dient que s'allotjà com en son tabernacle en el sol, imatge de Maria Immaculada. *In sole posuit tabernaculum suum.*

La comparació de Maria Immaculada amb el sol és d'una gran exactitud. El sol il·lumina i guia als homes, i la Santa Mare Iglésia canta de Maria que és l'estel matinal que il·lumina, i l'estrella del mar que guia a l'home mentre fa el trànsit pel mar tempestuós de la vida, exposat sempre al naufragi. Quan s'apaga en la consciència d'un cristià la devoció a la Verge Maria, aquell esperit queda a les fosques, la seva vida sobrenatural s'encongeix i es queda com en una nit espiritual; per això Sant Bernat clamava i deia: «No apartis els ulls de la claror d'aquesta estrella, i si sents que et xucla, per a engolir-te, l'abisme del pecat i del vici, invoca a Maria, i et mantindràs ferm i segur en el camí de la vida.» El sol, demés,

escalfa i purifica. La calor de la vida espiritual rep un gran auxili de la devoció a la Verge Maria. És impossible que el devot de Maria sia una ànima freda; la calor maternal arriba fins als temperaments menys afectuosos, i dins de la pietat catòlica la devoció a la Verge Maria té la condició d'un estimulant de pietat i excita l'amor espiritual en el cor del creient, de manera que si Maria és la qui condueix a l'ànima de l'estat del pecat a l'estat de la gràcia, Ella és també qui fomenta el fervor i qui empeny suaument l'esperit envers la vida de perfecció. Per això observareu, caríssims germans i fills, que totes les ordres religioses prenen a Maria per Patrona i per Mare, no sols dels religiosos en particular, sinó també de tota sa religió, perquè els mateixos fundadors creixeren en la vida de l'esperit i de la santedat fins a convertir-se en pares d'una nombrosa descendència, perquè prengueren a Maria per mare, i a sa maternal calor i dolçura arribaren a ésser homes perfets, i d'una forta i fecunda vida espiritual.

El sol, a més de donar calor al món, també purifica la terra; a son influx queden dissipats els vapors malèfics i restituïda la sanitat a l'aire que respirem i que sosté la vida de l'home. La Iglésia simbolitza a la Verge Maria en aquella dona revestida del sol i que el profeta i evangelista Sant Joan [1] ens representa en aquella meravellosa visió que tingué de la lluita de Déu per medi de Jesucrist amb l'esperit infernal, qui no pogué dominar a la dona, sinó que fou vençut. Satanàs és un esperit pestilencial; tota pestilència humana per ell és promoguda, és el cap i capità de l'exèrcit del mal; i Maria, que amb sa Immaculada Concepció quedà revestida del sol, coronada d'estrelles i amb la lluna als seus peus, mitjançant el raig puríssim de santedat i justícia que envia a la terra, raig que donà al món la plenitud de la divinitat en la sagrada Persona de Jesucrist, Maria, doncs, amb aquest inefable raig de la gràcia, *Mater divinae gratiae*, dissipa el vapor de corrupció i de pecat que ofega a les ànimes purificant la vida dels homes.

1. Apocalipsi, XII.

La influència purificant de Maria és evident, i per això la virginitat cristiana la reconeix com per sa patrona i fundadora. És cert que l'antiguitat gentílica i judaica reconegué l'excel·lència de la virginitat en alguns casos especials, però la considerava irrealitzable, un ideal quasi bé inassequible, una manifestació transitòria; però mai cregué lo que han vist els segles cristians; que arribés a constituir una classe nombrosa de la societat i de suavíssima i saludable influència en la vida humana.

VI

Maria en el segle XIX

La influència purificadora de la devoció a la Immaculada Verge Maria és una de les majors manifestacions de la gràcia sobrenatural en el món modern; i en la nació més revolucionària, en la més minada per la secta maçònica, en la que els vicis, revestits de formes elegants, predominen d'una manera més visible, és allà on la manifestació sobrenatural de la influència purificadora i salvadora de Maria ha sigut més evident. El segle XIX és per excel·lència el segle de la Immaculada Concepció, i la França i tot el món contemporani han sigut testimonis de dos fets, que figuraran en la història de la pietat cristiana com dos corroborants indestructibles d'ordre sobrenatural, de l'excel·lentíssima eficàcia de la devoció a la Immaculada Verge Maria, com dues recomanacions que el cel ha fet als homes moderns de l'excel·lència de son culte com a remei dels mals morals que afligeixen a la cristiandat en nostres dies.

La revelació de la medalla miraculosa feta a la devota religiosa filla de Sant Vicenç de Paül en la primera meitat del segle passat, i l'aparició de Nostra Senyora a l'altra banda del Pirineu, dins del terme de la petita vila de Lourdes, en la darrera meitat de la mateixa centúria, són una reproducció o

nova realització d'aquell gran principi de l'apòstol Sant Pau quan diu que els miracles són pels infidels, no pels fidels. El fidel catòlic no necessita miracles, ja en té prou amb la seva fe i amb la pietat que d'ella deriva; però quan el món es refreda en ses creences, quan la pietat es desvaneix, quan el cristià d'home espiritual es va convertint en home animal, quan de la religió se'n vol fer una branca de la ciència humana, subjectant sos dogmes infallibles a una crítica fallible, és a dir, subjectant la fe a la raó, Déu a l'home, com succeeix ara, sobretot a França: aleshores Déu dóna una lliçó a la societat superba i descreguda, i li parla per boca d'una senzilla monja o d'una simple pastoreta, i les manifestacions d'aquestes dones sense lletres s'estenen i s'imposen, i els savis cristians les escolten quan parlen de Maria, aquesta altra dona, i per ordre de Déu aquestes ingènues criatures posen a prova la humilitat dels cristians i confonen la supèrbia dels incrèduls, obtenint l'assentiment de tota la societat verament cristiana que novament proclama a la Immaculada Verge Maria auxili dels cristians, i en sa protecció fia la restauració dels costums de l'esperit cristià, que és necessari perquè el llinatge del homes tingui la unió d'afectes, constituint com una sola família i fent dels homes entre si germans.

El contrast entre el món creient i el món incrèdul és un dels espectacles més interessants i més propis per a enfondir l'esperit de fe. La força humana i la força divina es presenten en una forma distinta. La humana, aparatosa, amb grans pretensions, fent molt soroll i proclamant-se sàvia; la força divina, exercida humilment per persones de qui no fa cas el món, i, no obstant, en definitiva ella s'imposa i dóna la direcció moral als homes; i, malgrat la contradicció que se li fa, la Iglésia catòlica continua essent la gran educadora de la Humanitat. I ¿de qui rep l'impuls aquesta força i acció catòlica en el món sinó de Maria Immaculada?

VII

Les festes jubilars

El nostre Santíssim Pare Pius X, en sa primera encíclica, a la gloriosa Verge recorre sollicitant la protecció sobre la Iglésia; el difunt papa Lleó XIII, home amant de les ciències, amic de les arts, protector dels estudis, no obstant, més que en aquests medis d'eficàcia indubtable, es refiava de la Immaculada Verge Maria. ¿Què havem de fer nosaltres, els pastors secundaris de la Iglésia de Déu, sinó seguir les ensenyances del Cap de la Iglésia i Vicari de Jesucrist, que és la mateixa ensenyança dels pares i doctors de la Iglésia?

Per això, caríssims germans i fills, pròxim ja el solemníssim Jubileu dels cinquanta anys de la definició dogmàtica de la Immaculada Concepció de Maria, anunciat pel Sant Pare Lleó XIII, de santa memòria, i ratificat i ampliat per son successor, nostre Santíssim Pare Puis X, ens havem cregut obligats a dirigir-vos la nostra paraula perquè prepareu el vostre esperit, a fi de poder obtenir els abundants fruits de salvació que la Santa Mare Iglésia es proposa sempre en la celebració dels Jubileus. Des d'aquell solemníssim dia, allà en els principis del Cristianisme, en què el Concili d'Efès definí la divina Maternitat de Maria contra l'heretgia de Nestori amb la solemnitat i entusiasme que ens conten les històries d'aquell temps, sortint els nombrosíssims Bisbes que s'havien reunit en aquella ciutat, santificada, segons la tradició, per la presència de la Verge Maria, que visqué allí alguns anys en companyia del deixeble predilecte Joan, portant els Pares del Concili llum a la mà i cantant amb inefable alegria alabances a la Mare de Déu, Maria de Natzaret, des d'aquell dia, d'eterna memòria en la història de la Iglésia catòlica, fins al dia 8 de desembre de 1854, en què el Santíssim Pare Pius IX, acompanyat dels Cardenals i de grandíssim nombre de Bisbes de tota la cristiandat, definí solemnement la Concepció Immaculada de la Verge Maria, potser no se'n trobaria un altre en

tan llarguíssim transcurs de segles, en tanta varietat de temps, de costums, d'interessos i de civilitzacions, en què la pietat cristiana s'hagi manifestat tan entusiasta i l'esperit popular hagi demostrat una major alegria.

I en aquest pròxim any de 1904, en què es compliran els cinquanta anys d'aquell fet memorable que celebraren els homes en la Iglésia de la terra i els àngels i Sants en la Iglésia del cel, coronant d'alabances i de glòries a la seva Immaculada Reina i Mare de Misericòrdia, en aquest any, diem, s'ha de sentir un eco vivíssim de la pública devoció a la Concepció Puríssima de Maria, i sacerdots i seculars, homes i dones, joves i donzelles, la totalitat del poble cristià, han de demostrar visible i palpablement, han de confessar solemnement amb públiques alabances i festes, que Maria és Immaculada i Mare de Misericòrdia i advocada universal del poble cristià, no en aquesta o en aquella necessitat de la vida, sinó advocada de la mateixa vida, que per això cada dia la invoquem dient-li que és vida, dolçura i esperança nostra.

La vida cristiana es troba amenaçada de mort; hi ha una secta poderosíssima, que és l'exèrcit de Satanàs a la terra, la Maçoneria, que treballa fa més de cent anys per a extirpar el Cristianisme de la societat humana, per a treure del món la vida sobrenatural. I el Cristianisme, la nostra sagrada Religió, no és res si no és la nostra vida sobrenatural. Sense la vida sobrenatural és impossible obtenir la vida eterna, la felicitat de la glòria, o sia, la nostra salvació. I aquesta heretgia que vol desterrar del món la vida sobrenatural i procura perdre les ànimes redimides per Jesucrist, aquesta secta poderosa serà vençuda com ho foren les antigues sectes i heretgies, també poderoses, per mediació de Maria, puix d'aquesta celestial Senyora canta la Iglésia que extirpà totes les heretgies per tot el món.

Ella, revestida del sol, tabernacle sublim on reposa i resideix el Sol de Justícia, Crist Jesús, envia als homes la llum de la veritat, la calor de la vida i la puresa del cor, desterrant les tenebres de l'error, el fred de la indiferència i la corrup-

ció dels vicis. Dirigim, doncs, amb confiança les nostres pregàries a la Verge Maria, i procurem celebrar el solemne Jubileu de la definició dogmàtica de sa Concepció Immaculada amb gran puresa de consciència i fervor de cor. En aquest misteri resplendeixen la puresa i l'amor; que les obres que en obsequi de Maria celebrarem vagin també revestides de puresa i d'amor. Que a l'influx de la devoció a la Immaculada Verge, font de totes les gràcies, la nostra estimada Diòcesi es ratifiqui en la fe del Salvador Jesús, que ens proposa la Santa Mare Iglésia, i que aquesta fe sia la cuirassa de l'esperit de què parla l'apòstol Sant Pau, per a defensar-lo dels trets que la falsa ciència dels heretges dirigeix a l'ànima del poble cristià; que per la intercessió de la Verge Immaculada els costums es purifiquin, i que Ella, en el Cor de la qual el foc de l'amor fou més viu que en el de totes les altres criatures, estengui la suavíssima caritat cristiana entre totes les classes i condicions d'homes, de manera que tots es tinguin i tractin com germans i fills d'un mateix Pare qui està en els cels.

Així ho lograrem, estimats diocesans, si dirigim a la Verge Maria, en aquest quinquagèsim aniversari de la definició de sa Concepció Immaculada, els nostres obsequis i el culte fervorós que a Ella li pertoca per sa gran dignitat de Mare de Déu. I, perquè el Jubileu sia de glòria a Maria i d'utilitat a les ànimes, encarreguem als reverends Rectors, en quant els sia possible, que en ses iglésies procurin, durant l'any jubilar, celebrar devots exercicis en honor d'aquest gran misteri, segons la proporció dels diferents llocs, i els autoritzem perquè s'aprofitin de la gràcia apostòlica concebida pel Sant Pare, en son Breu de 14 d'agost proppassat, de poder cantar missa votiva de la Immaculada Concepció en la forma que es relata en dit Breu, publicat en aquest Butlletí de 15 d'octubre últim, traslladant-la al diumenge següent del dia 8 en tots els mesos de l'any jubilar. Igualment, perquè se'n puguin servir en les devotes funcions que se celebraran en honor de la Immaculada Verge, publiquem en aquest mateix Butlletí l'oració composta per nostre Santíssim Pare Pius X.

VIII

Peregrinació a Montserrat

I com tota aquesta Diòcesi professa entusiasta devoció a la Immaculada Verge Maria, i totes les comarques i poblacions d'ella la reconeixen per Mare i com a tal la veneren i estimen, com tota la Diòcesi és com una família que reconeix per mare a Nostra Senyora, i com en aquest Principat de Catalunya té Maria Santíssima un dels principals santuaris de la cristiandat, essent el Monestir de Montserrat la casa paíral de tots els catalans, i Nostra Senyora de Montserrat fou declarada, pel papa Lleó XIII, Patrona principal de tot Catalunya, crídem a tots els fidels cristians de la Diòcesi perquè es reuneixin en la Muntanya de Maria baix la nostra presidència, baix la presidència amorosa de la Mare celestial. Esperem que totes les comarques i totes les poblacions del Bisbat sentiran l'atracció de la meravellosa Muntanya de Maria en aquella circumstància del quinquagèsim aniversari de la definició dogmàtica. Tots som igualment amants d'aquesta Mare de Misericòrdia, i al voltant de son tron de Reina de cels i terra, i Patrona de Catalunya, esperem que acudiran la gent de muntanya que des de Ripoll estengueren la devoció de Maria per tot el Principat, els d'aquesta Plana, els de Bages, de Segarra, del Lluçanès, de la Guilleria, del Moianès, i de totes les altres regions, amb les respectives ciutats i viles, que són com les seves capitals, que allà, passada la Pasqua Florida (oportunament ja s'anunciaran els dies fixos), quan la muntanya de Montserrat és olorosa, com el Carmel d'Orient, i com un immens encenser despedeix el perfum de ses innombrables flors, de què Maria és jardinera, complint la divina pronòstiga que de simbòlica Esposa, profètica figura de la Immaculada, fa el Cantar dels Cantars quan diu que la seguiran portats per l'encís de la olor que despedeix, acudiran al venerable Santuari de la Patrona de Catalunya gent de tots els pobles de la nostra

jurisdicció espiritual per a cantar amb fe, alegria i esperança l'himne amorós de nostre gran poeta:

Rosa d'abril, Morena de la serra,
de Montserrat Estel,
illumineu la catalana terra,
guieu-nos cap al cel.

Els bisbes de Vic sempre han pres per guia l'Estel de Montserrat en el camí de la vida. Nostre venerable predecessor Gotmar, fa més de mil anys, des de Manresa, pujant als penyals de la sagrada Muntanya, mostrà a tot Catalunya la Santa Imatge i la constituí ministre de la Providència divina, el tresor d'amor més ric dels catalans; sos successors sempre acudiren als seus peus per a implorar els auxilis celestials per mediació d'aquesta Reina de misericòrdia; i Nós, el darrer d'ells, volguérem rebre la consagració episcopal en el Santuari on misteriosament conflueixen els afectes de totes les comarques i territoris del nostre Principat, per a anar a regir espiritualment els pobles que formen l'antiga i venerable Diòcesi d'Ausona.

Que el Déu de les misericòrdies i Pare de tota consolació accepti els nostres desigs de glorificar a sa Criatura predilecta, de la qual volgué Ell fer-se fill; que protegeixi el pròxim any jubilar que s'ha de celebrar en honor del gloriós privilegi de la Immaculada Concepció, i perquè aquesta protecció vingui sobre tota la nostra Diòcesi, a tots, caríssims germans i fills, donem la nostra pastoral benedicció en nom del Pare †, del Fill † i de l'Esperit Sant †. Amén.

Vic, festa de Sant Lluc de 1903.

L'ÚNICA EFICÀCIA *

SUMARI

I. El cas Newman demostra que no han variat els camins d'anar a Déu.
II. La literatura pseudo-mística equovoca el camí.
III. La pau i consistència de tot està en l'harmonia de lo temporal i lo etern.
IV. Eficàcia de la idea d'eternitat.
V. La pseudo-mística no té la sabiduria.
VI. La verdadera sabiduria està en la possessió de la veritat.
VII. Les Sagrades Escriptures són el tresor de l'Eterna Sabiduria.

NÓS, EL DR. D. JOSEP TORRAS I BAGES, PER LA GRÀCIA DE DÉU I DE LA SANTA SEDE APOSTÒLICA BISBE DE VIC

Al Clero i fidels de la nostra Diòcesi, salut i pau en Nostre Senyor Jesucrist

* Pastoral de Quaresma, que el Bisbe de Vic escriu amb els ulls posats més enllà de la seva diòcesi, en tants literats i intel·lectuals que canonitzen el sentiment i redueixen la pietat cristiana a una simple emoció sentimental. Una carta de Maragall al Prelat dóna a entendre que no queien a terra aquestes pastorals ensenyances.

Duo enim mala fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aquae vivae, et foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas, quae continere non valent aquas.

«Dues maldats ha comès el meu poble: m'ha deixat a mi, que só font d'aigua viva, i s'ha fet unes cisternes que vessen i no poden aguantar l'aigua.»

(JEREMIES, II, 13.)

I

EL CAS NEWMAN DEMOSTRA QUE NO HAN VARIAT ELS CAMINS D'ANAR A DÉU

La conversió o agregació a la Iglésia catòlica del gran escriptor anglès Joan Enric Newman, nascut en el cisma anglicà i per espai de molts anys enemic acèrrim, encara que amb certa dignitat quasi sempre, de la Santa Iglésia Romana, i que, quan estava al capdamunt de sa influència religiosa en els països anglosaxons de tot el món, es féu catòlic; aquesta conversió, diem, d'un home tan illustre i famós, creat Cardenal pel Sant Pare Lleó XIII, mereix ésser estudiada.

La consideració del camí que ha portat a Déu als grans homes i els ha decidit a abraçar la virtut cristiana, complint la norma de vida ensenyada per la Iglésia, és un tema d'estudi de gran instrucció. Ja no es tracta d'una conversió com la de Sant Pau, en què la força de la gràcia obertament domina a l'home d'una manera meravellosa i extraordinària, sentint l'imperi de la veu divina i el pes de l'omnipotència sobirana; sinó que es tracta d'un home de gran intelligència que, sempre naturalment a l'influx de la gràcia sobrenatural, cerca a Déu per medis racionals, cerca la veritat i la virtut, obra amb recti-

tud de voluntat i troba lo que cercava: el camí de la pau i de la salvació.

Els metges en l'ordre de la salut corporal, exercint la seva professió, troben casos típics, en els quals es paren especialment perquè els ilustren i ensenyen pels demés casos que es presenten. Són casos que serveixen d'exemple. Lo mateix passa en l'ordre de la salut espiritual; i el cas de Newman és un cas de gran ensenyança i que volem serveixi de base a la present Carta Pastoral, que escrivim amb motiu de la pròxima Quaresma de 1904.

Tractem de parlar del camí que porta a Déu. Les variacions de les èpoques, el caràcter distint que pren l'esperit dels homes, les noves idees i costums, el nou gust, l'avorriment i contradicció que causen al nostre desig de novetats certs principis vellíssims i de summa simplicitat que només semblen propis d'èpoques primitives i infantils, tot plegat ha fet que fins molts homes de bona voluntat han cregut que devia haver-hi una renovació de medis per a portar l'home a Déu; que el vell sistema espiritual era ja caduc, i que el camí de la veritat i de l'eternitat, que l'Evangeli [1] diu terminantment que és difícil, que és costa amunt, devia esmenar-se, perquè és possible servir a dos senyors i obtenir la dignitat de vencedors sense la fatiga de la batalla.

I com el cas de la conversió de Newman és tan típic i significatiu, i es tracta d'un home ara objecte d'estudi en moltes revistes sàvies d'Europa, d'un gran esperit modern, usant el llenguatge dels literats presents, d'una intel·ligència poderosíssima i lluminosa, admirada principalment en els països que avui van al davant del moviment humà, convé recordar el camí que ell seguí per a arribar al port de salvació, el qual port fou per ell la Religió catòlica i la piadosa Congregació de Sant Felip Neri, en la qual visqué i morí santament fins després d'ésser ja Cardenal.

1. Mateu, VII, 14.

En famós doctor de la Universitat d'Oxford,[1] filosop, teòleg i poeta, portat del desig de trobar la Veritat, estudià durant molts anys la tradició del Cristianisme, la doctrina dels Pares de la Iglésia, totes les institucions nascudes d'aquesta, sospesà totes les raons en favor i en contra del Pontificat Romà, i arribà a la persuasió de que la Iglésia catòlica era la verdaderament fundada per Jesucrist; però totes aquestes raons científiques i moltíssimes altres que no devem aquí relatar, perquè aquesta Carta no és un tractat, no foren les qui li donaren el cop de gràcia i l'impuls que devia portar-lo a la pràctica de la vida catòlica: la raó concloent, la causa decisiva i el motiu de la seva conversió que allega al públic no d'alguna nació decaiguda, sinó dels pobles anglosaxons de tot el món qui l'estaven contemplant, l'última paraula que diu i repeteix en el llibre que publicà com a preliminar de la seva conversió és aquesta: «El temps és curt, l'eternitat és llarga.»

I si aquell gran esperit, d'una cultura i d'una penetració científica meravellosa, potser el primer del segle XIX, de natural noblesa de sentiments, de passions frenades, d'un gust exquisit per a les coses perfectes, necessità la consideració de l'eternitat i de la sort definitiva de la seva ànima a l'acabar-se la vida present, per a resoldre's a emprendre el camí de salvació, i així ho publica davant del món, ¿com no necessitarem, per a portar una vida verament cristiana, la consideració de les veritats eternes, la immensa multitud de persones comunes i vulgars, qui som com no res en comparació d'aquell home insigne admirat i respectat per tot el món?

Els homes moderns, fins els creients, pensen poc en la salvació eterna. Hi pensen poc i fins en parlen poc en les converses, en les conferències religioses, en la comunicació mútua entre ells, i fins en les controvèrsies i propagandes en què exerceixen el proselitisme. Una mena de racionalisme s'ha apo-

1. *Développement de la Doctrine Chrétienne.* Traducció de Boyeldieu D'Auvigny.

derat dels esperits. El racionalisme està com escampat per l'atmosfera que respirem; i perseverant íntegra per la gràcia de Déu la fe cristiana en l'interior dels fills de la Iglésia, no obstant, un engrut mundà es posa sobre les nostres ànimes i, obrant sobre d'elles, les fa frívoles, apareixent la religió més com un sistema social, com una mena de policia moral, com un art i una filosofia per acontentar l'esperit, que no pas com un medi de salvació que Jesucrist vingué a ensenyar-nos.

I l'arrel fonda de la religió en el cor dels homes, que la fa fixa i ferma de manera que no hi ha força mundana que la pugui arrencar, no és la convicció de sa utilitat social, ni de la bellesa de ses doctrines, ni dels nobles sentiments que inspira, ni l'ésser una tradició veneranda respectada per totes les generacions; l'arrel única, indestructible, de la religió és la creença ferma de que sense ella no podem salvar-nos, segons la claríssima sentència de Nostre Senyor Jesucrist.[1]

La sort eterna a ningú li és indiferent. Davant de l'eternitat tothom tremola, solament no temen al sortir d'aquest món els homes bestialitzats; per això l'ilustre savi anglès de qui havem parlat es recordava a si mateix aquest principi: «La vida és curta, l'eternitat és llarga.» I aquest argument decisiu en les vacillacions humanes, aquesta raó summa i transcendental per a tothom qui creu que la seva ànima és immortal, aquesta base essencial de la Religió, és també base de la fermesa de la vida social; de manera que la fermesa, lo mateix de la vida individual que de la vida pública, depèn de que tingui aquest fonament: el record i la viva convicció de l'eternitat. Sobre un fonament flac no s'hi poden fer construccions fortes, l'equilibri depèn del fonament; i quan falta en l'edifici de la vida, aquesta és inconstant, desequilibrada: tremola, i a l'últim s'enfonsa.

La inconstància i la frivolitat dels homes moderns és evident, lo mateix en la vida particular que en la vida pública i

1. Marc, XVI, 16.

fins en la vida religiosa. En la major part d'ells la força que mou i dirigeix l'activitat de la seva vida són els desigs, els instints, i en els més distingits el sentiment. Però aquestes forces humanes, els instints, els desigs i els sentiments, són forces que han d'ésser dirigides, perquè elles de si mateixes són cegues i mudables, i si els falta una direcció superior són incapaces d'una obra completa i harmònica. La vida, aleshores, lluny d'ésser una harmonia, és un desequilibri i discordança.

II

La literatura pseudo-mística equivoca el camí

I encara que a vosaltres, caríssims germans i fills de la nostra diòcesi, no us sia gaire usual una certa literatura fofa i desmanegada, i com flaca de nervis, i de vegades epilèptica, de què s'alimenten alguns esperits moderns i la tenen per l'última exquisitat; no obstant, com les modes, encara que sien ridícules, pertot arreu es fiquen, i les novetats impressionen i es fan agradables, almenys per una temporada, us volem prevenir contra la mateixa, perquè, no essent ella sana, emmalalteix l'esperit d'aquells que s'hi aficionen. Aquest estil i gust, que ja no és solament de forma, sinó que arriba a lo essencial del pensament humà, té la seva resonància en la literatura catalana, essent així que és oposat *per diametrum* al pensament i caràcter de la nostra gent, pràctic i concret, i que havem de procurar mantenir, perquè és sens dubte lo que ha donat en el temps modern, positiu i treballador, una certa preponderància al nostre país, i que manté en ell encara, malgrat les frivolitats i extravagàncies de les doctrines socials sectàries, un relatiu aplom al nostre poble que naix de son tradicional sentit comú; sentit comú que tira a destruir aquella literatura fantàstica i oposada a la realitat de la nostra vida usual.

Aquesta literatura no té nord ni guia, va a les seves, no cerca altra inspiració que la de sentiment, i, no obstant, té grans pretensions reformistes, no solament sobre les institucions socials, el matrimoni, el treball i la propietat, sinó també sobre l'esperit humà; vol ésser una mena de literatura profètica, i per això pren aires místics, i els seus deixebles es presenten com místics, mestres d'esperit, però d'un esperit laic que rebutja la inspiració i la direcció que per espai de llargs segles la Iglésia ha donat a les nobles ànimes qui cerquen la perfecció de la vida i la font de la perfecció humana, que és Déu, per aquest procediment intern, que sempre ha d'anar acompanyat de la pràctica de la virtut, que s'anomena la mística.

La mística és un procediment de l'esperit humà dels més exposats a rampells de fatalíssimes consequències, quan no va governada per un criteri molt segur; la mateixa Iglésia, mestra de veritat i assistida de l'Esperit Sant, modera, vigila i escull amb molta reflexió als qui han de regir ànimes qui van per aquest camí, per lo qual aquests místics de la literatura, que volen ésser com els directors espirituals del poble i obrir noves vies de la vida humana, guiats solament per la fantasia i per un sentiment malaltís, arriben com a terme del seu esforç a certes fermentacions humanes, estèrils i extravagants, que no són altra cosa que un similar de les aberracions filosòfiques i místiques de certes nacions asiàtiques, amb el desavantatge encara de faltar als d'aquí la natural espontaneïtat que mai tenen les coses que són filles del refinament.

Els falta el fonament de l'eternitat.

I haveu de pensar que aquesta falta de fonament verdader, i el guiar-se sols pel sentiment i la fantasia, essent el principal objecte que es proposa disfrutar el gust que l'home sempre troba quan es banya en emocions sentimentals, no és exclusiu d'aquesta literatura que avui domina en molts esperits i exerceix influència en la literatura catalana, sinó que fins es troba en l'exercici de la pietat cristiana, responent sens dubte les dues manifestacions, la literària i la piadosa, a

un estat actual dels esperits que, faltats d'energia, enervats, més que de l'exercici, de les altes facultats de la intelligència i de la voluntat, els plau el sentiment, preferint la llaminadura a l'aliment nodritiu que dóna vigor a l'home i fortifica al cristià per a fer el camí de la vida, seguint el corriol dels manaments que porta indefectiblement a Déu. Posada la pràctica de la religió en aquests termes, una religió de sentiment i de fantasia, una quincalla de pietat i no l'or macís que es deriva de la doctrina de l'Evangeli i dels exemples dels sants, és a dir, l'exercici sovint dur per a la vostra viciada naturalesa de les virtuts cristianes; la religió aleshores resulta insuficient, aigualida, i els homes qui sols d'aquella manera la practiquen, mig mundans i mig cristians, no arriben a trobar la pau sòlida de la vida, no estan en terreny ferm, coixegen de les dues cames, com diu l'antic Profeta,[1] i, de conseqüent, no poden seguir el sublim camí que porta a Déu, la imitació de Jesucrist, que és la veritat, el camí i la vida.

Voldríem desterrar de vosaltres aquesta frivolitat de religió, aquesta ombra de religió que es guia pel sentiment i que més que altra cosa és una satisfacció incompleta i irracional de l'instint que ens porta a lo sobrenatural, que l'ateisme no podrà mai extirpar de la nostra naturalesa. D'aquest instint nasqué la idolatria, i els nostres literats modernistes són arrossegats pel mateix viciós desig que els antics gentils, i per això són idolàtrics; tornant l'esperit humà a l'estat o positura que tenia abans que Nostre Senyor Jesucrist el purgués de tota superstició. Quan del sentiment i de l'amor instintiu se'n fa la guia de la vida, aleshores cada home adora a l'ídol de sa preferència, segons el temperament que en ell domina, o de les circumstàncies en què es troba sa existència; així el sagrat llibre de la Saviesa,[2] per l'hermosura i grandesa de les coses i pels sentiments apassionats dels homes, explica l'origen dels

1. III Reis, XVIII, 21.
2. Saviesa, XIII.

ídols; i en nostres dies el doctor Newman, dirigint-se als seus lectors, que eren lo més escollit dels països anglosaxons de tota la terra, els diu: «No vulgueu convertir en ídols les vostres preocupacions predilectes.»

Tots els qui coneixeu les produccions de la moderna literatura haureu observat en ella un error fonamental i en gran manera seductor per a les persones joves de fantasia ardent i de cor encès, i fins per les ànimes generoses qui no sìen al mateix temps reflexives. Els vicis i passions, els delictes més ignominiosos, els crims destructius de la societat humana, tots queden dissimulats, perden sa malícia, i es converteixen en obres divines i santes en mans de certs literats, quan aquells pecats i delictes tenen per mòbil i per objecte, o quan van acompanyats d'un sentiment intens que moltes vegades ni és tal sentiment, sinó purament instint. Això és que en les novelles i en el teatre la literatura artística, i en la corrent dels successos humans el periodisme, han donat al sentiment i a la passió un valor purificant i santificador, considerant-lo d'una força redemptora que no solament eximeix de responsabilitat en tota aberració, sinó que volta i circueix d'una resplendor de glòria a aquell qui, mogut per un sentiment o passió desfrenada, ha comès excessos criminals. ¡Considereu quan oposada és aquesta idea de la que amb sa doctrina i exemple ens ensenyen Jesucrist i tots els sants que fan consistir la redempció en el sacrifici! Les passions no són purificants, són cegues, i elles han d'ésser purificades amb la recta direcció de la raó i de la fe cristiana, que han de senyalar-los el curs que deuen seguir.

I quan una idea d'aquestes primordials en la direcció de la vida humana s'escampa per la societat, en virtut de la llei del contagi, la qual és més evident encara en el món dels esperits que no pas en el món corporal, d'aquella idea tothom en pateix, i fins influeix en el criteri dels cristians fidels a la doctrina i a l'autoritat de la Iglésia; i per això Nós creiem complir amb nostre magisteri al rectificar certes idees, més de caràcter pràctic que no pas especulatiu, que corrompeixen la vida

cristiana, i que encara que sembla que no es tracta més que de matèria literària, de medis estètics, no obstant, transcendeixen a lo més essencial de la religió, perquè perverteixen la vida humana.

III

La pau i consistència de tot està en l'harmonia de lo temporal i lo etern

Convé avivar la consciència de la responsabilitat, el principi de què havem de donar compte en el tribunal etern de tota la nostra vida, i recordar sovint l'eternitat que ens espera.

La veritat és concreta i determinada, consisteix en un *sí* o en un *no*, i aquesta serietat de la Veritat els ministres d'ella devem treballar perquè regni en tota l'extensió de la vida humana, perquè la nostra llei és la Veritat,[1] i la justícia és la Veritat, la qual és reina sobirana.

Als ulls dèbils la resplendor del sol els mortifica; així en els diferents ordres de la vida la resplendor de la Veritat també mortifica a molta gent; no obstant, ella és l'única que salva.

En les èpoques de grans refinaments, de luxe, de riquesa, de vanitat, de desigs desenfrenats, de plaer, sol augmentar també la sofisteria. Un sofista és aleshores un home interessant, posseeix una certa coqueteria, i té el do d'agradar a tothom; fa bona cara a tots els sistemes, i s'entén amb les opinions contradictòries. La veritat aleshores, al costat de la doctrina sofística, sembla ferrenya i malcarada; la Veritat, amable per naturalesa, delícia dels grans esperits i dels esperits senzills, és suplantada pel sofisma; les aparences atractives i

1. Psalm CXVIII, 142.

agradables enganyen als sentits, i la realitat més fonda, i que per a ésser capida necessita la força superior de l'ànima, queda desconeguda del gran nombre de gent del món, que ja diu per això l'antiquíssim psalm:[1] «Fills dels homes, ¿fins a quan sereu de cor imbècil? ¿per què ameu la vanitat i aneu al seguici de la mentida?»

I el perill d'ésser enganyat pel sofisma, d'ésser seduït pel *sí* i el *no*, per la doctrina que s'avé amb tothom, fins el tenen els grans talents: Sant Agustí es confessa d'haver seguit la secta dels acadèmics de son temps, que, com ell diu, es complaïen en sostenirt totes les opinions, fins les entre si contradictòries.

Sembla que per aquest camí l'home hauria de trobar amb seguretat la pau, que així s'hauria d'acabar les lluites de l'esperit, i que el cor hauria de reposar disfrutant d'una immensa varietat d'idees i de doctrines. El fonament permanent de la guerra entre els homes, lo mateix de la guerra d'idees que de la guerra externa de les armes, és indubtablement la distinció entre el Bé i el mal que correspon a la distinció entre la Veritat i l'error; sembla, doncs, superficialment la cosa considerada, que abolida aquella distinció i proclamada la igualtat de totes les doctrines, i la licitud de totes les passions, haurien de disfrutar, lo mateix els homes particulars que la societat, d'un repòs deliciós, regnant sobre la terra una carinyosa fraternitat. I, no obstant, quan en el món es va desvaneixent la distinció entre el Bé i el mal, entre la Veritat i l'error; quan en la societat domina la indiferència, la societat es desfà com un cos mort, i quan en el cor de l'home s'apaga la preeminència de la Veritat i del Bé, i tots sos afectes queden igualats, i desapareix el contrast de la virtut i del pecat, i no fa diferència entre una cosa i altra, alshores el fàstic de la vida s'apodera de l'home i comença la guerra de l'home amb si mateix, i, de conseqüent, el tedi s'apodera dels esperits, apa-

1. Psalm IV, 3.

reixent la guerra irracional, lluita de bèsties per la contrarietat de les passions, de *cibis et venereis*, que és la més repugnant de totes.

La distinció entre el Bé i el mal, entre la Veritat i l'error, és la llei fonamental de la consciència humana, és la mateixa consciència, de manera que treta aquella distinció desapareix; i l'home ja no és home més que per defora, queda buit i baumat i sense substància. Aleshores l'home giravolta contínuament, segons d'on bufa el vent de la passió i del sentiment; deixa d'ésser autònom, no té dret ni llei pròpia, el governen les circumstàncies externes, perquè ha quedat consumit el codi essencial de la seva racionalitat.

Aquesta anihilació de la substància humana explica la falta de consistència dels homes i de les institucions públiques en nostres dies, la falta de soliditat social i aquesta mena de polvorització que es nota en les classes, en els partits, en les escoles, en els pobles i en les famílies. No hi ha dissolvent més actiu que la passió, i per això entronitzada aquesta, fet el sentiment autònom, independent i sobirà, déu dels homes, és una reproducció d'aquells antics ídols insadollables i devoradors que constituïen el càstig més terrible de Déu sobre aquells pobles que, com diu Sant Pau,[1] havent-lo conegut no el volien adorar.

I per a retornar a l'home d'aquest desmai espiritual, per a curar-lo d'aquesta epilèpsia moral que no el deixa ésser amo dels seus propis moviments i per a ressuscitar-li la morta consciència, substància de l'home, no hi ha medi més assegurat que el qui portà a l'illustre Newman a la vida de la veritat, o sia el record del gran principi: «La vida és curta, l'eternitat és llarga.»

Nós creiem que la tan general ofuscació de les consciències en el temps present es deu a l'oblit en què es deixa el càstig etern, que sempre hauríem de tenir davant dels ulls

1. Romans, I, 21.

i fer ressonar en les orelles de nostre pròxim. Diuen que Alexandre Magne, després que s'hagué ensenyorit de tan immensos territoris, tingué por de si mateix, i que, per no quedar desvanescut per la supèrbia, manà a un esclau que cada matí li digués: «Alexandre, recorda't que ets home.» Així a l'home modern ensenyorit de la matèria, però esclau de les pròpies passions, és necessari dir-li: «La vida és curta, l'eternitat és llarga.»

No hi ha estímul que reaccioni més fortament a l'home que l'instint de la pròpia existència, lo mateix de la caduca existència material que de l'espiritual: l'home tot ho dóna per la vida, i la preocupació per la sort de la nostra existència eterna no sols és una creença en els cristians, un principi racional en els filosops formals i discrets, sinó que fins és un instint en tots els homes, tan fort com l'instint de conservació d'aquesta vida temporal i terrena. En efecte, per la vida es perd la vida, diu la sabiduria del nostre poble, i per a guanyar-se la vida i per a assegurar-se el benestar d'ella els homes s'escarrassen en el treball, sacrifiquen fins la pròpia salut, i per a salvar la pròpia existència es desprenen de tot lo demés.

Sols hi ha un instint que venç a l'instint de conservació de la nostra vida temporal i terrena, i és l'instint sobrenatural d'assegurar la vida eterna. Per això el Criador del nostre llinatge volgué, per magisteri de son Verb etern, el Fill de Déu encarnat, ilustrar en gran manera, resoldre el misteriós problema, que tots els pobles de la terra havien tractat, sobre quina era la sort de l'home quan sortia d'aquest món el seu esperit immortal. Volgué que hi hagués una summa claredat en aquest problema que cada home s'ha de resoldre a si mateix, i fins als més simples facilitar-los la resolució. Sobre la força d'aquest instint sobrenatural de la pròpia salvació, vencent i sacrificant l'instint de conservació d'aquesta vida temporal i material present, en tenim completa demostració no sols en els innombrables màrtirs de la fe cristiana, que el nom màrtir, com tothom sap, significa testimoni, perquè ells foren testimonis de la Veritat del Verb etern, qui prometé la glòria im-

mortal als qui per amor de la Veritat donessin la vida; sinó que fins en els pobles de la gentilitat trobem homes qui, il·luminats per la pròpia intel·ligència racional, vicària de Déu, han sacrificat l'encís poderosíssim d'aquesta vida present i terrena per a guardar fidelitat a la Veritat eterna, principi i fi de totes les coses. Tothom sap el cas de Sòcrates; i al poble gentil pertanyia l'home típic, eternament exemplar, sant per tots els segles de la Humanitat, heroi vencedor en les lluites de la vida que ens descriu admirablement la Sagrada Bíblia i que la Iglésia ens proposa com a norma que devem imitar en aquestes difícils batalles: el patriarca Job.

Envestit de totes les contradiccions, ferit en tots els seus afectes, el Senyor alaba la seva virtut, però Satanàs respon al Senyor: «L'home tot ho dóna mentre pugui salvar la pell.» L'apreta encara més, per permissió divina, l'enemic de la naturalesa humana, i quan arriba a lo més fort del conflicte, quan sembla que ha de caure en la desesperació, ix de son cor el crit de confiança, i, il·luminat per l'esperit de profecia, diu:[1] «Conec que viu el meu Redemptor, que em ressuscitarà de la pols de la terra, i tinc la invencible esperança de que l'he de veure amb mos propis ulls.» I l'esperança en la vida immortal, l'instint sobrenatural de la vida eterna, li dóna forces per a vèncer el cúmul insuportable dels sofriments de cos i d'ànima; i amb lo invisible[2] venidor venç lo present i sensible. De manera que les sublims exclamacions del Patriarca d'Idumea, la fe de l'altra vida, amb els quals confortat resisteix i domina tota la potència contradictòria i es manté ferm malgrat totes les envestides, són la mateixa idea, la mateixa fe, amb la qual el doctor d'Oxford es resol a sortir del protestantisme, on era glorificat, i abraçar la religió verdadera, és a dir, aquella sentència: «La vida és curta, l'eternitat és llarga.»

Sempre, sense variació, procurarem avivar en vostre esperit la idea de l'eternitat. És la idea mare de totes les idees,

1. Job, XIX, 25.
2. Hebreus, XI, 21.

és la font de totes les energies, és el lligam infinit que uneix entre si totes les existències, és la que dóna unitat a totes les coses; podem dir que ella és l'única realitat, és la mateixa Veritat, es Déu. Tot lo que no és etern és no res. És una ilusió; és com les projeccions lluminoses que en si no tenen realitat ni substància, i l'única finalitat de les quals és donar-nos idea, anticipació i participació d'una realitat que voldríem veure i tenim lluny. Així és tot lo mundà i temporal en relació amb lo diví i etern. Sols tenen importància les coses terrenals, els aconteixements humans, en quant es refereixen a lo etern i diví, i aleshores la substància mundana i els homes pels quals ella ha sigut criada s'engrandeixen i divinitzen; i veiem l'operació divina regint el moviment de tot lo criat, i els agents espirituals o intelligents i materials i sensibles se'ns presenten com dòcils instruments del poder diví. La Sagrada Bíblia, inspirada per Déu, ens manifesta l'admirable espectacle de tot lo criat, movent-se a l'impuls de Déu, i a Aquest, inalterable, sense mutació, sempre el mateix, i principi de tota la mundana varietat.

Lo temporal i lo etern, de conseqüent, estan lligats d'una manera indissoluble; i separar lo temporal de lo etern és una mutilació, és una dislocació que pertorba l'harmonia de l'Univers i trenca la Llei de la vida; per això la vida de l'esperit quan queda ofegada per les invasions materials, quan la carn amb tots els elements que d'ella deriven mata a l'esperit, el principal reactiu per a tornar-li la vida és la profunda consideració de l'eternitat.

Lo etern es féu temporal, i lo invisible, visible en la Persona de Nostre Senyor Jesucrist per a retornar a la Humanitat de son desvaneixement, per a soldar lo que s'havia trencat, per a restablir la unió entre l'home i Déu promulgant la Llei de la Veritat, que és son sant Evangeli, que porta l'harmonia de la vida. D'aquí és que, quan Jesucrist és rebutjat, i sa doctrina no és escoltada, i la seva Llei no és obeïda, de seguida es presenta el gran conflicte en la consciència particular de cada home i en l'equilibri de la societat pública. Els gentils

antics resolgueren l'equilibri públic amb la institució de l'esclavitud; els gentils moderns encara no han trobat la fórmula de l'harmonia social, i, si rebutgen la ponderació de forces que ensenya l'Evangeli, és fàcil que no reïxin amb felicitat de ses moltíssimes provatures.

Però no volem Nós tractar ara d'aquest públic equilibri i d'aquesta harmonia social. Per raó de nostre ministeri, i atenent al sant temps de Quaresma que s'acosta, volem únicament parlar-vos de la manera de resoldre el gran conflicte de la vida actual en els dominis de la nostra consciència, de la manera d'aliar-la amb l'altra vida, de com hem d'harmonitzar lo temporal i lo etern, lo material i lo espiritual; és a dir, parlant el llenguatge claríssim de la Iglésia, intel·ligible a tota criatura racional per insignificant que sia la seva instrucció, volem parlar de com hem de portar-nos per a viure amb amistat i gràcia de Déu en aquest món, a fi d'assegurar la nostra eterna salvació en l'altre.

Tota harmonia suposa un pacte que les dues parts han de complir amb fidelitat. En aquest cas solemníssim de què tractem, el pacte existeix, el proposà a totes les generacions humanes el Verb etern de Déu encarnat, Jesús de Natzaret, Fill de la Immaculada Verge Maria i Redemptor del nostre llinatge, i aquest pacte s'anomena el Nou Testament, i és el testament i perdurable aliança que Déu ha fet amb els homes, la salvació dels quals depèn de la fidelitat amb què el compleixin.

IV

Eficàcia de la idea d'eternitat

A la pobra criatura humana li és molt difícil acostar-se a Déu, Esperit infinit. Veu les seves resplendors en les magnificències de la Creació material, el sent en el ritme moral de la pròpia consciència; coneix que la seva intel·ligència racional és com una espurna d'una Llum infinita, reconeix en els dic-

tats de l'Evangeli sentències divines; però l'Infinit i Invisible li fa por, té l'home consciència de la pròpia poquedat i misèria, i no gosa acostar-se a Aquell que és el principi i fi de totes les coses. Per això la Sabiduria divina, el Verb etern, revestint-se de la nostra naturalesa, es féu Mediador i lligà al llinatge dels homes amb Déu per medi de l'eternitat.

L'eternitat és la idea mare de l'Evangeli; és la seva substància i essència, és l'ànima que li dóna vida, és la base i fonament de totes les seves ensenyances; sense la idea de l'eternitat, que omple i vivifica totes les seves pàgines, fóra un llibre de sabiduria vulgar, una veritat sense demostració, un bellíssim somni, mes no un codi de la vida humana; una composició imaginativa, mes no llei pràctica i real de la Humanitat civilitzada, com fa prop de dos mil anys que és i continuarà essent d'aquí en avant.

Per això avui, per a molts literats que viuen en la illusió del món, adorant les mesquineses mundanes, encesos en el foc de les passions terrenals, dins de l'estret horitzó dels sentits o en el desvaneixement de la supèrbia racional, als quals falta la sublim simplicitat humana, la superioritat i domini de la sensualitat i de la vanitat, aquella simplicitat que proporciona a l'esperit la visió universal, la contemplació de totes les coses a la llum de l'eternitat que dóna a les coses les proporcions reals, i destrueix les proporcions grandioses i enciseres amb què ens les presenta la pròpia imaginació mentre dormim el somni de la vida terrena; aquests literats, aquests filosops, aquests artistes, aquests polítics, tots aquests homes de món, diem, faltats de la llum principal i verdadera, que es produeix i resulta de la consideració de l'eternitat, miren i no veuen la sabiduria de l'Evangeli, llegeixen la seva lletra, però no penetren el seu esperit; i la comprensió falsa que tenen del celestial llibre fa que el considerin purament com un llibre regulador de relacions humanes, com l'obra d'un filosop social.

Per això Nós en aquesta Carta vos cridem l'atenció sobre lo imprescindible que és per a l'home la llum sempre serena, viva, penetrant, mai illusionadora, de l'eternitat, per a tenir

la idea verdadera de les coses, per a no caure en illusions i enganys que ens facin errar en el camí que condueix al port de salvació; i tant en la nostra vida social com en la nostra conducta individual, i fins en la pràctica de la pietat i de la devoció, sempre havem de tenir la vista fixa en aquell estel de llum constant, que ni minva ni creix, que mai enganya, que venç i desfà totes les boires que despedeix la fermentació humana, la llum immensa i divina de l'eternitat.

La gent superficial pensa que la consideració de l'eternitat de què es valen els homes apostòlics per a cridar a la vida cristiana, a l'exercici de la virtut i de la pietat, a les ànimes, és un medi afectiu, una manera d'influir sobre el cor, més que no pas sobre la intelligència, un argument *ad terrorem* per a impressionar la fantasia; però, encara que és cert que la consideració de l'eternitat impressiona, la impressió viva i fonda que causa prové de la llum meravellosa de la idea, del concepte d'aquella veritat immensa dins de la qual es mouen i viuen totes les existències, el cel i la terra, la llum del qual no és altra cosa que la mateixa resplendor de Déu.

A la contemplació de l'eternitat vos cridem, estimats germans i fills, en el pròxim temps de la Quaresma, i com l'apòstol Sant Pau[1] us direm: «Ja és hora de despertar-vos del somni d'aquesta vida mundana i d'obrir els ulls a la llum per a veure la realitat.» Lo present i material és illusió passatgera, és com aqueixos núvols de figures fantàstiques que per l'aire es fan i es desfan en poca estona. «La vida és curta, l'eternitat és llarga.»

Quan els homes consideren la idea de l'eternitat, la vida deixa d'ésser lleugera i frívola, i es converteix en formal i discreta; perquè aleshores la vida està edificada sobre fonaments verdaders i guarda les lleis de l'equilibri. La vida humana aleshores és resistent i aguanta totes les envestides; les tempestats més furioses no poden aterrar-la, s'ha fet ja en certa

1. Romans, XIII, 11.

manera eterna, i com l'eternitat és un atribut diví, ella queda també divinitzada. Els sants no són altra cosa que els homes de l'eternitat. Són homes del temps i del seu temps, no constitueixen un anacronisme, tenen una perenne actualitat perquè l'eternitat abraça tots els temps, comprèn totes les circumstàncies i conté totes les coses. Lo més vell i lo més nou, lo passat i lo esdevenidor, tot queda inclòs en l'eternitat. Per això aquell admirable esperit de Sant Agustí, contemplant l'eternitat, atribut de Déu, exclamava: «¡Oh Hermosura vella i sempre nova! És una mar sense límit i sense mida.»

Els homes de l'eternitat, els sants, són els quí saben millor adequar-se a tots els temps i a totes les circumstàncies, perquè no estan aferrats a lo variable i transitori que passa, i, en canvi, viuen identificats amb lo essencial, amb lo etern, que dura i permaneix sempre i pertot arreu, en totes les èpoques i en tots els països. Per això els sants són ciutadans de tot el món i no perden l'actualitat en cap època. Sant Antoni Abat era d'Egipte i de l'època romana, i avui és familiar i conciutadà de totes les nacions cristianes; i com ell moltíssims d'altres. Són els homes per excel·lència, perquè, desfent-se de lo accidental, es queden amb lo essencial; el país, l'època, la classe social, el grau de ciència que posseïren, el caràcter de la civilització en què visqueren, són accidents que queden ofegats per la llum de lo essencial, per l'excel·lència de son esperit, per l'elevació de la seva vida identificada amb l'eternitat. De manera que en definitiva lo que sempre triomfa en la Humanitat és lo etern; el temps, com un riu poderós, tot s'ho emporta: sistemes de filosofia, règims polítics, gust artístic i literari, modes socials, drets i consuetuds, tot va riu avall; i sols queda la immutable Eternitat, envers la qual giren els ulls totes les generacions com l'única llum que pot desxifrar l'enigma de la vida.

La vida dels sants és una vida lluminosa; per això devotament les llegim i sentim la força atractiva de son exemple: com sempre tenien a la vista l'eternitat i per ella regien totes les seves accions, la solució de la seva vida resulta enterament

racional. És el riu que va a la mar. La criatura que cerca al Criador, l'Existència insuficient i variale que s'aferra al Ser infinit i etern. El deixeble de la Llei evangèlica que, mitjançant la pràctica d'ella, vol identificar-se amb son Autor, Jesús de Natzaret, Fill de la Immaculada Verge Maria, Verb etern de Déu, que il·lumina a tot home que ve a aquest món, i, mitjançant la seva fe i la pràctica de la seva doctrina, li dóna la potestat de fer-se fill de Déu.[1]

V

La pseudo-mística no té la sabiduria

L'adaptació d'aquesta vida temporal i terrena, variable per naturalesa, distinta segons els temps i les circumstàncies, a la vida immutable i eterna, que ve després d'aquest món, i de la qual la vida present és una preparació i preàmbul, és una verdadera dificultat que exigeix una llum intensa a l'enteniment i una constant energia a la voluntat. Per això són molts els cridats i pocs els escollits; i la idea del regne etern importa una selecció, en el qual no seran compresos sinó aquells que, purificada la seva vida, identificats amb el Primogènit del nostre llinatge, que és l'Unigènit Fill de Déu, sien altres Cristos, és a dir, estiguin ungits amb la gràcia del Redemptor, que és la caritat eterna, l'amor de Déu que lliga i uneix la criatura amb son Criador, fent-la participant de la vida d'Aquest.

Sols Déu pot ensenyar d'una manera inequívoca les dreceres que porten a Déu, el camí ral del compliment de la Llei que la raó ensenya a l'home, i la gràcia del Senyor que favoreix a tota criatura racional l'ajuda a complir-la. Així és que la Sagrada Bíblia ens presenta a diferents gentils que guardaven justícia i eren amics de Déu. Però el Criador del nostre

1. Joan, I, 12.

llinatge volgué donar-nos un Pedagog, un Mestre infallible, que és Jesucrist, i la Iglésia, que el representa.

La mística és una d'aquestes dreceres, un procediment per a arribar a Déu, propi únicament de certes ànimes, sempre excels i, de conseqüent, difícil; i si la Llei natural i general a tots els homes no pot complir-se amb perfecció sense l'auxili de la gràcia divina, és clar que voler arribar a Déu, a la Veritat Summa, per medi de la mística, és a dir, per procediments misteriosos, és seguir un camí exposadíssim i que exigeix un guia molt expert.

Tots aquests filosops, artistes i literats que en ses especulacions cerquen un aliment per a son esperit i no miren lo que mengen, morts de fam, no són en el fons altra cosa que una gent que està afamada de Déu, però que, rebels a la seva autoritat i a la doctrina per Ell revelada, ells mateixos es devoren les pròpies entranyes de l'ànima; i cercant el consol de la vida, de l'existència, amb la ceguetat de l'instint i amb la insuficiència de la raó que rebutja l'auxili de la fe, arriben al terme tristíssim de la seva destrucció. Per això veiem la pseudo-mística modernista amb íntima relació de família amb els nihilistes contemporanis; i els terribles anarquistes no són altra cosa que els pràctics que sense contemplacions volen arribar al súmmum: són els moderats i els exaltats d'una mateixa escola.

Tot el món es perd per una mateixa causa, com ja predicava el profeta Jeremies,[1] perquè els homes ni reflexionen ni mediten; per la lleugeresa de son esperit, perquè no consideren la vida ni contemplen les coses a la llum de l'eternitat, que de cap manera pot ésser suplerta, perquè és essencial. Quan d'una cosa se n'extreu un element essencial, dita cosa queda desnaturalitzada, no és ella mateixa; i com l'eternitat és un element essencial en la vida de l'esperit humà, extreta ella, la naturalesa humana queda dissipada, i la seva vida perd l'harmonia

1. XII, 11.

que té la vida dels animals i de les plantes, que desenrotllant-se segons les lleis de la creació material i del temps transitori en tenen prou, no senten cap deficiència: sa fam queda apagada, i reposen dins de la llei de sa pròpia naturalesa.

Amb gran profunditat l'apòstol Sant Pau [1] ensenya que l'heretgia és filla de la carn; la sensualitat i la supèrbia, fermentacions de la vida animal, l'engendren, i ella després pareix la mort. Per això, per a deslliurar-nos del pecat i mantenir-nos fidels a Déu, la Iglésia ens exhorta, i tots els Sants amb ses doctrines i sos exemples ens ensenyen l'eficàcia de la mortificació de la carn i de la humil oració del nostre cor per a deslliurar el nostre esperit. L'heretgia, com tot pecat, és una esclavitud. L'home flac es fa heretge pretenent que així es fa lliure, mes en la realitat de la vida passa que està amarrat per la cadena de la sensualitat i de la supèrbia, i aquesta cadena que el manté lligat i esclau queda a mercè i a la direcció de la passió més forta. Per això veureu un continu canvi de posició en l'esperit dels qui volen guiar-se a si mateixos i no admeten la direcció divina. Com aquells d'Atenes, de qui parla el llibre dels Fets dels Apòstols, esperen sempre la darrera novetat, i és perquè els falta la llum de l'eternitat. Incapacitats de tastar la summa Veritat i la summa Bellesa, que és l'únic aliment de l'esperit de l'home, cerquen la satisfacció amb la novetat; estimulant propi dels esperits vulgars, de les ànimes incapaces d'assaborir lo infinit i etern.

Alcem nosaltres, caríssims germans i fills, el cor a Déu, visquem en l'amplíssim horitzó de l'eternitat, procurem deslliurar-nos de la cadena dels sentits que ens lliga a lo terrenal i transitori, per a trobar lo etern i immutable, la summa de la perfecció, aquella Hermosura vella i sempre nova, Déu Senyor nostre, que vingué a ensenyar-nos el Redemptor Jesús.

1. Gàlates, V, 17.

VI

La verdadera sabiduria està en la possessió de la Veritat

Quan es troba a Déu es troba la verdadera Sabiduria; tot l'esforç de l'enteniment, tota l'activitat de la nostra raó, es dirigeix a cercar la Sabiduria, que consisteix en la possessió de la Veritat; qui no està amb Déu està fora de la Veritat, que és l'atmosfera dins de la qual ha de respirar la criatura racional; i qui no disfruta d'aquesta atmosfera s'ofega. Per això vosaltres haureu vist les convulsions que pateixen aquells esperits que volen viure fora de Déu. Pateixen ells i fan patir als altres. No tenen ells pau i pertorben la dels demés. Una literatura convulsiva, avui existent, demostra el gran nombre d'esperits moderns que viuen fora de Déu; i fora d'Ell, l'esperit no pot viure. El psalmista hebraic,[1] el sublim cantor dels misteris de l'esperit, els càntics del qual encara avui canta tot el món civilitzat, ja usà aquesta metàfora de que l'home respira en Déu. Bado la boca, diu, per a engolir aire quan desitjo complir la teva Llei. Quan les nostres aspiracions s'efectuen en conformitat amb la Llei divina engolim aire pur i el moviment vital s'efectua amb naturalitat i facilitat; els qui viuen en l'aire impur de la impietat, en l'atmosfera viciada de la vanitat i de la sensualitat, baden la boca com els asmàtics, però no poden respirar, i la vida se'ls fa pesada. Viuen fora del seu element, perquè l'element propi de la criatura racional és Déu; i per això passa que així que els homes viuen separats de Déu, el pessimisme creix en la societat. Quant més es predica que aquest món és el centre de les ànimes, més disminueix el consol de la vida; i l'experiència demostra que la pau, l'alegria i el goig de les ànimes són patrimoni dels humils i dels purs que amen a Déu i viuen baix l'ombra de les ales de sa paternal Providència.

1. CXVIII, 131.

Una literatura que pertorba els esperits no va guiada per la verdadera Sabiduria, perquè aquesta, per a ésser tal, ha de saber proporcionar el consol de la vida. Si no té tal eficàcia, si en lloc de consolar pertorba, no és filla de la Sabiduria, perquè és atribut necessari i essencial d'aquesta consolar als seus deixebles. Per això els deixebles del Verb etern, de la Sabiduria encarnada, fins en mig de les grans contradiccions disfruten d'un goig inefable. Sant Pau [1] ens diu clarament que així que se li augmentaven les tribulacions i conflictes i les persecucions, s'augmentava també infinitament el consol del seu esperit, fins al punt, deia, que ell consolava als altres. La Sabiduria consisteix en la possessió de la Veritat. Qui no posseeix la Veritat, encara que no sàpiga de lletra, és savi de debò. L'inspirat poeta hebraic ja deia, dirigint-se al Senyor: «Dóna'm la intelligència de la Veritat i viuré.»[2] Aquell gran esperit no podia viure fora de la Veritat. Tothom en la Veritat hi reposa; l'home sincer hi està com el peix a l'aigua. És son element natural. El camí d'arribar a la possessió de la Veritat de la vida, és a dir, a la Sabiduria, Déu ha volgut ensenyar-lo per si mateix a l'home, i l'antic oracle ja fa molts segles que digué: «El principi i font de la Sabiduria és el temor de Déu.»[3]

La Veritat és una necessitat perenne i universal de l'home. L'esperit la necessita per a viure lo mateix ara que dos mil anys enrera, lo mateix el ciutadà de Barcelona que el de Londres o de Chicago, lo mateix el literat que l'home sense lletra. Per això és que hi ha d'haver un camí universal que porti a la Veritat a tots els fills d'Adam, puix que tots igualment la necessitem per viure. La mentida no és cap aliment; entreté, però no satisfà. L'enginy literari i artístic i el talent filosòfic, quan, estant seduïts pel sofisma, saben donar a la mentida i a la ilusió formes excitants, la fan suggestiva, perquè obren sobre l'instint vivíssim de la novetat i de la veritat, i, encara que

1. II Corintis, I, 5.
2. CXVIII, 144.
3. Eclesiastès, I, 16.

falsament, són en l'ordre natural uns vidents del misteri de lo Etern i Infinit i de la limitació de les nostres potències. En la infància veiem aquest mateix fet d'una manera evident, els nois prenen per realitats tot lo que els interessa i agrada. En una esfera diferent lo mateix passa als homes. ¡Quants entusiasmes per pures ilusions! ¡Quantes felicitats d'un dia! I tot lo del món, amb ses grandeses i opulències i vanitats, és la felicitat d'un dia; perquè el món, enemic de l'home i rebel a Jesucrist, està posat en la mentida i és incapaç de posseir la Veritat. Mai el món ha pogut ésser qualificat de savi, ni pels seus mateixos amics. Són bogeries del món, tothom diu. I per això havem de cercar la Sabiduria fora del món, i la trobem en el temor de Déu, que modera a l'home, aplaca ses passions i, contenint nostres instints animals forts i avassalladors, permet que el nostre instint racional s'elevi fins a Déu, on troba, guiat per Jesucrist, la pau, la puresa i la consolació de la vida. Per això diu l'oracle diví: «El temor de Déu és el principi i la font de la Sabiduria.»

La mística cristiana arriba a la llibertat per la identificació de l'home amb Déu. Pel just no hi ha llei,[1] perquè ell és la llei de si mateix, puix l'Etern impera en sa consciència i és el mòbil i el fi de tota sa activitat i la llum que dóna a les coses ses verdaderes proporcions. En ell hi ha una identificació entre la llibertat i la Veritat, coincideixen perfectament en sa consciència,[2] efectuant-se aleshores aquella sentència divina que diu que la Veritat ens deslliura. L'ànima justa vola lliurement en la infinita esfera de l'Etern, perquè Aquest és la llei de la seva vida.

Molts dels qui avui pretenen donar espiritual pastura als homes per medi de les lletres, no fan consistir la sabiduria en la possessió de la Veritat. Prescindeixen d'ella, i com el Procònsol de Judea amb to incrèdul pregunten: «¿Què és la Veri-

1. I Timoteu, I, 3.
2. Joan, XVII, 10. Vegeu Sant Joan de la Creu, *Llama de Amor viva*, canc. III.

tat?» No volen traba ni mida; i com la Veritat és la mida de les coses, la qui els dóna les verdaderes proporcions, la tenen per raquítica i tirànica, i, incapaços del sublim goig de la Infinita Veritat, la supleixen per vanes fantasmagories, i cerquen en les emocions sentimentals i apassionades, variades, vehements i impensades, el goig de la vida. Com en els gentils d'abans de que vingués al món el diví Mestre Jesús, els d'ara també, els mateixos es volen fer els déus que adoren, adoren les pròpies ficcions i rebutgen la Veritat com llei dels esperits: volant sense nord ni guia, s'ixen del camí de la raó, i les pròpies passions i sentiments, que per sa naturalesa han d'ésser conduïts, són el vehicle en el qual cerquen inútilment el repòs de l'ànima.

VII

Les Sagrades Escriptures són el tresor de l'Eterna Sabiduria

A tots vosaltres, caríssims germans i fills, vos dirigim la present Carta, perquè no us deixeu seduir per les enganyoses i frívoles delícies d'una literatura falsa. No vulgueu amar i adorar els falsos déus. La Veritat sia sempre el nord del vostre enteniment i la delícia del vostre cor. Ella és eterna, la resplendor i la glòria de Déu; l'única atmosfera respirable per l'esperit perquè davalla del cel; els profetes de la terra, els qui us volen fer viure del sofisma, els qui pretenen crear una nova esfera per a la vida de l'esperit dins de la qual la Humanitat diuen ells que ha de renovar-se, vos inclinen a la terra i us separen del cel. Per a respirar no us abaixeu envers la terra, alceu-vos cap al cel. L'aire pur ve de les altures; per això vos aconsellem la lectura i meditació dels Llibres Sagrats baix la direcció i magisteri de la Iglésia, amb aquella humilitat d'esperit que obre les potències il·luminant l'enteniment i encenent el cor amb un amor puríssim.

Els Llibres Sagrats són un tresor d'eterna sabiduria, i sa lectura nodreix les ànimes i apaga la fam de lo Infinit i diví que el Criador ha posat en la nostra naturalesa, essent com un vestigi i senyal de la nostra procedència; l'aire de família propi del llinatge humà que l'acredita de llinatge diví. Són com una carta que Déu ha escrit als homes, un descobriment i revelació de les coses altes i sobiranes que quedaren ocultes a l'home quan aquest, després del pecat, quedà en una gran disminució d'intelligència, una comunicació de l'eterna Sabiduria feta en llenguatge d'homes per a adequar-se l'Infinit a la nostra limitada raó; per això avui mateix veiem que la Sagrada Bíblia és el llibre de la civilització, la llum que illumina a tots els pobles civilitzats, l'aliment intellectual dels homes sòlids i el fonament i codi de la vida de perfecció cristiana.

¿Què són els llibres dels homes al costat d'aquests llibres, l'Autor dels quals és Déu, valent-se d'instruments humans? ¿Quin consol voleu esperar de llibres escrits d'homes tan miserables com nosaltres? Sant Pau tenia consciència de posseir una gran potència de consolació, i així ho escriu; mes també diu que el poder de consolar el tenia perquè Jesucrist abans l'omplia a ell de celestials delícies, de manera que l'Apòstol consolava perquè ell abans havia sigut consolat pel gran Consolador, l'Esperit de dolçor infinita.

El nostre Sant Vicenç Ferrer increpava amb energia, i al mateix temps amb gran simplicitat, als seus contemporanis, pel deliri que tenien per la lectura dels lírics, dels còmics i dels altres poetes clàssics, i amb sobrenatural intuïció pronosticava en el segle XIV la conseqüència que havia de venir de l'oblit de les Sagrades Escriptures, apenes llegides ni meditades, donats els esperits a la pura literatura humana com si fos un aliment suficient per la nostra naturalesa. I endevinà el gran conflicte religiós del segle XVI. ¿Què diria aquell apostòlic predicador si veiés les lectures que serveixen d'aliment a la gent dels nostres dies? Tant en l'ordre material com en l'ordre espiritual l'aliment refà a l'home; per això convé que els aliments sien sanitosos. No us alimenteu, doncs, de la vanitat,

de lo que no té substància; sinó de la Veritat, de lo Etern. Les idees falses, el sofisma, la negació, les obscuritats del dubte, les suggestions ben presentades en forma elegant que exciten amb deliri els instints de la nostra naturalesa espiritual i material, i que no poden satisfer-los perquè elles mateixes careixen de realitat i de substància, no són un aliment de l'esperit.

Déu cuidà de deixar un aliment solidíssim a l'home racional dictant les Sagrades Escriptures. Una generació que s'alimenti d'elles, una societat que les prengui per sa lectura predilecta, produirà homes de caràcter sòlid, d'enteniment equilibrat, de sentiments elevats, que es faran superiors a les frívoles emocions, a les novetats passatgeres, en una paraula, a las vanes aparences que a tants enganyen, corrent sempre al darrera d'un benestar que mai troben.

Per a trobar el benestar i el consol en aquest món, la pau en la vida present, hem de cercar el benestar i el consol de la vida eterna. Les dues vides de l'home, la del temps present i la de l'eternitat que ens espera, estan tan lligades entre si que l'una no pot ésser independent de l'altra. Una formidable conspiració mundana vol fer aquesta vida temporal independent de la vida eterna i no ho pot obtenir. La naturalesa humana sent la seva imperfecció, treballa per a adquirir la perfecció, i l'instint de l'eternitat l'ennobleix i la consola. La supressió de l'eternitat condemna a l'home a arrossegar-se sobre la terra i a l'immens desconsol de l'anihilació. La mística dels nostres modernistes es dirigeix a distreure als homes d'aquesta anihilació, a presentar ficcions belles i enginyoses, ficcions d'immortalitat i d'eternitat que es dissipen com el fum i que són incapaces de consolar als esperits reflexius.

Sant Pau ens ensenya l'eterna consolació. Tot lo que hi ha escrit en els Ulibres Sagrats ha sigut escrit per a ensenyança nostra, diu el gran Apòstol, a fi que, mitjançant la paciència i el consol que es troba en les Escriptures, mantinguem ferma

l'esperança.[1] En efecte, la lectura de la Bíblia, feta amb la deguda reverència i humilitat baix el magisteri de la Iglésia, orienta l'esperit de l'home envers l'eternitat, i per això li proporciona amb invencible eficàcia el consol de la vida. L'actual literatura que es dóna aires profètics i vol dirigir l'esperit dels homes, ¿envers on l'orienta? A Nós ens sembla que el desorienta. I qui no té una orientació de vida no pot sentir el consol de la vida. Fins ignora lo que és la vida; i els homes que segueixen aquella direcció passen el temps discutint amb si mateixos i mai arriben al repòs de l'esperit.

Sia la lectura i la meditació de les Sagrades Escriptures del Nou Testament, dictades per Déu per a ensenyança i santificació dels cristians, l'aliment principal de la nostra intelligència i del nostre cor, i sentirem l'eficàcia d'una consolació que ens donarà la victòria en tots els conflictes de la vida. Aleshores totes les literatures mundanes, fins les més racionals i exquisides, ens semblaran raquítiques, en comparació d'aquells llibres la ciència dels quals deriva de la mateixa Sabiduria de l'Etern. Lo temporal i terrenal adquirirà sa verdadera proporció, i unit amb lo infinit i perdurable participarà d'una dignitat sobirana, convertint-se en un atri o vestíbul del Regne de la Glòria, perquè la nostra vida es mourà al ritme de l'Eternitat.

I perquè el Déu de les altures amb les inefables influències de la seva gràcia elevi i mantingui el vostre esperit en l'eterna esfera de la Veritat, vos donem la nostra Benedicció en nom del Pare †, del Fill † i del Sant Esperit †. Amén.

Vic, festa de la Càtedra de Sant Pere a Roma de 1904.

1. Romans, XV, 4.

GRÀCIA D'UNA DONA *

SUMARI

I. Significació de l'any jubilar de la Immaculada.
II. Maria ha sigut, en els temps moderns, el sosteniment de l'esperit catòlic.
III. Maria regna per la seva gràcia.
IV. La gràcia de Maria serà la restauració social.
V. Manera pràctica de celebrar el jubileu marià.

NÓS, EL DR. D. JOSEP TORRAS I BAGES, PER LA GRÀCIA DE DÉU I DE LA SANTA SEDE APOSTÒLICA BISBE DE VIC

Al Clero i fidels de la nostra Diòcesi, salut i pau en Nostre Senyor Jesucrist.

* La tan intensa devoció mariana del Doctor Torras es tradueix en aquesta nova pastoral, que, junt amb la titulada *La Immaculada Concepció*, són el més bell homenatge a la Verge puríssima i el record perdurable d'aquest any 1904, cinquantenari de la proclamació dogmàtica de la concepció immaculada de Maria. Referint-se a aquest document, diu amb profunda penetració el seu autor al poeta Maragall: «Me deia vostè en una carta que s'havia estristit, perquè jo en una pastoral (*L'única eficàcia*) semblava que disminuïa l'excel·lència del sentiment. Ara en rebrà una altra, en què veurà la potència que el Cristianisme li reconeix. I les dues pastorals estan sostingudes per una mateixa idea: la jerarquia en el regne interior de l'home» (28 de setembre del 1904).

Ne timeas, Maria, invenisti enim gratiam apud Deum.

«¡Oh Maria! No temis perquè has trobat gràcia als ulls de Déu.»

(LLUC, I, 30.)

I

SIGNIFICACIÓ DE L'ANY JUBILAR DE LA IMMACULADA

L'any jubilar de la Immaculada Concepció es va celebrant en tot el món cristià, i particularment en aquesta Diòcesi, amb peregrinacions, solemnitats religioses i altres actes públics en què es paga a la Reina de cels i terra el tribut de veneració i de respecte que es mereix Aquella qui és anomenada Auxili dels cristians.

I abans de tancar-se aquest anys de benedicció i de gràcia que el Vicari de Jesucrist a la terra ens exhorta a aprofitar per a obtenir de Déu els auxilis necessaris en la batalla de la vida, per a eixir vencedors d'ella i merèixer la palma de la immortal victòria, considerant que Maria és perpètua triomfadora, que el mal major del pecat res ha pogut contra Ella, i que tot el poder de les tenebres queda dissipat als raigs dolcíssims de la llum celestial d'aquesta estrella matinal, que és la Verge Maria, havem cregut convenient, caríssims germans i fills, dirigir-vos altra vegada la nostra paraula per a exhortar-vos a la celebració devota, pura i santa de la festa principal i verdadera del quinquagèsim aniversari de la definició dogmàtica de la Immaculada Concepció de Maria Santíssima, Mare de Déu i Mare nostra, vida, dolçura i esperança de tots els cristians en els conflictes que en aquesta vall de llàgrimes havem de passar.

El dia 8 del pròxim desembre compliran els cinquanta anys d'aquell solemne acte del papa Pius IX, de santa memòria, declarant heretge al qui, contrariant la definició, s'atrevís a sos-

tenir que la Verge Maria havia sigut concebuda amb pecat. I Nós no sabem que el dogma hagi sigut contrariat per ningú, i tots els catòlics l'han professat amb devot respecte, i fins els mateixos protestants des d'aquella ocasió ençà tenen una mena de devoció a la Verge Maria, acostant-se, per tant, a la Iglésia catòlica; complint altre cop la celestial Senyora lo que d'Ella canta la Iglésia, és a dir, que és vencedora de totes les heretgies, perquè domina i té baix son peu poderós el Cap de tota heretgia i de tota impietat, l'Esperit del mal, Satanàs, enemic de Déu i dels homes.

Sempre convé sostenir en el poble cristià l'imperi benèfic i dolcíssim de Maria, perquè sempre els homes necessitem sa maternal protecció; i l'encàrrec que en l'ordre de la pietat fem amb més eficàcia als nostres estimats cooperadors, el venerable Clero, és el d'estimular i fomentar entre els fidels la devoció a Maria Santíssima. És aquesta el gran vincle d'unitat entre el poble fidel, el vincle de la fraternitat universal entre els catòlics, puix tots reconeixem per Mare a la Immaculada Verge; i tenim l'íntima seguretat de que sa devoció és el més poderós medi perquè el cristianisme pràctic torni a imperar en la societat dels homes.

Ni la política, ni la sociologia, ni la filosofia, ni l'art, ni tota la universal literatura, tenen poder per a retornar al món abatut, per a infondre-li lo que li falta, per a curar ses deficiències, per a dar-li forces de vida. Perquè encara que actualment la vida material abunda i és esplèndida, i major que la dels segles passats, la vida no és en els homes una condició de la matèria, sinó que exigeix esperit, i on no hi ha esperit no hi ha vida; i la carn abandonada de l'esperit es corromp, i la corrupció és senyal de la mort. El nostre ofici sacerdotal consisteix en invocar a l'Esperit de Déu perquè vingui sobre la Humanitat. Al principi del Cristianisme, allà en el Cenacle de Jerusalem, vingué d'una manera visible i solemne sobre aquells primitius cristians presidits per la Verge Maria; i alguns sants diuen que les oracions d'aquesta Senyora apressuraren la vinguda de l'Esperit Sant.

Lo cert és que la primera vegada que l'Esperit de Déu vingué al món per a donar principi al nou ordre de coses, a la Llei de gràcia per la qual es regeix la Humanitat cristiana, vingué en virtut de sa libèrrima misericòrdia, però també per una atracció admirable que exercí Maria en l'Esperit de Déu, prenent-la per Esposa segons el llenguatge piadós de nostra santa Mare la Iglésia; i si la introducció en el món de l'Esperit Sant s'obrà per mediació de Maria, si Ella fou qui restablí la comunicació entre Déu i els homes en el misteri de l'Encarnació, és clar que, elevada a la dignitat de Mare de Déu, multiplicades les seves gràcies, perpètuament, mentre el món serà món, Ella serà el llac que uneix el Criador amb la criatura en la relació de la gràcia sobrenatural, la qui mantingui encès el foc sagrat de l'amor entre l'home i son Déu i Senyor.

II

MARIA HA SIGUT, EN ELS TEMPS MODERNS, EL SOSTENIMENT DE L'ESPERIT CATÒLIC

¿Qui podrà negar que en els temps actuals la Verge Maria ha sigut la qui ha sostingut l'esperit catòlic en l'Europa i en tot el món certament civilitzat, però encara més en gran manera materialitzat? ¿Qui sinó Ella ha fortificat a les noves generacions per a sostenir l'envestida formidable de l'heretgia, que, vestint-se pompàticament amb el nom de llibertat, de ciència, de crítica i de gust artístic, ha minat en gran manera totes les classes socials?

És un fet innegable que, malgrat el sensualisme que deriva de l'augment de la riquesa, i de la indiferència que porta la relaxació del fre de la creença pública, existeix escampat per tot el món un poble cristià tal com el pronosticaren els profetes d'Israel, un poble cosmopolita, de totes les gents de la terra i tal com el predicaren els sants Apòstols de Jesucrist; i que aquest poble existeix sens comptar amb la protecció

del poder civil, al revés, impugnat, generalment parlant, per la potestat política.

La Iglésia avui dia viu de miracle. Així com Sant Agustí i altres apologistes, i gairebé tots els Doctors de la Iglésia, fan notar com la Religió, predicada i establerta en el món per gent sense lletres i contrariada per les passions humanes, porta en si mateixa, per aquest fet, la demostració de son origen diví, de que no és obra d'homes, sinó de l'Esperit Sant; així també en nostres temps el fet de la Iglésia amb vida que resisteix les seduccions del sensualisme tan poderós en la nostra pobra naturalesa humana, i que domina tots els conflictes que li provoquen la política, la ciència i les doctrines antisocials que amb tren de guerra dirigeix contra ella Satanàs, l'enemic de Jesucrist, qui s'aprofita dels avenços de la civilització, de la ciència, de la literatura, de l'art, com en altres ocasions s'ha aprofitat de la ignorància, de la rudesa de costums i de la misèria, vestint-se segons la moda del temps per a seduir als pobres fills d'Adam, prova també que la Iglésia és invencible i que dintre d'ella existeix un Esperit que mai podrà exterminar la malícia mundana manejada amb gran talent pel príncep del mal.

I per a humiliació de la ciència que infla, de la riquesa que congria les grans misèries humanes, i de la política vanagloriosa i estèril, ha volgut Déu en aqueixos temps moderns continuar el miracle de la humilitat, amb el qual començà el Cristianisme, i mostrar clarament a tot el món que l'admirable regne de Déu sobre la terra, compost de totes les races dels homes, en el qual es parlen totes les llengües i hi viuen tota classe i condició de persones, té per principal fonament, i és la qui li sosté l'ànima, la qui li dóna vida i esperit, una Dona.

És cert que la Iglésia de Déu a la terra és el món sobrenaturalitzat i que, de consegüent, consisteix en una complexitat d'influències, d'eficàcies i de forces; que la ciència, que la riquesa, que la política, que la literatura, que l'art, en una paraula, que la total civilització constitueix un medi en mans de la Providència que governa als homes, lo mateix que la

misèria, que les malalties i que les persecucions; però, per sobre de totes aquestes influències, eficàcies i forces, apareix d'una manera evident amb influència decisiva aquella Dona admirable que escollí Déu lo Pare perquè en Ella s'encarnés son Verb etern.

I aquesta nostra afirmació, caríssims germans i fills, no és filla d'una exaltació mística; en aquest punt ni la volem derivar, com podríem, de raons sobrenaturals i teològiques, sinó que és d'evidència pràctica i palpable i present. Existeix en la nostra antiga literatura un llibre, que és de tots els nostres el qui ha estat més vegades editat, intitulat *Els miracles del Roser,* o, lo que és lo mateix, els miracles de Nostra Senyora. Aquella pintoresca col·lecció a molts dels contemporanis els semblaria antitètica a l'esperit actual, fins és possible que algun d'aquells fets no sia prou comprovat; però a la faç de tota l'Europa i desafiant a tota la crítica de nostre temps i en la França, el camp de batalla elegit per la Revolució, s'ha anat compilant una col·lecció de miracles de Nostra Senyora, monument que l'Esperit Sant ha volgut edificar enmig de la Iglésia catòlica, en honor de Maria Immaculada i en profit de la vida espiritual dels cristians moderns. A Lourdes la Verge Maria sosté amb evidència invencible l'existència de l'ordre sobrenatural.

És clar que la Iglésia de la terra no pot disposar de la voluntat del Pare celestial, qui governa la Cristiandat per medi de son Esperit i en conformitat a la Llei predicada per son Santíssim Fill. Que la Iglésia no disposa com ella vol del do de profecia, sinó que, instrument de la Divinitat, amb docilitat amorosa segueix les seves santes influències; però també és cert que la pietat, que la devoció que brota espontàniament en l'esperitual jardí de la Iglésia i que s'estén per tots els països, que es comunica a tots els esperits i que interessa a tots els cors, és un medi en mans de la Providència divina amb el qual vol mantenir la vida sobrenatural entre els cristians. I aquesta devoció expansiva, dolça, universal, fàcil, humil i pràctica en els temps moderns, la devoció a la Verge Maria, nostra

Mare, ha sigut la principal força de resistència a la sensualitat i a la impietat del segle, i el medi més poderós d'estendre i sostenir la vida catòlica.

La definició del dogma de la Concepció Immaculada, feta, ara fa cinquanta anys, pel papa Pius IX, és com la coronació autoritzada d'una època de meravellosa devoció a aquella celestial Senyora, que Déu ha volgut recomanar mitjançant manifestacions sobrenaturals i miraculoses. Les admirables conversions a Nostra Senyora de les Victòries, o sia la devoció al Cor puríssim de Maria, a París; la famosa conversió del jueu el baró Alfons de Ratisbonne amb la intervenció sobrenatural de Nostra Senyora, a Roma; la devoció del mes de Maria practicat en tot el món en les iglésies, en els collegis, en els hospitals i en les cases particulars; la Saleta, Lourdes, Pompeia i altres molts fets eloqüentíssims passats, no en pobles arraconats de la muntanya, o en països crèduls, sinó en les ciutats d'Europa tiranitzades per una crítica no imparcial i serena, sinó enemiga per principis de la Religió catòlica, han mantingut l'esperit sobrenatural de la societat cristiana més que no pas la ciència dels apologistes i les delectables atraccions dels artistes catòlics.

III

Maria regna per la seva gràcia

Maria és la Verge poderosa (*Virgo potens*); és aquell exèrcit que ja contemplaren els vidents de l'Antic Testament que havia de destruir l'exèrcit de la impietat; és aquell exèrcit en ordre de batalla [1] de què ens parla simbòlicament la Iglésia personificant-lo en una Dona amorosa, puríssima i santa; és la força de l'amor i de la gràcia que supera i rendeix a totes

1. Càntics, III, 6.

les forces mundanes i diabòliques; és el poder de la gràcia divina ministrat per una Dona i que ha d'estendre sobre la terra el regne de Déu, que vingué a fundar i a establir son Santíssim Fill Jesucrist, Senyor i Redemptor nostre.

Considereu amb molta atenció, cristians, aquest misteri que ens proposa la santa Mare Iglésia quan ens presenta la dolça, la pura, la virginal Maria, aplicant-li antigues pronòstigues dels profetes, com un exèrcit en ordre de batalla. És el capgirament i transformació del món vell en el món nou, de la societat antiga en la societat nova de l'Evangeli, de la Humanitat rude i animal en la Humanitat espiritual; és una mutació de forces prevalent en la direcció dels homes, una força abans desconeguda, impalpable i invisible, i, no obstant, omnipotent i invencible, la força de la gràcia que es mou a l'influx de Maria, que venç amb l'amor.

Aquella visió admirable de Sant Ignasi de Loiola de les dues banderes, tinguda al peu de la muntanya de Montserrat, la muntanya de Maria, és una nova forma de la mateixa veritat, de l'exèrcit diabòlic i mundà, superb i corruptor, i de l'exèrcit de la gràcia humil i suau que venç per l'amor, i del qual és símbol i realitat la puríssima Verge Maria.

La poesia profètica dels nostres pares, de l'antic poble de Déu, ja ens presenta interessants pintures de la força de la gràcia, i la història de les seves dones prodigioses constitueix un símbol providencial de la gràcia de Maria Santíssima. Quan la Providència revesteix a una dona de la gràcia divina, ella venç als exèrcits més formidables i brutals. Dèbora,[1] asseguda sota d'una palmera, judica i regeix al poble d'Israel i l'anima a reconquerir sa llibertat; l'encisadora Judit[2] escapça amb un cop de daga al cabdill dels assiris i desfà son innombrable exèrcit; Ester[3] amb sa gràcia guanya al gran emperador asiàtic, senyor d'innombrables regnes, i deslliura a son poble, con-

1. Judit, III, 4.
2. Judit, XII, 6.
3. Ester, V, 3.

demnat a l'extermini, i el mateix poble de Déu, captiu a Egipte, veu salvat per una graciosa princesa [1] l'elegant criatura que dintre d'un cistell surava en el riu i que Déu destinava a ésser el cabdill, el legislador, el salvador de son poble, traient-lo de son dur captiveri.

Sembla que a cada una de les seves més sublims criatures l'Omnipotent les fa participants d'algun dels seus atributs, i podem pensar que al comunicar-los els excelsos dons de la seva gràcia té en compte la naturalesa de cada una d'elles, puix governa sempre l'obra de ses mans amb suavitat, pes i mesura. En l'ordre de la naturalesa, el Criador ha volgut especialment fer participar a la dona, sobre els homes, de la gràcia natural. Exerceix ella sa influència en la societat no per la ciència, no per la força, ni pel treball: l'exerceix per la gràcia.

Quan érem molt jove havíem traduït l'oda a les dones, de l'Anacreon; en ella el poeta grec pondera els instruments de força que la naturalesa ha donat als diferents sers: banyes als toros, peus lleugers al cavalls, als lleons les dents trinxants, l'enteniment discret als homes; i a les dones, diu, ¿no els ha dat res? Els ha dat, respon ell mateix, la gràcia, que és major que totes les altres forces. Ja el Criador del nostre llinatge ho digué en els dies del paradís, després d'haver format a Eva, nostra primera mare: «Per ella deixarà l'home a son pare i sa mare».[2] El sagrat llibre del Gènesi representa la naturalesa humana, el poeta hellènic la gràcia grega; però l'una i l'altra queden a una distància infinita de la gràcia cristiana representada per la Immaculada Verge Maria. Ella vencé el poder diabòlic, el poder de les tenebres, que tenia enlluernats als homes, amb el poder de la llum, alegria de tots els rectes de cor; la llum és l'alegria de l'esperit i la fortalesa del cor; els flacs fugen de la llum, i la llum els ofèn.

1. Èxode, II, 5.
2. Gènesi, II, 24.

¡Oh gran misteri! L'home és fet per a la llum, ama la llum, i sovint no pot suportar-la; però tothom ama, tothom es delecta, tothom pot suportar els raigs de la plàcida llum que deriva de l'Estrella del mar, de Maria. Ella, la Verge hebraica, amb sa graciosa llum vencé a les deesses i a les nimfes gregues, esplendents d'humana bellesa; perquè Maria és una gràcia divina, la blanca resplendor de la Llum eterna i son mirall claríssim.[1] Ningú pot resistir la gràcia de Maria, que s'ha fet senyora del cor dels fills d'Adam per a portar-los a Déu.

Els malalts necessiten una llum tèbia proporcionada a la debilitat de la seva vista; els raigs directes del sol els mortifiquen i els fan aclucar els ulls; els malalts de l'ànima queden fora de si quan els raigs vivíssims de la Llum infinita penetren en son esperit; aquella força de claror els rebat per terra, com a Sant Pau quan anava a Damasc a perseguir cristians; la llum de Maria els eleva. El món dels pecadors, doncs, necessitava una llum més humana, una puresa, una virtut, una santedat proporcionada a la seva flaquesa, i la divina benignitat ens concedí a Maria, la misericordiosa, la piadosa, la dolça. Per això Ella és refugi de pecadors, i amb sa influència eficacíssima i suau ens prepara per a ésser introduïts en el regne de la Justícia absoluta i eterna, per a entrar a la companyia i participació de vida d'Aquell davant del qual ni els mateixos àngels són purs.

La victòria de la gràcia de Maria sobre la gràcia grega, la més excelsa de les gràcies humanes, és evident. El geni dels grecs havia ideat típiques creacions, la bellesa i gràcia de les quals eren la delícia dels esperits més distingits i el món els donava culte; però quan aparegué en l'horitzó del món la Dona admirable, plena de gràcia, quedà enfosquida aquella gràcia imaginària i fantàstica, i tots, grans i petits, savis i ignorants, lo mateix els d'esperit senzill que els d'esperit refi-

1. Saviesa, VII, 26.

nat, els grecs que els bàrbars, sentiren la influència d'una gràcia abans desconeguda, que havia de durar perpètuament i ésser agradable a totes les generacions humanes. Era una gràcia espiritual que no s'arruga, ni s'envelleix, ni està subjecta a la moda; era una manifestació de la Bellesa essencial i eterna, la Verge i Mare de Déu, qui amb atraccions suavíssimes havia de purificar als homes i conduir-los al port de salvació.

Els teòlegs han discutit llargament sobre l'atracció de la gràcia; les diferents escoles cada una l'explica a sa manera, però totes elles convenen en que aquesta atracció s'exerceix principalment per mediació de Maria. El món de la naturalesa i el món de la gràcia es corresponen; en l'ordre de la naturalesa, les afeccions pures, els sentiments rectes i les nobles simpaties constitueixen una circulació de benestar i de benvolença entre els homes, i són elements de molta eficàcia per a la perfecció de la vida; en l'ordre sobrenatural volgué nostre adorable Redemptor Jesús que no faltés tampoc aquest element de l'afecte, i així com ens comunicà els tresors de la gràcia, com un element d'aquesta ens concedí una participació del més excellent dels afectes humans del seu Cor: l'amor filial a sa Immaculada Mare Maria. Per això ens digué en la persona del deixeble Joan: «Aquesta és la vostra Mare.»

¿Qui podrà explicar lo que és la gràcia? La gràcia és llum, la gràcia és força, la gràcia és vida, i és el grau superior de la vida; però lo que és indubtable i doctrina tinguda per tots els teòlegs, és que la gràcia és un gran afecte, el major dels afectes, el germen, principi i font de tots els afectes, l'afecte fonamental, del qual tots els altres són solament com variants: l'amor. D'aquí ve que la gràcia tot ho facilita; per ella no hi ha dificultats, i venç tots els obstacles.

La força és dura, la ciència enterca, el treball penós; però la força de la gràcia és suavíssima i penetrant; la llum de la gràcia és clara, serena i apropiada a tots els objectes; i el treball de la gràcia que excita el moviment de l'esperit és tan agradós, que ens ensenya la Sagrada Teologia que l'activitat

dels nostre enteniment, ocupant-se en Déu, serà la font de la nostra felicitat eterna en el regne de la Glòria. Per això la Llei cristiana, la Llei de llibertat, és la Llei de gràcia; consisteix en aquell jou suau i aquella càrrega lleugera de què ens parla l'Evangeli[1] i que en si mateixa porta el consol de la vida que prometé Jesucrist a sos deixebles.

Lo característic de la gràcia és fer agradables les coses, i això tant en l'ordre natural com en l'ordre sobrenatural, lo mateix segons la doctrina estètica que segons la doctrina teològica.[2] La gràcia de Maria féu la Humanitat agradable a Déu; és Ella la gràcia del nostre llinatge, que, seguint camins de perdició, era desagradable als ulls de l'Altíssim; quan l'àngel li anuncià el gran misteri de l'Encarnació li digué: «Has caigut en gràcia a Déu, perquè ets plena de gràcia.» I de la seva gràcia tots nosaltres en participem, de manera que, si som agradables a Déu, ho devem a la gràcia de Maria.

La gràcia és el vehicle de la vida sobrenatural, és la mateixa vida sobrenatural que circula pel cos místic de Jesucrist, per tots els membres que formen l'*ànima* de la Iglésia; qui no participa de la gràcia és mort, té aparences de viu, però no ho és, perquè tota la vida sobrenatural prové del Verb de Déu, ple de gràcia i de veritat;[3] per això Maria, la Mare del Verb encarnat, és la *Mater divinae gratiae*, és la font de la gràcia, que si s'estroncava deixaria secs i àrids els prats de la santa Iglésia, de la Humanitat cristiana, frondosos de santedat.

IV

La gràcia de Maria serà la restauració social

Una renovació de la pietat a Maria Santíssima significaria una renovació de la vida cristiana. Aquesta devoció ha sos-

1. Mateu, XI, 39.
2. Div. Thom., *Sum. theol.*, 2-2, q. 3, a. 1.
3. Joan, I, 14.

tingut l'esperit en els temps actuals, en què el cristià es troba en tants conflictes de consciència; i malgrat les pretensions racionalistes i científiques del segle, malgrat la mundana supèrbia, per permissió divina, a fi d'humiliar aquesta plaga de totes les civilitzacions, la supèrbia, una Dona ha d'ésser el medi providencial de restauració social.

Al qui no tingui molt arrelat l'hàbit sobrenatural de la fe li semblarà una extravagància, una ilusió mística o una aberració imaginativa aquesta nostra afirmació de que la influència d'una Dona, de la celestial Maria, hagi d'ésser instrument principal de la restauració de la societat cristiana; ho comprenem perfectament. Perquè Nós no afirmem això en virtut de la deducció d'una lògica humana, sinó per la creença en el poder de la intervenció divina; no en virtut d'una llei de la naturalesa, sinó d'una llei de la gràcia consignada en el codi diví de l'Evangeli quan ensenya que la força de la supèrbia, de la concupiscència, de l'avarícia, de l'ambició dels homes, origen de les lluites socials, serà vençuda per la humilitat, origen i llavor de la verdadera grandesa, com ho cantà la nostra Profetessa Maria al visitar a sa cosina Elisabet entonant l'admirable càntic del *Magnificat*. Ella mateixa pronostica amb sa paraula inspirada, que la Iglésia cada dia repeteix en sos divins oficis, la influència que Ella exerciria en totes les generacions humanes,[1] i la història de la civilització cristiana és una demostració de la veritat del vaticini de Maria.

Havem manifestat ja la seva influència actual i l'havem manifestada amb preferència perquè és un fet contemporani, actual i evident per tothom que no tingui la vista enterbolida per la incredulitat. Palpem la influència de Maria en la vida sobrenatural de la nostra societat; a son influx es reuneixen concursos innombrables d'homes, acudeixen en peregrinacions a visitar sos santuaris, es formen trens en les línies fèrries per a traslladar més pelegrins que habitants no té una

1. Lluc, I, 48.

província; en nom d'Ella es funden congregacions i societats religioses d'homes i dones per a consagrar-se al servei dels pobres, dels malalts, dels vells i dels infants desemparats; congregacions de joves seculars en les grans ciutats que es reuneixen per l'atracció de l'amor a Maria; savis i doctors, poetes i artistes, l'estrella inspiradora dels quals és l'Estrella del mar, la celestial Verge Maria.

I aquest fet actual és una confirmació i corroboració de lo que ha passat sempre en la història cristiana. Lo mateix en les èpoques de costums rudes que en les èpoques de civilització refinada. La història de la nostra reconquesta és una empresa heroica començada, continuada i acabada baix els auspicis i la protecció de Maria Santíssima. Començada allà en les altures de Montgrony, prop de la covacapella de la Verge Maria, que Nós visitem sempre amb gran commoció d'esperit, Santa Maria de Ripoll alça la creuada que devia continuar fins a València i a Múrcia, on havia de cantar el gran Rei Conqueridor les alabances a la Verge Maria en els temples principals d'aquelles ciutats, i quan, acabada a Granada la victòria cristiana a Espanya, el perill de la superstició mahometana amenaçava a altres parts d'Europa, la Verge del Roser i el Sant Nom de Maria asseguren a l'Europa la superioritat cristiana en el món civilitzat, i ses festes litúrgiques li recorden fets grandiosos de la societat cristiana obtinguts amb l'auxili de Maria.

¿Per què, doncs, no ha d'ésser la Verge Santíssima la triomfadora en el conflicte social modern? Si Ella, la clementíssima, la piadosa, la dolça Maria, féu triomfar la pau, la civilització i la llibertat en les lluites guerreres, ¿com no portarà la concòrdia social, pertorbada per idees falses i per passions cegues i violentes, per la cruel ambició dels uns i la cega enveja dels altres?

La devoció a la Immaculada Verge Maria dintre del Cristianisme, en l'ordre de la vida sobrenatural, representa una relació d'afecte, i entre totes les influències la que té més eficàcia sobre els homes és la influència de l'afecte. L'afecte mou

l'enteniment, estimula la voluntat, enforteix la memòria, activa el treball; és repòs, consol, fermesa i pau. La sagrada Litúrgia venera a Maria Santíssima amb el nom de Mare de l'Amor Hermós, i és Ella la Reina dels afectes cristians.

La lluita social d'avui és també lluita d'idees, però principalment és lluita d'afectes. Sempre l'heretgia en aquestes parts d'Occident, al revés de lo que passa a l'Orient, ha tingut un caràcter pràctic adequat al caràcter de la gent occidental més pràctica, més fixada en les necessitats de la vida, menys cavillosa i imaginativa que la gent oriental. I d'una manera particular això passa en les heretgies socials, que encara que, naturalment, es funden en idees falses, però principalment són sostingudes per les concupiscències que han quedat desfrenades un cop romput el fre de la fe sobrenatural i divina, que si a tothom és necessària per a la vida eterna, per a la vida temporal, ho és també en gran manera, sobretot per les classes populars, que no coneixen altra filosofia, i les passions de les quals són naturalment més violentes, perquè senten amb major violència les tumultuoses excitacions dels instints de la nostra naturalesa animal, estimulats per la mateixa necessitat no suficientment satisfeta.

I essent la devoció a la Immaculada Verge Maria una relació d'afecte dintre de la vida cristiana, constitueix evidentment un medi sedatiu, un gran calmant de les humanes passions; perquè l'heretgia és odi, és supèrbia, i la devoció a Maria Santíssima és amor. I fins en l'ordre de les idees, per a rectificar les que són errades, per a illuminar les tenebres de l'enteniment, és sens cap dubte la devoció a la Verge Maria un medi poderosíssim. No en va li canta la Iglésia que és Estrella del mar, ni en va els sants i piadosos cristians se la imaginen com una figura lluminosa, desterradora de tenebres i que projecta la llum de la vida que ens guia pels camins d'aquesta vall de llàgrimes. Perquè la comunicació de les idees, l'estendre opinions, principis i creences, es facilita en gran manera si el fil conductor de les idees és l'afecte, si la propagació és estimulada per l'amor o altres sentiments, puix

el sentiment és fecundant, és una influència que fa germinar i créixer les idees, i una propaganda activa i fecunda suposa un sentiment molt viu que la promou.

V

MANERA PRÀCTICA DE CELEBRAR EL JUBILEU MARIÀ

Per això Nós, considerant la facilitat amb què la devoció a la Immaculada Verge Maria s'apodera del cor dels cristians, purificant, santificant i endolcint els sentiments, i il·luminant els esperits amb aquella llum que ve de dalt i desterra les tenebres produïdes per les fermentacions de les concupiscències, exhortem als nostres diocesans perquè, aprofitant aquest any jubilar dedicat a la Immaculada Concepció de la Verge Maria, mirin d'augmentar la devoció a aquesta celestial Senyora, i que la seva devoció sia fervent i pura, recta, tribut de sentiment i de voluntat, homenatge de virtut cristiana, de puresa de vida i de divina caritat. Oferir la nostra oració amb un cor impur és presentar un regal exquisit en una vaixella immunda. Sia, doncs, la primera diligència purificar els nostres cors; per això nostre Santíssim Pare Pius X, per a honrar més a Maria Immaculada, ha concedit el Jubileu, que no és altra cosa que facilitar a nosaltres, pecadors, la purificació de les nostres consciències, la santificació de les nostres ànimes.

I exhortem d'una manera particular als fidels cristians de la nostra jurisdicció, als caps i amos de casa, perquè practiquin el culte domèstic en honor de Maria Santíssima. Abans tota casa cristiana, fos qualsevol la seva categoria o posició, tenia una imatge o pintura de la Mare de Déu en el lloc més distingit de l'habitació, i allí es donava culte a la celestial Senyora, i a son voltant es reunia la família en les circumstàncies solemnes de la vida per a pregar i implorar son poderós auxili amb les hores de la tribulació, per a dar-li grà-

cies amb motiu de les alegries; i sempre aquell lloc era com el sagrat de la casa on s'anava a cercar el consol, la serenitat, la pau de la vida.

Per desgràcia, la moda, que és l'esperit mundà tirànic, anticristià i sovint ridícul, però que domina fàcilment als homes, enganya a molts, i, amb pretext de major elegància i de gust més exquisit, fa desaparèixer el venerable costum de les Imatges sagrades i posa en son lloc objectes profans, que anomena artístics i quasi mai ho són, sovint perillosos, i sempre molt inferiors a la Imatge d'Aquella que és mirall d'eterna bellesa, i que abans presidia a totes les cases cristianes, com presideix des de son tron gloriós, al costat de son diví Fill Jesús, la societat sobirana del cel.

¿Quina manera més pròpia d'una família cristiana de solemnitzar el quinquagèsim aniversari de la definició dogmàtica de la Concepció Immaculada que posar sa devota Imatge en el lloc més íntim i més sagrat de la casa?

Però ja no solament Nós desitgem que la Imatge de Maria santifiqui la família essent com un llaç sobrenatural d'espiritual afecte entre tots els seus individus, sinó que exhortem als nostres feligresos perquè no deixin perdre el costum d'escriure l'*Ave Maria puríssima* sobre el llindar de la porta de la seva casa i d'honrar aquesta amb la Imatge de Maria posada a l'exterior, amb son corresponent llantió en lloc oportú i propi, lo qual no solament és un medi d'edificació pública i social, sinó que també contribueix al bon aspecte i gràcia dels carrers de les poblacions. La moda fa posar-hi estàtues vanes i sense cap significat moltes vegades, i desterra com cosa antiquada les imatges de Maria, que seran perpètuament pel poble cristià motiu de goig, que desperta en els cors nobles suavíssims i purs sentiments.

Fan falta a la societat els bons sentiments, i els bons sentiments són aquells que estan regits rectament; perquè tot sentiment natural és bo, puix la naturalesa, igualment que la gràcia, deriva de Déu, Criador del cel i de la terra; però

l'egoisme, que és l'essència del pecat, enverina els sentiments humans, convertint-los en elements pertorbadors de la societat, i en medis i perills d'eterna condemnació dels homes. Per això Nós creiem que la devoció a Maria Santíssima és un medi poderosíssim per a portar la concòrdia social. L'Esperit del mal ha encès avui dia el foc de la discòrdia i de l'odi entre els homes, qui tenen de son Criador i de son Redemptor Jesús el precepte fonamental d'amar-se els uns als altres com germans. Naturalment que Nós creiem que també s'han d'usar medis de caràcter econòmic per a restablir l'harmonia entre les diferents classes de ciutadans, i així ho havem manifestat en algunes altres Cartes Pastorals; però és indubtable que a l'odi de classes, atiat per les sectes antisocials, la Iglésia ha d'oposar l'amor dels uns als altres, amor d'obres i no solament de paraules, servint-se, ajudant-se, consolant-se i estimant-se, com fills que tots som d'un mateix Pare celestial i destinats tots igualment, segons els mèrits i virtuts de cadascú, a l'eterna possessió de la Glòria.

I Maria Santíssima és la font d'aquest amor sobrenatural, diví i humà. Acudim, doncs, a Ella, estimats germans i fills, principalment en aquest any jubilar que la Iglésia consagra a són culte i servei. Ara va a començar el mes d'octubre, el mes del Sant Rosari, l'oració predilecta de Maria i el culte de família per excel·lència. Per les piadoses súpliques del Rosari tenim la seguretat d'obtenir la protecció de la Immaculada Senyora. Sia en aquest any jubilar el mes d'octubre un mes de renovació de la pietat de les famílies cristianes envers la nostra celestial Mare, i que el culte domèstic del Rosari torni a ésser com un distintiu de tota casa catòlica; així com la solemnitat de la Immaculada Concepció, que ha de celebrar-se el dia 8 de desembre, sia com una mena de plebiscit, com un sufragi universal en el qual el poble cristià reconegui, ratifiqui i proclami a Maria per Reina de cels i terra; al qual fi als reverends Rectors de les iglésies de la nostra Diòcesi, dins dels medis i de les condicions que cada un d'ells pugui disposar, manem:

Primer: Que el mes d'octubre, mes del Sant Rosari, segons les disposicions pontifícies, aquest any, com a preparació a la festa jubilar de la Immaculada Concepció, sia celebrat amb més obsequiosa pietat, exhortant al poble cristià els reverends Rectors perquè les famílies renovin i sien fidels a la pràctica de la recitació en comunitat del Sant Rosari, i procuraran igualment celebrar amb la major solemnitat possible la processó del primer diumenge d'octubre.

Segon: En quant sia possible, abans de la festa jubilar de la Immaculada procuraran celebrar novenes, tríduums o altres actes piadosos, quant més devots millor, com preparació del dia que recorda el privilegi singular i exclusiu de Maria que la posa sobre tota criatura, i que amb sa divina maternitat li dóna una dignitat superior a tots els àngels i la constitueix com a llaç d'unió entre Déu Omnipotent i nosaltres, els homes flacs i pecadors; i en el dia de la festa, a més de les solemnitats del temple, allà on bonament sia possible, procuraran que el poble fidel amb públiques demostracions d'afecte, segons les condicions de cada lloc, celebri la glòria de la celestial Senyora reconeixent-la Reina de tots els sants del cel i de tots els cristians de la terra.

Caríssims diocesans: Posseït Nós íntimament del sentiment de la Iglésia sobre l'omnipotent intercessió de Maria Santíssima, mai acabaríem d'exhortar-vos a que li professeu una devoció fervent i pura, a fi d'alcançar la victòria de la vida tan difícil enmig de les seduccions del segle; i pel restabliment entre els cristians de la concòrdia mútua i de l'afecte fraternal entre tots. Per una dona vingué al món la desgràcia del pecat, llavor de tots els mals de la terra, de les epidèmies, de la fam, de la guerra i de la discòrdia social, i, sobretot, de la condemnació eterna; per la gràcia d'una Dona ve al món tot el bé, puix per medi d'Ella envià Déu al món son Verb etern, de qui deriva la pau, l'amor i la fraternitat entre els homes i després la immortalitat gloriosa. La gràcia de Maria és superior a la desgràcia d'Eva. Els qui tenen el cor pres de la supèrbia, la gent pompàtica i altisonant, es resisteix a con-

fessar que la Humanitat se salvi per la gràcia d'una Dona; els humils de cor, els convençuts de la impotència humana, per a trobar l'elevació espiritual, la dignitat de la vida i el mèrit de la virtut reconeixen la necessitat d'un auxili diví, i agraïts confessen que aquest auxili s'ha obtingut per la gràcia d'una Dona.

Acudim, doncs, tots a la intercessió omnipotent de Maria perquè ens alcanci de la Justícia eterna aquelles benediccions de suavitat i de dolçura que les Sagrades Lletres prometen als qui honren als seus pares. Jesucrist ens donà a Maria per mare; honrem-la, doncs, degudament, i el Déu Totpoderós vos donarà, caríssims germans i fills, aquella Benedicció que sobre tots vosaltres implorem en nom del Pare †, del Fill † i de l'Esperit Sant †. Amén.

Vic, 15 de setembre, festa de l'Octava de la Nativitat de Nostra Senyora, de 1904.

L'ELEVACIÓ DEL POBLE, O SIA, LA DEMOCRÀCIA CRISTIANA*

(Contra l'error socialista)

I. La Iglésia i les formes socials.
II. Sols l'Evangeli té una filosofia social.
III. La Democràcia és una qüestió d'esperit.
IV. La Democràcia socialista.
V. La Democràcia cristiana.
VI. Tradició democràtica de la Iglésia.
VII. El Sacerdoci i la Democràcia.
VIII. El Sacerdoci, institució eterna, i el Sacerdot, home del dia.
IX. Doctrines democràtiques de la Iglésia.
X. La Llei Natural davant de les dues Democràcies.
XI. El Decàleg és la Llei de la vida social.
XII. L'Elevació cristiana i la nivellació socialista.
XIII. L'Elevació de l'esperit i el millorament material.

* Pastoral de Quaresma de l'any 1905. Pren peu de les doctrines socials de Lleó XIII, principalment en l'encíclica *Graves de communi*, del 12 de gener del 1901, i exposa la tradició democràtica de l'Església en tots els seus ordres. Prat de la Riba digué d'aquest document: «La pastoral del Doctor Torras és magnífica; la que m'ha fet més efecte de totes les que ha fet fins ara. És de Papa, de gran Papa.»

NÓS, EL DR. D. JOSEP TORRAS I BAGES, PER LA GRÀCIA DE DÉU I DE LA SANTA SEDE APOSTÒLICA BISBE DE VIC

Al Clero i fidels de la nostra Diòcesi, salut i pau en Nostre Senyor Jesucrist.

Parare Domino plebem perfectam.
«A preparar al Senyor un poble perfet.»

(LLUC, I, 17.)

I

LA IGLÉSIA I LES FORMES SOCIALS

La Iglésia porta el timó de la Humanitat en el viatge que aquesta va fent sobre la terra, i Ella, amb els ulls posats en l'eternitat, en les contínues varietats dels temps, va acomodant els homes als nous temperaments socials perquè visquin segons la Llei de l'Evangeli; única Llei, junt amb la Llei natural, que serveix per a totes les situacions, fins les més oposades entre si, de la vida humana. L'Evangelí no conté una forma concreta, i, no obstant, pot donar forma a totes les situacions concretes socials, polítiques i econòmiques dels homes, com Déu Criador, forma infinita,[1] la dóna a totes les existències de la creació.[2] L'Evangeli té una amplitud immensa perquè està destinat a abraçar a la universal Humanitat en totes ses formes, situacions i estats; és l'Evangeli del regne de Déu, que mai tindrà fi sobre la terra.

1. Div. Thom., *Sum. theol.*, 1, q. 3, a. 2.
2. Ibíd., 1, q. 55, a 3.

Cada forma i situació social, política i econòmica voldria tenir l'exclusiva de l'Evangeli. La Iglésia té tant de treball per a defensar-se dels enemics com dels amics, perquè vol conservar la seva llibertat, la llibertat pròpia dels fills de Déu, perquè Ella és la Filla de Déu per excellència. L'emperador Romà, fet ja cristià, enyorava la dignitat pontifícia amb què s'adornaven els seus antecessors del paganisme; el feudalisme volgué fer de la Iglésia una de les institucions de son sistema legal i polític; la monarquia absoluta intentà fer-la seure amb gran majestat en son mateix tron per a regir-la i governar-la a son pler, com avui encara la governen, en la part que se separà de la Iglésia romana, les grans monarquies del nord d'Europa; i la moderna Democràcia, tan pretensiosa i ambiciosa com les formes socials que la precediren, continua la tradicional empresa de voler dominar la Iglésia i fer-la un membre del cos social... quan ella ha d'ésser, segons la Llei de sa fundació, l'esperit qui la regeixi i vivifiqui, no per força, sinó de grat; perquè la Religió és vida, i aquesta no s'infon per contrarietat, sinó per simpatia i amor.

L'òrgan principal de la Providència de Déu en el govern espiritual i moral de la Humanitat és el magisteri de la Iglésia romana, i quan aquesta, per boca del Vicari de Jesucrist, ha parlat en forma solemne i magistral a tot el poble cristià de la Democràcia,[1] no en el sentit polític de predomini d'una classe en el govern dels Estats, que en això no s'hi fica la santa Mare Iglésia, considerant-ho cosa que Déu Criador ha deixat a les disputes dels homes, sinó simplement com una necessitat de la societat moderna cristiana d'ajudar al poble ínfim, a la plebs, a elevar-se a una major dignitat espiritual i moral, i també d'assegurar-li en lo possible, dins de les contingències de les coses humanes, un major benestar econòmic,[2] els qui tenim un verdader magisteri de dret diví, la missió d'ensenyar,

1. Epist. Enc. Leonis XIII, *Graves de communi*, Istruzione della S. C. degli affar. ecclesiastici straordinari, etc., et alibi.
2. Enc. *De conditione opificum.*

just és que fem també matèria de nostres ensenyances la qüestió de la Democràcia, a fi de fixar els termes de sa discreta intel·ligència en la forma que l'ensenya la Iglésia, explicant-la als fidels cristians com a norma de sa conducta en les relacions amb la vida pública o social.

És clar que la nostra missió de Pastor de les ànimes s'exerceix principalment amb els homes particulars preparant-los per a sa eterna salvació, però és impossible tractar a l'home en abstracte, extreure'l de la societat, perquè Déu Criador l'ha fet social, i quan Déu Redemptor vingué al món i li donà una Llei de vida, l'Evangeli, aquesta Llei ha volgut que fos essencialment social. El cristià és l'home social per excel·lència, i el nom Iglésia significa junta, congregació, reunió de molts. La filosofia té sempre estret l'horitzó, i per això entre els seus deixebles, tant antics com moderns, abunden els pessimistes qui desesperen de la societat i la consideren incurable; i a l'home particular per a perfeccionar-lo, per a proporcionar-li la felicitat, l'aïllen, li fan un tron de sa pròpia supèrbia, prescindint dels demés individus del llinatge.

II

Sols l'Evangeli té una filosofia social

Fora de l'Evangeli no existeix una filosofia de la societat. En tal cas existeix en forma positivista, és a dir, prenent per base el fet existent, estudiant les seves transformacions, el caràcter que presenta segons les èpoques; o en forma instintiva, i, de conseqüent, cega i incapaç de formular la Llei de l'equilibri necessària en l'estàtica social. Fora de l'Evangeli no existeix la Llei de l'harmonia humana, com no existia abans de la seva predicació, i prescindint d'ell és impossible que existeixi en una forma racional i lluminosa; serà, en tal cas,

com una necessitat que no és evident que sia prou satisfactòria a tots els individus del llinatge. L'ordre, la disposició i la distribució dels diferents membres del cos social, la filosofia purament humana provarà que són necessaris, que sens ells desapareix l'equilibri, i que, per tant, perilla, si no es té en compte aquesta Llei d'equilibri, d'enrunar-se tot l'edifici de la civilització construït instintivament, en virtut d'un impuls del Criador; però totes les filosofies dels homes no podran explicar la raó de la distribució social, de les desigualtats humanes, perquè dins de l'esplèndida civilització, usant el llenguatge de Sant Pau, els uns han de tenir oficis d'honor i els altres oficis vils, perquè, essent iguals per naturalesa, han d'ésser desiguals en la participació de les comoditats, dels goigs i de les preeminències. Els antics inventaren la teoria de castes diverses d'homes, que el Cristianisme ha destruït, per a justificar la desigual distribució dels avantatges socials; i aquells homes així vivien contents amb aquesta lògica de la desigualtat en la distribució social. Posseïen el *perquè* de la desigualtat. El Cristianisme ha destruït aquest *perquè* i n'ha donat un altre: essent la vida present i transitòria vestíbul d'una altra que mai s'ha d'acabar, i havent-se-la de guanyar cadascú amb l'exercici de la virtut, la Providència, qui governa a la Humanitat i vol sublimar-la amb una perfecció superior, ha disposat la present diversitat de condicions i d'estats en els homes per a donar lloc a l'exercici de virtuts diverses que produeixin una sublim harmonia moral, i faci als homes que a ella hagin contribuït mereixedors d'una dignitat i felicitat sobirana en l'altra vida.

Destruïda per la impietat aquesta raó de l'harmonia social, difícilment l'home modern en trobarà cap d'altra que el satisfaci; i els homes d'Estat, per hàbils que siguin, si volen fer de la impietat instrument de govern, no arribaran a aquella estabilitat harmònica i lliure de la vida pública, de la qual tots els elements de la societat en participen.

III

La Democràcia és una qüestió d'esperit

Ningú pot canviar la naturalesa de les coses, ni el temps, ni el talent, ni les passions dels homes. L'home és un ser fonamentalment espiritual, puix la seva part material està subordinada a l'esperit i deu ésser governada per la intel·ligència. Sempre la Humanitat ha tributat l'honor de superioritat a l'esperit; i avui dia mateix, no obstant d'estar en ple materialisme pràctic, enmig d'una civilització sensual, els qui es presumeixen d'ésser superiors als demés, i fins es fan profetes anunciadors d'una forma de vida més excelsa, els mundans qui senten la pruïja de satisfer les altes facultats de l'esperit, i no són prou humils per a subjectar-se a la lluminosa revelació del dolcíssim Déu i Home, i cerquen revelacions estranyes, intuïcions imaginàries i emocions singulars, s'anomenen intel·lectuals, i nosaltres els amem particularment, perquè són un testimoni esplèndid i eloqüentíssim de la Humanitat en contra del materialisme, i una confessió explícita i evident de la insuficiència de lo terrenal, de lo sensible, de lo comú i natural, de lo humà, pel repòs i felicitat de l'home, una demostració de la necessitat de lo sobrehumà, puix ells a si mateixos, com si fossin homes típics i perfets, es canonitzen declarant-se *Superhomes*.

I havem fet aquestes observacions i consideracions per a anar a parar a l'arrel, a la font, principi o germen de tota forma social, que sempre és evidentment l'esperit. L'esperit és lo que caracteritza i determina una institució, una classe o una forma social, és lo que li dóna la direcció, li imprimeix moviment i determina l'objecte; i per això qui penetra l'esperit d'una institució té d'ella un coneixement íntim i més complet que no pas si conegués el detall de sa estructura externa. Si per un cas qualsevol o per una influència eficaç canvia l'esperit d'una institució, la institució queda radicalment canviada; no és la mateixa, encara que les formes externes no

hagin canviat, perquè les accions són les qui declaren la naturalesa del subjecte qui les obra, els efectes la de la causa qui els produeix, puix l'activitat és la manifestació de la vida,[1] és la mateixa vida, i la vida és el ser.

Per això la qüestió de la Democràcia, com totes les qüestions humanes, és en sa arrel i principi, en son germen i essència, una qüestió espiritual, és una qüestió religiosa, i qui la vol tractar amb profunditat ha d'arribar a Déu, Esperit Infinit, amb qui està necessàriament lligat l'esperit de l'home.

IV

La Democràcia socialista

El Sant Pare Lleó XIII parla de dues democràcies que tenen principis diferents, procediments diversos i que van a fins oposats. Aquestes dues Democràcies mai podran avenir-se. La democràcia dels socialistes és anticristiana, és materialista en sa doctrina i en sos fins. És filla de la concupiscència, i, per tant, tumultuosa, cega i insadollable. No té regla, ni té fre, ni sap on va. Els mateixos doctors de la secta, homes de talent indubtable alguns d'ells, després d'explicar la seva teoria la declaren irrealitzable. De conseqüent, és falsa; perquè la veritat és la realitat, i tota doctrina que es separa de la realitat és impossible que sia verdadera, no cal cercar arguments per a destruir-la, ella mateixa es destrueix, perquè no és la vida, sinó la mort; és una composició de la fantasia, una obra d'imaginació, no un organisme vivent.

Els doctors socialistes ensenyen que la societat és una evolució de la matèria, que aquesta és qui ha donat forma a la societat, que ella ha determinat l'estructura social, els principis qui regeixen a la Humanitat, les creences, els sentiments,

1. Thom., 1, q. 18, a. 2.

els costums i les lleis. Tota la filosofia de la història per ells és aquesta. Els genis immortals qui han discorregut sobre el curs de la Humanitat en el món, veient-hi una mà omnipotent qui la condueix i guia, i han considerat als homes com instruments racionals qui compleixen amb l'esforç de sa voluntat intel·ligent uns designis d'enaltiment de la dignitat humana, un desenrotllament del llinatge qui dóna lloc a la virtut, a l'heroisme, a la santedat, a una excelsa perfecció i bellesa de la societat, qui han considerat aquesta com una sublim construcció d'un Arquitecte Omnipotent i sapientíssim, més harmònica, més hermosa, sobreexcel·lent a la mole material del món que serveix d'habitació al llinatge, aquests genis immortals qui han considerat la perpètua lluita humana, l'existència del bé i del mal, la perennitat del conflicte humà com un medi de perfecció moral, com una situació transitòria, evolutiva, en la qual l'home ha de demostrar son valor personal, ha d'adquirir mèrits que seran recompensats en una altra vida, al dir dels doctors socialistes s'han enganyat, han sigut uns visionaris, uns fanàtics, uns preocupats qui han suggestionat a la Humanitat fent-li creure en el Dret natural, és a dir, en la Religió, en el matrimoni, en la propietat i en l'autoritat.

Segons ells, tot comença i tot acaba en la matèria, en la possessió de la riquesa, en les lleis econòmiques que instintivament regeixen la societat. I ells, tan naturalistes, tan adoradors de l'animalitat, volen destruir el dret de la naturalesa, *quod ipsa Natura docuit*, elaborat uniformement en lo essencial en totes les èpoques i en totes les races humanes, així que arriben a la vida de la civilització. Ells pretenen que les grans institucions humanes, la religió, el matrimoni i la propietat, han sigut un producte, un efecte, una conseqüència de l'estat econòmic, medis inventats per a legitimar-lo. Fins el Cristianisme, fet històric l'aparició del qual sobre la terra consta d'una manera evident, volen que sia una invenció per a jus-

tificar la forma econòmica de la societat.[1] Tot per ells comença en la matèria, i acaba també tot en la matèria; perquè ells ensenyen que això és tota la finalitat humana: gaudir de la riquesa.

Considereu, de consegüent, si el Cristianisme mai podrà avenir-se amb aquesta doctrina, i si és possible que ella prevalgui sense que la civilització humana tingui un eclipsi total. Cap cristià pot professar aquesta doctrina sense abjurar de la seva religió, com tota societat qui vulgui conservar l'estat de civilització deu rebutjar-la igualment.

Però les actuals tempestats socialistes, l'immens moviment produït en tot el món civilitzat, les irrealitzables utopies, les comminacions contra el capital i la propietat, la proclamació de la tirania econòmica, l'apoteosi de l'obrer feta sovint, aprofitant-se de sa inexperiència, per a obtenir una representació social, molts que es diuen amics de l'obrer, i que no sembla que estiguin inclinats al sacrifici en favor del proletari, apoteosi de l'obrer, no com la de la Iglésia respectant les altres classes, sinó injuriosa en contra del llinatge humà de les antigues generacions, i injusta contra les altres classes socials, aquest moviment immens i amenaçador ha despertat l'ànima adormida de molts cristians, i la caritat social, l'amor al poble en sa classe ínfima, a la plebs, ha renovat aquella sublim filantropia que aparegué en el món, segons deia Sant Pau,[2] al venir a la terra el nostre Déu i Salvador, Jesús.

V

La Democràcia cristiana

No és possible major unitat i constància d'esperit, que la que té la Iglésia catòlica en son curs, mai interromput, per entre les generacions humanes; al revés de lo que passa en

1. Vide *La pietra angolare del socialismo scientifico* («La Civiltà Cattolica», any LV, vol. IV).
2. Titus, III, 4.

l'heretgia. La Iglésia guarda el dipòsit de la Veritat, li és fidel, i obra sempre de conformitat amb ella; l'heretgia és una obsessió d'orgull, i aquesta passió és variable, no és una regla com la Veritat, i els qui estan obsessionats per ella són menys de lo que ells es pensen, falsos profetes de totes les èpoques, tenen sols un valor negatiu en la història humana, serveixen als qui combaten i són el contrapès de l'equilibri; però ells en si careixen de potència edificativa. Els nihilistes són sa més lògica conseqüència i son símbol més exacte. Existeix certament una tradició herètica, no una transmissió de doctrina, sinó una comunicació de concupiscència carnal i intellectual que rebutja tot fre, i sa raó d'ésser és contrariar el fre, i son objecte dissipar l'esperit que procedeix de dalt i amb gran misteri governa la successió dels segles, o sia la vida humana sobre la terra. Lo contrari de la sobrenatural tradició cristiana.

Entre els profetes i apòstols, entre els evangelistes i els Papes, en sa ensenyança canònica hi ha una admirable transmissió d'Esperit. Lleó XIII proclama una democràcia no política, sinó social, independent de tota forma de govern, que deixa a les disputes dels homes; encara més, reprèn seriosament com un abús de la Religió als qui es valen d'aquesta en favor d'algun partit polític, als qui volen fer un partit de la Democràcia cristiana, i declara a aquesta no política, sinó humana.

D'aquesta Democràcia humana, doncs, anem a parlar, de l'elevació del poble ínfim, de la plebs, pronosticada pels profetes, qui tingueren la visió d'un estat social de perfecte equilibri, d'igualtat humana, d'una nivellació en virtut de la regla de la justícia, de l'excellència essencial de l'home, que no prové de son naixement, ni de ses riqueses, ni de son talent, sinó de sa bondat moral, de sa justícia i de sa virtut, qui anunciaren la vinguda al món d'un Home típic, exemplar, excels i diví, Cap de tot el llinatge humà, sens ésser eixit de les escoles dels savis, ni posseir riqueses, ni obtenir el poder polític; al revés, obrer, tota sa vida, l'acabarà despullat, escarnit i

crucificat pel món, el qual és incapaç de comprendre sa doctrina d'espiritual perfecció, qui espiritualitzava l'autoritat, la propietat i la família, i predicava la igualtat humana al mateix temps que el respecte a la legítima jerarquia.

Anem a parlar d'una Democràcia que havia de destruir les tiranies i les injustícies amb què els forts oprimien als dèbils, creant una atmosfera moral, establint uns principis de fraternitat universal que havien de penetrar fins al moll dels ossos de la Humanitat, la qual d'aleshores endavant no suportaria la negació de la dignitat humana, fins en els seus representants més humils, més dèbils, més ignorants, i veuria una imatge de Déu, fins en els idiotes, en els envilits pel vici i fins en els mateixos criminals i malvats. És una de les visions més completes, una de les pronòstigues més evidents de l'Era cristiana, el psalm LI. En ell la deslliuració del poble, l'exaltació de l'humil, el refrenament del poderós són el distintiu del regnat espiritual del Messies, que ha d'ésser de perpètua duració i de tots els països del món.[1] L'exaltació de la plebs oprimida va sempre junta en les visions profètiques, lo mateix que en la revelació evangèlica, amb la nova manera d'ésser de la Humanitat que venia a establir en la terra el Fill de Déu. Les veus dels profetes, la de la Verge Maria, la predicació del Precursor, les ensenyances dels evangelistes i apòstols, la vida i la doctrina de tots els sants de la Iglésia catòlica constitueixen un himne de perfecta harmonia en honor de la Democràcia cristiana, un càntic sublim a l'elevació popular, a la gloriosa exaltació de la plebs, a sa deïficació en virtut de la gràcia, que la Iglésia, nostra Mare, expressa en les solemnitats de sa litúrgia manant al ministre sagrat que encensi al poble. Nosaltres no qualifiquem al poble de sobirà; el domini verdader sols pertany a Déu; però la teologia catòlica ensenya i

1. Tal vegada, en compte del psalm LI, l'autor es vol referir al psalm LXXI, en el qual apareix molt viva la idea de l'exaltació del pobre i l'abatiment del poderós en el regne del Messies.

la sagrada litúrgia considera al poble cristià com l'habitació més digna de l'Altíssim.

Les paraules de la gloriosa i sempre humil Verge Maria al visitar a sa cosina Elisabet, que un antic tirà volia fer esborrar de l'Evangeli de Sant Lluc,[1] i un pseudo-teòleg germànic, protestant i racionalista, declara de sabor anarquista, no són altra cosa que l'expressió de l'excelsitud de la justícia, de la justícia de la misericòrdia, de l'ordre humà, que no es funda en la raça, ni en la riquesa, ni en el poder; són una revelació anticipada de la jerarquia verdadera i eterna, que Jesucrist després ensenyà al predicar l'Evangeli de son Regne en la terra, i que la Verge Maria retreu com llei que ja ha presidit en el govern providencialment especial del poble d'Israel, prevalent en definitiva la virtut sobre la força, la humilitat sobre la supèrbia, i declarant la humilitat base, principi i germen de la grandesa verdadera.

VI

Tradició democràtica de la Iglésia

Són evidents els orígens democràtics dels Cristianisme. El Precursor del Messies declara que sa missió és preparar-li una plebs perfecta; i entre la plebs apareix, viu, conversa i tracta el Fill de Déu fet home; i encara que Ell i els seus deixebles no exclouen del Regne de Déu, de la Iglésia, a les classes altes i riques, sinó que, al revés, a tothom hi criden, perquè la salvació és per tots els homes de bona voluntat, no obstant, Jesucrist declara la summa dificultat de salvar-se que té el ric;[2] la primitiva Iglésia, deien els seus enemics, que sols es componia de pobrissalla, i encara que això no sia cert, no

1. Vide A Lapide.
2. Mateu, XIX, 23.

obstant, la pobresa i la caritat constituïen la principal executòria de noblesa d'aquella societat perfectíssima en què no hi havia teu ni meu, fins al punt de que molts rics voluntàriament es desprenien de sos cabals posant-los als peus dels Apòstols per a ésser distribuïts entre la Comunitat segons les necessitats de cadascú.[1] I aquesta voluntària forma de vida comuna, tan a propòsit per a arribar a la sublimitat de l'espiritualisme cristià, encara que sia impossible en una societat immensa com és la societat cristiana, que ha d'abraçar tota la terra, en sos diferents continents, imperis i nacions, i ha de durar fins a la fi dels segles, no obstant, aquesta forma voluntària de vida pobra i comuna, que constitueix l'ideal del Cristianisme, ha estat, és i serà la forma predilecta de la Iglésia, la qual la conserva amb gran amor per a aquelles ànimes fervoroses qui aspiren a la perfecció dins de la vida religiosa.

És necessari repetir molt sovint que la utopia socialista, en lo que es refereix a la distribució de la riquesa, ve de donar una base obligatòria a una forma de vida que sols pot subsistir voluntària i entre gent d'una certa altesa de vida. Que el socialisme voluntari i evangèlic és condició sublim de llibertat d'esperit; i el socialisme obligatori i revolucionari fóra oprimiment i esclavitud dels homes. La Iglésia té per procediment essencial la llibertat, la Revolució la imposició; per això les dues seran perpètuament antitètiques.

La Iglésia perennement ha donat culte a la pobresa i ha prestat homenatge d'amor a la plebs, perquè la pobresa i la condició humil, en la vida present, si són voluntàriament volgudes, o almenys acceptades, aleshores són meritòries, estat de dignitat i en gran manera venerables. La història ens refereix d'antics sants reis i reines que s'agenollaven davant dels pobres, que els besaven les llagues si estaven malalts, i eren els seus súbdits predilectes, puix els consideraven en la condició superior de la jerarquia dels homes i en el grau més

1. Fets, IV, 35.

pròxim de la dignitat divina. Sant Lluís, rei de França, deia que li feia més por la maledicció d'un pobre que un exèrcit enemic. Per això amb gran raó el Sant Pare Lleó XIII rebutja la idea de que la Democràcia cristiana sia una cosa nova, una forma que ara hagi de començar, sinó que, derivant de l'antiquíssima font de la revelació profètica, completada i magnificada per la revelació de Jesucrist, consignada en els codis evangèlics i apostòlics, pels quals es regeix la Humanitat cristiana, la Iglésia perennement l'ha ensenyada per medi dels seus doctors i sants.

La predilecció de Jesucrist pels pobres i humils ha sigut la marca característica de la seva Iglésia, i el cultiu d'aquest sentiment, l'ensenyança d'aquesta doctrina, prové de la inspiració contínua de l'Esperit vivificant del Cristianisme.

I no pot ésser d'altra manera, perquè aquest sentiment i aquesta doctrina són un element essencial de la nostra revelació i de la nostra religió, fins al punt de que el Redemptor explícitament nega l'entrada en son Regne etern al qui s'aparti d'aquestes divines ensenyances seves: lo petit, lo humil, lo insignificant, lo despreciable als ulls del món, és preciós als ulls de Déu; en la situació definitiva de la Humanitat, els qui en el món són els darrers, allà seran els primers, i és impossible que sia amic de Déu qui no és amic dels pobres, dels humils i dels petits davant del món.[1]

A la cooperació d'aquesta admirable obra divina, que els homes mai haurien imaginat, a l'edificació d'una societat que té per obligació essencial, imprescindible, que declara obra no sols de justícia, sinó d'amor, l'atenció preferent, la predilecció, el servei dels humils i petits segons el món, dels desemparats de la fortuna, a la cooperació d'aquesta obra admirable, iniciada pel mateix Déu, han sigut cridats per obrers, amb preferència a totes les clases socials, els fills dels pobres. Els dotze apòstols, les pedres fonamentals de l'edifici, foren

1. Marc, X, 15. Mateu, XX, 35.

pobres, pobres continuaren essent en gran part els qui vingueren després; l'accepció de persones, el fer diferència entre rics i pobres, el donar preferència als rics fou anatematitzat pels apòstols amb gran severitat;[1] i els graus més alts de la jerarquia cristiana, la dignitat sacerdotal, ha sigut sempre amb preferència conferida als fills dels pobres. Fins en els temps feudals, en les situacions socials de predomini de l'element aristocràtic, fins en aquelles èpoques en què el poder feudal i aristocràtic semblava que s'imposava a la Iglésia, aquesta conservà sempre amb gran energia el principi i la tradició catòlica, i els Papes qui aleshores governaven a la Iglésia s'oposaren, fins a morir en el desterro, a que les dignitats eclesiàstiques passessin a formar un membre de l'organisme feudal i aristocràtic.

Aquesta és la gran glòria de la Democràcia cristiana: la perpètua reivindicació que ha fet la Iglésia en favor del poble, contra tota classe de pretensions exclusivistes dels poderosos, dels rics i dels qui tenen el predomini polític per a exercir ells sols el govern espiritual de la Humanitat, per a ésser els magistrats qui sostinguin i apliquin la Llei de Jesucrist a la consciència humana.

VII

El Sacerdoci i la Democràcia

I aquesta providencial forma de govern exercida principalment pels fills dels pobres, qui s'imposen a l'aristòcrata, al milionari, a l'erudit, al guerrer i fins al príncep, i fan la Llei al món, aquest miracle de governar als poderosos, els qui no tenen força, profetitzat ja per Isaïes[2] quan deia que temps

1. Jaume, II, 1-9.
2. XI, 6.

a venir es veuria un noi que amb una verga menaria i pasturaria ramats de feres que l'obeirien, aquesta forma de govern democràtic, aquesta summa magistratura exercida pels fills dels pobres, d'això mateix, de son origen obrer, humil, despreciable als ulls del món pompàtic, treu en l'ordre humà la força de l'eficàcia de sa missió mai interrompuda.

Certament que l'aristocràcia ha donat admirables ministres a la Iglésia. L'Episcopat catòlic li deu homes immortals en la història de les generacions cristianes. Sant Carles Borromeu i Sant Francisco de Sales, rebrots de velles races aristocràtiques, entre altres, foren uns sublims Pastors de pobles, però és indubtable que la magistratura sacerdotal surt preferentment,[1] quasi universalment, de la massa popular, i que a això es deu, humanament parlant, l'íntima eficàcia de son ministeri en la diversitat de situacions socials.

El poble és com una matèria prima, no s'ha gastat, fins els seus vicis i passions no arriben tan endins de la substància humana, són uns vicis i passions que tenen una mena d'ingenuïtat, tenen més brutalitat que malícia, i moltes vegades ells, els viciosos i apassionats, no disten tant com sembla de la humilitat de cor. Per això, fins humanament parlant i prescindint de l'auxili de la gràcia divina, que mai li pot faltar, el sacerdoci catòlic és una classe eterna i sempre nova, i té l'eficàcia de lo nou. Déu mateix, per boca del profeta Jeremies,[2] ha explicat al món, amb una claredat admirable, la necessitat de la renovació dels pobles, de les institucions i de les classes socials. Ha revelat una llei de la història humana. El vi ha d'ésser trascolat, ha de passar d'una tina a l'altra tina; si no se'l separa de la mare, del pòsit que deixa al fons de la tina, no arribarà a tenir l'aroma, la sabor delicada, el *bouquet*, com diuen ara els moderns gormands. Així també la Humanitat, per a purificar-se, ha d'ésser trasbalsada,

1. «Pauperum autem filios praecipue eligi vult, nec tamen ditiorum excludit.» (Ses. XXIII, cap. XVIII, Syn. Trid.)
2. XLVIII, 5 i segs.

ha de deixar la mare o les pròpies impureses que la malmeten; i la Providència de Déu qui la governa disposa en sos eternals decrets aquests trànsits de pobles, d'institucions, de classes socials, perquè el canvi i el trasbals les vagi purificant, acostant-se l'esperit humà a aquella puresa a què el vol elevar Déu, Autor de l'home i de la societat. Aquesta és la Llei de la mutabilitat humana i de la immutabilitat divina.

Les classes socials s'envelleixen i caduquen, el sacerdoci és sempre el mateix, és sempre una classe viva. La immensa majoria del jovent eclesiàstic, com a sortits de la plebs, vénen sense preocupacions, sense pretensions, sense repugnàncies de classes. Com entren de nou a la vida social tenen l'esperit lliure, sense forma determinada, aptes, de consegüent, per a revestir-se de la forma universal de l'Evangeli, de perpètua ingenuïtat, i conciliable amb totes les èpoques i amb totes les classes socials. L'Evangeli lliga amb tothom de bona voluntat, però amb major suavitat i intimitat amb els pobres. És l'*Evangelium pauperum*. Per a la seva perfecta comprensió, per a obtenir la seva plena absorció, l'home ha de tenir la pobresa, almenys d'esperit. Per això estem amb gran delícia entre els fills dels pobres dels nostres Seminaris, i quasi rebem amb més goig als qui vénen de les quadres de les fàbriques o de les pobres cabanyes de la munytanya, que als qui surten de casals rics. Els considerem en l'ordre eclesiàstic més fills d'aquella generació que no procedeix de la carn i de la sang, sinó de Déu. La Providència sembla que d'una manera més manifesta els porta ella mateixa a les nostres mans perquè en fem Sacerdots de l'Altíssim; i a la llei de casta que regia en el sacerdoci de l'Antic Testament supleix la llei de l'esperit, tan propi del Cristianisme, que significa la plenitud de la perfecció humana en aquesta vida, l'espiritualisme de la pobresa i de la humilitat que preparen per a la fraternitat universal, vencent al materialisme de la casta i de la riquesa que produeixen l'orgull del predomini temporal.

Ningú en la Iglésia de Déu ha tingut la intuïció tan viva, penetrant i eficaç de l'excel·lència espiritual de la pobresa,

com a medi d'educació moral de l'home, com el gloriós Pare Sant Francesc. En aquesta part ha sigut l'intèrpret més excellent de l'Evangeli. Conten d'ell que una vegada plorava molt, ningú sabia la causa de la seva aflicció, i no el podien consolar. Preguntat amb molta instància per què plorava, per algun dels seus deixebles predilectes, respongué l'ilustre Patriarca de la pobresa: «Ploro i estic en gran aflicció perquè acaben d'entrar en l'Ordre un gran nombre de joves, nobles, i tinc por no li facin perdre el seu esperit de simplicitat i pobresa.»

Els nobles d'aquella època és sabut que eren els rics, els que tenien posició social, els de llinatge.

VIII

El Sacerdoci, institució eterna, i el Sacerdot, home del dia

El sacerdoci no s'ha d'encasillar en cap de les condicions o classes socials concretades per les circumstàncies històriques. És una classe eterna. La pròpia Iglésia, que veu en l'estat primitiu de la Humanitat, en la Iglésia d'abans de Jesucrist, el símbol profètic de si mateixa, sempre ha reconegut com una figura del sacerdot catòlic, del sacerdot etern, a Melquisedec, de qui no es coneix ni la família, ni la descendència, ni la pàtria. Lo etern no té condicions temporals. El sacerdoci no és un monument històric, sinó un membre viu d'un cos viu, la Humanitat viadora, destinat a infondre la vida espiritual a tot el cos de què ell és membre. Per això el sacerdot ha d'ésser un home del dia, no del dia d'ahir, no un esperit encarcarat amb la història, però sí home de tradició, que és vida, i deu inquirir la sabiduria dels passats, perquè el sant i el savi són un fruit que en la Humanitat es produeix, no de sobte, sinó com el resultat d'una elaboració, d'una tradició, d'una ensenyança adquirida per l'experiència, per l'esforç de

la voluntat, per la influència de la gràcia, per un conjunt de circumstàncies educatives que influeixen en l'home i el dignifiquen. La santedat i la seva sabiduria són una acumulació de corrents humans i d'influències divines que es concreten en la voluntat d'un home, i son lliure arbitri fa d'elles un estat propi i personal.

El sacerdot, de conseqüent, deixeble de la tradició, que és vida, ha d'ésser un home del dia, sense pretendre ressuscitar lo passat, perquè en el món, per virtut pròpia, sols ha ressuscitat Jesucrist, tot lo demés ha de morir i convertir-se en pols; el qui té el privilegi diví, com el té la Iglésia, d'una vida immortal, no ha de pretendre resurreccions; la vida no recula, sempre va endavant. Aquesta és la Llei del Criador. No havem d'ésser d'ahir, ni de demà; havem d'ésser d'avui. *Sufficit diei malitia sua*:[1] «Cada dia té son propi quefer.» ¿Qui sap lo que serà el dia de demà?[2]

Els homes més grans, savis i sants s'han enganyat molt sovint quan han volgut pronosticar del dia de demà. La mateixa Sagrada Escriptura[3] del dia d'avui en diu el dia de l'home; el passat i el pervenir no són nostres. És just, és obligatori, és noble el sentiment d'amor i respecte al passat. Qui desprecia els temps antics, desprecia a la Humanitat, i, de conseqüent, a son propi llinatge. Però no devem del passat fer-ne un ídol. El passat ha mort, i el cristià adora al Qui té una vida sempiterna. Tot ídol és derogatori de la dignitat divina, i, no obstant, l'home sempre ha tingut una viva inclinació a adorar les formes. Recordem haver llegit en un dels llibres més interessants de la literatura ascètica, en el famós llibre de Joan Cassianus, un fet històric de gran interès i instructiu. En les relacions de les austeríssimes vides dels Pares de l'Erm, dels antics monjos de l'Egipte, consta que inconscientment, sense cap classe de malícia herètica, aquells sants

1. Mateu, VI, 34.
2. Proverbis, XXVII, 1.
3. Jeremies, XVII, 16 *et alibi.*

solitaris qui vivien en comunicació íntima amb la Naturalesa, en les seves devotíssimes contemplacions s'havien acostumat a representar-se a Déu, objecte del seu amor i ocupació contínua de la seva vida, en forma humana. Ell era el solaç de la seva vida. L'antropomorfisme, al mateix temps, anava seduint a aquells fidels cristians d'Orient, i, convertit en heretgia, fou condemnat per la Iglésia. Aleshores el Prelat de la regió anuncià la condemnació i reprovació de l'error a aquells venerables solitaris, i ells, els homes de l'austeritat i de la contemplació, que vivien de la comunicació amb Déu, al qual ells se'l representaven fet com un home, sentiren una desolació espantosa. Es comunicaven els uns monjos amb els altres, es trobaven com si els haguessin robat la vida, no sabien com contemplar a Déu. L'Esperit immens i infinit, que tot ho omple, els costava més de contemplar que no pas la insignificant forma humana.

A la Religió divina també la limitació i la insuficiència humana la identifica sovint amb les formes socials transitòries, i quan la corrent del temps s'emporta alguna d'aquestes formes que l'antiguitat i l'harmonia feien venerables, quan els homes, acostumats justament a respectar i a amar aquelles formes, les veuen desaparèixer, sovint a conseqüència d'injustícies, no poden consolar-se de la pèrdua, i es creuen haver perdut la Religió, com aquells antics solitaris es creien haver perdut a Déu, a l'Esperit infinit, perquè no el podien adorar en forma humana.

El nostre ideal, la nostra norma, el nostre mestre, el nostre director, nostramo, és Jesucrist, qui és d'ahir, d'avui i de tots els segles.[1] Ell és l'home típic, enviat per Déu i Déu verdader, el Messies, Home de totes les civilitzacions i de totes les races. És cosmopolita, i son Evangeli etern. Qui el vol lligar a una època, a una civilització, a una raça, a una transitòria forma política, social o econòmica, deroga la seva infi-

1. Hebreus, XIII, 8.

nita dignitat i no entén a Jesucrist. *Solvit Christum*, com deia Sant Joan[1] dels heretges de son temps; el desfà, el divideix, no el comprèn en la seva integritat, es queda amb una part, perquè la infinita influència i fecunditat de la gràcia de Jesucrist en el llinatge humà es coneixerà acabats els segles i sumades totes les èpoques, i la seva influència és tan universal, és tan impossible que el món se sostregui d'ella, que la Iglésia ha condemnat la doctrina que diu que els gentils d'abans del naixement del Salvador no la sentien. El Verb de Déu és l'única llei essencial de vida del llinatge humà.

IX

Doctrines democràtiques de la Iglésia

D'aquesta infinitat de Jesucrist procedeix el caràcter universal, indeterminat de formes, de la societat que d'Ell deriva, de la Cristiandat. Ell no té preferències determinades de classe; tothom que guarda la justícia i la caritat és fill de Déu. L'única preferència evident, innegable, de son Cor és l'amor als pobres, i així és que els grans imitadors de Jesucrist, els seus amics indiscutibles, que són els Sants, tots ells han sigut íntims dels pobres i per amor d'Ell s'han fet pobres; i la Iglésia, son instrument en el govern espiritual dels homes, i que mira sempre l'exemple del Redemptor i sempre escolta sa paraula per a donar la norma de la vida a la societat que segueix ses ensenyances, ha tingut contínuament com a missió pròpia seva la del Precursor: *Parare Domino plebem perfectam.*

Així és que, dins del Cristianisme, en la mateixa essència de la Iglésia, hi trobem el germen democràtic que subsisteix en les situacions més diverses que naturalment porta la suc-

1. I Joan, IV, 4.

cessió de les èpoques. No molt després de la victòria, quan el Cristianisme ja dominava en la ciutat dels Cèsars, que la Providència feia ciutat dels Papes, un Pontífex romà, Sixte III, ordena la composició de l'immens i admirable mosaic de Santa Maria la Major en honor de la Verge nostra Senyora, que avui encara contemplen amb gran fruïció tots els qui visiten la Ciutat Eterna, i mana posar-hi aquesta dedicatòria, encara subsistent: *Xistus Episcopus plebi Dei.* La plebs romana qui voltava al Pontífex en les Catacumbes, assegut aquest en el soli august de la victòria, és encara son objecte predilecte, i a la plebs, i no al patriciat, dedica una de les obres d'art més admirables que es conserven de l'antiguitat, i que és al mateix temps testimoni perenne dels sentiments populars del Cristianisme.

I quan ve la descomposició de l'antiga societat romana, i amb el temps es transforma en la societat feudal, quan un perseverant estat de guerra endureix els costums, dissipa la llum de la civilització i apareix per la natural evolució de les coses una aristocràcia militar que es converteix en territorial, la societat europea no perd mai, baix la maternal influència de la Iglésia, el respecte que es deu al poble, perquè la veu de l'Evangeli se sobreposa al remor de les armes; i els cànons dels concilis celebrats en aquella època semibàrbara van sempre a la defensa de l'oprimit, del treballador, de l'orfe, de la viuda i de tots els desemparats. I quan encara durava l'organització feudal i el predomini de l'aristocràcia en la major part d'Europa, i semblava que la força era omnipotent, l'eterna doctrina de la Veritat, interpretada per un dels més grans Doctors que ha tingut la Iglésia, Sant Tomàs d'Aquino, precisament fill d'una antiga raça feudal, ensenya el caràcter social de la riquesa, en virtut del qual no hi ha classe ni condició de ciutadans qui puguin dir-se desheretats, puix explícitament escriu[1] «que és una lícita necessitat de la vida hu-

1. 2-2, q. 66, a. 2, i q. 65, a. 2.

mana que l'home tingui béns propis», però també afegeix «que, quant a l'ús d'ells, l'home no deu tenir els béns externs com propis, sinó com comuns, de manera que fàcilment en faci participants als altres en les seves necessitats, segons lo que diu l'Apòstol: Mana als rics del segle que sien fàcils en donar i comunicar lo propi».

I aquesta fórmula expressiva de la naturalesa de la propietat i de la distribució de la riquesa, que donà el Doctor escolàstic, constitueix la perenne doctrina del Cristianisme, que mai ha sigut superada per les escoles dels economistes; fórmula simplicíssima, justa, discreta i fàcil d'ésser compresa; cànon de tota la Humanitat, que mai serà titllat d'utòpic, com tantes i tantes teories d'economistes i de socialistes, i regla de conducta que tot home de bona voluntat pot i deu seguir en el règim de sa vida social.

Per això el caràcter social de la riquesa, la participació de tot el llinatge en els elements de viure que el Criador proporciona per medi de la Naturalesa i de la indústria humana, sense que sia lícit excloure'n a ningú, perquè tot el llinatge és una família, constitueix una doctrina dogmàtica que va surant de generació en generació, sobreposant-se a totes les teories, imposant-se a totes les escoles, i essent anunciada, fins en les èpoques més refractàries als principis de la igualtat essencial entre els homes, amb claredat, sense contemplacions pels rics i poderosos, per boca dels doctors i evangelitzadors més insignes que ha tingut la Iglésia.

En una època que els francesos anomenen el gran segle, que indubtablement té un lloc eminent en la història universal del llinatge humà, d'intensa resplendor en tots els rams que encisen el nostre esperit, davant d'un Rei a qui anomenen el *Rei Sol* per a designar que iluminava a tot l'horitzó civilitzat, enmig d'una aristocràcia cortesana, ilustre, de gust exquisit i poderosa, quan totes les classes superiors d'aquella societat estaven en el zenit de sa glòria, l'home més eloqüent i savi de la Iglésia i de la literatura franceses, Bossuet, educat dins d'aquests mateixos elements, però gran coneixedor de la

doctrina i de la tradició catòliques, fa ressonar la seva veu, no tribunícia, sinó patrícia, proclamant amb tota la seva cruesa, posant en evidència l'eterna Democràcia del Cristianisme, l'eminent dignitat dels pobres i la categoria superior de totes que els correspon en la jerarquia humana, al servei de la qual deuen consagrar-se els poderosos en una societat cristiana.[1]

De manera que les ensenyances pontificals del Sant Pare Lleó XIII sobre la Democràcia cristiana, de la qual ell parlà canònicament com doctor i mestre universal dels cristians, no són una concessió a l'esperit del segle, no són una doctrina nova, no constitueixen un sistema social ideat per Lleó XIII, sinó que són purament l'aplicació a la societat contemporània d'uns principis revelats als homes pels antics profetes d'Israel, confirmats i completats per Jesucrist, i que la Iglésia va transmetent de generació en generació, llum de vida social o col·lectiva i de vida espiritual i personal que mai s'és eclipsada ni en les èpoques de majors preocupacions, i que així com serveix per a la perfecció i santificació individual dels cristians, és d'intensíssima eficàcia per a l'equilibri i la pau de la societat humana.

Veu's aquí altra vegada evidenciada la necessitat de la revelació divina, del dipòsit sagrat de la doctrina que guarda la Iglésia amb tota fidelitat, considerant aquesta custòdia com la primera i més essencial de les seves obligacions; sense aquesta vigilància sobre el preciós tresor de la doctrina revelada, la mutabilitat humana, el gust de lo nou, el cansament de lo antic, la infinida pruïja de l'home qui mai està satisfet i sempre cerca novetats, emocions i paradoxes, qui sembla un noi que es cansa de les joguines amb què entreté la seva activitat pueril; sense aquesta severa vigilància en la guarda de la doctrina de la revelació, base de la vera civilització humana, com ho demostra el fet de que aquesta sols existeixi

1. *Sermon pour le Dimanche de la Septuagésime* (*Œuvres de Bossuet*), chez Lefèvre, t. IV.

en els països que tenen per llibre de text, per llibre de la vida, la Sagrada Bíblia, la societat hauria de liquidar per desavinença essencial entre els socis. Però la fórmula que determina la legitimitat de la propietat i del capital i de la distribució social de la riquesa, de l'autoritat i de la llibertat humana, com de totes les bases essencials de la societat que per tenir caràcter de fonament han d'ésser immòbils, està continguda en la revelació divina, i en ella no pot posar-hi sa mà barroera l'home, més hàbil per a destruir que per a edificar.

X

La Llei Natural davant de les dues Democràcies

La Democràcia ha d'ésser enemiga dels constructors de societats, perquè aquests pretensiosos i improvisats creadors de pobles prenen la massa social com a matèria de son art, i, de consegüent, es consideren superiors al poble, amb potestat de dictar-li la llei de la vida, i llevant-li, de consegüent, l'excelsa autonomia que la Humanitat porta en ses entranyes: la llei natural que el Criador esculpí d'una manera inesborrable en l'obra predilecta de ses mans: els homes. Sa naturalesa, obra del Criador, és sa llei.

Estem en un d'aquells casos en què la Sabiduria revelada ha d'acudir en auxili de la llei natural, en què la gràcia ha d'ajudar a la naturalesa. Els agitadors socialistes són, gairebé tots, homes inspirats per les concupiscències, no són deixebles de la Veritat, no són intèrprets de la Naturalesa, ells són els qui volen decretar la forma de la societat, i es tenen pels arquitectes de l'edifici humà; i la regla i el nivell de la construcció que pretenen no és la regla que perennement ha servit per a totes les societats humanes, infosa pel Criador del llinatge i ratificada i explicada per son Redemptor. En les dues democràcies, la socialista i la cristiana, dominen dues lleis diferents: la de la concupiscència i la de la caritat. D'aquí ve que

sien inconciliables, com la mentida i la veritat. La mentida per si és nihilista, és una fantasia, una aparença, no una realitat, sinó carença de veritat. L'instint desfrenat enganya als homes, per això els antics simbolitzaven la concupiscència o la passió tapada d'ulls. No hi veu. Es veu solament a si mateixa, però no la realitat.

D'aquí prové que la concupiscència sia sempre destructiva, i quan s'apodera dels instints humans, aquests, que existeixen com auxiliadors de la vida humana, es giren contra el mateix home. Quan les flames de la cega concupiscència s'apoderen de l'instint conjugal, aquest, posat pel Criador per a la multiplicació del llinatge, es converteix en homicida i estèril, i mata la descendència. La llei de la multiplicació dictada solemnement al llinatge, la Llei del Criador per excellència, com l'anomena el grave Tertullià, es torna llei de destrucció i d'anihilació social. El Decàleg posa el manament: No fornicaràs, de seguida del que diu: No mataràs, perquè la fornicació és una mena d'homicidi i un atemptat contra la conservació del llinatge. La font pura i fecunda del llinatge és el sant matrimoni. Per això aquest és una institució essencial del Cristianisme que es regeix per la caritat, que té sempre a la vista el bé i la dignitat del llinatge humà, el *bonum prolis* dels canonistes; i l'amor lliure, és a dir, la concupiscència sense fre, és la llei del socialisme, que no veu en la unió conjugal altre fi que la mútua concupiscència. Quan la concupiscència desfrenada s'apodera de l'instint de posseir, aquest instint propi de la criatura racional, qui cerca una base material, necessària per a la vida, i és el germen i principi del dret de propietat, és a dir, d'una possessió no transitòria, sinó permanent dintre de certs límits, l'instint de posseir aleshores, com se veu en el sistema socialista, es gira contra la possessió humana, distinta de la bestial, pròpia i típica, que anomenem propietat, i vol convertir a tots els homes, de ciutadans lliures, en clients de l'Estat, qui, constituït en únic propietari i únic capitalista i patró de tots els ciutadans, ha de distribuir les feines entre ells i dar-los la pitança necessària per a viure,

i res més. Per això la implantació del socialisme importaria la restauració dels antics esclaus, o almenys dels *servi glebae*, d'una cosa pitjor que els pagesos de remença, per l'emancipació dels quals lluitaren nostres pares i l'obtingueren ja fa molts cents anys. Mireu, de conseqüent, quin progrés; sinó que d'aquella servitud antiga i limitada, en certs casos era possible redimir-se, i ara els socialistes la voldrien universal, irredimible, considerant-la com l'últim i més alt grau de perfecció de l'organisme econòmic de la societat.

¡Oh noble llibertat de la ciutadania cristiana, font de sentiments purs, de costums honestos, d'elevació d'esperit, de dignitat de caràcter, on aniries a parar si fos possible la realització de les utopies i somnis dels moderns socialistes, encegats per la concupiscència, única llei de la vida humana pels doctors de la secta! ¡Amb quanta veritat digué l'apòstol Sant Pau [1] que la concupiscència era l'arrel de tots els mals i que feia apostatar de la fe, com ho veiem sovint per experiència en rics i pobres! Qui pren per llei de vida la concupiscència ha de rebutjar necessàriament la llei de la caritat. Cristians i socialistes, els doctors de la Iglésia i els de la secta s'avenen en una mateixa sentència: el socialisme no és una qüestió econòmica, sinó moral i espiritual, de substància i essència, no de material estructura externa de la societat, sinó que és qüestió íntima, de vida, una essencial transformació de la societat, que significa un canvi d'esperit, més aviat una flaquesa d'esperit.

El materialisme sempre és una gran flaquesa humana, i el socialisme és una manifestació de materialisme. El mateix sentit comú, a l'home fort i decidit el qualifica d'home d'esperit, i diem que no té esperit a l'home flac; per això la lluita actual en l'essència i realitat és entre el materialisme i l'espiritualisme, entre la llei de la concupiscència i la llei de la caritat, que corresponen, respectivament, a la Democràcia socia-

1. I Timoteu, VI, 10.

lista i a la Democràcia cristiana; i aquesta prevaldrà contra l'altra el dia en què se li hagi multiplicat l'esperit. Aquell és més poderós qui té més esperit.

Així ha succeït sempre en totes les heretgies que han aparegut en la Iglésia de Déu; l'heretgia ha quedat vençuda quan la Iglésia, és a dir, la societat cristiana, ha multiplicat son esperit, i aquest és, en l'ordre que regeix el govern espiritual de la Humanitat, en el curs de la història humana, l'objecte providencial i la raó d'ésser de les heretgies.[1] Sense l'ateisme Déu no seria tan venerat; a Jesucrist l'estimem més quan el contemplem crucificat; i la contradicció perenne que el Redemptor sofreix de part dels homes concupiscents de totes les èpoques, sosté l'esperit cristià fervent, com el vent arbora més el foc.

El socialisme ha d'ocasionar una renovació de cristianisme en la terra. Ha nascut aquell d'un refredament de la pietat en la vida de la societat civilitzada; l'ombra serveix a la llum per a produir la convenient perspectiva dels objectes materials, i per medi de faules i de ficcions és introduïda la veritat de la realitat en l'esperit humà.

Mai hi han hagut més faules que al principi del Cristianisme. Els apòstols escriuen contra elles, veient-hi un gran perill per a la sòlida creença. Sant Pere [2] amb molta vehemència predica contra els propagandistes de faules doctes; la sabiduria mundana, vanitosa i lleugera, sempre fou, és i serà amiga de novetats i faules enginyoses, i el Príncep dels Apòstols apercep seriosament als cristians perquè no es deixin seduir per elles. Devem nosaltres també advertir als cristians moderns a fi que la faula socialista presentada amb pompositat d'arguments i amb subtils especulacions, però que prescindeix de la realitat humana, essent una composició *a priori*, com un somni d'artista romàntic que interessa per ses formes

1. I Corintis, XI, 19.
2. II Pere, I, 16.

a la imaginació, pel sentiment al cor, i estimula vivament els instints més violents, devem, dic, advertir als cristians, a fi que no es creguin la faula, sinó que mirin la realitat de les coses, que examinin la naturalesa i les entranyes de la societat humana, i veuran la conformitat de la naturalesa i de la gràcia, de la raó i de la revelació, i com la Llei natural és la condició necessària de subsistència i de vida de tota comunitat humana.

El socialisme significa l'abolició de la Llei natural, i la Llei natural és la fórmula necessària de tota associació humana, el vincle essencial, el germen de la civilització, essent impossible que sense ella subsisteixi una verdadera societat. La Llei natural és la llei dels homes; la Llei civil és la llei dels ciutadans. Quan la Llei civil, segons volen els socialistes, se sobreposa, altera i violenta la Llei natural, es fa injúria a la Naturalesa humana, i tal situació no pot constituir l'estat permanent de les coses. Desgraciadament, el civilisme, és a dir, la teoria, va ensenyorint-se del govern dels Estats, els quals cohibeixen a l'*home*. Pateixen de socialisme. En un sistema legislatiu cristià l'*home* és l'objecte, el fi, la raó d'ésser de la llei. Aquesta existeix en bé de l'home i per a ajudar-lo a ésser home: tota profanació de la naturalesa humana, la vulneració de la personalitat, constitueix un delicte abominable, i Jesucrist declarà que el qui no respectés als més petits i humils del llinatge mereixia que amb una roda de molí lligada al coll fos tirat al fons del mar.[1] Ja havem dit que els rics existien pels pobres, no els pobres pels rics, i devem afegir que l'autoritat existeix pels súbdits, no els súbdits per a l'autoritat, i fins Jesucrist, segons el símbol de la fe catòlica, existeix pels pecadors, no els pecadors per a Jesucrist.[2]

L'*home*, doncs, en tota sa integritat ha de subsistir en tot sistema social; tot sistema que vulneri la integritat humana

1. Mateu, XVIII, 6.
2. «Propter nos homines et propter nostram salutem descendit de coelis.»

és fals radicalment, perquè tot sistema social, polític o econòmic s'ha de dirigir a l'home, a perfeccionar-lo, a ennoblir-lo, consolar-lo i a salvar-lo, com a aquests fins es dirigeix la religió divina ensenyada al llinatge humà pel Verb de la Veritat. L'Estat i la Iglésia són per a l'home, no és l'home per a la Iglésia o per a l'Estat. És clar que hi ha d'haver una llei dels homes, com existeix una llei en cada classe de sers, la llei de sa naturalesa, la llei natural de què parlàvem ara, una llei de ponderació humana, inherent a la naturalesa, sense la qual aquesta es dissiparia, es desnaturalitzaría, i l'experiència humana dels segles passats, en els quals és de sentit comú que hi ha hagut societat, perquè societat n'hi ha des de que es té memòria d'homes, l'experiència humana dels segles passats ens ensenya les institucions essencials en la societat humana que el Cristianisme ratificà, ennoblí i perfeccionà.

XI

El Decàleg és la Llei de la vida social

La Llei de ponderació humana que sosté l'equilibri social és el Decàleg. La igualtat matemàtica, l'exactitud matemàtica és una utopia voler-la aplicar a la societat. Cada cosa, cada ciència, cada art té la seva lògica. La matemàtica és una ciencia de la matèria; la sociologia ho és de la matèria i de l'esperit. Per això qualifiquem a la llei social de llei de ponderació; és una composició d'ingredients molt distints, i quan l'home hi vol posar la mà, com els doctors socialistes, la desbarata. Voler destruir, com ells volen, la llei del contrast humà, és voler destruir l'equilibri social; l'equilibri, l'harmonia i la fecunditat en aquest món són un efecte del contrast. Lo que en diem l'univers és precisament això. La contrarietat de forces és la base de l'equilibri físic i moral dels homes; i l'equilibri és l'harmonia, la vida, lo sublim de la creació, i la llei de l'equilibri social és el Decàleg« Tothom sap que aques-

ta fou la conclusió obtinguda per Le Play en la fonda i s cera investigació efectuada amb un procediment de pura c servació social.

La societat està, com tot cos viu,[1] en contínua elaborac va vivint, va transformant-se, canvia sa estructura externa sos òrgans essencials són sempre els mateixos, perquè ells s els qui operen l'elaboració vital. Els socialistes voldrien leg lar sobre la vida, i ¿qui són ells per a tenir tal pretensió? vida no té més llei que el Verb, i ella, la vida, és llei de lo altre, dicta condicions i les imposa, i qui vol eixir-se d'el ha de morir.[2] Per això, quan la Llei de la vida social, quan Decàleg és complet i observat, la societat viu; quan és desc dat, la societat decau, i quan fos enterament esborrat, la cietat moriria i vindria l'estat salvatge. L'actual experièn de les nacions ens ho comprova; en aquelles en què hi l'observança social i pública del Decàleg, la civilització i potència vital és més forta; en aquelles en què el Decàleg blicament és trencat, la vida social va debilitant-se i extingi se, com veiem que passa a Espanya. De segur que els n tres homes polítics no gosarien declarar el Decàleg llei l'Estat espanyol, essent així que és la llei eterna de la Hur nitat, fora de la qual és impossible que hi hagi vida social v dadera i vigorosa.

El gran antídot contra la utopia socialista és el Decàl sempre viu en la consciència humana, malgrat tots els so mes subtils i les més enginyoses faules del socialisme. És c que de vegades més o menys s'esborra, i que Moisès tin d'escriure'l en dues taules de pedra; però la revelació c tiana, la gràcia de la difusió de la Veritat les esculpí en cor dels qui són fills de Déu per adopció, i el treball, la n sió i tot el ministeri dels qui per raó de son estat o de ses c dicions personals han de contribuir a l'elevació del poble

1. Efesis, IV, 16.
2. Joan, I.

la formació d'una plebs perfecta, o sia la Democràcia cristiana, ha de dirigir-se a fer regnar el Decàleg, la llei de vida, en el cor dels homes. El dia en què sincerament regnés el Decàleg, amb ses naturals conseqüències, en el cor de rics i pobres, el socialisme quedaria vençut i dissipat de la faç del món cristià, que és únicament on existeix amb verdadera força.

Tota qüestió moral i de justícia, la família, la propietat i l'autoritat, ha de resoldre's, en últim terme, pel Decàleg; si no, no es pot resoldre. Hi ha d'haver una última instància en els tribunals, si no es vol pledejar eternament; un primer i últim principi en les discussions, si les disputes han de tenir terme i els homes no es conformen en passar la vida enraonant en lloc de passar-la obrant.

La societat ha de tenir bases fixes, incontrovertibles i sagrades. Les bases socials són sagrades, no són obra de l'home, són obra del Criador, i per això atemptar contra elles és un delicte. Hi ha coses que Déu ha entregat a les disputes dels homes; i altres que la mà de l'home no les pot tocar, són sobrehumanes, són divines, són l'essència i la vida de la Humanitat. ¡Desgraciats de nosaltres que les bases socials fossin qüestió d'Acadèmia pels savis i de míting per part dels populars; que vinguessin a parar, com ja quasi hi han vingut, a qüestió de programa electoral!

El socialisme i el Decàleg són antitètics, i el primer té la pretensió de derogar el segon. Si això fos possible, la Democràcia, la classe popular, o sia la plebs, quedaria dissipada i la seva elevació fóra impossible. Es parla de l'elevació del quart estat, i després del quart en vindrà un altre, perquè el moviment de les classes socials no s'estronca. La societat en la vida real mai para, té el moviment de la vida, expelleix uns elements i en pren d'altres, i aquests elements nous que entren en la vida social són els dèbils, els petits, els qui no tenen llinatge, ni posició, ni classe. El Decàleg és la defensa d'aquests. Els forts, els poderosos, no necessiten defensa; i en el món, qualsevulla que sia la constitució de la societat, fins en la forma socialista i en ella més que en les altres, sempre

hi haurà forts i dèbils. La llei és en defensa del dèbil, el fo ja té la força; qui mana, qui disposa qui fa de cap, necess ríament ha de tenir la força, i si el qui té la força no té llei, si ell se la pot fer, és clar que oprimirà al dèbil.

En un organisme socialista, com la secta no admet la Ll natural, els qui manarien es farien la llei a son gust, ells m teixos en son sistema són la font del dret. En la vida cristi na el Decàleg impera en absolut sobre tothom, i, ungit am la gràcia de Jesús i estès amb la predicació evangèlica, veie un perfecte paral·lelisme entre la difusió del Cristianisme l'extensió de la llibertat humana. Sols on hi ha l'Esperit d Déu hi regna la llibertat i la integritat humana és respectada

XII

L'Elevació cristiana i la nivellació socialista

L'elevació de la plebs és l'objecte preferent del Cristiani me en sa missió social, perquè l'ensenyança de Jesús, si b versà sobre tot el Decàleg, però d'una manera particular am un afecte entranyable, manà aquell article que diu: «Amarà els altres com a tu mateix».[2] I als qui no l'observaran con mina amb terribles anatemes i amenaça amb l'eterna conden nació.

La Democràcia cristiana naix d'aquest article, que és l'es sència del Cristianisme[3] i que, traduint-lo al llenguatge del polítics moderns, podríem formular-lo dient que consisteix e l'elevació del quart estat. En efecte, les obres socials, co ara diuen, que executen els cristians, totes tenen aquest ob jecte. L'ensenyança de la infància i de la joventut, la morali zació dels qui s'han deixat desencaminar pels vicis, la prop

1. II Corintis, III, 17.
2. Joan, XIII, 34.
3. Romans, XIII, 8.

gació de les salvadores creences de Jesucrist en contra de les seductores i desesperades doctrines del socialisme, que porten al nihilisme i a l'extinció del llinatge humà, com se veu amb els anarquistes, qui constitueixen la demostració *ad absurdum* de la falsedat de la filosofia social sectària que resulta antisocial, el conjunt de lleis protectores de l'obrer i sobretot l'anomenada legislació obrera d'Alemanya, derivació del Decàleg i particularment de l'article: «Amaràs els altres com a tu mateix», i que, si bé ha sigut obra de tots els homes de bona voluntat, es deu principalment a la iniciativa i a l'esforç dels catòlics, reeixint entre tots aquell cor apostòlic i esperit evangèlic del bisbe de Magúncia, Ketteler, tot aquest moviment social no té altre objecte que l'elevació del poble ínfim, i prové d'aquell mateix Esperit de Déu que Jesucrist envià al món en el Cenacle de Jerusalem i que bufarà sobre la terra, com a força motora en l'ordre moral mentre l'Evangeli sia la llum i la guia dels homes.

Convé fixar-se molt, insistir molt, en la diferència radical, d'esperit i d'essència, entre el sistema socialista i el sistema cristià, o sia entre la Democràcia sectària i la Democràcia cristiana, caracteritzada l'una per la imposició i l'altra per la llibertat. La llibertat humana és un dogma essencial del Cristianisme, és la base de la personalitat: la persona és tal perquè té llibertat, sense ella fóra solament una cosa d'aquell baix el domini del qual es trobaria. Per això tota sobirania i tot domini dintre del Cristianisme és limitat; sempre l'esfera de la nostra consciència moral, sempre la concretació de la nostra personalitat, obra del lliure arbitri, és superior a tota llei humana, a tot domini de criatura, per lo qual el procés íntim de la nostra vida queda reservat al tribunal de Déu. El sistema social que deriva d'aquest principi, que no sols és propi de la religió cristiana, puix aquesta en això no fa més que ratificar el dret de la humana naturalesa, el sistema social que deriva d'aquest principi va sempre informat de la llibertat, de l'espontaneïtat, de la ingenuïtat i de la fecunditat que caracteritzen les obres que sorgeixen no de l'humà artifici,

sinó que procrea la mateixa naturalesa i fomenta la gràcia. Aquestes obres ingènues de la naturalesa, aquestes institucions i organismes socials, fonts de vida, tenen una eficàcia divina i ennobleixen a l'home, perquè no sols respecten la llibertat de l'home, sinó que es realitzen i concreten en el pas particular per ministeri de la llibertat humana. Família, propietat i autoritat són una salvaguarda de la llibertat de l'home, i l'home lliure, una concurrència de voluntats lliures, les concreten i determinen. L'ús digne de la llibertat és l'únic principi de la verdadera elevació humana. Podem dir que l'elevació de l'home per medi del mèrit és una llei general de la Humanitat, lo mateix en l'ordre natural que en l'ordre sobrenatural, i el mèrit neix de l'ús digne que l'home fa de la seva llibertat.

El socialisme vol l'elevació de l'home per medi de la llei civil, estén son nivell com el mestre de cases per a fer una paret, i així vol ordenar també a la noble Humanitat, quan ni la llei divina dictada pel Criador i ratificada pel Redemptor és prou ella sola per a l'elevació de l'home. Aquesta és una condició intrínseca, íntima, substancial de l'home, podríem dir-ne una producció original, que neix del mateix home, com el fruit de l'arbre, no provinent d'una regla externa que no posseeix força creadora. En el sistema social i cristià l'home s'eleva per l'influx de la Providència a una categoria superior per son esforç personal, per la virtut, pel treball, per son enginy o aptitud, per sa moralitat i economia, per l'estudi, és a dir, per una acumulació que suposa una activitat lliure, sostinguda per la constància i servida per naturals aptituds, condicions que els homes en totes les èpoques i en tots els països han considerat principi de mèrit i executòria de dignitat personal.

La nivellació socialista careix de mèrit; és una imposició tirànica, que no neix de la naturalesa, sinó de l'artifici, i, per tant, és estèril, anihila la llibertat, que mata la iniciativa i fa impossible la ingenuïtat i mèrit que deriven de les lliures obres humanes i donen dignitat al nostre llinatge. Voler fer la societat és el gran error socialista, i és l'error que han d'e-

vitar els catòlics. La societat es va fent a si mateixa baix la mà omnipotent del Qui pastà la terra, li infongué la vida i deixà que s'anés en ella desenrotllant. La vida té per distintiu l'espontaneïtat, i es desenrotlla baix la divina influència. Els teòlegs ensenyen que la vida és una derivació directa de Déu,[1] la qual ni els mateixos àngels, ministres del Senyor en el règim de l'Univers, poden comunicar. És lo que, usant un llenguatge humà, en diríem una obra personal de l'Omnipotent. I d'això, que es pot demostrar amb arguments racionals, en veiem un simulacre entre els homes. El procés de les obres humanes fins en dóna una mena de demostració; el terrissaire i el metallúrgic fan ses obres amb motllo, com voldria el socialista fer a la societat; l'escultor i el pintor trenquen els motllos, perquè ses obres tenen una aparença de vida i surten espontàniament de son esperit.

La creació és un atribut que l'Omnipotent s'ha reservat; en tot lo demés admet i fins exigeix la cooperació de la criatura. Mireu, doncs, si són modestes les pretensions creadores dels socialistes; per això les comunes o comunitats que d'ells sortirien estarien privades de l'espontaneïtat de la vida, que ells volen reglamentar amb capítols, articles i paràgrafs, com les ordenances de l'exèrcit, que no és principi de vida, sinó instrument de mort. Les essències en si mateixes són superiors a les lleis dels homes i no poden ésser reglamentades; la reglamentació sols procedeix en les manifestacions externes d'elles. La fórmula íntima i substancial de la propietat, de la família i de l'autoritat, òrgans essencials de la vida social humana, pedres sagrades del fonament de la civilització, són superiors a la filosofia, a la política i a l'economia; són necessàries; estan fora de les disputes dels homes, i si un dia desapareguessin, tot l'edifici de la civilització s'enfonsaria.

1. Thom., *De Veritate*, lib. II, cap. XXII *et alibi*.

XIII

L'Elevació de l'esperit i el millorament material

Però, encara que l'home s'eleva i dignifica amb el propi esforç i amb l'exercici recte de la seva activitat, no obstant, l'home no es basta, necessita auxili, i no solament en l'ordre sobrenatural, com ensenya la fe, sinó també en l'ordre natural, com demostra l'experiència. Per això l'home és social i no pot fer sol el camí de la vida; per això està manat que devem ajudar-nos els uns als altres, i aquest auxili principalment el devem als qui més el necessiten. Si digué l'antic poeta: *Homo sum: humani nihil a me alienum puto,* portant amb meravellosa fidelitat la veu de la Naturalesa; a nosaltres, els cristians, la naturalesa i la gràcia ens obliguen a mirar com a propi lo dels nostres semblants. Les seves necessitats són les nostres necessitats; les seves misèries, les nostres glòries.

Potser algú pensarà que en aquesta Exhortació pastoral havem parlat poc dels medis de millorar la situació material de la classe obrera; però deveu entendre que el nostre esperit és que se la deu afavorir i ajudar tant com se pugui dins dels límits de la justícia i en quant no sia contrari a l'interès legítim de les altres classes. En Altres Cartes Pastorals havem parlat ja en aquest sentit, retraient l'ensenyança del Sant Pare Lleó XIII quan deia que devia procurar-se moderar el desequilibri que resultava de l'acumulació de la riquesa social en poques mans, i fomentar l'augment dels petits propietaris i industrials, com garantia no sols de tranquil·litat pública, sinó també com forma més adequada per a conservar l'esperit cristià en la societat. La història de la treballadora i industriosa Catalunya és un bon exemplar d'aquestes societats equilibrades.

Però el nostre fi en aquesta Exhortació és parlar principalment de l'elevació de l'esperit; és clar que mai podem oblidar la part material de l'home, perquè som esperit i som matèria, i per a viure en aquest món necessitem de la matèria.

Fins la matèria serveix a l'esperit. Deia un gran missioner irlandès del segle passat, molt estimat de tot son poble, religiós apostòlic i eloqüent, que no convenia predicar l'Evangeli a ventrells buits; i ho deia per experiència pròpia i personal. Així és que la divulgació i propagació de la doctrina de salvació eterna ha de fer-se sense oblidar les necessitats corporals del pròxim; i la plebs, el poble ínfim, sempre ha de veure en el cristià fervorós un amic lleial, generós i disposat sempre a ajudar-lo en lo convenient, just i necessari. Aquest és l'instrument més eficaç de propagació evangèlica. Aquell fet dels cristians primitius, units tots entre si amb els vincles de la més afectuosa caritat, ajudant-se com a germans, sense diferència, i que feia exclamar als gentils, admirats: «¡Mireu com s'estimen!», sempre serà el medi més poderós d'estendre la doctrina de Jesucrist. No hi ha res que es propagui tant com el foc; i la caritat o amor al pròxim és un foc de sublim potència. La misèria crida misèria, la misèria material congria la misèria espiritual, i veu's aquí per què el Sant Pare Lleó XIII alçà el crit per a despertar als cristians adormits i atiar-los a fi que treballessin en favor de la classe obrera, millorant en lo possible les condicions econòmiques de sa existència, perquè la millora material portés una millora en l'esperit, en els costums i en la integritat de la vida obrera.

Però en aquesta exhortació ens dirigim principalment a l'elevació i dignificació del doble ínfim, la qual és indubtable que té son germen i principi en l'esperit. La millora econòmica i material sola fóra contraproduent i portaria encara un augment de corrupció; l'abundància dóna més facilitat als vicis i al desordre de tota classe de passions; mai es pot oblidar la llei de l'equilibri. L'augment espiritual porta inevitablement l'augment material. Quan una classe moralment s'eleva segueix immediatament sa millora material. El poble ínfim, quan ajudat pels bons cristians s'eleva, és més moral, més intelligent, i té un sentit més exacte de la realitat social; sap manejar millor sos interessos, sap tractar-los més discretament; coneix sos drets i els dels altres, i, per tant, arriba a la situa-

ció de classe autònoma, i no necessita tuteles de sectes ni de partits. Ella mateixa sap governar-se. La vida corporativa és indubtable que té molta eficàcia en l'elevació moral del poble, que porta per conseqüència sa elevació jurídica.

La Democràcia cristiana ha d'anar al fons de la cosa i ha de treballar modestament, amb amor i confiança, en la millora de la plebs, que és la classe predilecta de la Iglésia i a la qual hem de fer objecte de nostres afectes, de nostre estudi i de totes nostres diligències, amb la seguretat de que aquesta és la via de la santificació pròpia i de la glòria de Déu, i fi principal del Cristianisme.[1] *Evangelizare pauperibus missit Me.*[2] La Providència permet el socialisme per a renovar en la Iglésia l'amor als humils, als petits i als pobres. Qui més ama als petits, als humils i als pobres, més ama a Déu i és més mereixedor de la Glòria eterna. «Lo que féreu per un d'aquests petits, deia Jesucrist, ho féreu per Mi.» Elevant als qui estan baixos en el món ens elevem a nosaltres mateixos en l'esfera de l'esperit, de la dignitat humana, de la justícia absoluta, de l'amor infinit. Acostant-nos al qui està caigut, a qui el món mira amb desdeny o indiferència, ens acostem a Déu. Jo vos asseguro que vosaltres, principalment, sacerdots, consolant, instruint i ajudant al poble ínfim, compliu més perfectament vostre ministeri que no pas si l'exercíssiu en les classes altes, riques i instruïdes. Els rics i grans del món ja tenen la falsa consolació de les riqueses i de la glòria mundana, i la llum fàtua de la ciència terrenal. Els pobres, els petits i humils no tenen altre solaç ni altra llum que el consol i la Sabiduria de Jesucrist. Encara vos diré més: trobareu més facilitat pel proselitisme cristià entre els petits que entre els grans del món. Les riqueses són espines entre les quals l'home queda enredat. Benaventurats els pobres d'esperit, perquè d'ells és el regne dels cels.

1. Mateu, XXV, XXXI i segs.
2. Lluc, IV, 18.

La nostra Democràcia cristiana ha de tenir el procediment evangèlic en sa propaganda de paraula i d'escrit, en ses obres i institucions socials. L'Evangeli és la summa sabiduria humana ensenyada pel mateix Déu, i no caducarà mai per diferents que sien entre si les èpoques en les idees, en els costums, en les institucions i en les lleis. No es tracta de produir un moviment obrer transitori, d'aquells que fan obrir els ulls com una cosa que sobrevé impensada, com se produeix un moviment públic per a fer unes eleccions. La Democràcia cristiana ha de dirigir-se a fer bons ciutadans entre la gent plebea, i els farà si els fa bons cristians, és a dir, honestos, justos, intelligents, amics del treball, de la família i de la societat. No s'ha de preocupar de que sien molts, sinó de que sien exemplars. La llavor sempre és escassa, però està destinada a multiplicar-se. Un nucli d'obrers exemplars, dignes i intelligents, són una potència que atraurà a una massa amb son exemple, amb sa vida i amb l'ordre de sa família, i sense necessitat de peroracions. Tenim poca confiança en la paraula de l'home; la paraula d'eficàcia és la paraula divina. No neguem que la propaganda oral antisocialista no tingui importància; al revés, la creiem necessària, però sols per a destruir els sofismes i els errors i les calúmnies dels adversaris, no com medi d'edificació. L'Evangeli és lo únic que té força edificativa permanent i sòlida, perquè és la Llei de l'equilibri humà, i per això la Democràcia cristiana ha d'estendre sa influència exercint una propaganda i proselitisme d'amor pràctic al poble; i tots havem d'afinar nostres sentiments, nostra voluntat i nostres accions en conformitat al Cor del gran filantrop [1] de tots els segles: Jesucrist Senyor nostre, Qui ens ha promès la vida eterna ni som amics del poble i exercitem envers ell la misericòrdia i l'amor, i Qui assentà solemnement el principi de que, solament fent-nos nosaltres com els petits i humils, po-

1. Cal observar que la paraula *humanitas* aplicada per Sant Pau (III, 4) a Jesucrist, en el text grec és *philantropia*.

dríem passar pel portal d'entrada del Regne del cel, on siguem mereixedors d'entrar pels mèrits infinits de la seva Passió i Mort. Amén.

Que l'Esperit Creador, *digitus paternae dexterae,* Qui ha vestit de magnificències la naturalesa física del món i Qui és el qui edifica i vivifica la naturalesa espiritual, o sia la Humanitat, il·lumini els nostres enteniments i encengui amorosament els nostres cors, a fi que en els presents temps de runes i d'esterilitat, seguint les exhortacions i ensenyances de nostre Santíssim Pare Pius X, qui vol instaurar-ho tot en Crist, sapiguem tots, en la mida de les nostres forces, no sols oposar-nos a la destrucció social que maquinen les sectes, sinó que amb ànim generós, benèfic i disposat al sacrifici treballem en la construcció del gran edifici social segons l'estil sublim de l'arquitectura evangèlica, seguint les inspiracions de l'únic Mestre d'ella, l'Esperit vivificant que Jesús envià al món i persevera en sa acció santíssima.

I perquè tots, caríssims, Clero i fidels, sapiguem treballar dignament en tan noble objecte, implorem l'auxili de l'Altíssim i a tots vos donem la Nostra pastoral Benedicció en nom del Pare †, del Fill † i de l'Esperit Sant †. Amén.

Vic, 10 de febrer, festa de la gloriosa verge Santa Escolàstica, Patrona de la present ciutat, de 1905.

BEATIFICACIÓ DEL MÀRTIR PERE ALMATÓ, FILL DE LA DIÒCESI *

SUMARI

I. La bona nova.
II. Glòria en nostres màrtirs.
III. La festa de beatificació.

NÓS, EL BISBE DE VIC, AL CLERO I FIDELS DE LA DIÒCESI

I

LA BONA NOVA

CARÍSSIMS:

La solemnitat de Nadal que s'acosta posa la ploma als nostres dits per a enviar-vos a tots, en qualsevol part del Bisbat

* Petita pastoral de Nadal de l'any 1905. La pròxima elevació als altars d'un missioner que té el bressol a Sant Feliu Sasserra, població de la diòcesi de Vic, com és el P. Pere Almató, O. P., constitueix per a l'església ausetana un esdeveniment extraordinari; i el Prelat l'anuncia als seus feligresos amb tota la importància que comporta, i els convida a les festes de la beatificació, que s'han de celebrar la primavera vinent a Roma.

on visqueu, les bones festes i l'expressió del desig de que tots disfruteu de la pau i consol que vingué a portar al món el Fill de Déu, i que els àngels anunciaren cantant la glòria a Déu en les altures i la pau en la terra als homes de bona voluntat.

La glòria de Déu i la pau dels homes, promulgades en el dia en què Nostre Senyor Jesucrist nasqué en la portal de Betlem, són com l'essència i la substància de la nostra santa Religió, i signifiquen l'amor a Déu i l'amor als homes; aquesta caritat bessona que comprèn en si tota la Llei cristiana.

Per això cada any per Nadal, en tots els punts de la Cristiandat, fins en aquells en què la relaxació mundana és major, sembla que en aquestes solemnitats del Naixement i Infància de Jesús, nostre dolç Salvador, es renova el sentiment d'adoració al Pare celestial i d'amor i fraternitat entre tots els homes. I és que la gràcia que Jesucrist portà a la terra continua vivificant a tots els homes de bona voluntat, i produeix la santedat, que mai s'estroncarà en la Iglésia de Déu, sinó que passa de generació en generació fins arribar al compliment dels segles.

Avui a tots enviem, caríssims germans i fills, com un amorós recordatori de l'aparició en el món del Rei de la santedat, que es manifesta com en son tron en la menjadora de la quadra o cort del portal de Betlem; i junt amb aquest recordatori vos enviem l'anunci d'una santedat que aparegué en aquesta nostra terra, que aquí florí, que granà en l'Ordre del gloriós Pare Sant Domingo i que fou collida per la Glòria allà en les llunyanes terres d'Orient, en la regió del Tonquín.

Ve molt oportunament l'anunciar-vos en el temps de Nadal, en el Naixement de Jesucrist, que és l'arbre o la soca d'on brota tota santedat entre els homes, arbre sempre viu i que estén ses branques en totes les generacions, ve molt oportunament l'anunciar-vos que la Iglésia nostra Mare ha determinat la Beatificació d'un fill d'aquesta nostra estimada Diòcesi, d'un estudiant del nostre Seminari, el Venerable Pere Almató, màrtir de la Fe de Jesucrist allà en les regions del

Tonquín. L'endemà de Nadal la Iglésia ens fa celebrar la festa del primer màrtir, el diaca Sant Esteve, i el Naixement de Jesús i el martiri de Sant Esteve semblen una mateixa festa. Cada màrtir és una nova prova de l'eterna fecunditat de la Iglésia catòlica i un nou testimoni de sa divinitat.

II

Glòria en nostres màrtirs

Alabem a Déu en sos Sants, caríssims germans i fills. La glòria del benaventurat Pere Almató és la nostra pròpia glòria, de la nostra terra, de la nostra gent. És cert que tot màrtir és, en primer lloc, una glòria de la Iglésia catòlica, qui l'engendrà a la vida de Jesucrist; que aquests màrtirs que van a ésser beatificats són una glòria de l'Espanya catòlica, puix en un mateix dia confessaren a Jesucrist, donant la seva sang, barrejant la seva sang, un biscaí, un castellà i un català; que són molt especialment una glòria de la insigne Ordre de Nostre Pare Sant Domingo, perpètua defensora de la Fe, que els infongué el zel de l'apostòlic Fundador; però per a aquesta nostra estimada Diòcesi l'Almató és el Benjamí de la santedat, l'amic de tots, i quasi el parent. El seu nom de casa persevera en algunes cases pairals de la terra; té aquí diferents sacerdots condeixebles que el conegueren i tractaren, i, de conseqüent, tots havem d'alegrar-nos de que tinguem un nou intercessor davant de Déu, i quedar agraïts a la Iglésia, que, al decretar-li l'honor dels altars, ens honra a tots nosaltres.

Alabem a Déu en el seu màrtir Pere Almató. Ell va coronat amb les roses vermelles del martiri i amb els llíris blancs de la innocència. Consta en el procés canònic que el nostre Pere Almató mai perdé la gràcia baptismal. Passà com un àngel per aquest món de corrupció sense encomanar-se sa malícia. Arribà a la Glòria sense haver tacat la blanca vestidura de la

gràcia baptismal, al revés, enriquint-la i esmaltant-la amb la reial porpra de la seva sang vessada per Jesucrist.

¡Oh màrtir benaventurat i gloriós! ¡Oh flor hermosa i olorosa del Lluçanès! Embalsameu amb l'aroma de la nostra Fe, de la vostra Caritat heroica i de la vostra Innocència a tota aquesta Diòcesi, a les nostres ànimes fredes en l'amor de Déu i contaminades pels aires impurs del món; intercediu davant de Jesucrist, per qui generosament donàreu la sang, a fi que aquesta terra continuï essent un planter de sants sacerdots, de verges sagrades, de piadosos pares de família. Feu que mai, malgrat les seduccions mundanes, prevalgui aquí la vida animal sobre la vida espiritual; que tots sapiguem seguir, com vós, al diví Salvador, al dolç Jesús, vida de la nostra vida i única esperança de la nostra salvació eterna.

III

La festa de beatificació

El Romà Pontífex té ja determinat celebrar la solemnitat de la Beatificació del nostre estimat Pere Almató i de sos companys de martiri en la festa de l'Ascensió de Jesucrist al Cel, que cau el dia 24 del pròxim mes de maig; i Nós, al participar-ho als nostres diocesans, els convidem a unir-se íntimament a l'espiritual alegria de la Iglésia universal i a celebrar aquesta nova glòria de la fecundíssima Iglésia ausetana.

És una mena d'obligació moral dels allegats prendre part personal, assistir a aquella festa de la Iglésia universal que dignifica, exalça i glorifica a un paisà, a un amic, a un qui és os dels nostres ossos i carn de la nostra carn, qui nasqué, visqué i conversà entre nosaltres, parlà la nostra llengua, participà de les nostres afeccions i començà ja aquí la preparació per a la glòria que trobà amb la palma i la corona del martiri en el país d'Orient.

Nós pensem també, amb l'auxili de Déu, anar a Roma per a representar la nostra estimada Diòcesi en aquesta festa de la Iglésia universal, per a presentar al nou benaventurat així que s'ofereixi per primera vegada la seva sagrada imatge a la pública veneració dels cristians, per a presentar-li com les primícies de la pregària dels seus paisans, de la terra que el veié nàixer, del país on aprengué a creure, a estimar i a esperar en Jesucrist, Déu i Home verdader, i pel qual després ell donà generosament la seva sang. I vos exhortem, estimats diocesans, a tots aquells a qui bonament sia possible, a que ens acompanyeu en aquella solemne diada en què el Vicari de Jesucrist, des de la Casa Pairal de la Cristiandat, des de la immensa iglésia del Vaticà, decretarà l'honor dels altars al venerable fill de Sant Feliu Sasserra, al màrtir de Jesucrist, el virginal Pere Almató.

Els nobles i piadosos fills de la terra bascongada, on nasqué altre dels màrtirs, el pontífex Berrioochoa, preparen una peregrinació a Roma per a assistir a les solemnitats de la Beatificació, i a son temps Nós vos participarem i organitzarem la nostra peregrinació combinada amb aquella.

La fe i l'amor de Jesucrist són el gran vehicle de la vida cristiana; el Venerable Pere Almató amb aquestes dues ales de la fe i de la caritat divina volà des d'aquest Seminari a l'apostòlica Ordre dels Frares Predicadors, d'Espanya a l'Asia, i de la terra al Cel. A nosaltres també la fe i l'amor a Jesús ens portarà a Roma per a postrar-nos davant de la imatge de l'Almató, quan per primera vegada el Papa la presentarà a la veneració de la Cristiandat.

En aquest temps de sensualisme i d'egoisme refinat, en què la societat va oblidant els principis espirituals, i, animalitzada, gairebé no comprèn els principis evangèlics, ni la noblesa de la vida present, i sols confusament pensa en la vida eterna, per a assegurar la qual donà la seva sang el Rei dels màrtirs, Jesús, nostre diví Salvador, la glorificació d'uns nous confessors de la fe, dels nostres dies i de la nostra terra, enfortirà la vida del nostre esperit.

Així sapiguem tots nosaltres, caríssims, inspirar-nos en la seva fe heroica i en sa caritat divina; així sapiguem seguir els seus exemples adherint-nos a la Creu de Jesucrist, única que sosté la nostra vida sobrenatural; així el venerable i virginal màrtir Pere Almató intercedeixi per a aquesta Diòcesi, que fou la seva Diòcesi; així alcanci per a tota classe i condició de persones d'ella la benedicció de l'Altíssim, que és penyora de tot bé i principi de santificació, benedicció que Nós vos augurem en nom del Pare †, del Fill † i de l'Esperit Sant †. Amén.

Vic, 10 de desembre de 1905.

EL MISTERI D'INIQUITAT*

SUMARI

I. Els atemptats anarquistes.
II. Hipocresia de la secta.
III. El misteri d'iniquitat.
IV. Cal salvar la societat.
V. Les armes són la caritat i el sacrifici.
VI. La Musa de l'anarquisme.
VII. La pedra fonamental és Jesucrist.

CARTA PASTORAL

AMB MOTIU DE L'ATEMPTAT CONTRA L'EMINENTÍSSIM SENYOR CARDENAL BISBE DE BARCELONA

* Crit de desvetllament a les consciències catòliques adormides, enfront de la secta anarquista, que pren proporcions fantàstiques. Hi dóna lloc l'atemptat contra el cardenal Casañas, bisbe de Barcelona, comès per un degenerat fill de Vic (24 de desembre del 1905), de resultes de la pastoral contra l'anarquisme, de l'eminentíssim Purpurat, amb motiu de l'explosió de la bomba de la Rambla de les Flors, de Barcelona (3 de setembre). L'aparició d'aquest document episcopal, després de les festes nadalenques del citat any 1905, és un record de l'ambient agredolç que en aquesta data han tingut les sagrades solemnitats en el cor del Doctor Torras i de l'Església catalana. I tot ell revela la més alta serenitat i valentia a l'hora del perill.

NÓS, EL BISBE DE VIC, AL CLERO I FIDELS DE LA DIÒCESI

Mysterium iam operatur iniquitatis.
«Ja es va fent el misteri d'iniquitat.»

(I TESSALÒNICS, II, 7.)

I

ELS ATEMPTATS ANARQUISTES

L'atemptat sacrileg contra la vida del senyor Cardenal Bisbe de Barcelona, comès per un fill d'una honesta família d'aquesta ciutat de Vic, urgeix la nostra consciència de Pastor i ens obliga a alçar el crit per a despertar l'esperit cristià ensopit, a fi que el Pastor únic i universal del llinatge humà, en el dia en què li haurem de dar compte de la nostra administració pastoral, no pugui dir-nos: «Gos mut, ¿per què no lladraves quan veies que el llop devorava les ovelles que t'havia confiat?»[1]

Quan a la Nit de Nadal sortia de cantar a la seva Seu: «El Rei pacífic i desitjat de tot el món s'hamostrat d'una manera admirable», un home qui havia tingut una educació cristiana en aquesta ciutat, plena de temples del Senyor i de persones consagrades a Déu, es tirà sobre el venerable Prelat barceloní i, alçant un punyal, intentà matar-lo. La Providència no volgué que es realitzessin tals intents sacrílegs. Però Nós ara creiem de la nostra obligació dirigir-nos a vosaltres, caríssims diocesans, per a cridar-vos l'atenció sobre l'obra de perversió de l'esperit del poble, que ja fa temps que la secta va realitzant i que en aquesta mateixa ciutat ha establert una càtedra

1. Issaïes, II, 10.

d'impietat dirigida per un apòstata públic de la Fe cristiana, la publicació de la qual ja està condemnada per la Nostra Autoritat diocesana.

Els diferents delictes comesos a Torelló, a Ripoll i a altres punts d'aquesta Muntanya tenen son complement i explicació en l'atemptat contra la vida del senyor Cardenal Bisbe de Barcelona al sortir de Matines de Nadal, en la nit en què el poble cristià celebra el Naixement del Fill de Déu en carn humana.

No es tracta d'una qüestió entre patrons i treballadors; no és una rivalitat de classes, com sempre hi ha hagut i hi haurà en el món; no es tracta de millorar la situació de la classe obrera, en lo qual la Iglésia catòlica sempre cooperarà dins de la justícia; no s'intenta alçar el poble i elevar-lo a major dignitat i atribuir-li majors prerrogatives socials, ni de reforçar sos drets en les relacions econòmiques entre el capital i el treball; les paraules i les obres demostren que lo que intenta la secta és destruir el Cristianisme, empresa ja molt vella, perquè l'evangelista Sant Joan,[1] deixeble del Senyor, ja escrivia que l'enemic de Crist ja era sobre la terra allà quan tot just el Cristianisme acabava d'aparèixer en el món.

Un dels nostres predecessors, de santa memòria, el bisbe Strauch, ja fou víctima i caigué mort pel ferro de les sectes, allà en les muntanyes de Vallirana, on alevosament fou conduït, perquè amb sos eloqüents escrits posava en evidència la malícia sectària. Ell no era enemic del Poder civil; ell no rebutjava les noves institucions polítiques; però amb enteresa apostòlica volia posar en evidència la malícia anticristiana dels qui enganyaven al poble amb pretext de llibertat, com ara l'enganyen i el porten a la impietat amb pretext de millorar la situació econòmica.

1. I Joan, II, 28.

II

Hipocresia de la secta

La Iglésia, caríssims fills, mai s'oposarà a la llibertat i al millorament econòmic del poble; al revés, ama la llibertat i el millorament econòmic. La llibertat civil i política és filla del Cristianisme; únicament el món cristià és lliure; i els pobles més lliures de la terra tenen son organisme polític en conformitat amb les eternes lleis del Cristianisme. Les ciutats catalanes eren pobles democràtics i lliures dins d'una eficacíssima influència religiosa. Tothom sap que la Constitució anglesa data de quan Anglaterra era l'illa dels sants, com ara torna a ésser, i que la Constitució dels pobles de l'Amèrica del Nord fou alabada pel Sant Pare Lleó XIII com de gran oportunitat i equitat per a un país de la conformació social d'aquell.

Però la secta no ama la llibertat, ni ama el millorament econòmic del poble. És astuta, i en sa lluita contra el Fill de Déu, Legislador de la Humanitat, es disfressa, i cerca, per a fer-ho, el trajo de moda, s'aprofita del gust dominant, de l'aspiració popular que ella coneix que té més força en aquells moments.

Hi hagué un temps en què es presentava com la gran defensora del principi de la llibertat política dels pobles, aparentava una certa noblesa, predicava que era enemiga d'imposicions; fins es declarava deixeble de Jesucrist, presentant-se com a reivindicadora de la puresa de la seva doctrina en la redempció temporal del poble; deia que cadascú havia de viure tranquiHament amb la seva llei; quan ara la veiem, en els pobles qui han arribat ja a la darrera etapa, com la França, convertida en enemiga acèrrima de la Iglésia, i amb gran hipocresia, com si hi hagués un fort perill per la Potestat civil, desterra a milers d'homes i dones pacífics, sols perquè observen la llei de l'Evangeli, i es prepara per a apoderar-se de les iglésies, i declara que la casa del Senyor no és del Senyor, que

si els cristians la volen l'hauran de llogar, fins que els deixebles de Satanàs voldran tirar fora a Jesucrist i els seus adoradors.

Rebutjada per la secta la idea de llibertat, i presentant-se ja en sa forma natural i pròpia, que és la tirania, ara vol portar al poble a la impietat, prometent-li regnar sobre la terra. Com Satanàs a Jesús en la temptació de la Muntanya, li diu al poble: «Et daré tot el món si m'adores.»

¡Pobre poble, si el millorament econòmic t'ha de venir de la secta! La secta podrà portar la revolució, la dissolució social, un desfet; però ella és incapaç de fer res de bo, perquè l'arbre dolent no pot produir fruits bons; podrà destruir l'edifici social, dissipar la civilització que baix la influència del Cristianisme s'ha anat desenrotllant a Europa; però elevar al poble, millorar la situació de la classe obrera, equilibrar la distribució de la riquesa entre els homes, això és impossible. L'equilibri, l'equitat, la justícia social, és obra de raó, de serenitat i de bons sentiments, i la secta encén les passions, es posa a judicar en el terreny de la mentida, tenint una falsa idea de l'home, i els seus doctors no practiquen de cap manera la doctrina que prediquen, puix, fora de raríssimes excepcions, són homes concupiscents, incapaços de sacrificar-se pel seu pròxim. La secta mai tindrà sants.

III

EL MISTERI D'INIQUITAT

Tota institució, tota doctrina, tot moviment social, tot arbre, s'ha de judicar pels seus fruits. Les doctrines i els fets de la secta ja els coneixeu, caríssims fills. Les seves publicacions prediquen contínuament la impietat, i la impietat sempre ha sigut avorrida dels homes honestos fins en els temps i en els països en què no domina el Cristianisme. Al revés, la impietat en determinats homes arriba a son grau màxim en els temps i

en els països cristians, i és perquè el Cristianisme destrueix la superstició, i aleshores l'esperit anticristià, incapaç de sinceritat, amb un furor inexplicable es desboca pels camins de la negació i del nihilisme fins arribar a l'avenç de la destrucció, com ho veiem clarament amb els nostres anarquistes. L'esperit antireligiós i antisocial, com moviment públic, es pot dir que és propi de la cristiana i civilitzada Europa; els pobles asiàtics, civilitzats a sa manera, però no cristians, tenen quasi desconeguda la impietat i l'anarquisme, que avui dia corren desfrenats pels nostres pobles.

És aquest el misteri d'iniquitat de què ja parlaven els apòstols.[1] La iniquitat és un misteri, i per això hi ha pocs homes que l'entenguin, i enganya a tantes multituds. La seducció del pecat és un misteri. Les formes més elegants, les suavitats més atraients, les dolçors més enciseres, són més perilloses i les més seductores. La premsa més llegida és la més dolenta, perquè sap péixer als seus lectors la vehement delícia del pecat. La secta té son idealisme, obre horitzons enganyosos i proporciona també als seus adeptes una mena de fals aliment espiritual. Així atrapa a certes ànimes educades en l'escola de Jesucrist, però que, essent indòmites a la regla santa de la nostra Religió, fugen d'ella i cerquen on viure sense restricció i sense llei.

La premsa sectària estampa cada dia una muntanya de paper, i barrejant tots els estímuls humans, l'esperit i la carn, excitant de vegades sentiments nobles envers els pobres i obrers, o desfrenant per medi de la pornografia els instints bestials de l'home, predicant sovint l'extermini del sacerdoci i l'abolició de la Religió cristiana, i altres vegades ponderant l'adoració de la veritat, de la bellesa i de la justícia; és a dir, la premsa convertida en sacerdotessa del misteri d'iniquitat, oposant-se al misteri de la Veritat, que vingué a revelar-nos el Verb de Déu, Fill de Maria Verge, la premsa sectària en

1. Tessalònics, II, 7.

tots els seus matisos, és avui el principal instrument en contra del Cristianisme. I entre la premsa escampadora d'idees adverses al Cristianisme i a la societat, i els propagandistes populars que prediquen contra la Religió, i els oradors del nostre Parlament qui fan professió d'anticristians, com ara fa poc ha succeït, i el Josep Sala i els altres instruments de l'anarquisme, hi ha una relació d'íntim parentiu espiritual. Tots descendeixen d'un mateix principi, que és l'odi a l'obra de Jesucrist, la Iglésia catòlica, qui és Mare i espiritual mestra de tot el llinatge humà; entre ells hi ha solament diferència de medis per a destruir-la, però l'intent és igual. Per les venes de tots ells circula la mateixa sang, han adjurat de l'amor, no el coneixen, i l'avorriment a l'home, fill de Déu per la gràcia cristiana, és el distintiu que els manifesta.

La lògica de l'ateisme és evident. Qui no coneix a Jesucrist, qui renega de Jesucrist, no pot conèixer a Déu. El diví Redemptor ho digué amb paraules d'una claredat summa: «Ningú, sinó per medi de Mi, arribarà al Pare»;[1] i la veritat d'aquestes paraules evangèliques queda demostrada per l'experiència. L'anticristianisme es converteix, a no tardar, en ateisme. La paternitat divina desapareix de l'enteniment i del cor de l'home quan en ella s'apaga la llum de Jesucrist; i comença aleshores el misteri de la iniquitat, l'avorriment a l'home. Perquè els homes, si no som fills d'un mateix pare, no som germans; i si no som germans, som enemics, perquè les nostres passions són oposades, el nostre interès és contrari, el nostre temperament és distint; l'home és un llop contra l'altre home, com digué aquell filosop; i veus aquí, caríssims germans i fills, d'on surten aquests llops que tot sovint sembren la desolació i la sang per tot Europa, i especialment a la grandiosa capital de nostre Principat, la ciutat de Barcelona.

1. Joan, XIV, 6.

IV

CAL SALVAR LA SOCIETAT

I a escriure aquesta Carta, estimats diocesans, ens hi obliga la necessitat de recomanar-vos la carinyosa vigilància sobre els vostres fills, sobre els vostres dependents, i fins l'exercici d'una benèfica influència sobre tot el poble en virtut de la gran llei cristiana de la caritat que ens mana interessar-nos per tots els homes.

Una de les nostres grans tristeses és la situació moral del poble, víctima de l'astúcia anticristiana, qui baix capa de millorar-la li ha pres, en gran part, l'esperit cristià. Ell era la classe més íntimament unida amb la santa Mare Iglésia; era la classe més cristiana de la societat; era on d'una manera més admirable es practicaven les virtuts evangèliques; era, en una paraula, com l'essència del Cristianisme, la realització de la sublim aspiració de Jesús, nostre Redemptor dolcíssim, quan deia: «Só enviat a evangelitzar els pobres».[1]

Per això, estimats sacerdots diocesans, pesa sobre Nós la greu preocupació de si nosaltres no tenim, com exigeixen les circumstàncies presents, aquella abnegació i esperit de sacrifici que ens hauria de portar al poble amb caritat i paciència fins al martiri, si fos necessari, per a treure'l de les mans de la impietat que el condueix a la perdició temporal i eterna. L'ensopiment dels savis, dels rics i dels poderosos del món, lo que ara en diuen les classes directores, arriba fins a nosaltres, i les bombes i els punyals i els incendis, que donen a la nostra edat l'aspecte d'una època bàrbara, que constitueixen un espectacle d'un món que es diverteix i no pensa més que en delectar-se quan se senten els cruixits i espetecs de la nostra societat corcada, que sembla que va a enfonsar-se, la repetició d'aquells aconteixements dels antics imperis que els

1. Lluc, IV, 18.

profetes d'Israel ens expliquen que irritaven la potència divina amb la supèrbia i la sensualitat, flaqueses de tota societat decadent, i que de sobte, semblant forts, s'enfonsaven, que en part avui també veiem; la comparació de les coses que ara passen en el món amb les que passaven en les èpoques anteriors, el considerar que l'ensopiment i la infatuació distingeixen als pobles que es van a perdre, ens posa la ploma als dits per a cridar l'atenció del clero i de totes les persones amants del pròxim, de qualsevol classe social que siguin, a fi que tots, implorant degudament la gràcia de Nostre Senyor Jesucrist, augmentem el nostre fervor i activitat i la nostra abnegació i esperit de sacrifici per a treballar, posseïts d'amor a Nostre Senyor Jesucrist, en la salvació del poble, que Ell redimí amb la seva sang preciosíssima.

D'altra banda, el sentit polític de la nostra societat ens obliga a una major activitat en procurar el bé espiritual del nostre pròxim. L'autoritat política avui dia, en uns punts per malícia sectària i en altres per creure que l'acció de la potestat civil no deu ficar-se en l'ordre espiritual, encara que, d'altra part, el respecti, l'autoritat política, diem, avui dia, o bé és contrària a la influència religiosa necessària perquè tingui soliditat la societat humana, o bé prescindeix d'ajudar a la Iglésia en son treball de cristianitzar al poble; per lo qual tots els qui tenim el principi sobrenatural de que Jesús és Salvador, havem d'augmentar el nostre zel envers el pròxim, i havem d'encendre més en el nostre cor la flama de la caritat divina, i per medi de la caritat pràctica, de la misericòrdia i l'amor exercir l'apostolat, el proselitisme de salvar les ànimes.

V

Les armes són la caritat i el sacrifici

Amb la caritat havem de vèncer l'anticristianisme, perquè el sistema que vol treure a Jesucrist de la societat humana té

per principi i germen l'oposició a la caritat, o sia, un egoisme desfrenat. És el cristianisme girat al revés. El Cristianisme té com a principi social essencial el sacrifici, l'abnegació, la mortificació de si mateix, la moderació de tots per a arribar a l'harmonia. L'harmonia absoluta, el regnat perfet de la justícia a la terra el considera impossible: dins d'aquesta mateixa gran societat humana i divina, cosmopolita, vivificada per l'Esperit Sant, que en diem la Iglésia catòlica, hi haurà sempre màcules i arrugues. La perfecció verdadera l'espera solament en l'eternitat. Però l'estrella de Betlem, l'ideal i l'aspiració a l'amor universal de tot el llinatge humà, a l'elevació popular, sempre ha existit i existeix en la Iglésia catòlica; sempre hi ha hagut i hi haurà en ella ànimes escollides qui hi han dedicat tota sa vida, qui al bé, tant corporal com espiritual del poble, hi han sacrificat la seva vida i tot lo que tenien.

¡Quina diferència entre els herois del Cristianisme i els herois de les sectes anticristianes! L'Europa, per imperfecta que sia, està, no obstant, poblada d'instituts benèfics de diferents classes. Institucions per a cuidar malalts, per a recollir vells i criatures desemparats, per a assistir en ses cases a les famílies necessitades, per a l'ensenyança literària dels pobres, per a la instrucció professional dels obrers; i aquestes institucions en sa quasi totalitat han eixit a l'influx espiritual del Cristianisme, el qual sempre ha posat en el cim de la glòria, entre els companys més íntims de Jesucrist i els més inmediats participants de sa eterna felicitat, aquells homes, aquelles dones, qui s'han sacrificat pel bé corporal o espiritual de son pròxim.

La secta anticristiana no comprèn lo que sia sacrifici. Al revés, té al sacrifici com una monstruositat, com un turment inútil; posa al goig, al plaer, com base de la vida humana, i quan l'experiència li ha evidenciat que el plaer és impossible, que el consol no existeix sense la gràcia de Jesucrist, aleshores ella, la secta que s'intitula a si mateixa adoradora de la naturalesa, es gira contra la naturalesa i s'esforça en des-

truir-la, i amb bombes, punyals i incendis vol desfer la societat humana, filla de la naturalesa, que el mateix Jesús, Fill de Déu, respectà en sa vinguda al món, dient l'Evangelista que no venia a desfer-la, sinó a refer-la.

En aquest punt de la present Carta, escrit lo que precedeix d'ella, rebem la notícia de que l'infeliç Josep Sala ha mort a la presó. Déu, com no fiant-se de la justícia humana, s'ha fet justícia amb ses pròpies mans; com temps enrera l'anarquista qui a París volia amb la dinamita destruir un dels principals temples, ell mateix quedà destruït i destrossat, perquè els homes extraviats prenguin exemple, i tothom reconegui que Jesucrist guarda a sa Iglésia, contra la qual, segons sa promesa, les portes de l'infern mai prevaldran. Déu l'hagi perdonat, i esperem que en sos últims moments de vida haurà reviscut en la seva ànima la fe cristiana que li ensenyaren els seus pares, i que haurà obtingut la misericòrdia divina, ja que ell, com tants d'altres, són menys culpables dels seus delictes que aquells mestres seus, qui en les columnes dels periòdics o en les perorates dels clubs emmetzinen l'ànima del poble.

VI

La Musa de l'anarquisme

Existeix una Musa inspiradora de l'anarquisme, qui sap donar encís a les paraules dels seus falsos profetes. Aquests falsos profetes obtenen aplaudiments i corones en les taules del teatre, fins de la gent política i oficial, i els poderosos i grans del món els cerquen com un solaç exquisit de la vida. També aquells imperis orientals de què parlen els profetes de l'Antic Testament, i a què abans havem fet referència, tenien el refinament de cercar el plaer de la falsa profecia. Fugien de la realitat, prescindien d'ella, que necessàriament importa mortificacions en la vida, i s'abeuraven en la mentida, no volien apagar la seva set en les fonts d'aigua viva de la Veritat divina, i cercaven amb deliri les cisternes tèrboles i corrompudes de la idolatria, de la illusió i de la falsedat.

Pels fruits es coneix l'arbre. Considereu, estimats diocesans, la diferència entre els deixebles dels falsos profetes de les sectes anticristianes i els deixebles de la santa Fe catòlica estesa per tot el món, per a fer de tot el llinatge humà com una sola família. Fa pocs dies, ¡oh contrast!, tinguérem la satisfacció d'escriure-us una Carta participant la notícia de que un fill d'aquesta Diòcesi, contemporani nostre, qui morí martiritzat evangelitzant el Tonquín oriental, anava a ésser elevat per la Iglésia a l'honor dels altars. El màrtir Pere Almató sentí sobrenaturalment, noblement, l'amor universal al llinatge humà, i es sacrificà per a ésser útil al seu pròxim, per a fer resplendir la llum de la Veritat a aquells pobles, per a portar-los el coneixement i amor de Jesús, únic Salvador del nostre llinatge. Jove deixà la dolça pàtria, la família, els amics i totes ses conveniències personals. El portava l'amor, i per l'amor morí. Era deixeble de l'amor. L'anarquista Josep Sala era deixeble de l'odi. La seva ànima infantil d'home popular quedà suggestionada amb les doctrines dels falsos profetes; un món de confusions bulliria dins de la seva testa, les idees transcendentals de la secta, la mena de grandiositat de sos projectes, el paradís de mentida que ells forgen suposant que la Iglésia retarda el seu adveniment, l'adveniment de la felicitat humana, li encendria totes les males passions, i sense tenir res que dir del digníssim senyor cardenal Casañas, sols perquè és un membre eminent de la Iglésia catòlica, alçà contra ell el punyal precisament quan el ministre de Déu sortia del temple, en les Matines de Nadal, qui sap si responent això a un refinament d'impietat o a un ritu abominable i sectari.

VII

La pedra fonamental és Jesucrist

Els estrèpits socials que presenciem, caríssims diocesans, ens han de fer més addictes a Jesucrist, pedra fonamental de la societat humana, pedra que, segons la doctrina de l'apòstol

Sant Pau,[1] serveix per a edificar o per a ensopegar. Els qui volen edificar fora d'aquest fonament no alçaran cap edifici sòlid.

La societat canvia, els costums es muden, les lleis i les institucions civils i polítiques varien; però l'eterna Veritat de Déu i la revelació de son Verb al món són com l'essència de la Humanitat, el lligam suavíssim que uneix als homes, l'aglutinant imprescindible dels esperits. Déu és el fidel custodi de la naturalesa, perquè és son Autor, i son intèrpret sempre verídic és el Verb de Veritat, Jesús Redemptor. L'anarquisme, les sectes antisocials qui l'engendren, són pecats contra la naturalesa, que provenen de no respectar al Legislador diví de la naturalesa humana. Una societat cristiana que rebutja el Cristianisme és molt pitjor que una societat gentílica que no ha conegut el verdader Déu.

L'apostasia de Jesucrist suposa una alteració molt fonda en la virtut natural de l'home, suposa una sublevació insana de males passions, i per això té per conseqüència una vulneració dels grans principis socials, dels grans principis de la naturalesa. D'aquí prové que mai s'és vist una societat que, rebutjant els grans principis socials del Cristianisme, hagi quedat tranquilla; sempre ella permaneix en estat convulsiu, perquè està en desequilibri. La història ens mostra algunes societats gentíliques equilibrades a sa manera, tenint un cert respecte a la naturalesa humana, però sempre era sacrificant, anullant alguns membres del llinatge, deixant sense personalitat l'ínfima classe social.

El Cristianisme té l'honor d'haver reintegrat a la naturalesa humana en l'harmònica i completa possessió de si mateixa. Tot home, sia el qui sia, pertanyi a la classe que es vulgui, és igualment mereixedor de consideració. Les preocupacions socials, les pretensions aristocràtiques, les concupiscències de la gent adinerada, mai han arribat a corrompre l'esperit evan-

1. Romans, IX, 33.

gèlic de nostra santa Mare la Iglésia, ni en les èpoques més dominades per oligarquies polítiques, militars o mercantils. La llei de la igualtat evangèlica ha regit sempre en la Iglésia catòlica, i ella triomfarà de les sectes antisocials qui posen en perill la civilització i causen la perdició eterna de tantes ànimes, portant-les a la impietat, o a l'odi a Jesucrist, únic Salvador dels homes.

El conflicte actual, la fermentació de sectes antisocials dins de la societat cristiana no és un fet nou i exclusiu de la nostra època. Al nostre país de Catalunya arribà en el segle XIII aquella tumultuosa heretgia dels abigesos amb la qual s'alçaren altres sectes quasi idèntiques als nostres socialistes i anarquistes, i semblava que l'ordre cristià ja s'havia acabat en el món. Aquella heretgia i aquelles sectes es dissiparen amb un augment de fervor en la pietat cristiana del poble; i després d'elles vingué una de les èpoques més admirables que ha tingut la societat humana, regida per un poderosíssim esperit catòlic: la gran època de la filosofia, de l'art, de la sociologia catòliques. És a dir, usant una expressió avui de moda, es manifestà aleshores en la societat d'Europa un catolicisme integral que informava la totalitat de la vida humana. Però allà on hi ha Jesucrist hi ha l'anticrist, i els gèrmens de la impietat que ens dissiparan del tot fins al dia en què se separarà la llum de les tenebres, és a dir, fins al dia del judici final, els gèrmens de la impietat ha deixat la divina Providència que en els nostres dies es desenrotllessin i manifestessin en la vida social d'una manera espantosa. Mes, el verdader cristià no s'ha d'espantar ni dubtar mai de les promeses del Redemptor: «En el món, digué, tindreu grans tribulacions, però confieu que Jo só vençut al món».[1]

Per això nosaltres, caríssims diocesans, ferits en nostres més delicades afeccions pel fet anàrquic i sacríleg d'un paisà nostre, d'un vei nostre, d'un germà nostre, seduït per les pre-

1. Joan, XVI, 33.

dicacions sectàries, havem d'unir-nos més íntimament, d'intel-ligència i de voluntat, amb el diví Restaurador del nostre lli-natge, i cooperar amb major eficàcia a la difusió del bé espi-piritual i material del poble, a fi que l'amor triomfi de l'odi, la veritat de l'error, i regni entre tota la societat aquella pau promesa als homes de bona voluntat, que anunciaren els àn-gels en el portal de Betlem en el Naixement de Nostre Senyor Jesucrist, que en aquests dies ens recorda la santa Mare Iglésia.

I perquè així sia, vos enviem a tots, caríssims germans i fills, la Nostra Benedicció pastoral en nom del Pare †, del Fill † i de l'Esperit Sant †. Amén.

Vic, festa de Sant Joan l'Evangelista, 27 de desembre de 1905.

LA CONFESSIÓ DE LA FE*

(Contra la vanitat dels que es diuen intel·lectuals)

SUMARI

I. Fam i set espiritual que devora al món.
II. Aquesta fam i set han de tenir una satisfacció espiritual.
III. La Fe és la fórmula de la Vida.
IV. Vanitat dels intel·lectuals en voler ensenyar la Vida.
V. Valor just de la ciència en la conquesta de la Fe.
VI. La Fe és obra de l'Esperit de Déu.
VII. La Confessió externa de la Fe.
VIII. La Confessió perfecciona la Fe i l'home.
IX. La Confessió de la Fe és el gran certamen dels segles.

* Pastoral de Quaresma de l'any 1906. Nou cas d'amplitud de visió pastoral més enllà de les fronteres diocesanes. Sembla resultat d'aquest document la comunicació epistolar entre el rector de la Universitat de Salamanca, Miguel de Unamuno, i l'autor. El bisbe de Madrid-Alcalà, doctor Guisasola, escriu al Doctor Torras després d'aquesta pastoral: «Por supuesto los intelectuales no han dejado la ocasión de "modernizar" a su antojo, sintiéndose fustigados por usted.»

NÓS, EL DR. D. JOSEP TORRAS I BAGES, PER LA GRÀCIA DE DÉU I DE LA SANTA SEDE APOSTÒLICA BISBE DE VIC

Al Clero i fidels de la nostra Diòcesi, salut i pau en Nostre Senyor Jesucrist.

Corde enim creditur ad iustitiam; ore autem confessio fit ad salutem.
«Perquè és necessari creure de cor per a justificar-se, i confessar la fe a salvar-se.»

(ROMANS, X, 10.)

I

FAM I SET ESPIRITUAL QUE DEVORA AL MÓN

Un home senzill i popular qui fou pastor en el misteriós poble d'Israel, a qui Déu havia concedit el do de profecia i al qual sempre se l'ha considerat com a verdader profeta, pinta una situació d'esperit d'aquella gent de son temps, que, com succeeix sovint en les Sagrades Escriptures, és igualment una pronòstiga de lo que succeeix en diferents situacions del llinatge humà.

Diu Amós: «Vindrà temps, diu el Senyor, en què Jo enviaré la fam sobre la terra; però no fam de pa, ni set d'aigua, sinó d'oir la paraula del Senyor. I d'una mar a l'altra mar, i del nord a l'orient, tothom quedarà trastornat. Aniran d'un punt a l'altre per a oir la paraula del Senyor, i no ho aconseguiran. Les hermoses donzelles i els joves en aquell dia defalliran de set».[1].

1. Cap. VIII.

L'antiga profecia té una perfecta aplicació als nostres dies i a la nostra gent moderna. Dins del materialisme dominant, la gent moderna sent d'una manera vivíssima els estímuls de l'esperit. La fam és general; tothom corre, sense saber on va, cercant pa, i el jovent defalleix de set. La mateixa activitat dels escriptors socialistes i anarquistes, qui sembla, i fins ells diuen, que treballen pel pa que satisfà la fam del cos, en ses teories i en ses doctrines demostren que lo que els falta és el pa de l'ànima. L'agulló que els mou a escriure i a perorar en ses propagandes no és corporal, que, gràcies a Déu, a molts d'ells no els falta res, sinó que és l'agulló espiritual d'una ànima buida. I en tots els ordres socials la gent famolenca abunda. Literats, artistes, polítics, homes de negocis, homes particulars i fins dones van perduts, i cadascú cerca un aliment per a satisfer la fam del seu esperit; es fan els seus ídols, i després se'n cansen i en cerquen de nous, s'enteren dels desconeguts i els adopten, i mai queden satisfets, i esperen sempre lo nou i desconegut.

I és que cerquen el consol de la paraula de l'home i no el consol de la paraula de Déu, i per això la seva ànima no troba repòs. Mai com avui els homes havien confiat en la paraula, ella és la reina del món, la fórmula del govern, el signe de la civilització i el principi de la felicitat. I, com no la cerquen, els homes, encara que segueixin tot el món, no troben la paraula de Déu, i mentrestant estan acanyats per la fam i el jovent defalleix de set.

El raquitisme moral és el senyal que ens distingeix, casíssims germans i fills; falta la nodrició espiritual que dóna forces a l'home, i aleshores ve aquella fam i aquella set de què parla el profeta Amós, i el desfici de cercar aliment; i l'aliment que troben no els satisfà, i no arriben mai a la satisfacció verdadera, al repòs, al goig de viure que la Iglésia demana a Déu, perquè, essent Ell l'Autor i Principi de la vida, la Font de la vida, d'Ell sols pot derivar la dignitat, la fecunditat i el goig de la vida humana. El goig de la vida és un misteri, que sols el troben aquells qui no el busquen. Qui cerca goigs, qui

viu per la delectació, qui posa son fi en el plaer, troba l'amargura, el desfici i la desesperació. Erra en lo fonamental, posa un fonament fals a la vida, i d'aquí la inseguretat, la falta de fermesa i la debilitat.

Lo primer per a viure és el pa. Hi ha molta gent qui amb pa i poca cosa més viu, i té salut i forces, i viu molts anys. És tanta l'excel·lència del pa, que amb el nom de pa comprenem tot l'aliment de l'home. D'un home qui té per viure diem que ja té el pa assegurat. I fins Jesucrist, el diví Redemptor, volgué, baix l'espècie de pa, donar-nos l'aliment de l'ànima, que comprèn en si tot l'aliment i tota la gràcia i tot el consol espiritual: el Santíssim Sagrament de l'Altar.

Per una aberració pròpia dels qui viuen en l'abundància, avui dia hi ha molta gent qui no fa cas del pa. Pensen alimentar-se de llamineries; i els succeeix que, cercant el plaer, no el troben, no arriben a la satisfacció de la vida, com hi arriben sense buscar-la els qui s'alimenten d'un bon pa. Aquests troben la salut, la força, i senten el goig de viure de què parlen tant els escriptors modernistes, i de què parlà moltes centúries abans que ells nostra Mare la santa Iglésia catòlica, quan en una de ses oracions o collectes de la Missa ens fa demanar la *consolationem vitae.*[1]

El malestar del món no és per falta de pa, que mai faltarà sobre la terra; és perquè la gent no fa cas del pa. Mai havia abundat tant com ara; en els temps moderns, si falta la collita en un punt del món, porten el gra d'un altre; i el pa de l'esperit la Iglésia catòlica també procura que no falti enlloc; i avui dia per totes les parts del món hi ha temples del Senyor, ministres seus que distribueixen, per medi dels sagraments, la seva gràcia; i qui vol viure amb Déu, en la casa del pa, en quasi totes les nacions, fora de França, troba convents on pot sadollar-se del pa de l'esperit.

1. *Missale Rom.*, col. sec. *pro omni gradu Ecclesiae.*

Qui s'acostuma a la llamineria perd la gana, és a dir, la gana de menjar pa; diu que no el pot fer passar, i aleshores cerca encara més estimulants, noves sabors que li delectin el paladar, i s'aparta més del pa, per lo qual cau en la flaquesa, en la falta de forces, en l'anèmia i en la debilitat mortal.

Aquells joves de qui parla el profeta Amós qui defalleixen de fam i de set, i no troben el pa, el Verb, la paraula de Déu, l'aigua de la sabiduria eterna, avui abunden. Des de la infància no se'ls educa, fins algun cop en els collegis de religiosos i religioses, no se'ls acostuma a viure de pa; lo essencial de la vida, la base, la substància, la serietat i la sanitat de la vida, desapareixen en un món de fetilleries; els refinaments semblen necessitats, i, després que es creuen ja sadollats i satisfets, senten la fam de l'ànima, es troben buits, i corren cercant la paraula de la veritat i del consol, i no la troben, perquè encara confien i la busquen per la paraula de l'home.

Jesucrist digué: «Jo só el Pa de vida».[1] I amb alta veu, en el temple de Jerusalem, en un dia de gran concurs de gent, clamava dient: «Qui estigui assedegat que vingui a mi i begui. Qui beurà de l'aigua que jo dono, mai més tindrà set».[2]

II

Aquesta fam i set han de tenir una satisfacció espiritual

L'ofici principal del Pastor és satisfer la fam i la set de les ànimes que té confiades, procurar-los una salut robusta i fins el consol de la vida. La possessió de l'Esperit consolador és el símptoma més evident d'una vida cristiana; el benestar de l'home és signe d'una bona salut.

La vinguda de Jesucrist Senyor nostre al món, sa predicació evangèlica, la seva sacratíssima Passió i son sacrifici ad-

1. Joan, VI, 35.
2. Joan, IV, 13.

mirable, la seva triomfant Resurrecció i sa Ascensió gloriosa al cel, és a dir, tota la missió del Fill de Déu a la terra es dirigí a l'objecte de preparar als homes per a enviar-los l'Esperit consolador, a fi que regnés en les seves consciències i fos el consol de la seva vida.

L'obra de Jesucrist a la terra tingué son complement amb la vinguda de l'Esperit Sant, qui és vida, consol i fecunditat, de manera que la gràcia cristiana, destinada a elevar i santificar a la naturalesa humana, no és altra cosa que l'influx de l'Esperit Sant en la nostra vida; i per això totes les meravelles del Cristianisme, l'heroisme dels màrtirs, les penitències dels anacoretes, la soledat i l'oració dels monjos, la constància i la fortalesa dels homes i dones seculars exemplars de virtut, la serena i lluminosa sabiduria dels doctors, la puresa de les verges, el zel dels missioners; la inefable misericòrdia dels qui sacrifiquen la seva vida al servei dels malalts, dels boigs, de la gent perduda; la mateixa existència de la Iglésia, qui manté en una inefable, inexplicable i amorosa unitat al llinatge humà de tots els països i de totes les èpoques, i que el profeta Zacaries[1] caracteritzà admirablement en aquella visió que tingué d'una ciutat sense muralles, poblada d'una immensa multitud, circuïda solament per Déu, com una muralla d'amor, única fortalesa per la defensa dels seus innombrables enemics, totes aquestes meravelles que s'han produït en la humanitat no són altra cosa que una obra de l'Esperit Sant, i signifiquen la victòria del goig i de l'amor en la desvalguda humanitat; i, segons la doctrina de Sant Tomàs, el signe demostratiu d'una acció, d'una operació, quan arriba a son complement i perfecció, és la tranquil·litat i el goig.

D'aquí ve que l'objecte de la missió del nostre dolç Redemptor fos el consol i la felicitat dels homes, que es comença i inicia en aquesta vida temporal i que es completa i perfecciona en la vida eterna. El viure és agradable; per això

1. Caps. IV, i V.

tenim horror a la mort; i perquè tothom vol viure, tothom cerca el pa que sosté la vida. Però l'home no viu solament de pa, digué el diví Salvador, sinó de la paraula que procedeix de la boca de Déu.[2] La Paraula illuminadora de l'esperit és per excel·lència el pa dels homes. De des que el món és món els homes s'han preocupat d'aquest pa, han investigat i estudiat, han discutit i lluitat, han promogut guerres i revolucions; i alguns moderns, d'esperit raquític i de curtedat de mires, han anatematitzat la Religió per aquest motiu, creient-la origen de discòrdies. No és la Religió la que promou la contradicció humana, com no és el pa la causa de les divisions entre rics i pobres, de l'oposició entre propietaris o legítims possessors i lladres, ni del gran nombre de delictes continguts en tots els codis penals i que fan referència als actes de l'home qui es vol apoderar del pa dels altres.

Aquestes lluites i contradiccions i guerres perpètues dels homes pel pa de l'ànima i pel pa del cos, molt més, incomparablement més vives pel pa de l'ànima que pel pa del cos, provenen de la nostra naturalesa, dels nostres instints, de la fam que tenim, de la necessitat que sentim, d'una exigència íntima i ineludible d'aliment. El dia que la lluita humana s'acabés sobre la terra seria senyal de que la humanitat estava desvirtuada, decaiguda i degenerada; la lluita humana per excel·lència és la del pa de l'esperit; la lluita pel pa del cos és comuna a la humanitat i a l'animalitat; per això l'Angèlic Doctor Sant Tomàs diu que la lluita animal és de *cibis et venereis*.

Mai com avui, caríssims, els homes havien predicat la pau, ni s'havien reunit tantes conferències, ni s'havien escrit tants volums, per a acabar amb la guerra, per a mitigar les revolucions, per a arribar a la concòrdia. És una de les més grans humiliacions de la paraula humana, perquè guerres i revolucions tan fortes com les modernes, matances tan extraordinà-

2. Mateu, IV, 4.

ries com les dels nostres dies, poques vegades s'havien vist en la història tan vella del món com en aquests temps de la diplomàcia de la pau. I així continuarà mentre no se satisfaci la fam dels homes; a casa sense pa tot són raons, diu un refrà que sol haver-hi en totes les llengües; i mentre hi hagi fam, mentre els homes no estiguin satisfets, les raons, les lluites i les contradiccions continuaran vives, cruels i sagnants.

III

La Fe és la fórmula de la Vida

La potència de satisfer la fam de les ànimes i d'apagar la set dels esperits sols l'ha tinguda Jesucrist Senyor nostre. Ell, en l'Evangeli, sovint s'anomena a si mateix pa de vida eterna i aigua que apaga la set, i aquestes similituds que per a expressar la seva missió consoladora usava el Mestre diví eren sols el compliment, la realització de les antigues profecies que amb els mateixos termes caracteritzaven al Messies, esperat de tots els pobles. I els qui més de prop tractaven amb Jesús més sentien l'eficàcia de la seva consolació: per això en una ocasió en què els deixebles semblava que es deixaven vèncer de l'oposició dels enemics de Jesucrist al preguntar-los el Mestre: «¿Vosaltres també em deixareu?», Sant Pere contestà: «Senyor, ¿a qui aniríem? Sols Vós teniu paraules de vida eterna».[1]

La paraula de Jesucrist és la fe cristiana, és la veritat eterna, és la vida de l'home. No és una pura forma de l'enteniment, no és sols una perfecció de la intel·ligència: és una elevació de tot l'home que s'acosta a Déu per a participar de la seva vida sobirana. Comprèn tot el nostre ser, les potències i els sentits; tota la nostra activitat, la nostra vida íntima, in-

1. Joan, VI, 68.

terior i incomunicable, i la nostra vida externa, social i pública. No és un ornament o una perfecció transitòria; i encara que és cert que en la vida eterna no té lloc la fe, però, no obstant, podem dir que ella abarca i unifica la vida temporal i la vida eterna, la totalitat de la vida humana; és un germen que es va desenrotllant, és la llavor d'una vida divina que, sembrada aquí en el món en la nostra ànima, en la vida eterna arriba a la plenitud de sa magnificència.

Per això aquell a qui Déu ha fet la gràcia de la fe té ja en principi la substància de les coses que espera,[1] és a dir, posseeix ja en germen la totalitat de la vida humana, la sublimació i la satisfacció de totes ses facultats i potències, una anticipació de lo invisible, amagat als homes qui no són dòcils a l'ensenyança de Jesucrist, i el coneixement de la qual Ell revela als seus fidels deixebles. Perquè el Verb de Déu, la ciència de la fe, és una substància que satisfà a l'home i sense aquesta substància l'home no té nodrició possible. Les ciències humanes, les belles arts, l'espectacle de la naturalesa, la dolçor de l'amistat i els sentiments nobles de família constitueixen goigs fragmentaris de la vida; però una íntegra satisfacció humana sols pot proporcionar-la el pa substancial portat al món per nostre diví Redemptor: la doctrina celestial.

Sant Tomàs ho explica amb una meravellosa claredat. Totes les criatures, diu, participen del bé de Déu, però cada una solament en conformitat amb les exigències de sa naturalesa: les unes, les inanimades, sols per l'existència que reben; les altres, per la vida que tenen, com les plantes, les bèsties, per un coneixement rudimentari de les coses particulars i concretes; i amb aquesta porció de vida que a cada una ha tocat ja estan contentes. Sols la criatura racional està lligada pel coneixement a l'ordre universal i total de les coses, viu relacionada amb la universal existència i aspira a la possessió de

1. Hebreus, XI, 1.
1. 1-2, q. 2, a. 3.

la font i principi d'ella. L'home, diu en altra part el Sant Doctor,[1] no queda assossegat mentre li resta alguna cosa que desitjar i que cercar, mentre les seves facultats puguin encara perfeccionar-se; i, de consegüent, el pa únic que pot satisfer aquesta fam immensa és la unió amb el mateix Déu, font de vida i aliment complet de l'home. «Só criat per a Vós, i sols en Vós puc reposar», deia a Déu el gran Sant Agustí.

En efecte, estimats cristians, sols en Déu pot reposar el nostre esperit. De Déu ningú en queda desenganyat, ningú en queda tip, perquè Ell és Pare de les misericòrdies i Déu de tota consolació, Bellesa eterna i sempre nova, com diu Sant Agustí. Per això els cristians vivim de la paraula de Déu, que és la santa Fe catòlica.

Desgraciadament, avui dia molts cerquen la fe per camins que no hi porten; el camí de la fe és la humilitat. Hi ha qui es creu que amb discussions, amb molta retòrica i amb refinaments filosòfics i artístics ha d'arribar a la fe. La fe ve de Déu, i aquell qui vol trobar-la s'ha d'acostar a Déu. Diu l'evangelista Sant Joan[2] que qui practica la Veritat arriba a la llum, i en altre lloc[3] afirma que Crist és la Veritat. Per això la sinceritat, que és la veritat regnant en l'esperit de l'home, és la primera condició del qui cerca la fe; un esperit simple, recte i ben intencionat, ple de la convicció d'una altra vida, genia i queda satisfet amb la fe catòlica; troba amb ella el pa que necessita, l'aliment de totes les seves facultats i la satisfacció de tots els instints i esperances d'immortalitat, de perfecció i de glòria que és l'aspiració invencible de la humanitat, manifestada explícitament per totes les generacions passades i sols satisfeta per la revelació divina.

Les memòries històriques més antigues que ens queden dels cristians dels temps de la persecució, quan eren avorrits i condemnats a mort, i objecte de mofes i de desprecis de

1. 1-2, q. 3, a. 7.
2. III, 21.
3. V, 6.

part del món, ens manifesten en ells el goig de la vida i l'heroisme de la mort. Una serenitat i una tranquil·litat i una interna delícia a prova de turments, de penes i de suplicis. Així solament s'explica la subsistència del Cristianisme enmig de proves tan rigoroses com ha passat la nostra santa fe. Perquè una construcció sia sòlida ha de tenir el fonament molt segur i fort. La resistència de la fe és infinita; res la pot vèncer, per això son símbol és la roca incommovible contra la qual s'estrellen les ones més avalotades de la mar del món. Davant d'ella van desfilant els segles, es fan i desfan els sistemes heretics i filosòfics, les institucions polítiques, les literatures, les civilitzacions, i ella tranquil·la i sempre la mateixa, com el sol que il·lumina a la humanitat, passats els núvols i les boires, torna a revifar el món amb sa llum sempre serena i amb sa calor de vida. La Vida, Déu,[1] és eterna, i per això la fe catòlica és indefectible, perquè la fe és la fórmula de la vida humana[2] donada pel Verb de Déu, Jesús nostre Redemptor, als homes.

I perquè la fe és la fórmula de la vida, l'apòstol Sant Pau[3] diu que el just viu de la fe. La vida és una activitat; i l'activitat summa, el principi de l'activitat, Déu, que és el motor universal de tots els sers, a cada element de l'univers li ha assignat una llei conforme a sa naturalesa i que determina l'harmonia de sa existència connexionada amb l'harmonia universal. L'harmonia de la nostra existència i l'harmonia universal de tot el món, exigeix un encadenament com els grans d'un rosari: si no, no fóra harmonia; i la fe, donant raó del nostre origen, del nostre fi, del per què estem en el món i de l'ús que hem de fer de tot lo que constitueix l'univers, explicant la total i absoluta finalitat, és la cadena preciosa i misteriosa que lliga l'home amb totes les existències i amb son Senyor i Déu. És la fórmula que expressa la circulació de la

1. Joan, XI, 25.
2. Symb. *Quicumque.*
3. Gàlates, III, 11.

vida, la distribució de la Vida universal de des la Font de vida, Déu omnipotent i etern, fins a les més ínfimes criatures, de des la vida transitòria del món fins a la vida inalterable de l'eternitat.

La fe, com tota fórmula, és misteriosa, i Sant Pau ja ho manifesta;[1] i no pot deixar d'ésser misteriosa, perquè aleshores ja deixaria d'ésser fórmula i passaria a ésser explicació. El mestre dóna fórmules als seus deixebles i aprenents. Sense el procediment de les fórmules la vida i la civilització humanes estarien en un encallament, i el progrés s'acabaria a la terra. Ni la indústria, ni el comerç, ni la jurisprudència, ni cap de les humanes disciplines seria possible. El savi dóna les fórmules, i la multitud dels homes les executen; i si els preguntéu les raons de son obrar, per què tenen aquell procedir i si ells volien posar-se a discutir defensant i explicant la fórmula, el procediment que segueixen, no ho sabrien fer, quedarien malament, i la feina, la indústria, el comerç, la jurisprudència, l'agricultura, fins la política, l'art de governar els pobles, en valdria de menys, tot es tornaria enraonar, com avui passa en el sistema governatiu. La fórmula és una necessitat de la vida humana en aquest món; en l'eternitat desapareix la fórmula, perquè la comunicació entre el Mestre i el deixeble és immediata, i la il·luminació dels esperits és directa.[2]

Aquesta doctrina, caríssims germans i fills, no és nova, és l'eterna doctrina de la Iglésia, exposada per Sant Tomàs amb una gran claredat, i que nosaltres ara no fem altra cosa que reproduir, expressant-la amb el llenguatge modern, i servint-nos dels conceptes i idees de la gent contemporània. El Sant Doctor[3] ensenya que la il·luminació de l'home és per graus, i que l'arribar a la ciència perfecta, al coneixement complet que tindrem en l'altra vida quan veurem a Déu tal com és, no

1. «Argumentum non apparentium» (Hebreus, XI, 1).
2. I Corintis, XIII, 12.
3. 2-2, q. 2, a. 3.

per enigmes i misteris, com ara el coneixem, que per a arribar a la possessió d'aquella llum sobirana hem de començar per creure, per la fe. Tot estudi, tot coneixement i tota ciència fóra impossible si el deixeble no començava per creure en la paraula del mestre. Aquest és el gran principi aristotèlic. La il·luminació, l'evidència i la possessió de la ciència s'adquireix per graus, i no disfrutem de la verdadera il·luminació d'una ciència fins després que havem arribat a la possessió completa d'ella. La possessió completa de la ciència de Déu és la possessió de Déu, és una comunicació amb Déu sense intermediari, directa, immediata, una mena d'absorció de la intel·ligència de l'home en la intel·ligència de Déu, de la nostra vida limitada i deficient en la vida infinita i absoluta del Senyor,[1] lo qual constitueix la glòria eterna.

¿Qui arribarà a tals altures si Déu mateix no l'hi porta?

IV

Vanitat dels intel·lectuals en voler ensenyar la Vida

Els titans de la mitologia, qui volien escalar el cel i caigueren a l'abisme, són un símbol molt adequat que expressa la incompetència dels homes per a arribar al coneixement i possessió de la Veritat infinita, al regne de la perfecció, sense refiar-se de l'auxili diví. Aquestes caigudes a l'abisme dels que rebutgen el magisteri diví i prescindeixen de la fórmula de la fe són molt nombroses. Amb el magisteri dels homes no arribaran mai a la possessió de la Veritat infinita; de lo infinit sols en pot ésser mestre l'Infinit. El mestre ha de dominar la ciència que professa, i ¿qui pot dominar la ciència de les universals relacions humanes i divines, de les existències

1. Supl., q. 92, a. 1.

i realitats, de lo transitori i de lo permanent, del temps i de l'eternitat, sinó Déu omnipotent i el Verb seu, que il·lumina el món per medi de la humilitat de son evangeli i de sa Iglésia?

La vanitat dels qui a si mateixos s'anomenen intel·lectuals és insuportable. Ignoren el misteri de la vida, i volen passar per mestres de la vida humana; viuen entre tenebres i caminen palpant i ensopegant, i s'anomenen fills de la llum. Són enemics de la fórmula, i l'univers enter és una immensa fórmula, i el nostre enteniment és una fórmula, i la nostra vida és una fórmula: una fórmula viva que no pot passar dels termes que la comprenen. En el llenguatge inspirat de les Sagrades Escriptures trobem un mot que equival a la paraula fórmula, *verbum*, que significa no sols la idea, sinó també l'expressió i la realitat de les coses creades. És l'essència de la vida. Hem de viure segons la fórmula, i la nostra fórmula és la santa fe catòlica, emanada del Verb de Déu, Jesús, Fill de la Immaculada Verge Maria, i de l'Esperit Sant, que Ell envià al món després de la seva misericordiosa Redempció.

La pretensió dels nostres intel·lectuals de voler ensenyar als homes el camí de la vida és molt vella en la història; sempre hi ha qui li agrada passar per mestre; però Jesús, el Fill de l'home, deia:[1] «No vulgueu ésser anomenats mestres; de mestre no n'hi ha més que un, el Crist.» En aquest concepte Sant Agustí sostenia que la humanitat no tenia més que un mestre: el Verb de Déu, que il·lumina a tota intel·ligència creada.

Per això els cristians perpètuament som deixebles, i sense voler ésser mestres convidem a tots els homes de bona voluntat a matricular-se a l'escola divina fundada per Jesucrist i a aplicar-se a l'estudi de la seva ciència de salvació, que és la mateixa Paraula de Déu. La Paraula de Déu és el nostre aliment, la nostra força, la nostra llum i la nostra delícia. Amb ella passem tranquil·lament la nostra vida, i amb serena i pa-

1. Mateu, XXIII, 8 i 10.

cífica humilitat amb ella emprenem el viatge envers l'eternitat. La modèstia de la nostra vida cristiana contrasta amb la ufana dels nostres intellectuals. Ells tot ho remenen, cel i terra; els cristians ens acontentem, Jesucrist s'acontentà amb la societat existent, sense parar mai, no obstant, de fer-li tot el bé que podia, de millorar-la i de rectificar-la;[1] i així continua obrant la santa Mare Iglésia. El cristià més eminent es reconeix un deixeble perpetu, hem d'aprendre fins a l'hora de la mort. Hem de fugir de l'originalitat, de la vanitat de tenir idees pròpies; lo que és molt propi són els nostres pecats. Tot lo demés, les nostres idees, els nostres sentiments i tota la nostra vida, la major sublimitat i heroisme de la vida, la major elevació de les nostres idees i la major noblesa dels nostres sentiments, té un origen més alt; deriva de la Font de vida, a la qual el cristià acut contínuament, perquè la seva vida aquí en el món, corrent per la terra que embruta l'aigua més cristal·lina, sàpiga conservar l'excel·lència amb què el Criador la dotà i que restablí Jesús Senyor nostre en els dies de la seva predicació, passió i mort sacratíssimes.

Aquesta humilitat, caríssims, us explica la unitat de la nostra santa Iglésia, estesa per tot el món en tanta diversitat d'homes de diferents temperaments, llengües i costums, i en èpoques tan distintes de la història. La iglésia dels intellectuals és la Babilònia de la confusió: ni s'entenen ni es poden entendre, és una escola sense mestre, o més ben dit, és una escola en què tothom vol ésser mestre, i els mestres que arriben a imposar-se ho són solament per torn de moda. És una de les grans manifestacions de la vanitat humana, capaç d'excitar la curiositat, d'entretenir l'ociositat, però no de satisfer la humanitat.

¿Quina regla de vida personal o social han portat al món?

1. Mateu, V, 17.

V

VALOR JUST DE LA CIÈNCIA EN LA CONQUESTA DE LA FE

Tot ho volen passar pel sedàs de la seva intel·ligència (per això es diuen intel·lectuals) i donar-nos als altres la regla de vida, o més ben dit, es manifesten enemics de tota regla i, creient-se il·luminats, s'emprenen de dirigir als altres homes. Ells volen ésser la regla i els petits déus del món.

La Iglésia, nostra Mare, ama, respecta i fomenta el treball intel·lectual; els seus doctors han sigut uns atletes de la intel·ligència humana; el gust de l'especulació intel·lectual ha sigut vivíssim en moltes generacions monàstiques i eclesiàstiques, fins de vegades han arribat al refinament, i la Iglésia ha tingut que posar-hi mida. Perquè nosaltres, els homes racionals, no som pures intel·ligències; perquè la intel·ligència, si bé és la nostra potència més noble i la directora, no obstant, no és l'única força humana; la imaginació i el sentiment representen una força de difusió admirable, i sense elles la intel·ligència fòra estèril i quedaria molt reduïda la força motora de la voluntat. En tot moviment espiritual, doncs, la intel·ligència es transfon mitjançant la imaginació i el sentiment. Però lo essencial del món, lo essencial de la societat, l'ennobliment de la vida humana, no neix d'una força humana, perquè una cosa no pot ésser filla de si mateixa, la més noble vida humana neix d'una força sobrehumana. L'orientació de la nostra vida no depèn del drama, de la novel·la, de la crítica o de la filosofia; els intel·lectuals no sabem que hagin orientat, però sí desorientat a molta gent.

La mateixa difusió del Cristianisme, la il·luminació del món, no es féu per un pur procediment intel·lectual; avui mateix les conversions dels heretges, sempre nombroses, la purificació dels pecadors, l'extensió de la Iglésia catòlica, no és un efecte acadèmic; la fe no és el resultat, no és la conseqüència d'un raciocini, no és filla de la ciència, de l'art o de la literatura, sinó d'una influència sobrenatural i divina. La

ciència, l'art i la literatura no tenen prou forces per a produir la fe, que és d'un ordre superior a elles i que és una regla sobre l'home, una llei de l'home posada per l'Autor de l'home, com tot autor posa la llei a l'obra que fa, conforme a la naturalesa de l'obra i en harmonia amb ella.

La fe, doncs, és una llei que Déu ha donat a la seva criatura racional. Qui es pensa amb la ciència conquerir la fe s'enganya del tot; la ciència prepara el camí, treu obstacles, demostra que havem de creure; però la infusió de la fe en l'esperit de l'home és una operació divina. Aquesta és la summa doctrina del Cristianisme, que palpita en tota l'extensió de les Sagrades Escriptures, que guarda i practica la santa Mare Iglésia, i aquest és l'honor de la humanitat racional. La summa sabiduria humana, la ciència de la salvació, se la reservà Déu, i per a difondre-la entre els homes envià al món el seu Fill Unigènit, el Verb de Veritat eterna, i instituí la Iglésia catòlica, que fins a la fi del món ha d'exercitar entre els homes el magisteri de salvació.

La desaparició en el món, que no és possible segons la promesa divina, de la fe catòlica significaria la desaparició de l'honor principal del llinatge humà, és a dir, de la ciència universal, de la vulgarització de la sabiduria més sublim. L'essència de la missió de Jesús, nostre dolç Redemptor, de son magisteri en el món està continguda en aquelles paraules: «Jo só enviat a evangelitzar els pobles».[1] És a dir, só enviat a vulgaritzar, a fer arribar a tothom la sublim ciència de la salvació. I en altre lloc dóna com a característica de que son magisteri és diví el fet de que els pobres són evangelitzats.[2] I, en efecte, el món no es preocupava dels pobres; es deu als molts segles de catecisme en què s'ensenyà a totes les generacions d'Europa que és obra de misericòrdia espiritual ensenyar als ignorants, el que les lleis civils hagin estès pels

1. Lluc, IV, 18.
2. Mateu, XI, 5.

pobles i a tota condició de persones el benefici de l'ensenyança. Però ningú, la sublim esperança de la vida l'ha donada tan universalment com la Iglésia catòlica, que la fa un deure imprescindible i amenaça amb l'eterna condemnació als pastors d'ànimes, als Bisbes i Rectors qui sien negligents en ensenyar-la fins als més humils, fins als idiotes; i per la gràcia de Déu veiem sers infeliços, criatures desgraciades, d'intel·ligència torpíssima, en els enteniments de les quals, que semblen tancats a tota idea superior, els ministres de la Iglésia, a costa d'immensa paciència, fan penetrar la sublim ensenyança del principi i del fi de l'home i de la llei moral de la vida.

¡Oh savis mundans inflats de ciència! ¡Oh entusiastes defensors de la igualtat humana, enemics de la Iglésia catòlica! Veniu i escolteu el gran misteri. La més sublim de les ciències, l'única ciència verdadera, perquè és l'única que salva, per a aprendre-la tots els homes, científics i populars, gent de talent i idiotes, tots ens havem de seure en el mateix banc de la humanitat en l'escola de Jesucrist, i tots havem d'estudiar la lliçó en el mateix llibre, i tots havem de tenir el mateix mestre; i en aquesta ciència sublim potser els populars, els qui no tenen lletres i fins els de petita intel·ligència avençaran més que no pas els lletrats, que els científics, que els de més poderosa intel·ligència. Oh tu, ric i poderós, potser els teus humils criats i servents seran deixebles més aprofitats que no pas tu en l'escola de Jesucrist, posseiran graus sublims de la noble i santíssima ciència de la salvació que tu t'has quedat sense entendre, ensopit en l'exterioritat de les riqueses i dels honors mundans, i recorda't d'aquella sentència divina que diu que en el dia de la llum, que en el judici infal·lible de l'eterna justícia, que en el regne de la perfecció verdadera, molts dels qui ara són els darrers allà seran els primers, i molts dels qui ara són els primers allà seran els darrers.[1] ¡I vosaltres, teòlegs, qui viviu en un segle que exagera

1. Mateu, XIX, 30.

la importància de la ciència, que es pensa que amb ella traurà el mal i el pecat de la terra, estudieu, doncs, les ciències que ens hi exhorta la santa Mare Iglésia, però estudieu encara més amb gran humilitat i fervor la ciència de la salvació, i no us deixeu seduir per certes doctrines estèrils que ofeguen l'esperit!

VI

La Fe és obra de l'Esperit de Déu

La fe és un fruit de l'Esperit Sant, és una illuminació que persevera en l'esperit del verdader deixeble de Jesucrist i li constitueix un hàbit en virtut del qual pensa, judica i viu. Constitueix una nova vida, per això aquell qui perd la fe és mort per a la vida sobrenatural; la fe és un requisit essencial per a la vida cristiana; la fe és l'arrel i la font de la vida sobrenatural; la fe no ens ha de venir dels homes, no pot venir-nos dels homes, sinó del mateix Déu.

I aquesta lliçó convé donar-la en veu molt alta i que tothom l'entengui perquè avui és molt oblidada, i molts pensen que la fe s'alcança amb indústries o diplomàcies de l'enginy humà, que és un resultat que s'obté per les habilitats del subjecte qui vol propagar-la, quan la fe és un fruit de l'Esperit Sant, i, de conseqüent, l'Esperit diví no es comunica per medis humans, sinó per una influència sobrenatural. Jesucrist Senyor nostre clarament ho manifestà a Sant Pere, quan l'antic pescador esplèndidament confessà la fe que tenia en la seva divinitat, dient-li aleshores Jesús aquelles paraules que consigna l'Evangeli:[1] «No és la carn, ni la sang, oh Pere, que t'ha fet aquesta revelació, sinó el meu Pare, qui està en el Cel.»

1. Mateu, XVI, 17.

L'activitat científica del temps modern, despertant en el nostre llinatge les seves ambicions antigues i sempre frustrades, que es manifestaren ja en el paradís terrenal, de voler arribar a saber tant com Déu, ambicions que sempre acabaran en confusions i en no saber-se entendre, fet que ens conta la Sagrada Escriptura amb la torre de Babel, i que avui veiem reproduir en les nombroses sectes qui neguen els vincles socials, i que, de conseqüent, signifiquen que els homes no s'entenen; l'ambiciosa, doncs, activitat científica de la gent moderna, i els refinaments literaris i artístics que formen la delícia de la seva vida, han enterbolit la grandiosa i verdadera idea de la fe en molts enteniments, d'altra banda ben intencionats, i prenen l'excelsa filla de l'Etern, la fe divina, com una manifestació de la consciència humana, com un fruit que espontàniament ha produït la humanitat, i no com una paraula que Déu ha parlat als homes pel ministeri dels antics profetes, i sobretot per Jesucrist, en qui s'enclou explícita o implícitament tota la revelació divina.

La revelació és una, com la humanitat és una, com la Religió és una, com Déu és u. Per això també és una la càtedra de la doctrina celestial. Desgraciada de la humanitat si tenia diferents mestres, si havia d'obtenir la veritat essencial amb discussions amb investigacions científiques, amb sistemes filosòfics, amb intuïcions artístiques. Desgraciats de nosaltres si Déu hagués fiat la Veritat eterna als fills dels homes, dels quals digué ja el Psalmista [1] que disminuïen la veritat. Ni el principi, ni la difusió, ni el sosteniment de la Veritat eterna en el món, és obra de les forces humanes; els homes solament han sigut instruments tenuíssims de Déu en la constitució de son regne en la terra. Avui es parla molt de la difusió del Cristianisme per medi de la controvèrsia, de la investigació i dels estudis, com si la Religió fos un ram literari i no una infusió de vida sobrenatural. En aquests temps de lliure

1. XI, 2.

examen i de vanitats infantils els homes, abans de creure, volen discutir amb Déu, i Déu no discuteix amb els homes. Sant Pau[1] ja atacà fortament aquesta mania insensata. Déu entèn a l'home, però l'home no entén a Déu. ¿Com el podrà entendre essent l'obra de les seves mans? L'artífex comprèn perfectament la seva obra, però aquesta no comprèn al qui l'ha feta. La criatura sols veurà a son Criador si Ell se li manifesta i en quant se li manifesti, perquè Déu no està subjecte a les lleis del nostre enteniment. L'inferior sí que està subjecte a les lleis del superior, però ¿com Déu infinit estarà subjecte a la llei del nostre ínfim enteniment? ¿Com Déu infinit cabria en la nostra limitadíssima potència?

Ningú s'engendra a si mateix. L'elevació de l'home a l'ordre sobrenatural la comparen els teòlegs a una generació, i a l'home així transformat el consideren una nova criatura. Llegim en la història d'alguns sants que després de la seva conversió veien el món diferent d'abans, d'una altra manera, i és perquè ja ells eren uns altres. Tot engendrament és un misteri, i per això la gràcia cristiana, essent palpable, és, no obstant, un misteri. Jesucrist ja ho explicà a Nicodemus, qui no entenia aquest misteri.[2] «Per a entrar en el regne etern, li deia, s'ha de néixer de nou, hi ha d'haver un renaixement; tu, li deia a més, sents el vent, Però no coneixes la seva procedència, ni la seva direcció.» Així avui dia són molts, tots els moderns, qui rebutgen la fe, però que no tenen l'esperit ensopit, senten el vent, i tant com nosaltres els cristians, i el vent se'ls emporta i els fa caure i despenya. El vent que mou la humanitat, el vent que mou l'univers, la força omnipotent qui governa els esperits i la matèria, l'objecte final de tots els estímuls, la intelligència i la voluntat sobiranes, el Ser adorable principi de tots els sers, és un misteri invencible i incontrastable, i per això la confessió del misteri és universal

1. Romans, XI, 33 i segs.
2. Joan, III.

i sura en l'esfera de tota la Humanitat, i batejant-lo amb diferents noms, per més que ho vulguin dissimular, el senten i no el poden fer desaparèixer fins els seus enemics, i la relació i la comunicació i l'encadenament entre els sers finits i l'Infinit, entre les criatures i el Criador, entre els homes i Déu, forma tot junt un misteri, misteri de confusió i de tenebres pels qui no creuen, de llum i d'harmonia per tots els qui segueixen la doctrina catòlica.

Sant Pau, llum de la Iglésia universal, diu ell mateix[1] que predicava misteris, i la nostra santa Religió és un conjunt de misteris; i lo que està sobre nosaltres, allò a què no arriba la vista dels ulls de la nostra intel·ligència, per força ha d'ésser per nosaltres un misteri. També molts modernistes prediquen misteris, i s'ha de fer honor a la seva sinceritat quan confessen la impotència humana i cauen en el pessimisme; però ¡quina diferència entre els misteris que predicava Sant Pau, els misteris cristians, i els misteris dels intel·lectuals! Aquests prediquen misteris de desesperació, de destrucció i d'amargura, misteris d'una fosquedat aterradora; Jesús, els seus apòstols i la seva Iglésia ensenyen misteris de consol, d'edificació i de llum. Tot misteri és obscur, però els misteris cristians irradien llum, són com núvols lluminosos, raigs de tenebres que il·luminen, com els descriu el príncep de la mística teologia Dionís l'Aeropagita,[1] són com aquell núvol que, en forma de columna, precedia i guiava al poble d'Israel quan travessava el desert. Els misteris cristians il·luminen i guien la vida humana i condueixen l'home fins a l'eternitat, on s'aclaren els misteris amb l'auxili de la divina Llum. Els misteris dels intel·lectuals augmenten la confusió, produeixen l'amargura, i, en lloc de guiar els homes envers l'ordre i la pau, els condueixen al desordre i a la desesperació, perquè els misteris de què està plena la vida sensa la llum cristiana fan enso-

1. I Corintis, II, 7.
1. *De caelesti hierarchia*, I.

pegar als homes, però amb la Llum de Jesús conforten i guien en el camí de l'eternitat i ens faciliten el trànsit.

VII

La Confessió externa de la Fe

L'esfinx dels egipcis, el *fatum* dels grecs i romans, lo incognoscible dels moderns, les antinòmies socials d'avui dia, tot són manifestacions i confessions vergonyants del misteri; i els nostres modernistes s'han enamorat tant del misteri, que el multipliquen, com els grecs i romans els seus déus, i es delecten en ell, i del misteri, que és una forma transitòria del coneixement humà, volen fer-ne el terme i fi de la vida.

De manera, caríssims, que el nostre objecte en la present Carta pastoral no és obtenir la convicció de l'existència del misteri, perquè la ilustració científica, la investigació intellectual, el moviment o activitat social, tant com són més vius posen més en relleu el misteri, com en un cel net i transparent un núvol és més visible, i la nostra època, que ha arribat fins als refinaments de la cultura i de la ilustració, sent, confessa i dóna culte al misteri; i el pessimisme i la desesperació de certs esperits oprimits pel misteri tenen una íntima connexió, són la manifestació d'un estat d'ànim similar al d'aquells antics qui oferien als seus déus irritats víctimes humanes. La humanitat per si sola és com una roda que volta sobre si mateixa, sols el Cristianisme li ha obert un camí de perfeccionament i d'elevació, la base del qual és ja no la confessió del misteri, sinó la sublim solució que dels misteris de la vida temporal i de son encadenament amb el misteri de l'eterna vida donà Jesús, nostre dolcíssim Redemptor i Mestre, i que està designada a explicar a totes les generacions humanes fins a la fi dels segles nostra santa Mare la Iglésia catòlica.

La confessió de la doctrina catòlica, en tota sa extensió i plenitud, com llei de la vida humana és una necessitat im-

prescindible. Aquell qui no creu, diu l'Evangeli,[1] es condemnarà. Aquell qui tanca els ulls a la llum, aquell qui no segueix el camí de la vida i vol caminar a les fosques, no arribarà a bon terme. I aquesta confessió de la fe catòlica, sempre necessària per a la sinceritat del Cristianisme, avui l'exigeixen d'una manera particularíssima les circumstàncies de l'època. El gran mal modern és la fluixedat. Tot és fluix avui dia. Ens diuen els higienistes que els aliments són fluixos; els qui es dediquen a la instrucció del jovent es queixen de superficialitat i inconstància; els qui viuen enmig del món i prenen part molt activa en la vida social es lamenten de falta de caràcters. No falta ilustració, sinó caràcter. I la vida cristiana contemporània pateix del mateix mal.

Una immensa vanitat s'ha apoderat del món; la vanitat i fluixedat són germanes i solen anar juntes. En l'home vanitós la veritat mai triomfa; la veritat exigeix esperits enèrgics, decidits, abnegats i disposats al sacrifici. No tothom és bo per a deixeble de la Veritat; la humanitat, per a obtenir la seva sublimació final i definitiva, la glòria celestial, ha de sofrir una selecció; reeixirà en la vida eterna la humanitat triomfadora, no la sàvia, no la ilustrada, no la rica, no l'elegant, sinó aquella que en l'exercici de la pròpia vida haurà fet triomfar la veritat. *Qui facit veritatem venit ad lucem.*[2]

La veritat ha de resplendir en tota la nostra vida interior i exterior. La sinceritat és el símptoma inequívoc d'una ànima sana. La devoció, l'oració, la misericòrdia, la paciència, l'activitat, totes les virtuts, fins les més excellents que adonen l'home, totes elles res signifiquen, ni res són, ni portaran a la glòria eterna, sense la sinceritat. I al revés, l'ànima sincera està en camí de salvació encara que sia flaca i de vegades caigui en passions i vicis. La sinceritat en definitiva triomfa, perquè significa amor a la Veritat, i l'amor a la Veritat coincideix

1. Marc, XVI, 16.
2. Joan, III, 21.

amb l'amor de Déu, i la força i la salvació l'home la troba sempre en el camí de la Veritat i en la confessió de la Veritat.

La fe, que és la fórmula de la Veritat sobrenatural, universal i eterna, no basta tenir-la allà dins el sagrari de l'esperit. La fe, dèiem, caríssims germans i fills, és una fórmula de vida; no és una pura contemplació interna, no és un panorama de vistes sublims per a delectar, no és una especulació intellectual; la fe catòlica, la nostra santíssima Religió, és cert que és una admirable, fecundíssima i lluminosa filosofia, però és una filosofia per l'ús de tota la humanitat, que tanscendeix a tota la nostra vida que irradia de des el noste enteniment i la nostra voluntat, les dues potències unides i aliades sobrenaturalment, a tota la nostra persona, a tots els sentits i potències, a tota la nostra activitat, a tots els actes de la nostra vida, que informa els costums, que illumina les idees, que eleva els sentiments, que transforma a l'home; és a dir, és el germen d'una vida nova, és el principi d'una orientació total de l'home en la qual es combinen i enllacen la vida temporal i la vida eterna, i que ens posa en comunicació, ens relaciona d'una manera íntima, a cada un de nosaltres, ínfima criatura, amb tot el llinatge humà present, passat i futur, amb l'univers de totes les criatures, i amb Déu, font i principi de tota l'existència.

La fe, doncs, no és una fantasia, una composició mental o un estat d'esperit; és una infusió de vida sobrenatural que naturalment per força ha de manifestar-se a l'exterior, ha de transpirar en tots els nostres actes, i, de consegüent, ha de regir la nostra activitat i predominar sobre la naturalesa, a la qual no solament respecta i consagra en tota sa integritat, sinó que la fecunda, l'eleva, la purifica i la divinitza.

D'aquí és que cohibir la fe en el nostre interior, reprimir-la perquè no surti a fora, dissimular-la sense motiu davant de la societat, impedir que domini en la totalitat de la nostra vida, és oprimir la vida i exposar-la a que miserablement s'extingeixi atrofiada per la falta d'exercici. La fe és una aliança amb Déu, una conjunció de l'home amb Déu per la mediació

de Jesucrist; i per això el manifestar-nos homes de fe és un tribut que devem a Nostre Senyor, i si l'hi neguem cometem contra Ell una gran injúria. «Aquell que s'avergonyeixi de confessar-me a Mi davant dels homes, Jo m'avergonyiré de reconèixer-lo a ell davant del Pare celestial», deia nostre diví Redemptor.[1]

Hi ha cristians qui temen perdre la reputació de savis davant del món si es manifesten creients; n'hi ha qui s'espanten d'una mofa. Aquests viuen més de la vanitat que no pas de la veritat, i aquella fe que arraconen en son interior i que la tapen perquè el món no els la vegi, parlarà contra ells en el judici amb el Jutge etern; i la fe cristiana, que és indispensable per a la salvació, per ells és com un pes gravíssim que els enfonsa encara més en els abismes de la perdició. N'hi ha d'altres qui creuen, però la fe els fa nosa per a l'èxit dels seus projectes, per a la satisfacció de les seves ambicions, per a prosperar i triomfar en el món, i aleshores aquests es venen l'ànima al dimoni; com Pilat i els prínceps dels sacerdots i com Judes entreguen el Just a les passions avalotades i malvades i fan traïció a la Veritat.

El predomini de la fe en la nostra vida, la victòria de la Paraula de Déu en nosaltres ha d'ésser completa i segura; el Verb de Veritat ha de dominar i regir totes les nostres potències, i Ell ens portarà a la perfecció, a la pau i el goig de la vida.

VIII

La Confessió perfecciona la Fe i l'home

La victòria verdadera del Verb de Veritat en nosaltres és la confessió de la fe. Qui per un motiu o altre no confessa la

1. Mateu, X, 32.

fe és senyal de que en ell no ha triomfat la veritat, no ha arribat encara a la regió de la llum; és una ànima que se la disputen la llum i les tenebres, no està encara en llibertat, no ha vençut, no domina, no regna, perquè per la fe i la gràcia som fets fills de Déu, i la dignitat reial, el domini, l'home sols l'obté per Jesucrist, únic rei del món.

Entre la universal humanitat, dins de la història de tot el llinatge humà els homes que més resplendeixen en la dignitat reial, els de més potència i domini, no són els conqueridors de pobles, que sovint deixen una memòria d'avorrició; no són els polítics, qui fan obres i construccions que en poc temps s'arruïnen; no són els filosops, les especulacions dels quals poquíssims són els qui les comprenen; no són els artistes i poetes, qui a lo més fan la delícia dels homes d'algunes generacions; els qui contemplem revestits de la dignitat reial i veiem que son nom regna i domina de generació en generació, i la universalitat del poble, grans i xics, homes i dones admiren, veneren i paguen un vassallatge d'amor, són els grans confessors de la fe, aquells homes i dones de tota classe i condició social qui, illuminats i fortificats i ennoblits pel Verb de Veritat, triomfaren de la pròpia flaquesa humana, de la tirania política, de les preocupacions i errors socials, i venceren les persecucions, els suplicis, les seduccions i les temptacions confessant la santa Fe catòlica.

Mai ningú ha disputat la sobirania en la humanitat a aquests herois de la fe de Jesucrist; els primitius poetes i artistes cristians i la litúrgia de la santa Mare Iglésia concediren el signe de la sobirania, la corona, als màrtirs; i les repúbliques lo mateix que les monarquies, l'aristocràcia i la democràcia, la universal humanitat cristiana concedeix no sols la corona, l'ús del símbol de la sobirania, sinó que paga homenatge com reis entre els homes, a aquests homes qui exerceixen un espiritual i sempitern domini sobre tot el llinatge humà que creu en Jesús Redemptor.

I aquest tribut que el món paga als màrtirs, a la seva invicta fortalesa, és perquè foren confessors de la fe, i més

s'estimaren la Veritat que no pas la seva pròpia vida. És per la seva identificació amb la Veritat. No hi ha prova més consistent d'ésser amic lleial de Jesucrist que donar la vida per Ell, que morir per a sostenir la seva paraula.[1]

La confessió de la fe més solemne és el martiri. Per això Sant Ciprià, l'illustre escriptor i bisbe de Cartago, hi anà acompanyat dels seus diaques, encara que ells no havien de morir, com a la funció més gran del seu ofici. El martiri és l'acte pontifical més solemne; i la Iglésia, composta d'homes, però regida i illustrada per l'Esperit Sant, sempre ha considerat l'honor del martiri com concedit solament a ànimes electes, i als màrtirs els posa en el grau més sublim de la jerarquia. Perquè el martiri és la confessió més solemne de la fe i la victòria més explícita en el gran certamen de la vida, en el qual la Veritat queda més glorificada. El martiri és l'homenatge més sublim a la Veritat i el medi imprescindible perquè la Veritat regni a la terra.

Els nostres intellectuals no arriben a aquestes altures. Són com els *acadèmics* contra els quals escriví Sant Agustí. Homes qui no coneixen la transcendència de la vida, i la passen entusiasmant-se en opinions passatgeres. Flaquesa molt pròpia i característica de totes les edats decadents. Bonics i lleugers com les papallones, sofreixen prompte una transformació humiliant. Sols la fe, caríssims, té soliditat i permanència; és la base divina de la vida humana, i la seva confessió revesteix a l'home d'una fortalesa que les Sagrades Escriptures l'expressen amb aquella metàfora: la cuirassa de la fe. La confessió de la fe, la manifestació d'ella amb les paraules i les obres, fa a l'home invencible i triomfador del món. És la proclamació de la sobirania de la Veritat, a la qual tot s'ha de rendir i subjectar, fins la nostra vida. Perquè la identificació de l'home amb la Veritat és tot l'objecte de la religió cristiana, i aquell qui arriba a morir per la Veritat, qui mor amb la

1. Joan, XV, 3.

Veritat a la boca, és digne de que els homes el posin en els cims de la glòria, com Jesús, Veritat eterna, el fa participant de la seva felicitat indefectible. La Veritat és tot, perquè la Veritat és Déu, i totes les veritats humanes i mundanes són com raigs de llum que deriven d'Aquell qui és la llum que il·lumina a tothom qui ve a aquest món.

Per això vos exhortem a tots, caríssims, a fugir i avorrir la mentida. Per una aberració que sols s'explica pel pecat original, com altres tantes antinòmies que trobem en el nostre llinatge, els homes no podem viure sense la Veritat, i, no obstant, sentim delícia en la ficció, en la vanitat i en la mentida.[1] Mes no hi ha goig, no hi ha repòs, no hi ha dignitat, com en la submissió a la Veritat; viure de la Veritat és una vida divina. Per això devem sempre exercitar-nos en la plena confessió de la fe, en viure vida de fe, en que la fe informi tota la nostra existència. La fe sense la seva confessió és imperfecta. La confessió de la fe és necessària per a la nostra eterna salvació, perquè és l'obra de la fe per excellència, és la seva manifestació, és el triomf de la Veritat en nosaltres. L'antic profeta deia:[2] «Só parlat perquè crec»; Sant Pau repetia la mateixa idea quan escrivia:[3] «Tenim la mateixa fe, i per això parlem un mateix llenguatge»; i els bisbes alemanys, durant la persecució del *Kulturkampf*, tornaven a dir com l'antic profeta hebraic: «Perquè creiem, havem de parlar.»

I tots, caríssims, havem de parlar aquest llenguatge; la Paraula divina, la fe catòlica, l'hem de tenir no sols a l'interior, sinó a la boca, i regir per ella la nostra vida. La confessió de la boca, la professió pública de la fe de Jesucrist, el pensar, sentir i obrar en conformitat amb ella, és el signe de que n'estem posseïts, de que la fe és el motor de tota la nostra vida. La il·luminació divina de la Paraula de Jesús és el llevat

1. Psalm IV, 1.
2. Psalm CXV, 10.
3. II Corintis, IV, 13.

que ha de fer fermentar tota la massa de la vida humana.[1] El llevat no serveix per a res si no assaona i fa agradable i nodritiu el pa. Així la fe, si es quedava inactiva en el nostre interior, si no assoanava la nostra vida, no seria més que un do sobrenatural no aprofitat. Tot lo del món té la seva lògica, i aquesta lògica no és més que la llei de la naturalesa respectiva de cada cosa. Sortir-se de la lògica és eixir-se de la raó, és obrar en contra d'ella, és, en una paraula, caure en l'absurd. La fe, de consegüent, té la seva lògica, i per això l'home de fe ha d'ésser lògic: en totes les operacions de la seva vida s'ha de guiar per la fe; en altres paraules, el seu pensar, el seu sentir, el seu obrar, la seva manera de viure, tant en la vida interior com en la vida social, no ha d'ésser altra cosa que derivacions de la fe, així com aquesta no és altra cosa que la substància de les coses que esperem, és a dir, la fórmula que ens anuncia la totalitat de la vida, la plenitud de la vida que resideix en Déu, fi, repòs i complement de la humanitat purificada i sublimada, i que constitueix la felicitat eterna, l'herència de la glòria, promesa per Nostre Senyor Jesucrist a tots aquells qui, rebent-lo i prenent-lo per Mestre, són fets fills de Déu per adopció.[2]

IX

La Confessió de la Fe és el gran certamen dels segles

La lògica de la fe s'anomena, amb els termes consagrats per les Santes Escriptures i per la tradició catòlica, la confessió de la fe, i a ella únicament va anexa la promesa de l'eterna glòria. La fe és el germen, és el principi, és un focus

1. Mateu, XIII, 33.
2. Joan, I, 12.

de llum divina, i les irradiacions d'ella, les seves derivacions, totes les seves conseqüències pràctiques i lògiques, la vida que s'exercita al compàs de la fe, és la confessió de la fe. Feliç aquell qui l'observa i practica, puix guarda fidelitat a Déu, i aquell qui guarda fidelitat a Déu pot estar segur d'una correspondència inefable de part d'aquell Senyor d'infinita glòria, l'atribut del qual és la magnificència en recompensar als seus fidels servidors.

I ara, per acabar aquesta Carta, caríssims, ens ve a la memòria l'exhortació de l'apòstol Sant Pau al seu deixeble Timoteu,[1] excitant-lo a que en el certamen de la fe, davant de la multitud, confessés a Jesús amb gran generositat. El certamen de la fe és de tots els segles, però en el nostre aquest certamen té una grandiositat extraordinària. Avui tot el món està en comunicació, ses diverses parts se coneixen i són veïnes, la societat humana té una inclinació avui dia al cosmopolitisme, a un catolicisme esplèndid, a una suavíssima monarquia universal i divina, a disminuir els entrebancs que separaven els diferents pobles, els uns dels altres, a formar un sol poble humà, aquell *populus acquisitionis* de què parla el Príncep dels Apòstols,[2] i del qual és Rei immortal i invisible per dret de naturalesa, i de conquista en virtut de la seva misericordiosa Redempció, Jesús Senyor nostre, el Fill de Déu i Fill de l'home, Déu i germà nostre.

El certamen de la fe, la batalla de la vida, la lluita humana, avui té un relleu particular. Tot està en ordre de batalla: les controvèrsies científiques, les lluites de les qüestions pràctiques socials; fins sembla que torna a venir lo que ens semblava solament propi de les èpoques històriques primitives: l'oposició i guerra entre les diferents races humanes. Però tot això és humà, i, de conseqüent, petit i transitori; lo que avui se'ns presenta com grandioses activitats i construccions

1. I Timoteu, VI.
2. I Pere, II, 9.

sublims, demà seran unes sublims runes. La humanitat i el món són ara lo mateix que han estat de des son principi, i Déu és també sempre el mateix, i no canvia.

Tothom qui coneix la naturalesa i la història humana està convençut de que tot acaba per enrunar-se, i que sobre totes les runes i sobre tot lo transitori i passatger queda Aquell qui governa i mou la humanitat amb un fi sublim que revelà al món el Verb de Déu encarnat, Jesús, nostre dolç Redemptor.

El món desvaneix el nostre cap, i els fills del món reflexionen poc. Un antic profeta, vivint també en una època de civilització magnífica i grandiosa segons el món, escriví aquelles inspirades paraules: «Tota la terra està plena de desolació perquè no hi ha ningú qui en son interior reflexioni».[1]

Per això Nós, caríssims, que, per raó del nostre ofici pastoral, en l'eterna salvació de les vostres ànimes tenim una missió de Déu semblant a la dels antics profetes, vos exhortem a la reflexió, a la meditació i a la pràctica de la paraula eterna i immutable, de la paraula de Déu, que és la confessió d'obra i de paraula de la santa fe catòlica. Al combat de la vida hi havem d'anar revestits de l'armadura de la fe, contra la qual no té cap força tota la potestat adversa. La fe tot ho venç. Amb pretext diferent, a cada època s'alça una oposició contra la santa Iglésia catòlica; però les heretgies van passant, i Ella va seguint son curs inalterable, servint d'arca de salvació a tots els homes de bona voluntat qui volen travessar segurs el mar tempestuós de la vida. Tres segles enrera semblava que el Protestantisme anava a engolir a la Iglésia catòlica. Aquella heretgia ara es va reduint i fonent, i una gran part dels seus adeptes tornen a la Casa pairal de la humanitat cristiana, la santa Iglésia catòlica, apostòlica i romana.

En la sempiterna lluita humana qui no vulgui ésser vençut que es defensi amb les armes de la fe. «La nostra fe, diu l'apòstol Sant Joan,[2] és la que ens darà victòria sobre el món.»

1. Jeremies, XII, 11.
2. I Joan, V, 4.

Poder dir que tota la lluita humana és un certamen de la fe. Enmig de tota la complicació mundana, i donant explicació d'ella, hi ha el principi simplicíssim de la fe, de la Veritat eterna, lluitant amb la mentida; la impugnació de lo temporal, de lo transitori, de lo aparent contra lo etern, immutable i diví. Tota la gran lluita, ben considerada, es redueix a això, i per a sostenir-la i vèncer necessitem la fe. Perquè per ella lo etern i invisible se'ns fa com si fos visible,[1] i solament recalcats en lo Invisible tenim força per a obtenir victòria en el mundanal certamen.

I per això, repetint les paraules de Sant Pau al seu deixeble,[2] vos manem davant de Déu, que tot ho vivifica, i de Jesucrist, qui prestà son testimoni davant de Ponç Pilat, que feu una digna confessió, és a dir, que totes les vostres obres, que totes les vostres paraules, que tota la vostra vida sia una explícita i franca manifestació de la fe catòlica. No hi ha fecunditat comparable amb la d'una digna confessió de la fe. L'eloqüència humana és poderosa, és un instrument d'una eficàcia comprovada; fins el mal, fins la injustícia, de vegades s'imposen en el món per l'esforç de l'eloqüència humana. La confessió de la fe és un ressò de l'eloqüència divina, del Verb de Déu, Jesús nostre; i així succeeix que l'eloqüència, que la potència d'una bona confessió de la fe, té més força que no pas el talent del més gran apologista. És una eloqüència que tothom l'entén, des de la gent més ruda fins a la gent científica; pertot arreu penetra, perquè és la veritat, la bondat, l'amor en acció que s'introdueix en l'esperit i en el cor; i al santificar personalment al qui confessa la fe, al qui identifica la seva vida amb la vida de Jesús, santifica també als qui tentemplen el gran certamen de la humanitat, el certamen que Jesús, nostre dolç Redemptor, inaugurà i que durarà fins a la fi dels segles, quan Ell mateix vindrà a premiar amb la

1. Hebreus, XI, 27.
2. I Timoteu, VI.

corona de la glòria i la palma de la victòria als qui hauran sortit triomfadors; i que a cadascun de nosaltres ja ens haurà anticipat quan, al dissoldre's el nostre cos, ens prendrà en la seva amabilíssima companyia per tota l'eternitat. Amén.

I perquè l'auxili de la gràcia necessària per a la victòria vos sia concedit demanem en primer lloc la intercessió de la Immaculada Verge Maria, i a tots vos enviem la Nostra Benedicció en nom de Déu Omnipotent Pare †, Fill † i Esperit Sant †. Amén.

Vic, 25 de gener, festa de la Conversió de Sant Pau, de 1906.

CONDUCTA DELS OBRERS CATÒLICS EN LES CIRCUMSTÀNCIES ACTUALS *

SUMARI

I. L'únic Mestre dels cristians.
II. Fermesa en la confessió de la fe.
III. Respecte a l'autoritat i a la propietat.
IV. Orientacions per a la lluita de la vida.
V. La caritat cristiana.

CARTA ALS OBRERS CATÒLICS DE LA VILA DE MANLLEU

I

L'ÚNIC MESTRE DELS CRISTIANS

ESTIMATS:

La confiança i l'amor de fills amb què vinguéreu a trobar-me el dia de la Mare de Déu de la Candelera, al sortir dels divinals Oficis, per a parlar d'assumptes vostres i de les dificul-

* Aquesta pastoral, del mes de febrer del 1906, té el caràcter de resposta pública del Prelat a una consulta que li acabaven de fer els obrers catòlics de Manlleu, freturosos d'orientació i guiatge en els conflictes socials. Semblen afiliats aquests obrers —per bé que la pastoral discretament ho calla— a l'entitat titulada «Patronal Mixt», la qual amb alguna anterioritat havia estat constituïda en la vila fabril del Ter, amb la principal finalitat de suavitzar les relacions econòmiques entre els patrons i els obrers.

tats que trobàveu com a catòlics en la complicació que naturalment porta la vida social moderna, la vostra fe i la vostra confiança m'obliguen dolçament a contestar-vos amb la present Carta. Aquell dia parlàrem poca estona: era ja tard, i jo, ignorant el motiu de la vostra visita, potser no vaig donar satisfacció suficient als vostres desigs i a les vostres preguntes. I així, a més, a l'escriure-us no solament parlaré amb vosaltres, els qui vinguéreu, sinó també amb tots els companys en nom i comissió dels quals us me presentàreu. Així també ens posarem en comunicació d'esperit vosaltres i el qui té el càrrec de la direcció espiritual en aquest bisbat, cosa sempre útil i fins necessària, puix les relacions entre el Bisbe i els fidels cristians, la direcció dels quals li toca, són d'una intimitat extraordinària, i convé que sien fortes i amoroses, puix radiquen en el cor, i tenen per objecte final l'interès més transcendental de l'home, l'interès humà per excel·lència, perquè és un interès etern i no transitori, un interès comú a tot el nostre llinatge, que sempre ha cregut que els homes eren alguna cosa més que les bèsties, que al morir desapareixen del tot colgades a la terra.

L'instint de la immortalitat és vivíssim en el cor dels homes de tot país i de tot temps. La desaparició de l'instint de la immortalitat en el cor d'un home el tenim per un cas de brutalitat, i per això la impietat mai o quasi mai nega la immortalitat d'una manera clara, i inventa faules doctes per a entretenir l'instint d'immortalitat i no exasperar a l'home, que mai es resigna a l'anihilació. Si hi ha alguna excepció és molt rara, tan rara com ho són els monstres en l'ordre de la generació física. Però aquest instint d'immortalitat és vagarós i confús. Sentim dins del nostre cor la llei eterna que ens amenaça amb el càstig o que ens fa esperar en una recompensa segons els casos; i aquesta llei la sentim tan fortament, que podem dir que en últim resultat aquesta llei fa la felicitat o l'amargura de la vida: la felicitat, si la consciència ens diu que havem complert amb la nostra obligació; l'amargura, si ens punyeix el remordiment d'haver obrat malament.

Però aquests sentiments i aquests principis del nostre cor tenen, com totes les coses interiors, una certa vaguetat i falta de claredat, i necessiten un mestre qui les expliqui. Al món no hi ha hagut més que un Mestre que hagi explicat dignament totes aquestes coses. Els altres mestres que ens volen ensenyar i dirigir són mestres de confusió i de contradicció, que canvien com les modes del vestir. Aquest Mestre únic de la nostra vida és Jesús de Natzaret, un obrer d'allà de la Judea en qui volgué encarnar-se, o fer-se home com nosaltres, la Sabiduria de Déu etern, que per això és Déu i home, i fundà sobre la terra una escola perquè servís a totes les generacions humanes i a tots els pobles de la terra: la Iglésia catòlica.

Vosaltres i jo, estimats, reconeixem per Mestre a Jesús, i el preferim a tants d'altres qui volen passar per mestres; i ens proclamem deixebles seus, i ens honrem d'ésser-li deixebles, perquè preferim ésser deixebles de Déu que no pas dels homes; perquè en Jesús, Mestre diví de la vida humana, hi sentim la veritat, i en els homes qui volen ésser mestres dels altres homes hi sentim la vanitat.

De conseqüent, a tots vosaltres, qui sou cristians, és a dir, deixebles de Jesucrist, vaig a parlar-vos d'alguns punts sobre els quals em consultà la comissió que en nom de tots vosaltres vingué a trobar-me.

II

Fermesa en la confessió de la fe

Vosaltres, per causa del treball, per circumstàncies de família o per altres raons socials, haveu d'alternar amb companys qui, seduïts per l'error, estan del tot separats de la Religió, i fins li tenen odi i blasfemen d'ella. És aquesta una situació dura i desagradable, perquè per l'home de fe, per l'home qui creu en Déu Criador i Jesús Redemptor, l'insult

a la seva religió el sent més que no pas l'insult que directament es fes a la seva persona.

En aquest cas convé tenir molta enteresa de caràcter i saber amb dignitat confessar la fe, és a dir, no amagar-nos de que som deixebles de Jesucrist i de que per amor a Ell estem resolts a sofrir mofes i calúmnies. La Sagrada Escriptura ens conta que els apòstols amb molt goig sofrien les injúries dels tribunals on eren presentats, pel Nom de Jesús.[1] I qui té enteresa de caràcter i no s'avergonyeix de la seva fe, sinó que, al revés, amb serenitat i dignitat es gloria d'ella, aquest logra el respecte fins dels mateixos incrèduls i enemics de la Religió. No convé, generalment parlant, tenir moltes paraules: «l'heretgia s'ha distingit sempre per les moltes paraules; la fe cristiana, per les seves obres.

Així és que la millor defensa que nosaltres havem de fer de la nostra fe és amb el tenor de la nostra vida, amb la pràctica de la virtut i amb la modèstia i discreció de les nostres paraules, o sia, de la nostra conversa. El Cristianisme no existeix sobre la terra per a fer oradors o escriptors, sinó per a fer homes de bé, qui compleixin les obligacions que tenen envers Déu, envers la família, envers el pròxim i envers ells mateixos, i així merèixer la recompensa eterna en l'altra vida. La Religió cristiana no triomfa per medi de les discussions, sinó que s'imposa per medi de la seva virtut, perquè és una cosa divina, superior a l'home i que Jesucrist vingué a portar al món, demostrant amb els seus miracles i amb la seva resurrecció que era Déu, i, de consegüent, mestre de la vida humana.

Aquesta fe, estimats fills, haveu de guardar-la amb gran amor i demanar a Déu que us la conservi, perquè és un do i gràcia celestial, i l'haveu de considerar com un gran benefici. Per nosaltres, qui tenim fe, el principal mèrit que té la religió de Jesucrist és que salva; i sense Jesucrist qui prescindeix i s'aparta de Jesucrist no pot salvar-se. Per això és que nosal-

1. Fets, V, 41.

tres els cristians preferim morir abans que renegar de la fe de Jesucrist. Però fins en aquest món la doctrina i la gràcia cristianes són d'una gran utilitat a l'home. I, si no, observeu les aberracions en què cauen les sectes, que avui dia tenen seduïts a un gran nombre d'homes.

Com que no creuen en Déu ni en Jesucrist neguen el matrimoni i la família. La secta no ho diu tot d'un cop perquè és astuta i comprèn que als homes els ha d'embrutir a poc a poc; i així és que la teoria de l'amor lliure sols l'expliquen els més francs, i els altres comencen només per a afluixar el vincle santíssim del matrimoni, però en definitiva van a parar en que els homes i les bèsties no es diferencien en la manera de multiplicar-se. La Religió cristiana ens ensenya que l'objecte principal del matrimoni és la conservació i multiplicació del llinatge humà sobre la terra, i l'auxili i el consol que, mitjançant l'amor, el marit i muller s'han de prestar l'un a l'altre. La secta defensa l'amor lliure perquè no comprèn la noblesa de la naturalesa humana, i per això, mitjançant l'escampament de les seves doctrines i de la pornografia que l'ajuda, va embrutint una part del jovent, dissipant el seu esperit i corrompent la seva carn.

Per això és necessari, caríssims, sobretot els qui sou joves, que visqueu molt alerta per no deixar-vos arrossegar pel corrent dels vicis, al qual fi vos recomanem l'oració i la freqüència de Sagraments, una filial devoció a la Immaculada Verge Maria i l'evitar converses i lectures deshonestes; i així no sereu víctimes de les flaqueses carnals, causa i principi de grans amargures i desgràcies en tots sentits en aquelles qui pateixen aquesta misèria.

III

Respecte a l'autoritat i a la propietat

L'altre perill sobre el qual vos cridem l'atenció és la predicació contra l'autoritat, avui molt estesa i que en la pràc-

tica dóna per resultat que la gent no s'entén. L'autoritat és necessària a la societat, si no aquesta es desfaria, com un paller es desfà sense la perxa que lliga les unes palles amb les altres. L'autoritat de vegades és bona, de vegades és dolenta, perquè en el món exerceixen i han d'exercir l'autoritat els homes, i la bondat dels homes ningú pot assegurar-la. Però, bona o dolenta, sempre l'autoritat és necessària, i per això tots havem de contribuir a que sia bona, i tot ciutadà en un país lliure ha de treballar perquè l'autoritat sia exercida pels homes més discrets i dignes.

La secta té una gran inclinació a la tirania i a oprimir la llibertat dels qui no es resignen a ésser esclaus seus, per lo qual els catòlics han de procurar la defensa del seu dret, assegurat per la possessió d'una llarga sèrie de segles i que no mortifica a ningú i respecta a tothom.

El respecte a l'autoritat, doncs, ha de distingir sempre al catòlic, qui, creient que l'ordre de la societat és obra de l'Autor de la Humanitat, o sia de Déu, acata a l'autoritat, sense la qual els homes no podrien viure en societat, sinó que haurien de viure com els salvatges, anant cadascun a la seva.

L'altre error sobre el qual crido molt especialment la vostra atenció és sobre la propietat, la qual, segons la doctrina de la secta, és illegítima i injusta. Que la propietat i el capital són legítims i respectables i conformes a la naturalesa humana és de sentit comú, perquè ningú creu que lo que ell lícitament ha guanyat i estalviat i acumulat no ho puguí retenir. Ni a ningú li remordeix la consciència de posseir lo que ell, sense defraudar a ningú, ha guanyat; ni creu pecar, ni fer injúria al pròxim, de donar-ho en vida o de deixar-ho a un altre a l'hora de la mort.

Les lleis civils és clar que poden modificar, determinar i regularitzar la propietat i el capital, però no poden destruir-lo; i aquell precepte diví que diu: *No robaràs,* i que el Criador escriví com una llei en la consciència humana, prova que la propietat i el capital adquirits sense injustícia han d'ésser respectats.

La propietat i el capital són justos perquè són fills legítims del treball, i el treball és de lo més sagrat de l'home. És la font de la vida aquí a la terra, és la regla més segura de la moralitat, és el compliment d'una llei posada pel Criador, és fins un consol per l'home, com ho demostra que la gent ociosa sovint és melancòlica, maniàtica i viciosa.

Si la justícia i la legitimitat de la propietat i del capital provenen del treball, que és el seu principal origen i principi, és clar que la injúria i la defraudació contra el treball és un delicte major que el delicte contra la propietat i el capital. La Iglésia catòlica sempre ho ha ensenyat així; puix, com tots vosaltres sabeu, molts segles abans de que sortissin les doctrines modernes que tracten d'aquestes matèries, ja la Iglésia comptava com un pecat contra l'Esperit Sant el defraudar el jornal als jornalers; i encara que el robo i l'estafa, i altres delictes contra la propietat, els ha considerat sempre pecats, però no pecats contra l'Esperit Sant, que significa, en el llenguatge de la Iglésia, com explica el Catecisme de la doctrina cristiana, un pecat gravíssim que irrita especialment a la justícia divina i de difícil perdó en aquest món i en l'altre.

L'autoritat civil, de consegüent, que existeix en la societat per a mantenir l'ordre i l'harmonia i el respecte al dret de cada u, ha de vigilar perquè el treballador no sia oprimit, i perquè la propietat i el capital sien respectats, fomentant totes aquelles institucions que protegeixin a l'obrer i que al mateix temps facilitin la bona i justa intelligència entre el treball i el capital i la propietat. Així ho exigeix la doctrina del Cristianisme, que ensenya que tots els homes som germans i fills d'un mateix Pare celestial.

Però, malgrat tot, és precís que esteu convençuts de que el món sempre serà imperfet, sempre hi haurà injustícies, i encara que, naturalment, tots havem de treballar perquè la societat sia lo més perfecta possible, i en extirpar d'ella les injustícies i en protegir i alabar la virtut, no havem de caure mai en la ilusió de que la terra pugui ésser un paradís. La vida humana no és una novella o un drama que compon un

poeta, o un quadro que pinta un artista, sinó que és una complexitat d'interessos, de passions, de virtuts i vicis, de veritats i d'errors, i convé veure les coses tal com són i no com les pinten alguns escriptors socialistes, qui són més aviat poetes o artistes que homes pràctics que es facin càrrec de les realitats de la vida humana.

La societat que pinten els socialistes fóra una societat feta amb motllo, i el llinatge humà és massa gran perquè pugui emmotllar-lo el caparró d'un home, encara que sia un socialista de talent. Sempre en el món hi haurà persones malaltes, fluixes d'ànima i de cos; desgraciats i esguerrats, de poca intel·ligència, de poca discreció, fins de vegades tenint talent per a certs rams i posseint, d'altra banda, instrucció; gent que es deixarà portar de les passions i anirà a parar a la misèria; rics que es tornaran pobres, pobres que es faran rics; invents industrials que simplificaran el treball perjudicant industrials ja existents, i modes noves que aboliran el consum de gèneres en la producció dels quals treballaven molts obrers.

Totes aquestes dificultats i conflictes, i moltes altres inevitables en l'activitat humana que dóna moviment al treball, és clar que la protecció dels governs i la influència de les institucions socials han de procurar disminuir-los, evitar-los, i quan es presenten han d'ajudar a l'obrer per a dominar la mala situació de les coses; però mai ningú s'ha de creure que la terra es pugui convertir en un paradís, sinó que la situació de la Humanitat en el món és una situació de conflicte, i que la Religió de Jesucrist ajuda a resoldre o a suportar o a mitigar el conflicte.

En la vida present cada home té un conflicte personal i propi, íntim dintre de la seva consciència i del seu esperit: el conflicte del seu temperament, de les seves passions i de la seva imaginació; i un altre conflicte exterior i en relació amb els demés homes entre els quals ha de viure, tenint sovint amb ells contrarietat de gustos, d'inclinacions i d'interessos.

IV

Orientacions per a la lluita de la vida

D'aquesta lluita humana vosaltres em parlàreu en l'entrevista que tinguérem el dia de la Candelera, i em demanàreu consell de com vos havíeu de portar en ella. I per un instint cristià vinguéreu a mi, perquè, en realitat, la principal obligació del Bisbe és donar direcció als cristians en la lluita i conflicte de la vida.

No és que jo cregui que els eclesiàstics tinguin condicions, generalment parlant, per a resoldre els conflictes econòmics entre el capital i el treball. Per això es necessita tenir coneixements pràctics de la indústria: no són prou per a aquest fi els coneixements de filosofia, de teologia, d'història, ni fins els mateixos estudis de sociologia. En una Carta escrita sobre l'equilibri en la jerarquia industrial, ja deia que, a mon entendre, les dificultats i conflictes que esdevenen en la indústria han d'ésser resolts per homes de la mateixa o similar indústria, i que per això consideràvem útils les institucions formades pels diferents elements i classes que intervenen en aquell ram o en altres rams semblants.

Però també vos diré que en tot conflicte, que en tota lluita i en tota contrarietat, no solament d'interessos, sinó també d'amor propi i de qualsevol passió humana, el principal medi per a entendre's, el medi imprescindible, és la bona voluntat. Sense la bona voluntat no s'acaba cap lluita, ni es resol cap conflicte, ni es venç cap dificultat, ni es termina cap plet. I la principal missió de la Iglésia és treballar en els homes perquè tinguin bona voluntat. Tots vosaltres sabeu que ens refereix l'Evangeli que en el Naixement de Jesús, en el portal de Betlem, els àngels, per a publicar la missió que el portava al món, cantaven: «Pau en la terra als homes de bona voluntat.» En aquest sentit el Sant Pare ha escrit als pobles cristians Cartes encícliques, i els bisbes havem escrit Cartes pastorals,

tractant dels conflictes i de les qüestions obreres, no entrant en el camp tècnic de la producció industrial, sinó procurant destruir obstacles, vèncer dificultats i ensenyar la verdadera doctrina sobre les relacions dels homes entre si, tal com se dedueixen de les ensenyances de Jesús, nostre adorable Salvador. Perquè si l'amo i el treballador fossin perfets cristians s'entendrien fàcilment i anirien a l'una al tractar de la participació que a cada part correspon en la ganància de la producció, i amb discreció i prudència resoldrien els conflictes que naturalment s'han de presentar en una matèria tan difícil i de tanta transcendència per a la pau pública i pel benestar de les famílies.

Si sentiu dir que la Iglésia no defensa la classe obrera, sinó que la desempara, deixant-la a mercè dels poderosos de la terra, no haveu de creure als qui tals idees propaguen. De des que el Cristianisme començà a predicar-se sobre la terra, s'ensenyà com a dogma i principi fonamental de la nostra fe catòlica que els homes essencialment eren iguals, de manera que seria heretge qui ensenyés lo contrari. Sempre la Iglésia ha ensenyat que els rics i poderosos existien pels pobres i dèbils: no els pobres pels rics, sinó els rics pels pobres; com els grans dipòsits d'aigua i de neu de les altes muntanyes existeixen per a alimentar els rius que fecunditzen la terra i donen moviment a les fàbriques. El concepte egoista de la propietat i del capital no és cristià. La propietat i el capital són institucions socials que existeixen pel bé comú i general dels homes.

En la història de la Iglèsia, i fins en èpoques en què, per les circumstàncies especials en què aleshores estava la societat, predominava la influència de les classes poderoses, trobem Pares i Doctors de la Iglésia, bisbes i predicadors que escrivien i parlaven contra els mals rics amb energia i llibertat apostòlica, fins amb una noble duresa, que avui, si es feia en aquella mateixa forma, en aquesta nostra societat, tan faltada de sinceritat i al mateix temps tan somoguda per propagandes dissolvents, tal vegada les autoritats civils els con-

siderarien homes subversius i que posaven en perill l'ordre social.

Amb això està dit que la Iglésia catòlica no prohibeix als seus obrers, als seus fills qui pertanyen a la classe obrera, la defensa legítima dels seus drets, ni les seves apiracions a millorar la seva situació econòmica sinó que, al revés, mira amb simpatia l'elevació popular i l'equilibrada distribució de la riquesa entre els homes per medis naturals i legítims, és a dir, mentre no sia en detriment de la justícia de les altres classes. Perquè, naturalment, l'obrer, com tot altre ciutadà cristià, en la defensa de son dret i de l'interès de la seva classe, està subjecte a la llei de l'equitat i de la justícia. Això passa amb totes les professions, amb el propietari, amb el metge, amb el comerciant i amb tota carrera o ofici. Cadascú pot procurar el seu interès o els seus avantatges, però sense perjudici dels altres ;puix la justícia és una virtut universal i que mira a tothom, i obliga a tota classe i condició d'homes de qualsevol ofici o professió que sien, i ningú, sense pecat i ofensa de la Llei divina, es pot valer de medis ilícits i reprovats.

Perquè la Iglésia és tan amant de la veritat i de la justícia, que les admet vinguin d'allà onsevulla, encara que vinguessin del dimoni; de manera que si els socialistes o qualsevol heretge enemic de la Religió obté algun avantatge just o benefici en favor de l'obrer, la Iglésia l'admetrà de bona gana, com accepta la filosofia, la poesia, les lleis i tot altre avantatge que prové d'infidels o d'heretges mentre no repugnin a la justícia i a l'honestedat natural. Així com per la mateixa raó rebutja els errors, les injustícies i tota altra maldat, encara que pervingui d'un catòlic, d'un savi i fins d'un bisbe. I àdhuc la Iglésia té el principi de que Déu permet en el món les injustícies, els escàndols i tota classe de mals en benefici dels bons i virtuosos, perquè així com les tempestats purifiquen l'atmosfera, així també la lluita, la contrarietat i la

prova posen en evidència el mèrit de l'home i li donen la dignitat de vencedor en la batalla de la vida i el fan mereixedor del premi etern.

Però també vos dec advertir que aneu a poc a poc a creure en les paraules del homes. Els entusiasmes sempre són perillosos. Tot lo que afalaga els nostres gustos, el nostre interès i les nostres passions, fàcilment és cregut i generalment ens entusiasma. Per això és que devem estar alerta i no ésser fàcils a entusiasmar-nos. La reflexió és una qualitat molt pròpia del cristià, i per això tenim aquell refrany que diu que no és or tot lo que lluu, i Sant Pau deia que Satanàs es transformava en àngel de llum. En totes les èpoques els errors i les heretgies per a estendre's pel món s'han disfressat. I la disfressa és segons la moda o el gust o les inclinacions d'aquella època. Quan ha predominat en el món la gent acadèmica, o sia de lletres i d'estudis, l'heretgia ha sigut lletrada, així en temps passats; quan en els temps nostres la classe popular ha tingut un augment d'importància, l'heretgia cerca d'afalagar amb lo que naturalment al poble li ha d'ésser agradable.

La perpètua ambició de l'heretgia ha sigut apoderar-se de la direcció del món; però ella mai ha amat ni pot amar al poble, i així és que vosaltres podeu observar que en els projectes de reforma social que presenta, l'amor no hi figura per res. Donen forma i figura a la societat, la divideixen i subdivideixen com si resolguessin un problema de geometria, sense tenir per res en compte els sentiments i afectes de l'home, com si l'home fos un estaquirot que en tots sos moviments ha d'ésser manejat dels altres. El socialisme significa la supressió de l'espontaneïtat humana. L'amor és suprimit en totes ses manifestacions més nobles. No reconeixen l'amor a Déu, principi i fi de l'home i Criador de totes les coses; ni l'amor a la família, que en l'ordre de la naturalesa és el gran consol de la vida; ni l'amor de la pàtria, que es redueix a l'amor del pròxim en son grau més excellent, puix la pàtria significa aquella part del llinatge humà més identificada amb

nosaltres pels vincles de la sang, dels costums i sentiments, i pel veïnat de l'habitació aquí a la terra.

La secta actual vol esborrar de la societat a Déu, a la família i a la pàtria, i encara que ella amb paraules pompàtiques això ho disfressa per no ésser titllada d'inhumana, i predica que vol el regnat de la humanitat en el món, les seves predicacions són paraules boniques, però buides, d'aquelles que ja deia Sant Pau que afalaguen les orelles, perquè, ¿què és la Humanitat sense Déu, qui és l'únic llaç d'unió entre els homes; sense la família, que és l'única font dels més dolços sentiments humans, i sense la pàtria, que ve a ésser com el fonament i la base de la nostra vida social?

Per això la conseqüència lògica i legítima de la secta, els seus deixebles sobresalients qui més han comprès la seva doctrina, són els anarquistes i nihilistes, qui intenten abolir la societat humana i fins destruir la humanitat, perquè és dolenta i incorregible, segons ensenyen els seus filosops més ilustres.

Jesús, qui vingué al món per a ajudar als homes, és l'únic qui té forces per a vèncer en aquesta batalla. És l'únic, estimats fills, amb qui havem d'aliar-nos per a no deixar-nos emportar pels corrents que només tenen força per a destruir; és la Veritat qui il·lumina, és la Bellesa qui consola i és la Bondat qui alena, conduint-nos pel camí de la vida i assegurant-nos d'arribar amb seguretat al fi de la nostra existència, malgrat les dificultats i els conflictes i els perills que havem de vèncer si volem fer-nos mereixedors de l'eterna recompensa.

V

La caritat cristiana

I veu's aquí, estimats, l'objecte d'aquesta Carta: donar-vos alguna idea per a sostenir-vos dignament en la batalla de la

vida, per a fortificar la vostra voluntat i perquè la vostra conducta sia sempre noble, de manera que serveixi de lliçó a aquells dels vostres companys qui, il·lusionats i seduïts, s'han apartat de la religió de Jesucrist com si fos un enemic del poble, quan Ell és i serà perpètuament l'únic amic verdader que tenen totes les classes socials, però molt particularment la classe obrera, perquè Jesús és l'amic de l'home, el filantrop per excel·lència, com li diuen sovint la sagrada litúrgia grega i les cartes de l'apòstol Sant Pau.

L'home deixat a si mateix, sense el contrapès de la influència divina, que és la gràcia en la nostra ànima, té inclinació a oprimir i a explotar als altres homes, i si és poderós és difícil de que sàpiga abstenir-se'n. Una revolució pot desbancar una classe, i una altra classe posar-se en lloc de la que ha sigut desbancada; però, una vegada els qui havien surat estaran en el Poder i disfrutant del domini, seran tan opressors com els anteriors, perquè la naturalesa humana és igual en tots els individus, i sols la gràcia de Jesucrist modera, equilibra i contraresta les passions que viuen en el cor de l'home.

El concepte de la fraternitat humana ha nascut del Cristianisme, i fins aquells qui avui l'usen i són enemics de la nostra Religió d'ella l'han après, i si un dia, lo qual no és possible, perquè Jesucrist prometé que la Iglésia duraria fins a la fi dels segles, desapareixia el Cristianisme, desapareixeria la fraternitat, i tornaria l'esclavitud, és a dir, l'opressió del dèbil en favor del poderós. I d'això els qui teniu alguna edat n'haureu vist l'experiència en homes qui, una vegada han arribat a la fortuna i al poder, s'obliden del poble i miren d'explotar-lo en son favor, portats d'un egoisme desfrenat.

La llei de la Caritat, que és l'essència del Cristianisme, és l'única capaç de frenar l'egoisme dels homes. Per això veureu vosaltres que, en gairebé tots els pobles qui no són cristians, domina l'esclavitud i l'opressió del poble, essent així que la religió de Jesucrist, així que aparegué en el món, anà ja de des el principi desvaneixent les preocupacions, predicant sem-

pre la igualtat humana, arribant a l'anihilació de l'esclavitud per l'efecte moral de les doctrines cristianes.

Aquesta llei de la caritat, estimats, ha d'ésser la norma de la nostra vida. El cristià no pot avorrir a ningú i deu amar fins als seus enemics. Amb la fe i la caritat havem de fer el camí de la vida. La fe i la caritat són amigues i germanes. La fe ens donarà constància i superioritat d'esperit per a no deixar-nos enganyar dels errors i heretgies, que illusionen a l'home i mai el satisfan, ni poden conduir-lo a Déu, que és principi i fi i salvació única de l'home racional. Jesús, vos repetim ara a l'acabar, és l'únic Mestre i l'únic Salvador; mai vos penedireu de tenir-lo per amic. En el món l'única felicitat, tant del pobre com del ric, tant del lletrat com del qui no sap lletra, és l'amistat de Jesucrist. És un amic universal, perquè és Déu. Els homes són amics dels qui tenen una educació, un caràcter o uns costums i gustos semblants als seus, perquè són homes. Jesucrist és amic de qualsevol, sia el que sia el seu caràcter, la seva educació, els seus costums, els seus estudis o els seus gustos, mentre tingui bona voluntat, perquè és Déu.

Així també la nostra conducta envers els altres homes sempre ha d'ésser digna i caritativa. Fins als nostres enemics, fins als enemics de Jesucrist, els havem de tractar amb dignitat i caritat. Així demostrarem l'excellència de la nostra fe, i provarem la nostra virtut, i prevaldrem de la malícia, sectària que pretén esborrar del món l'obra de Jesucrist, la santa religió catòlica. Els apòstols de Jesús al predicar l'Evangeli ja ensenyaven que la victòria únicament s'alcançava per medi de la fe, i és aquesta una veritat eterna i pròpia de totes les generacions.

I per això acabo aquesta Carta, estimats, recomanant-vos aquesta virtut divina de la fe que ens uneix a tots amb els dolcíssims vincles de la caritat, i que ens dóna l'esperança de la immortalitat si som dòcils als seus preceptes i complim les virtuts que ella ensenya. No ens han d'espantar les mofes i les injúries del món, perquè el món i les seves vanitats pas-

sen, i la Veritat de Déu durarà per sempre; desgraciat d'aquell qui pel món deixa a Déu. Avui, desgraciadament, són molts els qui deixen a Déu pel món; però nosaltres, estimats, jurem-li de nou fidelitat i diguem, com Sant Pau,[1] que ni la mort, ni la vida, ni els àngels, ni els sers més poderosos, ni el present, ni l'esdevenidor, ni la violència, ni els honors més elevats, ni les més baixes injúries, ni cap criatura podrà jamai separar-nos de l'amor de Déu, que es funda en Jesucrist Senyor nostre.

Així ho espera de vosaltres, estimats fills, i al recomanar-vos a la protecció de la dolcíssima Verge Maria, Mare i advocada de tots els cristians, vos envia sa Benedicció més afectuosa,

† JOSEP, BISBE DE VIC

Vic, 11 de febrer de 1906.

1. Romans, VIII, 38.

EL NOSTRE PA DE CADA DIA *

SUMARI

I. Un cas de l'acció íntima de l'Esperit Sant en la Iglésia.
II. Jesucrist curarà la debilitat moderna.
III. L'aliment espiritual ha d'ésser l'Eucaristia.
IV. La nodrició ha d'ésser freqüent.
V. La voluntat de Jesucrist.
VI. La tradició de la Iglésia.
VII. El Decret del Papa.
VIII. Prescripcions del Bisbe.

NÓS, EL DR. D. JOSEP TORRAS I BAGES, PER LA GRÀCIA DE DÉU I DE LA SANTA SEDE APOSTÓLICA BISBE DE VIC

Al Clero i fidels de la nostra Diòcesi, salut i pau en Nostre Senyor Jesucrist.

Panem nostrum supersubstantialem de nobis hodie.

«El nostre Pa de cada dia doneu-nos avui.»

(MATEU, VI, 11).

* Carta pastoral eucarística escrita durant la Quaresma del 1906, substanciós comentari del Decret de la Sagrada Congregació del Concili sobre la Comunió freqqüent i diària del 20 de desembre del 1905.

I

UN CAS DE L'ACCIÓ ÍNTIMA DE L'ESPERIT SANT EN LA IGLÉSIA

CARÍSSIMS:

En la Iglésia de Déu els fets de més transcendència i els moviments espirituals de major força poden molt bé comparar-se a la llavor de la mostassa de què parlava Nostre Senyor Jesucrist, que, essent la grana més menuda, produeix una planta de gran ufana i verdor, on van a posar-s'hi els ocells del cel. Aquests sentiments i moviments sobrenaturals i interiors causats principalment pels sagraments s'obren a l'influx de l'Esperit Sant, recorren les entranyes de la Iglésia, és a dir, les consciències cristianes, impressionen silenciosament i amb eficàcia les ànimes escollides, i produeixen transformacions, accions i reaccions de vida sobrenatural, que un dia o altres es manifestaran per una major perfecció en la vida pública i exterior de la societat cristiana. Però els mundans no en fan cas, ni són capaços de comprendre aquests delicats i suavíssims moviments de la pietat que resulten, no obstant, de la força divina de la gràcia ,qui sosté la vida sobrenatural de la Iglésia de Déu, fundada en la terra per Nostre Senyor Jesucrist per a l'eterna salvació dels homes.

Un d'aquests moviments imperceptibles a les ànimes distretes, als homes qui no fan cas més que de lo que es veu i es palpa, de lo que fa soroll, un d'aquests silenciosos moviments sobrenaturals qui transformen als homes sense que ells mateixos se n'adonin, sens dubte serà l'efecte que ha de produir en el poble cristià el Decret de la Sagrada Congregació del Concili sobre les disposicions requerides per a rebre amb freqüència i cada dia la Comunió Eucarística, publicat el dia 20 de desembre de l'any pròxim passat, i d'ordre de nostre Santíssim Pare, comunicat a tots els Bisbes de la Cristiandat.

El Sant Pare i la Sagrada Congregació del Concili per ordre d'ell, dintre de la simplicitat apostòlica amb què parla

sempre la Iglésia de Déu, han donat tal importància al Decret que tracta de la substància de la vida cristiana, que Nós creiem convenient excitar l'esperit de sacerdots i seculars, de tots els fidels de qualsevol condició i estat que sien, de la nostra estimada Diòcesi, perquè meditin humilment, i amb ànim d'aprofitar-se'n, la doctrina i ensenyança de l'indicat Document apostòlic, al qual fi, caríssims germans i fills, us havem volgut escriure algunes consideracions i reflexions piadoses.

II

JESUCRIST CURARÀ LA DEBILITAT MODERNA

Les persones dèbils han de menjar sovint i pendre aliment substanciós; si no, s'exposen a anar-se debilitant encara més cada dia, a caure malalts, venint, per conseqüència, la mort. Veureu cada dia pels diaris anuncis de reconstituents per a les naturaleses flaques; pels cantons dels carrers hi ha plantats cartells participant al públic específics contra l'anèmia o debilitat, tònics, vins, licors i substàncies de diferents classes per a fortificar les naturaleses pobres.

El gran mal del segle, estimats cristians, és la debilitat o anèmia, és a dir, la fluixedat. La fluixedat de cos i d'ànima és evident, i per això tothom en parla. Cadascú hi dóna son remei, cadascú en vol donar la seva explicació de quina és la causa d'aquesta decadència; però la gent no s'entén, i cada metge explica i aconsella un sistema diferent, i molt sovint el sistema de l'un és contrari al sistema de l'altre. L'un us dirà que lo millor és l'alimentació de carn, l'altre surt amb que lo més adequat i convenient a la nostra naturalesa és l'ús dels fruits i de llegums i verdures; l'un pondera que a l'hivern lo millor és anar ben vestit i folrat de roba de llana, l'altre que no hi ha res més convenient per a la salut que el vestir-se de roba de lli.

Però Nós no devem donar-vos regles, ni en sabríem, per a curar la debilitat corporal; som metges de les ànimes, i el nostre ministeri té per objecte curar la debilitat espiritual, la fluixedat de l'home qui fàcilment cau en la malaltia de les passions i vicis, a què és molt inclinada la nostra naturalesa humana. I les medicines i remeis que devem ordenar, el sistema de vida, l'aliment que devem aconsellar per a conservar la salut de l'ànima, per a l'honest benestar de la vida i obtenir després d'aquest món transitori l'eterna salvació de la nostra ànima immortal, no és cap específic, remei o substància que haguem d'inventar; nosaltres els cristians no reconeixem més que un Metge de les ànimes, qui és i serà Metge de totes les generacions humanes; per varietats que el món faci, la vida espiritual de l'home no podrà trobar altre Metge que el nostre, que és l'adorable Redemptor Jesús.

Els curanderos sempre abunden i sempre tenen seguidors. Surten nous específics, remeis i secrets, receptes per a portar la felicitat als homes i per a salvar al poble; però l'esperit es queda malalt, els sofriments i l'amargura del cor no minva, la felicitat interna no augmenta, i el terme de la vida queda més tenebrós que mai.

Per això no hi ha més remei que tornar a l'etern Metge de les ànimes, a Jesucrist Senyor nostre, únic consol, únic remei i única salvació de l'home. Sense ésser profeta tenim la seguretat de que els homes tornaran en si, que els passarà la febre, que ara domina a tanta gent, de cercar remeis nous, consols i felicitat de fira, quincalla vistosa de periòdics, oradors i literats; i que vindrà un dia en què, per sobre de totes aquestes vanitats desacreditades, Jesucrist Senyor nostre tornarà a ésser el Rei de l'esperit públic i el Metge universal dels homes.

La ciència, la indústria, el treball i el discurs de l'home trobaran indubtablement medis de suavitzar la vida corporal, de contrarestar les misèries de la humanitat que li augmenten així que es va fent vella; però el director espiritual dels homes, el metge, el conseller, el consolador, l'etern amic

de la humanitat i son aliment espiritual que satisfaci als esperits, el seu Pa substancial, quotidià i sempitern, no és, no serà, ni pot ésser altre que Nostre Senyor Jesucrist. Ell mateix ho digué: «Jo só el Pa de vida.»

III

L'aliment espiritual ha d'ésser l'Eucaristia

Nosaltres els cristians tenim una vida de l'esperit que és com el principi d'una altra vida més perfecta i eterna que esperem en l'altre món. I tota vida s'ha d'alimentar. Solament Déu no necessita aliment, perquè és Vida essencial, substancial, i origen i causa de tots els sers vivents. Sense aliment la nostra vida s'acaba prompte, i per això Jesucrist Senyor nostre, qui vingué al món per a donar-nos la vida sobrenatural, ens deixà també un aliment exquisit, nodritiu, deliciós i fortificant: la Sagrada Eucaristia, en la qual es conté la substància de la carn i de la sang, la humanitat i la divinitat del Fill de Déu i Fill excels de la Immaculada Verge Maria.

Aquest misteri del nostre aliment espiritual és el misteri generador de la pietat cristiana; és el més poderós focus de la vida sobrenatural, imprescindible, necessari, i sense ell la vida del cor es para perquè no hi ha circulació d'amor si no rebem infusió d'amor; com si no s'elabora la sang per medi de l'aliment corporal que ens sosté es para la circulació de la nostra sang i s'acaba la nostra vida. Per això els protestants enyoren el Santíssim Sagrament, no es poden passar sense ell, i no tenint-lo se'l fingeixen i s'enganyen a si mateixos per medi d'una comunió fictícia, que no és la comunió del Cos Sacratíssim de Nostre Senyor Jesucrist que ens uneix amb la Divinitat. Un vell sacerdot del nostre país qui havia exercit el ministeri parroquial a Anglaterra ens havia contat que moltes vegades un ministre anglicà que vivia en el seu

barri li havia demanat que el deixés anar a la iglésia per a pregar davant del Santíssim Sagrament.

Un bon aliment desperta l'apetit; i l'apetit de l'ànima, l'apetit del cor del cristià, del qui venera l'Evangeli, s'estimula d'una manera admirable amb el Pa de vida eterna que Jesucrist ens deixà per aliment. Qui més en menja més ganes té de menjar-ne; mai embafa, i ens comunica el goig i la força de la vida.

¿Com voleu que els primitius cristians aguantessin trescents anys de persecucions crudelíssimes, sense esperances humanes, durant molt temps, de que un dia veiessin la llibertat de la fe, si no hagués sigut aquest Pa celestial que els delectava i fortificava? ¿Qui penseu que vencé la potència i el gran talent polític de Bismarck, donant paciència i fortalesa al clero i fidels catòlics d'Alemanya, sinó la Comunió sacratíssima del Cos de Nostre Senyor Jesucrist, aliment de les ànimes cristianes? ¿I qui vencerà en definitiva en l'escàndol actual de França? Qui tornarà a fer la França cristiana? Lo que reanimarà amb la calor de la caritat cristiana a aquella nació illustre, avui desgraciada per haver-se apartat de Déu, serà la celestial Eucaristia, el Santíssim Sagrament, ànima i vida del Cristianisme. Sense la Sagrada Comunió no hi ha Cristianisme, perquè desapareix Jesucrist d'entre nosaltres, i Ell digué: «Jo estaré entre vosaltres fins a la consumació dels segles.» No hi ha doctrines, no hi ha teories, no hi ha sistemes, no hi ha escoles filosòfiques que hi valguin; lo que sosté el Cristianisme sobre la terra és el Santíssim Sagrament de l'Altar. Perquè el Cristianisme no és la doctrina de Jesucrist, com l'aristotelisme és la doctrina d'Aristòtil, o el platonisme és la doctrina de Plató; el Cristianisme és la vida de Jesucrist, que Ell ens comunica i ens infon; i, com un dels medis principals de la difusió de la seva vida en els homes, instituí el Santíssim Sagrament de l'Altar. Tancada aquesta font quedaria tancada la font de la vida sobrenatural, i s'estroncaria el corrent de la gràcia divina que sosté als homes en el combat de les seves passions, que els consola en la

tristesa del desterro i que els fortifica en les seves misèries i debilitats.

IV

La nodrició ha d'ésser freqüent

I com dèiem al principi, la necessitat de l'aliment es fa més sensible quan els homes són més flacs, quan l'esperit es debilita, quan vivim en una atmosfera viciada i perillem de caure en vicis i passions, que són les malalties de l'ànima. Aleshores havem d'anar ben alimentats espiritualment; si no, perillem de perdre la vida de l'ànima. En l'ordre espiritual estem ara en un temps de misèria i de fam. Els homes famolencs de tot fan plat, es multipliquen els espectacles, les modes del vestir converteixen als homes i dones en una mena de mones que es delecten en lo extravagant i ridícul, i molt satisfets es passegen revestits de sa pròpia insignificança, gasten en un vestit, en un espectacle, per a oir un cantant o cantanta d'anomenada, o per a contemplar qualsevol curiositat, una quantitat que moltes vegades no tenen i s'han de treure de la boca; les ruïnes de famílies, tant grosses com mitjanes i petites, que tan sovint es veuen, més que no pas de desgràcies sobrevingudes, són efecte de l'apetit desordenat dels plaers, dels goigs, de la delícia de la vida; i, no obstant, després d'haver consumit tot lo que tenien i no tenien per a delectar-se, queden tan famolencs com abans, amb un igual apetit desfrenat de delícies. El gloriós Sant Joan de la Creu, home d'una vida molt penitent i d'una doctrina admirable, d'uns apetits sublims i que coneixia molt les necessitats de l'ànima, i que la satisfacció d'ella sols pot trobar-se en Déu, deia que els mundans patien fam de l'esperit, perquè en lloc d'asseure's a la taula de son Senyor, a la qual Ell els convida, s'alimenten de les criatures, que són, deia ell, les engrunes que cauen de la taula del Criador.

I el gran Pare de la immensa família cristiana, el piadós Pontífex summe qui regeix avui la Iglésia catòlica, nostre Santíssim Pare Pius X, veient a les multituds afamades, cercant amb deliri pertot arreu l'aliment i el consol de la vida, sentint en si mateix la representació viva de l'adorable Pastor de tot el llinatge humà, Jesús Senyor nostre, alça la seva veu sobirana i, dirigent-la a tots quatre vents de la terra, els repeteix i recorda amb santa persuasió les paraules del diví Redemptor quan deia: [1] «Só Jo el pa viu baixat del cel; aquell que en mengi no morirà, perquè la meva carn és el pa que Jo daré per a la vida i salvació del món.»

L'aliment, per sa naturalesa, és generalment una necessitat quotidiana. Així ho trobem i contemplem en l'ordre material. Plantes, animals i homes per a sostenir el nostre organisme físic cada dia havem de nodrir-nos; fins el nostre esperit, les expansions necessàries, les converses amistoses i familiars que eixamplen el cor, les lectures agradables, les arts, els passeigs i la contemplació de les escenes de la naturalesa, tot lo que serveix per a mantenir la nostra vida intellectual o racional, ho havem de menester molt sovint si no volem perdre l'equilibri de les nostres facultats, tan convenient al nostre esperit com el concert dels humors al nostre cos.

I per a la nostra vida sobrenatural, Jesús, nostre dolcíssim germà, qui vingué de part de son Etern Pare a infondre en els homes, a qui prengué per germans, una participació de la vida divina, pel sosteniment d'ella, el pa que ha d'alimentar-la volgué que el mengessin cada dia, i per això a l'ensenyar als deixebles la pregària que havien de dirigir al Pare celestial, entre les seves peticions que els cristians tan sovint dirigim a Déu hi posà aquella: «El nostre pa de cada dia doneu-nos avui.»

1. Joan, VI, 10 i segs.

V

La voluntat de Jesucrist

Els Pares i Doctors de la Iglésia entenen que el bon Jesús en aquesta petició inclogué el pa de l'ànima i el pa del cos, i particularment el Pa eucarístic. Lo evident és que Jesucrist d'una manera claríssima ensenyà als seus deixebles que el pa de vida era Ell, que sense Ell no hi havia vida, i que la seva carn sagrada seria l'aliment necessari per a tothom qui volgués viure la vida immortal que Ell portava als homes. I aquesta interpretació es dedueix d'una manera invencible del mateix context de l'Evangeli, puix en el capítol VI de Sant Joan llegim que els jueus quedaren molt admirats d'una cosa tan nova i tan estranya de que haguessin d'alimentar-se per a viure espiritualment de la carn del Messies, i Jesucrist torna a repetir la mateixa ensenyaça i quan els qui oïren el seu sermó disputaven sobre aquest punt, Jesús ratificà la seva sentència i l'explanà dient: «En veritat us dic que si no mengeu la carn del Fill de l'home i no beveu la seva sang no tindreu vida en vosaltres.» Els deixebles quedaren escandalitzats i murmuraven de les paraules del Mestre, dient que no es podien sentir. Ho entenien d'una manera material, i per això els diu: «L'esperit és el que vivifica, el sentit carnal no serveix per a entendre aquest misteri; les paraules que Jo só dit són esperit i vida.»

La predicació d'aquest misteri de la fe fou tal vegada el punt més crític de les predicacions del diví Salvador. I és perquè constitueix l'essència de la vida cristiana. Una gran part dels deixebles, a l'oir aquesta predicació del misteri eucarístic, abandonà, deixà de seguir al Mestre celestial, fins al punt que, dirigint-se als dotze Apòstols, els diu: «¿I vosaltres també us en voleu anar?» I aleshores és quan el gloriós Sant Pere, qui havia d'ésser la pedra fonamental de la fe catòlica, respon amb aquella sublim i afirmativa admiració: «Senyor, a qui anirem? Vós solament teniu paraules de vida

eterna. I nosaltres havem cregut i conegut que Vós sou el Crist, el Fill de Déu.»

Es tractava del Pa de vida, del gran misteri de la comunicació entre Déu i l'home, de la infusió d'una virtut sobrenatural en la nostra miserable naturalesa, d'una substància divina i fortificant que havia de servir d'aliment a l'home viador mentre fa son viatge per aquesta vall de llàgrimes, significada en els temps antics pel mannà qui mantingué al poble d'Israel en la travesia del desert per a arribar a la terra promesa; pel pa misteriós que fortificà al gran profeta Elias en aquella lluita heroica contra els ídols per a sostenir la creença en un sol Déu Totpoderós, Criador del cel i de la terra, contrariat i perseguit de mort per una reina impia i malvada; es tractava de que quedés assentat fins a la consumació dels segles, a través de totes les innombrables i movedisses generacions humanes, la veritat de l'aliment sobrenatural, de la Substància divina, del Pa de vida constituït per un sagrament de la institució del qual posseïm acta indestructible, i que la Iglésia nostra Mare conserva com el tresor més sublim i deliciós de tot el sagrat dipòsit que li confià el Fill de Déu. Per això disposà la Providència que la contradicció dels deixebles i les llargues explicacions del Mestre donessin tal relleu al misteri sagrat de la Comunió del Cos de Jesucrist, que la seva institució resultés evident i incontestable, sense que mai ni l'heretgia ni la impietat hagin pogut ofuscar la llum de la paraula de Jesús, que il·lumina el més adorable dels nostres misteris.

VI

La tradició de la Iglésia

La història de la pietat cristiana té els seus alts i baixos, com la història de la Iglésia té els seus conflictes, com la història geològica del món té sos cataclismes, com la història de la nostra ànima té també les seves revolucions; però hi ha

sempre en tots aquests casos un fil invisible que lliga i manté la unitat; i per això ara nosaltres entre el transcendental Decret de Pius X, destinat a exercir una influència màxima en la vida espiritual dels cristians moderns, i el costum dels cristians primitius, que cada dia s'alimentaven del pa de vida eterna, el Santíssim Sagrament de l'Altar, hi trobem un fil conductor de la pietat i devoció dels fidels deixebles de Jesucrist en la perpètua ensenyança de la Iglésia sobre la utilitat de la Comunió freqüent i quotidiana feta amb les degudes disposicions, que el Decret objecte de la present Carta pastoral posa cuidado particular en fer evident, quedant clar com la llum del dia la perpètua ensenyança de nostra santa Mare la Iglesia en una matèria tan essencial i de transcendència en la vida espiritual del poble.

En efecte, sempre han cregut els cristians que la primera Missa i la primera Comunió fou en aquell dijous sant, d'eterna i venerable recordança, en què Jesús, abans de dirigir-se a l'hort de Getsemaní a fer oració esperant que l'anessin a prendre, per a començar la seva dolorosa i sacratíssima Passió, consagrà el pa i el vi convertint-los en la substància del seu Cos i de la seva Sang, i els distribuí com en una Comunió general entre els deixebles, dient-los: «Vosaltres fareu lo mateix en memòria de Mi.»

I des d'aleshores els cristians sempre han cregut que l'aliment espiritual que ha de sostenir les seves forces, és a dir, la seva virtut; que ha de delectar-los el cor dins de les tristeses de la vida, que ha d'unir a tots els homes del món qui professen una mateixa creença al voltant d'una mateixa taula, tots germans asseguts a la taula del gran Pare de famílies del llinatge humà, per a celebrar el convit de la fraternitat universal, que l'aliment que en ell se serveix el serveix el mateix Jesús, Sacerdot sempitern i universal del nostre llinatge, qui alimenta amb substància pròpia als qui son Etern Pare li ha confiat, per medi dels ministres de la seva Iglésia, quan celebren en tots els temples de la cristiandat el sant sacrifici de la Missa.

Perquè sempre els cristians han cregut que la sagrada Comunió de què espiritualment s'alimenten és una participació del sant sacrifici de la Missa, i la sagrada litúrgia sempre ho ha suposat així, i encara avui mateix, l'únic dia de l'any en què no es pot celebrar el sant sacrifici de la Missa, el dia del Divendres Sant, és també l'únic dia, es pot dir, en què està prohibit distribuir als fidels la sagrada Comunió, fora del cas de necessitat en què com a Viàtic s'administra als malalts per a fortificar-los en la seva crítica situació, a fi que el consol de l'esperit compensi els sofriments i dolors corporals a què estan subjectes.

I la universalitat d'aquest convit, el convit humà per excel·lència, que sols pot oferir-lo el gran Pare de famílies del llinatge, el trobem simbolitzat en l'Antic i Nou Testament. Isaïes ja el pronostica d'una manera simbòlica en aquella admirable profecia en què diu:[1] «El Senyor dels exèrcits donarà en aquesta muntanya *de la nova Sion*, a tots els pobles de la terra, un convit de menjars substanciosos, un convit de vins exquisits; en aquesta muntanya trencarà les cadenes que lligaven a tots els pobles i els filats que estaven parats sobre totes les nacions. I enfonsarà per sempre la mort, i el Senyor Déu eixugarà les llàgrimes de totes les cares, i esborrarà de tota la terra la ignomínia de son poble.»

I el mateix Jesús, nostre diví Mestre, amb un símbol de misericòrdia,[2] explicà al poble qui l'escoltava una gran cena, un esplèndid convit, al qual no volgueren assistir, encara que hi fossin convidats per l'amo de casa, els qui tenen el cor posat en les grandeses, en les riqueses i en les delícies del món; i aleshores mandà el Pare de famílies qui tenia preparat tan esplèndid convit, que son criat sortís pels carrers i places, i que cerqués tota mena de gent tarada: mendicants, coixos, baldats i cegos. El criat executà l'ordre i féu seure a

1. Cap. XXV.
2. Lluc, XIV.

taula a tots aquells desgraciats, i digué a l'amo: «Ja só complert la vostra ordre, però encara sobra molt de lloc.» I l'amo respongué: «Surt pels camins i empeny a la gent perquè vingui, a fi que s'ompli la casa.»

Aquest símbol o paràbola del Mestre diví és molt significatiu, i en ell hi veiem expressades dues condicions del convit eucarístic. La seva universalitat, en quant tothom hi és cridat, no sols els distingits, sinó també els esparracats; el desig del Senyor de que tothom entri al convit fins al punt de manar que li portin la gent. Així en aquella darrera cena pasqual digué als Apòstols: [1] «Amb gran desig desitjava sopar amb vosaltres en aquesta Pasqua.»

VII

El Decret del Papa

Per la universalitat del convit eucarístic pugna avui el papa Pius X. No solament hi crida a la gent qui viu una vida de perfecció, no solament als qui, congregats en un convent o corporació religiosa, dediquen tota la seva vida al cultiu de l'esperit, sinó que declara que hi vol a tota mena de gent, casats, comerciants i a tots els fidels, qualsevol que sia el seu estat o professió. Reprova altra vegada l'heretical doctrina qui sols admetia a la taula eucarística als qui estaven en un estat de perfet amor a Déu i purificats de tot defecte venial; declara que la disposició essencial per a combregar ha d'ésser la mateixa pel qui combrega cada dia que pel qui combrega cada setmana o cada mes, i allegant l'autoritat de sant Agustí i del Sagrat Concili de Trent, destrueix la falsa idea de que la Comunió sia com un premi reservat a les ànimes de grans virtuts i de molt alta vida; sinó que, al revés, la misericordiosa

1. Lluc, XXII, 15.

institució del Santíssim Sagrament la féu Jesucrist per a deixar-nos com un antídot o contraverí de l'aire empestat del món per a deslliurar-nos de les culpes quotidianes, per a preservar-nos de les mortals, per a pagar els deutes a la Justícia divina, per a consolar-nos de les tristeses del desterro i encendre el nostre cor en l'amor de la celestial pàtria.

Per aquesta raó el Sant Pare declara que cap cristià qui estigui en estat de gràcia, qui avorreixi sincerament el pecat, i qui amb recte fi, és a dir, no mogut per cap afecte terrenal o humà, sinó per vera devoció, vulgui, encara que sia cada dia, rebre la Sagrada Comunió, que ningú té el dret d'impedir-l'hi. No obstant, també manifesta que en aquesta matèria el fidel cristià no ha de guiar-se per son propi criteri personal, sinó pel dictamen del confessor, i a més declara que la reverència deguda al Cos sacratíssim de nostre Salvador Jesús exigeix abans de rebre'l una convenient preparació i després una reverent i devota acció de gràcies. Posades aquestes condicions, el nostre Santíssim Pare Pius X, atenent als perills de salvació en l'hora present i a la dissipació de l'esperit i disminució de l'amor de Déu en el cor dels cristians, exhorta amb gran afecte a tots els fidels de qualsevol estat o condició que sien a la Comunió freqüent i fins quotidiana, recordant la la pràctica de la Iglésia primitiva, la doctrina perenne de la Iglésia, l'ensenyança del Catecisme Romà *ad Parochos* i l'autoritat canònica del Concili de Trent; i Nós, volent seguir fidelment les disposicions de nostra santa Mare la Iglésia, per la present Carta exhortem a tots els fidels de la nostra jurisdicció a que corresponguin a la invitació, no sols del Sant Pare de la Iglésia catòlica, sinó també a la que personalment va fer en hora solemne Nostre Senyor Jesucrist cridant a tots els seus deixebles qui havien de venir al món, a la participació del seu Cos i Sang en la sagrada taula de l'altar.

Oir Missa cada dia, o almenys amb freqüència, i combregar en ella, veus aquí el medi segur de conservar-nos en la santa unió i caritat de Jesucrist. Ell és el nostre director espiritual, puix és el sacerdot summe del llinatge humà i la

sagrada Comunió és el medi que ens exhorta a practicar, quan diu: [1] «Qui menja la meva carn i beu la meva sang, ell habita en Mi i Jo en ell.» Que major delícia que viure units amb Jesucrist! Tota gràcia i santedat ens ha de venir per Jesucrist, no hi ha altre medi que Ell; per lo qual, com més íntima serà la nostra unió, major serà també la participació de la seva gràcia i santedat, i la unió sacramental de l'Eucaristia és el medi solemnement intituït pel Salvador per a unir-se amb nosaltres.

VIII

Prescripcions del Bisbe

Per lo qual, desitjant que els nostres feligresos s'aprofitin de la inefable gràcia de Jesucrist que reben tots aquells qui combreguen dignament, i que regni entre els amics del bon Jesús del nostre bisbat, de qualsevol estat o condició que sien, la plenitud de la vida espiritual, de la qual veiem un exemplar en els cristians dels primitius temps de la Iglésia, qui, alimentats cada dia amb el pa de vida eterna, eren l'admiració del món per la santedat de la seva vida, exhortem a tots els sacerdots a la reflexió sobre el Decret de la Sagrada Congregació del Concili, objecte de la present Carta, i de les seves oportuníssimes notes, a fi que, sadollats de la seva doctrina i revestits aleshores de l'esperit de la Iglésia, treballin tots en la renovació de l'esperit cristià mitjançant la freqüència de la Sagrada Comunió, sempre amb les condicions i circumstàncies marcades en el Decret pontifici. Els confessors sempre han sigut els qui més han contribuït a la restauració piadosa de la societat cristiana. Exemple admirable és d'això el gran confessor i sacerdot Sant Felip Neri.

1. Joan, VI, 57.

Un sacerdot en la santa direcció de les consciències és un instrument de major eficàcia pel sosteniment de l'esperit de Jesucrist entre els homes, que no pas un periodista de gran potència. Creiem en l'eficàcia de les controvèrsies i propagandes escrites, però molt més creiem en l'eficàcia del sant exercici del ministeri sagrat. Aquest és el qui ha rebut del Mestre diví l'encàrrec de difondre entre els homes el *bonus odor Christi* que preserva al llinatge humà de l'empestament del pecat.

Tots els grans sants moderns enviats per Déu a la seva Iglésia per a sostenir als homes en l'amor de Jesús, nostre Salvador, tots ells han sigut confessors i directors piadosíssims i discrets d'ànimes, i el *pusillus grex* que ells cultivaven era com un llevat escollit que assaonava tota la massa del poble cristià. El mal es difon perquè excita les nostres inclinacions pervertides pel pecat original; però el bé s'estén d'una manera admirable, perquè la naturalesa humana, encara que estigui viciada, conserva, no obstant, les excelses aspiracions que li donà el Criador i que fortifica la gràcia del nostre Redemptor Jesús. I la sagrada Comunió és una substància divina que, presa degudament, constitueix un aliment espiritual, una delícia i un preservatiu per a salvar les ànimes de la seducció traïdora del pecat.

Procureu, doncs, tots vosaltres, caríssims cooperadors nostres en el ministeri de salvació, amb prudència, suavitat i fervor preparar als cristians per a la Comunió freqüent i quotidiana corresponent a les ensenyances de nostre Santíssim Pare Pius X, Pastor universal del poble cristià; i aleshores la vostra paciència, la vostra virtut i el vostre zel obtindran, en el dia del passament de comptes, el premi promès a aquells qui haurant fet fructificar el talent, la facultat o ministeri rebut pel gran Pare de famílies qui no l'han mantingut ociós, sinó que amb sa diligència l'han fet créixer, multiplicant així la riquesa de la Casa de Déu: és a dir, que amb son treball i amb ses oracions han fomentat la santedat i la perfecció cristiana entre els fills de la santa Mare Iglésia.

I vosaltres, caríssims fills, a qui Déu ha cridat a la seva Iglésia perquè visquéssiu en contínua companyia i dolça intimitat amb son Fill Unigènit, Jesús, el gran amic dels homes, oïu la veu amorosa i paternal del Romà Pontífex, i dòcils a les seves ensenyances, vivint com verdaders deixebles del Mestre diví, procureu alimentar-vos sovint, i els qui bonament puguin fins cada dia, amb el Pa de vida eterna qui sosté les forces de la nostra ànima en el camí d'aquest desterro de la vida terrenal, aliment dolcíssim i substanciós, consol de l'esperit contra les amargures que tots havem de sofrir, i purificador de les consciències, que expelleix dels cors rectes les impureses, que mentre estem en aquest món penetren fins en l'esperit dels homes de bona voluntat. Si voleu disfrutar de salut espiritual, si voleu assegurar la vostra eterna salvació, no teniu més remei que alimentar-vos d'aquest Pa celestial; recordeu-vos de les paraules de Nostre Senyor Jesucrist: [1] «Qui menja d'aquest Pa tindrà una vida immortal.»

I ara Nós, volent complir les ordenacions de la santa Mare Iglésia dictades en diferents temps i d'ordre de nostre Santíssim Pare Pius X per medi de la Sagrada Congregació del Concili en el Decret de 20 de desembre de 1905, ampliades, ratificades, solemnement promulgades i comunicades a tots els bisbes de la Cristiandat ordenem lo següent:

1.º Recomanem al zel del molt illustre senyor Vice-Rector del nostre Seminari el compliment de la voluntat pontifícia de la pràctica de la Comunió freqüent o quotidiana entre els joves qui aspiren a l'estat eclesiàstic, no solament per medi de la lectura i explicació del Document pontifici, sinó amb la perseverant excitació a la pietat i a la pràctica de l'amor a Jesucrist dels qui aspiren a ésser ministres seus.

2.º Els reverends Rectors de les iglésies de la Diòcesi no solament donaran compte als respectius pobles del Decret i l'explicaran oportunament, sinó que procuraran també ex-

1. Joan, VI, 59.

plicar-lo, adaptant-se a la seva capacitat, en les escoles de nois i noies on hi assisteixin els qui ja han combregat. I lo mateix faran en les escoles dominicals o altres centres catòlics on pugui ésser de profit.

3.º També faran una plàtica sobre aquesta matèria, els dits reverends Rectors, a les associacions piadoses, com són: congregacions, confraries, piaunions de la seva demarcació; i si tinguessin aquestes piadoses associacions directors o prefectes, també en lloc del Pàrroco podran ells fer una instrucció doctrinal sobre el Decret pontifici.

4.º Existint en aquesta Diòcesi diferents societats públique de caràcter catòlic, exhortem als Consiliaris d'elles qui ho judiquin oportú, que reuneixin junta general de socis, i per si mateixos o per altre eclesiàstic que judiquin d'idoneïtat per a aquest fi facin una explicació del Decret del Papa, a fi que en lo possible la doctrina de la Iglésia sobre un punt de tanta transcendència en la vida cristiana i en la santificació individual arribi a coneixement de tothom.

5.º Els Capellans-confessors de les Comunitats de Religioses explicaran a aquestes també el Decret pontifici, procuraran que es guardi un exemplar de la present Carta en la Casa respectiva, i que es compleixi la disposició de llegirse cada any en Comunitat dins de l'octava del Corpus Christi el Decret que ve a continuació, fixant-se especialment en l'article que es refereix a les monges.

Vos escrivim en uns dies, caríssims, en què l'esperit cristià es dedica a contemplar el forn roent en què es va coure aquest Pa de vida eterna, el Cor de Jesús, en els dies de la seva sacratíssima Passió, quan, portat d'una mena de deliri amorós envers els homes, al veure al voltant seu en la taula, la nit de la Cena, als seus deixebles els digué: «Amb gran desig desitjava menjar amb vosaltres en aquesta Pasqua», i aleshores els donà el Pa de vida eterna cuit en el forn d'un sublim amor.

Que aquesta Pasqua tan desitjada per l'amorosíssim Jesús es perpetuï en la Iglésia catòlica, que sia, el seu Cos sa-

cratíssim sagramentat, el sempitern aliment dels homes creients a fi que, al sortir de la vida terrenal, sien introduïts en l'etern convit de la Glòria.

Amb aquest fi implorem humilment la intercessió de la Immaculada Verge Maria, en les puríssimes i virginals entranyes de la qual l'Esperit Sant pastà el Pa de vida destinat a l'aliment espiritual del poble cristià; i puix firmem la present Carta en la festa de les Dolors de Maria, que és com un misteri de Passió, contemplant-la al peu de la Creu, oint la veu de Jesús pròxim a expirar, que li recomana ens prengui per fills, obligada, de consegüent, a exercir amb nosaltres l'ofici de mare, li demanem que obtingui de Déu Senyor nostre la ratificació, la confirmació i el compliment dels nostres desigs i de la Nostra Benedicció, que a tots vos enviem en nom del Pare †, del Fill † i de l'Esperit Sant †. Amén.

Vic, 6 d'abril, festa de les Dolors de Nostra Senyora, de 1906.

EL MISTERI DE LA SANG, O SIA, MÀRTIRS I ANARQUISTES *

SUMARI

I. Glorificació d'un Màrtir.
II. El Martiri dins de la jerarquia divina i humana.
III. Els homes de la Veritat i els homes de la Mentida.
IV. Jesús i l'Anarquisme es contraposen com un Sí i un NO.
V. Virtut de la Sang segons l'instint humà i segons la Revelació.
VI. La Sang de Jesucrist.
VII. El Martiri en la jerarquia de l'amor.
VIII. Eficàcia i fecunditat del Martiri.
IX. Els Màrtirs i els Anarquistes.
X. Glorificació del Martiri en nostres dies.

* Pastoral escrita de retorn de Roma per les festes de la beatificació del màrtir, fill del bisbat de Vic, P. Pere Almató, que van tenir lloc pel maig del 1906. El contrast del màrtir de la fe i de l'anarquista inspira aquest document, les primeres anotacions del qual, segons el doctor Marian Serra i Esturí, company del Prelat en el viatge a Roma, sembla que són preses al tren mateix, en moments que la ploma episcopal se sent impulsada a escriure.

NÓS, EL DR. D. JOSEP TORRAS I BAGES, PER LA GRÀCIA DE DÉU I DE LA SANTA SEDE APOSTÒLICA BISBE DE VIC

Al Clero i fidels de la nostra Diòcesi, salut i pau en Nostre Senyor Jesucrist.

Sine sanguinis effusione non fit remissio.

«Sense efusió de sang no es fa la remissió.»

(HEBREUS, IX, 22.)

I

GLORIFICACIÓ D'UN MÀRTIR

CARÍSSIMS:

En una Carta pastoral que us escrivírem el dia 10 de desembre últim us participàvem la pròxima beatificació d'un paisà nostre, el benaurat màrtir Pere Almató, fill de Sant Feliu Sasserra.

Acompanyat d'una bona representació de la Diòcesi, assistírem ja a la solemne beatificació, i ara, abans de celebrar-se els devots tríduums amb què inaugurarem en aquest Bisbat el culte públic del nostre paisà qui, mogut de l'amor a Déu i de l'amor al pròxim, per a illuminar als gentils amb la llum cristiana, donà la pròpia sang allà en les regions del Tonquín, just és que avui us dirigim la nostra paraula de Mestre de la fe en aquesta Diòcesi, ja que anem a celebrar la victòria de la fe que al morir obtenen els qui acaben la vida present amb el martiri.

Els qui amb Nós assistíreu a la solemne beatificació a Sant Pere del Vaticà, en aquella Roma i en el mateix lloc on exis-

teix el sepulcre de Sant Pere i Sant Pau, fonament de la Iglésia catòlica, de segur que com Nós mateix, allà en la companyia de cristians de tota la terra, de bisbes i sacerdots de tot el món, de gent de diferents llengües i desconeguts, i on tothom se sentia germà, de segur, diem, que allà tinguéreu una d'aquelles il·luminacions intel·lectuals que el Senyor envia als seus fidels adoradors, i en el vostre enteniment i en el vostre cor rebéreu una sublim lliçó de la Iglésia universal, catòlica, fundada per Nostre Senyor Jesucrist i destinada a salvar les ànimes dels homes de totes les generacions fins a la consumació dels segles.

Perquè en aquell rigorós i solemne examen del nostre paisà, en virtut del qual el tribunal de la Iglésia declarà màrtir de la fe al Beat Pere Almató, en aquella sentència llegida solemnement en nom del Sant Pare davant d'una immensa multitud, l'heroi de la fe vivificà la fe dels nostres cors, i la santedat del confessor de Jesucrist encengué en les nostres ànimes el desig de la santedat.

La Llum divina presentà aleshores als nostres esperits la Iglésia catòlica com una immensa escola de santedat a la qual són cridats tots els homes de la terra. Perquè, a més de l'ensenyança externa i pública que davalla de la càtedra del Pescador de Galilea, del Summe Sacerdot de la humanitat cristiana, del Romà Pontífex, llaç d'unió entre tots els creients i garantia de veritat en les nostres creences pel do de la infal·libilitat en les seves ensenyances que li comunicà el Verb etern fet home; hi ha en la Iglésia catòlica una il·luminació interna, la gràcia sobrenatural, un moviment personal promogut per l'Esperit diví en el cor de l'home i que l'estimula a una vida superior i d'unió amb Déu omnipotent mitjançant Nostre Senyor Jesucrist. Nosaltres els homes som un no-res, un vas fràgil, però aquest vas fràgil pot omplir-lo l'Esperit Sant i comunicar-li una mena d'omnipotència. Els homes som susceptibles de la santedat i de la maldat, som capaços de tot, d'una virtut divina i d'una malícia diabòlica.

Contra l'escola del diable vingué Jesucrist a establir l'escola de la santedat, i allà en el Vaticà, sobre la tomba dels sants Apòstols, contemplant la càtedra de Sant Pere, de la qual, com que derivessin els caps i patriarques de l'esperit de santedat en les diferents generacions humanes, contemplant aquelles admirables estàtues d'homes i dones heroics, qui volten la immensa Basílica, fràgils com nosaltres, i qui, no obstant, s'elevaren per ses obres, aproximant-se al mateix Déu, conformant-se amb el seu Unigènit fet home, Jesús Redemptor, com deixebles fidels; allà el cristià humil sent l'aspiració divina a la santedat de la vida, i per això la Iglésia nostra Mare des d'aquell lloc proclama com a exemplars dels homes a aquells a qui ha judicat dignes de l'honor dels altars.

Oh santedat!, honor del llinatge humà, salvació del món, desconeguda i mofada dels homes carnals i apreciada i admirada dels humils, virtut i potència de Déu, que es manifesta en els homes escollits, qui són els que a si mateixos es desprecien i sacrifiquen; els verdaders magnànims que un dia judicaran al món, bellesa imponderable, invisible als ulls carnals i delícia dels pobres d'esperit, dels pacífics, dels qui tenen fam i set de justícia, dels misericordiosos i de tots els qui tenen el cor net.

II

El Martiri dins de la jerarquia divina i humana

Entre la santedat i la jerarquia hi ha una íntima connexió, perquè la santedat, en l'ordre absolut i etern de les coses, és pròpiament la que dóna a cada ser la categoria d'una major o menor elevació dins la gradació de l'univers.

En tot lo existent hi ha jerarquia; tota la creació constitueix una immensa jerarquia, fins en els elements físics que componen el món material, i la destrucció de la jerarquia

significaria un desfer-se el món, significaria el caos, la confusió i l'anihilació. Per això avui en que l'heretgia moderna, anant contra el principi jeràrquic, ha suscitat entre els homes la secta dels socialistes i anarquistes, veiem a la societat civil amenaçada de ruïna, i l'estrèpit de les bombes que vomiten la mort contra els pacífics ciutadans, no són altra cosa que els cruixits de la comunitat humana que va trencant els llaços que mantenien organitzada i unida la jerarquia transitòria i imperfecta, però necessària del món.

Al cim de tota la jerarquia, presidint a l'univers de les criatures visibles i invisibles, espirituals i materials, racionals i instintives, hi ha aquell Ser Omnipotent i etern, a qui l'antic profeta,[1] en un transport sobrenatural de son esperit, oí que les angelicals milícies adoraven aclamant-lo: Sant, Sant, Sant. Perquè aquest Ser primer i omnipotent, Font de vida, és el principi de la jerarquia i de la vida, de la vida en tots els seus ordres, de la vida animal i de la vida racional, de la vida espiritual i de la vida sobrenatural, i ho és d'una manera tot particular de la jerarquia i de la vida de la santedat.

Sant, Sant, Sant. Aquesta aclamació l'home la pronuncia davant dels grans espectacles de la naturalesa, en els horrorosos cataclismes del món, en les desfetes revolucionàries, quan, trencats els frens socials, veiem a la humanitat en confusió i desordre, sentint la necessitat de Déu, principi de tota jerarquia, i reclamar-lo, com en la Revolució francesa, per boca de Robespierre, com una existència necessària i benèfica per totes les altres existències. Però la santedat divina, on resplendeix d'una manera més visible, on es veu més evidentment a Déu com Font de vida santa, és en els homes sants. El cel i la terra proclamen la glòria de Déu, però enlloc Déu es manifesta més admirable que en els seus Sants.[2]

I aquesta glòria seva el Senyor ha volgut que resplendís en aquesta terra nostra, escollint al fill del metge de Sant

1. Isaïes, VI, 3.
2. Psalm LXVII, 36.

Feliu Sasserra, de la pacífica i bella comarca del Lluçanès, com un vas d'elecció en el qual vessà les excel·lències de la seva gràcia, cridant-lo a ministre de l'Evangeli, a testimoni de la seva religió sagrada i a víctima sublim de l'amor sobrenatural al pròxim.

Tota víctima s'emporta l'admiració i la simpatia dels homes de cor noble; però les víctimes de l'amor constitueixen el sacrifici més excels que la humanitat celebra i alaba i té com son principal honor. No hi ha home honest, no hi ha cap esperit recte qui no senti grans afectes per aquells, que sempre n'hi haurà en el món, qui se sacrifiquen per la família, víctimes de l'amor a la família. No hi ha home qui conservi els sentiments naturals que no tingui com un heroi a aquells qui se sacrifiquen per la pàtria, qui es fan víctimes de l'amor a la pàtria. No hi ha persona instruïda qui no senti admiració per aquells homes estudiosos qui, portats d'un amor sincer i pur a la ciència, se sacrifiquen per ella i vénen a ésser com una víctima de la ciència. I per sobre de totes les víctimes de l'amor i com el sacrifici més sublim de la humanitat, i com principi i arrel i manantial de l'amor que voluntàriament se sacrifica i comunica una virtut sobrenatural a tota víctima, i sacrifici d'amor, sempre ho serà el sacrifici del Verb de Veritat, qui, mogut de l'amor, es féu home i vingué al món per a il·luminar-lo, i allà en el cim del Calvari volgué morir per la salvació de tots.

I el gran Sant Tomàs [1] ensenya que tots els sacrificis humans, que el sacrifici per la pàtria, que el sacrifici per la ciència, que tots els sacrificis que, mogut per l'amor, l'home practica, poden elevar-se a la categoria del martiri, a l'esfera divina, si el mòbil és diví, és a dir, si el mòbil de sentiment particular, humà, d'afecte o curiositat personal s'enlaira a l'amor sublim de Déu, font de vida universal, principi necessari de totes les coses i fi absolut de la universal creació.

1. 2-2, q. 124, a. 5.

I volem, caríssims, que noteu un fet de molta actualitat. Avui hi ha homes qui, portats d'un verdader furor, d'un entusiasme fanàtic per a executar els sus projectes de transformar la societat humana, és indubtable que tenen un valor admirable, com Satanàs, son cap i príncep, és admirable també, puix exposen la seva vida i fins l'entreguen per a executar els seus designis. Però els tals no es guien, no són moguts per l'amor; no estimen la família, no estimen la pàtria, i encara que ells es glorien d'amants de la ciència, no és de la ciència de la veritat, d'aquella noble aspiració humana qui cerca regir-se sempre pels principis que la humanitat, tant cristiana com no cristiana, en tots els temps de la història ha considerat essencials a la societat. Foren ja qualificats i profetitzats admirablement per l'apòstol Sant Pau[1] quan digué que tal classe d'homes era *sine affectione*; és a dir, que en els seus cors no hi havia el sentiment de l'amor. D'aquí és que aquesta secta vol destruir la font i manantial de l'amor. Vol destruir a Déu, Amor essencial i infinit, estímul de les ànimes, aspiració dolcíssima i fecunda de tot cor noble, font inestroncable dels afectes que constitueixen la vida afectiva del nostre llinatge.

El socialisme ateu extirpa tots els afectes humans; així com un cranc que surt a una persona, encara que sia de complexió robusta, li destrueix els teixits corporals, així també el socialisme ateu extirpa les grans afeccions humanes, els més nobles sentiments del nostre llinatge i, de conseqüent, tira a destruir la família, anullant la santa unió de l'home i de la dona per medi del matrimoni, i amb la dissolució del del matrimoni porta la desolació de la societat, escarneix la pàtria i la nega, contrariant un sentiment natural de l'home, es mofa de la llibertat dels ciutadans i vol establir una tirania de l'Estat fent dels homes, qui han rebut de Déu, son Criador, el do inestimable de la llibertat, uns esclaus uniformats baix

1. Timoteu, III, 3.

el fuet del representant de l'Estat, qui seria amo de la vida i de la hisenda dels seus súbdits.

Mai com avui, caríssims, s'havia vist tan clarament i tan pràcticament posada en evidència l'ensenyança de les Sagrades Escriptures, dels Pares, Doctors i Sants de la Iglésia, qui perpètuament i per divina revelació han ensenyat que Satanàs és enemic del nostre llinatge i homicida des del principi.[1] Els seus deixebles actuals amb paraules eloqüents i amb fets evidents clarament ho diuen, i se'n fan com un honor i es declaren profetes de destrucció i d'anihilació social. I els qui són moguts per l'esperit de destrucció i d'odi, prediquen doctrines d'odi i de destrucció i executen fets abominables portats per un avorriment inefable envers el llinatge humà, matant i ferint a les multituds d'homes amb enginys científics, que suposen estudi, als tals qui són criatures apassionades i cegues, els seus col·laboradors literaris els exalcen i dignifiquen i els presenten com un honor del llinatge humà i dignes d'ésser col·locats en la categoria dels herois.

III

Els homes de la Veritat i els homes de la Mentida

Satanàs és el pare de la mentida, i Jesucrist és el Verb de Veritat. Entre la Veritat i la mentida, com entre les tenebres i la llum, no pot haver-hi conciliació; i els deixebles de la Veritat perpètuament havem de fer guerra a la mentida. I avui veiem l'apoteosi de la mentida, un culte d'ella literari, artístic, filosòfic i social. La mentida té una certa grandiositat, com tot lo que és buit, perquè dins de lo buit no es pot to-

1. Joan, VIII, 44.

par amb res, i exerceix sobre les ànimes flaques la fascinació de l'abisme, de l'espai buit. La mentida és una veritat corrupta; la veritat pura és el menjar dels déus, i per això la Veritat deïfica, i és impossible estimar a Déu i al mateix temps la mentida. L'amor purificant de la Veritat, de Déu, dóna a l'ànima de l'home una sublim simplicitat: per això la simplicitat d'esperit és el distintiu dels grans sants, així sien homes senzills i populars, com un Sant Francesc, o doctors i homes de vida literària i de gran societat, com un Sant Tomàs d'Aquino. Aquests esperits sublims i delicats no poden viure més que en una puríssima atmosfera de Veritat, allí es dilaten, s'engrandeixen i es deïfiquen; els esperits grollers, pervertit el pur apetit de la veritat, desviats d'ella i desfrenats sos instints, es delecten amb la mentida, la tomben i giren per tots els indrets, perquè ella és multiforme com les ombres, puix la falsedat és com una ombra de la veritat i aquestes ombres de formes fantàstiques els encisen, els sedueixen i els desperten un verdader deliri. El gran Apòstol de la gentilitat, Sant Pau, ja descriu aquest desfici insadollable que pateixen els amants de les ombres; Sant Joan, l'apòstol de l'amor, ja escriví que, havent vingut al món el Verb per a portar la llum, els homes més s'han estimat les tenebres que no pas la llum...

La veritat és un gran estimulant de l'esperit, però també ho és la mentida. És la mentida un estimulant insadollable i corrosiu: per això Satanàs, avorrint la veritat, de des sa caiguda cerca la satisfacció que mai troba; és un esperit pertorbat qui corre per fora de camí, qui cerca repòs i sens fi el cercarà. L'enteniment i el cor sols poden reposar en la veritat.

Aquells perversos reprovats que les llegendes populars ens conten qui corren desesperats i volten pels aires, en perpetus círcols, sense que puguin deturar-se, són un magnífic símbol d'aquells esperits qui, apartant-se de la veritat, s'adhereixen a la mentida, els quals per tota l'eternitat no trobaran repòs i sempre seran mentiders.

Quan l'home creu en la veritat reposa: per això escriví l'apòstol Sant Pau: [1] «Entrarem en el repòs nosaltres qui hem cregut.» Sense fe, sense la creença en la Veritat, el nostre esperit no pot reposar, li falta base o fonament, i sense fonament no hi ha edificació que pugui sostenir-se. Hi ha avui dia un mot que els periòdics han fet de moda quan tracten dels anarquistes, i aquest mot té una propietat de significació admirable. Als anarquistes els tracten de desequilibrats. En efecte, pateixen un gran desequilibri; però aquest desequilibri, com tot desequilibri, prové de falta de base sòlida, de que no tenen l'esperit ben assentat. Tot pecat és un desequilibri. Quasi podem dir que tots els heretges han sigut grans desequilibrats; en contraposició quan Jesús volgué fundar la seva Iglésia, son primer cuidado fou procurar l'equilibri de l'etern edifici, i per això el fundà sobre pedra. La Pedra, la roca, és Crist, diu Sant Pau, [2] perquè Ell és el Verb de Veritat, la Paraula substancial que volgué Déu en la plenitud dels temps parlar al llinatge humà, perquè aquest, en ses contínues mudances i alteracions fins a la fi dels segles, no perdés l'equilibri i fos el ritme de la vida humana, que ha de resultar més admirable i més adorable quan més fortes sien les sotragades i commocions del cos social.

En la història humana, caríssims, tot passa i succeeix per a major glòria del nostre amable Jesús; i els anarquistes actuals resulten uns apologistes involuntaris, però eloqüentíssims, d'aquelles paraules del Senyor: [3] «Aquell qui no cregui es condemnarà.» Perduda la fe, ells no saben com explicar-se el fet social, la jerarquia, la propietat, el matrimoni. És cert que el dret natural explica la necessitat d'aquestes institucions, i demostra que són una exigència de l'actual estat dels homes; però l'harmonia d'aquestes institucions, les lleis de la seva dinàmica espiritual i sa finalitat transcendental sols queden explicades per la llum cristiana. D'aquí ve que els anar-

1. Hebreus, IV, 3.
2. I Corintis, X.
3. Marc, XVI, 16.

quistes, qui rebutgen la nostra creença, condemnen a mort a la societat actual; i la dissolució social, la condemnació, que els doctors de la secta han pronunciat amb la divulgació d'idees dissolvents, ells amb bombes i explosius volen executar-la. Perduda la fe, la societat orgànica tal com l'han constituïda els segles, queda condemnada a mort; i els deixebles d'aquestes sectes mortíferes, amb un valor i resolució que significa que no són pas homes vulgars, ells mateixos sovint es condemnen a mort, perquè han rebutjat la creença, i la seva condemnació serà eterna, víctimes de l'orgull.

Havem de confessar-vos, estimats diocesans, que algunes vegades havem pensat que aquests homes desesperats i enemics de la societat i del llinatge humà, si haguessin sentit en son cor i en son enteniment la doctrina celestial de Jesucrist, haurien sigut homes capaços de sacrificar-se pel servei del seu pròxim, així com ara sacrifiquen als altres homes en ares d'unes aberracions impossibles i contràries al sentit comú i a la dignitat humana. La seva perdició i la perdició que ells maquinen contra la societat orgànica, que és lo mateix que dir vivent, demostra que Jesús és l'únic Salvador dels homes.

IV

Jesús i l'Anarquisme es contraposen com un Sí i un NO

Jesús és, segons la lluminosa doctrina de Sant Pau,[1] un *Sí solemne, una afirmació* eterna, un *amén* inefable a la paraula i a la voluntat de Déu, i, de consegüent, dóna seguretat, equilibri i finalitat a l'ordre natural de les coses humanes. Jesús és la llei vivent de la humanitat, és l'exemplar de tot el llinatge; i Ell, com savi arquitecte, més encara que la disposició i la forma externa, li dóna son Esperit perquè visqui, i les

1. II Corintis, I.

contínues transformacions de la vida i les crisis que necessàriament porten els canvis de les edats no li facin perdre l'equilibri ni l'harmonia, que són l'externa manifestació de sanitat del ritme vital.

L'anarquisme és lo contrari de Jesús. És un *no* rodó com una bomba, una negació absoluta de tots aquells principis i sentiments que engendren l'organisme social, i una declaració de guerra contra l'ordre diví en la disposició natural de les coses humanes.

Contemplant, doncs, a Jesús i a l'anarquisme en el camp de batalla del món, els veiem clarament com el *Sí* i el *No*, com l'equilibri i el desequilibri, com l'harmonia i la dissolució, com la vida i la mort, com l'Home-Déu, vingut al món per a encaminar el nostre llinatge envers l'eternitat gloriosa, i el Príncep de les tenebres enemic del llinatge, homicida des del principi, qui vol separar a la criatura de son Criador; i que l'eternal Sabiduria deixà encara en el món perquè de la lluita resultés, usant un mot avui molt corrent, una selecció més perfecta del llinatge, i aquest quedés dignificat amb la glòria immortal d'una victòria difícil, però que té promesa una corona eterna.

La gran lluita espiritual és la més horrible de totes les lluites, Sant Pau, home heroic, se'n cansava, i com cada un de nosaltres l'ha de sostenir en son interior, tothom sap que la lluita dels esperits, entre esperits contraris, és pesada i plena d'angúnies, cruel i més difícil que no pas les lluites visibles i materials. La lluita típica, primitiva i contínua és la lluita dels esperits, segons ens ensenya la sagrada revelació i ens explica la sana filosofia. Una contraposició mecànica o una baralla de bèsties feres sols per figura pot anomenar-se lluita. L'activitat i la contradicció amb el fi de dominar constitueixen com l'essència de la lluita; i tota activitat i tot impuls d'intenció deriven de l'esperit, de manera que la lluita material i visible entre els homes és com una ombra externa, com una manifestació palpable d'una contrarietat i lluita espiritual que no veuen els ulls carnals, ni les intel·ligències ensopides,

però que tot home reflexiu veu claríssimament amb els ulls de son enteniment. Si de la humanitat se'n suprimia l'esperit, ja no hi hauria mai més ni màrtirs, ni anarquistes, ni propagandes de fe, ni lluites socials.

Els màrtirs són els herois de l'esperit, sacrifiquen el cos perquè prevalgui l'esperit. Jesús Senyor nostre vingué al món per a obtenir la difusió de l'Esperit de Déu en la humanitat, i ho logrà amb l'efusió de la seva sang. Aquest és el gran misteri amagat als homes des del principi del món, com ens diu Sant Pau; [1] però, no obstant, els homes sempre han cregut, d'una manera torta o d'una manera recta, que l'efusió de la sang tenia una virtut especial. És una llei que palpita en la consciència humana, és un principi que han sentit els gentils i els cristians, els anarquistes i els màrtirs, i que explica perfectament la revelació divina.

V

Virtut de la Sang segons l'instint humà i segons la Revelació

L'home *natural* té solament l'instint d'aquest gran principi; i per això, portat de la bestialitat i ceguetat de les preocupacions i passions, que amb tanta fertilitat broten en la nostra naturalesa degenerada, arriba a les aberracions dels sacrificis humans en els antics gentils, i en els nostres anarquistes arriba als horribles sacrificis collectius que en les grans solemnitats socials amb terrible pompa solen oferir a l'ídol de la ira, o, com ells diuen, a la justícia social.

La Revolució francesa féu de la guillotina una ara en la qual sacrificà moltes mils víctimes innocents i pures, com un

1. Colossesos, I, 26.

culte que tributava a la humanitat. Creia en la força expiatòria de la sang, i en son fanatisme cruel volia esborrar amb la sang lo que ella deia els delictes de l'antic règim. Aquella revolució i els nostres anarquistes són una reaparició de l'antiga idolatria, professen un culte idolàtric a les passions humanes; i tot ídol és, per sa naturalesa, sanguinari.

La forma idolàtrica és evident en els nostres anarquistes literaris; rebutgen l'adoració al Déu viu i omnipotent que Jesús ens ensenyà d'invocar com a Pare, voldrien tancar dins d'un immens parèntesi els llargs segles de cristianisme, i clarament manifesten son desig de desfer la humanitat, la societat humana, d'inventar una nova civilització, de fer un edifici sense tenir en compte la dinàmica social, és a dir, el dret natural per què s'han regit tots els pobles de la terra donant un salt enrera en la història del nostre llinatge. Quan, passat el deliri actual, els vinents estudiaran el nostre temps, a molts dels qui avui cultiven la literatura els inclouran més aviat en la història de les aberracions religioses i espirituals, que no pas en la història de la literatura humana. Ells es donen un cert caràcter sacerdotal, amb sos escrits volen suplantar la Bíblia, sabiduria divina revelada als homes i principi i regla de la civilització cristiana, i com sacerdots d'una divinitat falsa i cega alguns d'ells, no solament preparen els sacrificis humans, sinó que amb ses pròpies mans els consumen, creient-se executor d'una llei superior i absoluta.

Tal és l'home en estat de *naturalesa* a què molts polítics moderns volen reduir al ciutadà, despullant-lo de la gràcia cristiana, és a dir, secularitzant, com ells diuen, la comunitat humana, rebutjant tota influència sobrenatural. La gran heretgia que nega la necessitat de la gràcia, és a dir, de l'intern auxili de Déu per a la perfecció de la vida, i que la història de la teologia ens manifesta ses freqüents aparicions en la humanitat, constitueix l'error fonamental de totes les sectes i heretgies socials en la present crisi que passa l'esperit públic, principalment en les nacions qui, havent resistit l'heretgia quan es presentà en forma religiosa en l'època del pro-

testantisme, s'han deixat seduir per la impietat disfressada de política en els temps actuals.

La força d'expiació que sempre el llinatge humà ha atribuït a la sang, la idea del sacrifici, explica que a l'efusió de la sang en certs llocs i en certes circumstàncies se li atribueixi un poder de consagració. Un lloc en què s'hi ha vessat sang humana inspira reverència, i els pobles de vegades hi deixen les taques com un monument perenne. L'efusió de sang és una mena d'unció, i pobles i institucions consideren com un mèrit superior haver començat la seva existència amb un baptisme de sang.

Les quatre barres de l'escut de Catalunya la llegenda suposa que són vermelles de sang redemptora; els anarquistes seguen amb sang les seves utopies, pensant sense dubte que així les fecunden. Hi ha coses primitives, idees simplicíssimes en el nostre llinatge que són perpètues, perquè són manifestacions espontànies de la seva essència, el ressò de la Paraula omnipotent i creadora, sovint mal entesa. Les pràctiques supersticioses de què estava ple el llinatge humà abans de Jesucrist i que encara vigeixen i vigiran sempre en els pobles no cristians, és clar que signifiquen alguna cosa: signifiquen un instint, i tot instint humà respon a una veritat.

Una doctrina rubricada amb la sang del mestre és sempre respectable. Jesús en el Calvari, en la càtedra de la creu, espargí l'evangeli de salvació amb la seva sang. La Càtedra Romana, mare i mestra de totes les càtedres cristianes, fou espargida amb sang, no sols de Sant Pere, son primer Pontífex, sinó també amb la d'un gran nombre de successors seus. Quasi bé no hi ha càtedra episcopal que no hagi tingut aquesta unció de sang, i la que Nós ocupem, ja sabeu, caríssims, que encara no fa cent anys fou espargida amb la sang d'un illustre antecessor nostre, víctima de l'odi de les sectes que no pogueren resistir la força de la seva ploma apologètica.

El misteri de la sang, origen de tantes aberracions, és indubtablement una ombra monstruosa d'una gran realitat, d'un dogma sublim de la Religió, que Jesús realitzà clavat a la creu

quan convertí les pràctiques criminals i cruelíssimes de la superstició gentílica en les accions d'amor, d'alabança divina, de sublim satisfacció i de suavíssima santificació del sacrifici cristià.

L'apòstol Sant Pau explica la significació mística i profètica que tenia l'efusió de la sang en el poble hebraic; i lo que l'antic poble de Déu tenia per revelació divina, els altres pobles ho han tingut com per instint i pressentiment. El gran deute de la humanitat sols pot satisfer-se amb el preu de l'efusió de la sang. Sense efusió de sang, diu l'Apòstol,[1] no hi ha remissió. I parlant dels ritus i cerimònies del culte judaic, diu [2] que quasi totes les coses es purificaven per la sang. I tots els ritus, cerimònies i sacrificis de l'efusió de sang eren figura i representació d'aquell sacrifici sublim celebrat en el Calvari, on l'Anyell diví va ésser sacrificat i vessà la sang per a esborrar els pecats del llinatge humà, reconciliant als homes amb son Criador i establint aquella pau dels esperits, sòlida i santíssima, que havia pronosticat el Profeta quan digué: «La justícia i la pau s'han besat.»[3]

La sang de Jesucrist és la pau i la santificació dels homes; i tota la doctrina, tots els ritus i sagraments de la religió crstiana, consisteixen en una aplicació mística del misteri de la sang. Tota l'esperança i tots els medis de salvació depenen de la sacratíssima sang de Jesucrist, i com Sant Pau, perpètuament repeteix la Iglésia nostra Mare: «Sense l'efusió de sang no hi ha remissió; quasi totes les coses es purifiquen per la sang.» Tota la nostra religió, segons el llenguatge bíblic, és com un testament, com un pacte d'aliança entre Déu i els homes; Jesús fou el Mediador entre les dues parts i segellà l'acta de reconciliació amb la seva sang, donant-li d'aquesta manera un valor indestructible.

1. Hebreus, IX, 22.
2. Hebreus, IX, 18
3. Psalm LXXXIV, 11.

VI

La Sang de Jesucrist

Ell és el gran màrtir i testimoni de la Veritat, i l'efusió de la seva sang és la qui dóna valor a son testimoni i la qui consagrà perpètuament a la humanitat: és la unció sobrenatural del món. La sang de Jesucrist divinitzà al món, fundà la fraternitat universal i lligà tots els homes els uns amb els altres, i dels diversos pobles de la terra en féu un sol poble, que és el poble cristià. Veus aquí al ver fundador de la internacional sincera i sòlida, Jesús, nostre dolcíssim Redemptor, davant del qual no hi ha ningú que sia foraster o estranger, qui amenaça durament al qui fa diferència entre ric i pobre, i mana, baix pena de condemnació eterna, que tots els homes ens estimem com germans.

I en això consisteix la Iglésia de Déu, en aquesta unió orgànica de tot el llinatge humà, en la humanitat sobrenaturalitzada, com ha escrit un illustre teòleg modern; [1] i la sobrenaturalització de la humanitat s'efectua per l'efusió de la sang de Jesucrist. I aquesta efusió de sang la Iglésia místicament la reprodueix cada dia, perquè la humanitat l'ha de menester, i aquesta efusió quotidiana de la sang de l'Anyell immaculat constitueix la raó d'ésser de la Iglèsia. Tota la humanitat cristiana forma un edifici espiritual, i la lliga que uneix i junta els elements d'aquest edifici espiritual és la sang de Jesucrist. Per això, si fos possible l'abolició del sant sacrifici de la Missa, que és la mística efusió de la Sang de Jesucrist, preu de la nostra redempció i satisfacció a Déu pels pecats del món, la Iglésia quedaria dissolta; suprimida la lliga que junta els elements de l'edifici espiritual, aquest quedaria enrunat. Per això, el cor, representació del poble cristià, canta

1. Franzelin, *Thesses De Ecclesia Christi.*

cada dia amb clamor suplicant aquelles paraules: «Anyell diví, qui esborreu els pecats del món, tingueu compassió de nosaltres.» Mentre subsistirà el món, és a dir, fins que s'acabi el temps, fins que arribarà l'eternitat i s'acabarà la successió de les generacions humanes sobre la terra, es cometran pecats i delictes i Déu serà injuriat; i, per tant, la Iglésia, dipositària de les institucions fetes per Jesucrist, posseint l'admirable sacrifici instituït pel Redemptor la nit del Dijous Sant i consumat al Divendres sobre el Calvari, cada dia practica la mística efusió de la sang de l'Anyell immaculat que posseeix una immensa virtut satisfactòria i pacificadora, per a aplacar la Justícia eterna irritada pels pecats dels homes.

Seduïts pel Príncep de la mentida, els anarquistes cerquen també, en l'efusió de la sang, un calmant per a la irritació de les seves ànimes grolleres i desequilibrades. Sant Pau explica admirablement el misteri de la sang i determina els efectes oposats de la seva efusió. Hi ha efusió de sang que clama venjança a la Justícia divina; la sang crida sang. Un delicte excita altre delicte, i des del primer delicte a la terra comès pels nostres primers pares, com en la humanitat es van cometent una cadena interminable de delictes, el delicte no hauria trobat remei, el pecat hauria esclavitzat a l'home, si el Verb de Déu, Sabiduria eterna, no s'hagués encarnat, i amb la voluntària i misericordiosa efusió de la seva sang no hagués donat a l'home potestat de fer-se fill de Déu i divinitzar la seva vida.

Per això quan Sant Pau parla del pacte d'aliança convingut per Jesucrist com mediador entre Déu i els homes produint una sublim pau d'amistat, diu que la sang de Jesús clama des de la terra amb molta major eloqüència que no pas la sang del just Abel. Aquesta clamava venjança, i la de Jesucrist clama perdó, misericòrdia i pau, reconciliant entre si totes les coses i produint l'harmonia universal, que mentre dura el desterro de la vida terrenal és imperfecta i sols la veiem en esperit; però que a l'arribar l'eternitat, obrada la selecció del judici de Déu i renovada la humanitat i confor-

mada amb la perfecció de Jesús, l'home típic i exemplar, serà harmonia perfectíssima i sempiterna.

Jesús és la principal i essencial víctima del gran sacrifici d'expiació i de pau en el llinatge humà; però el seu sacrifici continua i es completa en els seus membres qui participen de la seva vida; i tots els homes havem d'acompanyar a Jesús en la passió, si volem participar de la seva glòria eterna. La vida consagrada al plaer no és una vida cristiana. Amb l'espasa del deure havem de sacrificar en nosaltres les grolleries de la vanitat i de la sensualitat, i fent prevaler l'esperit havem de consagrar la nostra vida a Déu. El món no vol oir aquestes doctrines i es tapa les orelles; i, no obstant, aquesta és l'única doctrina de salvació. El món avorreix als anarquistes i voldria extirpar-los; i, no obstant, el món i els anarquistes pateixen del mateix mal. Uns i altres adoren el mateix ídol, que és el plaer; el món li ofereix i consagra l'encens de tota classe de delícies i la satisfacció de totes les concupiscències, els anarquistes el sacrifici de la sang humana. En el culte idolàtric de la matèria sempre hi ha hagut aquestes dues menes de sacrificis, els desfrenats plaers i les crueltats sanguinàries. I aquest avui dia continua essent el culte de tots aquells qui rebutgen l'Evangeli de Jesús.

VII

El Martiri en la jerarquia de l'amor

Vos dèiem al començament d'aquesta Carta que existia una magnífica jerarquia de santedat, i que al cim d'ella i com a font i principi hi havia Déu omnipotent i etern, tres cops Sant, qui s'havia manifestat al món enviant-li sa Paraula sobirana i indefectible, qui s'encarnà i féu home per a restaurar la humanitat i constituir en ella l'excelsa jerarquia de la santedat.

El principi ordenador d'aquesta jerarquia és l'amor. L'home únicament s'enlaira per medi de l'amor. L'antiga idolatria no coneixia l'amor d'excelsitud que encomanà al món Nostre Senyor Jesucrist, però tenia una idea exacta, encara que material i grollera, de l'amor, i per això el representava amb ales, perquè comprenia que per aquest sentiment l'home adquireix una força de penetració; i Sant Tomàs el compara a la sageta, que, segons és la força que la impulsa, es clava més o menys endins del blanc a què es dirigeix. I tots els teòlegs, i fins la mateixa Iglésia, ensenyen que solament per medi de l'amor l'home pot unir-se amb son Déu, i que la perfecció de l'home depèn de la perfecció del seu amor. I fins vos direm, caríssims, que el mateix sentit comú natural i la humana filosofia demostren la força d'elevació que posseeix l'amor i que, segons és l'amor, és també l'home que el professa. Els amors d'una persona designen evidentment qui és ella en tota sa integritat, la llum de sa intelligència, la rectitud de la seva voluntat i la delicadesa dels seus sentiments. Conegut l'objecte dels amors d'una persona, coneixem perfectament a ella, i per això, mitjançant el coneixement de l'amor, per si mateixa queda determinada la jerarquia de la perfecció i santedat humana; així com també, conegut l'odi, per si mateixa queda constituïda la vil jerarquia del pecat.

La jerarquia de l'amor comença en Déu, de qui diu l'evangelista Sant Joan[1] que és amor; i d'aquesta immensa mar d'amor deriven els amors vers i purs de totes les criatures dels cels, de la terra i dels abismes; i a Ell tornen, constituint-se d'aquesta manera la universalitat de l'amor, distribuït en diferents graus i categories dins d'una sublim i santíssima unitat. Qui no s'aparta d'aquesta unitat i simplicitat de l'amor té assegurada la salvació.

Tota l'ascesi cristiana, tota la purificació de la consciència humana, tot el treball de la penitència i mortificació que pre-

1. IV, 16.

dicà ja en les riberes del riu Jordà Sant Joan Baptista com a preparació del Cristianisme, i que tots els sants han predicat en totes les èpoques de la Iglésia, tota aquesta mortificació i penitència cristiana, no és altra cosa que una castificació de l'amor, perquè quan l'amor de l'home és pur, la seva vida és pura i està en camí de salvació eterna.

De la seva font, de Déu, l'amor ix puríssim, però a l'escampar-se per les criatures racionals sovint s'enterboleix, i en lloc de seguir les direccions marcades per l'omnipotència i sabiduria del Criador, i que el Verb encarnat assenyalà també d'una manera claríssima, ratificant els preceptes naturals, l'home desvia aquest amor seguint camins criminals on troba la corrupció de l'amor, que és el pecat.

Els antics profetes, amb una intuïció divina i una eloqüència d'expressió admirable, a la desviació primària i essencial de l'amor, a l'amor que la criatura deu a son Senyor, quan el tributà a la criatura, als esperits invisibles o als elements materials del món, quan deixant al Déu viu tributa culte als déus morts, a aquesta desviació de l'amor l'anomenen fornicació. Israel fornicava quan, deixant el culte del Déu viu, s'entregava a la idolatria. I avui, caríssims germans i fills, aquesta immunda fornicació que els profetes de sublim esperit comparaven a una brutícia fastigosa, avui aquesta brutícia, revestint-se de formes elegants, torna a ésser el gran plaer de molts esperits civilitzats; i una mena d'idolatria, el culte de la matèria, s'emporta un amor exclusivista d'una gran part d'homes.

L'amor és verdaderament una cosa divina, i per això sols es purifica si s'enlaira a les altures divines, com l'aigua que baixa dels cims més alts és la més pura i la més saludable. Quan és l'amor de Déu el qui engendra els amors humans en tota sa immensa varietat, i fins l'amor als animals irracionals i a les coses inanimades, com ha succeït i succeeix amb els sants, i amb una admirable poesia trobem en Sant Francesc, aleshores la immensa varietat dels amors té una puresa divina, i l'amor a la família, a la pàtria, a la ciència i a l'art

és com una anticipació de l'amor etern que constitueix les delícies de la glòria.

I perquè el ritme fonamental de la vida ha d'ésser l'amor, el precepte essencial de la Llei i que enclou tots els demés preceptes és també l'amor; i en la jerarquia tindrà un grau més elevat aquell qui hagi tingut un amor més intens i pur. Tots els sants han estimat a Déu d'una manera heroica; per Ell han viscut, son pensament era com un raig de la intel·ligència divina que els il·luminava per medi de la fe; la fe constituïa no sols la llum del seu enteniment i el compàs dels afectes del seu cor, sinó que era, a més, també la brúixola de tota la seva vida. Estaven dedicats a Déu, i la paraula *sant* no significa altra cosa que un home dedicat i consagrat a Déu; i entre els sants, en la jerarquia de l'amor, es consideren en un grau superior i en una dignitat més eminent aquells homes qui han fet de si mateixos un sacrifici a Déu i per amor d'Ell han donat generosament la sang. Tals són els màrtirs de Nostre Senyor Jesucrist.

VIII

Eficàcia i fecunditat del Martiri

El martiri és l'acte més sublim que pot practicar un home, és una magnanimitat sobirana; és la funció més solemne de culte i d'adoració envers Déu que pot fer l'home el sacrificar el propi cos i oferir la pròpia sang. Ja ho digué el diví Salvador: [1] «No hi ha amor més gran que el d'aquell qui dóna la vida pels seus amics.» I Sant Tomàs [2] explica com el martiri és, entre tots els actes virtuosos, el qui majorment demos-

1. Joan, XV, 13.
2. 2-2, q. 124, a. 111.

tra la perfecció de la caritat o amor sobrenatural, puix, diu el Sant Doctor, que un home demostra la fortalesa del seu amor en quant per ell desprecia les coses més estimades i vol sofrir les més odioses, i entre tots els béns de la vida present el que l'home més estima és la pròpia vida i el que més odia és la pròpia mort, sobretot si va acompanyada dels sofriments o turments corporals, per a fugir dels quals fins els animals s'abstenen, diu Sant Agustí, de la més vehement voluptuositat.

Per això quan un home, mitjançant la generosa efusió de la pròpia sang, ha sacrificat la seva vida entremig de turments per amor de Déu, la Iglésia eleva aquest home a l'honor dels altars i el posa en els graus pròxims a Jesucrist, Rei de tots els màrtirs, en la jerarquia de l'amor. Així acaba de passar amb el nostre paisà, el gloriós Pere Almató, honor de la nostra Diòcesi i de la sagrada Ordre de Nostre Pare Sant Domingo, el culte públic del qual anem a inaugurar, i amb aquest motiu escrivim la present Carta pastoral.

L'home en tant és més sant en quant està unit amb Jesucrist, Fill de Déu i Fill de l'home, amb vincles de major intimitat; i el llaç del martiri és el més íntim de què és capaç la naturalesa humana. Per això quan celebrem el sacrifici de la Missa, és a dir, quan místicament practiquem l'efusió de la sang de Jesucrist oferint-la per la salvació del món, cada dia fem memòria de les primícies del martiri cristià, d'aquells qui barrejaren la seva sang amb la de Jesucrist donant la vida per amor del Redemptor. Podem dir que el sacrifici de Jesucrist i el sacrifici dels màrtirs, qui han patit i patiran en tots els segles de la història cristiana, no formen més que un sol sacrifici; la víctima és la mateixa, el cos de la humanitat fidel, el cap de la qual és Jesucrist; el mòbil és el mateix, l'amor sobrenatural. D'aquí ve la força de santedat que té l'efusió de la sang dels màrtirs.

L'efusió de sang és sempre un signe prodigiós. El preu de la nostra redempció és la sang de Nostre Senyor Jesucrist; per ella alcancem la dignitat de fills de Déu per adopció, i

l'herència eterna de la glòria. La sang de Jesucrist és la clau que ens obre les portes de la verdadera vida, i sense la seva efusió nosaltres no coneixeríem els inefables misteris de l'amor, font inestroncable de la vida. Tothom sap que la vida se'ns comunica per la sang, que per ella se'ns transmet l'herència, no sols dels béns i cabals dels nostres pares, sinó també, molt sovint, el seu temperament, els seus defectes, els seus instints i inclinacions. La sang té una força aglutinant, ella constitueix les famílies, les regions, les nacions i les races; i la Iglésia, nostra Mare, així com ens imposa el dogma de la fraternitat entre tots els homes de la terra, al mateix temps ens ensenya que una mateixa sang circula entre tots els homes del llinatge humà, perquè tots procedim d'uns primers i únics pares. Per la sang estem units amb Déu i emparentàrem amb Déu i fórem fets familiars de Déu, perquè per les venes de son Unigènit Fill, fet home, hi corria la nostra pròpia sang; i la circulació de l'amor, tant diví com humà, pels diferents graus de la seva jerarquia està en relació íntima amb la comunicació de la sang.

El misteri de la sang, doncs, abraça el món de la naturalesa i el món de la gràcia, i assenyala la vida i la mort. L'efusió de la sang del màrtir és un principi de vida. Tots ens alegrem, caríssims, en la solemne commemoració del martiri del Beat Pere Almató, i nostres predecessors en la fe, allà en les catacumbes cantaren himnes a les victòries dels màrtirs, i els grans apologistes d'aquella època deien que la sang dels màrtirs era llavor de nous cristians; i és indubtable que la vida de la fe i de l'amor a Déu es transmet per la sang, com rebem també la vida natural per la transmissió de la sang dels nostres pares. D'aquí ve que en totes les èpoques de la Iglésia l'abundància de màrtirs s'ha considerat senyal evident de fecunditat, i per això els perseguidors de la Religió són factors de gran eficàcia, de qui es val la Providència per a la multiplicació de la vida espiritual entre els homes.

IX

Els Màrtirs i els Anarquistes

Un màrtir és, doncs, un home qui compleix admirablement la seva missió dins de la col·lectivitat humana: presta testimoni de la Veritat i de la Justícia, i, portat de l'amor a la Veritat i la Justícia, que resideixen essencialment en Jesucrist i en sa doctrina, dóna generosament la seva sang i amb ella signa la seva heroica declaració. Deixa aquesta vida transitòria per la vida eterna; però la seva influència continua sobre la terra, que ha il·luminat amb les resplendors de la Veritat i ha enriquit amb els tresors d'un sublim amor.

L'anarquista sent d'una manera confusa el gran misteri de la sang, la necessitat de les satisfaccions que dels homes exigeix la justícia absoluta; i la seva ànima materialitzada entén la justícia, l'expiació i la igualtat humanes d'una manera material. En la interpretació de la felicitat humana prescindeix de l'esperit, no comprèn la benaurança evangèlica. Es troba en una situació d'esperit semblant a la dels jueus, qui entenien les eternes doctrines dels profetes qui anunciaven el regne universal de la justícia i de la pau com un predomini polític de la seva raça, i rebutjaren el Messies, qui vingué a establir el regne de Déu entre els homes d'una manera espiritual, en perenne renovació, a fi que així resplendís més el mèrit dels escollits i el gran drama de la llibertat humana s'anés desenrotllant fins arribar a la seva fi.

Per això l'anarquista qui mor pel seu ideal és un home fracassat, no queda lligat amb el moviment general i rítmic de la humanitat, és un element que la humanitat despedeix de si, no és un element assimilable; i constitueix una de tantes impureses de què s'ha d'anar desprenent el moviment humà en son curs envers la perfecció que vingué a predicar Jesús Senyor nostre, i que en l'últim dia del món Ell completarà en sa infinita misericòrdia. Al contrari, el sant és l'home per excel·lència, l'home perfet, i té una condició tan excellent

d'assimilació, que el sant és un home de totes les èpoques, de tots els països i de totes les classes socials. Mai envelleix, i passa de civilització a civilització sense cap dificultat. És de tots els segles. Els màrtirs romans, Sant Sebastià i Santa Cecília per exemple, viuen avui en la humanitat universal i vuiran sempre sobre la terra. Participen de la immortalitat de Jesús ressuscitat, s'han revestit de Jesús i no hi ha home que no lligui amb Jesucrist, que és l'home perfet per excel·lència. Els sants són ciutadans de totes les societats; els anarquistes són incompatibles amb qualsevol organització social capaç de vida.

El màrtir i l'anarquista representen dos ordres oposats i contraris. Representen el *sí* i el *no* de què ens parla Sant Pau. El màrtir és un testimoni d'una Llei eterna i d'una Veritat invariable; l'anarquista significa la negació de la Llei, ell es presum superior a la Llei i vol fer la llei a tot el món i nega la veritat. Per ell la veritat no existeix, perquè si confessava que existia ja no seria anarquista i tindria de subjectar-se a la Veritat, que o no és res, o ha d'ésser la llei de l'home racional. Per això diem que l'anarquista és un home fracassat; en l'ordre moral de l'univers de les criatures intel·lectuals, en el món dels esperits queda deslligat del sistema general de la vida; per això és el profeta i l'apòstol de la mort; i fins quan ell mor i vol morir en protesta de fidelitat als seus ideals, la seva mort és estèril, i més encara que estèril és perniciosa. És un màrtir al revés, i, usant la frase del Psalmista,[1] podem dir que la fanàtica efusió de la seva sang infecta la terra.

X

Glorificació del Martiri en nostres dies

La glorificació del martiri és avui de molta oportunitat, i per això aprofitem l'ocasió present per a convidar-vos a la

1. CV, 38.

reflexió sobre el fet constant de la Iglésia catòlica de criar homes i dones heroics qui són testimonis de la Veritat eterna i de la Llei de vida que vingué a ensenyar-nos el Verb etern, Jesús, llum del nostre enteniment i amor dels nostres cors. El fet de l'anarquisme té una gran relació de contrarietat amb el fet del martiri, i quan entremig nostre hi ha tants desgraciats fanàtics, germans nostres per la naturalesa i per la redempció de Jesucrist, qui neguen la Veritat i la Llei i diuen que volen constitur una societat sense Veritat i sense Llei, la Iglésia presenta a la consideració dels cristians els màrtirs que vessaren la seva sang per la Veritat i per la Llei. I quan veiem que la mentida, ofuscant l'enteniment de l'anarquista, li subleva les passions i li desfrena l'odi contra els demés homes, i escampa la mort i la destrucció en la societat, i es proclama apòstol de l'anihilació, com succeeix avui dia, just és que paguem un tribut de veneració i d'amor als homes de les grans afirmacions de la Veritat i de la Llei, i que segellaren les seves afirmacions amb l'efusió generosa de la pròpia sang, com són els màrtirs de Nostre Senyor Jesucrist, com és el nostre estimat conterrani el Beat Pere Almató. A l'espectacle freqüent avui dia de les explosions de l'odi humà que sembren la desolació i la mort enmig de les nostres ciutats, devem contraposar l'espectacle de l'amor a Déu i al pròxim dels màrtirs de Jesucrist qui escampen el místic aroma, el bon olor de Crist, amb la dignitat, amb la suavitat, amb l'exemplaritat del qui mor per la Veritat i per la Llei, que són un principi necessari per a la salvació eterna dels homes i base imprescindible de tota edificació social. Anarquisme i edificació social són dos termes antitètics; i per a la humiliació de la supèrbia humana, rebel a Jesucrist, qui vingué a ensenyar-nos la Veritat i la Llei, Déu permet l'escàndol dels anarquistes, concretació pràctica de l'escàndol de l'anarquia intellectual, de la negació especulativa i literària de la Veritat i de la Llei, feta per pura vanitat moltes vegades, i altres per una concupiscència d'ordre racional d'esperits lleugers i incapaços, ànimes tèbies de les quals diu la Sabiduria eterna que

li fan venir el vòmit a la boca. «Així fossin freds o calents, i no tebis», diu la Sagrada Bíblia.[1] Hi ha molts homes avui dia que es volen situar entre la Llum i les tenebres, entre la Veritat i la mentida, petits Júpiters entonats qui es pensen així glorificar-se.

No vulgueu mai, caríssims diocesans nostres, ésser entonats; pel camí de la humilitat trobareu la Veritat; sigueu de debò deixebles de Jesucrist, que Ell ens ensenya la Veritat i la Llei, i Ell ens dóna la fortalesa necessària per a confessar la Veritat i la Llei, que amb aquestes dues ales ens havem d'elevar fins a la Divinitat. Així el poble cristià posa al costat de Jesucrist als qui moren en defensa de la Veritat i de la Llei, i el certamen de la fe Sant Pau el pinta com l'acte de més sublimitat de la vida humana.

En aquest punt trobem una admirable semblança entre l'apòstol Sant Pau i el filosop gentil Sèneca. Sant Pau[2] diu que els Apòstols en les seves lluites i contradiccions i persecucions de tota mena per a complir la divina missió de propagar la fe eren un espectacle pel món, pels àngels i pels homes, espectacle preparat pel mateix Déu. I el filosop gentil,[3] després de proposar el cas interessant d'un jove enèrgic i serè qui aguanta l'envestida d'una fera o d'un lleó, i encara el domina i rendeix, diu que aquest espectacle és més agradable en quant resulta més ben executat; mes no és per això un espectacle que pugui interessar als déus, sinó simplement un plaer de la humana lleugeresa. L'espectacle, afegeix, en què Déu es para quan contempla la seva obra, i és digne i similar de Déu, és l'home fort qui es manté equilibrat en l'adversa fortuna, majorment si ell mateix l'ha provocada.

El Beat Pere Almató per a trobar la mort deixà sa família, sa pàtria i sos amics, i fou a cercar-la i provocar-la amb la predicació de l'Evangeli de la pau entre els idòlatres del Tonquín. Fou un sincer deixeble de la Veritat i de la Llei.

1. Apocalipsi, III, 16.
2. I Corintis, IV, 9.
3. *De Providentia*, 37-39. Parisiis, 1619.

Pregueu, oh gloriós màrtir de la fe catòlica, a Nostre Senyor Jesucrist, per l'amor del qual generosament donàreu la sang; pregueu per la conservació de la fe en aquesta nostra estimada Diòcesi, perquè els seus fills no es deixin enganyar pels emissaris de l'error, qui voldren destruir el regne de la llum i estendre les tenebres sobre la terra, a fi que tornés a regnar en el món el Príncep de les tenebres. Doneunos l'amor de la Veritat que ennobleix i salva a l'home. Pertanesquéreu a una Ordre religiosa que té per lema *Veritas* i que fou anomenada per un Papa l'Ordre de la Veritat. Alcanceunos la fortalesa de la vida, avui que una fluixedat mortal s'ha apoderat dels homes, la major part dels quals, reptant per la terra, viuen d'una pastura enterament material, i són incapaços d'alçar son esperit a la consideració de la noble Veritat i d'alimentar son cor en els sentiments del sublim amor que deriva de les altures de la Font puríssima de tots els amors purs, Déu, qui és caritat.

Vós, oh gloriós màrtir, a qui piament considerem dirigintvos amb serenitat al suplici amb els rosaris a les mans, en celebració de la solemnitat que omple de goig les nostres ànimes, feu que aquesta devoció popular i santificant, tan amada dels nostres pares i la més recomanada de totes per la Iglésia nostra santa Mare, feu que el Rosari torni a ésser el culte domèstic de totes les cases cristianes; que la fe i la caritat de Jesucrist, que el perfet amor sia la vida de la nostra ànima aquí a la terra, a fi que a l'arribar l'hora de la nostra mort puguem obtenir amb companyia vostra la felicitat eterna de la glòria. Amén.

I perquè Déu Senyor nostre es digni beneir les piadoses solemnitats que es preparen en honor del benaurat màrtir de Crist, el nostre paisà Pere Almató, a tots, caríssims germans i fills, vos enviem la Nostra pastoral Benedicció en nom del Pare †, del Fill † i de l'Esperit Sant †. Amén.

Vic, 1 d'agost, dia de Sant Feliu, màrtir de Girona, de 1906.

LA CAIGUDA DE LA FRANÇA CRISTIANÍSSIMA*

SUMARI

I. La persecució de la Iglésia de França.
II. Un nou cant del poema del Cristianisme.
III. És una verdadera persecució religiosa.
IV. Fruits i víctimes de la persecució.
V. La glòria del martiri i la selecció dels elegits.
VI. Oració i penitència davant de la persecució.
VII. Conservem la nostra fe.

NÓS, EL DR. D. JOSEP TORRAS I BAGES, PER LA GRÀCIA DE DÉU I DE LA SANTA SEDE APOSTÒLICA BISBE DE VIC

Al Clero i fidels de la nostra Diòcesi, salut i pau en Nostre Senyor Jesucrist.

* Pastoral del gener del 1907, escrita sobre la persecució que sofria l'Església a França. Per a molts eclesiàstics francesos, entre els quals és prou conegut el nom del Doctor Torras, aquesta pastoral fou un motiu de consol i de coratge, com ho foren les altres cartes particulars que en moments tan crítics trameté a algun d'ells, concretament al bisbe de Perpinyà, monsenyor Carselade.

Numquid qui cadit non resurget? Et qui aversus est, non revertetur?

«Per ventura el qui cau no s'alçarà? ¿I no tornarà a camí el desencaminat?»

(JEREMIES, VIII, 4).

I

LA PERSECUCIÓ DE LA IGLÉSIA DE FRANÇA

Estem en una hora solemne en què la Providència de Déu ens acaba de donar una gran lliçó, i les lliçons de Déu les hem d'oir amb silenci i gran respecte, i meditar-les profundament.

En el curs de les centúries, en el camí que el poble cristià va fent en aquest món, succeeixen fets extraordinaris, passen guerres, vénen heretgies, es desencadenen persecucions, i tot el Summe governant de la Iglésia ho ordena pel nostre bé. La nostra fe ha d'augmentar-se, i la nostra vida purificar-se davant dels grans escàndols, i hem de prendre exemple d'ells per a evitar-los, reconèixer la misèria humana, i humiliar-nos profundament veient que totes les grandeses s'enfonsen, i que estem en aquest món com a passatgers i pelegrins, que no tenim aquí ciutat permanent, sinó que, ajudats de la gràcia divina i guiats pel magisteri de la Iglésia, hem d'anar fent via envers la ciutat celestial i eterna, la societat dels escollits, el regne de la glòria, que Jesucrist Senyor nostre ens guanyà amb el preu inestimable de la seva sang preciosíssima.

Quan un medita en la història passada, no s'estranya de res de lo que pugui passar en aquest món, i la sabiduria cristiana consisteix en viure en una gran despreocupació, en un despreniment total, en una elevació d'esperit que sura

sobre els diluvis que vénen al món per a purificar-lo, com el diluvi de Noè vingué per a rentar la immundícia humana; sabent els cristians que la Iglésia catòlica és l'arca de salvació, dins de la qual estem segurs de salvar-nos del naufragi.

La França cristiana està ara sofrint un diluvi, puix la impietat s'és desencadenada contra la Iglésia, i la secta maçònica, apoderada del govern de la nació, persegueix per medi de lleis iniqües la Religió de Jesucrist, i pretén esborrar-la d'aquella nació que era anomenada la nació cristianíssima. Aquesta és l'hora del poder de les tenebres; mes l'esperit del mal, fins quan se li permet esbravar-se contra els fills de Déu, quan persegueix, turmenta, calumnia i destrueix a la Iglésia, treballa per la glòria divina, i purifica i dignifica als qui són cridats a herència eterna de la glòria.

Ara ho veiem en la nació veïna nostra. Els bisbes són trets de les seves cases. El Cardenal Arquebisbe de París, home venerable, de tota una vida consagrada al sevei de Déu i del pròxim, que té prop de noranta anys, vell i malalt, és llençat de la seva casa, que feia trenta anys que hi vivia, i els periòdics de la secta encara se'n mofen, dient que haurà d'anar a dormir sota el pont del riu Sena; i, en efecte, ha de cercar acolliment en la casa d'un piadós ciutadà.

És un espectacle que no té igual en la història, i sols comparable al que presentaven les ciutats en el començament de l'Edat Mitjana, quan eren invadides pels bàrbars del Nord, qui destruïen tota una civilització sense saber lo que es feien, i anullaven institucions, escoles, monestirs, i deixaven la confusió regnant pertot.

I encara lo que passa a França, i amenaça a Espanya, és pitjor: és pitjor que els grans desastres passats, perquè aquests eren produïts, o bé per la cobdícia de pobles que res més intentaven que apoderar-se d'altres països més rics que els seus, o bé per sectes religioses que, dins de les seves heretgies i del seu odi contra la religió verdadera, guardaven alguna creença, o per revolucions polítiques que intentaven apoderar-se del govern de les nacions; però avui, a França,

la persecució no té cap principi religiós, ni té cap creença; abomina del patriotisme, que fa estimar els mèrits i grandeses passades; no obra per a abatre a un enemic polític que contraria els seus ideals, sinó que únicament vol destruir el Cristianisme: és a dir, intenta tiranitzar les consciències i impedir el regne de Déu a la terra.

És el diluvi de la impietat, de la qual han obert les cataractes els governants, i junts amb la secta maçònica volen negar la França cristiana. L'arca de salvació, no obstant, sura sobre les aigües tèrboles de la impietat, i els homes creients qui creuen i amen a Jesucrist, i d'Ell esperen la salvació eterna, s'han refugiat en ella, i la santa Iglésia catòlica a França ha donat al món cristià l'espectacle de la unió i de l'obediència i del sacrifici, salvant la unitat, la dignitat i l'honor de la Iglésia enmig de la total ruïna. Els bisbes han deixat les seves cases i els béns i rendes indignament robats pel govern, abans que prevaricar en els grans principis de la Religió catòlica i trencar la unitat de la Iglésia, que és una i universal, estesa per tot el món, i amb un sol cap, que és el Pontífex Romà. Han vist amb llàgrimes als ulls, però sense rendir-se, com les autoritats civils desfeien els Seminaris, escampaven els joves aspirants a l'estat sacerdotal, i amb gran iniquitat agregaven a l'exèrcit i feien portar les armes a sacerdots i estudiants, com una revenja sectària, perquè no podien separar-los de la unitat de la Iglèsia. Els rectors i altres eclesiàstics fidelment aguanten els seus punts, malgrat haver sigut condemnats a la misèria i tenir de suportar injúries i violències. Les ordres religioses dispersades, i els homes venerables qui les formaven, homes molts d'ells meritíssims pels serveis prestats al país, i pels seus coneixements i virtuts, tractas com indignes de la seva pàtria; les congregacions de dones religioses, que eren una glòria de la França, i que havien fet conèixer el nom francès per tot el món amb les seves obres d'ensenyança i de beneficència, ara són perseguides sense pietat i desfetes i anihilades com si fossin companyies de dones de mal viure.

II

Un nou cant del poema del Cristianisme

Però l'Esperit Sant ha juntat i fortificat el cor de tota aquesta gent perseguida, i ells amb constància heroica no s'han apartat del deure, han sigut fidels a la Iglésia de Crist, i aquesta Iglésia de Crist a França, perseguida, escarnida i empobrida, es presenta avui més gloriosa i més amable que en els temps brillants de Bossuet i de Fénelon, i amb una eloqüència major que la que posseïren aquests grans Prelats i Prínceps de l'eloqüència cristiana, predica amb els seus fets la doctrina de Jesucrist i l'excel·lència de l'Evangeli, i la força heroica d'esperit que comunica a les ànimes la gràcia cristiana.

Oh França cristiana! Semblava que els anys de prosperitat i de grandesa, que la resplendor de les lletres i de les arts, que la magnificència de les riqueses, que l'elegància de la teva vida social, havien debilitat el teu esperit, i que no series apta per a suportar la prova de la persecució; però avui dónes al món cristià l'espectacle de l'abnegació i de la fortalesa i del sacrifici. Avui més que en els dies de la teva glòria mundana, de la gran literatura cristiana i de la gran resplendor externa de la fecunditat de les teves obres, avui més que abans, per la teva constància i esperit de sacrifici, avui mereixes ésser anomenada la filla primogènita de la Iglésia. «La ruïna material és completa, ens escriu el nostre venerable germà i estimat amic l'Ilustríssim Juli de Carselade, bisbe de Perpinyà, però l'honor sacerdotal és salvat, pas un sol dels meus sacerdots no ha faltat al seu deure. Tots han estat i són admirables de fidelitat i de generositat.»

L'espectacle que ofereix avui la Iglésia de França és digne de Déu, dels àngels i dels homes.[1] Semblava que se li podria

1. I Corintis, IV, 9.

aplicar aquella sentència de l'antic filosop: *Malis pacis vexata;* però si l'exuberància de la vida material, si les comoditats, si els refinaments artístics, si les delícies d'una civilització excessiva han pogut produir en un gran nombre la debilitació de l'esperit, i un cert afogament de la vida cristiana, aquesta vida s'ha concentrat en els escollits, fortificats per la gràcia de la redempció, i veiem ara a França reproduïts aquells admirables exemples que ens presenten els últims temps de la civilització romana, on apareix una brillant vegetació de flors de totes les virtuts cristianes que germinen sobre la podridura del paganisme agonitzant.

És una altra manifestació de l'omnipotència de la gràcia cristiana en el corrent dels segles; és una nova demostració de la perennitat de la fe en el Redemptor Jesús, Déu i home verdader; de la indissolubilitat d'aquell sublim i místic matrimoni entre el Verb de Déu i la naturalesa humana que s'obrà en l'Encarnació en les puríssimes entranyes de la Verge Maria; és un nou argument de com la fe de Jesús lliga amb totes les races i amb totes les civilitzacions, lo mateix amb l'artística Grècia, que amb la greu Roma, i que ara amb la moderna França; i és una glòria de la flaca humanitat que la fa mereixedora de participar d'una dignitat divina, puix suporta la persecució i tota classe de tribulacions abans que faltar a la fidelitat a Jesucrist, qui volgué formar part del nostre llinatge per a ennoblir-lo, elevar-lo i salvar-lo. És una prova de que la Iglésia de Déu mai es fa vella i conserva perpètuament la fecunditat d'esposa que engendra fills forts, generosos i invencibles, tant ara com en les primitives persecucions de Jerusalem i de Roma. És una nova victòria de l'esperit sobre la carn per a edificació de la sensualitat moderna.

Oh! Quant cert és que les tiranies que han volgut destruir la Iglésia són els instruments de la perfecció i santedat del Cristianisme! I que no són cosa diferent d'aquelles tiranies dels grans imperis orientals, que els profetes d'Israel ens presenten com els instruments de què es valia Déu per a puri-

ficar al seu poble escollit, símbol del poble cristià, instruments que després el Senyor llençava en l'abisme de l'anihilació i del no-res, quan havien complert la seva missió d'ésser medis de reaccionar el poble desvanescut, que altra vegada aleshores reapareixia complint el destí etern, continuant el corrent de la humanitat que des dels primers segles del llinatge va cercant a son Déu i l'herència d'una infinita glòria; mentre els qui han oprimit al poble dels fills de Déu, desapareixen en el no-res, són la polseguera dels segles que es deixen enrera, i el poble dels cridats a la salvació va fent serenament la seva via envers la pàtria immortal.

El capítol de la història de l'actual persecució francesa és un altre cant del diví poema del Cristianisme i un nou honor de la Gàllia cristiana, que continuarà essent un poble predilecte de la santa Iglésia catòlica. Un escriptor no francès ha dit, com en estil profètic, que quan la vila de París ja no serà poblada, i que bona part dels arcs del pont de sobre el Sena hauran caigut; quan els viatgers aniran a visitar les imponents ruïnes per on pasturarà el bestiar, veuran com els habitants del país es reuniran en la rústica iglésia bastida potser amb les despulles dels palaus caiguts per a adorar al Salvador crucificat; símbol expressiu de la perennitat de la fe en les nostres races d'Europa, predestinades a ésser els cabdills de la civilització cristiana en tot el món i els principals instruments de salvació eterna del nostre llinatge.

III

ÉS UNA VERDADERA PERSECUCIÓ RELIGIOSA

No sabem, ni havem de voler averiguar, els plans de Déu sobre la gloriosa nació francesa, perquè els pensaments de Déu disten tant dels pensaments dels homes com dista el cel de la terra; però la paraula de l'Evangeli enclou la sabiduria

divina, i és la clau d'interpretació de la història, perquè és la manifestació de la Veritat invencible i les seves fórmules són les fórmules de la vida.

«El regne dels cels, diu Jesús en l'Evangeli de Sant Mateu,[1] és semblant al gra de mostassa que, prenent-la un home, la sembrà en son camp; és una llavor petitíssima entre totes les llavors, però un cop ha crescut ve a ésser més gran que tots els llegums, i es fa com un arbre, de manera que els ocells del cel baixen i es posen en les seves branques.»

Aquest símbol o paràbola del Mestre celestial, l'experiència dels segles ha demostrat que enclou una sorprenent realitat. Una llavor de mostassa era el Cristianisme quan fou sembrat en la terra de França, lo mateix que en tot el món; i aquella llavor petitíssima es convertí en un arbre tan frondós i esplèndid, que tenia un dels primers llocs en la humanitat. Prop de vint segles de Cristianisme a França han donat a la història del món un cabal de glòries humanes que els infeliços francmaçons que avui la dominen són incapaços de compendre. Tot havia sortit del petit gra de mostassa de la Fe catòlica, el pensament nacional, la literatura, les arts, la legislació, tot era animat pel Cristianisme, tot rebia vida de la petita llavor. Eren les branques de l'arbre que havia brotat del gra de mostassa.

Avui la secta enemiga, abusant del govern de la nació, amb la destral de la llei ha tallat la soca de l'esplèndid arbre. La Iglésia catòlica en sa organització externa avui ha sigut destruïda, la llei de l'enemic ha decretat la seva decapitació, puix el Cap visible de la Iglésia, l'*Episcopus Catholicae Ecclesiae*, el Bisbe de tota la Iglésia no és reconegut; i el que els fidels cristians depenen d'ell i l'obeeixen en matèria religiosa és considerat com un delicte contra l'Estat.

Mai ha sigut més absurda i ridícula que avui l'acusació d'ambició política contra el Sant Pare; poques vegades en la

1. XIII, 31 i 32.

història de les maldats humanes es trobarà una hipocresia major que la de què s'ha revestit el Govern francès a l'acusar al discretíssim i pacient Pontífex Pius X, de no voler la pau social. La secta lo que pretén no és la pau, sinó la mort de la Iglésia catòlica, lo que ella intenta amb una petulància repugnant per medi dels seus instruments governamentals és que el Papa s'avingui amb la destrucció de la Iglésia, amb la dissolució de son organisme diví, i les injúries i les violències contra el Pontífex no són altra cosa que la ira de la impietat contra la constància de la fe. Pere serà sempre la pedra incommovible en què està assentada la Iglésia, i la pedra que no han pogut somoure els perseguidors que fins ara ha tingut la Iglésia no la somouran tampoc les diabòliques astúcies dels governs maçònics.

Ells no volen reconèixer al Papa com a cap de la Iglésia catòlica, perquè no ha volgut consentir en deixar d'ésser tal cap; perquè no ha volgut anullar-se el declaren enemic de la nació francesa, pertorbador de la seva pau, i treuen de França al Prelat qui el representava. I l'impedir la comunicació del cap amb els membres, l'amputació del cap per a separar-lo del cos, no és una sentència de mort contra la Iglésia?

IV

Fruits i víctimes de la persecució

De conseqüent, legalment el Cristianisme orgànic, la Iglésia catòlica avui està proscrita de França; però la llei dels homes, la llei dels dimonis, ¿serà prou poderosa per a arrencar dels cors cristians la fe, l'amor i l'esperança en Jesucrist? ¿Farà tancar la boca dels creients qui imploren l'assistència del Mediador entre Déu i els homes? La persecució legal, podrà impedir el culte catòlic?

L'home no pot respondre a aquesta pregunta; però el cristià sap que si la secta ha pogut tallar la soca i les branques

de l'arbre sant de la Religió catòlica, no podrà destruir les arrels, ni llençar fora la llavor de la mostassa, plena de potència vital i que després dominarà a la secta vana i transitòria com a la fi ha dominat totes les sectes que han aparegut des de la predicació del Cristianisme.

El Senyor Omnipotent i misericordiós es compara a si mateix, en les Sagrades Escriptures, respecte a la manera com governa a la humanitat, al pagès qui conrea els seus camps i cuida els arbres que en ells creixen. Tot arbre ha d'ésser podat; la magnificència de son brancatge, el luxe d'una vegetació esplèndida, el pagès qui no cerca l'efecte agradable de la vista, sinó el fruit saborós que ha de delectar el paladar i mantenir el cos, ho sacrifica, perquè coneix que l'arbre serà més productiu si el poda i si redueix la ufana de les seves branques.

El càstig i la penitència són una necessitat de la humanitat prevaricadora; tot pedagog qui vol treure deixebles aprofitats té un sistema de càstigs, i el Pedagog celestial qui governa als cristians, que són els deixebles de Jesucrist, qui s'eduquen en la seva escola, o sia en la Iglésia catòlica, envia de quan en quan càstigs per a exercitar-los en la resistència, per a fomentar el seu valor, per a estimular-los en la pràctica de les virtuts, per a ensenyar-los el despreniment de l'esperit del món, i a revestir-se de l'esperit de Déu, que és esperit de puresa, d'amor i de desinfecció de la terrenal brutícia. Diu l'Esperit Sant: [1] «Als qui estimo els reprenc i castigo.» Tots els Sants han considerat les tribulacions com misericòrdies divines destinades a perfeccionar aquells a qui el Senyor vol ennoblir. La vida cristiana s'ha de sobreposar a la vida mundana, l'esperit ha de dominar i regir la matèria, i la caritat i amor han de vèncer l'egoisme. I per això el Pedagog celestial, al mantenir contra les portes de l'infern i tot el poder de les tenebres la seva escola aquí a la terra, que és la Iglé-

1. Apocalipsi, III, 19.

sia catòlica, no obstant, usa uns instruments de càstig, valent-se de la mateixa malícia humana i diabòlica, que després llençarà a l'infern, quedant en definitiva triomfant la bondat, la puresa i l'amor, fent-se la divina selecció dels escollits i dels reprovats en l'hora de les grans liquidacions.

Per això, caríssims, en aquests temps de persecucions, de predicació de falses doctrines, d'escàndols i corrupció públics, convé molt afirmar i ratificar la nostra fe, alenar la nostra esperança, recordant el gran i evident principi amb què governaven la seva vida els primitius patriarques del nostre llinatge que ens recorda la Sagrada Bíblia,[1] qui habitaven en tendes movibles, perquè sospiraven per una altra pàtria permanent que ve després del curt temps que dura aquesta vida terrenal; i aquest gran principi l'apòstol Sant Pau[2] ens el recorda a tots els cristians ,perquè visquem amb desprenimment fins de lo més lícit i honest i just que ens és agradable, perquè estem aquí de pas, i Déu, summe consol i alegria de la criatura racional, és l'únic fi, perfecció i complement de la nostra existència, que tot lo altre és incapaç de satisfer.

És clar que el maliciós i cruel podador que Déu ha permès que s'introduís en la seva Iglésia a França, la secta maçònica, al tallar les esplèndides branques de l'arbre sortit del gra de mostassa de la fe cristiana, ha fet un mal imponderable, i serà causa de ruïna espiritual a molts fills de l'antiga nació cristianíssima. El poble senzill i humil serà la víctima més desgraciada, i per la Iglésia serà aquest el pesar més gran, perquè ella existeix principalment pels pobres i humils.[3] Suprimides les escoles catòliques, dominant l'ateisme en tota la vida pública, reduït el culte de Déu a un culte privat i particular, la gran massa popular quedarà separada de la influència de la Religió, i viurà sense noció de Déu, de la vida eterna, de la doctrina de Jesucrist, única que salva, i, de

1. Miquees, II, 10.
2. Hebreus, XIII, 14.
3. Lluc, IV, 18.

consegüent, serà llençat el poble a una vida de desesperació, sense el consol maternal de la Iglésia i baix la fèrula desesperant de l'Estat, el qual no és regit per la fe i la caritat, sinó per l'egoisme personal d'escola o de secta. De manera que convé molt que el nostre poble comprengui aquestes veritats, i que no se li faci creure, com ho donen a entendre molts periòdics i persones superficials, que la persecució de França, i la que s'intenta a Espanya, no és dirigida més que contra els religiosos, el clero i les autoritats de la Iglésia. Va principalment contra el poble. El clero llençat del seu país ja sap lo que ha de fer, perquè Jesucrist, que, com Déu que és, veia ja les persecucions que havien de venir, diu en l'Evangeli: [1] «Si us llencen d'una ciutat espolseu el vostre calçat sobre la ciutat rebel, i aneu's-en a una altra, que s'aprofitarà de la vostra paraula.» I en efecte, així ho ha fet el clero en les distintes persecucions.

El vent de la revolució arramba els núvols que porten en son si la pluja fecundant, i els llença sobre un país que la Providència divina vol fertilitzar. Perseguits els religiosos i eclesiàstics, i obligats a sortir de França en la primera revolució, ara ja fa més de cent anys, passaren en molt nombre a Anglaterra, i aquesta nació potentíssima s'aprofità d'ells, els quals promogueren en aquell país la restauració catòlica, essent dita nació, la més poderosa del món, una d'aquelles en què avui dia la Iglésia catòlica viu amb més llibertat, i és tractada amb més consideracions, després de més de tres centúries de cisma i heretgia.

El poble és el qui sofrirà i el qui serà la víctima de la impietat dels governs, ell és el més indefens ,i els qui el priven de la religió que salva les ànimes pagaran en l'altre món el seu monstruós delicte. «Més els valdria, diu l'Evangeli,[2] que amb una mola al coll fossin negats en el mar.»

1. Mateu, X, 23.
2. Mateu, XVIII, 6.

V

La glòria del martiri i la selecció dels elegits

Entre la diversitat de sentiments que desperta en l'ànim: cristiana l'actual persecució de França, hi excita una sublin espècie de goig espiritual. El goig, l'alegria i el consol que e poble cristià sent en la contemplació dels admirables marti ris dels sants qui patiren i moriren per la fe de Jesucrist Perquè l'actual persecució és el martiri de la Iglésia de Fran ça, i si el martiri d'un home o d'una dona particulars sói admirables, i si la seva passió inspira himnes de victòri: que avui encara cantem amb entusiasme; el martiri, la per secució, la passió, de tot un poble illustre, el poble cristi: de les Gàllies, és clar que mou encara més l'amor i l'alegri: triomfal de les ànimes generoses que es glorien en les victò ries de la virtut humana, i en la immortalitat de la fe que professen.

Perquè aquesta persecució i aquest martiri són una nov: Epifania, és a dir, una nova manifestació de Déu al món pe medi de Jesucrist. Avui, en el segle XX i en la nació francesa famosa per tot el món civilitzat, la fe de Jesús és tan viva entusiasta com pocs anys després de la Resurrecció del Sal vador era viva entre els cristians de Jerusalem, perseguit de mort per la Sinagoga, o entre els ciutadans de Roma que es deixaven portar al circ per a ésser devorats de les bèsties La persecució actual dels maçons a França ha portat una commoció molt més forta a aquella nació i a tot el món ci vilitzat, de la que portà a Roma i a tot l'Imperi la persecució de Neró; i és perquè el Cristianisme és tan viu ara, al cap de dos mil anys, com ho era en sos principis, perquè el Cristianis me és la resplendor de Déu que illumina als homes, i aix com Déu és etern, la seva resplendor, per la qual es manifesta al món, durarà per tots els segles dels segles. I cada perse cució és una victòria, i cada victòria és una nova demostració

i prova de la divinitat de la nostra fe, i, de conseqüent, un nou motiu de consol pels creients.

És necessari que hi hagi escàndols, però ¡ai d'aquell per qui ve l'escàndol! El món mai podrà sofrir a Jesucrist, i sempre el perseguirà. Ja Sant Pau deia: [1] «Tots els qui voldran viure piadosament amb Jesucrist patiran persecució.» Perquè la supèrbia no pot sofrir la humilitat, la sensualitat s'avalota contra la puritat i continència, l'avarícia es recrema quan se li parla de generositat i llarguesa: és a dir, l'esperit del món i l'esperit de Jesucrist són contraris, i entre ells hi haurà guerra perpètua. I aquestes persecucions que ara mou la maçoneria, que significa l'esperit del món, de supèrbia, de sensualitat i d'avarícia (puix sabut és que entre els maçons hi ha gent molt rica i molt lluïda), és aquella persecució que descriu Sant Joan [2] de les concupiscències contra l'esperit, i és el compliment de les antigues profecies.

Sí, l'actual persecució maçònica que ha intentat dissoldre la Iglésia catòlica a França, l'odi contra el nom de Jesús, que proscriu i desterra de la societat per medi de lleis injustes, i que a Espanya té també començada la campanya, aquesta persecució contra Jesús és el compliment i realització de les profecies de l'Antic Testament, i d'una manera molt particular de la profecia de Simeó en el Temple, que ens refereix l'Evangeli que digué a la Verge Maria, qui portava en sos braços a l'Infant Jesús: «Aquest Fill teu serà un signe de contradicció.»[3] És a dir, serà el blanc contra el qual es tiraran les sagetes de la malignitat humana.

Jesús és el cabdill i capità diví dels qui creuen, esperen i estimen a Déu, la divisa de son escut és l'amor a Déu i l'amor als homes. L'adoració i submissió a Déu, i l'emancipació dels homes subjectes a l'esclavitud del jou carnal per a disfrutar de la llibertat dels fills de Déu, és l'objecte perpetu de la seva

1. II Timoteu, III, 12.
2. I Joan, II, 16.
3. Lluc, II, 34.

missió aquí a la terra; i els fills de la carn no podran sofrir mai als fills de l'Esperit, i els perseguiran mentre el món serà món. Per això digué Simeó, dirigint-se al qui és el primer dels predestinats, Jesús: «Aquest serà el blanc de les contradiccions».[1]

Crist i Belial no poden avenir-se, ni la llum i les tenebres juntar-se.[2] La persecució és sempre contra Jesús, complint-se la profecia de Simeó. Els heretges, encara que diuen que van contra la Iglésia, van contra Jesús, i així ha estat des del principi. Quan a Sant Pau, perseguidor de la Iglésia, pel camí de Damasc se li aparegué Jesús, el Senyor li digué: «Sàul, Sàul, per què em persegueixes?» Si la Iglésia prescindia de Jesús, si es desfeia del Salvador, si es constituïa com una societat científica o humanitària, és a dir, si es desprenia de son caràcter diví, els governs sectaris no la perseguirien; així veiem que la Iglésia catòlica es pot dir que és l'única religió perseguida. Jesús clarament manifestà que la seva missió a la terra era promoure en ella la glòria de Déu, i la Iglésia continua fidelment aquesta missió que el seu Fundador li encarregà; els esperits malignes, Satanàs i els seus ministres, són enemics de Déu, i tota la seva activitat s'exercita treballant contra Déu. La terra, de consegüent, és el gran camp de batalla, és el lloc de les sublims lluites entre el Bé i el Mal, entre Jesús i Satanàs, i la Iglésia catòlica és el gran castell i fortalesa de Jesucrist; per això els enemics de Déu dirigeixen les seves bateries contra la Iglésia, i l'exèrcit de l'heretgia, l'exèrcit de la maçoneria, intenta en aquestes hores una escomesa general contra la fortalesa de Déu a la terra, la santa Iglésia catòlica.

El govern sectari de França diu que ha romput amb la Iglésia, però que no persegueix a la Religió; mes no pot negar que persegueix a Déu. Ha tret les imatges de Jesús crucificat,

1. Lluc, II, 34.
2. II Corintis, VI, 15.

ha esborrat el nom de Déu dels llibres que passen els nois a les escoles, i ara acaba de manar que es fonguin les monedes perquè en elles hi havia gravat el nom de Déu. És que el dimoni i sos adeptes no poden sofrir a Déu i als seus ministres; i per això persegueixen a Jesús, el Pontífex summe de la humanitat i mediador entre Déu i els homes.

Tota la revelació cristiana va compresa en aquesta lluita que ja expressaven els antics mites gentílics i que la universal humanitat porta en sa pròpia consciència. La lluita entre el Bé i el Mal, entaulada en l'interior de cada home en distintes peripècies que duren tota la vida, es desenrotlla exteriorment en la història humana; i el nostre dogma ens ensenya que hi ha d'haver situacions difícils i que s'han de passar combats heroics, però que en l'últim resultat Jesús serà el vencedor, i son regne etern constituirà la situació definitiva del llinatge humà.

Podem dir que tot el context de les Sagrades Escriptures es refereix a aquesta lluita, que comença en son primer llibre del Gènesi, amb la impugnació de Satanàs contra nostres primers pares, i acaba en l'Apocalipsi, el darrer llibre de la Bíblia, amb la glorificació eterna de la humanitat triomfadora, capitanejada i presidida per Jesús, principi i fi de totes les coses.

La profecia és una de les grans proves amb què Déu ha volgut demostrar als homes que el Cristianisme és obra seva; i l'escàndol de l'actual persecució a França posa altre cop en evidència el compliment de la profecia, i manifesta que la paraula de Déu no passa, sinó que es realitza i dura a través de tots els segles, així com l'escàndol de l'heretgia és transitori i canvia de formes.

Llucifer, el pare de la mentida, es vesteix sempre segons la moda dominant per a enganyar més fàcilment als homes. ¡Oh quant lluminosa és per a l'esperit creient, i quantes coses diu a l'home de fe cristiana la persecució que començà en la sagrada Persona de Jesucrist i continua durant tots els segles contra la seva Iglésia! I, no obstant, malgrat totes les

persecucions, ella és en definitiva l'hereva de la humanitat, la que guarda el gran patrimoni espiritual de la doctrina de salvació contra el lladronici de les sectes, dissipadores de la veritat.

I veu's aquí ara, caríssims, a França altra vegada el compliment d'aquest gran principi. Quan els lladres s'han volgut ficar a la Casa de Déu per a robar i dissipar el tresor de la Veritat eterna, els ministres de la Veritat s'han juntat, l'Esperit Sant ha unit els seus cors mitjançant el llaç dolcíssim de l'amor a la Veritat, i obedients a la veu del gran Pare de famílies de la humanitat cristiana, el Sant Pare Pius X, han alçat el crit contra els sacrílegs invasors de la santa Iglésia catòlica perquè el poble fidel no es deixés enganyar per la hipocresia de la maniobra que, dient que és política, no és altra cosa que perseguidora de la Religió de Jesucrist, el regnat del qual en el llinatge humà, segons la profecia de l'Evangeli, no ha de tenir ni terme ni fi.

Però els falsos profetes són sempre lo mateix, tant en l'Antic com en el Nou Testament. Gent pompàtica qui predica l'adveniment pròxim de la felicitat humana que mai acaba d'arribar, gent estèril que mai funden res, envejosos dels qui distribueixen al poble el pa nodritiu que alimenta l'esperit, i traient ells de la boca del poble el pa de la immortalitat, la doctrina i la fe de Jesucrist, li donen el pa de la mentida,[1] que torna anèmics els esperits, que enganya als homes i els deixa més famolencs encara. La mentida no alimenta a l'home. No hi ha res pitjor per a la salut pública que la sofisticació dels aliments, i principalment dels aliments espirituals. El pa que despatxen les sectes, majorment quan s'han apoderat de l'Estat, i que ells diuen que és l'únic aliment digne del poble civilitzat, ¿no us sembla que no satisfà la gana de l'ànima racional? Causa la mateixa il·lusió del qui somia que menja i que està satisfet, que al despertar-se queda la seva

1. Proverbis, XX, 17.

satisfacció desvanescuda. La nostra santa Religió trobà en el món, quan aparegué en ell, una gran fam dels esperits; així també esperem que al despertar-se la França impia de l'actual somni sentirà una fam que sols podrà satisfer el pa sobresubstancial que portà a la terra Jesús, Fill de Déu, i que guarda i reparteix als homes la santa Mare Iglésia. La història de sempre. L'heretgia desapareix i aleshores els seus seduïts tornen a la Casa pairal de la humanitat cristiana, la Iglésia catòlica, fora d'aquells qui hauran anat a parar a la perdició eterna. Així es va fent la selecció humana i queda determinat el nombre dels escollits qui han de regnar per sempre amb Jesús en la glòria.

VI

Oració i penitència davant de la persecució

Davant del llastimós espectacle de la França, veïna nostra, i en aquest temps de Quaresma, és molt propi cridar els cristians a penitència. Les caigudes de les societats i nacions sempre provenen del pecat. Quan el pecat abunda, diu el sagrat llibre de l'Apocalipsi,[1] Déu trasllada el candeler de la fe d'un país a l'altre. La fe és un llum i el pecat és tenebres, i la llum i les tenebres no poden llarg temps estar juntes en un poble. O venç el pecat, o venç la fe. El pecat ofega la fe, o bé la fe dissipa el pecat. Així ho ensenya la història dels cismes i heretgies nacionals. Per això diu l'Esperit Sant, dirigint-se a la Iglésia d'Efès: «Fes penitència; si no, trauré el teu candeler del seu lloc per a portar-lo a altre.»

Aquesta amenaça contra la famosa Iglésia oriental la feia el Senyor perquè la secta dels nicolaïtes s'anava estenent, sec-

1. II, 5.

ta que ensenyava als seus seguidors que podien entregar-se sense la regla de la Llei divina a totes les sensualitats, a poca diferència com la nostra secta dels maçons, i és clar que el desfrè de la carn és també lo que ha disminuït l'esperit de l'antiga França cristianíssima. Aquesta nació generosa, amant de les coses grans i glorioses, avui la veiem en gran part atordida i quasi negant-se a si mateixa, presa d'un deliri contra la Religió, fent cara a Déu, i un ministre d'aquella república s'alaba, en un moment de bogeria parlamentària, de que ha apagat les estrelles del cel. Però l'escàndol i l'heretgia criden als homes rectes i reflexius a la penitència, els fan compendre la necessitat d'humiliar-se davant de Déu, i de reprimir la supèrbia de la carn, subjectant-la a les lleis de l'esperit, perquè la penitència purifica l'horitzó de les ànimes, equilibra les consciències i serena els esperits, allunyant les tenebres, de manera que la llum de la fe torni a resplendir. El candeler de la fe no serà traslladat de la Iglésia de França, malgrat la persecució actual; però és clar que ha de venir el remei de la penitència cristiana.

Figureu-vos, caríssims, les oracions sublims, els sentiments altíssims, les virtuts heroiques que la persecució haurà produït a França. A ella pot aplicar-se aquella comparació de l'antic profeta,[1] que representava la tribulació que redimeix, en un cup o tina on es trepitgen els raïms. Els solitaris de la Cartoixa, exiliant-se del seu antic monestir; els penitents de la Trapa, obligats a emigrar d'algunes de les seves granges-convents on practicaven la mortificació treballant les terres; els apostòlics fills de Sant Domingo, Sant Francesc, Sant Ignasi de Loiola i altres dispersats; les monges i altres religioses condemnades a eixir de les seves famílies espirituals i subjectades a la misèria; els fidels seculars amb les seves iglésies i parròquies, les cases pairals del poble cristià, intervingudes i detentades per l'autoritat civil; tot el conjunt dels fills

1. Jeremies, I, 15.

de Déu, tots els qui estimen i adoren a Jesucrist han sigut trepitjats en el cup o tina de la tribulació espiritual, la més amarga de totes; però d'aquesta pressió de la tribulació espiritual n'eixirà el vi generós d'una vida cristiana sublim i una regeneració social.

Encara que s'hagi podrit una part del raïm, mentre hi ha en ell grans bons, el pagès l'aprofita i per causa dels grans bons no llença el raïm; així Déu no desfà un poble mentre en ell hi troba fills fidels,[1] i en les renovacions operades per la Providència ells seran el llevat que farà fermentar i bonificarà tota la massa. Aquests són els camins del Senyor.

Mes els camins del Senyor es preparen per medi de la penitència. Així el precursor Sant Joan Baptista predicava als pobles la vinguda del Messies; i sempre la penitència cristiana, que és la purificació humana, ha sigut la condició necessària d'estendre's el regne de Déu.

Per això Nós havem escollit en aquesta Quaresma, per a presentar-vos, un tema de meditació i reflexió espiritual, la caiguda de la França cristianíssima. A la vista d'una ruïna tothom reflexiona, i davant d'ella l'home entra en si; unes ruïnes recorden lo transitori de les coses humanes i eleven l'esperit fins a la visió d'aquell món en què no hi pot haver ruïnes, perquè és permanent i etern, puix consisteix en la plenitud d'una vida indestructible. A més, com diu Sant Agustí, devem Nós dir-vos: Has vist caure a l'altre? Mira de no caure tu. I per a evitar la caiguda, fonamentem la nostra vida en la penitència cristiana: en la reflexió i recolliment que fortifiquen l'esperit i el preparen per a l'oració, que ens eleva fins a Déu; en la mortificació dels sentits que humilia la carn i la subjecta a l'enteniment i eixampla el cor deslliurat de la carn per a seguir fàcilment els camins de la Llei que Jesucrist ens donà.

1. Isaïes, LXV, 8.

El venerable Granada [1] té un capítol on prova que els pecats són la causa de que es redueixi el regne de Jesucrist a la terra, i manifesta com sempre, ja de des l'Antic Testament, la multiplicació del poble és una benedicció del Senyor, un fruit de la virtut, així com el pecat disminueix el nombre dels fills de Déu. El pecat fa perdre la fecunditat, esterilitza; i la Iglésia, quan multiplica el seu esperit, augmenta la fecunditat, perquè els cristians són els fills de l'Esperit. Ni la literatura, ni la política, ni les arts, ni la filosofia són aptes si no són fecundades per l'Esperit, per a produir fills de Déu: sense aquesta influència divina resten estèrils totes aquelles nobles disciplines. Som fets fills de Déu per una regeneració, és a dir, per una mena de nova creació espiritual. Per això el Psalmista [2] demana a Déu que li introdueixi un esperit nou; per això la Iglésia a l'invocar a l'Esperit perquè vingui a visitar i omplir el nostre cor, l'anomena Esperit Creador;[3] i aquest Esperit quan resideix i habita en el nostre cor, és el qui fa que amb sentiments d'inefable amor ens dirigim a Déu anomenant-lo Pare.[4] L'Esperit, de conseqüent, és el qui crea pobles cristians. Un poble carnal no és un poble cristià, perquè la carn ofega a l'esperit.

Contemplant, doncs, les ruïnes de la França cristianíssima, procurem nosaltres amb l'oració, el recolliment i la penitència alcançar aquest do del Senyor, que és el seu Esperit, no sols perquè nosaltres mereixem ésser fills de Déu, sinó també perquè s'estengui pel nostre poble l'Esperit celestial, a fi que sia el poble dels fills de Déu robust i fort, que resisteixi les impugnacions de l'esperit sectari, avui desencadenat també en la nostra pàtria.

1. *Símbolo de la Fe*, part V, tractat 10, cap. V.
2. Psalm L.
3. Himne *Veni Creator.*
4. Romans, VIII, 15.

VII

CONSERVEM LA NOSTRA FE

En la història de la Passió de Nostre Senyor Jesucrist[1] trobem un cas real que a Ell li passà, i que és un cas al mateix temps simbòlic de lo que ara passa a la Iglésia de França. Anava el Redemptor carregat amb la creu, caminant ple de sofriments, afronts i amargures cap al Calvari per a ésser crucificat, i les piadoses dones de Jerusalem li sortiren pel camí, compadides i plorant el suplici que anava a sofrir el Fill puríssim de la Verge Maria; i Jesús, girant-se envers elles, els diu: «No vulgueu plorar sobre Mi, ploreu sobre vosaltres i sobre els vostres fills, qui haureu de suportar tribulacions imponderables.»[2] Així també, vosaltres, ànimes sensibles, qui ploreu per la sort del clero a França, per la persecució contra els bisbes, sacerdots, religiosos i religioses, i contra els temples i el culte de Déu, i a Espanya per les amenaces del mateix estil, no ploreu, no, pel sacerdoci, pel culte i pel temple, sinó que haveu de plorar per vosaltres i pels vostres fills, qui, desemparats de l'auxili i gràcia de Jesucrist, que els homes reben pel ministeri de la Iglésia, cauran en les esclavituds de les concupiscències, en les vanitats i bogeries mundanes, i les ànimes criades a imatge i semblança de Déu, sense la llum sobirana de la fe, viuran i moriran en les tenebres i ombres de la mort, que únicament ha dissipat la meravellosa i dolça claror de l'Evangeli de Jesucrist. Ploreu, de conseqüent, l'eterna condemnació de moltes ànimes. Perquè els expositors sagrats, quan expliquen el simbolisme de l'arbre eixit de la menuda llavor de la mostassa, diuen que els ocells del cel que baixen i es posen en les seves frondoses branques són les ànimes qui cerquen acolliment en la Iglésia per a assegurar-se contra els perills espirituals de la vida present.

1. Lluc, XXIII, 28.
2. Lluc, XXXIII, 28

Per això vos exhortem, caríssims, a treballar per a la conservació de l'arbre frondós de la santa Mare Iglésia, baix la benèfica ombra del qual ens ha posat l'amorosa providència del Senyor. Les misericòrdies divines són innombrables, de manera que tota la nostra vida i totes les victòries que obtenim de les nostres passions, tots els actes de virtut que practiquem, tots els mèrits que adquirim són un efecte de la misericòrdia divina; però aquesta misericòrdia suposa sempre la cooperació de la nostra voluntat, sense la qual la misericòrdia de Déu, que visita la nostra ànima, es convertiria, sense la nostra cooperació, en una acusació formidable contra la nostra consciència, que per això ensenya l'Angèlic Mestre Sant Tomàs d'Aquino,[1] que els pecats dels cristians són més greus que els dels gentils, i en l'altre món seran també molt més rigorosament castigats. Perquè el cristià no solament té un coneixement molt més clar de la llei de vida, sinó que, a més, té la gràcia de la redempció, i, de conseqüent, és molt més culpable si prescindeix d'aquesta gràcia i abusa de la infinita misericòrdia que Déu li fa. Deixar desemparada la Iglésia quan ella és perseguida, és un pecat d'omissió.

De conseqüent, tots vosaltres, caríssims cristians, teniu obligació de consciència de treballar per la santa Iglésia de Déu, de defensar-la de les impugnacions de la secta, de posar-la al damunt del vostre cor, com la cosa més estimada de la terra, perquè és l'obra de Déu més excelsa que hi ha en el món. Tot interès terrenal, per important que sia, ha de cedir davant de l'interès de la salvació eterna. Tot passa i es desvaneix en l'ordre de les coses humanes, la filosofia, fins la verdadera i sòlida, revesteix formes diferents, segons les èpoques i les escoles; la literatura i les arts són distintes en els diferents pobles, les lleis civils cauen en desús, les formes de govern canvien i han de canviar segons les èpoques: sols Jesucrist és el mateix ahir que avui, i així serà en tots els se-

1. 1-2, q. 106, a. 2.

gles;[1] per això l'apòstol Sant Pau[2] el proclama Rei dels segles immortal i invisible, i que sols a Déu toca la glòria per tots els segles dels segles; i la Iglésia nostra Mare, a nosaltres sacerdots, ens mana cada dia fer aquesta augusta proclamació de Jesucrist com a Rei de tots els segles, en el fervor de la nostra oració. I com la Iglésia és el verdader regne de Déu a la terra, té ella com Déu una mena de neccessària immortalitat.

Ella és, caríssims cristians, la vostra casa pairal; no cerqueu acolliment en altres cases que cauen; i en aquesta casa immensa de Déu, que és al mateix temps la casa dels homes, perquè la casa del Pare és també la casa dels fills, en aquesta casa ens diu la Sagrada Escriptura[3] que hi ha moltíssimes estades o habitacions distintes, acomodades a totes les necessitats i fins a tots els temperaments i gustos. Per això enlloc com en la Casa de Déu, en la santa Iglésia catòlica, regna tant la llibertat.[4] Els uns viuen en l'estat eclesiàstic o religiós, els altres en l'estat secular; els uns segueixen la vida activa, els altres la contemplativa, cadascú abraça la professió que desitja, puix totes la Iglésia les considera honestes i respectables; els uns es constitueixen en monarquies, els altres en repúbliques; en tots els rams de la vida hi ha diversitat de sistemes, i cadascú pot seguir el que millor li sembli, mentre guardi la llei del Criador i Salvador: «Estimaràs a Déu sobre totes les coses i al pròxim a la manera que t'estimes a tu mateix.»

Per això vos exhortem a tots, cristians de la Nostra jurisdicció, a demanar a Déu aquesta santa llibertat, de la qual ha privat la tirania del Govern francès als cristians, germans nostres, de la veïna República. Demanem en aquesta Quaresma fervorosament al Pare de les misericòrdies i Déu de tota consolació, que deslliuri als nostres germans francesos

1. Hebreus, XIII, 8.
2. I Timoteu, I, 17.
3. Joan, XIV, 2.
4. II Corintis, III, 17.

de la tribulació que passen, i que els restitueixi la llibertat de la vida cristiana. Demanem-li també que la malícia sectària no porti a Espanya una tribulació igual, puix amb ella ens amenacen des de fa temps els enemics descoberts i encoberts de la religió catòlica; i com la santa Quaresma és temps d'oració, de penitència i de propiciació, i en ella la Passió i Mort de Jesucrist Senyor nostre forma part principal de les nostres contemplacions piadoses, i com l'oració i l'almoina són medis per a obtenir la misericòrdia divina, als reverends Rectors de los nostres parròquies ordenem:

Primer: Que almenys una vegada totes les setmanes de Quaresma es faci en les seves iglésies respectives la devoció piadosíssima del *Via crucis*, procurant explicar-la al poble i excitant-lo a practicar-la, el qual acte de pietat i religió oferim des d'ara al diví Redemptor Jesús per a obtenir el seu celestial auxili en les tribulacions que passa la seva Iglésia a França i perquè detingui i destrueixi les que amenacen també a la nostra Espanya, sens dubte pels nostres pecats.

Segon: Procuraran també els reverends Rectors durant el sant temps de Quaresma fer una collecta entre els seus feligresos per a les necessitats apremiants de la Iglésia a França, cuidant Nós, després, de remetre la caritat dels nostres fidels, junt amb la nostra, a la Iglésia tan atribolada dels nostres veïns i germans.

I humiliem-nos tots, caríssims germans i fills, davant de la majestat de Déu, ofès pels nostres pecats; purifiquem les nostres consciències amb la penitència cristiana; alcem el nostre esperit per medi de l'oració i la freqüència de sagraments i la pràctica de les obres de misericòrdia per sobre les vanitats mundanes, a fi que, units d'enteniment i voluntat amb Jesucrist, nostre dolcíssim Mestre i Redemptor, Fill consubstancial de Déu i hereu de la glòria, mereixem, pels mèrits infinits de la seva Passió i Mort, participar de la seva herència divina, que consisteix en aquesta vida en la pau i consol de l'esperit, i en l'altra, en la possessió de l'eterna glòria. Amén.

I com Maria Santíssima és Verge poderosa i Mare dolcíssima de tots els cristians, i la Iglésia la proclama vencedora de totes les heretgies, exhortem als reverends Sacerdots directors d'ànimes a que procurin infondre en el cor dels fidels la seva utilíssima devoció, majorment per medi del Sant Rosari, pregant sempre per l'extirpació de les heretgies i per la conversió dels heretges i pecadors, a fi que tots els qui havem sigut redimits per la Sang preciosíssima del seu Fill Jesús puguem cantar eternament les seves misericòrdies en la Glòria.

I perquè Déu Senyor nostre vos comuniqui els auxilis poderosos de la seva gràcia, vos donem la Nostra Benedicció en nom del Pare † i del Fill † i de l'Esperit Sant †. Amén.

Vic, dia de Sant Francesc de Sales, 29 de gener de 1907.

LA LLEI DE LA CREENÇA*
(Contra els qui volen abolir-la)

SUMARI

I. Idolatria i Revelació.
II. La Revelació es completa en Jesucrist: és, doncs, immutable.
III. La doctrina evangèlica és la sabiduria universal.
IV. O la Fe o la Idolatria.
V. O el culte de la Veritat o el culte de la Mentida.
VI. La Llei de la Fe és Llei d'Amor.
VII. La Llei de la Fe és Llei de Gràcia.
VIII. L'instint de Creença requereix la Llei de la Fe.
IX. Necessitat del magisteri de la Iglésia.
X. La Fe és la base de les grans personalitats.
XI. La Sabiduria profètica i la Sabiduria acadèmica.
XII. La Fe, fórmula de la vida.

NÓS, EL DR. D. JOSEP TORRAS I BAGES, PER LA GRÀCIA DE DÉU I DE LA SANTA SEDE APOSTÒLICA BISBE DE VIC

Al Clero i fidels de la nostra Diòcesi, salut i pau en Nostre Senyor Jesucrist.

* Nova pastoral sobre la fe, que aparegué a fi d'estiu, 14 de setembre de 1907. Es pot prendre per una segona part o ampliació de la pastoral *La confessió de la Fe* (1906).

Abscondisti haec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis.

«Escondires aquestes coses als savis i prudents i les has descobertes als pàrvuls.»

(MATEU, XIX, 25.)

I

IDOLATRIA I REVELACIÓ

És una mania molt antiga en el llinatge humà el voler-se fer els homes ells mateixos la religió. En els principis del llinatge, en les memòries més antigues de la història trobem ja una inclinació difícil de resistir a adorar els homes l'obra de les seves mans. I aquesta mania no abandona mai a la família humana, ni en les èpoques antigues ni en les modernes, ni en els temps de resplendent civilització ni en els quasi salvatges. Moisès i els profetes treballaren heroicament, obraren amb un rigor sublim per a la destrucció dels ídols, i, no obstant, fora d'una part electa de la Humanitat, l'ídol encisava als homes i no sabien prescindir d'ell.

Era l'ídol l'amor de la humanitat; i ni els pobles més elegants se sabien desprendre d'aquesta brutícia, com l'anomenaven els profetes d'Israel.

Sant Pau [1] rebé una impressió dolorosíssima quan a l'arribar a Atenes trobà la ciutat donada del tot a la idolatria; i la seva ànima ardent, son esperit amant dels homes fins al grau més sublim, no parà fins a ficar-se al consell selecte dels savis ateniencs per a predicar-los la vanitat dels ídols i la unitat de Déu.

El Cristianisme netejà en gran part la terra d'ídols. Però la perversa inclinació rebrota, i variant de formes, o en les

1. Fets, XVII, 16.

supersticions populars, o en les imposicions polítiques, e les belles ficcions de poetes i artistes, en les vanitats cient fiques o en les invencions i regles de les sectes, els home manifesten que no s'ha desarrelat de la decaiguda humanita la passió de fer-se la religió els mateixos homes.

L'efervescència religiosa de l'actual Europa, les discu sions, els projectes d'organització espiritual, les persecucion i fins les tendències d'una part de la literatura i de l'art, d mostren que subsisteix la inventiva religiosa; i els falsos pr fetes són encara les delícies de la gent mundana, com h foren en l'antiguitat. Mai surten més déus que quan els h mes s'aparten del Déu verdader, així com per a veure's-l cerquen llum artificial al faltar-los la llum del sol. Isaïes j explicà aquest fenomen en el poble d'Israel:[1] «Vosaltres, o incrèduls jueus, enceneu foc i us volteu de flames, i voleu c minar a la llum d'elles i del foc que haveu encès.»

L'Europa actual està en la situació psicològica, com ar diuen, descrita pel Profeta, i podem dir que en la seva visi tan comprensiva, l'antiquíssim Profeta abarca també el mó dels esperits insurrectes, la llavor dels quals sembraren Lute i els filosops alemanys principalment, que avui es manifest en la literatura, en les arts i en la política, i que es contr posa a l'eterna ensenyança de la Iglésia sostenidora del m nament de Déu en el Sinaí, i renovat i sublimat per Jesucrist «Adoraràs solament a ton Déu i Senyor, i a Ell sol serviràs.

Sempre hi ha hagut i durarà fins a la fi dels segles aques dualisme en el llinatge humà: una ensenyança sobrenatura divina, una ciència de salvació baixada del cel, inspirada intimada als homes en forma *imperativa categòrica*, segon el mot cèlebre dels filosops alemanys, amb caràcter de fon mental, eterna i cosmopolita; i una altra discutible, subjecta transacció, múltiple, acomodatícia, vestint-se a totes les mo des, d'actualitat, pròpia dels esperits que es tenen per supe

1. Isaïes, L, 11.

riors, i de la qual sols són capaços, diuen ells, els qui viuen en una esfera més alta d'intellectualitat.

És a dir, l'ensenyança dels profetes i apòstols, i després de la santa Iglésia catòlica, que de part de Déu intimen als homes una doctrina que no és fruit de la intelligència criada, o sia de l'enteniment humà, sinó manifestació limitada de la Intelligència divina, el Verb de Déu, única Llum segura i invariable amb la qual hem de veure i judicar les coses variables d'aquesta vida transitòria, doctrina invariable, com ho és la Summa Intelligència de totes ls coses, la qual Intelligència dóna unitat al llinatge humà perquè lliga amb si mateixa totes les èpoques,[1] civilitzacions, pobles, societats, nacions i tots els individus del llinatge, i tot ho condueix a un fi de tanta excelsitud i glòria, la vida eterna, que nosaltres per a comprendre-la i contemplar-la necessitem també una transformació gloriosa.

Aquesta doctrina no és una elaboració humana, al revés, nosaltres som elaborats per ella; i tota la nostra vida cristiana, la nostra formació cristiana, consisteix en posar-nos dòcilment en el gresol de la doctrina ensenyada pels profetes i apòstols, i en particular pel Príncep dels profetes i Mestre dels apòstols, Jesús Senyor nostre; i en la conformació de la nostra vida, dels nostres costums, dels nostres sentiments i dels nostres principis amb aquesta doctrina fem consistir la nostra perfecció, la nostra elevació, la nostra dignitat i la nostra salvació eterna. Així com l'altra doctrina, oposada a la que ens ha ensenyat el Sant Esperit, acomodatícia, variable i susceptible de totes les modes i que cerca sempre l'última moda, és obra dels homes; ells la fan i la desfan, ells la posen pels cims i la proposen per a ésser adorada fins que vingui una altra moda: la nova treu l'antiga; com obra d'homes, com a creació de l'enginy humà, l'objecte d'adoració és variable: fins al mateix adorable Jesús ells el transformen i canvien,

1. Hebreus, XI, 5.

el divideixen, l'analitzen i en l'inquiet laboratori de la s imaginació li donen diversitat de formes. Uns digueren era el mateix Déu etern, Criador de totes les coses, que s' via fet visible als homes mitjançant un cos fantàstic. Alt que no era tal Déu, sinó que a l'home perfet, nascut de Ma Verge, li havia sobrevingut una virtut divina que el constit la més excelsa de les criatures i l'unia amb el mateix Déu. d'ara, els nostres contemporanis, diuen que l'obra cristia que la nostra religió ens la fem nosaltres mateixos en el r tre interior; que els dogmes cristians són una elaboració l'esperit de l'home, i que lo que en diem la divinitat de l'a rable Jesús, Aquest se la féu Ell mateix: d'home s'anà tra formant en Déu, és a dir, és un Déu que es féu per si mat I els cristians diem: *Genitum, non factum, consubstan lem Patri.*

La separació d'aquestes dues ensenyances, la doctrina lestial de la religió i les movedisses doctrines humanes, inspiracions divines que illuminen l'horitzó etern dels sob naturals destins de l'home racional i la inventiva enginy amb què certs filosops, poetes, sociòlegs i homes d'Estat h volgut formar un regne espiritual que satisfaci les eleva aspiracions humanes, separar en el camp fecundíssim de humanitat el blat de la zitzània és la missió divina que la Iglésia de Déu a la terra; afirmar la Veritat i proclama reina contra aquells esperits dèbils i famolencs que no sab suportar-la i s'alimenten de tot lo que es presenta nou i lectable, impedir la sofisticació de la Veritat i del Bé, m tenir la noció de la Veritat i del Bé en el món, que ja l'an Profeta deia que els fills dels homes disminuïen: veus a lo que fa la santa Mare Iglésia, quan agavella els princip errors d'una època, o d'una situació social, i en forma de tàleg els presenta als seus fidels qui esperen d'ella sa direc espiritual, a fi que sàpiguen abstenir-se de certs principis c es respiren diluïts en les regions de la teologia, de la filoso de la política i de la literatura contemporànies. Això és lo c ha fet la Congregació del Sant Ofici en el catàleg que segu

al decret *Lamentabili sane exitu,* de 3 de juliol del present any 1907.

Amb la summa exquisitat amb què sol procedir la santa Iglésia Romana, mare i mestra de totes les iglésies del món, tractant de l'anarquia dominant, en aquest Decret no imposa un sistema, no preceptua una teoria, ni tan sols ho indica. La Iglésia de Jesucrist ha engendrat la llibertat; però, coneixedora del mal humà per excel·lència, la supèrbia, i dels efectes d'ella, i lo cega que és i pretensiosa, veient al món modern engallardit amb son avenç material i sa potència física, creient-se amb això apte per a donar lleis a l'esperit i per a formular no sols un nou organisme social, sinó que també de corregir i adobar la religió, girar-la al revés i fins fer-la nova, la Iglésia ens recorda el respecte a la tradició, i ens presenta un catàleg de les aberracions en què han caigut els esperits qui volen corregir l'obra dels profetes i apòstols i del Verb etern, qui completà l'ensenyança religiosa de la Humanitat.

En Jesús de Natzaret, s'acabà el període constituent de la religió a la terra. En l'ordre espiritual l'Encarnació del Verb representa la plenitud dels temps i el complement de la Revelació divina. El cel ja ens ha dit tot lo que ens havia de dir; Déu, a l'enviar al món la seva Paraula sobirana, que és el Fi: de la seva infinita Intel·ligència, Jesús Unigènit del Pare, donà als homes i confià a la guarda de la Iglésia el tresor de la Veritat; i com la Veritat és invariable, la Iglésia no pot treure ni posar en aquell tresor, sinó solament administrar-lo i distribuir-lo al llinatge humà i aplicar-lo als homes segons les necessitats diverses dels temps.

II

La Revelació es completa en Jesucrist: és, doncs, immutable

Déu no ha de dir al món res més de lo que li ha dit fins ara, almenys d'una manera autoritària i imperativa i amb ca-

ràcter de llei general; i escriu un gran contemplatiu, Sant Joan de la Creu, que després que Déu ha enviat al món a son Verb, qui s'ha fet oir de tots els homes, i qui per ministeri de la Iglésia ressona en totes les generacions que van apareixent sobre la terra, una nova revelació, la pretensió del descobriment o de l'aparició d'una nova veritat sobrenatural, fóra una injúria al Verb encarnat, qui conté en si tota la veritat que es refereix als homes, a son fi i als camins de la seva eterna salvació.

És l'essència del Cristianisme la Paraula divina parlada al món, o sia, el Verb de Déu qui illumina la intelligència humana: aquesta és la llum per llargs segles desitjada de la humanitat, llum que ha aclarit el gran misteri de la restauració i redempció humana; és el total compliment de la profecia, que l'evangelista Sant Mateu[1] expressa aplicant als sermons de Jesucrist aquelles paraules de l'antic vaticini: «Parlaré per a aclarir coses que estaven ocultes des de la creació del món.»

De consegüent, en l'ordre de les seves relacions amb l'eternitat, amb la llei de la creença, de l'adoració i de la conducta de la seva vida moral, l'home tot ho té en Jesucrist; en aquest concepte Ell fou suficient pels homes qui escoltaren la seva viva veu i foren sos contemporanis aquí a la terra, i serà suficient pels homes darrers qui viuran a la terra, per a l'última generació humana que precedirà a la segona vinguda del Fill de Déu quan es presentarà a judicar a tot el llinatge, eternitzant la Humanitat al posar punt final a la successió de les seves generacions.

La totalitat de la revelació cristiana exigeix la seva intangibilitat i constitueix la unitat espiritual del llinatge. Els dogmes, que són les lleis de l'esperit humà elevat a l'ordre sobrenatural, usant una expressió de Brunetière, donen unitat al llinatge humà, com les lleis físiques donen unitat i harmonia a la naturalesa material.

1. Mateu, XIII, 35.

El món físic, el món de la matèria és, segons la doctrina teològica, com una ombra del món dels esperits; però nosaltres els homes, en qui l'esperit viu en la matèria i la matèria en l'esperit, els grans secrets i misteris de l'esperit, la magnífica naturalesa espiritual, el món invisible, el contemplem enigmàticament en el món visible i material. Sant Pau [1] a les manifestacions sensibles i visibles, al llenguatge de la matèria, a les expressions llegibles als nostres ulls carnals, als rudiments de l'ordre sobrenatural que nosaltres trobem a la terra, amb divina profunditat els anomena els elements del món; i el famós Brunetière, qui fa pocs mesos ha mort, alta intelligència qui trobà la veritat sobrenatural en els camins rectes i en la intenció pura dels estudis de la ciència humana, el famós Brunetière, com glossant i aplicant, sens dubte inconscientment, la doctrina de Sant Pau, diu que els dogmes han d'ésser immutables, i ho són en virtut de sa pròpia naturalesa, perquè constitueixen les lleis del món espiritual, i la immutabilitat de les lleis, i la permanència dels elements, són una necessitat absoluta que de cap manera impedeixen el lliure moviment, l'espontaneïtat i la fecunditat de la vida de l'esperit, ni el progrés de les ciències morals, com les lleis físiques que governen el món material ni perjudiquen l'espontaneïtat de la vida sensible, ni impedeixen el progrés de les ciències naturals.

Sense el dogma desapareix la unitat del llinatge, i així veiem que l'exageració del racionalisme disgrega al llinatge. Sols Déu té la virtut d'unir; l'home, al revés, desuneix, i ja Sant Agustí deia: *Nihil quam hoc genus tam sociale natura tam discordiosum vitio.* L'home indubtablement té la facultat de dissoldre, així ho ensenya la història; i si alguna vegada un sentiment purament humà ha engendrat una unió, aquesta ha sigut transitòria i interessada. L'home amb les seves soles forces ha pogut sentir la llei de la unitat humana, i per boca

1. Gàlates, IV, 3.

del còmic llatí ha dit: *Homo sum: humani nihil a me alienum puto*; però aquest sentiment l'han experimentat sols certes ànimes, mai ha sigut universal, permanent i desinteressat, sinó mitjançant el dogma indiscutible, revelat, que no està sota, sinó sobre de l'home, que és una fórmula divina, una llei imposada i indestructible, no una llei acordada per unes constituents mundials, com ara diuen. La nostra llei, la constitució humana, l'havem rebuda quan fórem constituïts, i és la llei del nostre ser i la realització d'una fórmula del Criador.

III

La doctrina evangèlica és la sabiduria universal

La llei de la creença radica en el nostre cor, i constitueix la sabiduria del cor, no és la llei d'una facultat humana, sinó de totes les facultats i de tot l'home. Sant Pau contínuament contraposa la sabiduria cristiana a la sabiduria mundana. De la nostra sabiduria en són susceptibles els homes qui no tenen lletres, ni han freqüentat universitats, ni coneixen els plaers de la literatura, ni han escoltat les explicacions dels filosops. Consisteix en una elevació de les ànimes senzilles a l'esfera de la llum. És un gran misteri, però misteri palpable i innegable. Jesús en donava gràcies a son Pare celestial amb aquelles paraules tan conegudes de l'Evangeli de Sant Mateu: «Jo us glorifico, oh Pare, Senyor dels cels i de la terra, perquè haveu tingut ocultes aquestes coses als savis i prudents del segle, i les haveu revelades als petits i humils.»[1]

És una difusió de llum viva que no penetra més que en les ànimes desinteressades qui cerquen la Veritat, a Déu, per amor, i no amb segons fins. És una difusió lluminosa universal, per tot el poble. Ja els antics profetes l'havien pronosti-

1. Mateu, XI, 25.

cada, i nosaltres la veiem i la palpem, i l'Evangeli, i també l'antiga profecia, ens ensenyen com havem de comprar aquesta llum de sabiduria. Jesús, en diferents llocs dels seus sermons, ens explica aquest comerç espiritual. Amb diferents signes i símbols ens diu que qui vol adquirir aquesta pedra preciosa de la sabiduria celestial tot s'ho ha de vendre per a comprar-la. La filosofia, ja des de l'antiguitat profana, s'ha dit que era l'amor a la sabiduria, i com la sabiduria evangèlica és d'un grau molt més alt de sublimitat, l'amor a la sabiduria, a la veritat, la filosofia cristiana exigeix que dit amor estigui totalment possessionat de l'home. Ha d'ésser un amor sense reserva, absolut, illimitat. Amaràs a ton Déu i Senyor amb tot el teu cor, amb tota la teva ànima, amb totes les teves forces, i a Ell sol serviràs. Aquesta és la nostra filosofia.

Pel cristià aquest concepte de la sabiduria evangèlica, de la ciència de salvació, és indubtable i irrefutable. El Mestre celestial el predicà evidentment quan, posant les seves mans sobre un nen, exclamà amb aquelles venerables paraules: [1] «Si no us torneu com aquest infant, no entrareu en el regne dels cels.» L'infant, en certa manera, no té preocupacions i posseeix la llibertat d'esperit. El regne dels cels és el regne de la veritat triomfant, és la llum sublim, i a ell sols hi podem arribar mitjançant la ciència de salvació, que dissipa totes les preocupacions i ens deslliura de l'esclavitud del món. La missió del Salvador aquí a la terra fou la difusió d'aquesta ciència de salvació, la universalitzà, la democratitzà.

Els heretges, sobretot els moderns, estan tocats d'un orgull aristocràtic. Es creuen saber més que el comú dels homes, viure en una esfera superior, i miren amb expressió d'inferioritat als restants mortals. Jesús fou amic de la turba, i tots els grans imitadors del dolcíssim Redemptor han cercat preferentment exercir son ministeri de salvació en el poble.

2. Mateu, XVIII, 5.

Lo meravellós de l'Evangeli consisteix en l'eficàcia de la seva potència per a fer savis. Un cristià, una cristiana perfets són verdaders savis i posseeixen d'una manera sublim la ciència de salvació. Pensen, senten i obren d'una manera incomparablement superior als filosops mundans. Estan pròxims a l'ideal. Aquest miracle en el món espiritual és molt comú.

Tots els qui havem exercit el ministeri sacerdotal, a cada pas havem trobat un equilibri d'enteniment, una puresa de sentiments i una rectitud i desinterès de voluntat, és a dir, una ciència de la vida en persones populars, una noblesa i idealitat d'existència, de la qual estan molt lluny els filosops i literats mundans. És que eren com el nen sobre el qual posà les mans el Redemptor presentant-lo com a símbol de vida perfecta.

Al contrari, la sabiduria mundana ha fet molt pocs savis. Desorientada i ensuperbida, pretensiosa, mirant amb desdeny al restant del llinatge, el Déu dels humils li ha permès que caigués en les més grans confusions i vergonyes. Dos famosos escriptors, no eclesiàstics, l'un d'ells protestant, han proclamat ben clar davant de l'Europa moderna la bancarrota de la ciència. Una gran part de la carta de Sant Pau als romans té per objecte humiliar als savis mundans, retraient-los amb amor incomparable i sinceritat vivíssima els excessos i aberracions en què Déu els havia deixat caure, perquè coneixent-lo no el volien adorar; i la moderna França ens presenta exactíssimament el mateix espectacle. Les mateixes pretensions, la mateixa supèrbia i les mateixes abominacions en els costums. El vent de la impietat se n'ha dut la sabiduria de la França cristiana. Han caigut en l'esclavitud dels ídols. Les teories més abominables sobre la generació humana, els delictes més repugnants contra aquesta, coses que abans solament trobàvem que consideressin lícites i jurídiques les antigues civilitzacions gentils en el període de sa decadència i corrupció, o bé en certs pobles de l'Àsia, de civilització de-

gradada, ara tenen a França els seus apologistes literaris.[1] És que hi falta la Llei. El gran Tertullià, contemplant el mateix espectacle contra el qual escriu Sant Pau en la carta als romans, és a dir, l'enllaç del refinament literari i de les abominacions del vici, exhalava aquest crit eloqüent: *Oh lex Creatoris!* ¡Oh llei fonamental del llinatge, oh llei de la generació esborrada del cor dels qui es diuen i es tenen per savis! ¡Oh llei del Criador, únic Legislador verdader!

IV

O LA FE O LA IDOLATRIA

Treta la llei, anullat aquell precepte: A Déu amaràs i a Ell sol serviràs, ve de seguida el regnat de l'ídol. Perquè la concupiscència, l'avarícia, la supèrbia, totes les passions humanes, treta la llei, elles es converteixen en llei de l'home, governen a l'home i l'home les serveix a elles; l'home queda vençut i conquistat, i tot vençut és esclau del vencedor per dret de conquesta. Per això Sant Pau,[2] lo mateix que les antigues Escriptures, a les dites passions, a l'home subjecte a elles, les anomenava una idolatria, i realment tota idolatria no és res més que això: de les seves aficions, de les seves passions i inclinacions l'home en fa simulacres i els adora. Allí serà ton cor on tindràs ton tresor, diu l'Evangeli[3] i ensenya l'experiència. Les passions dominen, les passions són deesses, i l'home els paga son culte. En èpoques civilitzades com la grega, la romana i la nostra, els simulacres són elegants, el culte és artístic, no hi ha llei que lligui, però sí un jou que esclavitza; al fugir l'home de la direcció de la llei,

1. V. *Le Correspondant*, 25 juin 1907: «La Crise morale», par Felix Klein.
2. Efesis, V, 3.
3. Mateu, VI, 21.

pròpia del ser racional, cau en l'opressió i esclavitud de la matèria cega i bruta. La carn venç a l'esperit, perquè l'heretgia, ensenya Sant Pau,[1] que és una obra de la carn, fins la que es disfressa amb el nom de racionalisme. La carn és el ferment de totes les passions; fins aquelles qui semblen espirituals, a l'esperit li són comunicades per la carn. El nostre esperit per si mateix no té passions;[2] no és passiu, sinó actiu, però els afalacs carnals l'emboliquen. La nostra raó és curta, però dreta, i amb l'auxili de Déu governa, regeix i ordena les passions, les quals aleshores magnifiquen i exalcen la dignitat humana, i illuminades per la llum intellectual constitueixen una aurèola gloriosa del nostre llinatge. Les passions són un element interessant de la universal harmonia del món humà. Però elles no existeixen per a ésser senyores, sinó per a ésser serventes. La senyora és la raó, i tot el treball del Cristianisme, l'obra de la Redempció, té per objecte obtenir que la raó sobrenaturalment illuminada regeixi i governi a l'home. La virtut consisteix en obrar amb l'ajuda de la gràcia en conformitat amb les regles de la raó, així com el pecat és un mancament, és mancar a la regla racional. D'un *Prefaci* de l'antiga litúrgia[3] copiem les següents línies: «És just que us alabem, oh Senyor, puix essent Vós la Raó sobirana i havent-nos fet racionals, tant com ens apartem dels tràmits de l'equitat ens apartem també de la vostra participació, així com permaneixem en la vostra semblança mentre no ens eixim dels camins de la Veritat.» La Veritat, Déu, és la nostra regla. Qui es pot queixar? La fe és la submissió del nostre enteniment a Déu, Veritat infinita; és la fidelitat a la seva Paraula, que la Iglésia ens proposa. Els dogmes no els ha fet la Iglésia, no els han fet els homes; constitueixen el tresor de la Revelació, que és la llei del nostre esperit, que no es-

1. Gàlates, V, 20.
2. Div. Thomae 1-2, 9-22 a. I.
3. D. Guéranger, *L'année liturgique*, vol. X. pàg. 401.

treny, sinó que eixampla l'horitzó de la nostra intel·ligència, obrint-li espais infinits.

Rebutjada la llei de la creença, ve la idolatria, l'adoració de lo que cadascú es fa. Perquè la destrucció de la llei no significa ni importa l'extirpació de la creença, i la creença sense llei és un dels grans perills de la Humanitat. La creença mai desapareixerà del llinatge humà, perquè és una exigència de la nostra naturalesa. Un formigó de sectes ha sortit del Protestantisme qui relaxà la regla de la fe; són innombrables les interpretacions de les Sagrades Escriptures que pugnen les unes amb les altres, que del sagrat text han donat els seus doctors: cada secta té son simulacre, la seva fórmula; i la Iglésia de Déu, sempre constant amb si mateixa, va guardant la unitat de la creença sense permetre mai la desviació del riu cristal·lí de la veritat revelada, que deriva, segons l'Apocalipsi,[1] de l'Anyell de Déu, font inestroncable de vida que ha d'apagar la set de l'infinit a totes les generacions humanes, mantenint a l'home en la vida superior que ens farà mereixedors un dia de la possessió de la Llum eterna.

V

O EL CULTE DE LA VERITAT O EL CULTE DE LA MENTIDA

La relaxació de la regla de la fe avui encara és major que en temps dels protestants. El camp de la idolatria s'és fet més extens. Avui ja no solament es nega a la Iglésia, *columna et firmamentum veritatis*, la facultat divina de regular la creença, d'interpretar-la i proposar-la als cristians, sinó que fins es nega l'existència de la veritat.[1] La veritat cadascú se la fa, diuen els nous profetes. Canvia, evoluciona, es transfor-

1. XXII, 1.
1. Prop. 58.

ma, és una creació del nostre esperit, qui és sobirà i no té de subjectar-se a cap llei. La negació de la veritat és correlativa de la negació de Déu. Déu és la Veritat, i la Veritat és Déu, així ens ho diu la revelació cristiana, així ho demostra la sana filosofia i així ho explica la Sagrada Teologia. Els esperits raquítics o extraviats, els homes inflats qui no volen confessar una superioritat sobre d'ells i després se subjecten i cauen esclaus de les majors misèries, tenen el gust espiritual pervertit i senten gran inapetència per a l'aliment sòlid de la veritat. La veritat és massa per ells, perquè la mentida domina en el seu cor.

És clar que fora de la Iglésia existeixen homes qui donen culte a la veritat; en les Sagrades Escriptures trobem diferents gentils, verdaderament sants, i encara que la vocació a la fe és sempre un misteri, no obstant, és indubtable que els esperits rectes, que aquells qui no són esclaus de cap ídol, qui no practiquen la idolatria, generalment parlant tenen una dòcil inclinació a obeir al precepte fonamental del Cristianisme: «Adoraràs a ton Déu i Senyor, i a Ell sol serviràs.» Això explica les conversions d'homes savis que veiem en totes les edats, qui entren en el gremi de la santa Mare Iglésia per a adorar la veritat a la qual donem culte tots els deixebles d'Aquell qui digué: «Jo só la Veritat.»[1]

La mentida és sovint elegant i seductora. És la gran prostituta dels pobles, segons l'exactíssim llenguatge dels profetes; i desgraciats d'aquells qui es deixen enganyar per la mortal delícia de sos falaguers atractius! La idolatria és i ha sigut sempre l'adoració de la mentida, la major de les flaqueses de la humanitat, i la més perillosa de les seves malalties. La mentida és dòcil, amable, té l'encís d'una varietat summa, s'acomoda a totes les condicions d'esperit, sap afalagar a tota classe d'homes, respondre a totes les passions humanes; el filosop més adust s'entreté amb ses delícies, com

1. Joan, XVI, 6.

el poeta o artista més afable; el devot, qui no és recte, sent el seu amor amb més vehemència que no pas ningú, el ric l'adora vestida d'or: és una coqueta qui sap fer-se interessant a tothom. Els pobres són els qui estan més exempts d'aquesta misèria; per això són els predilectes de l'Evangeli de la Veritat i els més expressivament cridats a l'herència de la glòria.

Filosofia avui quasi no n'hi ha. Però l'actual literatura i les arts actuals, la política, el periodisme, les relacions socials, tot el conjunt d'elements qui formen l'esperit públic, en bona part avui constitueixen un culte esplèndid a la mentida; no cerquen, no es preocupen de la veritat, sinó que, al revés, fugen d'ella.[1] Al regne de la Veritat, al Déu de cels i terra, font de tota l'existència, i de qui deriva la resplendor i la gràcia de tota hermosura, ideal de la vida humana, exemplar de tota perfecció, amor que junta en dolcíssim llaç tot lo visible i invisible de la creació, i a Jesús, son Verb etern, qui ens ha donat l'explicació del gran misteri i ha interpretat lluminosament, amb interpretació autèntica, la nostra naturalesa, volen substituir-hi un Olimp fantàstic, poblat de déus de creació humana, una idealització de les inclinacions i passions humanes, de manera que no han d'ésser subordinades, conformades a la regla sublim del Ser infinit i perfectíssim, sinó que elles són norma, exemplar i consol de la vida.

Per això els pseudo-profetes qui canten les seves alabances i volen contribuir a l'embelliment d'aquest modern Olimp, el regne de la felicitat i de la glòria humana, pretenen la creació d'una religió sense Déu, d'una pietat atea; enyoren l'Olimp de la Grècia, que es fongué baix el foc celestial de la paraula dels pescadors de Galilea; i més idòlatres que els grecs, els falta la seva exquisida estètica en l'erecció dels simulacres i en la creació de déus. Perquè els grecs no estaven dominats de la impietat; la seva idolatria naixia, més que de la vanitat, de la insuficiència humana; tenia una certa espon-

1. Psalm IV, 3.

taneïtat i harmonia; era una ombra, sovint deforme, de la veritat. Els nous idòlatres estan faltats d'espontaneïtat; no són, generalment parlant, esperits sincers; han conegut i tastat la veritat, però la voldrien subjectar als seus gustos i desigs, i troben que els fa resistència. Perquè aquesta és la diferència entre la Veritat, Déu, i l'ídol; que la Veritat vol subjectar, donar forma i vida a l'home, i l'ídol és la criatura, l'obra de l'home. És l'home que s'adora a si mateix; és l'home enganyant-se a si mateix; és la mentida que s'ha apoderat de l'home i li fa la llei, de la qual ell volia fugir.

VI

La Llei de la Fe és Llei d'Amor

Diuen que dintre del Déu dels cristians s'hi troben estrets, i això que és infinit; cerquen una expansió per a les seves facultats, i, fugint d'aquell Amor immens d'on deriven tots els amors rectes, cauen en l'egoisme, és a dir, en l'amor de si mateix, del seu gust, de la seva inclinació; tenen una verdadera caiguda, perquè, si l'amor a la veritat fa pujar a l'home, l'il·lumina i eleva, tota passió que no cerca la veritat enfonsa a l'home i l'ofega. De manera que en lo que es refereix a la pràctica de la vida, a l'orientació dels costums, tota la qüestió religiosa es redueix a aquesta pregunta: ¿Quin és l'objecte de l'amor de l'home? ¿Què és lo que fonamentalment i essencialment ha d'estimar l'home? És a dir, ¿quin és l'objecte de la nostra adoració?

La religió augusta tramet a l'home l'eco de la revelació del Sinaí i del Calvari, i li diu: «Amaràs a ton Déu i Senyor, i a Ell sol serviràs.» I veus aquí, caríssims, el germen i la substància de tota la Religió: és a dir, què és lo que ha d'estimar l'home. La litúrgia medieval,[1] al·ludint a un heroic defensor

1. *Seq. S. Domin.*

de la fe, diu: *Ad amoris regulam populos hortatur*, perquè, en efecte, el Cristianisme és la regularització de l'amor. La fe i l'amor coincideixen i s'identifiquen. En l'ordre perfet de les coses no hi ha fe sense amor, ni amor sense fe; quan aquesta se separa de l'amor, els teòlegs diuen que és informe, és a dir, que està desfigurada. Per això la Religió és una llei de creença i amor.

La llei de la unitat resplendeix sempre en el nostre llinatge, fins en les seves aberracions. Quan una preocupació s'apodera del seu esperit, quan s'entusiasma amb un principi, vol aplicar-lo a tots els ordres de la vida. L'home modern és amant de la llibertat, avorreix les imposicions i vol regir-se per son propi criteri. I la nostra santa Religió té els mateixos principis, però en un perfet equilibri. La responsabilitat és de cadascú; cadascú haurà de respondre de si mateix; de conseqüent, no són els altres els qui han d'obrar per ell, sinó que l'home ha d'ésser el verdader autor de totes ses accions, moviments i obres. L'Evangeli compara l'interior de l'home a un regne, i per això diu que el regne de Déu està en el nostre interior.[1] Però també és cert que aquest Evangeli juntament individualista i collectivista, que aquesta mateixa doctrina de salvació que Jesús vingué a predicar-nos, que aquesta llei de perfecta llibertat[2] que els apòstols anunciaren a tots els pobles de la terra, no vingué a desunir, sinó a unir; i que el desig més intens del diví Redemptor i l'objecte principal de la seva llei és obtenir la unitat d'esperit de tothom.[3] I no pot haver-hi unitat sense un principi unificador, i aquest principi unificador del llinatge humà és Déu, sense el qual els homes quedarien disgregats, com partícules inquietes d'un món desordenat dels esperits. I la traducció humana de la unitat divina és la llei de la creença i de l'amor o adoració per la qual sempre ha propugnat la santa Mare Iglésia, i ara de nou en

1. Lluc, XVII, 21.
2. Jaume, I, 25.
3. Joan, XVII, 11.

el Decret de 3 de juliol de la Congregació de la Santa i Romana Inquisició, motiu de la present Instrucció Pastoral.

VII

La Llei de la Fe és Llei de Gràcia

Molts moderns catòlics en l'ordre de la doctrina de salvació repugnen a la llei perquè no coneixen prou la gràcia; essent així que la nostra llei cristiana és anomenada la llei de gràcia. El Cristianisme sense la gràcia no es pot suportar.[1] Tindrà admiradors, fins apologistes, homes illustres qui estudiaran de fer-ne imitacions i de proposar-lo al món com posseint una potència social insuperable; així foren Comte i Taine, noms de primera magnitud en la història sàvia del segle XIX; però sense la gràcia, sense l'estima i l'apreci de la gràcia, mai sabran practicar-lo, menys encara disfrutar-lo, ni entendre, de consegüent, sa íntima essència. Contemplen l'exterioritat del Cristianisme: unes formes sublims distintes de les demés formes humanes, un equilibri i una harmonia en què s'aprofiten tots els elements de la vida, on s'expansionen, sense sortir del ritme, totes les facultats humanes, on sense cap violència totes les forces s'utilitzen en pro del bé comú; essent sempre l'Amor en son més alt concepte l'intens motor del món immens dels homes. Però no volen confessar a Déu, ni volen subjectar-s'hi; al revés, volen subjectar Déu a una inspecció, a la *crítica*, a la moderna deessa. Molts avui l'exalcen més que a la veritat, i és evident que el poder de la crítica és inferior al poder de la veritat. La crítica està sota la veritat, és una aplicació d'ella a lo contingent i variable; però voler la crítica amidar tota la veritat, explicar-la, és un contrasentit, perquè la crítica és un efecte de la veritat; i així

1. Marc, X, 27.

com molt naturalment per la causa ens expliquem l'efecte, perquè està contingut en ella, per l'efecte no es comprèn bé la totalitat de la causa. Déu és immens, i la crítica humana és molt limitada.

Les aspiracions de la nostra naturalesa racional es dirigeixen a obtenir una satisfacció completa, i quan la gràcia cristiana riquíssima i multiforme no suavitza aquestes aspiracions, no atempera l'apetit racional, quan l'home no mira més enllà d'aquest món, quan es creu que la terra és el paradís i no espera son complement en una altra vida, aleshores s'apodera de l'home una pruïja que no el deixa viure, un desig d'investigar, una set de novetats que tot fre se li fa insuportable, *aetas nostra freni impatiens*,[1] i ve a caure en errors gravíssims.

Això passa perquè l'home s'oblida de la gràcia. Pren la Religió com una disciplina purament humana, com un sistema elaborat pels homes, i, de consegüent, la considera subjecta al seu examen, i vol amidar-la amb les mateixes mides amb què s'amiden les coses humanes. I la Religió és una gràcia divina que lo primer que exigeix és que l'home la consideri obra de Déu, com una manifestació i comunicació de Déu a la criatura. El Cristianisme, la Iglésia a la terra, és un fet històric i diví, i la seva interpretació no ha de quedar subjecta al beneplàcit humà, sinó a un criteri diví.

VIII

L'INSTINT DE CREENÇA REQUEREIX LA LLEI DE LA FE

Els moderns, contra els quals va el decret *Lamentabili*, no neguen la creença; al revés, molts d'ells li paguen un cert culte; però sí neguen la fe. Creença i fe no són lo mateix. La

1. Decret *Lamentabili*.

creença és instintiva i la fe racional, i, no obstant, molts racionalistes admeten la creença i rebutgen la fe. És que els falta la moderació. Tot instint de si té una certa vaguetat, careix de regla precisa, i la seva satisfacció proporciona a l'home una gran intensitat de goig. L'instint de la creença permet a l'home divagar per regions immenses, inexplorades i misterioses, i en ses ascensions troba excitacions vivíssimes. És com un aeronauta qui practica ses ascensions per les regions altes i sense direcció fixa. Per això aquests aeronautes de les regions espirituals tenen caigudes tremendes, més encara que els globus sense direcció. Són de la mateixa espècie que els místics, d'un temperament similar en l'ordre natural, i els místics, fins els més piadosos qui pretenen volar a la seva, sense seguir les prescripcions de la sabiduria cristiana, en totes les èpoques han tingut aberracions lamentables.

L'instint de la creença en l'home suposa que existeix una regió del misteri; si tot lo que existeix capigués dintre de la nostra raó, l'instint de la creença fóra inútil i ja no el tindríem. Hi ha coses que són més enllà de les fites del nostre coneixement. Aquesta regió misteriosa els grans positivistes moderns l'han confessada i reconeguda, i alguns d'ells, Littré per exemple, s'han posat, després de molts anys de bregar amb si mateixos, en braços de la Revelació divina, reconeixent-la guia única per a l'expedició transcendental i perillosa de l'altra vida. I tenim una quasi seguretat de que els mateixos Comte i Taine, prínceps de l'escola, reconeixien que la Iglésia és l'única guia discreta de la Humanitat per a aquestes peregrinacions transcendentals. Els judicis i la crítica sobre el moviment històric de la humanitat que es troben en els dos escriptors citats apoien fortament la nostra opinió. Un instint no és una llei; al revés, que ell ha d'ésser legislat.

A cada instint humà correspon una llei. La llei del matrimoni, la llei de la propietat correspon a dos instints molt forts en la nostra naturalesa; la llei de la fe correspon a l'instint de la creença. El Criador posà en la nostra naturalesa una necessària inclinació a la creença, i al mateix temps pro-

mulgà en el món d'una manera solemne, en el Sinaí, la llei de la fe, que completà Jesús Senyor nostre. Així l'homenatge de creença i adoració al món invisible, a Déu etern, resulta un obsequi racional, perquè la fe converteix en racional l'instint de la creença. Perquè l'existència de la llei de la fe, vinguda al món d'una manera sobrenatural, i proposada per un organisme vivent, que és la santa Mare Iglésia, és un fet històric innegable, i les funcions socials de dit organisme vivent, la facultat divina d'ensenyar als fidels la vida espiritual i sobrenatural que té la santa Mare Iglésia, és perfectament demostrable, segons les lleis naturals de la intel·ligència humana. Per això en nosaltres el creure, l'acte de fe, és un acte de raó i d'instint, natural i sobrenatural, que participa de la naturalesa i de la gràcia.

Però la regla, la llei de la creença, ha d'existir, perquè tot lo criat té llei. La llei de les coses, podem dir en un cert sentit, que és la fórmula de la seva existència; i la llei de la creença, la santa fe catòlica, és la fórmula del coneixement humà en quant es refereix a l'ordre sobrenatural, a la regió del misteri, a lo transcendental de la vida; és la fórmula que comprèn la totalitat de la vida humana, que comença en aquest món, que es transforma en la mort i que ha de durar eternament en una superior esfera de perfecció.

Aquesta fórmula de la vida comprensiva de tot l'home, de tots els homes, de la societat entera, des de son origen fins a son fi, comprensiva del temps i de l'eternitat; aquesta llei universal que enclou la finalitat de l'home i del món, que constitueix el principi essencial de la unitat i varietat de tota l'existència, que explica l'harmonia universal i la perpetuïtat dels elements, que tots han eixit i tots han de tornar a Déu; aquesta llei directiva de l'esperit humà en totes les èpoques i en totes les regions del nostre llinatge, sense exclusió de cap home, fins del més insignificant i de més curta intel·ligència, aquesta llei ha d'ésser una llei viva, com la llei de la naturalesa, que és sempre la mateixa, i, no obstant, regula l'existència d'una contínua renovació de sers animals i vege-

tals, i afavoreix la seva vida, i permet una varietat infinita d'existències, sense cohibir cap d'elles i regint-les a totes.

Així passa en el regne dels esperits, en la nostra Iglésia, la llei de la qual, instituïda per Jesucrist, és viva, universal, aplicable a totes les edats i condicions d'homes, fomentant, consolant i fent fructuosa la vida, i fent eterna la vida: la llei de la fe catòlica.

Tot lo noble, tot lo bo, tot lo pur, tot lo harmònic, tot lo verdaderament progressiu de la nostra naturalesa, tota perfecció humana i mundana, cap dintre d'aquesta llei viva de la fe catòlica, que és l'amor universal.[1]

L'heretgia rebutja la llei; per això l'anarquisme és l'heretgia per excel·lència, és la plenitud de l'heretgia; i així com la llei, segons la doctrina evangèlica, s'identifica amb l'amor, l'anarquisme s'identifica amb l'odi; i així com l'Evangeli edifica, i veiem històricament i contemporàniament com l'Evangeli edifica pobles i societats, l'anarquisme destrueix, dissol i anihila. Els nihilistes i terroristes són una digna representació de l'anarquia.

I veu's aquí lo que ha fet la Iglésia al publicar el decret *Lamentabili*: afirmar altre cop la llei viva de la creença, l'existència d'una autoritat divina a la terra, constituïda per a regir l'esperit humà, que mai podrà reglamentar ni regir cap acadèmia, encara que estigui composta d'immortals.

Perquè la llei de la creença no és una llei externa, no és fruit de l'humà enginy, no és una aplicació que es fa a l'esperit de l'home d'un principi elaborat filosòficament, és una inoculació divina, la introducció d'un principi vital que reforça, completa i fomenta la vida humana, i diem que és una gràcia divina perquè ens ve de dalt sense haver-la merescuda, una llum de *oriens ex alto*, és una participació de la Llum sublim que tingueren els Profetes i Apòstols, i en això consisteix la gran excel·lència de la manifestació al món del Verb

1. Filipesos, IV, 8.

de Déu, en què ha generalitzat la llum profètica i apostòlica a tota mena de gent: filosops, artistes, escriptors, obrers, pagesos, capitalistes, captaires, velles, dones elegants, pobres apedaçades, analfabets i fins a persones de curtíssima intel·ligència. És el compliment de la vella profecia de Joel [1] en què pronosticava que temps a venir tot el món profetitzaria, vells i joves, homes i dones.

IX

Necessitat del magisteri de la Iglésia

Sols una Sabiduria profètica pot ésser la sabiduria universal. Creure que la sabiduria acadèmica que s'ha d'aprendre a les escoles pot ser universal, és creure una quimera; en la humanitat és impossible tal sabiduria, ni hi ha sigut mai, ni mai hi serà. En les èpoques més artístiques i més il·lustrades no s'és vist per això la sabiduria universal. Una llei viva, font d'inspiració i d'il·luminació per a tot el poble, ritme del seu enteniment i de la seva voluntat, orientació lluminosa del seu esperit, no ha existit mai ni pot existir més que en la forma profètica, en el sentit ample d'aquesta paraula, és a dir, una sabiduria revelada, una manifestació de la Veritat eterna als homes, qui són incapaços per si sols de trobar la veritat completa; que per això mentre hi haurà homes, fins a la transformació gloriosa de la humanitat, els homes disputaran, que ja diu la Sagrada Bíblia [2] que Déu entregà el món a les disputes dels homes. La Iglésia no vol treure del món les disputes, perquè no va a lo impossible. Les disputes dels homes seran útils quan la Sabiduria divina les permet, i són una conseqüència de la manera en què ella ha constituït la humanitat,

1. II, 28.
2. Eclesiasta, III, 11.

són un medi de progrés; però en lo que es refereix a l'ordre espiritual i sobrenatural, a la llei transcendental de la creença, als dogmes de la fe catòlica, la Sabiduria divina ha donat facultats a la Iglésia per la direcció i correcció de la lluita. Jo pregaré per tu, diu Jesús[1] al Cap de l'Apostolat, a Sant Pere, perquè la teva fe no faci falla, i tu aleshores confirma en la fe als teus germans. La Iglésia desaparexeiria sense aquest poder diví de determinar lo que és o no és conforme a la llei de la creença, l'obra de Jesús quedaria dissipada, i s'estroncaria la comunicació de la gràcia divina al llinatge humà. L'home sofriria una *capitis diminutio*, perquè la gràcia de la fe no sols respecta la totalitat de la naturalesa, sinó que la consagra, la ungeix amb un bàlsam diví perquè no es podreixi, i li obre un amplíssim horitzó de vida, infinit i etern.

Puix, ¿qui podria navegar per aquest mar infinit i etern, i lliurar-se del naufragi, sense l'auxili d'un guia segur? I el Criador, qui ha donat guia als ocells per a volar en les altures de l'aire i als peixos per a nedar en les immensitats dels abismes, ¿deixaria al llinatge humà que anés perdut, amb contínua confusió i lluita per les regions misterioses de la creença? L'instint dels ocells, l'instint dels peixos, és determinat i segur; l'instint de la creença, com els demés de la naturalesa racional, és insegur, vehement i incert, no té direcció com el dels ocells i els peixos. Però l'home és intelligent per a cercar direcció, i el Verb de Déu deixà establerta en el món una guia qui no pot errar, que és la santa Mare Iglésia, qui guarda i aplica la llei de la creença; i l'home seguint-la ofereix a Déu un obsequi racional, mereixedor de vida eterna, que per això la fe és la base i el principi de la salvació.

Lo que passa avui amb la doctrina de salvació és una gran misèria. Poques vegades tant sobre d'ella, poques vegades han estudiat amb més vehemència la religió, poques vegades la

1. Lluc, XXII, 32.

Sagrada Bíblia ha sigut objecte de tantes investigacions, comparacions i crítiques. L'escorça, l'arquitectura, les línies externes de la religió ocupen tota l'atenció de molts dels nostres contemporanis; però la substància interna, la mina riquíssima de son contingut, la meditació sincera de la seva sabiduria, l'exercici imitatiu de les accions, dels sentiments, de les virtuts que resplendeixen en el Llibre diví, queden reduïts a la mínima expressió. Prenen la Bíblia com un llibre d'erudició, com un llibre humà, i com a tal l'estudien. No saben entendre que la Sagrada Bíblia no és purament un llibre d'erudició, una especulació racional, un art literari, sinó que és el Llibre de la vida. D'aquí prové que, malgrat lo assimilable que de si és la Sagrada Escriptura, avui poquíssims se l'assimilen. Passen la vida en operacions d'anàlisi de la religió, i no s'alimenten d'ella; i la religió és principalment l'aliment espiritual de la Humanitat. Déu l'ha posada al món, no com un tema de discussions sempiternes, sinó com una substància nodritiva, fortificant i consoladora per a ajudar als homes a arribar a l'eternitat. Els homes discuteixen molt de la religió i usen poc d'ella, i d'aquí ve que avui vegem tants homes acanyats en l'ordre espiritual de la vida; devent tenir-se en compte que la intel·ligència completa i exacta de la fe no és possible per un pur anàlisi extern, sinó que requereix un coneixement experimental i pràctic. I avui que tant es pregona l'estudi positiu o pràctic, no obstant, els erudits fugen de l'estudi experimental, de la pràctica de la religió, única manera de conèixer sa naturalesa i eficàcia divina.

Ara s'usa molt la frase, parlant d'una institució, d'una civilització, d'una disciplina humana, que s'ha de *viure* aquella institució, aquella civilització o aquella disciplina; i aquesta exigència d'haver-se de *viure* res la té en un grau tan alt com la religió, com la fe cristiana, que consisteix essencialment en una vida, la vida cristiana, de tal manera que la religió si no és vida no és res, ni serveix per res, ni té objecte ni motiu pel qual existeixi sobre la terra. A Jesús li diem amb gran amor vida nostra, i quan ens separem d'Ell pel pecat diem

que perdem la vida; i l'apòstol Sant Pau,[1] i amb ell molts altres Sants, arriba a confondre, a identificar, a unificar la seva vida amb la de Jesús; i fins en últim resultat la fe cristiana, la pràctica de la nostra santa religió, es dirigeix a identificar-nos amb Jesús, de manera que la perfecció de l'home, que la santificació de l'home, que l'*ideal* a què aspirem consisteix en identificar-nos amb Jesús; i les Santes Escriptures ens diuen, i la Sagrada Teologia ens explica, que els escollits, que els qui caminen a l'eterna glòria, Déu els ha destinat a conformar-los amb la imatge de son Fill Unigènit.[2]

Alguns homes moderns, esperits nobles, però desfrenats, es queixen de l'ariditat de la fe, quan no hi ha situació espiritual més rica, més fecunda, més consoladora, més connatural amb el nostre esperit. Sols en la fe podem reposar. Després de llargues navegacions pel mar tenebrós de la ciència mundana, des de Sant Agustí fins a Brunetière, mort ahir, grans esperits en el port de la fe han trobat el repòs; i com la sabiduria profètica és universal, cada dia trobem homes de món, populars o mitjans, tan estimables en l'ordre etern de les coses com Sant Agustí i Brunetière, qui entren en el port de la fe per a salvar-se del naufragi.

Molts dels errors condemnats en el decret voldrien llevar a la sabiduria cristiana el caràcter profètic i convertir-la en una ciència humana; i la ciència del Verb de Déu és ciència divina i fórmula de vida sobrenatural. La ciència humana, l'arqueologia, la filologia, l'exegesi i la crítica posades al servei de la revelació, ajudant a la interpretació de la paraula divina, contribueixen a la instrucció cristiana del món; però sempre han de pressuposar la veritat de la revelació, puix d'altra manera comencen per a destruir el fonament, per l'alteració de la veritat infallible, i l'home, qui tan difícilment s'escapa de l'error, injuria al Verb de Déu. Tota llei necessita una interpretació autèntica, i de la llei de la creença única-

1. Gàlates, II, 20.
2. Romans, VIII, 29.

ment pot dar-ne la interpretació autèntica la santa Mare Iglésia en virtut de les facultats rebudes del mateix Verb etern, Jesús, Fill de la Immaculada Verge Maria, quan comunicà als Apòstols la potestat d'ensenyar, i quan els envià el Sant Esperit, qui els obrí el sentit ocult de les Escriptures.

Si no fos evidentment un dogma de la Religió catòlica aquesta facultat sobrenatural d'ensenyar i d'interpretar la doctrina de salvació que té la santa Mare Iglésia, ens faria veure la necessitat de que existís sobre la terra una tal facultat la mateixa experiència històrica. Tota la ciència, tota la ilustració dels doctors protestants, sols ha servit per a portar les contradiccions més paleses i la més gran confusió en la intelligència de la Revelació divina; i sense la guarda i la interpretació de la Iglésia ja no existiria la Sagrada Bíblia més que com un llibre, que per lo mateix que cadascú entendria a sa manera, deixaria de produir la unitat espiritual del llinatge humà, de solidaritat humana, la solidaritat divina-humana, que és l'objecte de la religió, i tota l'essència del Cristianisme, en la vida present.

X

La Fe és la base de les grans personalitats

Mai més que en èpoques d'efervescència herètica, com és l'actual, que en situacions en les quals la pruïja de la novetat i la set d'emocions corporals i espirituals, formen tot l'ideal d'una gran part d'esperits, és necessària l'adhesió i fidelitat al magisteri de la Iglésia en tot lo que ateny a la doctrina de salvació. D'altra manera qualsevol ventada s'emporta els esperits, els sacseja i els arremolina, ells perden el domini de si mateixos, i no es mouen, sinó que els mouen. La carn, segons Sant Pau,[1] és la inspiradora de l'heretgia, i la carn és boja.

1. Gàlates, V, 19.

No hi ha res com la fe per a donar enteresa, seguretat i personalitat a l'home. La sabiduria profètica és la creadora de les grans personalitats, perquè l'home no és una pura intel·ligència, sinó que és intel·ligència, voluntat i sensibilitat, és esperit i carn; i la combinació jeràrquica d'aquests elements és la qui fa els grans homes. I quan parlem dels grans homes no parlem en el sentit mundà, sinó en el sentit evangèlic; no ens referim als erudits, als científics, als literats, als artistes, als financers de gran perspicàcia, als industrials o agrícoles qui han fet avançar la producció, qui de vegades són petits homes: ens referim a la sublim categoria de la virtut assequible a tot home, a aquella superioritat que no prové de la casa en què s'ha nascut, ni de les facultats intel·lectuals que es posseeixen, ni de la resistència física que es té, sinó de l'ús de la voluntat lliure en el propi perfeccionament, en el bé del pròxim, en la glòria de Déu, a aquella categoria que l'Evangeli contraposa a la categoria mundana, quan diu que aquells que aquí són petits en el regne etern seran grans.

Perquè la personalitat de l'home no la fan aquestes o aquelles qualitats que posseeixi: és quelcom més intrínsec que les facultats, és l'exercici d'aquestes, és la vida. Per a conèixer l'excel·lència d'un ser és necessari que coneguem la seva vida; la vida és la manifestació del ser. No coneixerem a un home si no coneixem la seva vida, en el sentit complet d'aquesta paraula. La vida humana és una vida racional; totes les nostres facultats han d'ésser mogudes per la raó, puix d'altra manera la nostra vida no fóra racional. Però la nostra raó veu al davant seu regions que li són inaccesibles, es veu voltada de misteris, i el misteri del seu principi i del seu fi, el misteri de la vida ningú més li ho explica d'una manera concreta, racional i harmònica que la santa revelació divina.

Sant Pau té tot un capítol destinat a provar que la fe és la base de les grans personalitats.[1] Tota grandesa necessita

1. Hebreus, XI.

un fonament sòlid, si no, no s'aguantaria; i la mateixa raó humana no és fonament sòlid en lo que ateny a les regions difícils del misteri de què està voltada la nostra vida. Així, fins en l'ordre de les coses temporals i transitòries de la vida, aquells homes qui en el món han tingut una vida prodigiosa, diem que han sigut homes de fe, una fe certament humana, una visió superior, no una demostració de les coses, lo qual és indici de lo que passa en tot el llinatge dels homes perquè aquests sàpiguen caminar dignament pels camins de la vida. Necessita el nostre llinatge el fonament de la fe verdadera, de la fe infallible, de la fe invencible, en son viatge terrenal, perquè lo discutible és movedís i sobre d'ell no pot haver-hi edificació sòlida: la base de la vida ha d'ésser indiscutible. Sant Pau amb divina eloqüència ens explica com les grans accions i les grans passions dels homes, aquelles accions i aquelles passions que han tingut una meravellosa eficàcia en la formació espiritual del nostre llinatge, totes elles tenien per base i fonament la fe; i això prové de que el misteri, la sabiduria profètica, té sobre l'home una influència fortificant i immortalitzadora que el fa semblant a Déu Omnipotent i impassible. En l'ordre espiritual lo que no es veu té una potència illuminadora superior a lo que es veu i toca. I així Sant Pau, parlant dels prodigis de Moisès, diu que tots ells provenien de la fe que el gran israelita i profeta de Déu tenia en lo Invisible, tant com si el veiés.[1] I explicant les persecucions exterminadores de diferents èpoques contra els homes de fe, i de la resistència admirable amb què han sigut suportades, dóna a comprendre que aquesta força provenia de que els qui tant patien cercaven el complement de la vida, el qual complement sols es pot conèixer d'una manera segura per la sabiduria profètica. I així com la sabiduria profètica illumina a tot el llinatge, i d'ella són capaços fins els illiterats i rudes, i tots ells entre els cristians estan enterats dels pro-

1. Hebreus, XI, 27.

blemes més transcendentals de la vida, així la gràcia divina, que és a l'ensems llum i força, fortifica les voluntats i comunica un verdader heroisme als sers més flacs, donant-los virtut per a vèncer els majors obstacles i fer-se superiors als turments i persecucions més violentes. Sols per la fe pot arribar-se a la relativa perfecció humana mentre estem en el present estat d'inferioritat i esperant la transformació gloriosa.

XI

La sabiduria profètica i la sabiduria acadèmica

El problema de la vida no és una qüestió literària o científica, és més alta; per això ens portà la fórmula de la vida el Verb etern quan es féu home com nosaltres. La nostra creença els cristians no la demanem a la sabiduria acadèmica, sinó a la sabiduria profètica principalment revelada als homes per Nostre Senyor Jesucrist.

Per això tots els cristians tenim una adhesió inquebrantable a la santa Iglésia Romana, mare i mestra de totes les iglésies del món, verge de tot erro, constant sempre en si mateixa en l'ensenyança de la veritat en el llarguíssim curs de sa història en el món, única garantia que té el llinatge humà durant sa peregrinació a la terra per a la recta direcció de la nostra vida, perquè ella posseeix la fórmula de la vida. Per això tots tenim la vista fixa en el Pontífex Romà, assegut en la seva càtedra, presidint el curs del homes durant sa vida mortal, essent el Mestre infallible de la doctrina de salvació, de la sabiduria profètica. Ell, el Papa, no és un filosop, un polític, un artista, ni encara un sociòleg, ell és el cap visible d'un cos immens, el cos místic de Jesucrist, i aquest cos té la vida de la fe i de la gràcia que deriva de son Esperit, que és l'Esperit Sant, i quan parla i quan ensenya i quan regeix, tots els cristians creiem que està assistit per l'Esperit Sant: per això fem més cas de les seves definicions que de les pro-

posicions i conclusions de la sabiduria acadèmica; i per això les acadèmies i escoles filosòfiques tenen pocs deixebles i elles mateixes desapareixen, i la càtedra humil del Pescador de Galilea, des d'on s'ensenya la sabiduria profètica, té una immensitat de deixebles de totes les races humanes, i per contrariada, injuriada i perseguida que sia, continua travessant els segles, veient desaparèixer les èpoques i esperant arribar a l'eternitat, perquè son diví Fundador prometé que no la deixaria fins a la fi dels segles.

I al parlar de la manera que n'hem parlat de filosops, polítics i altres savis i científics, no és que no els respectem, no és que no els apreciem, no és que no els estudiem, no és que la santa Mare Iglésia en els temps en què ha tingut poders a la terra no els hagi favorescut i protegit, no és que darrerament en el Concili Vaticà no hagi exhortat al progrés de les ciències i disciplines humanes, a la cultura social; sinó que els ministres de l'Evangeli devem repellir les invasions de la supèrbia literària en l'ordre espiritual i sobrenatural quan no vol reconèixer la sabiduria profètica, essent així que d'ella rep la ciència humana llum i força fecundant.

La Iglésia s'aprofita del progrés del estudis humans, fins encara que vinguin dels heretges, en allò que no s'aparten de la veritat, i treballa a fi que la ciència acadèmica no baixi mai de la superior categoria que li correspon entre les coses humanes.

Però la ciència acadèmica mai serà la ciència de la vida, ni la regla que regeixi les accions del llinatge humà. El pa de la vida espiritual que nodreix, delecta i fortifica, està destinada a distribuir-lo a totes les generacions la Iglésia catòlica. Aquesta ciència heterodoxa que ella acaba de titllar en el decret *Lamentabili* no sols no és pa nodritiu de vida espiritual, sinó que té un caràcter negatiu; no afirma, sinó que nega; no és, de conseqüent, una ciència d'edificació, sinó una ciència de destrucció; i la vida és una cosa molt positiva i no negativa, la vida és un fet, com la religió és un fet, com la sabiduria profètica és un fet, que no podran destruir totes

les cavillacions dels homes, qui, portats de la supèrbia, no volen reconèixer la limitació del seu enteniment per a penetrar en la regió de l'Infinit, i no volen confessar que Jesús és l'enviat de Déu per a ensenyar als homes, per a mostrar-los el misteri de la vida divina, el Verb etern qui illumina totes les coses i illuminarà a totes les generacions humanes per a seguir aquí en el món el camí de salvació.

Seria útil fer un estudi comparatiu entre la fecunditat civilitzadora de la sabiduria profètica i la de la sabiduria acadèmica. L'experiència històrica d'Europa i d'Amèrica posa en evidència la potència i eficàcia que té sobre el llinatge humà la sabiduria profètica. Si només ens fixéssim en els antics pobles orientals, en aquelles civilitzacions primitives, hi hauria qui tal volta atribuís la fecunditat civilitzadora de la sabiduria profètica al caràcter especial d'aquelles races. Però, molt més encara que allà a l'Àsia, és evident aquí a Europa i a Amèrica la facultat i força que ha tingut en la formació dels pobles la sabiduria cristiana, revelada o profètica. Els Estats Units de l'Amèrica Septentrional avui se'ls considera com una nació típica, i és indubtable que, enmig de defectes, té aquella societat preeminents avantatges. Doncs bé, la civilització, la formació, el dret públic, l'esperit informatiu d'aquella societat és indubtable que es deu a la sabiduria profètica. La mateixa filosofia, segons un escriptor indígena, fins ara ha sigut una filosofia desenrotllada a la calor de la sabiduria profètica.

La sabiduria acadèmica sempre resulta raquítica quan un considera la totalitat de la civilització humana; per si sola la sabiduria acadèmica, quan no s'uneix i solda amb la sabiduria profètica, té molt poques forces i la seva influència d'acció s'estén molt poc. És una petita variant en el gran quadro de la vida del nostre llinatge, perquè ella sola no és principi de vida, ni collectiva ni tan sols individual.

¿Qui dubta que la fórmula de la vida individual i collectiva de la civilització europea i americana ha sigut la Sagrada Bíblia? ¿I qui no sap que per tots els cristians l'autor verdader

de la Sagrada Bíblia és el mateix Déu, qui ha inspirat als homes qui l'escriviren? Per això ha sigut anomenada el llibre de la civilització, puix sols tenen civilització sòlida els pobles qui la prenen per fórmula de la seva vida. On no ha penetrat l'esperit de la Sagrada Bíblia, que és l'Esperit Sant, no hi ha penetrat la civilització. Per això la Sagrada Bíblia, que molts dels escriptors titllats pel decret *Lamentabili* voldrien reduir a la categoria d'un llibre purament humà, és el llibre de text de la Iglésia catòlica amb el qual ensenya tradicionalment a tots els pobles de la terra, i en la Bíblia medita, contempla, prega i es consola, i és l'essència del seu culte i el tresor de la seva doctrina: és el llibre de la vida.

XII

La Fe, fórmula de la vida

La ciència mundana, la política, el mateix art pretenen sovint usurpar a la Iglésia, vicària de Déu a la terra, el ministeri de salvació, l'ofici de distribuir el pa de la vida espiritual als homes; però les èpoques en què això passa, com la present, solen ésser èpoques de fam, i aleshores els homes, com en les ciutats sitiades reduïdes a viure de si soles, en la insuficiència i misèria que passen, es mengen lo més fastigós; així passa avui entre aquells qui, desterrant a Déu del consorci humà, avorrint la providència espiritual de la santa Mare Iglésia, per a apagar la seva fam canina cerquen satisfer-se de porqueries, de les quals els presenta un mercat abundantíssim la literatura i l'art pornogràfics, que constitueixen en el nostre temps una fornicació il·limitada. Les aspiracions humanes són infinites, i per això als homes sols ens satisfà el misteri que ens proposa la sabiduria profètica, única competent per a parlar del misteri. L'infinit és un misteri, i molts moderns, tenint un deliri per l'infinit, no obstant, rebutgen el misteri. Així són una gran part dels escriptors, les doctri-

nes dels quals ha condemnat la Congregació del Sant Ofici. Amen l'infinit i rebutgen el misteri. I és perquè els falta la humilitat, que tots els homes hem de tenir, de confessar la limitació del nostre enteniment, que sols en l'altra vida arribarà a la seva plenitud. L'infant creu moltes coses que no comprèn, perquè son pare les hi diu; molts homes no creuen les coses que no comprenen, encara que els sien proposades pel Pare celestial, per medi de son Verb, qui ha parlat als homes.

Aquest cas no és no, sinó molt vell en la història humana. Malgrat la dolcíssima atracció de Jesús, hi ha homes qui s'aparten d'Ell perquè no comprenen els misteris continguts en la seva doctrina i en la seva Persona; no li volen donar fe perquè és superior a ells, perquè traspassa els graus de la seva intel·ligència limitada i no es volen reconèixer inferiors. Un dia el Mestre diví predicava a la Sinagoga de Cafarnaüm [1] i manifestava als seus oients el pa que havia de nodrir els esperits i l'aliment que Ell els donaria al distribuir-los la substància del seu cos i de la seva sang en el misteri de l'Eucaristia. Aquells jueus rebutjaren el misteri i deixaren des d'aquella hora de seguir al Mestre diví: no podien suportar el misteri; i aleshores Ell, dirigint-se als dotze apòstols, els diu: «I vosaltres també em deixareu?» I respon Sant Pere: «A qui anirem, Senyor? Vós teniu paraules de vida eterna.»

Deixaren a Jesús els qui el tenien per home solament; el seguiren els qui el tenien per Déu. Així passa també ara: rebutgen els Llibres Sagrats i els dogmes catòlics, rebutgen el misteri que forçosament ha de regnar en la regió de l'infinit, els qui no volen creure a la Paraula de Déu, que és el Verb etern. Continuaran seguint a Jesús els qui el creuen i amen com a Déu, i confiant en les seves promeses esperen d'Ell la salvació, i diuen com Sant Pere: «A qui anirem, Senyor? Vós teniu paraules de vida eterna.»

1. Joan, VI.

Els altres mestres, els savis mundans, no tenen paraules de vida eterna. ¿Serien fórmules de vida eterna aquelles proposicions condemnades per la Sagrada Congregació? Els qui confiem en Jesús, els qui l'escoltem com Mestre i tenim la seguretat de no ésser enganyats per Ell, els qui el creiem, el coneixem. Qui creu, després coneix. En tota ciència el deixeble ha de començar creient la paraula del mestre; la il·luminació és posterior, i això succeeix d'una manera més eminent en la ciència de la vida. Per això nosaltres, tots els creients, repetim a Jesús aquelles paraules que li digué Sant Pere en la Sinagoga de Cafarnaüm: «Nosaltres creiem en Vós, i per això coneixem que Vós sou el Crist, Fill de Déu.» Tal és el fet de la fe demostrat per l'experiència dels segles.

Aquesta és la ciència profètica que conté la fórmula de la vida, i el principi del coneixement de les coses sobrenaturals. Aquesta ciència radica en el cor dels homes, és la ciència del cor de què parlen sovint les Sagrades Escriptures. Déu parla al cor dels homes: les comunicacions amb l'invisible i etern, amb Déu Senyor nostre, són internes i íntimes; per això quan un home d'incrèdul es converteix en creient, diem, i és així, que Déu li ha tocat el cor; i en aquella admirable conferència de la Sinagoga de Cafarnaüm, Jesús deia als jueus qui no volien creure en sa misteriosa Persona: «Ningú pot venir a Mi si el Pare no l'atreu; aquell qui ha escoltat al Pare, i ha après, aquell vindrà a Mi.» Hem d'aprendre de Déu, hem d'escoltar i creure a Déu per conèixer a Jesucrist.

La primera condició per a ésser deixeble de Jesucrist és la humilitat; qui no vol ésser humil, ja pot sortir de la seva escola i tornar-se'n al món. La ciència de Jesús, la doctrina de salvació, la sabiduria profètica és subtilíssima, i els esperits grollers no poden capir-la. És una ciència en la qual hi ha savis que no hi poden entrar, i molts qui no són savis hi entren: requereix una aptitud especial. Per això Jesús Senyor nostre dirigia alabances al Pare celestial, perquè aquesta doctrina sublim era abscondida als savis i prudents del món, i l'havia manifestada als petits i humils.

A imitació del Mestre diví, alabem també nosaltres al Pare celestial, qui escampa pel món la doctrina profètica, la llum evangèlica, la ciència de salvació, a tots els homes de bona voluntat a qui el vent de la vanitat o de la sensualitat no torça la recta inclinació a cercar la veritat, i humilment demanen la llum, aquella llum que és vida de tota criatura racional. Treballarem sempre en vèncer la nostra supèrbia, la supèrbia, principi i germen de tota la maldat humana; recordem que la nostra perfecció és la nostra simplicitat, com en l'ordre de l'existència el Ser simplicíssim és el Ser perfectíssim, com en l'ordre estètic la summa bellesa és la summa simplicitat, i la bellesa de la nostra ànima, la bellesa que enamora a Déu és aquella simplicitat que conté la quinta essència de totes les virtuts i una absència de malícia, una potència ingènua i un sublim equilibri, que Jesús Senyor nostre significà amb aquelles paraules: «Si no us torneu com aquest infant no entrareu en el regne dels cels.» Ve a ésser la innocència primitiva reconquerida, i constitueix el grau més elevat de la perfecció cristiana.

Que l'autor i complidor de la fe, Jesús Salvador, pels mèrits de la seva sang preciosíssima ens concedeixi la gràcia de guardar sempre fidelitat a la seva doctrina, que permaneixi sempre viva en la nostra ànima la fórmula de vida, que és la seva paraula sobirana que ens fa fills de Déu per adopció, a fi que al sortir del món mereixem ésser cohereus seus en la Glòria que mai s'acaba. Amén.

I com l'objecte que ens havem proposat a l'escriure la present Instrucció Pastoral és obtenir un augment de fidelitat a la Paraula divina, a la llei de la creença que regeix a tots els cristians catòlics, a la llei viva que és el magisteri de la santa Mare Iglésia, que els esperits anàrquics voldrien abolir, a tots vos exhortem, no sols a ratificar-vos en la fe i obediència a la santa Mare Iglésia, sinó també a viure la vida de la fe. La fe és vida, i sense ella no existeix la vida cristiana. La regla de la fe ha d'ésser la nostra norma, la pauta de totes les nostres accions, el ritme de la nostra vida, no una fórmula

morta en les interioritats de la memòria; perquè la fe és Déu que ens parla, Déu que ens instrueix, Déu que ens guia, Déu que ens governa, Déu que ens condueix a la Pàtria celestial: és Déu en nosaltres. I la identificació de l'home amb Déu comença per la fe. Sense la fe és impossible la identificació de l'home amb Déu, i, de conseqüent, és impossible la salvació. A l'influx de la fe es produeix en el regne interior de l'home, en la nostra vida espiritual, una vegetació admirable, una elevació harmònica de totes les nostres potències, una purificació de tots els nostres sentits, una activitat plena de tota la nostra vida. La vida humana aleshores és un complement de la vida universal, de la vida de tots els sers, del conjunt de l'existència creada, és el llaç d'unió entre Déu, esperit puríssim, i la matèria viva; és l'home aleshores una mena de sacerdot, íntim confident de Déu, a qui el cristià tramet l'eco de la universal harmonia dels sers, l'oració que es desprèn del món de la naturalesa i del món de la gràcia, de la creació i de la redempció, de la innocència i de la penitència, tornant a Déu tot lo que ha sortit de Déu per medi de Jesús, el nostre germà primogènit, l'hereu de la nostra casa, de la Humanitat, el Summe Sacerdot, cap de nostre llinatge.

Els nous errors com els antics sobre la seva Persona, la seva doctrina i els seus sagraments, errors que ara acaba de reprovar l'autoritat de la Iglésia, tots tenen un mateix objecte: rebutjar el magisteri diví, abolir la fe, l'ensenyança sublim, sostreure al cristià de l'escola de Déu per a portar-lo a l'escola de l'home, suprimir la llei i deixar sol i trist l'instint de la creença, caminar a les palpentes, vagar per allà on se vulla, és a dir, fora del camí marcat per una institució divina aliada racionalment amb la naturalesa humana, que és la santa Iglésia catòlica, apostòlica i romana. I en aquesta ocasió solemne, caríssims, tots els qui teniu fe i viviu dins de l'escola de salut, que és la nostra Iglésia, a la paraula pontifical reprovant l'error multiforme disfressat a l'última moda, respongueu des de lo íntim del vostre cor amb un *amén*; i alceu vostre esperit a la regió de la Veritat eterna, al regne

de Déu, on tots devem encaminar-nos. I al pregar al Senyor, per mediació de la Immaculada Verge Maria, perquè vos doni constància en la fe i en la vida cristiana, vos enviem la Nostra Benedicció en nom del Pare † i del Fill † i de l'Esperit Sant †. Amén.

Vic, 14 de setembre, festa de l'exaltació de la Santa Creu, de 1907.

LA VIDA*

SUMARI

I. Els modernistes pretenen ensenyar-nos la font de la Vida.
II. El verdader i el fals concepte de la Vida.
III. Els modernistes desfiguren doctrines eternes.
IV. Confusió entre la Vida divina i la Vida humana.
V. En el món no està la plenitud de la Vida.
VI. Aquesta Vida ni és un frenesí ni un platxèria; és una lluita.
VII. La Llei de plenitud de Vida no està en l'home.
VIII. La verdadera Llei de la Vida.
IX. Unitat de la Vida universal.
X. La Vida no és un problema, sinó una realitat.
XI. El dolor i el plaer dins de la Llei de la Vida.
XII. Jesús és la font de la Vida; Maria, sa dolçura.

NÓS, EL DR. D. JOSEP TORRAS I BAGES, PER LA GRÀCIA DE DÉU I DE LA SANTA SEDE APOSTÒLICA BISBE DE VIC

Al Clero i fidels de la nostra Diòcesi, salut i pau en Nostre Senyor Jesucrist.

* El Modernisme religiós constituïa la més forta preocupació de la Santa Seu. Al decret *Lamentabili* del Sant Ofici (3 juliol 1907) seguí l'encíclica *Pascendi* (8 setembre). I el Prelat vigatà, que havia escoltat el primer amb la pastoral precedent, posà ara un nou comentari a la tan famosa encíclica amb la present carta, datada del 29 de gener del 1908.

Demum eo usque progrediuntur ut nulla adhibita temperatione, asserant, quidquid per vitam explicatur, id omne verum esse ac legitimum. (Ex litteris Encyclicis Pii X, *De modernistarum Doctrinis.*)

«Arriben a l'extrem d'afirmar, sense cap temperament, que tot lo que es desplega amb la vida, tot és verdader i legítim.»

Apud te est fons vitae, et in lumine tuo videbimus lumen.

«En Vós està la font del viure, i en la vostra Llum veurem la Llum.»

(PSALM XXXV, 10.)

I

ELS MODERNISTES PRETENEN ENSENYAR-NOS LA FONT DE LA VIDA

L'encíclica pontifícia *Pascendi* posa en evidència la vanitat d'un gran nombre d'homes moderns. Per ells, com si la Humanitat hagués aparegut ahir sobre la terra; com si els homes qui ens han precedit en els camins de la vida no haguessin pensat, ni estudiat, ni reflexionat; com si la societat humana no hagués tingut civilitzacions esplèndides i variades en els segles passats; com si el Cristianisme, per ells qui són cristians, no fes dos mil anys que existeix en el món, i com si Déu no hagués parlat als homes, essent així que tota la raó d'ésser de la religió cristiana consisteix en ésser una revelació divina, és a dir, una ensenyança sublim baixada del cel, o sia, l'aparició sobre la terra, encarnada en Jesucrist, de la Sabiduria divina, el Verb de Veritat, Consubstancial amb el Pare.

És una vanitat insuportable i inhumana, derogatòria de la dignitat de la nostra naturalesa, injuriosa pels nostres passats i demostrativa d'una gran superficialitat i frivolitat de

judici i de vida. Sempre en el món hi ha hagut qui ha pretès saber més que els altres, tenir una perspicàcia superior als demés, haver descobert veritats que fins ells, els altres homes, no havien sabut veure, trobar error en lo que els altres consideraven veritat: tals han sigut els heretges de tots els temps. Però els mateixos heretges antics cercaven corroborants de les seves idees errades en les opinions dels passats, intentaven provar que la veritat havia sigut corrompuda, es presentaven més aviat com a vindicadors de la veritat que com a inventors d'ella; no pretenien negar la revelació digna: és a dir, que Déu hagués parlat als homes *multifariam multisque modis*,[1] sinó que aquesta revelació divina, deien ells, era proposada als homes d'una manera insuficient i viciosa. És a dir, la mateixa heretgia, fins en els desvergonyiments i insults de Luter i dels seus antecessors, pujant cap als temps apostòlics, tenia una certa modèstia en quant invocava als passats, als primitius; cercava la sabiduria salvadora en els temps antics o en les regions eternes; tenia la convicció implícita de que, per a ésser enriquit o purificat el corrent de la vida humana, devia estudiar-se el manantial d'on derivava; però els nostres heretges no tenen necessitat de remuntar-se a l'antiguitat, d'estudiar la sabiduria dels passats, de recórrer a la revelació divina; porten la veritat en ells mateixos, tenen revelacions directes dintre de la pròpia consciència, i la salvació no l'han d'esperar de ningú: ells es basten per a salvar-se a si mateixos i per a portar la Humanitat a la font de la vida. Ells són els profetes de la vida.

La seva pretensió innovadora és immensa, no es limita a un ram, sinó que comprèn tots els elements de la humanitat; per això el Sant Pare, en la seva Encíclica, els denuncia a la Iglésia universal, als homes creients de tota la terra, com adulteradors de la teologia, de la filosofia, de la història, de la política, i com intentant corrompre, corcar amb son esperit

1. Hebreus, I, 1.

nihilista, tota la substància de la veritat, el nostre aliment inefable, i passant-se mestres de la Humanitat volen ensenyar-li lo que és la Vida.

És cert que en el nostre país la doctrina condemnada pel Sant Pare no existeix com un organisme filosòfic, com un conjunt orgànic de doctrines, o almenys no té vida pública reconeguda com a tal; però les seves influències, les seves irradiacions, la seva infiltració ha penetrat en molts esperits i els ha desvanescut, i com un corc pèssim ha buidat moltes ànimes de la rica substància sobrenatural del Cristianisme, que informa la vida i completa la natural deficiència de l'home, i dóna direcció pacífica i encertada a l'enteniment i a la voluntat envers els camins de salvació.

Sobretot ha passat a ésser un concepte corrent i una frase de moda en la filosofia, en la literatura i en l'art, i fins en la conversa comuna de molts homes, com una síntesi de l'existència humana, l'afirmar que tota perfecció, que tota veritat, que tota virtut, que tota felicitat, no és altra cosa que un desplegament de la vida.

II

El verdader i el fals concepte de la Vida

Interessa molt que tinguem, caríssims, un verdader concepte de la vida. Si no fossin les extraviacions de la vanitat, l'home, generalment parlant, tindria un concepte encertat de la vida. El coneixement del bé i del mal, i la responsabilitat pròpia que tots sentim en la nostra consciència, situen a l'home en el lloc que li toca dins de l'harmonia de la creació; lloc, no obstant, del qual fàcilment s'aparta seduït per les concupiscències, que són més poderoses que el seu flac enteniment. Però dins del Cristianisme, quan l'home disfruta de l'immens benefici de la redempció sap ben bé el lloc que li toca, té un verdader concepte de la vida i coneix els camins

de la vida i de la mort, de la perfecció i de la felicitat, del vici i de la desgràcia; i amb els auxilis divins fins arriba a la perfecció i a la santedat.

Per això abans la disputa sobre la vida era ocupació solament d'alguns filosops incrèduls: la gran multitud dels homes no tenia sobre aquest punt curiositat, perquè posseïa la veritat; i en lloc de disputar i dissertar sobre la vida, treballaven perquè no s'eixís del carril en què la Providència divina l'ha encaixada.

La fe, la raó i fins el sentit comú i la tradició humana ensenyen que la vida l'hem rebuda de Déu i que ha de tornar a Déu. El Profeta digué:[1] «Ell ens ha fet, i no nosaltres a nosaltres mateixos.» La nostra vida, de conseqüent, té una orientació natural i sobrenatural, una direcció fixa i una consagració obligatòria, perquè Déu és el terme i la felicitat de la nostra existència. Aquest ha sigut el fons constant del pensament humà, dins de moltes varietats i extravagàncies de què és rica la nostra versàtil imaginació. El temple és essencial en tota ciutat, sense el temple la ciutat seria amorfa i la societat incoherent; els nostres esperits tenen necessitat d'una dedicació sublim, i per això fins els maçons tenen temple. Temple no devot, sinó ridícul. El Verb de Déu, qui havia infós en el cor dels homes aquestes inclinacions, qui havia segellat les nostres ànimes amb la llum de son rostre, quan vingué al món escampà per sobre la humanitat la llum sobrenatural de la revelació divina, ensenyà l'origen de la vida i el fi de la vida, completant l'ensenyança dels profetes. L'antic Psalmista deia: «En Vós, oh Senyor, està la font de vida.» I el Verb de Déu exclamava: «Jo só la Vida».[2] De manera que pels cristians la vida verdadera, absoluta, infinita, la vida fontal, està en Déu.

1. Psalm XCIX, 3.
2. Joan, XIV, 6.

Sant Tomàs ho ensenya clarament.[1] «La senyal de vida, escriu el gran Doctor, està en l'activitat pròpia. Quan a un ser se li para la pròpia activitat, diem que és mort. Déu és l'activitat summa i infinita, originària, principi i font de totes les activitats creades, perquè totes deriven d'Ell i viuen d'Ell, que per això digué Sant Pau als savis d'Atenes que en Déu vivim, ens movem i som.» I el concepte que dóna Sant Tomàs de la vida i dels graus de la vida, segons la diversitat dels sers que d'ella disfruten, l'escala de la vida, la progressió d'ella, començant pels sers vivents inferiors, passant pels sers intellectuals que tenen vida més magnífica, perquè la intelligència és una activitat més perfecta i pròpia, encara que limitada, fins arribar al Déu viu dels antics profetes i de l'Evangeli, que és una Intelligència viva, summa i infinita que viu de si mateixa, sense que la vida li previngui ni d'excitació ni de comunicació externa, en la qual viuen totes les coses, fins les mortes al món i les que encara han de venir a la vida terrenal, que per això diem en l'Invitatori de l'Ofici de difunts: *Tot viu pel nostre Rei*, perquè Ell és l'única i verdadera vida, i vida de totes les coses, que totes d'Ell la reben; aquest concepte de Sant Tomàs, deformat més o menys per la ignorància humana deixada a si mateixa, podem dir que és el concepte general que té de la vida el nostre llinatge.

Israel en tingué una verdadera i noble idea, i els seus profetes, heralds del Verb de Déu, explicaven meravellosament la vida; els pobles gentílics sols tenien l'ombra de la Veritat, i com tota ombra, les seves proporcions eren deformes; però sempre per ells la vida fou d'origen diví, la fecunditat que produeix era una funció que els seus déus exercitaven en la terra, i per això ells poblaven d'esperits la naturalesa entera perquè es pensaven que li sostenien la vida. Tot el llinatge humà podem dir que ha fet constar la seva creença en el diví origen de la vida, i en que l'essència de vida és intellectual.

1. P. 1.ª, q. 16.

Però ara molts dels nostres savis van a la inversa, i voldrien capgirar l'ordre etern de l'existència, i pretenen que no és la vida humana la que deriva de la vida divina, que no és l'home qui deriva de Déu, sinó que és Déu qui procedeix de l'home. Que la vida humana és el germen i principi de la veritat, de la bondat, de la bellesa, és a dir, del mateix Déu.

Per això el Sant Pare, en la seva carta encíclica *Pascendi*, condemna aquella doctrina de que la Religió, el Catolicisme, sia el desplegament de la vida, una germinació o vegetació espontània d'elements naturals de la nostra consciència, de que Jesús, el nostre diví Redemptor, l'Ungit de Déu i en Qui reposa la plenitud de la divinitat, no sia Déu i home verdader, sinó que, essent un pur home com tots els altres fills d'Adam, la seva vida, certs principis propis i naturals de la consciència humana, es desplegaren i es desenrotllaren en Ell, constituint-lo un home admirable i d'una aptitud especial per a influir sobre els nostres homes.

Nosaltres els cristians tenim els nostres misteris; com els modernistes qui rebutgen la creença als dogmes de la fe catòlica tenen també els seus misteris. Però els nostres misteris són misteris de vida, els d'ells són misteris del no-res, fantasies de literats qui prenen la vida com un tema que serveix per a ordir teories belles i escriure pàgines eloqüents. No saben trobar la font de la vida, no volen confessar que la procedència i el fi de la vida humana és Déu, i aleshores posen a l'home com a font de la vida en el sentit més elevat d'aquesta, en la vida religiosa. I això és lo que els artistes en diuen una *pose*, és a dir, una posició d'esperit estudiada, un gest acadèmic, no la presentació espontània i real de la naturalesa humana, que els cristians estudiem, amem i reverenciem com imatge de Déu. És la supèrbia primitiva que alterà la nostra naturalesa; cada home és un déu que ell mateix s'elabora la religió; veus aquí amb claredat la doctrina que condemna el Sant Pare, la moda de religió que avui es predica i practica en la Ciutat de la vanitat.[1]

1. Isaïes, XXIV, 10.

Però els qui tenim per ofici ensenyar en la Ciutat de la veritat[1] i demostrar als nostres fidels les grans realitats humanes, que illuminà amb llum divina el Verb etern quan visità als homes, havem de destruir les illusions de vida, que no són altra cosa que fantasmes mortes amb què certs moderns voldrien vivificar al món.

«Jo vinguí perquè tinguessin vida, i vida abundant», diu el nostre Mestre, el dolcíssim Jesús.[2] I, realment, fins a la vista dels qui no creuen és evident que vivificà al món, que féu un món cristià; que dura i durarà fins a la fi dels segles, amb les alternatives que naturalment ha de tenir la humanitat en son curs per aquí a la terra. Però ¿qui creurà que aquestes doctrines condemnades pel Sant Pare puguin vivificar al món, puguin ésser el pa espiritual, la llum de vida del llinatge humà?

I, no obstant, ells a aquesta vida abstracta, a un concepte de la seva imaginació que no té existència real, la declaren font de vida que s'escampa i es va desplegant pels diferents sers. I ells, qui no volen doblegar el genoll davant del Déu viu que adorem els cristians i la glòria del qual canten els cels i la terra, que illumina els nostres enteniments amb un raig de la seva intel·ligència sobirana, ells aclamen com a deessa la Vida que no saben lo que és, i li canten alabances i li tributen un culte que s'avergonyeixen de pagar a l'etern Déu de la humanitat.

I com ells tenen aquesta vida per deessa, tot el seu desplegament, sense cap atenuació, com diu el Sant Pare, el consideren verdader i legítim. És a dir, confonen la nostra vida amb son diví Autor. «Bo solament ho és Déu», diu l'Evangeli.[3] La nostra vida produeix de tot, bo i dolent, com un camp produeix bones i males herbes, i encara s'ha de tenir en comp-

1. Zacaries, VIII, 3.
2. Joan, X, 10.
3. Mateu, XIX, 17.

te que la nostra naturalesa no és enterament sana; el sentit comú de la humanitat fins ara hi ha reconegut elements morbosos, la revelació divina conté el dogma de la caiguda originària de l'home; i l'afirmació del pecat i el conflicte moral en la consciència humana, és a dir, la lluita entre el bé i el mal, entre la virtut i el vici, és un argument freqüentíssim en tota la literatura humana, tant cristiana com no cristiana; i en l'existència d'aquesta lluita es funden els codis i legislacions que es proposen defensar el bé contra les impugnacions del mal.

III

Els modernistes desfiguren doctrines eternes

Aquests heretges moderns, i generalment tots els heretges, malgrat les seves concupiscències desfrenades de novetats, no fan altra cosa que desfigurar doctrines eternes. És clar que en la nostra consciència, que en el nostre esperit, que en la nostra vida interior s'hi ouen veus divines. Si les criatures ínfimes, les criatures materials, conserven vestigis del seu Criador, la contemplació del qual eleva l'ànima a Déu, és clar que la criatura racional, que l'home, qui és el més noble dels sers de la terra, en el seu interior, en la seva consciència, que és la regió més rica de la naturalesa humana, hi conserva l'eco de la veu omnipotent del Verb etern qui el suscità a la vida; per això els antics profetes en sos admirables càntics d'alabança a nostre Déu i Senyor, recollien certament les expressions divines que es desprenen de tota la creació; però l'eloqüència dels esperits, els íntims testimonis de la consciència humana constitueixen l'homenatge més sublim a Déu, que es troba en aquells càntics, que encara avui la Iglésia posa en la nostra boca per a alabar al Senyor. Mes, aquí està la diferència entre la verdadera i sòlida pietat i aquesta disfressa

de religió modernista que condemna el Sant Pare en la seva Encíclica.

És cert que aquests modernistes senten la set inextingible de Déu, la mateixa set que abrusava als profetes d'Israel i a tots els sants de l'Antic i del Nou Testament: sinó que els profetes i sants i tots els cristians cerquem per a apagar aquesta set la font d'aigües vives, les delícies de Déu, i aquests heretges cerquen aquelles cisternes que no poden aguantar l'aigua de què parla Jeremies,[1] la cisterna seca del propi jo. Perquè mai l'home cristià pot creure que la font de vida estigui en si mateix; al revés, seguint els dictàmens de la fe i del sentit comú, està convençut de que la vida que té és un do diví, i que per això deu dedicar-lo a son Senyor, de qui espera després una vida més plena i perfecta. Però els heretges condemnats pel Sant Pare en sa darrera Encíclica i en son *Motu proprio*, en el valor absolut que concedeixen al desplegament de la pròpia energia vital, anullen a Déu, redueixen a Jesús, el nostre dolcíssim Salvador, a un home com els altres, i tota la seva religió consisteix en un culte de si mateix, en una deïficació de les distintes forces de la naturalesa i especialment de la naturalesa humana. De manera que a ells se'ls pot aplicar molt bé aquella màxima de l'antic apologista als panteistes gentílics: «Per ells tot és Déu, fora Déu.» És a dir, l'heretgia modernista, malgrat les seves inversemblants pretensions d'originalitat, no és altra cosa que el vell panteisme gentílic amb menys espontaneïtat i menys harmonia, això és, més lleig. L'antiga Grècia resulta molt més interessant que ells, perquè no tenia la malícia que ells tenen.

Per a nosaltres, cristians, la Vida essencial és el Verb, perquè d'Ell la rebem en l'ordre de la naturalesa i en l'ordre de la gràcia; i confessem que tot lo que té vida, la té perquè el Verb la hi comunica, que per això quan el Verb etern s'encarnà pronuncià aquella sentència: «Jo só la Vida.» I l'evan-

1. II, 13.

gelista Sant Joan,[1] a l'escriure amb sublimitat l'eterna generació del Verb, diu que el Verb és vida, i que la vida és llum. Perquè la Vida infinita, la Vida frontal, el Principi de vida, la vida divina, és vida intellectual, i per això illumina a totes les criatures racionals, qui del Verb reben la vida. «Pels savis el saber és viure», diu el cardenal Bellarmino.[2] Per això nosaltres adorem la Vida d'una manera més sincera que aquests moderns que li dediquen una mena de culte, i l'hi dediquen sense poder-l'hi dedicar, perquè si ells creuen que la vida està en ells, que d'ells procedeix, ¿com podran adorar-se a si mateixos? I si aquesta vida seva és defectuosa, viciosa, insuficient, com passa amb la vida humana, i ells són la font de vida, a qui acudiran per a millorar-la i perfeccionar-la?

La vida i la llum nosaltres la rebem, no la produïm. Els profetes i l'Evangeli estan plens de que nosaltres la llum la trobem en la rectitud de les nostres obres, que l'exercici de la misericòrdia i la caritat ens illumina, i verdaderament l'experiència demostra que els homes més lluminosos són els qui més han practicat la caritat i la misericòrdia amb el pròxim. Els pobres modernistes no poden arribar a aquestes altures, tenen com un pressentiment de la doctrina profètica i evangèlica, veuen que la voluntat humana és lluminosa, però no saben o no volen veure d'on li ve la llum, ni quina direcció s'ha de seguir per a trobar-la. L'Evangeli[3] ens l'ensenya: «Qui obra segons la veritat l'inspira, s'acosta a la llum.» La voluntat de si no és illuminant, sinó illuminada, i aleshores, un cop illuminada, illumina al món més que el pur enteniment. És admirable trobar en Isaïes[4] i en altres profetes aquests conceptes, aquesta sublim doctrina de la illuminació per medi de les obres, que després Jesucrist Senyor

1. D. Thomae, *Expositio continua super Quatuor Evangelistas*, in hoc loco.
2. Bellarminus in Ps. XXXV, 10.
3. Joan, III, 21.
3. LVIII, 8 i segs.

nostre per l'Evangeli promulgà a tots els qui havien d'ésser deixebles seus; i aquell precepte del Senyor, lluminós i que illumina als ulls, de què parla el Psalmista,[2] no és altra cosa que el precepte fonamental de l'amor; el manament nou tan solemnement publicat per Jesucrist, que Ell anomenà nou pel relleu que li comunicava, i perquè el seu Esperit el gravà fortament en el cor dels deixebles de l'Evangeli. Aquest precepte lluminós de l'amor, segons la nostra doctrina, és condició necessària de vida, perquè qui no ama ja és mort. Llum i vida són sinònims, com mort i tenebres.

Amor i vida són una mateixa cosa, i així com l'amor no pot ésser solitari, és a dir, exigeix més d'un, així també la vida en l'home suposa una procedència i una direcció, una relació; de lo contrari, queda extingida pel raquitisme. És aleshores la cisterna *dissipata* del profeta hebraic, que no pot aguantar l'aigua.

Hi ha una gran diferència entre la vida humana i la vida divina; i l'error essencial dels escriptors condemnats pel Sant Pare, la seva heretgia, consisteix precisament en la identificació que falsament suposen entre l'una i l'altra vida. Entre la nostra vida i la vida divina hi ha la diferència insuperable que existeix entre lo limitat i lo infinit, i que únicament en l'ordre sobrenatural de la gràcia pot harmonitzar-se i soldar-se. En aquest ordre sobrenatural, per obra del Verb etern encarnat, la vida humana es junta amb la divina.

Per això ens fan molta llàstima aquests germans nostres extraviats pels camins mundans de la vanitat, qui senten l'impuls a la unió amb l'Infinit, a la vida infinita, i no són prou humils per a seguir l'únic camí que hi porta, que és la unió amb el Verb de vida, Jesús, nostre dolcíssim Salvador. Ells no es volen moure de si mateixos, i creuen trobar la font de vida en un racó amagat de la seva ànima. Quan la manifestació, el signe indiscutible de la vida, és el moviment. De l'aigua,

2. XVIII, 9.

encara que no té vida, si és estancada, de l'aigua de cisterna no en diem aigua viva; és aigua viva la que corre, i la més viva i la més fecunda és la mar, que està en contínua acció i no es mou mai de si mateixa.

IV

Confusió entre la Vida divina i la Vida humana

Aquest símbol de les aigües és, a nostre entendre, una de les imatges que més aproximadament poden donar-nos idea exacta de la vida.

L'home tancat en si mateix és la cisterna infecunda, és el grau mínim de la vida intellectual; l'home qui puja amunt cercant les fonts de la vida, qui activa el seu esperit per a arribar al manantial, té una vida superior; i Déu, mar de l'existència, és la vida plena, absoluta i perfecta: que per això la revelació divina i la sagrada teologia al dar-nos les explicacions de la vida divina que al Senyor li ha plagut comunicar-nos, ens ensenyen que Déu és un pur acte, és a dir, un Ser infinit d'essencial activitat, d'una sublim comunicació en si mateix, sense que la seva vida pròpia ixi mai de si, perquè és incomunicable.

Adorem, caríssims, aquesta Existència inefable, principi i font de totes les existències creades, i en l'adoració d'Ella, en l'homenatge amorós de la nostra submissió i agraïment al Ser infinit, s'aclarirà el coneixement que hem de tenir de nosaltres mateixos i de Déu; diem el *noverim Te, noverim me*, de Sant Agustí, que us conegui a Vós i que em conegui a mi; ja que qui coneix a Déu i es coneix a si mateix és el verdader savi, perquè coneix els dos termes de la vida, i en l'escola de la Iglésia podem dir que tot l'estudi es redueix a aquest doble coneixement de Déu i de si mateix; així com l'heretgia condemnada per l'encíclica *Pascendi*, en son arrel i substància, no és altra cosa que una confusió de termes, una

confusió entre la vida divina i la vida humana; la pertorbació de la supèrbia que desequilibrà l'esperit de nostres primers pares i continua desequilibrant el dels seus descendents qui no volen seguir els camins de la humilitat, únics que duen a la veritat i al regne dels cels; és la miserable enveja a Déu, que fa que l'home vulgui convertir-se en un déu ridícul, negant-li l'adoració verdadera i la submissió i obediència al seu Verb i a les seves ensenyances contingudes en la fe catòlica; és aquell estimbament que la faula gentílica simbolitzà en els titans qui volien escalar el cel i caigueren en l'etern abisme; així els heretges, volent saber més de lo que l'home pot saber, perquè traspassa les seves facultats, i caminant pels aspres cims de la supèrbia, cauen estimbats, i ells, qui volien ésser uns petits déus del món, acaben per ésser cossos morts, que deixa pels marges de son curs el riu vivent de la humanitat que s'encamina a Déu. L'heretgia és transitòria, la Iglésia és perdurable.

La Vida, de què parlen tant els modernistes, és per ells mateixos una idea vaga, fosca i que mai acaben d'explicar, i és perquè la noció que d'ella tenen és incompleta, és un fragment de veritat, com totes les idolatries; i per això el frenesí sol dominar a una bona part d'ells, puix essent insuficient la seva *Vida* per a satisfer a l'home, pateixen una fam intolerable. Usant del llenguatge bíblic, podem dir que coixegen de les dues cames, perquè els uns, com acabem de dir, són víctimes del frenesí; inquiets i desesperats, el seu ideal és l'anihilació, el repòs del no-res; els altres, al revés, per ells la vida és la perfecció, la plenitud, el consol, la felicitat impertorbable. I és cert que la vida és tot això que diuen els últims, si es refereix a la Vida infinita, a la Vida divina, al Manantial de la Vida; però ells, com tots els idòlatres, a l'ídol de la seva devoció, a una miniatura alterada de la vida, li atribueixen qualitats divines.

D'aquí prové que sovint vegem com ells fan de la vida, de la vida terrenal, descripcions magnífiques, i pretenen teixir-li la seva litúrgia, i li dirigeixen himnes de molta retòrica. Re-

butgen la noció cristiana, que és la noció humana, de que la vida sia una lluita, una selecció o depuració, una activitat, que ha d'exercitar-se entre circumstàncies difícils i contràries, i que l'home que reïx d'aquestes dificultats i sap fer-se superior a elles i sap aprofitar-se d'elles, qui no es deixa vèncer, sinó que ell és vencedor, aquest és el qui verdaderament té vida, és a dir, energia i força, i que, de consegüent, el tal mereix viure. La idea aristotèlica de virtut, que ha fet seva la filosofia tant cristiana com no cristiana, és precisament aquesta; i la corona de la vida que la revelació sagrada [1] promet al qui sortirà vencedor d'aquestes lluites, la immortalitat de la glòria, lliga perfectament les ensenyances de la revelació cristiana amb la doctrina de la natural i sana filosofia.

Però aquests modernistes qui no volen pensar en l'altre món, i rebutgen els naturals sacrificis que ha de pagar la humanitat per a arribar a la seva perfecció, posen ja en la vida terrena d'aquest món un equilibri, una perfecció i una felicitat que ja no deixa res que esperar. Segons ells, aquí ho trobem tot, perquè fora d'aquí no hi ha res. En la vida actual hi hem de trobar la plena felicitat. I veus aquí un parentiu espiritual molt íntim entre els elegants modernistes refinats de la literatura, de l'art o de l'opulència, i els desesperats socialistes qui tenen més motius de somniar en la felicitat de la vida present, perquè, fora d'alguns rics i fins milionaris que formen part de la secta, la principal massa és de gent qui ha de sofrir la tribulació de l'escassetat en els medis de subsistència. I qui pateix somnia la felicitat, i es figura que els demés la posseeixen. Però els nostres refinats modernistes no es troben, generalment, en aquest cas, i els seus somnis provenen de la seva pròpia fantasia estimulada per la vanitat.

L'apoteosi que ells fan de la vida terrena en la seva literatura, en el seu art i en la seva vida social, la glorificació de la felicitat i plenitud de la vida present, és necessari po-

1. Jaume, I, 12.

sar-la en contacte amb la vida real (el culte modernista de la vida és un culte especulatiu), i aleshores aquesta apoteosi i glorificació de la vida terrenal queden enterament desvanescudes.

V

En el món no està la plenitud de la Vida

Nosaltres els catalans passàvem per gent molt pràctica, amiga de posar-se en contacte amb les realitats de la vida, qui judicàvem de les coses pel testimoni que de si elles mateixes donen; i per això Nós convidem als lectors de la present Instrucció pastoral a fer una petita excursió per diferents situacions de la vida humana, veient i tocant com amb la mà lo que ella mateixa demostra ésser en son desplegament, que no és, per cert, la manifestació d'una perfecció irreprovable.

I ara prescindim d'aquells filosops moderns, i podem dir modernistes, la qual moda encara dura, qui blasfemen de la vida terrenal, i, com els antics maniqueus, gairebé la consideren obra del dimoni, de manera que el seu ideal consisteix en la mateixa destrucció, doctrina que podem dir informa a les escoles radicals. És que els extrems es toquen. Qui proclama la bondat absoluta de la vida present, qui la presenta com el compliment i satisfacció de la finalitat humana, excita l'odi contra ella en aquells pels quals la vida es fa pesada i avorrible, i, usant el llenguatge del patriarca de la gentilitat, el sant Job,[1] cerquen la mort amb més deliri que l'avar cava per a trobar un tresor. Qui creu que aquí en la vida del món hi ha de trobar la perfecció i la felicitat, està perdut i ocasionat a la desesperació. Qui adora a la vida per deessa, ja pot trencar aquest ídol, perquè si bé és cert que en certes cir-

1. III, 21.

cumstàncies dóna resplendors divines i presenta llums inefables, aquestes illuminacions desapareixen, i queden aleshores a les fosques tots aquells homes idòlatres de la vida, qui no perceben la claror sobrenatural de la vida, de la immortalitat que els cristians esperem vivament algun dia assolir.

Les presons, els manicomis, els hospitals, els hospicis de vells desemparats, les cases de refugi de dones perdudes i de criatures abandonades, les cases de família que no tenen pa, els matrimonis desavinguts, els pares i fills qui estan entre ells en pugna, les ànimes desorientades en el desert del món, els esperits miops qui van palpant a les fosques i cercant la llum de la veritat, i els qui cercant-la s'estimben, els suïcides, aquesta immensa multitud humana qui gemega, qui cerca la pau i el consol, és a dir, la perfecció de la vida, prova que la vida present, la humanitat militant, no és un estat de goig i de plaer, és a dir, de perfecte equilibri.

Sant Pau [1] hi veié molt més clar que els modernistes. La humanitat en aquest món no està en la plenitud de la vida, en la felicitat de la vida, al revés, gemega i sent dolors com de part, perquè està en un estat de gestació, de perfeccionament, de deslliurament, i fins que arriba al nou ésser, a la plenitud, a la llum inefable, a la Vida divina, fins aleshores no reposa, ni troba la felicitat, perquè sols aleshores disfruta a son pler de la Font de la vida.

I no hi val lo que diuen els doctors i mestres dels nostres modernistes de que el Cristianisme destruí la felicitat de la vida terrenal, la divinitat i perfecció de la vida present, que la graciosa Grècia havia arribat a disfrutar, perquè això és una pura illusió, puix tothom sap que en aquella civilització grega la multitud, la gran massa humana, era esclava; i no devia ésser tanta la felicitat quan les seves antigues cròniques ens conten el fet d'aquell ciutadà atenienc, cínic sens dubte, qui pujà un dia a la tribuna de la plaça pública per a dir als

1. Romans, VIII, 22.

seus conciutadans: «Vull tallar la figuera que posseeixo en tal punt pròxim a la ciutat; com en ella s'hi han penjat molts ciutadans, us aviso perquè els qui tinguin iguals intents ho facin aviat.»

I si aquella vida grega, certament més graciosa i harmònica que el simulacre de vida que presenten els nostres modernistes, per a ésser adorada, hagués tingut la prerrogativa de consolar els esperits, d'endolcir les amargures i de portar la pau als cors, la civilització hel·lènica, artística fins al punt de que els mateixos cristians sempre l'han estudiada, no s'hauria rendit als peus de Jesús cricificat, que Sant Pau predicà a les més elegants ciutats, les quals foren dòcils a la seva veu, sens dubte perquè Jesús, el Verb de Déu, és font d'una vida més perfecta, més suau, més dolça, més fecunda, més completa que la vida hel·lènica, que amb poca traça ara certs fills del Cristianisme voldrien imitar.

L'adoració de la vida present, la deïficació que d'ella fan els modernistes suposant-la l'única felicitat, i que tot lo que apareix en son desplegament és bo, aquestes formes externes de Cristianisme i fins de Catolicisme que ells volen guardar, però buidant-les de tota la substància sobrenatural que les vivifica i dóna valor de realitats, aquesta vida, objecte únic, que en aquest món s'acaba, i que ells suposen terme de totes les aspiracions humanes, bona en sa substància i en tots sos accidents, única capaç de fer la felicitat humana i destinada a ésser, segons ells, la nova religió de la civilització i de la filosofia que ha de regir en el pervenir, en una societat superior, aquesta religió modernista és una mofa que es fa a la humanitat pacient, la qual, amb el sentit comú que el Criador li ha donat, mai ha cregut que la terra fos el lloc de la perfecció humana, ni la sede de la Divinitat, sinó que això sempre ho ha cercat més enllà dels nostres horitzons, perquè l'*au delà* dels nostres contemporanis no és altra cosa que aquell gemec de la criatura qui està en gestació, de què parla Sant Pau, gemec que se sent en totes les races i civilitzacions, perquè respon a un estat general de la humanitat, a una situació

transitòria que cerca i desitja la situació definitiva on reposar, un cop trobada la perfecció, per la qual natural i necessàriament sospira, és a dir, l'eternitat.

El concepte de vida, de plenitud i perfecció d'existència, la vida plena i d'absoluta satisfacció, és un concepte sinònim de Déu i d'eternitat; en altre sentit no significa una realitat, sinó un concepte abstracte, una suposició ideològica, però sense vida real, incapaç de satisfer a la humanitat. Fora de lo contingent, de lo transitori, de lo insuficient, de lo que comença i acaba, no hi ha més que Déu, l'eternitat, la Vida infinita; i qui no accepta a Déu, eternitat i Vida infinita, es queda sense res, fora de l'existència, en les tenebres del nihilisme, llençat fora de la vida.

Així ho demostren clarament els anarquistes, nihilistes i tota la filosofia de la destrucció, avui seguida, no solament a l'Àsia, sinó també a Europa; però els qui seguim la filosofia del Verb que ens ensenya que la mort és el triomf de la passivitat, i que la vida és la victòria de l'activitat, creiem que la summa vida és la summa activitat i la summa realitat, la llum sense ombra, la desaparició de tota contrarietat, una existència infinita, és a dir, Déu, a qui esperem arribar mitjançant la llum del Verb i trobar en Ell una satisfacció santa i absoluta, sense límits de cap classe, inefable, i per nosaltres incomprensible fins que arribarà aquella hora de deïficació per la qual sospirem tots els cristians. *In lumine tuo videbimus lumen.*

VI

Aquesta Vida ni és un frenesí ni una platxèria; és una lluita

Per nosaltres els cristians la vida aquí al món no és ni un frenesí ni una platxèria; la vida és un equilibri, o una harmonia difícil de guardar. El frenesí de la vida no és propi

dels cristians, perquè creuen i saben que la vida no queda tancada en el temps limitadíssim que passem sobre la terra, que la vida humana a la terra mai farà el ple, que és, segons la sabiduria profètica, una manta que no ho abriga tot, un llit en el qual no tots hi caben i algú n'ha de caure.[1] I, en efecte, la història de la humanitat ens ensenya les deficiències de la seva vida; fins ara el món mai ha vist disfrutant d'una vida civilitzada i harmònica a tots els membres de la família humana: quan l'un s'alça, l'altre cau; quan una classe social s'enlaira, l'altra s'abaixa; una elevació simultània de vida en tots els membres de la família humana seria una cosa nova en la història; el Cristianisme hi aspira, però creient-ho, si ve, més efecte sobrenatural que èxit d'un pur esforç humà.

Però el cristià no es desespera, no fa com el mite gentílic, com Tàntal, qui vivia en contínua angúnia perquè mai li arribava la satisfacció que necessitava; el cristià es troba en la situació d'esperit que expressava Isaïes: [2] «El qui creu, no es precipita, no té afanys, sap que ja li arribarà l'hora de la vida.» Guarda serenitat fins en les majors dificultats, les majors violències queden suavitzades, i alia i harmonitza els més grans conflictes. És a dir, arriba el perfet cristià a la victòria de la vida, no ens han dat mai encara l'espectacle de la victòria de la vida. El Cristianisme té una multitud de victoriosos de la vida, tots els qui amb perfecció han seguit l'Evangeli de Jesucrist, perquè la pau que el Senyor prometé als seus deixebles no és altra cosa que la victòria de la vida; si no fossin victoriosos no tindrien pau, perquè la pau és pròpia del vencedor.

Qui pren la vida per una platxèria no tindrà mai la pau. Qui no vol ésser un infeliç s'ha de conformar amb lluitar i patir; qui no vol lluitar, qui no es vol escarrassar i anar costa amunt, anirà avall per la costa de la vida i caurà a l'abisme.

1. Isaïes, XXVIII, 20.
2. XXVIII, 16.

La platxèria no és vida, sinó principi de mort. La platxèria no és possible ni en l'ordre intellectual ni en l'ordre corporal i, de conseqüent, no és possible en la vida humana en aquest món.

La intelligència humana fa molts mils anys que treballa per a trobar la seva satisfacció, i encara que hi ha hagut homes de llum i força intellectual meravellosa, més que no pas els actuals modernistes, aquesta satisfacció, aquest repòs de la intelligència fins ara no s'és trobat. La mateixa doctrina del Verb de Déu, la revelació cristiana, mai ha pretès donar completa satisfacció a la nostra intelligència, fins li ha augmentat la fam, parla de vels espessos que ens impedeixen la vista de l'Infinit; és un dogma de la nostra fe que en la situació actual, en el nostre present estat, l'Infinit per nosaltres és invisible; però disfrutem de la paraula, de la doctrina de l'Invisible, que es féu visible i tractable en la sagrada Persona de Jesucrist, i al dar-nos el dolcíssim Salvador els rudiments de la Vida, certs secrets de la Divinitat, ens prometé la revelació clara, l'amistat íntima, la manifestació i participació de la Vida Infinita i plena, si mentre som en aquest món anem seguint els camins de la veritat i sortim vencedors en la lluita de la vida.

En l'ordre corporal qui no lluita amb sos instints i apetits, qui no lluita amb les contrarietats externes, és impossible que visqui. Per viure hem d'obtenir victòria de l'oposició externa dels elements i d'altres contrarietats, si quedàvem vençuts quedaríem morts; i en quant als apetits i passions que provenen de la nostra naturalesa, als instints desfrenats, si no els dominàvem, si l'esperit, si l'enteniment no els frenava i regia, amb la intelligència rendida i vençuda, la vida racional quedaria esmortuïda. De conseqüent, la vida present no és un estat de repòs, de possessió perfecta i d'equilibri inalterable, no és la perfecció i la felicitat a què aspirem els homes. Hem de treballar per a viure, essent així que l'aspiració íntima de l'home és viure sense treballar, lo qual queda comprovat per les utopies de les sectes, qui pensen que un

dia a venir tot el treball serà fet per les màquines, i que els homes aleshores no tindran res més a fer que disfrutar de la vida. Aquesta utopia, de la qual tal vegada es riuran els anomenats modernistes, és, no obstant, una conseqüència de la doctrina del desplegament de la vida humana, i de la mena de divinitat i força creadora que ells li atribueixen, suposant que la vida es basta a si mateixa fins per a arribar a Déu els qui en Ell creuen, i que no tenen necessitat d'Ell els qui rebutgen la creença en el Senyor omnipotent.

VII

La Llei de plenitud de Vida no està en l'home

És evident la limitació de la nostra vida: l'auxili que ella necessita i son facilíssim desequilibri ens fa pensar en la llei de la vida. Pels modernistes, condemnats per Pius X, la vida és llei, i llei absoluta, creadora de la veritat i de la justícia, de manera que tot lo que d'ella dimana, tot lo que resulta de son desplegament és legítim i sant. Nosaltres aquesta santedat de vida sols la reconeixem en Déu, qui és la Vida essencial, el Ser per essència. La nostra vida els cristians la tenim en gran estima, per ella ens identifiquem amb Déu; per això no podem disposar d'ella, ni podem desprendre'ns de la vida, de manera que el suïcidi és el major dels delictes, perquè tenim la vida per preciosa, puix derivada de Déu, en Ell ha de trobar son complement i plenitud. ¿Què és la nostra vida isolada? Per això l'home cerca la font de vida amb més deliri, diu el profeta hebraic, que un cérvol ferit les aigües vives. El camí de la font de vida és la llei de la nostra vida. Qui s'ix de la llei s'aparta de la vida.

Hi ha camins, diu la Sagrada Bíblia,[1] que a l'home li semblen rectes, però que al capdavall duen a la mort; i Jesús

1. Proverbis, XIV, 12.

deia: [1] «El camí que porta a la vida és estret, i molt ample i espaiós el que condueix a la perdició.» Tota la revelació cristiana fa una distinció entre la nostra vida i la vida divina, i podem dir que la nostra religió és una doctrina que té per objecte ensenyar-nos la llei de la vida, o sia el camí pel qual havem de trobar en Déu la plenitud de la vida. La falsa pietat condemnada per Pius X vol que l'home tingui en si mateix la font de la vida, que ell sia llei de si mateix, que posseeixi l'exemplar de la vida dins de la pròpia consciència. I aquesta identificació absoluta entre l'home i la llei, el mateix sentit comú demostra que és absurda. No hi ha ningú qui no confessi l'existència de desequilibris en la vida humana; l'equilibri resulta sempre difícil, i fins els homes més ben temperats i més habituats a la virtut estan subjectes algun cop al desequilibri.

El gran Napoleó, una de les raons que allegava com a motius de sa creença en la divinitat de Jesucrist era el perfecte equilibri que guardà en totes les circumstàncies de la seva vida nostre diví Redemptor. I en efecte, l'equilibri inalterable, absolut i perfet sols existeix en Déu. L'equilibri significa identificació amb la llei, que el ser està en una avinença absoluta amb la llei; si discrepa, si es diferencia o s'aparta de la llei, ja ve el desequilibri. És la perfecta correspondència amb la llei, una mena d'unificació amb ella, així com el desequilibri és la separació de la llei, que duu per conseqüència sempre l'alteració de la cosa. Segons la doctrina de la identificació absoluta entre la vida i la llei, condemnada per l'Encíclica, amb l'elevació de la vida a la categoria de llei, que fan els modernistes, els desequilibris són impossibles, perquè vida i llei fan una sola peça, i, de consegüent, són inseparables; aleshores la vida tindria per si mateixa una mena de santedat, seria santa per naturalesa, puix la santedat consisteix en la identificació amb la llei. Déu és sant per essència, perquè

1. Mateu, VII, 13 i 16.

Déu és la Llei viva essencial. Per això dèiem que el sentit comú i l'experiència al posar en evidència els desequilibris humans, que no hi ha catòlic, heretge o ateu qui no confessi que existeixen, destrueix la doctrina modernista que vol identificar la vida humana amb la llei i constituir en la nostra consciència la font de la vida.

La idea dels modernistes, dels subjetivistes qui fan derivar del desplegament de l'esperit de l'home tota la religió, és contrària a la llei de la nostra naturalesa i fins a la llei general dels sers criats. El nostre esperit és de tota evidència, que s'enriqueix amb les adquisicions que fa de l'exterior, i el nostre cos viu i es manté de la substància material que li proporciona el món. La doctrina aristotèlica adoptada per Sant Tomàs de que la nostra ànima és com *tabula rasa* en disposició d'escriure-s'hi, si l'admetem en l'ordre natural, en el desplegament natural de la nostra vida, i en la pràctica és indubtable que tothom admet aquella doctrina i en ella sempre s'ha fundat el llinatge humà en sos sistemes d'educació i d'instrucció; si l'admetem, doncs, aquella doctrina en lo que toca a la vida en l'ordre natural, molt més l'havem d'admetre en l'ordre sobrenatural, en tot lo que es refereix a la religió, que és lo més elevat i sublim a què pot arribar l'home i representa els cims més alts de la vida als quals costa de pujar. Si aquesta doctrina dels modernistes no fos presentada en la forma pompàtica en què ells la presenten, i si no fos, com és, un afalac a la vanitat humana, que és la major de totes les nostres misèries, seria tinguda per una gran vulgaritat, i tothom veuria que aquesta doctrina, de que la religió sia un desplegament de la nostra consciència, no és altra cosa que la llavor del paganisme i del politeisme, l'aurora matinal del regnat dels ídols, el crepuscle dels déus.

És indubtable que la idolatria que embrutí al nostre llinatge per espai de molts segles, fou una fermentació espontània de la nostra naturalesa corrompuda; ve a ésser la idolatria aquell desplegament de la consciència que constitueix, segons els modernistes, la religió, i que ha dat per resultat

natural, diuen, la Iglésia catòlica. No, la Iglésia no és una creació humana, el Cristianisme no és un desplegament natural de les facultats humanes, una producció de la nostra consciència; l'experiència històrica ensenya i l'estudi del ser humà corrobora, i la Sagrada Escriptura[1] meravellosament explica, com de l'home en son estat actual, deixat a si mateix, en procedeix més aviat el culte de l'ídol que no pas el culte de Déu. La nostra naturalesa, per a mantenir-se en la pròpia dignitat, per a sostenir-se en la noblesa de la veritat en lo que es refereix a Déu, necessita de Déu; si no, cau en l'abisme de les majors aberracions. Tots els pobles foren politeistes, fora del poble de Déu. I la necessitat de l'assistència externa per a mantenir-se en la dignitat del ser, en la dignitat de la vida, és una llei, repetim, de tots els sers criats. L'un viu de l'altre, fins arribar a Déu, que és la font de la vida. L'existència és com una cadena: la planta viu de la terra, l'animal de la planta, l'home en quant al cos viu de la planta i de l'animal, i en quant a l'ànima, a ses facultats superiors, viu de Déu, Veritat Summa; sense aquest aliment les seves facultats van abaixant-se fins a arribar al nivell dels animals, amb poca cosa més que les bèsties, un animal vanitós, qui, capaç d'adorar al Déu viu, ell es fa ídols a mida de son gust. La vida fora de Déu, és una comunicació; si la tenim és perquè ens la donen, i, de conseqüent, qui desitja viure ha de procurar no separar-se mai de la font d'on procedeix la vida. L'aigua d'aquesta font és l'única que apaga la set; per això Jesús pogué dir: «Qui begui de l'aigua que Jo li donaré, mai més tindrà set.» I en efecte, Ell és l'únic del llinatge humà qui té la potestat d'apagar la set, de donar pau i satisfacció a l'esperit dels homes. Fora d'Ell no hi ha ningú més que tingui tal potestat; i el fracàs dels pobres modernistes pretenent anullar al Verb encarnat per a satisfer a l'home modern, ja des d'ara es manifesta obertament. L'home modern és com

1. Saviesa, XIV.

l'home antic i com l'home futur. És l'home; i qui satisfà a l'home el satisfà en totes les èpoques, perquè ses exigències essencials són sempre les mateixes, i Jesús és d'ahir i d'avui i de tots els segles.[1] Mai li passa l'actualitat. Tots els homes de bona voluntat hi lliguen, qualsevol que sia el seu país i la seva època, perquè és la Substància de la vida humana, l'única qui la satisfà.

VIII

La verdadera Llei de la Vida

Els cristians afirmem una llei de vida que ve de fora, perquè tota llei és una imposició; si no, no fóra llei. Això significa la frase popular: *Fer la llei,* que és d'ús tan comú. La llei necessàriament importa que tingui una superioritat sobre lo legislat, per això obliga, i ningú juntament pot ésser superior i súbdit; si és superior no és súbdit, són dos termes d'oposició. Sols el Cristianisme identifica en certa manera aquests dos termes en l'ordre de la vida i converteix la llei en gràcia. És un miracle que Jesús dolcíssim fa als seus privilegiats, als seus amics més íntims, ja en aquest món, i que en l'altre serà la forma general de la vida per tots els qui se salvaran.

La santedat de la vida que prediquen aquests modernistes, i que la fa, segons ells, adorable, i per això li rendeixen culte, és un mite. La nostra vida cerca la santedat, però ella per si no és tanta, té aptitud per a santificar-se mitjançant l'auxili diví i l'adoració divina i l'esforç de la pròpia voluntat; i així es veu clarament que aquest modernisme condemnat pel Papa segueix un camí diametralment oposat al camí, a la norma pràctica que ensenya el Cristianisme, perquè el modernisme ens proposa l'adoració de la pròpia vida, que, segons ell, és exemplar i santa, llei de si mateixa.

1. Hebreus, XIII, 8.

És cert que la nostra divina filosofia arriba a identificar el cristià amb la llei, mitjançant la gràcia que ens meresqué el Redemptor Jesús, que per això els doctors eclesiàstics ensenyen que pel just no hi ha llei, no la necessita, l'amor l'ha deslliurat de la llei; son gust, son impuls natural, els hàbits adquirits, son criteri constant impertorbable, tot el seu ser es guia per l'amor, l'amor arriba a ésser pel just com un instint que el porta, i corre a son fi i perfecció sense necessitat de rails, ni de via, i la dolcíssima i vehement força de l'amor el durà a terme; però sempre el cristià, fins el qui arriba a un grau major d'elevació, la santedat, la vida, l'ha de cercar, l'ha de rebre de la Font de vida, que és el Verb encarnat.

Aquests modernistes es troben en un cas semblant al de Nicodemus de l'Evangeli,[1] quan Jesús li explicava la doctrina de la regeneració, qui sentia com la força impulsora d'un vent, un esperit, però que ignorava d'on eixia i a on anava; així passa amb els nostres modernistes en la doctrina de la vida. Senten l'impuls a la vida infinita, a la divinitat de la vida, a un desplegament de gèrmens i fecunditats que existeixen en la nostra consciència, però els falta la humilitat de Nicodemus. Si la tenien, el mateix Mestre celestial que illuminà al virtuós israelita, a ells els portaria a la llum de la gràcia, mitjançant la qual trobarien la vida perfectíssima, santa, amorosa, fecunda, que deriva del Verb etern.

Perquè nosaltres els cristians la cerquem tant com els modernistes, la cerquem encara més. Tota la raó d'ésser del Cristianisme és cercar la vida. Sacrifiquem els nostres gustos, corregim els nostres apetits, rectifiquem les nostres passions, treballem tota la vida per a guanyar l'eternitat, i l'eternitat[2] no és altra cosa que la plenitud de la vida, la possessió de la totalitat de la vida sense cap límit.

1. Joan, III.
2. «Interminabilis vitae tota simul et perfecta possessio.» (P. 1.ª, q. 10, a. 1 et seq.)

Per a cercar la vida, els modernistes, malgrat que diuen que tenen la font d'ella dins de si mateixos, es fatiguen, corren, però corren *extra viam*, van fora de camí: d'aquí és que no arriben a terme, i la seva vida, en lloc d'obtenir la plenitud, queda raquítica.

¿Hi ha ningú que es cregui que el modernisme pot arribar a informar una civilització? ¿Que arribarà a ésser la forma de la vida en les multituds humanes, donant unitat d'esperit al nostre llinatge? I sense la unitat d'esperit ¿és possible la unitat de vida?

IX

Unitat de la Vida universal

L'heretgia serveix per a fer resplendir més la veritat de la revelació cristiana. És clar que l'heretge és també un instrument de Déu, un medi involuntari que inconscientment contribueix a l'acció divina en la humanitat; l'heretgia, fent mal, fa bé a la vida cristiana; és com els revulsius que mortifiquen, adoloren el cos, i, no obstant, contribueixen a la seva salut. És com l'ombra, que fa més resplendent la llum; sense l'ombra la llum no fóra tan hermosa, com la fe no resultaria tan adorable sense l'heretgia. Els heretges són com aquells cecs qui van pels carrers i no veuen bé les coses, no poden distingir-les, els seus ulls no hi basten, i els homes se'ls figuren que són bultos que caminen. L'heretge, perduda la vista sobrenatural de la fe, els grans misteris que aquesta ensenya, no els pot discernir, però veu bultos.

Els modernistes són cecs qui veuen bultos; i quan parlen de la vida, i la volen explicar amb una certa grandiositat de concepte, i suposen una mena de vida universal de la que tot participa, i li volen tributar adoració, els modernistes aleshores veuen malament, viciosament allò que la profecia hebraica pronostica, i els segles cristians han anat realitzant. Aquella

barreja de tots els pobles, la formació d'un poble universal amb una comunitat de vida, que era la idea predominant dels profetes inspirats de Déu, és l'immens cos de la humanitat que té per cap a Jesucrist, i rep la vida íntima del mateix Jesucrist. Els cristians tots tenim un mateix esperit, i, de conseqüent, un idèntic principi de vida. La varietat de pobles, la varietat d'èpoques, la diferència de classes, el contrast dels temperaments, la riquesa i la pobresa, la ilustració i la ignorància de les lletres, la sabiduria i la fatuïtat, la salut i la malaltia, la immensa barreja d'ingredients que formen la societat humana, tot lo humà queda com assimilat [1] en una personalitat sublim, en el Verb de Déu encarnat a qui adorem com a font i principi d'una vida superior. Per això veiem que els sants besaven devotament les llagues dels pobres malalts dels hospitals, els abraçaven; i al besar aquelles llagues i a l'abraçar aquells malalts repugnants segons la carn, sentien la verdadera delícia de l'amor a Jesucrist.

I aquest fet, sense arribar als graus majors de l'heroisme, és continu en la Iglésia de Déu, en la qual sempre hi ha hagut, sempre hi ha i sempre hi haurà homes i dones qui desfoguen l'intens amor a Jesucrist passant tota la vida per les quadres dels hospitals, ficats en cases de beneficència, entremig de gent esguerrada, del rebuig del vici i del crim, en hospicis cuidant vells o criatures desemparats, i allà troben la pau i la felicitat de la vida, la pau i la felicitat de Jesucrist.

Aquell *monisme*, aquella supressió de la contrarietat que volen molts modernistes, aquella identificació universal, no és altra cosa que una ombra deforme de la vida universal de la humanitat per la qual treballa de Iglésia de Déu, realitzant les visions dels antics profetes i els preceptes i doctrines de nostre dolcíssim Redemptor. Però molts homes d'avui són com els qui vivien en el temps de Jesús, quan Ell vingué al món a complir la seva missió sublim. Volen un regne tempo-

1. Div. Thom., *Sum theol.*, 3.ª p., q. 8 et etiam q. 4.

ral, no saben comprendre la vida de l'esperit, són cecs per a veure les seves meravelles, són grollers per a disfrutar de les seves delícies, no saben adorar a Déu en justícia i veritat, i sentint les exigències de l'adoració, ells mateixos volen fer-se els ídols a qui tributar-la per a satisfer-se. No poden passar d'una vida rudimentària, tornen als rudiments de la vida primitiva, i volent dignificar la vida, la disminueixen, la tornen raquítica, perverteixen l'adoració, i la converteixen en egoisme, en l'adoració de si mateixos, que això és en sa última resolució el modernisme condemnat pel papa Pius X. De manera que aquell concepte altisonant de vida, de vida universal, illimitada, infinita, es redueix, en virtut de l'anàlisi, a un migrat egoisme expressat en formes pompàtiques i retòriques, desapareix la unitat de vida que ensenya el Cristianisme; i a l'amor universal humà sense distinció, que predicà Jesucrist Senyor nostre, queda substituït l'egoisme; i aquell altruisme que tant ponderen no pot ser altra cosa que l'exclusivisme, és a dir, l'amor de conveniència, perquè la font, la vida i la regla del seu amor és el *jo*, són ells mateixos, així com per nosaltres els cristians és Déu, qui abarca a tothom. Per això certs filosops modernistes volen treure del llinatge humà a tots aquells qui fan nosa als egoistes: esguerrats, flacs, fatus, pobres, vells; avorreixen a tots els desgraciats i volen escombrar-los, i diuen que així sublimen el nostre llinatge, i ataquen al Cristianisme, qui predica l'amor als desgraciats, i els considera germans caríssims, i la seva assistència la té com un medi d'elevació, de santificació i de vida eterna.

Si prevalien les doctrines dels modernistes en el nostre llinatge, lo qual fins humanament es veu de seguida impossible, si prevalien, en lloc d'arribar a la unitat de vida de la humanitat, aquesta tornaria altra volta al paganisme, a la idolatria, perquè si cada home és un déu, si els déus els han de fer els homes, cada poble tindria els seus déus propis, rivals, enemics els uns dels altres, es tornaria a la situació aquella en què els pobles es tractaven d'enemics i a la vida harmònica i universal de la humanitat, envers la qual el món

a poc a poc camina, empès pels principis del Cristianisme, quedaria substituïda la vida raquítica, isolada i infecunda dels pobles primitius, i la universal societat humana es partiria i faria trossos, reproduint-se la multiplicitat primitiva de les tribus. Sols el Déu viu, el Déu dels cristians, predicat per son Verb, és el Déu de tots els homes i el principi de la vida universal i eterna; els déus de factura humana, el déu individual i personal, que cada home es fabrica, segons la doctrina modernista, no és principi de vida, ni produeix l'afecte aglutinant de l'amor que junta entre si a tots els homes, que fa de la humanitat una sola cosa i la lliga amb Déu, font inestroncable de vida, vida infinita i eterna, goig i delícia universal, ser del qual tots els altres sers deriven i participen, perquè és la vida essencial i llum dels homes i única adorable.

Segons la nostra divina religió, tothom està cridat a participar de la vida; ella no fa excepcions ni de pobles ni d'individus; la Font de vida s'estén en totes direccions, i tot procedeix d'ella, tot té vida per ella, i sols els qui se n'aparten no en participen i moren. És evident l'antítesi entre certs modernistes i el Cristianisme. Per aquells la vida és engendrada per l'egoisme, per l'amor a si mateix; pel Cristianisme, l'amor exterioritzat dirigint-se a Déu i als homes és condició necessària de vida, i diu solemnement: «Qui no estima és mort.»[1]

X

La Vida no és un problema, sinó una realitat

Però aquestes qüestions, caríssims, tenen molta importància pràctica i pràcticament convé considerar-les. La qüestió de la vida no és un tema acadèmic per a lluir la filosofia i

1. Joan, III, 14.

l'eloqüència, per a ésser coronat vencedor en una lluita d'ingenis, per a obtenir l'aplaudiment del món mitjançant l'afalac literari de novetats i últimes modes que sempre constitueixen una llaminadura per a la frivolitat humana; per l'home reflexiu, la qüestió de la vida és el pròleg necessari de la qüestió de l'eternitat, i és, de consegüent, la més transcendental de totes les qüestions humanes.

Sembla impossible que després de vint centúries de Cristianisme, que ha donat una explicació claríssima de la vida, després que han viscut aquesta vida tantes generacions distintes i fins tantes civilitzacions i èpoques diferents; com si ara els homes es despertessin d'un llarg somni d'ignorància, es vingui a posar la vida en estat de problema, quan la solució existeix plena i perfecta en la consciència de tots els cristians, qui es governen en la pràctica segons ensenya el sentit comú a tots els qui creuen en una altra vida després de la present.

Més que no pas discutir sobre la vida, convé ordenar-la degudament perquè arribi a la seva plenitud. Lo que convé és que no perdem aquesta vida, que és tota la nostra substància. Tots sabem la llei de la vida, i qui la trenca té pena de mort, lo mateix en l'ordre físic que en l'ordre espiritual. La nostra llei no és una abstracció, no és una fórmula morta, no és una norma escrita en un codi, és una realitat vivent. És una vida que ens il·lumina i vivifica, i nosaltres havem de viure d'ella. Qui se separa d'aquesta vida té segura la mort. Existeix l'arbre de la vida, del qual tota la humanitat és el brancam, i certament en això altra vegada el modernisme ha sentit la veritat, mes no ha sabut assolir-la. Existeix, certament, una unitat de vida, no per una suposició ideològica, com fan els modernistes, sinó en la realitat del fet, com creiem els cristians, ensenya l'Evangeli i demostra l'experiència de la història. «Jo só la soca i vosaltres les branques», diu Jesús Senyor nostre.[1] Existeix una vida en l'immens cos de la hu-

1. Joan, XV, 7.

manitat cristiana que deriva del cap, que és Jesucrist, i s'estén per tots els membres. De l'existència d'una vida cristiana ningú en pot dubtar, puix el sentit comú dels homes ha reconegut l'existència de la cristiandat, és a dir, un cos social immens amb unitat de vida espiritual.

Això i no altra cosa significa el mot cristiandat, tal com l'han entès els segles, i fins avui dia mateix existeix la cristiandat, això és, una societat que té unitat de vida espiritual, si bé contrariada pel cisma i l'heretgia; però la humanitat civilitzada encara és la que obra a l'impuls dels principis fonamentals del Cristianisme. Jesús, en la societat terrenal, és el cap de la civilització, malgrat les infidelitats, la inconstància i la frivolitat humanes; i en l'ordre de la salvació eterna, una immensa multitud d'homes de tota condició i jerarquia el reconeix per únic Mediador i s'uneix amb Ell amb gran intimitat espiritual per a unificar amb Ell la vida, puix de Jesús espera la plenitud i perfecció de la vida en l'eternitat. I tot això és una gran realitat, un fet actual.

Aquesta és la verdadera vida, sense límits, perfecta, serena, inalterable i plena; aquesta és la vida que il·lumina als cristians, que els cristians adoren, i de la qual ja participen en aquest món. «De la seva plenitud tots en participem», diu l'Evangeli.[1] Aquesta vida en nosaltres triomfa de tot, de la mort, dels turments, dels plaers, dels sofriments de les humiliacions, de les glòries, de les ciències, de les arts, i de tot s'aprofita recollint tots els elements de vida i oferint-los a l'Autor, a la Font de la vida. *Regem cui omnia vivunt, venite adoremus.* A l'hora de la mort entona aquest himne de la vida, saluda l'immens horitzó on tot viu, lo que ja és mort i lo que encara ha de sorgir a la vida. En el Verb etern tot és vida, i Ell és el Rei dels segles immortal i invisible. En la litúrgia de difunts contínuament es parla de la vida, i en l'antic ofici dels morts entre càntics de victòria s'hi repetia

1. Joan, I, 16.

el triomfal *Alleluia*, a la inauguració de la plenitud de la vida, al celebrar els funerals d'un cristià.

Tots els grans homes que ha tingut el nostre llinatge, tots han mort; sols Jesús continua vivint. Els jueus ja s'escandalitzaven [1] de que Ell prediqués que els qui observessin la seva doctrina no moririen mai, i li deien: «Abraham morí i també moriren els profetes, ¿que tu ets més que no pas ells?» Molts d'aquests modernistes també s'escandalitzen de que Jesús sia immortal, i diuen que és mort; però la humanitat electa, els fills de la gràcia, el confessem vivent i Font de vida, i si és la Font de vida de la Cristiandat, Ell, qui dóna la vida, no viurà?

Hi ha un tros admirable de Napoleó en l'hora de la reflexió, quan era sol i prop de la mort, en el qual amb molt relleu ressalta la diferència entre Jesús i els altres grans homes qui han sortit del nostre llinatge. «Jo amava, diu el gran Conqueridor, llegint i rellegint les proeses d'Alexandre i de Cèsar, rivalitzar amb ells en la glòria i viure per sempre en la memòria dels homes. Però ¿quins records han deixat Alexandre i Cèsar? Qui s'interessa per ells?... Ells no triomfen més que a l'escola, a la gramàtica, als llibres d'anar a estudi, proporcionant matèria per a temes i traduccions. Veus aquí on han anat a parar l'heroic Alexandre i l'emperador Cèsar, *ut pueris placeat et declamatio fiat*... En aquest món no hi ha més que un Nom sempre vivent: el Nom d'Aquell qui portà una vida obscura i morí com un criminal... Ell ha pres possessió del món i son Imperi continua... Milions d'ànimes conversen amb Ell... Veus aquí, doncs, Un, Un sol qui no és pas un nom, una pura ficció, sinó que és una pura realitat. Ell morí, i Ell, no obstant, viu...»[2]

Viu, perquè és la Vida i Font de vida que mai s'estroncarà. Totes les Sagrades Escriptures, tota la litúrgia de la Iglésia, tots els Pares i Doctors, tots els Sants, tots els cristians tenim els nostres ulls posats en aquell Nom, qui no és una fic-

1. Joan, VIII, 52.
2. *Grammar of Assent*, trad. Mad. Gaston, París, p. 390.

ció, sinó una realitat, tota una fórmula de vida; en Ell esperem; amb aquest Nom mentre vivim segellem el nostre cor, i en senyal d'identificació de vida adoptem el seu Nom. Tenim un mateix nom (cristians), perquè vivim de la seva mateixa vida.

XI

El dolor i el plaer dins de la Llei de la Vida

És cert que per a arribar a la possessió total de la vida, a la plenitud de la vida, s'ha de passar un període difícil, que el temps de gestió té angúnies i perills, que Sant Pau ens diu que en la nostra carn havem de completar la Passió de Jesús per arribar a la vida triomfal,[1] però el mateix Apòstol també ens diu que al compàs dels sofriments, sobreposant-se als sofriments, els consols divins alegren la nostra ànima.[2] No hi ha consol de vida comparable al consol de la vida cristiana, és l'alegria, és la felicitat de l'equilibri, és la delícia de la justícia, és la satisfacció de la victòria, és la pau.

La nostra vida terrenal presenta una antítesi sublim que destrueix la concepció que d'ella tenen molts moderns, encara que la concepció és molt vella i vulgar, presentant-la com l'estat definitiu, complet i, de consegüent, feliç a què podem aspirar. Aquella felicitat beatífica del món predicada per alguns moderns, l'horror al sofriment, l'odi a la mortificació cristiana, la influència que ells suposen depriment de la penitència, és un concepte que contraria a la creença, no solament cristiana, sinó també a la creença purament humana que predomina en la filosofia, en la literatura, en l'art i en el mateix sentit comú de la humanitat. La humanitat té horror al sofriment, cerca sempre el plaer, té una propensió invencible al

1. Colossesos, I, 24.
2. II Corintis, I, 5.

benestar; i, no obstant, els herois, els grans homes, els homes de vida sublim, els qui considerem caps de brot del nostre llinatge en tots els aspectes de la vida, tots ells han passat pel foc purificant dels sofriments, pel gresol purificant del dolor. En les literatures clàssiques, com en les cristianes, el sofriment és un medi de sublimació tant com en l'ascètica cristiana; el dolor glorifica als herois de la poesia tràgica i èpica, tant com als sants de la història eclesiàstica, perquè és un fet evident a l'experiència humana. Ja Horaci escriví l'admirable oda que tots coneixem en què canta l'home vencedor del sofriment, sublimat pel dolor. Desgraciat d'aquell qui no sap lo que és patir, que es queda ignorant de l'aspecte de major fecunditat que té la vida humana. La fecunditat importa el sofriment; tota creació, tot nou ser per a adquirir la vida ha de pagar el tribut del dolor; la vida s'inaugura amb el dolor, així en l'ordre físic com en l'ordre espiritual. Per això els cristians ens adherim tan de cor a la doctrina de que la nostra vida espiritual comença al Calvari, i professem la creença de que no hi ha arbre de més fecunditat que l'arbre de la Creu, d'on ix una vida que ningú pot negar, puix que l'experiència històrica i present testifica que aquella vida l'han viscuda moltes generacions, i la viu ara mateix una immensa multitud del llinatge humà.

Schopenhauer, el filosop incrèdul, predilecte d'una part de modernistes, té una doctrina en lo que ateny a la influència purificant del dolor i a l'elevació que aquest proporciona a l'home, que quasi es confon amb l'ascètica cristiana, i a nosaltres les elucubracions teòriques del filosop germànic ens fan recordar l'escola espiritual de Sant Joan Clímac i les austeritats de la Tebaida. I s'avenen aquestes veus tan discordants, com concorden amb moltes d'altres que ixen de l'antiga filosofia, perquè la penitència ja no solament és una revelació cristiana, sinó una idea mare que es troba en l'experiència humana, i que el sentit moral i estètic dels pobles ha tingut sempre per medi necessari de perfecció de la vida. Totes les generacions han tributat respecte als grans dolors

humans i els han considerat com circuïts d'una aurèola de misteri, i quan han sigut suportats amb fortalesa se'ls ha venerat com una dignitat sublim.

L'adoració del plaer, del goig, l'aclamació per reina de la vida humana de la platxèria, que fan alguns modernistes, pretenent que el Cristianisme la va desterrar de la societat, puix segons ells els grecs havien ja trobat el paradís a la terra; l'ídol del plaer com la divinitat del món, tots els homes de bona voluntat han de contribuir a enderrocar-lo, perquè ens tornaria a l'estat salvatge i a la brutalitat de la vida.

La pau, la serenitat, el consol de la vida, en què consisteix la felicitat cristiana, podem dir que l'han endevinat i expressat el filosop herètic ja citat i un altre heretge, poeta singularíssim de la mateixa Germània. El filosop fa derivar la pau i serenitat de la raó que resplendeix en l'obra pictòrica dels artistes cristians quan representen els nostres sants, de la victòria de si mateixos, de la purgació de la pròpia naturalesa, que deixa sols subsistent l'element més sublim d'ella; i el poeta en un tros admirable presenta a Santa Maria Egipcíaca, la desfrenada pecadora d'Alexandria, després penitent a la Tebaida, mortes ja les passions pels llargs anys de vida eremítica, portant una vida cèlica en aquelles soledats, una vida quasi bé beatífica, la serenitat summa.

XII

Jesús és la font de la Vida; Maria, sa dolçura

La confessió de la nostra insuficiència és el primer pas per a arribar a obtenir la victòria de la vida. No diem la convicció de la nostra insuficiència, perquè aquesta convicció tots la tenim; però havem de confessar-la, havem d'ésser humils i reconèixer que no ens bastem. Dubtem molt de la sinceritat dels modernistes condemnats pel Papa quan diuen que en sa pròpia consciència tenen la font de vida, que es

basten a si mateixos, i rebutgen el Mediador, el Déu-Home, Jesucrist. L'home isolat no pot obtenir la victòria, necessita una aliança; per això diu la Sagrada Escriptura:[1] «¡Ai del qui és sol!» I aquesta aliança, Déu, compadit de la misèria humana, l'ha oferta en el Vell i en el Nou Testament, en totes les èpoques de la Humanitat; però, en l'adveniment al món del Verb de vida, l'aliança resulta més íntima, de major eficàcia i perfecció. El Mediador està identificat amb les dues parts, amb Déu i amb l'home, i així també posa en comunicació i en un cert sentit identifica la vida humana amb la vida divina, eleva la nostra imperfectíssima vida i la condueix envers la plenitud.

Però l'heretgia moderna rebutja al Mediador, diu que es basta a si mateixa, que no necessita auxili d'altri, i abans que demanar auxili, en la seva supèrbia, prefereix la misèria. És indubtable que l'orgull és la passió més poderosa de la humanitat i la que la té més fortament encadenada. El Llibertador diví lo primer que fa quan vol salvar una ànima és trencar la cadena de la supèrbia que la té amarrada. I la sabiduria profètica ens ensenya, i l'experiència de la història ens demostra, que la humanitat no reflexiona, no admet la veritat fins que la vanitat l'ha portada a la ruïna i a la dissolució. No invoca al Mediador fins que, convençuda i humiliada per la pròpia misèria, vegetant en el seu no-res, caiguda en l'abisme de la dissolució sense poder-se valer per si mateixa, aleshores invova al Mediador. El llinatge humà es perd per la supèrbia i se salva per la humilitat; avui mateix veiem amenaçada la civilització; tothom confessa que la societat perilla, tremolen les seves bases: l'autoritat, el matrimoni i la propietat; la moralitat dels costums va baixant; i, no obstant, l'heretgia moderníssima afirma que l'home es hasta a si mateix, que en el nostre interior hi ha la font de vida. No vol recórrer al Mediador.

1. Eclesiasta, IV, 16.

Acudim-hi nosaltres, oh cristians, per a purificar, fortificar i completar la nostra vida; recordem-nos d'aquelles paraules del diví Salvador: «Jo só la soca i vosaltres les branques... Jo só la Vida.» Feliç d'aquell qui arriba a la divinitat de la vida. Els naturalistes construeixen una escala de la vida; els teòlegs en fan una altra, o més ben dit, la Sagrada Escriptura ens la revela, una escala per a pujar, no per a baixar; per a pujar fins a la Font de vida, que està en les regions eternes i viu en les sublimitats de les altures.

La sublimitat de la vida en el món cristià és d'una evidència innegable. La viu tota mena de gent i ningú ha de renunciar a son ésser propi. La vida és una i multiforme. Procedeix d'una sola font i és pròpia de cadascú, uneix a tots, i tots guarden la seva independència; un dia la mateixa força d'aquesta vida ens portarà i ens juntarà amb el mateix Déu, Vida infinita, i conservarem tots la nostra pròpia individualitat, i en Ell viurem.

I aquestes condicions de la Vida infinita envers la qual ens condueix el Mediador es manifesten ja en la vida rudimentària que porta la Humanitat en aquest món. La llibertat és una necessitat, ningú se salva per força; i per a arribar a la plenitud de la vida és indispensable molta activitat i un continuat exercici de la nostra voluntat lliure. El Psalmista ens diu que el Mediador entre Déu i els homes, Jesucrist, recorregué amb entusiasme i pas de gegant el camí de la vida,[1] i nosaltres hem de seguir son camí i els seus passos. Sols seguint-lo a Ell arribarem a la vida infinita.

No us portaran a la vida aquests modernistes, perquè ells mateixos són més morts que vius, ni tenen l'aire de salvadors de pobles i d'ànimes, i ni ells mateixos se sabran salvar; no estan en possessió de la vida; les seves opinions i doctrines són badalls de gana, la fam els rendeix; però, lligats per la supèrbia, no volen reclamar el Mediador, Jesús el

1. XVIII, 6.

nostre dolcíssim Jesús, que diu:[1] «Jo só pa viu baixat del cel; si teniu fam veniu a Mi, que jo us satisfaré.»

La satisfacció que dóna aquest Pa celestial als qui s'alimenten d'Ell, als qui viuen d'Ell, no és una poesia o una novella inventada per la pietat. Aquest Pa fa dos mil anys que està en el món, i que satisfà, manté i consola la vida dels seus creients; en tota la superfície de la terra, en totes les races, en tots els pobles, en totes les classes socials, en tota condició i temperament de persones, en gent de distinta educació i caràcter, de diferent posició i costums, hi ha molts milions de persones en el nostre segle XX que viuen alimentats per aquest Pa.

El caràcter de Pa per a aliment i vida dels homes és un dels que més distingeixen a Jesús fins pels nostres heretges moderníssims, qui, coneixent que aquest Pa és imprescindible en la taula de la humanitat, volen sofisticar-lo, com els mercaders sense consciència, amb el pa material que alimenta el nostre cos. Ells mateixos experimenten l'excellència d'aquest Pa que té tots els gustos;[2] escriuen pàgines delicioses sobre la sabor exquisida d'aquest Pa diví, pastat per l'Esperit Sant en les puríssimes entranyes de la Verge Maria; no li neguen el do de consolar i endolcir la vida; però li volen sostreure a aquest Pa la seva riquíssima substància, la divinitat, que és precisament la que alimenta i nodreix. Treta aquesta substància, Jesús ja no és Pa de vida i immortalitat, és pa d'home; no és el Pa diví que dóna vida eterna, és un pa com la poesia i la filosofia, que no arriba a sadollar, no apaga la fam, sinó que solament l'entreté, delecta sense nodrir, i aleshores la mateixa delectació és transitòria, no dura, no és un pa per tota la humanitat, sinó llaminadura de nois.

Jesús deia a la Samaritana: [3] «Els qui beuen de l'aigua d'aquest pou que tu véns a cercar, tornaran a tenir set; els qui

1. Joan, XLI, 51.
2. Saviesa, VI, 20.
3. Joan, IV, 13.

beuran de l'aigua que Jo dono, no tindran set per tota l'eternitat.»

La religió dels modernistes, l'adoració de la vida terrenal, l'adoració de si mateix, és una llaminadura de nois, és una aigua que sols entreté la set, però no la satisfà. La nostra vida no hi troba el complement que desitja i necessita; el complement i satisfacció de la nostra vida sols els trobarem en la unió amb Déu, quan la nostra vida serà vida en Déu. El misteri de l'Eucaristia, el Pa eucarístic amb què nodrim la nostra vida mentre som al món, és un pa per a sostenir nostres forces mentre anem de camí: delecta i fortifica, però no canvia nostre estat present. El pa de la Paraula divina, la paraula baixada del cel, i el pa de l'Eucaristia ens donen una participació de la Vida infinita; amb aquests dos auxilis anem fent la nostra via amb pau i consol i amb la confiança de que, si guardem fidelitat a la Llei de Vida, al dissoldre's el nostre ser actual no serà per a reduir-se al no-res, sinó per a entrar en la plenitud de la vida, en la Vida essencial, en el manantial de la Vida, on viurem per tots els segles dels segles. Amén.

El Verb de Déu, principi de vida universal, és anomenat Verb de Vida, perquè tot lo que viu, tant al cel com a la terra, ha sortit d'Ell; i quan el Verb es féu carn, quan prengué la naturalesa humana, i fou Déu i Home en la Sagrada Persona de Jesús per a infondre una vida divina a la naturalesa humana, perquè el Verb regnés en la carn, es valgué de medis materials per a transfondre'ns la vida divina: el pa de la paraula revelada i el Pa eucarístic. Aquest Pa és necessari per a obtenir una vida immortal. La immortalitat no és altra cosa que la plenitud de la vida, i aquesta plenitud en si mateixa és Déu. Per això el cristià, qui és un compost de diví i d'humà, anomena a la Dona meravellosa qui encarnà en ses entranyes puríssimes al Verb de Vida: «Vida, dolçura i esperança nostra.»

En el nostre llinatge la vida es difon per medi de la dona; i elevat el llinatge a un ordre sobrenatural per l'Encarnació

del Verb, la vida divina es comunica a la humanitat per medi també d'una Dona. Per això tots els fills de la Iglésia catòlica girem els ulls envers Ella i la reclamem com advocada per a obtenir la immortalitat, la plenitud de la vida. I els fets justifiquen que la Verge Maria comunica la vida de la immortalitat als desterrats fills d'Eva; per Ella molts pecadors han tornat a la gràcia. Els modernistes, condemnats per Pius X, no poden comprendre aquestes coses, aquestes influències vitals i immortalitzadores, perquè són gent preocupada i somnien que són déus, els falta la humilitat. Cerquen la vida en el desplegament de si mateixos; però tot lo que viu ha d'ésser sembrat, tant en l'ordre vegetal, com animal, com espiritual, i la immortalitat, la plenitud de la vida ha d'ésser sembrada en l'home perquè la immortalitat sia real i verdadera. Els modernistes, qui cerquen la plenitud de la vida en el desplegament de si mateixos, podrien ésser simbolitzats en l'antic jeroglífic del círcol que fa la serp que es mossega la cua. Per un desplegament de si mateix l'home no deixa d'ésser home, i, de consegüent, per ell sol no pot arribar a la immortalitat, a la plenitud de la vida. Per a obtenir aquesta necessitem un auxili exterior, una llavor d'immortalitat, i els cristians la reclamem per intercessió de la Verge Maria, en els ulls maternals i misericordiosos de la qual nosaltres trobem el consol i l'esperança, i una perfecta congruència entre la naturalesa i la gràcia. Mare i principi de vida són dues idees sinònimes. Ella perpetua en nosaltres la dolcíssima influència maternal. Som vells i encara disfrutem del consol d'una Mare que ens ajuda a viure per a arribar a la immortalitat, a la plenitud de la vida. El seu ofici de Mare no l'acaba la Verge Maria fins al dia en què ens introdueix a la glòria.

Un illustre convertit a la fe catòlica, el cardenal Newman, de l'Oratori de Sant Felip Neri, parla sovint del somriure d'aquesta virginal Mare del llinatge humà com a consol de tots els creients. És el consol de la vida; i aquest consol, caríssims cristians, ens sosté fins en les circumstàncies més dures, i a l'arribar, amb la intercessió de la Verge, a la plenitud

de la vida, trobem també la plenitud del consol i de la felicitat, que és la Glòria eterna, per la qual Déu ens crià i Jesucrist ens redimí amb el preu inestimable de la seva Sang preciosíssima.

Que Déu ens concedeixi a tots perseverança en la vida cristiana per arribar a la plenitud de la vida eterna, com li demanem humilment per mediació de la Verge Maria, mentre a tots vos enviem la Nostra Benedicció més afectuosa en nom del Pare †, del Fill † i del Sant Esperit †. Amén.

Vic, 29 de gener, festa de Sant Francesc de Sales, de 1908.

DEL CAMÍ DE SALVACIÓ *

SUMARI

I. Crida a reflexionar en el Camí de Salvació.
II. El primer pas és la Fe.
III. El segon pas és l'Esperança en Déu remunerador.
IV. Els escrits dolents són un gros entrebanc.
V. El viàtic de la jornada és la Comunió.
VI. Els auxilis són l'Oració i la Penitència.

NÓS, EL DR. D. JOSEP TORRAS I BAGES, PER LA GRÀCIA DE DÉU I DE LA SANTA SEDE APOSTOLICA BISBE DE VIC

Al Clero i fidels de la nostra Diòcesi, salut i pau en Nostre Senyor Jesucrist.

Sine fide impossibile est placere Deo. Credere enim oportet accedentem ad Deum quia est, et inquirentibus se remunerator sit.

«Sense la fe és impossible agradar a Déu. Puix qui s'acosta a Déu deu creure que Déu existeix i que és remunerador dels qui el cerquen.»

(HEBREUS, XI, 6.)

* Exhortació quaresmal de l'any 1908, invitació a la pràctica de les virtuts teologals, de la Comunió freqüent i dels altres mitjans de salvació eterna.

I

CRIDA A REFLEXIONAR EN EL CAMÍ DE SALVACIÓ

Entremig de les illusions, de les preocupacions i de les distraccions mundanes, convé que el cristià es reculli en si mateix i reflexioni, si no vol caure en una gran lleugeresa de vida que el fa descuidar de lo principal, que és la seva eterna salvació. És molt comú als homes el cercar entreteniments i distraccions, i això, que fet amb mida no és reprensible, moltes vegades dóna per resultat que l'home s'oblidi de si mateix, que no es cuidi de la seva ànima, la qual, un cop perduda, si surt d'aquest món en desgràcia de Déu, ja queda perduda per tota l'eternitat.

Per això vos cridem a tots, estimats diocesans, a la consideració i reflexió sobre la salvació eterna en aquest sant temps de Quaresma que va a començar, i que la Iglésia cada any ens proposa com una temporada de vida espiritual més intensa per a renovar el nostre esperit i purificar-lo amb l'exercici de l'oració i de la penitència.

El gran perill dels cristians és la dissipació de l'esperit, i avui dia aquest perill és major perquè les circumstàncies actuals duen un desvaneixement de l'home qui no pensa més que en enriquir-se, en delectar-se, en fer paper en el món; i tot just si es recorda de l'eternitat quan és vell i té ja un peu a la tomba. Això no és vida cristiana.

Cristià vol dir un home qui segueix a Jesús, perquè creu que Ell és l'únic Salvador i que per a arribar a la salvació eterna hem de seguir el camí que Ell ens ensenya en son sagrat Evangeli. Desgraciadament, avui hi ha molts cristians qui ho són solament de nom, i el nom no fa la cosa, i per a salvar-se s'ha d'ésser cristià de nom i de fets. Qui no pensa en l'eternitat, qui no es prepara per a l'eternitat, qui no dirigeix i encamina tota la seva vida envers l'eternitat, no segueix el camí de salvació, i, de conseqüent, a no ser un miracle de la

gràcia, es perdrà irremissiblement, perquè ha perdut el camí que condueix al port segur de la glòria.

La nostra salvació i la vostra, estimats diocesans, està íntimament lligada, i per això, per deure de nostre ministeri i per exigència de caritat divina, volem recordar-vos aquest camí de salvació, fàcil sempre, i que, no obstant, hi ha un gran nombre de cristians que no segueixen, enganyats per les illusions i per les fetilleries del món que enlluernen i extravien, que prometen plaers i goigs que al moment es desvaneixen, deixant un rastre de corrupció, de misèria, d'amargura i de pecats.

Per això, aprofitant el sant temps de Quaresma, us direm aquelles sagrades paraules:[1] «No vulgueu tenir el cor dur, ni ésser sords a les veus de la gràcia, sinó que, postrant-vos a la presència del Qui ha fet el cel i la terra, ploreu els vostres pecats, que Ell vos consolarà, i perdonarà, i usarà amb vosaltres de misericòrdia.»

II

El primer pas és la Fe

La vida mundana, que porta en si l'oblit de les pràctiques de pietat, produeix una debilitació de la fe, i encara que l'home digui aleshores que és cristià, que vol pertànyer a la Iglésia catòlica, que comprengui que fora de la religió de Jesucrist no hi ha res més al món que li parli el llenguatge de la Veritat en tot quant es refereix a Déu i a la vida eterna; no obstant, aquesta persona, oblidada de les pràctiques de pietat, tindrà un esperit tan fluix que la seva fe quedarà reduïda a un estèril respecte a les coses de la religió; però que deixarà d'ésser aquella virtut sobrenatural que dóna movi-

1. Psalm XCIV, 8.

ment a tota la vida humana, regeix tots els seus actes, i dirigeix tota la seva activitat al fi pel que havem sigut criats, que és Déu etern, principi i fi de totes les coses, Criador, Redemptor i Jutge dels homes, que els premiarà o castigarà segons hagin sigut les seves obres.

La vida cristiana ha d'ésser una vida divina; és a dir, l'home cristià és l'home qui viu en Déu, qui té a Déu en la seva intelligència regint son pensament, qui té a Déu en el seu cor dirigint els seus sentiments, i qui té a Déu en la seva voluntat governant-la per aquella Llei santa, recta i pura que fa la vida de l'home agradable al Senyor i útil i profitosa per a nostre pròxim.

L'apòstol Sant Pau amb poques paraules ens explica la substància d'aquest camí de salvació, l'únic medi per a assegurar-nos la possessió de la felicitat eterna, i per això les escrivim al front d'aquesta Carta.

Lo primer és creure: qui no creu és impossible que agradi a Déu.[1] Per això la fe és base i fonament de tota la religió, i qui renuncia a la fe renuncia a l'eterna salvació de la seva ànima. La fe és el primer llaç que ens uneix amb Déu, i qui es desfà de la fe es deslliga al mateix temps de la seva unió amb Déu. Perquè la fe és l'ensenyança de Déu, és la ciència de Déu, és Déu qui fa de mestre i l'home qui fa de deixeble; i és clar, que qui no és deixeble de Déu, qui no el vol escoltar, qui rebutja les seves ensenyances i no vol saber els adorables misteris de l'eternitat, no va pel camí de la salvació i no guarda fidelitat a Déu, autor de l'home, mestre de l'home i salvador de l'home.

Qui es creu que pot salvar-se a si mateix, ja es creu que no necessita de Déu, i és clar que si es pensa que no necessita de Déu, sinó que es basta a si mateix, no cercarà a Déu, puix, segons ell, per res el necessita, i, de consegüent, fóra un treball inútil el treball de cercar a Déu Senyor nostre.

1. Hebreus, XI, 6.

I qui està en aquesta situació d'esperit ja no pot agradar a Déu. Perquè encara que digui que ell ja creu, com creuen els filosops, que existeix un Déu; però si es pensa que no el necessita, que a si mateix l'home es basta, que no l'ha de cercar, que no l'ha d'adorar, que no li ha de dirigir les seves pregàries i demanar la seva assistència, que no ha de postrar-se en la seva presència implorant el seu favor i els seus auxilis; si no espera que després d'aquesta vida transitòria l'ha de rebre en la seva companyia per a participar de la seva felicitat eterna, aleshores això no és fe, aleshores l'home ja no està unit amb Déu, mitjançant un llaç suavíssim de coneixement, de confiança i d'amor, aleshores ja no és cristià més que de nom, perquè no és deixeble de Jesucrist, qui vingué al món per a ensenyar-nos el camí que porta a Déu i condueix a la nostra salvació eterna.

Avui dia abunden molt aquests homes qui diuen que ells no neguen a Déu, però de fet no l'adoren. Aquests tals es pot dir que són de pitjor condició que aquells qui diuen que no creuen en Déu, perquè qui diu que no creu en Déu és clar que no el pot adorar; però qui diu que ell creu en l'existència de Déu, i no venera, respecta i adora a Déu, aquest és un criminal i el més delinqüent de tots els criminals, perquè trenca la llei més sagrada, puix la primera obligació de la criatura és adorar al seu Criador, amb qui està més estretament lligada que no pas amb qualsevol de les criatures i que amb tot el mateix univers de les criatures. De manera que el qui, creient en Déu, no l'adora, comet el pecat major que pot cometre l'home, la injúria més ofensiva contra nostre Déu i Senyor. I en realitat aquell tal no creu en Déu encara que digui que hi creu. Té en son enteniment una idea, però no la redueix a la pràctica, no és una idea viva que dirigeixi la seva conducta, no té el cor posat en Déu, no confia en Ell, en una paraula, no té una fe verdadera, aquella fe que salva. I a aquest estat es refereix l'apòstol Sant Pau quan diu que sense fe és impossible agradar a Déu, i a aquest mateix estat també es refereixen les Sagrades Escriptures quan en diferents llocs

repeteixen que el qui no creu es condemnarà, que el qui no té fe ja està judicat; perquè sempre, des del principi del món, la justícia de l'home, és a dir, una vida justa, recta i virtuosa, ha tingut per principi la fe; una virtut total i plena no pot existir sense la fe, que és la paga i tribut que tots devem al Senyor omnipotent, criador del cel i de la terra. El deute major que pot tenir l'home és el deute envers son Criador, i per a pagar-lo l'ha d'adorar com a tal, acostant-se a Ell creient amb summa reverència.

Per això Nostre Senyor Jesucrist lo primer que ensenyà als seus deixebles és el pagar aquest deute; i en tot l'Evangeli, en totes les Sagrades Escriptures, en les històries de tots els sants, veiem sempre que l'adoració a Déu, que la pràctica de la fe, sempre ha sigut considerada condició indispensable de salvació eterna. Havem de tenir, diu l'apòstol Sant Pau, la fe en el cor per a justificar-nos, i l'havem de confessar amb les nostres paraules i amb les nostres obres per a salvar-nos.[1]

En el nostre llenguatge comú, d'una persona piadosa qui freqüenta els sagraments i practica les cerimònies i actes sagrats que la Religió ensenya diem que és una persona de fe, perquè en realitat l'adoració de Déu és la manifestació externa de la fe, i aquell qui oblida aquesta adoració, qui no practica la pietat, no el judiquem home de fe; i aquest judici no és temerari, perquè la fe s'ha d'exterioritzar, i l'homenatge de la fe és interior i exterior, de l'ànima i del cos, particular i públic, individual i social. Totes les solemnitats del culte no són altra cosa que solemnes actes de fe. Si voleu acostar-vos a Déu, si voleu arribar a Déu és, doncs, necessari, segons les paraules de l'apostòl Sant Pau, que tingueu fe, i que aquesta sia verdadera, és a dir, una fe sobrenatural i viva en Déu; i no solament haveu de tenir la fe de que Déu existeix, sinó també de que és remunerador de tots aquells qui el cerquen, és a dir, d'aquells qui amb les obres de la seva vida s'encami-

1. Romans, X, 10.

nen a Déu, i que Jesús és el nostre dolcíssim Mediador, qui, havent destruït amb la seva mort preciosíssima l'obstacle que separava als homes de Déu, satisfent pels pecats de tot el llinatge humà, per la seva mediació quedem units amb Déu i mereixem l'eterna recompensa de la glòria.

III

El segon pas és l'Esperança en Déu remunerador

Diu l'apòstol Sant Pau que Déu és remunerador i que premia als qui cerquen. No n'hi ha prou de creure, repetim, que Déu existeix. Això d'una manera més o menys exacta podem dir que tothom ho creu; però aquesta creença no és prou per a salvar-se. La nostra fe en Déu ha d'ésser completa, i, de consegüent, hem de creure que no solament és el nostre Criador, sinó que és també el qui conserva l'existència a tot lo vivent, i que després ens judicarà a tots, i que, segons hagin sigut les nostres obres, ens premiarà o castigarà en el regne etern.

I amb aquesta idea sempre fixa en el nostre enteniment havem de cercar a Déu. Si no teníem aquesta idea de Déu tindríem de Déu una idea falsa, i, de consegüent, encara que el cerquéssim no el trobaríem. El trobarem pels camins de la justícia i de la santedat, mitjançant l'observança de les virtuts, fugint dels vicis i practicant les ensenyances que el bon Jesús predicà i que ara encara nosaltres llegim en els seus Sant Evangelis.

Vivim en un temps en què la gent dóna molta importància a les paraules; tothom discurseja, i el qui sap parlar sembla que té dret d'ésser l'amo i director dels demés. En el regne de Déu no passa així, no són els qui parlen, sinó els qui

obren, els qui obtindran la palma i la corona, i l'Evangeli[1] clarament manifesta que, mitjançant les soles paraules, ningú entrarà en el regne de Déu.

Les obres són necessàries, i a Déu no se l'enganya amb paraules com als homes; per això ens hem d'esforçar per a pujar la costa de la virtut cristiana, i la salvació eterna exigeix el treball perquè és una recompensa, com un salari que Déu pagarà amb gran generositat a tots aquells qui l'hauran servit en aquest món, practicant la Llei que Jesús Senyor nostre vingué a predicar-nos. Per això Sant Felip Neri deia que el cel no s'havia fet per als dropos. Tota recompensa, tota paga suposa un treball, i la recompensa de la glòria és la paga d'una vida cristiana, pura, justa i santa. A ningú es donarà la glòria si no la mereix, i, de consegüent, la mort ens ha de trobar rics de mèrits, que fàcilment adquirim per medi de la nostra unió amb Jesucrist, qui comunica els mèrits infinits de la seva Passió i Mort a tots aquells qui moren en la seva amistat i gràcia.

Nosaltres havem de completar en la nostra carn, ens diu l'apòstol Sant Pau,[2] els mèrits de la Passió de Jesucrist, i, de consegüent, havem de viure, no segons els apetits i goigs desfrenats que sovint es desperten en la nostra naturalesa, no seguint el desordre de les passions i les concupiscències bestials i mundanes; sinó que baix la guia i direcció de la santa Fe catòlica, que ens ensenya la Iglésia, nostra Mare, havem de portar una vida ordenada, practicar les virtuts, ésser honestos, caritatius i piadosos, pacients en les contradiccions de la vida, i exercitar-nos en la pietat mitjançant l'oració i l'assistència a la casa de Déu per a pagar-li l'homenatge i tribut de la nostra adoració.

1. Colossesos, I, 24.
2. Mateu, VII, 21.

IV

Els escrits dolents són un gros entrebanc

I ara en aquesta Carta que vos escrivim amb motiu del sant temps de Quaresma pel profit espiritual de les vostres ànimes, volem, caríssims fills, fer-vos dues recomanacions que considerem necessàries en els temps actuals, per a tenir constància en seguir els camins de la salvació eterna i arribar al port segur de la glòria.

Tots estem obligats a fugir dels perills espirituals, com naturalment fuig tothom qui no és imprudent dels perills corporals, i si la raó natural ensenya que l'home ha de fugir del perill de perdre la vida del cos, la raó natural i la fe cristiana també ens diuen que havem de fugir del perill de perdre la vida de l'ànima, perquè més havem de témer la condemnació eterna que no pas perdre la vida terrenal, que a l'últim i sense tardar tots havem de deixar.

Doncs, avui dia, potser el perill més gran de perdre l'amistat i gràcia de Jesucrist, únic Salvador, són els escrits anticatòlics que desgraciadament abunden. Qui llegeix habitualment periòdics o llibres contraris a la Religió s'allunyarà irremissiblement de la Veritat, perdrà la fe catòlica, després d'haver deixat l'ús dels sagraments, de l'oració i la pràctica de les virtuts, i, de conseqüent, anirà per aquell camí ample i espaiós que diu l'Evangeli, que al començament sembla agradable, però que porta a l'eterna perdició. Per això la Iglésia, qui com mare vigila per la salvació dels seus fills, prohibeix amb pena de pecat mortal les males lectures, perquè elles infal·liblement emmetzinen les ànimes i maten la gràcia de Déu en el cor dels cristians. Tots els qui sou pares de família i compliu amb el deure d'encaminar als vostres fills envers la salvació, procureu que no agafin males companyies; i, generalment parlant, la perdició d'un jove li ve d'un mal company. Doncs bé, el mal periòdic, el llibre dolent, és el company més pervers que pot imaginar-se. Perquè un home viciós, un

blasfem, un lladre, es presenten fàcilment tals com són, i, de conseqüent, fan sempre una certa repugnància. Però el periòdic o el llibre dolent són un company hipòcrita que es presenta com qui vol instruir o fer agradable companyia; moltes vegades, sovint, com un benefactor qui vol deslliurar al poble i defensar sa causa i protegir els seus interessos. Però mai deveu fiar-vos dels qui, encara qui parlen aquest llenguatge, són enemics de Jesucrist i de la seva Iglésia, perquè Jesucrist és l'únic i constant amic del poble, l'únic qui pot posar mida a la cobdícia dels homes, qui sempre han tingut i tindran l'egoisme d'explotar als altres en profit d'ells mateixos. Això tant en els temps antics com en els moderns, tant si hi ha monarquia com república, perquè els homes sempre han sigut i seran lo mateix, i Jesús, jutge de vius i de morts, és l'únic qui pot moderar-los i fer-los seguir la regla de la justícia i mantenir entre tots la caritat, que ens ensenya que tots som germans, i que com a tals ens havem d'ajudar i assistir mentre fem el viatge de la vida i fins que arribem al port de l'eternitat.

No hi ha home qui respecti més als altres homes, qui vulgui explotar menys als altres homes, que el verdader cristià; i si algú explota al pròxim, i, no obstant, s'anomena cristià, fa traïció a la seva Llei.

El periòdic i el llibre dolent, les males lectures, són pel cristià com el corc per la fusta, que se li menja tota la substància espiritual, tota la seva força o virtut cristiana, deixant solament una aparença, fins que a l'últim es perd aquesta mateixa aparença, quedant al descobert l'home enemic de Déu i víctima de deliris i passions violentes.

¿I què direm de les lectures deshonestes que, com fetor mortal, es fiquen fins en les cases decents, corrompent la joventut i arrossegant-la al camí dels vicis, fent-la inútil per la vida de família i portant-la a la perdició eterna?

Fugiu, doncs, caríssims, de lectures perverses, de periòdics i llibres dolents, si voleu salvar les vostres ànimes i no caure víctimes d'illusions mortals i de corrupcions abominables.

V

El viàtic de la jornada és la Comunió

Però no en tenim prou, caríssims fills, de fugir del mal, d'apartar-nos del camí de perdició, sinó que havem de caminar amb resolució i fermesa pel camí de la salvació si volem arribar a la pràctica celestial. Perquè, mentre som al món, la Sagrada Escriptura diu que estem en el desterro, que anem caminant; i, en efecte, la vida és un camí que anem fent cercant la verdadera Pàtria, que és la companyia i participació de la felicitat de Déu en l'eternitat. I tot viatjant lo primer que ha de procurar és mantenir i augmentar les forces, perquè les fadigues del viatge no el rendeixin, i, faltat de força, no s'hagi de quedar pel camí, sense poder arribar al terme i punt on s'encaminava.

Però l'home és molt flac, i encara pateix més de debilitat en l'ànima que no pas en el cos, i així com pel cos necessita l'aliment, també el necessita per l'ànima; i el bon Jesús, nostre dolcíssim Redemptor, ens deixà per a aliment espiritual el Santíssim Sagrament de l'altar, el pa i el vi consagrats, que són la mateixa substància del cos i de la sang de Jesucrist, que conté un aliment espiritual que fortfica a l'home i li dóna forces per a fer el camí de la vida i arribar al port segur de l'eternitat.

La santa Comunió sempre ha sigut l'aliment espiritual del cristià, i Jesús diu en l'Evangeli que qui no mengi d'aquest Pa de vida eterna no podrà salvar-se; i avui dia veiem a un gran nombre d'homes dèbils en l'ordre espiritual, gent qui no viu més que segons la carn i el món, sense pensar en l'altra vida que mai s'ha d'acabar, incapaços de cap sacrifici, qui no saben parlar més que d'interessos o de plaers, qui els fa horror la mort, sense que sien fortificats per l'esperança de la immortalitat, perquè deixen d'alimentar-se espiritualment, perquè no volen oir aquelles paraules amorosíssimes del dol-

císsim Redemptor[1] que ens dirigeix en la nit de la Cena, quan, parlant a tots sos deixebles, i en la persona dels presents a tots els deixebles qui havien de venir, és a dir, a tots els cristians, els diu: «Preneu i mengeu, que això és el meu Cos.»

Accepteu, caríssims fills, el convit del bon Jesús i alimenteu-vos del sagrat Pa de l'Eucaristia, que és una substància divina que delecta i fortifica, i ens fa superiors a les debilitats dels vicis i satisfà totes les necessitats de la nostra vida espiritual.

I les debilitats i misèries en el llinatge humà com que amb els anys s'augmentessin; que així com els homes així que ens fem vells tenim més necessitats i misèries, també el món, el llinatge dels homes, quan va augmentant de segles se li multipliquen aleshores les misèries. I, de conseqüent, com que els homes ara necessitéssim també més aliment, més confort espiritual que no pas en els segles passats. I això és evident. Les Sagrades Escriptures ens parlen de que arribaran temps en els quals la salvació serà difícil, en què els mals en el món creixeran, en què la victòria de la vida costarà més d'obtenir, i, de conseqüent, és clar que en aquestes circumstàncies, multiplicades les dificultats i augmentats els conflictes, seran necessaris també majors auxilis; i com l'auxili essencial i diví dels cristians és el que ens deixà Jesús en el Santíssim Sagrament, la major freqüència de la Comunió és el remei que hem d'adoptar per a contrarestar les dificultats de la salvació i satisfer les necessitats i misèries de la nostra ànima.

I ara, si bé ja en altra ocasió vos dirigírem una Pastoral sobre el *Nostre Pa de cada dia*, recomanant-vos la freqüència de la Sagrada Comunió i fins la Comunió diària, no volem deixar de repetir la nostra ensenyança, que no és altra cosa que un ressò o eco de la paraula del Pastor universal de tots els cristians, el Sant Pare de Roma, qui no deixa d'exhortar

1. Mateu, XXVI, 26.

als homes a la freqüència de la Comunió i fins a la Comunió diària com medi assegurat de conservar robusta, tranquilla i fecunda la vida espiritual.

Els verdaders cristians hem de creure la paraula de Jesucrist, quan digué que el Sant Esperit ensenyaria o assistiria sempre a la seva Iglésia en lo que pertoca a la direcció espiritual dels fidels; i, de conseqüent, l'ensenyança del papa Pius X, quan, dirigint-se a tot el món catòlic, exhorta a la Comunió freqüent i fins diària, l'hem de prendre com una ensenyança del mateix Déu, qui per medi de son Sant Esperit comunica als cristians els medis més oportuns, segons les circumstàncies i les èpoques per a salvar-se dels perills del món i arribar al fi últim pel qual tots havem sigut criats, que és l'eterna glòria.

És clar que la Sagrada Comunió sempre ha sigut necessària com aliment espiritual per a sostenir la nostra vida cristiana; però així com en l'ordre material hi ha persones, hi ha països, hi ha èpoques que tenen una exigència major d'aliment que altres, uns necessiten més menjar i més dormir que altres, així també passa en l'ordre espiritual. I quan el Sant Pare amb tanta instància recomana la Comunió freqüent, és perquè avui dia la necessitem per a perseverar en la vida cristiana. Qui no combrega sovint està en perill de que el corrent mundà se l'emporti cap a la impietat, està en perill de que es vagi mundanitzant i descristianitzant, acabant a l'últim per separar-se de l'escola de Jesucrist i del camí de la salvació.

Per això a tots vos exhortem, caríssims, a rebre sovint la Sagrada Comunió, que si en totes les èpoques de l'any és saludable, durant el sant temps de Quaresma té encara una major oportunitat, puix la Quaresma és el temps sacramental per excel·lència. En ella recordem el gran i devotíssim misteri de la Passió de nostre dolcíssim Redemptor Jesús i la institució del Santíssim Sagrament de l'altar; i si sempre el cristià ha de procurar identificar la seva vida amb la vida de Nostre Senyor Jesucrist, d'una manera particular havem

d'unir-nos íntimament amb Ell en el pas de la Passió. Perquè la Passió és la manifestació solemne de l'amor. Jesús, roig de la seva pròpia sang, revestit de la vermella túnica de la seva sang, és Jesús revestit d'amor, encès d'amor als homes, i, de conseqüent, nosaltres per a correspondre-li devem unir-nos íntimament amb Ell.

VI

Els auxilis són l'Oració i la Penitència

Però, seguint l'esperit de la santa Mare Iglésia, a més devem recordar-vos, caríssims, que els cristians, durant la Quaresma, devem acompanyar la recepció dels Sants Sagraments amb la pràctica de dues virtuts que són l'aroma i plaer de la vida espiritual: l'oració i la penitència. A molts espanta la paraula penitència, i el dimoni sens dubte suggereix en el cor de molts cristians una paor irracional a l'oir la paraula penitència. I, no obstant, la penitència cristiana no és dura. Jesús Senyor nostre predicava la penitència i, no obstant, deia: «El meu jou és suau i la meva càrrega lleugera; i no hi ha cosa més suau i de major dolçura que les llàgrimes de penitència.» La gent mundana no comprèn això de que hi hagi llàgrimes dolces, però entre els cristians aquestes llàgrimes són desitjables i considerades com un do i benefici de Déu i com senyal de victòria i de pau. Per això el bon Jesús digué: «Benaurats els qui ploren. Benaurats, puix aquest plor és dolcíssim, perquè és fill de l'amor.»

Però fins la penitència corporal, la mortificació que hem de fer dels nostres sentits per a purificar-los, perquè en nosaltres prevalgui la part espiritual sobre la part animal, aquesta penitència que es resumeix en la pràctica del dejuni, la santa Mare Iglésia, tenint sempre en compte la misèria humana, la modera i modifica i atempera a les circumstàncies dels homes, de les èpoques i dels diferents països. I si en

èpoques en què els homes, per una educació i vida ruda i dura, han tingut una gran resistència corporal ha posat una forma rigorosa de dejuni, quan la societat ha tingut més comoditats i ha augmentat el regal de la vida, i com a conseqüència d'això els homes s'han tornat menys forts i resistents, ha rebaixat el rigor i ha posat el dejuni de manera que, essent enterament suportable als temperaments flacs, és, no obstant, una mortificació i un exercici de forces espirituals per a acostumar a l'ànima a dominar i regir el propi cos. El dejuni és una gimnàstica espiritual.

I encara la santa Iglésia com mare carinyosa exceptua del dejuni a una multitud de persones i a tots aquells als quals aquesta pràctica podria ésser danyosa. No obstant, exhortem a tots els qui no puguin dejunar a fer alguna altra pràctica de mortificació en aquest sant temps de Quaresma, unint-se a Jesús Senyor nostre en els turments que patí per nosaltres en la seva Passió adorable.

Així, caríssims germans i fills, fugint del mal, evitant el perill d'extraviació del nostre esperit, apartant-nos del contagi de les idees perverses i heretiques que com un riu desbordat avui, com ha succeït també en altres èpoques, envaeixen la Cristiandat, mantenint-nos ferms en la fe catòlica, que és l'ensenyança del mateix Déu feta pel ministeri de la Iglésia, i al propi temps aprofitant-nos del celestial tresor del Santíssim Sagrament amb l'ús freqüent de la Sagrada Comunió, practicant l'oració i la mortificació de les nostres passions, seguirem el camí que porta a l'eterna glòria. Si participem de la Passió de Jesucrist, diu l'apòstol Sant Pau, participarem també del seu regne. Alcem els nostres ulls envers la Pàtria eterna i posem la nostra esperança en ella. Les idees mundanes, la vida mundana, la falsa ilusió de la felicitat mundana, que té un desengany tan amarg, no ens han de seduir, no són més que encisaments i fetilleries; Jesús és el nostre Mestre, i hem de seguir les seves ensenyances i aleshores trobarem la pau. Demanem a la seva virginal Mare, la

Immaculada Maria, que intercedeixi per nosaltres, i Ella pregarà per la nostra salvació ara i en l'hora de la nostra mort.

I al pregar Nós al Senyor omnipotent perquè vos concedeixi a tots el do de la perseverança en la vida cristiana, vos donem la Nostra Benedicció més afectuosa en nom del Pare † i del Fill † i de l'Esperit Sant †. Amén.

Vic, 10 de febrer, festa de Santa Escolàstica, Patrona de la ciutat de Vic, de 1908.

LA VICTÒRIA DEL BRUC*

SUMARI

I. Significació de la batalla del Bruc.
II. En ella venceren la Religió, la Pàtria i la Família.
III. Fou una batalla d'esperit.
IV. És una apologia de la Iglésia i de les bases socials.
V. És el símbol de l'esperit de Catalunya.
VI. Deprecació a la Verge de Montserrat.

NÓS, EL DR. D. JOSEP TORRAS I BAGES PER LA GRÀCIA DE DÉU I DE LA SANTA SEDE APOSTÒLICA BISBE DE VIC

A les ciutats de Manresa i d'Igualada, i a les viles i pobles de les seves afraus, salut i pau en Nostre Senyor Jesucrist

Quae stulta sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapients; et infirma mundi elegit Deus ut confundat fortia.

* Pastoral preparatòria de les festes centenàries de la famosa epopeia del Bruc, en la qual els dies 6 i 14 de juny del 1808 els sometents catalans obtingueren una victòria sobre les armes napoleòniques. És datada del 6 de març de 1908, i va dedicada a Manresa, Igualada i pobles circumveïns.

«Als simples segons el món elegí Déu per a confondre als savis; i als flacs segons el món elegí Déu per a confondre als forts.»

I CORINTIS, I, 27.)

I

SIGNIFICACIÓ DE LA BATALLA DEL BRUC

S'acosta l'aniversari solemne d'un fet famós que ve a ésser una fita gloriosa en la història, no solament de Catalunya, no sols d'Espanya, sinó també de l'Europa entera; i en aquest fet tenen una part principalíssima les nostres estimades ciutats de Manresa i d'Igualada, amb les viles i pobles de les seves respectives afraus: el primer aniversari secular de la batalla del Bruc.

Els vostres avis detingueren un exèrcit triomfant, al qual, com si hagués sigut un huracà desencadenat per la mà omnipotent, els pobles més poderosos no havien sabut detenir. Un home meravellós aparegué en la França, plena de runes causades per la Revolució al destruir la societat antiga, fent com un vergonyós parèntesi en la història de la Humanitat civilitzada; un sagnant desordre regnava en aquella nació illustre que amb desvaneixements i deliris havia perdut el cap, quan surt un home extraordinari, comparable amb els grans herois que ha tingut la humanitat, amb Alexandre Magne i amb Cèsar, i es posa al cap d'aquella societat esmicolada, i a sa manera la reconstrueix; sentint com tots els grans homes la necessitat de la religió, crida a la Iglésia en son auxili i restaura la vida pública del Catolicisme; però ell, catòlic, víctima de la flaquesa de l'ambició, se serveix de la democràcia com d'una força social per a arribar al domini de tota l'Europa i fer-se el senyor del món, sense reparar en injustícies, en violències i en fraus. És a dir, es converteix en un tirà.

Però Déu, qui governa el curs de la humanitat en son trànsit per aquest món, així com quan li plau deté l'huracà tempestuós, detura també als homes qui són flagell de la societat dormida, enviats perquè aquesta es desperti, un cop Ell en sa sapientíssima providència ha obtingut lo que volia; i aleshores detura a aquests gegants prodigiosos i invencibles d'una manera inesperada, incongruent, quasi pueril, perquè tothom vegi que és Déu invisible qui se'ls posa al davant i no els deixa passar.

Déu se'n riu dels superbs, i es complau en humiliar-los; i en totes les Sagrades Escriptures, així en el Vell com en el Nou Testament, hi trobem, tant en els fets que conten com en la doctrina que expliquen, el principi de que Déu es val dels simples, segons el món, per a confondre als savis, i es val dels flacs per a confondre als forts.

Veu's aquí explicada, caríssims fills, la famosíssima batalla del Bruc, que no s'explica per la perícia d'un militar genial, ni per la perfecció dels armaments, ni per un expert estat major; els mateixos qui la guanyaren, en son entusiasme, no sabien lo que es feien; solament sabien que obraven bé, amb justícia, amb generositat; que defensaven la dignitat i la santedat del seu país i de la seva família, la llibertat de la pàtria i de la religió; que s'oposaven al mal, al despotisme, al qui volia imposar-se a la Iglésia; però ells no sabien lo que feien, i després quedaren admirats de si mateixos, i quinze dies passada la batalla, pública i solemnement deien que si haguessin mirat lo que anaven a fer, ho haurien considerat acció naturalment temerària;[1] i sens dubte que si abans haguessin consultat al món polític, o als savis i prudents del segle, tots s'haurien rigut de que unes colles de menestrals i de pagesos de les comarques catalanes s'haguessin proposat derrotar a les tropes del gran Napoleó, del geni de la guerra, encarnat en un exèrcit invencible i vencedor d'Europa; ho haurien con-

1. *Aspiración con que la villa de Igualada*, etc., 20 de junio de 1808.

siderat una ilusió infantil, pròpia de gent inexperta i desconeixedora de qui era Napoleó i els seus exèrcits. És aquesta batalla una altra demostració històrica de la sentència divina, del principi consolador de la religió dels humils, que ha de fer tremolar perpètuament a les societats superbes que es creuen sàvies, omnipotents i indestructibles: Déu elegeix als simples, segons el món, per a confondre als savis, als dèbils per a confondre als forts.

Per això Nós, fills caríssims, al juntar-nos espiritualment amb vosaltres, en la celebració del primer centenari secular de la batalla del Bruc; a l'enviar-vos la nostra felicitació per la glòria eterna de què us coronaren els vostres avis, ennoblint vostres ciutats amb la seva generositat i valor, no podem menys d'exhortar-vos a seguir les seves glorioses petjades. Seguir als pares sempre és fer un camí digne; cap fill de pares honestos s'ha d'avergonyir de seguir als seus pares; i si en aquest dia famós de l'aniversari de la victòria del Bruc us glorieu de les gestes dels vostres pares, bé pot dir-vos el vostre Bisbe: «Doncs seguiu-los.»

Seguiu als vostres pares. Hi ha coses en la humanitat que passen i desapareixen, hi ha coses transitòries; però n'hi ha que si desapareixien, desapareixeria també la substància de la humanitat. L'ardidesa, la generositat, l'heroisme que demostraren vostres pares en el Bruc són una germinació espontània de la noble substància humana, i per això aquell acte el trobem gloriós, resplendent de bellesa, exemplar i, per tant, digne d'ésser commemorat per totes les generacions.

II

En ella venceren la Religió, la Pàtria i la Família

És la batalla del Bruc una germinació espontània de la substància humana, una irradiació heroica de cors qui sentien amb noblesa els sentiments radicals i fonamentals de

tota societat civilitzada, de tot poble digne i mereixedor de viure. L'una immortalitat crida a l'altra immortalitat, com l'un materialisme crida a l'altre materialisme. La immortalitat que predica el Cristianisme, la vida que mai s'acaba, l'eterna ressonància dels nostres actes, la persistència de la nostra personalitat fins després que el cos de l'home ha sigut esquarterat pels perseguidors o que s'ha podrit sota terra, dóna a la societat humana en aquest món una persistència i solidítat evident, i constitueix un aglutinant que té una força de cohesió indestructible. Un poble materialista no pot ésser un poble heroic. La matèria és corruptible per naturalesa, i d'ella l'experiència ensenya que n'ixen cucs de descomposició; la immortalitat, l'heroisme és propi dels esperits. El pensament, la resolució, l'abnegació d'anar-se'n al Bruc no fou un acte de la carn, sinó de l'esperit. La carn cerca les conveniències, les delícies i la platxèria, però fuig del sacrifici i de l'abnegació. Per això estan més disposats a l'heroisme, als actes sublims de virtut, la gent popular que no pas la gent rica, perquè el ric és més fàcilment víctima dels afalacs de la carn que maten a l'esperit, i el pobre, acostumat al sacrifici, té una preparació més adequada per l'exercici de les grans virtuts i pels actes més heroics de la vida. És perquè el ric neda en la matèria, i, de conseqüent, per regla general és més materialista pràctic que no pas el pobre. Per això l'Evangeli, que excita als homes a una vida sublim i difícil, crida: «Ai de vosaltres, rics!»[1]

I de que el materialisme és estèril per a les grans virtuts i incapaç de l'heroisme en tenim avui una demostració evident per confessió pròpia, puix els defensors clàssics i més pronunciats del materialisme com sistema de vida social i de vida humana, els enemics de l'ànima, els qui rebutgen l'esperit i la immortalitat i no veuen en el món altre bé que el bé de la carn, aquests blasfemen no solament de la religió, sinó també de la pàtria i de la família.

1. Lluc, VI, 44.

I si traieu del llinatge humà l'amor de la religió, de la pàtria i de la família, què li queda a l'home? Desapareix la substància humana, l'home ja perd la categoria d'home, és un ser disminuït, rebaixat i incapaç de tota acció elevada. Traieu aquests amors del cor dels vostres avis i no existirà la victòria del Bruc. Perquè amaven, lluitaren. Les lluites dels materialistes, dels enemics de l'ànima, són com les lluites que entre si tenen les bèsties, *de cibis et venereis*, com diu Sant Tomàs; i avui, caríssims fills, veiem que en lloc d'aquelles lluites admirables i plenes de grandesa i de poesia que inspiraren les epopeies humanes, i es consideren obres mestres de l'enginy de l'home i d'exemplaritat educativa per a l'home social, perquè eren lluites de sentiments i passions oposades, de contrarietat de principis, de contradicció d'esperits, avui veiem que la gran lluita social, l'esforç per a acostar-se a l'equilibri entre els homes, elements convivents de la societat, se la vol reduir, per part dels enemics de l'ànima, a una lluita *pro cibis et venereis*, és a dir, a una baralla com les que tenen entre si les bèsties quan les unes volen prendre el tall de la boca de les altres. Així ho prediquen i ensenyen contínuament els doctors sectaris i enemics del Cristianisme, que es presenten com reformadors socials.

No es celebraria ara a Manresa i a Igualada com el record d'un fet gloriós i d'eterna exemplaritat, com una memòria que ennobleix a les dues ciutats, el primer aniversari secular de la victòria del Bruc, si aquesta hagués sigut una lluita ocasionada per una oposició d'instints materials, una baralla similar a les baralles de les bèsties. És cert que en la història humana trobem lluites glorioses ocasionades per la defensa d'interessos materials, i que és probable que se'n vegin de noves en el temps a venir; però aquestes lluites d'interès material (i l'interès material és respectable, perquè en part els homes som materials), aquestes lluites s'elevaven a una categoria humana, i s'enllaçaven amb la defensa de la pàtria i de la família, que encara que són entitats d'ordre moral, no

obstant tenen necessitat d'una base material per a viure. L'esperit tot ho eleva i dignifica.

III

Fou una batalla d'esperit

L'esperit és el qui fa gloriosa la victòria del Bruc. Si d'ella se'n treu l'esperit, queda desvirtuada, perd tota la substància i excellència: com si d'una flor se n'extreu l'essència, perd tota la fragància i hermosura. L'amor a la religió, a la pàtria i a la família animava als vencedors de la batalla del Bruc, i la seva acció és heroica i sublim per aquest motiu. Si suprimíssim l'amor a la religió, a la pàtria i a la família, la batalla del Bruc no té raó d'ésser, no és una acció heroica i gloriosa, no pot posar-se en la categoria de les coses grans; és un accident vulgar i sagnant, si la considerem amb un criteri materialista. Però, considerada en l'esfera moral on en realitat es desenrotllà, és una acció sublim, d'eterna exemplaritat i mereixedora de monuments que perpetuen sa memòria en les vinents generacions.

Les coses són segons l'esperit que les anima, i convé, estimats fills, considerar quin fou l'esperit d'aquella memorable jornada, perquè si l'esperit d'una cosa determina l'excellència d'ella, tant com l'esperit sia més elevat i sublim, l'acció resultarà més gloriosa. No hi ha grandesa major que la que comunica a les coses i a les accions humanes l'Esperit de Déu. El llinatge humà, en totes les llengües de la terra, quan vol significar una cosa o una acció sublim, qualifica a les coses o a les accions de divines; i és de tota evidència que en la victòria del Bruc, l'aniversari secular de la qual ara va a celebrar-se, l'esperit dels vencedors era l'Esperit de Déu. Combatien pels grans amors del llinatge humà, per la llibertat de la religió, de la pàtria i de la família. Si haguessin combatut per un interès material, ara al cap de cent anys no

seria oportú exalçar la seva memòria. Una grossa ganància és agradable i útil, però a ningú li acudirà d'alçar un monument a la seva memòria, ni de dedicar-li un poema; si l'havem tinguda una ganància, en donarem gràcies a Déu, com un pagès n'hi dóna d'una bona collita, o un marxant afortunat d'un bon negoci. La glòria és una altra cosa. És un capital més permanent que es transmet d'una generació a l'altra, és un capital incorruptible i d'eficàcia tan excellentíssima que fins fa bé als mateixos hereus miserables; les grans accions humanes, aquelles que deixen una memòria eterna, tenen aquesta immortal prerrogativa perquè han sigut banyades d'una virtut divina.

¿Qui de vosaltres no sap la preparació espiritual de la batalla del Bruc?

Les memòries i les tradicions contemporànies de les ciutats de Manresa i d'Igualada, d'una manera molt expressiva manifesten com l'esperit religiós fou el vent sagrat que alçà el remolí impetuós dels sometents que deturaren a Montserrat, en la santa muntanya de la celestial Patrona de Catalunya, més forta que els exèrcits en ordre de batalla, segons la frase bíblica,[1] als triomfants exèrcits de Napoleó, i feriren mortalment ses àligues, victorioses de l'Europa. Els manresans és clar que preparen i acumulen medis de combat i s'organitzen per a la protesta armada; però també acudeixen als peus de Jesús sagramentat, i els seus cors, inflamats d'esperit religiós, adquireixen l'ímpetu irresistible de la victòria; els igualadins giren sos ulls envers el seu *Espòs de Sang*, qui inspira aquell amor sublim que venç fins a la mort, i aleshores l'entusiasme bèllic els porta al combat. Les dues ciutats presenten una verdadera preparació espiritual de la batalla, les devocions predilectes dels seus veïns constitueixen una excitació sublim a l'heroisme; a Manresa els *Cossos sants* dels seus gloriosos patrons, la Immaculada Concepció de la Verge Ma-

1. Càntics, VI, 3.

ria, sa dolça i antiga protectora; a Igualada el seu Sant Crist, ple de prodigis, són dues fonts de valor invencible, que, juntant les dues ciutats amb molts altres pobles de Catalunya, constituiran una força més espiritual que física, que no podran resistir les tropes del famosíssim i invicte emperador. I perquè ningú pugui negar l'esperit que regia a aquella gent heroica dels sometents, ells mateixos es simbolitzaren en les banderes de combat que portaven; i allà en el Bruc, dins dels dominis de la Verge Santa de Montserrat, entremig del furor bèllic dels combatents, s'albiren les pacífiques banderes dels *Cossos sants* i de la Concepció, de Manresa; la gloriosa i sagnant del Sant Crist, d'Igualada, foradada per les bales; la dels Dolors, de la vila de Sampedor, i altres, perquè si la procedència dels combatents era de distintes direccions, l'esperit era el mateix, l'Esperit de Déu, qui junta als homes de cor noble i els vivifica per a realitzar les empreses altes i difícils i necessàries per a la salvació dels pobles.

IV

ÉS UNA APOLOGIA DE LA IGLÉSIA I DE LES BASES SOCIALS

I ara, en la present Carta, és ocasió de fer-vos notar, caríssims, com la victòria del Bruc, el primer aniversari secular de la qual anem a celebrar, és un argument indestructible en contra de la calúmnia que la impietat llença contra la Iglésia, tractant-la d'enemiga de la Pàtria. La tirania política s'ha valgut d'aquesta calúmnia per a perseguir a la Iglésia, i des de les primitives persecucions de la Sinagoga de Jerusalem i dels emperadors romans, fins a la persecució actual de la República francesa, el pretext de la persecució podem dir que sempre ha sigut l'acusació de que la Iglésia era enemiga de la Pàtria.

Tots els qui haveu llegit alguna cosa d'aquella època de la guerra de la Independència, ja sabeu quins eren els afran-

cesats i qui foren els qui tingueren l'abnegació d'ésser com uns màrtirs de la Pàtria...

Però Nós, caríssims, en la present Carta no volem despertar divisions entre els ciutadans, puix la nostra missió és de pau, i estem convençuts de que la pau és el millor de tots els dons socials, i el fi al qual han de dirigir la seva conducta política tots els homes de bona voluntat. Els mateixos sometents, qui tan gloriosos se'ns presenten en aquests dies de l'aniversari secular de la victòria del Bruc, i que constitueixen una institució social venerable de la terra catalana, a la qual el país deu un verdader agraïment, els sometents catalans porten escrit en la seva bandera, no una endreça d'entusiasme bèllic, no una excitació al furor patriòtic, sinó un lema de summa serenitat, l'emblema de la perfecció social: Pau, pau i sempre pau.

El record solemne, no obstant, d'un fet de guerra noble, just i obrat en legítima defensa de lo que l'home més estima, de la religió, de la pàtria i de la família, com és la victòria del Bruc, mereix ésser recordat i tema de comunicació espiritual entre el Prelat i els fidels cristians que aquell ha de dirigir pel camí de la vida en tots els temps, però principalment en l'actual, en què hi ha una predicació vehement en contra de la religió, de la pàtria i de la família, predicació de despotisme que voldria raure de la societat humana, com si fossin males herbes, el culte i la Llei de Déu, l'amor a la pàtria i el deure de la família. Tots vosaltres sabeu que existeix una secta poderosa i hàbil que amb talent treballa primer per a debilitar aquelles creences, sentiments i hàbits, que els titlla de perniciosos a la societat humana, i després, quan la secta ha arribat a apoderar-se del govern de les nacions, els persegueix obertament; i els doctors de la secta ensenyen que són coses abominables la religió, la pàtria i la família, i que deuen fer-se desaparèixer de la societat, puix són impediments de la felicitat humana.

Per això el celebrar en commemoració solemne l'aniversari secular de la victòria del Bruc és de gran oportunitat i

exemplaritat, i com una noble protesta en contra de la doctrina que vol destruir lo que constitueix la base de l'ordre i harmonia de la societat. La victòria del Bruc és una afirmació; i la doctrina de la secta anticristiana que avui en un grau major o menor domina a molts esperits que es creuen lliures i són esclaus, és una negació. L'acció heroica del Bruc és un *sí* solemne i etern, l'eco del qual va transmetent-se de generació en generació; un *sí*, una afirmació d'amor a la llibertat de la religió, de la pàtria i de la família, segellada amb la pròpia sang; la doctrina de la secta anticristiana que vol abolir de la societat humana a Déu i dissoldre la pàtria i la família és una negació. I l'afirmació significa amor, així com la negació és l'expressió de l'odi. Aquell qui nega a Déu, a la pàtria i a la família, quin amor pot tenir?, què amarà?

Per això avui veiem les conseqüències d'aquesta doctrina de negació i d'odi que es tradueix en l'aspiració de la secta anarquista, que vol desfer la societat i pastar-la segons l'exemplar de son esquifit enteniment, com un terrissaire fa una gerra, i, per tant, més que mai convé avui cridar l'atenció sobre els fets heroics dels nostres passats, qui no dubtaren en donar la vida en defensa de la llibertat de la fe, de la pàtria i de la família, és a dir, del dret natural, el qual constitueix una afirmació sublim, com un testimoni robustíssim, semblant als dels màrtirs de la fe catòlica, en favor de la veritat social.

Una afirmació pública i solemne dels fonaments de la societat, com és la celebració solemne de l'aniversari secular de la victòria del Bruc, constitueix un culte a les veritats fonamentals de la vida pública dels pobles, un homenatge d'honor que es paga a la naturalesa humana; i quan avui veiem doctrines socials que són públicament honorables i, no obstant, constitueixen pecats *contra naturam*, els qui tenim per ministeri diví el deure d'ajudar als homes a la salvació, havem de sortir a la defensa de la naturalesa humana contra els qui li han perdut tot el respecte i es creuen que ells li han de donar una nova forma, o més ben dit, que li han de

treure la forma que espontàniament ha pres baix els auspicis de la Providència de Déu, i a l'impuls dels sentiments i principis constitutius de l'home a qui el Criador ha fet social.

En un temps de negació i de destrucció com és el nostre, convenen les nobles afirmacions i l'impuls constructiu. Dient no, no es fa res. Destruint es camina cap a la moral. Els nostres pares en la victòria del Bruc no sols afirmaren solemnement els grans principis de religió, pàtria i família, sinó que s'oposaren com un mur indestructible al torb napoleònic, que era una passió immensa i egoista que no respectava el dret social dels pobles. Ells el feren recular, posseïts d'una enteresa espiritual que els sublima i difon la glòria sobre els seus successors i descendents.

V

ÉS EL SÍMBOL DE L'ESPERIT DE CATALUNYA

Per vosaltres, ciutats de Manresa i d'Igualada i pobles dels respectius districtes, la victòria del Bruc és una executòria de noblesa, i la solemnitat del seu primer centenari secular una festa de família. Per cas providencial la batalla es donà en la santa muntanya de Montserrat, baix l'ombra protectora de la Reina de Catalunya, mare i advocada de nostre poble, resum de la vida espiritual del nostre país i compendi dels seus goigs més íntims. La mare resumeix tota la vida de la família; i la Verge Maria, en l'advocació de Montserrat, resumeix tota la vida espiritual de la família catalana. Les ciutats de Manresa i d'Igualada, posades als costats de la santa muntanya, tenen la més alta representació de Catalunya en la victòria del Bruc, a la qual, no obstant, contribuïren gran nombre de veïns d'altres comarques. Les ciutats de Manresa i d'Igualada, a les quals tant estimem, amb ses simbòliques banderes primegen en la victòria, ixen per sobre dels demés. L'activitat d'esperit que distingeix als seus habitants

i que els ha impulsat entre els primers de Catalunya en la moderna activitat industrial, vosaltres que us distingiu en el treball material necessari per la vida humana, complint amb generositat i diligència el precepte del Senyor:[1] «Menjaràs el pa amb la suor de ton front»; vosaltres en el Bruc demostràreu un cor ample, que comprèn i junta en el seu amor la vida de l'ànima i la vida del cos, i que sabeu sacrificar-vos i donar la vida davant de l'ideal de la vida i de la defensa del bé social i patriòtic.

Aquests principis i sentiments de pàtria i de família que foren consagrats en la batalla del Bruc i ungits amb la sang dels nostres pares, seran eterns en el món, i sempre mouran l'estimació i l'admiració dels homes de bona voluntat. És clar que avui les heretgies socials, o sia antisocials, que breguen per a destruir el dret de pàtria i de família, esborrant la forma essencial de la societat humana, i que sens dubte d'altra banda la Providència divina es val d'elles per a estendre més els principis cristians de la fraternitat i de la igualtat essencial entre tots els homes de la terra; és clar que aquestes heretgies exerceixen una gran influència en el món, i que han debilitat els sentiments de pàtria i de família; mes, no obstant, havem vist en el nostre temps un poble d'insignificància política, el Transval, lluitar heroicament per la seva llibertat, per la pàtria i la família, i aquest poble se n'ha dut l'admiració i les més íntimes simpaties de tot el món civilitzat. I és perquè l'heretgia és una forma transitòria, i els principis de pàtria i de família són inherents a la naturalesa humana, de la qual ningú mai podrà esborrar-los, fora de quan els pobles han caigut en l'embrutiment.

Ningú, doncs, podrà mai esborrar la memòria de la victòria del Bruc, i eternament els noms de Manresa i d'Igualada es juntaran fraternalment per a disfrutar de la seva glòria; i Nós, representant en la societat d'un principi etern, pare

1. Gènesi, III, 19.

espiritual per destinació providencial dels descendents dels qui abateren la supèrbia napoleònica i afirmaren el dret de la pàtria, juntem el nostre cor amb el vostre en la celebració del gloriós jubileu secular. Que les banderes de la Immaculada Concepció, dels *Cossos sants* i del Sant Crist, l'*Espòs de Sang*, continuïn en sos respectius pobles la gloriosa tradició i sien el símbol de l'esperit popular i patriòtic. La tradició és una cadena d'or que enllaça les diferents generacions d'un poble; la tradició és el caràcter i distintiu particular de la naturalesa humana; ni els àngels, que són purs esperits, ni les bèsties, que són sols materials, poden tenir tradició. Per això trencar la tradició, rebutjar la tradició, mofar-se de la tradició és un crim de lesa humanitat. La civilització no és altra cosa que un patrimoni espiritual acumulat per una sèrie de generacions, és a dir, per la tradició; si hi hagués algú que es gloriés d'ésser independent de la tradició, que renegués d'ella, seria com un bord, que no sap de qui és fill. Nosaltres sabem de qui som fills i ens gloriem dels nostres pares, i desitgem seguir els seus exemples de virtut religiosa i patriòtica.

VI

Deprecació a la Verge de Montserrat

¡Reina de Catalunya, mare dolcíssima del nostre poble, poderosa advocada de la nostra terra! ¡Oh Verge Maria, qui de des el vostre august Palau de Montserrat sou la dispensadora de les gràcies celestials! A Montserrat convergeixen els sentiments i les forces de tots els catalans; ets, oh santa Muntanya de la Pàtria, un sublim aglutinant d'esperits! A la Pàtria li diem mare, però aquesta mare té una altra Mare, que és la gloriosa i sempre humil Verge Maria. Començà sos oficis maternals envers el nostre poble quan aquest nasqué en les valls pirinenques a Santa Maria de Ripoll; i quan complia l'edat de mil anys, a Santa Maria de Montserrat, en les altures

del Bruc, donà una sublim empenta al geni de la guerra, a l'invicte Emperador, i l'estimbà en l'avenc de la derrota.

Conserveu, oh Mare i celestial Patrona, el vigor al nostre poble; conserveu la unió entre tots els seus fills; pregueu per tota la terra catalana, la protecció de la qual teniu encomanada; però oïu la humil pregària del vostre servent, qui fervorosament us recomana als seus diocesans qui viuen a l'ombra de Montserrat i baix la vostra protecció lluitaren i venceren en la batalla del Bruc. Pregueu perquè d'aquests pobles mai desapareixi l'esperit immortalitzador que el vostre fill Jesús infon als qui creuen en la seva paraula i practiquen la seva doctrina, i alcanceu-los les divines benediccions.

I com a penyora de les benediccions del Senyor que sobre vosaltres implorem vos enviem afectuosament la Nostra en nom del Pare, † del Fill † i de l'Esperit Sant †. Amén.

Vic, 6 de març de 1908.

EL MES DE MARIA I EL JUBILEU DE LOURDES *

SUMARI

I. Els miracles de Lourdes.
II. La Verge, destructora de totes les heretgies.
III. Misteri tancat en el triomf d'una Dona.
IV. Insuficiència humana per a salvar-nos.
V. Lourdes és una apologia de la Mare de Déu.
VI. Manera de celebrar el jubileu.

NÓS, EL DR. D. JOSEP TORRAS I BAGES, PER LA GRÀCIA DE DÉU I DE LA SANTA SEDE APOSTÒLICA BISBE DE VIC

Al Clero i fidels de la nostra Diòcesi, salut i pau en Nostre Senyor Jesucrist.

Gaude, Maria Virgo, cunctas haereses sola interemisti in universo mundo.

* Convit a la celebració del Mes de Maria en l'aniversari cinquantè de les aparicions de la Verge a Lorda, en el qual s'estengué a l'Església universal l'ofici canònic de l'Aparició de la Verge Immaculada. És datat del 18 de març del 1908.

«Alegreu-vos, Verge Maria, que Vós sola haveu extingit totes les heretgies en tot el món.»

(Ex Officio, B. M. V.)

I

Els miracles de Lourdes

Aquest any el mes de maig s'ha de celebrar amb especial devoció. És el Jubileu dels cinquanta anys de les aparicions de la Immaculada Verge Maria a la pastoreta de Lourdes, i la santa Iglésia, per ministeri del Summe Pontífex, acaba d'ordenar a tot el món catòlic que cada any la sagrada litúrgia en la Missa i en el diví Ofici celebri aquelles admirables aparicions de Maria Immaculada, seguides de gran nombre de miracles que han despertat en tot el món una devoció particular a aquell lloc escollit per Nostra Senyora per ésserhi venerada. El manament del Sant Pare de celebrar-se per tot el món la Missa i l'Ofici de l'aparició de Lourdes, ve a ésser com una solemne consagració d'aquell fet sobrenatural que té una significació admirable.

Aquestes aparicions i aquests miracles no s'han efectuat en un temps antic, ni en un país senzill i crèdul, sinó que són del nostre temps, i han succeït enmig de la nació del món més incrèdula i, de conseqüent, més lleugera, i amiga de mofar-se de tot allò que no veu amb sos ulls i no toca amb les seves mans. Per això la condescendent providència de Déu ha volgut que succeïssin miracles, aparicions i altres fets sobrenaturals davant de tothom, de manera que el públic els ha vist amb sos propis ulls i els ha tocat amb ses pròpies mans, fins al punt de que aquests miracles obrats per intercessió de la Immaculada Verge Maria, Déu els ha donat en espectacle a grans multituds humanes, acudides a Lourdes no sols de diverses parts de la França, sinó també de diverses parts de la terra.

Avui no hi ha ningú catòlic, heretge o incrèdul, qui no hagi de confessar que a Lourdes, i per medi de la invocació de la Verge Maria, s'hi han obrat miracles, o sia, que Déu ha manifestat el seu poder, no de la manera que es demostra sempre en el govern del món, sinó de maneres excepcionals i inexplicables, obrant prodigis i meravelles.

De conseqüent, davant d'aquests fets meravellosos tothom ha de reflexionar, i el catòlic ha de venerar amb més devoció a aquella Immaculada Senyora i Mare de misericòrdia, a qui invoquem com intercessora de totes les necessitats de la vida; i durant el pròxim mes de maig, el mes de Maria, que el poble cristià dedica a Nostra Senyora, en el present any jubilar, recordant les aparicions i els miracles de Lourdes que constitueixen potser les manifestacions més grandioses d'ordre sobrenatural amb què Déu ha glorificat a Maria des de que existeix en el món la Iglésia catòlica, en aquest any jubilar de les aparicions de Lourdes, Nós voldríem que en el cor de tots els nostres diocesans el foc sagrat de la devoció a Maria Santíssima es multipliqués, de manera que la nostra vida quedés purificada, i l'amor de germans que hem de tenir-nos tots els qui som redimits per la sang de Jesucrist es fes més íntim, suau i pràctic, a l'objecte de que els qui viuen en les tenebres de la incredulitat, els gentils moderns, com els gentils antics, al veure l'amor que ens professem els cristians, haguessin de dir: Mireu com s'estimen els uns als altres. Precisament la festa de Maria en el mes de maig és anomenada festa de la Mare de l'Amor Hermós, i l'amor hermós és pur, és tendre i suau, és immens, s'estén més que les immensitats de la mar, traspassa la mar i les muntanyes, i junta els cors dels homes de tota la terra per separats que estiguin els uns dels altres.

L'objecte, doncs, de la present Carta, estimats diocesans, que vos escrivim en atenció al pròxim mes de maig, o mes de Maria, i amb motiu del jubileu de les aparicions i miracles de la Verge Immaculada a Lourdes, és la multiplicació i purificació i enfervoritzament de la vida, proposant a la vostra

cristiana consideració la significació i la finalitat dels fets meravellosos passats ara fa cinquanta anys, i el ressò i resplendor dels quals encara dura. Perquè Maria és Estrella, segons d'ella canta la Iglésia, i Estrella magnífica que des de Lourdes despedeix una immensa resplendor, il·luminant tot l'horitzó de la Cristiandat.

Els prodigis i miracles, diu l'apòstol Sant Pau, són pels infidels, pels qui no creuen. Els qui tenim la sort de posseir el do sobrenatural de la fe no tenim necessitat de miracles; la fe il·lumina la nostra intel·ligència, i ens aclareix els grans misteris de la vida i de l'eternitat, i posa en dolcíssima relació el nostre esperit amb Déu. Demanar miracles suposa falta de fe, perquè la fe és superior als miracles, puix el miracle és fill de la fe, perquè la fe és necessària per a posar-se en comunicació amb Déu, de manera que quan falta la fe l'home i Déu no es poden entendre. Per això sense la fe és impossible salvar-se, perquè sense ella no podem ésser amics de Déu; és el primer grau i el fonament de l'amistat. De dos dels quals l'un no creu en l'altre, mai direm que són amics. Als amics no se'ls demana proves, i és injúria solament el demanar-les. D'aquí és que el qui demanés a Déu miracles l'injuriaria, i el mateix Jesucrist se n'enfadava i apostrofava duament als qui n'hi demanaven. Nosaltres l'hem de deixar fer i adorar la seva santíssima providència, que obra prodigis quan plau a la seva sapientíssima i amorosíssima voluntat.

Les aparicions de Lourdes i la multiplicació de miracles que en aquell santuari de Maria l'omnipotència divina ha obrat en nostres dies, tenen una significació d'una banda trista i d'altra consoladora. És clar que aquells miracles,seguint la màxima de Sant Pau, que diu que els miracles són pels infidels, és a dir, pels qui no tenen fe, aquells miracles suposen, com és la veritat, que la impietat s'ha apoderat d'una part de la França, com també d'altres nacions, entre elles la nostra mateixa; però Déu, amb la seva inefable misericòrdia, no vol abandonar a la perdició als homes, sinó que, valent-se de medis extraordinaris i meravellosos, vol despertar a les

ànimes dormides i conduir-les altra vegada a la fe i amor de Jesucrist, únic Salvador nostre.

II

La Verge, destructora de totes les heretgies

I al fer instrument de les seves misericòrdies a la Verge Maria, i a l'obrar per intercessió d'aquesta celestial Senyora multitud de miracles, Déu continua dins de la Iglésia catòlica regint el Cristianisme, com l'ha regit de des el principi, amb una intervenció gloriosa de la Verge humil i castíssima de Natzaret, qui encarnà en ses entranyes al Verb etern. Ella és la qui ha solucionat totes les grans crisis del Cristianisme, perquè Ella fou la qui solucionà la gran crisi de la Humanitat, esclava del pecat, quan portà al món al Salvador; perquè totes les crisis que passa la nostra divina religió no són altra cosa que la reproducció d'aquella primitiva i eterna crisi, el pecat, que pugna per a esclavitzar a l'home, anul·lant la gràcia divina, que portà al món Jesús, nostre dolcíssim Senyor.

Així veiem, en els primers segles de la Iglésia catòlica, que aquella gran heretgia de l'arrianisme, molt semblant a les heretgies modernes, perquè totes igualment pretenen negar d'una manera més o menys descoberta la divinitat de Nostre Senyor Jesucrist, reduint-lo a un pur home, per més que proclamen les seves excel·lències; doncs aquella heretgia multiforme de l'arrianisme que s'havia apoderat de la major part de la cristiandat i tenia per defensors a emperadors i reis, és a dir, als governs de les nacions, aquella heretgia fou vençuda per Maria, quan a Efès, condemnat l'heresiarca Nestori, sustentador d'una nova forma del vell error condemnat, fou proclamada la celestial Senyora Mare de Déu; i al proclamar a Maria Mare de Déu, és clar que de nou Jesucrist fou proposat als fidels cristians com Déu i home verdader. I aquesta proclamació de la fe catòlica i condemnació de l'heretgia, solem-

nitzada pels Pares del Concili, qui sortiren pels carrers de la ciutat aclamant amb devot entusiasme a Maria Santíssima, fou una victòria d'aquesta celestial Senyora. Fou una altra demostració del vaticini del Gènesi, quan, parlant profèticament de la Dona que havia d'engendrar en ses entranyes al Fill de Déu, i dirigint-se al Pare de la mentida, Satanàs, inspirador de totes les heretgies, li digué: «Aquesta et trencarà el cap.»

I quan l'esperit herètic altra vegada es multiplicà, i la confusió i desordre i corrupció i ignorància s'havien apoderat d'una gran part de la societat cristiana, i pretenien els heretges esborrar molts dels dogmes de la fe catòlica, tots sabem, caríssims, que Déu envià al món al gloriós Pare Sant Domingo de Guzmán, qui, inspirat per la Verge Maria, predicà la devoció del Santíssim Rosari; i les piadoses oracions dels cristians, les devotes Avemaries que eixien del cor i de la boca dels amants de Maria Santíssima, foren les armes espirituals que enderrocaren l'heretgia, purificaren els costums i restabliren l'ordre i la pau entre les cristians, i fou la Verge Maria reconeguda per reina altra vegada; trencà el cap de la serpent infernal, l'esperit herètic qui, com la serp, s'esmuny amb summa suavitat i penetra traïdorament en el cor dels cristians per a enverinar la seva vida i, apartant-los de Déu, portar-los a la mort eterna.

I quan Luter, insubordinant a un gran nombre de pobles catòlics i avalotant a tota la cristiandat, trencà la unitat de la fe divina, i s'insolentà contra el Vicari de Jesucrist, el Romà Pontífex, successor de Sant Pere, i blasfemà contra el culte que els catòlics tributem a la Verge Maria, Mare dolcíssima de nostre Redemptor, aleshores revisqué amb major força la devoció a la Immaculada Senyora, i ja de des el Concili de Trent, reunit per a condemnar les heretgies de Luter i dels seus deixebles i collaboradors, es va accentuant l'eterna creença en la Immaculada Concepció de Maria Santíssima; la ciència catòlica va posant en evidència aquesta excelsa prerrogativa amb què l'Etern enriquí a la Dona que escollí per Mare del seu Fill unigènit, i quan el principi generador de

l'heretgia luterana, s'estenia entre els pobles adherits a la fe catòlica, el papa Pius IX, de santa memòria, aplaudint-lo tot el món verdaderament cristià, proclamà a Maria Santíssima exempta de la taca original que inficiona a la naturalesa humana, i concebuda en gràcia; i aquest decret declarant la summa excellència i santedat de Maria Santíssima fou acatat en tota la terra pels verdaders cristians, essent la contraposició de la confusió, desordre i anihilació de l'heretgia luterana, que està ja en les seves darreries. Altra vegada Maria ha trencat el cap de la traïdora heretgia, que cerca la perdició eterna del nostre llinatge humà.

Mes el poder sobrenatural de Maria Santíssima, el seu domini sobre l'esperit dels homes, la seva influència de reina, la seva força poderosa com un exèrcit en ordre de batalla [1] en contra de l'exèrcit de Satanàs, avui tan poderós en el món, i que amenaça destruir el regne de Déu a la terra, poques vegades s'ha vist d'una manera tan manifesta, tan evident, com en les aparicions i en els miracles de Lourdes, quan la celestial Senyora digué a la Bernardeta: «Jo sóc la Immaculada Concepció.»

La definició del dogma de la Concepció Immaculada de Maria, la proclamació d'aquest misteri que enclou en si els grans misteris de la religió cristiana i que significa una lliçó d'humilitat a la supèrbia humana, tan desfrenada en els temps moderns, en què l'home vol sobreposar-se a Déu i no li vol rendir la seva migrada intel·ligència, aquesta lliçó d'humilitat que es desprèn del dogma de la preservació que disfrutà Maria de la taca original pecaminosa que ha alterat a tot el nostre llinatge, i que, de conseqüent, significa que els homes som esclaus del pecat, i que per nosaltres mateixos no ens podem desfer d'aquesta esclavitud, posa a la gloriosa i sempre humil Verge Maria de front a la superba impietat humana, que es pensa que amb el dit pot tocar al cel, i mou una

1. Càntics, VI, 3.

rebellió contra Déu, a qui no vol subjectar-se. La Verge Maria, doncs, en el dogma de sa Concepció Immaculada és la qui en si mateixa assumeix la força de Déu, amb una suavitat inefable, contra la força de la corrupció i de la malícia humana, o sia, contra l'heretgia. Ella és la força del catolicisme i la penyora de ses victòries sempiternes. ¡Quina força més especial la del catolicisme! Déu no ha volgut expressar-la ni en el poder dels exèrcits, ni en l'eficàcia de l'eloqüència, ni en els arguments de la filosofia: Déu ha volgut, per a confusió de la supèrbia humana, constituir la força de la Iglésia catòlica en una Dona. Ella és la gran triomfadora. I la Iglésia, agraïda, li canta: «Alegreu-vos, Verge Maria; Vós sola haveu extirpat totes les heretgies en tot el món.»

III

Misteri tancat en el triomf d'una Dona

I aquest fet real, històric, de l'extirpació de les heretgies per la influència de Maria Santíssima; aquest fet evident en la història de la Iglésia catòlica; aquest misteri i aquest prodigi d'una Dona que en els segles antics ha dissipat les doctrines herètiques de les escoles filosòfiques, i ha desfet els plans d'impietat de les sectes polítiques, i purificat l'horitzó de la humanitat d'errors, de corrupció i de malícia, i escampat una influència suavíssima de fraternitat entre els homes, i engendrat l'amor com un *glutinum* poderosíssim per a juntar suaument a tot el nostre llinatge; aquest misteri d'aquesta Dona, sentit no solament pels catòlics, sinó fins també pels mateixos heretges qui avui s'enyoren de la Mare celestial i altra vegada la reclamen, aquest misteri no és altra cosa que la realització d'aquella llei misteriosa predicada per Nostre Senyor Jesucrist quan deia que Déu escollia lo dèbil per a confondre lo fort.

I aquesta antinòmia, que és llei essencial del catolicisme i substància de la seva vida, aquesta força del misteri de la Dona, la dona esca del pecat i principi de salvació, la dona que ens fa esclaus de Satanàs i que ens proporciona l'excelsa dignitat de fills de Déu, la dona que ha produït tantes pertorbacions i deliris en la història humana, la dona també en la persona de la Immaculada Verge Maria ens ha portat la dignitat, l'alegria i la salvació.

La humanitat caigué per una dona, i una altra dona és destinada a glorificar-la. L'ateisme i la impietat de la França es personificaren en una dona en la profanació del Santuari de París durant la gran revolució; i la mateixa França i tot el món han vist a Lourdes la Dona admirable, mare espiritual del llinatge dels redimits, manifestant-se en aparicions i miracles com un remei contra l'ateisme i la impietat, com un medi sobrenatural que Déu envia al món modern per a tornar als homes al jou suavíssim de Jesucrist, que dóna la pau i el consol en la vida present i la plena felicitat en la vida eterna.

Potser a algú, illusionat per la ciència, per la filosofia o més ben dit per la nadiua supèrbia humana, li semblarà una paradoxa devota això de que la Verge Maria, per medi d'aparicions i miracles, hagi de conquerir els esperits, i tornar al camí de salvació a la multitud d'homes qui s'han apartat de la fe de Jesucrist i s'han deixat seduir per l'heretgia, avui tan estesa. I, no obstant, és un fet històric, com havem ja indicat, que les crisis espirituals que ha passat la Iglésia totes han sigut vençudes per la mediació de la gloriosa i sempre humil Verge Maria. Això en l'ordre públic; perquè en quant a l'ordre personal i concret, és a dir, en quant a la història interna de cada home particular qui, allunyat de Jesucrist, després s'hi ha tornat a acostar, tots vosaltres sabeu, caríssims, que en aquestes batalles que passen per l'interior de l'home, la victòria quan sempre la decideix la intervenció mística de nostra celestial Mare la Immaculada Verge Maria. Ja no seria Mare del llinatge dels redimits si no tenia aquesta influència en els actes interns de l'home que el regeneren, que

el fan fill de Déu per adopció; ja no fóra reina de tots els sants, com la proclama la Iglésia, i amb aquest títol la venerem precisament en el mes de maig, que li està consagrat; la no fóra reina de tots els sants si no exercia la dolça jurisdicció de l'amor sobre tots aquells elegits qui han de formar la Iglésia de l'eternitat, el regne de la glòria.

IV

Insuficiència humana per a salvar-nos

Els pares i els doctors de la Iglésia addueixen com una explicació del per què Nostre Senyor Jesucrist va escollir per apòstols, és a dir, per propagandistes de la nostra santa religió, a uns quants homes sense lletres, de baixa mà, sense influència ni social ni política, l'evitar que mai es pogués pensar que la religió cristiana i la seva propagació admirable pel món era, en efecte, un resultat del poder de la ciència, de la riquesa o de la política, que són les principals forces del món. Va voler la divina Sabiduria reservar-se a si mateixa la religió, filla de Déu, perquè mai pogués creure's que era filla de la terra. En sos inefables secrets ha permès que la religió en el món fos quasi constantment perseguida, a fi de fer més evident que Ell, l'Etern, la sosté amb la seva mà contra les envestides de la tirania política, contra els arguments de l'heretgia, o contra el furor popular encès pels enemics de Jesucrist. Ha volgut que el llinatge humà presenciés totes les passions enverinades contra el jou suavíssim de l'Evangeli, i que els forts de la terra s'alçaven, com pronosticà David, per a trencar aquest jou, i que aquests forts quedaven dissipats com la pols, que una ventada se l'emporta, perquè els homes vegin que tot lo humà és flac i transitori; sols lo diví és fort i etern, i aquest jou, que fa tantes centúries treballen per a trencar, és un jou sempitern, que els homes sempre, en totes

les èpoques, cercaran per a trobar la rectitud, la suavitat, la veritat i la dolçura de la vida.

I ha volgut el mateix Déu i Senyor nostre, que és el mateix el Déu de la religió que el Déu de les ciències, que aquestes ses criades no tinguessin mai la consideració de filles, sinó de serventes de la seva filla, que és la religió sagrada enviada al món per a regir i governar i encaminar als fills d'Adam per les vies de la salut i de la pau envers la pàtria eterna per la qual els homes sospirem. I quan les ciències, serventes de Déu, s'han ensuperbit i fetes rebels contra la religió, han volgut bescantar-la i fer-la perdre del cor dels homes, i elles s'han gloriat de si mateixes, i s'han presentat dient que valien més que la religió, i que elles havien de suplir-la pel bé dels homes, aleshores Déu ha permès que caiguessin en els majors torpiments, que s'enredessin en ses pròpies teories i arribessin a totes les ignomínies i desordres, i a constituir elles, que són al món, pel bé del nostre llinatge, un perill i una font de rebaixaments i de dissolució pels homes. Així avui veiem la filosofia política i les ciències convertides en instruments de relaxació social i en alcavotes de grans delictes i crims.

Gran cosa és la filosofia, gran cosa és la ciència, gran cosa és l'art, i la Iglésia a tots tres els tracta com fills i els cria dins de sa casa, i vol que en les seves doctrines els sacerdots sien instruïts, es delecta en sos castos plaers, i se serveix de la ciència, de la filosofia i de l'art com a medis per a pagar a Déu el tribut d'adoració que els homes li devem, i els ama amb maternal complaença; però no pot consentir que vullen usurpar el lloc de la religió, filla del cel. Les ambicions són illusions; i creure's que la ciència humana ha d'arribar un dia a suplir a la fe divina és una illusió de la nostra època, com ho fou d'altres èpoques la pedra filosofal o aquella quinta essència que es creien havia de fer als homes immortals preservant-los de la mort.

La Iglésia és enemiga de totes les supersticions, i, de conseqüent, és contrària també a la superstició de la ciència, que

avui domina. La superstició consisteix en atribuir a les coses humanes virtuts divines, i la Iglésia, mestra de veritat, contraria aquestes fetilleries que encisen als homes mentre dura la seva moda, i a cada cosa només li vol reconèixer lo que és propi de la seva naturalesa, i a les coses humanes les ama, les fomenta i se'n serveix com de dons de l'Altíssim; però posseïdora d'una vida superior, les troba insuficients i ensenya que necessiten un complement, complement que Déu ha comunicat als homes, primer pels profetes i després per son Verb etern, que vingué al món per a illuminar-lo amb una llum admirable.

I en prova d'aquesta insuficiència humana que ensenya la santa Mare Iglésia hi ha l'argument de que la ciència mai ha restaurat cap home. La pedagogia cristiana usa l'estudi com un medi moralitzador: l'aplicació d'un jove és una garantia de virtut; la peresa, segons el catecisme de la Doctrina cristiana, és un pecat capital, i, de conseqüent, la diligència del treball és un instrument de perfecció humana, i el treball de l'esperit, la ciència, és un instrument superior de perfecció. Però tot instrument ha d'ésser manejat, i la seva eficàcia és favorable o desfavorable, segons la mà qui el maneja o l'esperit qui el dirigeix. La coexistència de dos esperits sobre la terra, de dos esperits contraris és evident, i això explica la lluita perdurable. Són dos esperits irreconciliables i universalment reconeguts, i a tot arreu anomenats l'un bé i l'altre mal. Una força per a ésser verdaderament restauradora, ha d'arribar a la substància, i la ciència no arriba a la substància humana; sols la finesa de l'esperit arriba a la substància humana, a aquelles conjuntures de l'ànima i del cos de què parla l'apòstol Sant Pau. La ciència es queda pel defora; no és vida, la vida és sostinguda per l'esperit.

Per això els cristians aclamem a Maria Santíssima per Mare, perquè per medi d'Ella vingué al món el Verb etern, encarnat en les seves virginals entranyes, i el Verb de Veritat disposà als homes per a rebre l'Esperit de vida immortal, l'Esperit de Déu, que ens divinitza i ens dóna dret a l'herèn-

cia de la glòria, puix per una sobrenatural adopció som fets fills de Déu. I aquesta veritat fonamental del Cristianisme, Déu en nostres dies l'ha volgut recordar al món per medi de les meravelles de Lourdes.

V

Lourdes és una apologia de la Mare de Déu

Lourdes és una augusta apologia de la Mare de Déu; no una apologia feta pels homes, sinó pel mateix Déu. És una ratificació solemne de la doctrina de la Iglésia catòlica sobre el poder d'intercessió de la Verge Maria. Les raons dels teòlegs, les explicacions dels doctors ascètics i místics, l'eloqüència dels pares de la Iglésia, les fervoroses exhortacions dels sants, el sentit íntim de la pietat popular que reconeixia en Nostra Senyora, usant la frase d'un piadós escriptor, una omnipotència per gràcia, les mateixes definicions de la Iglésia que han teixit com una corona dogmàtica d'excel·lències a la Reina de cels i terra que la constitueix superior a tota altra criatura humana i angèlica, tot aquest cúmul de glòries de la Verge Maria, el mateix Déu l'ha volgut sancionar, no amb un oracle celestial que l'aprovés de paraula, perquè ja és oracle de Déu la santa Mare Iglésia quan defineix els dogmes de la fe, sinó que l'ha volgut sancionar amb fets meravellosos, amb aparicions i miracles, ni més ni menys que llegim en els successos sobrenaturals que relaten l'Antic i el Nou Testament i la història de la Iglésia, amb lo qual no solament la glorificació de Maria Santíssima es completa, sinó que el conjunt de fets prodigiosos de Lourdes constitueix una confirmació de la història de lo sobrenatural en el món, un capítol vivent que no s'ha d'anar a compulsar en els arxius de l'antiguitat, sinó que les proves són evidents i tothom de bona voluntat pot per si mateix fer la compulsació dels fets prodigiosos succeïts amb la invocació de Maria Santíssima en el misteriós santuari de Lourdes.

Ningú ara pot dir que ja ha passat el temps de les aparicions i dels miracles, que això són coses pròpies de pobles endarrerits o ignorants, incompatibles amb la llum de la civilització, perquè les aparicions i els miracles de Lourdes han passat i passen ara, i a França, que està baix el domini de governs i autoritats animats d'odi a la religió i perseguidors d'ella. I de tots els caps del món i de totes les nacions de la terra han acudit molts milions de persones, de totes les classes i estats, allà a Lourdes, per a venerar a la Verge Maria en el mateix lloc de les seves aparicions i miracles, i aquests milions de persones són com un cor immens que continua espiritualment cantant l'antiga tornada que encara es canta en les nostres iglésies catalanes:

Puix mostreu vostre poder
fent miracles cada dia,
preserveu, Verge Maria,
els confrares del Roser.

Sí, la Verge de Lourdes és la Verge del Roser, amb les mateixes roses, amb el mateix rosari i amb els mateixos miracles. És una nova florida d'aquell Roser que per celestial disposició nostre Pare Sant Domingo plantà no gaire lluny de Lourdes com l'antídot més poderós contra l'heretgia. El Roser ha brotat de nou en les fresques valls del Pirineu, i si d'allà, on comença a resar-se en la nostra pròpia llengua, el Rosari s'estengué per tot el món, també ara d'allà ha de venir la influència restauradora de la pietat cristiana per mediació de la Immaculada Verge Maria.

VI

Manera de celebrar el jubileu

Per això Nós, atenent a que en aquest any s'escau el jubileu de les aparicions de la Verge Santíssima a la pastoreta de

Lourdes, i a que nostre Santíssim Pare el papa Pius X ha ordenat que el clero de tot el món, que en totes les iglésies de la terra, se celebrés canònicament la festa de les aparicions de la Immaculada Verge Maria en el dit lloc de Lourdes, sens dubte per a glorificar a l'excelsa Mare del nostre Redemptor Jesús i Mare nostra, volent en lo que puguin les nostres forces cooperar als piadosíssims fins del Pare de famílies de tota la cristiandat, exhortem vivament als reverends Rectors i demés sacerdots encarregats d'iglésies on sol celebrar-se el mes de Maria, i també a tots els fidels cristians de la nostra jurisdicció, a que en el pròxim maig procurin celebrar el mes de Maria amb major fervor espiritual, amb gran puresa de consciència, exercitant-se en la caritat i amor al pròxim i augmentant en son cor l'habitual devoció a Maria Santíssima. Així mateix els sacerdots, a càrrec dels quals estan les piadoses funcions del mes, procuraran, com per via d'exemples i explicacions, donar coneixement al poble de les aparicions de la Immaculada Verge Maria a Lourdes i dels miracles obrats per intercessió d'Ella en aquell Santuari que avui pot qualificar-se del més prodigiós de la terra, i lloc escollit per l'Altíssim per a manifestar son poder, que posa, treu o suspèn les lleis de la naturalesa com a Ell li plau, en favor dels pobres mortals, i per a ratificació de la fe catòlica, mitjançant l'oració i la intercessió de Maria Santíssima, quan el poble cristià humilment invoca la seva intercessió i patrocini. Els referits sacerdots per aquest objecte poden servir-se d'algun dels diferents llibres aprovats i fidedignes que s'han publicat en aquests últims anys sobre les aparicions i miracles de Lourdes.

Que la Verge Maria vulgui ajudar-nos en el camí perillós i fatigós de la vida. Que sia per nosaltres, els que la invoquem per mare, ombra a l'estiu en les xardors de les nostres passions, i recer a l'hivern contra el gel de la impietat, que glaça a tants cors, matant en ells la suavíssima i vivificant calor de la pietat cristiana, que és consol de la vida i penyora segura de la nostra salvació eterna. Que Ella, Mare puríssima, purifiqui les nostres ànimes contra el baf de pecat i de vici que

despedeix el món en el qual hem de viure, a fi que, purificat el nostre esperit, pugui recrear-se i fortificar-se en les coses divines que són l'aliment substanciós de l'ànima, necessari per a sostenir la nostra vida, la nostra vida immortal que ha de completar-se a l'altre món per la unió íntima i indissoluble amb el mateix Déu.

A aquest mateix fi repetim la recomanació que tantes vegades havem fet als nostres fidels diocesans, de freqüentar la sagrada Comunió, pa de vida eterna pastat per l'Esperit Sant en les puríssimes i virginals entranyes de Nostra Senyora; i d'ésser fidels en la devoció del Rosari de Maria que manté l'esperit de pietat en les famílies cristianes i és cadena d'or que uneix el cel a la terra. Tot l'any és propi de la Verge Maria, així ens ho ensenya la santa Mare Iglésia; sempre hem d'ésser constants en la devoció que tot el poble cristià li professa: per això després de l'oració del Parenostre, que és l'oració perenne del llinatge humà, la Iglésia hi posa a continuació l'oració de l'Avemaria per a ensenyar-nos que contínuament havem d'implorar la intercessió de la celestial Senyora. ¿Qui és el fill que cada dia no es recorda de la mare? ¿I quina és la mare que resisteix a les súpliques del seu fill?

Confiem, doncs, caríssims germans i fills, en la protecció de la Immaculada Verge Maria; siguem constants sempre en implorar la seva protecció, mitjançant la piadosa pràctica de resar el sant Rosari, que és la glorificació més admirable que s'ha fet al món en honor de la Mare del nostre Redemptor Jesús. Les roses místiques del Rosari de Maria mai es mustiguen, la seva olor durarà per tots els segles dels segles; aquestes roses són perdurables i floriran per sempre en el mateix regne etern de la glòria. L'arcàngel Sant Gabriel, la festa del qual celebrem en el dia en què escrivim aquestes ratlles, pronuncià l'Avemaria amb gran respecte davant de Nostra Senyora, recollida en oració en la seva humil cambra de Natzaret, i aquelles amables i venerables paraules pronunciades per primera vegada per l'arcàngel, des d'aleshores mai, ni per un moment, han deixat de repetir-se, i es repetiran per tota l'eter-

nitat contínuament pel cor benaurat dels devots de Maria Santíssima, així com Isaïes oí aquells esperits celestials qui cantaven contínuament el *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth.* Tenim la devota convicció de que en l'eternitat ressonaran com un ritme de divina harmonia les paraules de l'arcàngel Sant Gabriel: «Salve, plena de gràcia, el Senyor és amb Vós, beneita sou Vós entre totes les dones.» Aquest himne renova a Maria Santíssima l'august moment de l'Encarnació del Verb de Déu en les seves puríssimes i virginals entranyes, i és l'Avemaria l'himne de l'aurora de l'eternitat humana, l'inici de la Glòria; i en la Glòria no hi pot faltar, perquè, si no, la Glòria humana seria incompleta, puix hi faltaria el seu principi, l'obertura del concert sempitern de la música divina, l'ordre de la gràcia i de la Glòria que els profetes oïren, de què els sants perceberen l'eco, i tots els cristians, fins els qui som més rudimentaris, en tenim l'instint i en posseïm un desig irresistible.

Que aquest mes de maig, caríssims diocesans, misteriosament enllaçat amb el jubileu de les aparicions de Lourdes, sia un mes en les nostres iglésies, en les nostres cases, i fins en quant sia possible en els nostres carrers i places, un mes de l'Avemaria, de renovació de la pietat i amor envers Nostra Senyora; que el frondós Roser plantat per Sant Domingo, que reflorí meravellosament ara fa cinquanta anys a Lourdes, tregui nova florida en aquest jubileu, que les místiques roses embaumin la nostra existència amb el bàlsam immortalitzador de la gràcia, a fi que la nostra amabilíssima Mare i Senyora, pregant per nosaltres ara i en l'hora de la mort, ens faciliti l'entrada al regne de la glòria. Amén.

I augurant la protecció de la Verge Maria amb abundància de gràcies celestials en el pròxim maig sobre tots els nostres diocesans, vos enviem, caríssim germans i fills, la Nostra Benedicció més afectuosa, en nom del Pare † i del Fill † i de l'Esperit Sant †. Amén.

Vic, 18 de març, festa de l'arcàngel Sant Gabriel, de 1908.

CONTRA LA BLASFÈMIA *

SUMARI

I. Creuada contra la blasfèmia.
II. La gran arma és el temor de Déu.
III. Degradació del blasfem.
IV. Malícia de la blasfèmia.
V. Ordenacions pràctiques.

EXHORTACIÓ PASTORAL

Blasphemia tollatur a vobis cum omni malitia.

«Fora de vosaltres la blasfèmia i tota mena de malícia.)

(EFESIS, IV, 31)

* La simpatia amb què era vista arreu la croada antiblasfema d'algunes entitats del país inspirà al Doctor Torras aquesta pastoral, datada del 25 de gener del 1909.

I

CREUADA CONTRA LA BLASFÈMIA

Fa algun temps que molts homes honestos i instruïts de Catalunya, i distintes associacions de les que es proposen el bé de la nostra terra, es preocupen seriosament de l'augment que va prenent en el nostre país l'abominable vici de la blasfèmia. Estudien les maneres de combatre a aquesta plaga, fan propaganda contra ella, escriuen per a fer comprendre la bestialitat que enclou en si la blasfèmia, peroren en públiques reunions perquè el poble comprengui la necessitat de refrenar aquest escàndol públic, indigne no sols d'un poble cristià, sinó fins de tot poble civilitzat, i que deshonra el país que de tal vici està tarat.

Lloable és aquest esforç de la gent honesta i honrada, i és de creure que tindrà la seva eficàcia, puix el nostre poble, que amb son treball s'ha posat al nivell dels països d'Europa més avençats en la indústria, en el comerç i en l'agricultura, és a dir, en el progrés material de la vida, és de creure que comprendrà el trist contrast d'aquest progrés, amb la brutícia de la pública blasfèmia que deshonra les places i carrers de les nostres ciutats i viles, i els camins de les nostres comarques. Si així no fos, si el nostre poble oïa indiferent la paraula benèfica dels homes de bona voluntat que volen conduir-lo a l'honesta educació dels costums, a la dignificació de la vida, a l'elevació del caràcter, i, en una paraula, volen posar-lo al nivell dels pobles verament civilitzats, purificant el llenguatge; si no comprenien que la llengua neta és una necessitat de la vida social, i que una llengua bruta és molt més repugnant que el trajo brut i fastigós, seria això senyal d'intelligència apagada i de cor fred.

A aquesta nova empresa de purificar la llengua no diem que hi ha de correspondre la Iglésia, puix les predicacions d'ella són contínues i en totes les èpoques, i des de la més llunyana antiguitat sempre ha predicat contra la blasfèmia,

que és l'oposició més directa a l'adoració de Déu, que la Iglésia té la missió de procurar en aquest món.

Els homes apostòlics amb son ardent zel de la glòria de Déu i la salvació de les ànimes, han fet un dels objectes predilectes del seu apostolat, l'extirpació d'aquest vici; i el venerable arquebisbe Antoni Maria Claret, honor de la nostra Diòcesi en els temps moderns, parlà, escriví i formà lligues i associacions a l'objecte de combatre la blasfèmia.

I agraint l'esforç dels homes i institucions de seglars qui, portats de l'amor que professen a la nostra terra, voldrien desterrar d'ella aquest vici tan repugnant. Nós vos dirigim la present Carta, esperant que la influència de la paraula divina, espasa de dos talls, segons expressió de l'apòstol Sant Pau,[1] ha de tenir una més íntima eficàcia; puix encara que la pública decència, que la puresa de la llengua, que l'equilibri de l'esperit que invoquen aquells homes i institucions benemèrits en la seva propaganda contra la blasfèmia, sien consideracions que mouen a tota persona de sentit comú; no obstant, el temor de Déu en què naturalment ha de fundar-se la nostra pastoral ensenyança, té una virtut i poder sobre el cristià que determina en l'ànima els canvis majors, i modifica amb l'auxili de la gràcia els caràcters més durs, adreça lo més tort, i fa prevaler la santa regla de la raó, de la justícia i de l'amor en les relacions entre els homes.

II

La gran arma és el temor de Déu

El temor de Déu és principi de sabiduria,[2] i sense temor de Déu no hi ha sabiduria que hi valgui. Sense temor de Déu és impossible que els homes sàpiguen guardar en el món inte-

1. Hebreus, IV, 12.
2. Proverbis, IX, 10.

rior del seu cor aquella disciplina i ordre que han de tenir les passions humanes en la vida cristiana.

Per a ordenar la llengua, per a evitar les repugnants esputacions de la boca, que són les blasfèmies i paraules deshonestes, és necessari que el cor sia sa, que l'home tingui les passions ordenades, que hagi adquirit domini sobre els seus actes i paraules; i per això és necessària una regla d'esperit, una llei que mantingui l'ordre interior de l'home, i que, com a tal llei, en si mateixa contingui l'amenaça del càstig en cas de desobediència i de trencament de la llei.

Per això el temor de Déu fa als homes savis, i l'home de més lletres i més coneixedor de les ciències, no és savi sense el temor de Déu, que es fica fins en els racons més amagats de la consciència. No és savi qui no sap guardar la justícia de la vida, i per a guardar aquesta justícia no són prou les lletres i les ciències, i, no obstant, basta el sant temor de Déu.

La natural honestedat dels homes, l'amor als bons i purs costums públics, el desig de que la nostra terra no es vegi humiliada per l'escàndol de la blasfèmia, l'acció de les autoritats civils i judicials per a cohibir-la, demostren una noble voluntat i tenen la seva força especial, i sense el seu auxili és impossible extirpar un vici tan repugnant i que fa a l'home tan despreciable; però per l'home creient no hi ha força igual a la del temor de Déu, principi de sabiduria, autoritat que dins de la consciència domina en absolut i venç les rebellies més desfrenades.

Doncs bé, si l'home que blasfema creu i reflexiona, si és cristià i racional, un cop s'hagi fixat en lo que és la blasfèmia, és impossible que no es determini a netejar la brutícia de la seva llengua, i a dominar i extirpar el mal costum de maleir a Déu i les coses sagrades, i de parlar deshonestament.

Els homes de bona criança no s'insulten els uns als altres, fins creient-se ofesos guarden la forma social corresponent, i cerquen la satisfacció que creuen menester per medis racionals, i no bescantant-se amb paraules brutes i repugnants. Si alguna vegada un home de bona criança, perdent el do-

mini de si mateix, s'avalota i parla paraules de mala significació, brutes i grolleres, diem que aquell home no es respecta a si mateix.

I l'home que no es respecta a si mateix ja no respecta a ningú, ja ha perdut el fre, ja no és home, perquè ha perdut la regla de la raó, i, de conseqüent, ja no és racional; i mentre dura aquell estat, és com mentre dura la borratxera, que, apagada la llum de la raó, viu dels instints i apetits cegos, lo mateix que les bèsties.

Però el temor de Déu venç fins a l'home qui no es respecta a si mateix. Aquest home no fa cas de la seva pròpia dignitat, no se sent dels desprecis dels seus conciutadans, socialment ja és un home mort; i sols pot ressuscitar-lo Déu omnipotent per medi d'aquell temor íntim i subtilíssim que es fica a lo més amagat de la consciència i com una essència poderosa reacciona a l'home mort, li desperta les potències, i el transforma, com un cego que recobra la vista, i veu aleshores el propi estat, es veu espiritualment esguerrat, deforme i monstruós, i se sent mogut a empendre la reforma de la seva vida. La sabiduria cristiana que ens explica claríssimament lo que és la blasfèmia i els càstigs de què es fa mereixedor l'home qui té tal vici, renova i aviva en el cor del creient el sant temor de Déu, i l'ajuda a sortir del fatal camí que porta a la perdició eterna.

La grolleria i la ignorància humana oblida sovint, moltes vegades no arriba a fer-se càrrec de les nobles relacions que el lliguen amb son Criador i amb son Redemptor Jesús. Qui s'alimenta només del món perd el do de l'esperit. L'home animal, diu l'apòstol Sant Pau,[1] no pot capir les coses espirituals; la intelligència s'abaixa, pastura en lo sensible i no sap volar a les altures on el Senyor infinit i omnipotent habita, i des d'on contempla a l'home per a veure si es fa digne de pujar a la glòria de la immortalitat. L'home així entorpit no sap com-

1. I Corintis, II, 14.

prendre la vida d'amor, en què consisteix la religió cristiana; desapareix, de conseqüent, de son cor la base de tota la religió, la font de la nostra vida espiritual, i en la grolleria de vida que porta, es despenya en l'abisme de la blasfèmia per qualsevol contrarietat que sofreixi, i moltes vegades arriba tan enllà el seu turpiment i la corrupció de son cor, que, com qui diu una gràcia, pronuncia una blasfèmia i repeteix la paraulota infernal i bruta per a fer-se veure i per a fer l'home, i lo que fa és la bèstia.

¡A aquest punt arriba la bestialitat humana, que sembla impossible en un ser a qui Déu ha donat coneixement!... Per a deixondir a aquests esperits tan ensopits i grollers, per a alçar-los altre cop a la vida racional, es necessita, generalment parlant, un reactiu sobrenatural que és el sant temor de Déu, principi de la sabiduria cristiana. La sabiduria cristiana s'identifica amb l'amor; per això ensenyen els teòlegs, que en tot acte de temor de Déu hi ha un germen i principi d'amor que, auxiliat de la gràcia divina, va desenrotllant-se fins a portar a l'home a la vida d'amor, que és la vida cristiana tal com va venir a ensenyar-la el nostre dolç Redemptor Jesús.

I el temor de Déu ha d'ésser el remei que curi del cor de l'home la llaga corrompuda de l'esperit de blasfèmia i el torni a la vida d'amor del cristià.

Per això en èpoques de major fe, en estampes i pintures es representava al blasfem en l'altre món, sofrint suplicis horribles en pena de la seva malvada llengua i del seu cor corromput, i els més grans poetes explicaven com cremava sense consumir-se en el misteriós foc que no s'ha d'apagar per tota l'eternitat. I aquells artistes no feien més que expressar a la seva manera lo que ens ensenya la santa fe catòlica i lo que diuen les nostres Sagrades Escriptures. Qui blasfema de Déu no pot esperar viure eternament en companyia del Senyor en el paradís perfectíssim de la Glòria. Digué ja l'apòstol Sant Pere:[1] «Com si fossin bèsties blasfemen de lo que ignoren i

1. II Pere, II, 12.

moriran en la seva corrupció»; i són innombrables els llocs de les Sagrades Escriptures en què la blasfèmia es manifesta castigada amb les penes eternes, i l'ensenyança de la santa Mare Iglésia sempre ha sigut la mateixa, puix la blasfèmia és el pecat mortal que podríem anomenar típic,[1] l'essència i com la substància del pecat, que és la separació i l'odi de Déu, el paroxisme i última manifestació de la rebellia de l'home contra son Criador.

III

Degradació del blasfem

La blasfèmia per malícia[2] és el major dels pecats perquè enclou l'odi formal contra Déu, i, de consegüent, la criatura queda separada de son Criador, i a les naturals relacions d'amor que uneixen a l'home amb el Ser omnipotent qui governa tot lo criat, al concert d'amor en què es reuneixen i concorden les veus de tots els elements, fins les més discordants i contràries per a alabar a Déu, puix la naturalesa viva és un himne sublim a son Autor, als vents i tempestats, a les pluges i a les neus, al fred i a la calor, al mar i a les muntanyes, als rius i a les arbredes, als prats i als camps, als pacífics animals que serveixen i fan companyia a l'home, a les bèsties ferotges del bosc i als peixos que es passegen per les aigües, als ocells que volen pels aires i animen la naturalesa amb sos cants, al lluminós exèrcit dels estels del cel i als innombrables pobles de la terra, a l'univers de totes les criatures animades i inanimades, racionals i irracionals que fan una unitat i concert d'alabances i benediccions a l'Altíssim, el blasfem, amb ses malediccions i expressions brutals, hi fa un miserable con-

1. S. Thom., 2-2, q. 13, a. 3.
2. 2-2, q. 14.

trast, que no arriba a ésser contrast; sinó que el blasfem representa l'escòria de l'univers de les criatures, l'esperit qui no ha sabut sostenir la seva dignitat i ha caigut corromput per una malícia miserable, i no podent lligar ni fer harmonia amb la veu d'universal alabança al Criador, ha de fugir, com els dimonis, de la regió dels qui viuen una vida d'amor.

Santa Teresa deia que el dimoni era un desgraciat que no podia estimar, i el blasfem és també un desgraciat qui no pot estimar. ¿Com estimarà si maleeix? ¿Com estimarà si avorreix i maltracta a l'Amor essencial?

I, segons la doctrina de Jesucrist, sense estimar l'home no pot salvar-se, i l'eterna felicitat de la glòria consisteix en una vida d'amor impertorbable, de manera que tot el Cristianisme consisteix en ensenyar a l'home la vida d'amor, i tots els sagraments, oracions, sacrificis i penitències amb què la Església exercita als seus fills, no tenen més objecte que castificar l'amor, a fi que aquesta inclinació fonamental del nostre cor no vagi per terra, sinó que s'alci i dirigeixi, com perfum de delicat encens, envers el principi i fi d'amor, que és el principi i fi de la vida, la Font de vida, Déu Senyor nostre.

Per això vos dèiem, caríssims, que el blasfem, amb ses malediccions i porqueries, no arriba a ésser un contrast amb la universalitat dels sers, que cadascú amb veu diferent alaba i beneeix a l'Altíssim, sinó que és una escòria i una immundícia. No ha sabut comprendre lo que era l'amor, i el seu cor groller és incapaç de sentir el dolcíssim encís de l'amor que el Criador ha posat com element essencial en cada criatura, fins a sa manera en les insensibles, que per això ensenyen els filosops i teòlegs que tota criatura cerca al Criador, perquè tota criatura cerca la seva perfecció i la plenitud de la seva vida, i la plenitud de la perfecció i de la vida de tot lo criat és Déu, i així és que tota criatura cerca amb amor a Déu, fora del blasfem, que l'insulta i el maleeix i, en lloc de cercar-lo, fuig d'Ell i es refugia en l'odi i en la immundícia.

És verdaderament la blasfèmia un vici de dimoni. El dimoni és el gran blasfem, i els blasfems de la terra són deixe-

bles del blasfem infernal; i per això Sant Joan, en ses divines i admirables revelacions,[1] veié l'esperit de blasfèmia estenent-se pel món com una emanació maligna i d'immundícia que s'escampava per la terra des de l'infern, i veié al mal i al vici adornant-se com de joies amb blasfèmies, perquè realment la blasfèmia és la manifestació més exacta de la infernal malícia.

Per això, per escarment dels homes, la blasfèmia i els insults directes contra Déu han sigut castigats evidentment diferents vegades de manera visible, ja en aquest món, i tots havem llegit fets que ho justifiquen. Ara n'acaba de passar un, relatat pels periòdics i que sembla plenament justificat. A Messina es publicava un periòdic jocós anomenat *Il Telefono*, que es distingia per la seva impietat. En la temporada de les festes de Nadal va publicar uns versos dedicats a l'Infant Jesús, molt venerat en aquella terra, que en to d'incredulitat li deien, com per a negar la seva divinitat, que fes venir un terratrèmol. I en efecte, l'endemà vingué l'horrible terratrèmol que ha enrunat ciutats, viles i pobles, que ha deixat la ciutat de Messina com pilots de runes inhabitables, matant a centes mil persones.

La ciència dels homes diu que aquests grans cataclismes no es preparen en un dia, que els determina un encadenament de causes, i té molta raó; però la ciència de Déu i juntament la més alta filosofia ensenyen que per Déu no hi ha ahir, ni demà, sinó un avui interminable, sense principi ni fi, perquè Déu tot ho té present, i, de consegüent, l'encadenament de causes, la relació entre les causes i els efectes són una cosa molt diferent respecte a Déu que respecte als homes. Per a Déu no hi ha res a venir, i coneix les coses que han de venir com si fossin presents; per Ell, existència infinita i eterna, no existeix la successió de les coses, necessària a la nostra migrada existència, i la seva omnipotència les maneja juntament:

1. Apocalipsi, XIII i XVI.

perquè «sàpiguen tots els que habiten la terra, que Déu és el qui disposa els segles».[1]

IV

MALÍCIA DE LA BLASFÈMIA

I la blasfèmia, quan no és una habitud o vici bestial, irracional i que radica en un home entorpit de potències, sinó que és efecte de malícia i odi a Déu, és el pecat més greu que pot cometre la criatura, i corca i corromp tota la substància humana. L'home sembla que deixa d'ésser home i es converteix en un ser diferent, en una mena de dimoni que es complau i disfruta en l'odi i la malícia. Els homes ens delectem en l'amor, i fins quan l'home s'extravia i es deixa portar per mals camins a mans de passions violentes i corruptores, fins aleshores viu enganyat per un fals amor. Tota passió indigna no és altra cosa que un fals amor, és l'home que es deixa il·lusionar i viu en una fatal il·lusió d'amor; però il·lusió d'amor a la vanaglòria, als diners, als plaers carnals o qualsevol de les moltes concupiscències que fàcilment ens sedueixen en aquesta vida mortal.

L'amor, doncs, és l'element fonamental entre els nostres afectes i és com el motor del moviment de la nostra vida; però el blasfem té el seu cor alterat, ja no és capaç de la vida d'amor i viu d'odi, de maledicció i d'ira com els dimonis condemnats de l'infern.

I sens dubte per aquesta raó el gran Sant Tomàs[2] opina, que així com l'ocupació dels esperits perversos és avorrir a Déu i maleir-lo, i induir els altres sers racionals a la rebel·lia

1. Eclesiàstic, XXXVI, 19.
2. 2-2, q. 13, a. 4.

i odi a l'Altíssim, així també els homes blasfems qui sortiran de la terra amb aquesta malícia, en l'altre món blasfemaran també en les disposicions i afectes de son esperit pervers, i després de la resurrecció de la carn, reintegrat l'home al seu ésser complet de cos i d'ànima en una vida d'immortalitat, els blasfems fins vocalment blasfemaran, fent servir la seva llengua per a la maledicció i l'odi i la injúria, així com els benaurats de la glòria en l'eterna vida d'amor puríssim i complet que disfrutaran, cantaran alabances, benediccions, himnes d'amor i d'acció de gràcies al Ser infinit i benèfic, qui els crià per a fer-los participar de la seva vida inefable i venturosa.

Ja sabem, caríssims, que no tots els blasfems blasfemen amb advertència i malícia completa; però això no els excusa de pecat, puix que l'home ha de vigilar sobre si mateix, i qui no vigila en la seva vida espiritual serà devorat pel diable, diu l'apòstol Sant Pere,[1] i aquest gran nombre de desgraciats que oïm gritar blasfèmies pels nostres carrers i camins, per tallers i quadres, en les oficines i fins en collegis i escoles, són uns inconscients deixebles del diable: que aquest mestre de perdició, diu un gran poeta protestant, sap disfressar-se de moltes maneres i cerca, per a enganyar, vestir-se de la manera més al gust d'aquells a qui vol seduir i portar a la perdició. Sap molt de fer distinció de classes. Per això és que Nós, com a Prelat de la Iglésia, agraïm als qui avui a Catalunya escriuen, parlen i obren per a desterrar del país el vici de la blasfèmia, i en sa benemèrita propaganda es valen de diferents raons i conceptes per a fer guerra al malvat vici, i exciten diferents i dignes sentiments de patriotisme, de cultura i de pública decència; puix així com l'esperit de les tenebres es val de diferents medis per a escampar el mal pel món, els fills de la llum convé també que, per a purificar la vida pública d'aquesta immundícia de la blasfèmia, es valguin de tots aquells

1. I Pere, V, 8.

medis que tenen natural eficàcia per a influir en els homes i disposar-los a la vida pura de l'amor que vingué a ensenyar als homes nostre dolcíssim Redemptor Jesús.

V

ORDENACIONS PRÀCTIQUES

I com la principal obligació del sacerdocí és la glorificació divina i la purificació humana, i la glòria divina i l'honestedat humana resulten ofeses i injuriades per la blasfèmia, Nós, desitjant que els bons cristians, qualsevol que sia el seu estat, sexe i condició, s'interessin per a aquesta obra de major glòria de Déu i de filantropia, exhortem als reverends Pàrrocos a que reuneixin, si és possible, o almenys a que vegin en Nostre nom als directors de fàbriques i de tallers, als amos de casa que tinguin dependència, als mestres d'escola de nois i noies que sien cristians, per a fer-los comprendre l'obligació que tenen de procurar que els seus dependents es guardin de la blasfèmia; puix si un director de fàbrica o de taller, o qualsevol amo o mestressa no permetria que a casa seva i a la seva presència s'insultés als seus pares o a ell mateix amb paraules d'agravi i de maledicció, molt menys han de permetre que el sant nom de Déu, que mereix tota la reverència i respecte de part de l'home racional, sia injuriat i maleït. Aquell qui sent insensiblement injúries i malediccions contra Déu demostra que ell mateix no estima a Déu. És impossible oir insultar a qui estimem sense que el nostre cor es commogui.

Així mateix ordenem que, en les parròquies on hi hagi oportunitat, els reverends Rectors procurin establir alguna associació contra la blasfèmia, podent posar-les baix l'advocació del Sant Nom de Jesús, com s'ha establert en la present ciutat, donant pràctics resultats en la propaganda contra la blasfèmia i la pública indecència, i podran celebrar cada any, en

el diumenge consagrat per la Iglésia al Sant Nom de Jesús, una funció piadosa adequada a l'objecte en desagravi de les públiques blasfèmies, i ja des d'ara autoritzem als reverends Pàrrocos per a exposar el Santíssim Sagrament en ella.

A més exhortem als pares de família i caps de casa, i amos qui tenen mossos o dependents, i mestresses qui tenen a les seves ordres minyones o ajudantes, qui pensen en l'obligació en què estan, no sols amb l'exemple, sinó que també amb la paraula de donar-los bona educació, de corregir sos defectes i ensenyar-los suaument la vida cristiana. L'amo o superior qui es creu que pagant el jornal als dependents ja ha complert la seva obligació i no ha de pensar més amb ells, no coneix la nostra santa religió, que vol que domini l'esperit de família, la verdadera fraternitat, entre aquelles persones que viuen o treballen juntes; i la principal obligació, sobretot quan es tracta de joves o de nois de pocs anys, és proporcionar-los per medis adequats i convenients aquella cultura cristiana, la manifestació més natural de la qual és la decència de la paraula i la conversa honesta i respectuosa.

També voldríem que els cristians piadosos no deixessin perdre el saludable costum de pronunciar una jaculatòria en honor de Déu o de Jesús o de la Verge Maria, quan ouen una blasfèmia, puix d'aquesta manera es dóna una satisfacció de la injúria que un germà nostre comet contra els noms inefables, que són el consol i l'alegria del cor de tots els verdaders cristians.

En fi, caríssims, voldríem que tots vosaltres vos féssiu càrrec de l'excellència i sublimitat del nom de Déu, que tots els sants han pronunciat sempre amb tanta reverència, i que és objecte d'eterna alabança de les multituds angèliques de la glòria i de tots els homes qui han sortit ja d'aquest món i han entrat en la benaurança del cel. La Iglésia de la terra posa en la boca dels sacerdots càntics admirables del nom de Déu, i el profeta David s'enlairà tant en les alabances del Nom del Senyor, que fins els homes qui no tenen creences cristianes queden meravellats de l'excelsa poesia que enclouen

aquells càntics que gairebé sempre són alabances o benediccions del Nom de Déu. Aquest sant Nom és lluminós, és la llum de tota la nostra vida: per això el pronunciem en els conflictes i tempestats i perills de l'ànima i de cos que hem de passar en aquest món; i el nom diví ens il·lumina, com aquells llampecs que ens fan veure el precipici quan hem de caminar en nits fosques i de tempesta. El Nom de Déu és el principi de tota benedicció. Al donar la Benedicció pastoral comencem: «Sia beneït el Nom de Déu»; i el cor respon: «Des d'ara i per tots els segles.» I totes les benediccions, consagracions i dedicacions que porta la sagrada litúrgia, totes es fan invocant el Nom de Déu, i posant aqueix Nom sagrat com un segell o marca que determina el caràcter sagrat d'aquella cosa. Els Sagraments, la santa Missa i tot acte de culte es comença en Nom de Déu. Tot cristià, al matí quan es lleva i al vespre quan se'n va al llit, fa sobre la seva persona la senyal de la creu invocant el sacratíssim Nom de Déu, per a començar i acabar el dia baix l'ombra d'aquest gran Nom. Fins les nacions, encara que els seus governs o monarques sien protestants, en els tractes públics que fan les unes amb les altres, els comencen en Nom de Déu. I fora del Nom de Déu no pot haver-hi més que tenebres, confusions i corrupció, com fora de la influència del sol hi ha d'haver fosques, desordre i humitats corruptores que priven de vida o la fan difícil. Déu és el sol de la vida humana, que li comunica llum i calor. Cerquem, doncs, sempre al Senyor, i alabem la seva bondat i misericòrdia per a obtenir la gràcia de les seves benediccions, principi i germen de tota santedat. I perquè Ell de des la glòria vos doni la seva plena Benedicció, Nós us enviem la nostra en nom del Pare † i del Fill † i de l'Esperit Sant †. Amén.

Vic, festa de la Conversió de Sant Pau, gener de 1909.

ORIENTACIONS SENSE ORIENT*
(Contra el laïcisme)

SUMARI

I. Febre moderna d'orientacions.
II. Les orientacions modernes degraden l'home i el fan idòlatra.
III. Orientació de la Llibertat i de la Ciència.
IV. Orientació del Laïcisme.
V. Orientació de la Cultura i de l'Estadisme.
VI. L'Orientació cristiana és harmònica.
VII. L'Orientació cristiana és infinita.
VIII. Jesucrist és l'Orient; fora d'Ell no hi ha orientació.

* Document contra l'error que havia penetrat en molts intellectuals. És datat de la festa de sant Joan Crisòstom, 27 de gener de 1909, dos dies després de la pastoral precedent contra la blasfèmia. Escrit en català, de seguida fou traduït al castellà, per tal que fos més difós. L'arquebisbe de València doctor Guisasola, en felicitar l'autor per aquesta pastoral i per haver disposat la seva traducció, li recomanà que la fes arribar als centres científics i polítics de Madrid i de tot l'estat perquè, deia, «hay grande ignorancia de cosas buenas, y se peca más de eso que de perversidad, pues se producen corrientes a las cuales nadie se opone, y entran en circulación ideas que inconscientemente se aceptan, por no haber quien las rectifique o encauce» (2 març 1909).

NÓS, EL DR. D. JOSEP TORRAS I BAGES, PER LA GRÀCIA DE DÉU I DE LA SANTA SEDE APOSTÒLICA BISBE DE VIC

Al Clero i fidels de la nostra Diòcesi, salut i pau en Nostre Senyor Jesucrist.

Factique sunt retrorsum, et non in ante.
«S'han fet enrera i no en avant.»

(JEREMIES, VII, 24.)

Visitavit nos oriens ex alto.
«Ha vingut de dalt del cel a visitar-nos.»

(LLUC, I, 78.)

I

FEBRE MODERNA D'ORIENTACIONS

És una de les principals obligacions de nostre magisteri aquilatar les idees en boga, per a veure si estan en conformitat amb l'eterna doctrina de salvació que Déu, per medi dels profetes i apòstols, i principalment de son Verb encarnat, Nostre Senyor Jesucrist, ha revelat als homes, i la Iglésia nostra Mare guarda amb heroica fidelitat.

Per això, veient com avui els escriptors i oradors públics parlen sovint d'orientacions noves i pretenen donar una finalitat a la societat humana, com si fins ara hagués estat desorientada, volem escriure la present Instrucció Pastoral, explicant lo que sap tot cristià reflexiu: que Jesús, Verb de Déu, vingué al món a ratificar l'orientació immutable, en sa essència, del llinatge humà.

El mot *orientació* és essencialment cristià, perquè de l'Orient ens vingué la llum que els ulls del nostre enteniment necessiten per a veure el món de la humana perfecció, així com també ve d'allà la llum material que necessiten els ulls del nostre cos pel desplegament d'una part important de nostra vida.

Jesús de Natzaret, cap i cabdill del llinatge humà, aparegué en l'Orient, i Ell és l'únic orientador dels homes; per això els primitius cristians feien les seves pregàries girats de cara a l'Orient, per això encara avui les ordres monacals serven aquest costum litúrgic, i els qui edificaven les grans basíliques tenien també cuidado d'orientar-les degudament. Jesús ha sigut, és i serà sempre l'Estel conductor de la vida humana, l'Orient dels homes.

Desgraciadament, avui molts homes no segueixen aquest Estel, i com fora d'Ell no és possible orientació verdadera, perquè Ell és la Veritat,[1] i els homes hem d'orientar-nos amb la Veritat, d'aquí prové el sentir parlar tant d'orientacions, el deliri de les orientacions, perquè els homes senten íntimament que estan desorientats, és a dir, que han perdut l'esma, i palpen i es topen els uns amb els altres, cercant el camí de la vida, l'orientació de la vida. Els homes parlen més d'una cosa quan aquesta els falta; mai es parla tant de salut com en temps de pesta. Lo que posseïm no ens preocupa, lo que ens preocupa és lo que ens falta i desitgem tenir. La fam indica una necessitat, i aquesta fam d'orientacions, lo que els homes en parlen tant, no és un fet tan vulgar com sembla a primera vista. No és solament un tòpic de què es valen els agitadors polítics i socials en nostres temps democràtics, per a cridar l'atenció del poble i fer-se seves les voluntats senzilles, sinó que és també la manifestació d'una situació d'esperit, que els mestres de la vida cristiana havem d'estudiar amb atenció, per a dirigir convenientment la societat sobrenatural que Déu

1. Joan, XIV, 6.

ens té encarregada i els individus que la formen envers el fi últim i definitiu de la seva creació.

II

Les orientacions modernes degraden l'home i el fan idòlatra

És evident que l'orientació de la societat i l'orientació de l'home no poden ser diferents, perquè la societat és de sentit comú que existeix per a ajudar a l'home a arribar al terme de la seva perfecció. La societat existeix per a l'home, no l'home per a la societat. Avui, no obstant, hi ha entre molts l'opinió contrària, i fan de la societat, i encara més de la societat política, com un ser superior al qual tot deu encaminar-se i sacrificar-se; tenen una fantasia idolàtrica, perquè així com l'ídol, segons l'Apòstol,[1] és no res, també l'Estat és no res si deixa d'ésser la protecció de l'home, dèbil deixat a si sol, per a fer el camí de la vida.

Aquest concepte de l'Estat, germen del socialisme, és el principi de l'esclavitud, i els pobles antics saludaren i aclamaren al Redemptor Jesús com al llibertador del llinatge humà, perquè en sa doctrina sentien l'aroma d'una essència que havia d'acabar amb l'esclavitud i tirania en què vivien dels poderosos del món. L'Estat en una forma absoluta, amb drets absoluts, és un no res, és l'ídol, i no hi ha tirania major, no hi ha res més ferotge que el no-res, que l'ídol: tot ho engoleix com un abisme xuclador; en aquest sentit no té entranyes, per lo qual és insadollable, i mai arriba a satisfer-se. La metàfora moderna de la revolució, qui com Saturn devora a sos propis fills, és una feliç expressió d'aquesta veritat.

1. I Corintis, X, 19.

Veu's aquí l'antítesi entre la Revolució, filla del dimoni, i la Iglésia, filla de Déu. En el llenguatge de les Sagrades Escriptures i dels sants doctors, el dimoni és anomenat l'enemic del llinatge humà, perquè vol víctimes humanes i tenir als homes esclaus. L'home pels nous idòlatres és res; l'existència universal, l'Estat engolint-se tota la societat, és l'amo absolut, i tot ha de sacrificar-se a ell. Pels cristians l'home és el tot, i tot lo criat existeix per a ell, i la societat, l'Estat i la Iglésia tenen tota la seva raó d'ésser en ajudar a l'home, en assistir-lo, per a conduir-lo més fàcilment i d'una manera racional pel camí de la vida. Fora de la vida no hi ha res en la realitat de les coses. I per això diem que l'Estat és res, perquè en si no té vida real, sino supositícia.

Segons la doctrina del Cristianisme, fins Déu se sacrificà per l'home; segons la doctrina idolàtrica, tant antiga com moderna, l'ídol demana sacrificis humans. Els sacrificis humans de l'Àfrica i els d'Europa, en la substància i essència tenen una certa igualtat, la diferència és de forma, i ni diferència de forma tenen si es comparen amb els innombrables sacrificis humans que s'oferiren a l'ídol de la revolució en els dies típics de son predomini en la veïna França.

La doctrina de la revolució és la doctrina idolàtrica, ni més ni menys. Per això en son regne tota orientació correspon a un ídol, i la multiplicitat d'orientacions origina una mena de politeisme. Cadascú es fa son déu, i cadascú adora al déu que més li acomoda. Els rics tenen un déu, i els pobres un altre; els savis practiquen les seves adoracions, i els ignorants en practiquen unes altres. Però Nabucodonosor, l'ídol de l'Estat, domina sobre tots; ell és el déu major, lo mateix a la Rússia i a la França modernes que a les antigues nacions asiàtiques. L'ídol és depressiu sempre, deprimeix a l'home; els petits ídols preparen per a la tirania del déu major, l'Estat, la colossal estàtua d'or amb peus de fang, que una pedra que s'esllavissa de la muntanya és prou per a aterrar.[1]

1. Daniel, I, 34.

En el dia d'avui, en què sovint oïm la cridòria de l'exèrcit dels enemics de Déu amenaçant la llibertat de la vida cristiana, no sabem prescindir de posar en la present Carta el crit sublim de llibertat i d'independència d'esperit del gran apòstol Sant Pau: [1] «Encara que molts són anomenats déus, per a nosaltres no hi ha més que un sol Déu, que és el Pare, del qual tenen el ser totes les coses, i que ens ha fet a nosaltres per a Ell, i no hi ha sinó un sol Senyor, que és Jesucrist, per qui totes les coses han sigut fetes, i per Ell som nosaltres tot lo que som.»

I aquest crit d'independència i llibertat cristiana serà sempre el distintiu dels fills de la Creu, els quals la violència podrà rebatre, però mai arribarà a extingir el noble esperit de llibertat que el Verb injectà en la naturalesa humana. El despotisme, malgrat tots els somnis revolucionaris, no podrà ressuscitar amb vida duradora, i fins les nacions que van actualment al davant del progrés humà, sembla que amb la seva conducta manifesten que per elles la idea social no consisteix en l'absolutisme de l'Estat, en un culte de l'Estat.

I aquesta llibertat inspirada per Déu i proclamada pels profetes d'Israel a la cara de les despòtiques monarquies asiàtiques, rebé una consagració augusta del Verb fet carn; els apòstols la sostingueren contra l'imperi romà; el Papa i un gran nombre de bisbes, contra les usurpacions espirituals dels emperadors i reis medievals i moderns, com els actuals bisbes francesos la sostenen, amb admirable unió i constància, contra la hipocresia de llibertat amb què es disfressa la seva República.

La nostra consciència de cristians i la llibertat de la nostra vida religiosa no pot quedar en mans dels homes, de manera que els nostres màrtirs, des de Sant Esteve, qui fou el primer, fins als actuals desterrats de França, són màrtirs de la llibertat evangèlica; tots ells, seguint els preceptes de la

1. I Corintis, VIII, 3-5.

nostra sagrada religió, han respectat a l'Estat, l'han servit i fins, en cas necessari, per a guardar-li fidelitat, haurien dat la vida per ell, però sempre ressona en nostres orelles aquella paraula augustíssima: «Doneu a Déu lo que és de Déu, i al Cèsar lo que és del Cèsar.» I per res del món, ni per la pròpia vida, han volgut trencar la fidelitat que tot ser racional deu a son Criador, principi i fi de la nostra existència. Els apòstates solen prendre formes hipòcrites de persecució, des de Julià fins als actuals imitadors seus de França, i en lloc d'una persecució de sang, es valen de la persecució de la llei, com instrument menys repugnant a una època civilitzada i potser de major eficàcia, puix amaguen la tirania sota el sarcasme de civilització, llibertat o amor patri.

III

Orientació de la Llibertat i de la Ciència

La contemplació del món modern, el panorama de la vida social i política d'avui, és cert que d'una banda presenta com la preparació d'un regnat idolàtric, puix el dèspota oriental, volent disposar de l'ànima i del cos dels ciutadans, té molts deixebles inconscients en algunes nacions d'Europa; però la llibertat d'esperit que portà al món el Verb de Déu, Jesús Senyor nostre, que ens ensenyà a adorar a Déu en esperit i veritat, ha donat a la gent moderna la independència de caràcter; i totes les bastardes orientacions, les direccions supersticioses de l'esperit, l'atracció de la colossal estàtua d'or de Nabucodonosor, l'Estat omnipotent, no obtindran l'adoració de la nostra gent cristiana, i el primer article del Decàleg: «Adoraràs a ton Déu i Senyor, i a Ell sol serviràs», dominarà i continuarà essent l'orientació essencial del llinatge humà civilitzat, és a dir, dels homes verament racionals.

L'orientació summa del llinatge humà, és a dir, la direcció suprema que enclou les orientacions o direccions secun-

dàries, que determinen l'activitat humana en ses diversitats jeràrquiques, no pot ésser una orientació humana, és a dir, de l'Estat, perquè la direcció ha d'ésser superior al dirigit, per lo qual l'home, essent incapaç de dirigir-se a si mateix, no pot dirigir als altres. L'Estat és un home o uns quants homes. La direcció se'ns dóna de dalt, *visitavit nos oriens ex alto*, i una direcció, una orientació purament humana és idolàtrica i supersticiosa. S'atribueix a si mateixa una dignitat que no té, i exigeix als homes una submissió que no li deuen. Per això els anarquistes són els iconoclastes que corresponen a aquesta religió exclusivament humana, l'adoració de l'Estat, que vol imposar-se a l'Europa cristiana.

Dins del Cristianisme, l'autoritat o superioritat és un pur ministeri, i els qui l'exerceixen no poden fer altra cosa que declarar i aplicar l'eterna llei de les coses que el summe Legislador de tota criatura ha estampat en les seves entranyes. La veritat, la justícia i la santedat no les fan els homes, són coses divines que mai serà lícit contrariar. Són una cosa permanent en la societat humana, són la llum oriental que dissipa les fosques del món, són la irradiació de la llum del Verb de veritat, que mai ha desemparat del tot a l'home, i que en la plenitud dels temps s'encarnà per a fer-nos a tots fills de la Llum.[1]

Quan els homes per a cercar la direcció de la vida no es giren cap a l'Orient, quan no inquireixen la llum del Verb per a il·luminar els camins de la vida, quan ells volen inventar, quan no s'acontenten d'ésser ministres, sinó que volen ésser sobirans, aleshores incorren en la superstició, i, tancant els ulls a la llum de l'Orient diví, cerquen direccions, erigeixen ídols i després els trenquen, comencen per a ponderar la seva omnipotència i eficàcia, i acaben confessant lo que diu Sant Pau, que l'ídol és no res i que no té acció eficaç sobre l'home.

1. Joan, XII, 36.

Els qui ja som vells havem contemplat del nostre temps aquestes proclamacions idolàtriques de nous orients, de noves direccions del llinatge humà, objecte per algun temps d'un culte supersticiós de part de molts, i després hem vist com els mateixos qui eren, com els sacerdots del nou culte, declaraven la inutilitat de l'ídol, i en forjaven un altre de nou. ¡Així un dia podem veure la destrucció del gran Orient maçònic, germen i origen de l'anticristianisme actual, a qui rendeixen culte tants homes qui es creuen despreocupats! Al Déu etern no és possible suplir-lo; l'ídol és variable, per això la idolatria mai quedarà enterament confinada de la terra dels homes irreflexius arrossegats pel violent apetit de novetats. Destruït l'un en proclamen un altre, i així va continuant la història de les humanes preocupacions.

L'ídol és sols una exterioritat. Un dia la llibertat s'emportà l'entusiasme i la devoció del món; se li donava culte, se li oferien sacrificis, se li cantaven himnes, se celebraven processons en son honor, se li erigien monuments i fins s'arribava al fanatisme. Però, passada la generació de l'entusiasme, sortiren doctors de la mateixa escola, qui declararen la vanitat de son antic ídol; l'experiència posà en evidència la seva fatuïtat, i l'ídol fou tret del seu altar, i avui a França els mateixos qui proclamaren la llibertat la rebutgen, estenen els límits de l'autoritat i del poder fins a la consciència humana, cohibint i perseguint la vida religiosa dels ciutadans, i a Espanya els seus deixebles fan contínues amenaces de que quan puguin encadenaran la llibertat de la religió. Així és la gent idolàtrica.

Caigut l'ídol de la llibertat, els seus servidors prengueren una nova orientació, cercaren un nou objecte d'adoració, i proclamaren la ciència, com la llum directora del llinatge humà. Però a la ciència va tocar-li la mateixa sort que a la llibertat, i per tota l'Europa ressonà fa poc la fatídica sentència de la bancarrota de la ciència proclamada per un eminent escriptor moderníssim, corroborant el concepte de l'apòstol

Sant Pau, quan diu que és fàtua la ciència que prescindeix de Déu.

¿Qui podrà dir amb més eloqüència els elogis de la ciència i de la sabiduria que les nostres Sagrades Escriptures? ¿Qui podrà fer més sacrificis dels que ha fet la Iglésia per a la conservació i cultiu de les ciències? ¿Qui ha salvat la ciència i la civilització literària i artística en els segles obscurs en què la societat per diverses circumstàncies vegetava en la ignorància, sinó la Iglésia de Déu? ¿Per ventura els grans escriptors no solament catòlics, sinó fins protestants i racionalistes, no han de confessar que la Iglésia és la continuadora de l'antiga civilització, i que salvà els tresors dels antics pobles clàssics que sense ella haurien desaparegut totalment?

Bona és la llibertat i bona és la ciència, i els homes i els pobles s'han de sacrificar per a adquirir-les, perquè sense elles desapareix la dignitat humana. Però quan demanen l'adoració dels homes, quan sofreixen el desvaneixement de creure's absolutes, infinites, quan es deïfiquen creient-se superiors a tota regla, quan es pensen que elles no estan subjectes a la Llei, i que elles han d'ésser la llei dels homes, és a dir, quan es converteixen en ídols, aleshores perden tota la substància, es tornen vanes, inútils per a tot bé i amants de l'esclavitud dels homes.

El règim de castes és una conseqüència d'aquesta concepció idolàtrica. Ni la llibertat, ni la ciència, ni cap altra de les excellències humanes és absoluta i illimitada, sinó que té límits, i, de consegüent, dins d'ella no hi caben tots els homes. Per això Aristòtil,[1] el gran filosop, ensenyava que hi havia homes que naixien per a la llibertat i altres per a l'esclavitud. Sols Déu és infinit i Pare universal, i sols son Verb, Jesús de Natzaret, ha ensenyat que davant de Déu no hi ha accepció de persones, concepte sublim que ha engendrat en la societat moderna les idees de la llibertat i de la igualtat dels homes.

1. *In Arist. Comment.*, D. Thom., vol. IV, pàgs. 374 i 378, Parmae.

IV

Orientació del Laïcisme

No hi ha res més natural que la sobrenatural doctrina del Cristianisme, que per això deia aquell antic escriptor que l'ànima era naturalment cristiana. L'orientació cristiana de l'home, i, de conseqüent, de la societat, és harmònica i constitueix la interpretació del nostre ritme vital; no és una orientació exclusivista com la de la llibertat i la de la ciència, tals com avui molts les entenen; no és idolàtrica, sinó lliure; no és una abstracció, sinó una realitat vivent adequada a cadascun dels homes del llinatge; fins la gràcia, segons els teòlegs, és com un vestit que s'adapta a tothom, i essent una, cadascú va vestit a la seva manera. D'aquí ve l'hermosura del Cristianisme. Per això s'efectua espontàniament l'evolució de les èpoques cristianes, lliga amb totes les circumstàncies, no és d'aquest temps o d'aquell altre, és compatible amb totes les races de l'humà llinatge, amb totes les ciències i amb totes les arts, amb tots els temperaments i amb tots els gustos, perquè el Déu que adorem, el nostre Orient, és infinit. Sols és incompatible amb el pecat, i el pecat és una vanitat, un no res que enganya a l'home: *fascinatio nugacitatis*.[1] Un encisament de les concupiscències, un estat d'il·lusió: que per això deia l'antic filosop gentil que el pecat era una bogeria, no un acte racional, sinó una epilèpsia, un predomini de la passió sobre la raó de l'home.

Les orientacions humanes no poden quedar determinades per la passió, perquè aquesta desorienta; tothom ho sap i tothom ho confessa, fins és un axioma del nostre poble i de la nostra llengua, que la passió lleva el coneixement. Però el conflicte humà consisteix en que, havent-nos d'orientar per la raó, no obstant aquesta resulta insuficient. D'aquí ve la mul-

1. Saviesa, IV, 12.

titud d'orientacions; i aquest conflicte, aquesta eterna disputa de les orientacions, no és altra cosa, i per això li diem eterna, que l'antiga qüestió en què consisteix la felicitat humana escatida pels antics filosops asiàtics i pels filosops clàssics d'Europa, viva en els temps moderns, i que es debateix amb debats íntims, acalorats, inacabables i amb gran reserva, en la consciència individual de cada home, quan en ella s'extingeix la llum serena i la calor suavíssima de la vida cristiana. Aquesta qüestió mai l'han resolta els homes, és la més humana de totes les qüestions, l'única essencial, la que comprèn i conté totes les altres, i els savis han passat grans angúnies a l'estudiar-la. Sant Tomàs descobreix l'amplitud de son cor filosòfic quan tracta d'aquest assumpte. Refereix l'opinió d'Aristòtil de que les ciències especulatives són les que han de mostrar l'ideal, les que donen l'orientació a la vida, i proporcionen la felicitat a l'home; però el filosop grec reconeix també que aquesta felicitat que proporciona la ciència és insuficient, és manca i no completa, i que no dóna, de consegüent, explicació satisfactòria del fi de l'home, per lo qual Sant Tomàs exclama amb aquestes paraules:[1] «En això es manifesten les angúnies que passaven en aquesta qüestió aquells preclars ingenis, de les quals nosaltres som deslliurats amb la creença de que la felicitat completa, l'home la trobarà en una altra vida, a la qual està destinada la nostra ànima immortal.»

Hi ha avui una secta nombrosa i una ciència que indubtablement és de gran estudi, que prescindeixen de l'ideal diví. Aristòtil no en prescindia, al revés, estableix que lo diví és la més gran consolació humana; però li faltaven forces per a arribar a la possessió de lo diví, com sempre passa lo mateix amb la pura filosofia. Però la secta i la ciència de què ara parlem no cerca lo diví, sinó que l'exclou, es tanca com en un cèrcol dins de la humanitat i no vol saber més que d'aquesta; i si l'home sent la majestat divina dominant al món i a l'àni-

1. *Sum. cont. Gent.*, llib. III, cap. 49.

ma humana, si sent himnes d'alabança que li dirigeixen les criatures, si dins de son cor s'alcen sentiments que, com exquisits perfums d'encens, s'enlairen envers el Ser infinit i perfectíssim, diu que s'ha de tapar les orelles i aclucar els ulls i detenir el pensament, i que no s'ha de moure de dins d'aquell cèrcol, com un pres de dins la seva cella, i que en lloc de dirigir la seva vida envers l'Infinit, l'ha de contenir i recloure dins dels estrets límits de l'animalitat.

A la majestat de Déu, a l'excelsa doctrina de son Verb, mestre del món i especialment del món cristià, vol suplir-hi el raquític ídol de l'Estat, i a l'Evangeli unes ordenances cíviques acordades en un parlament, o potser en algun club o lògia. Així és que vol desterrar del llinatge humà els sagraments de la vinguda al món, de la paternitat i de la mort de l'home. El baptisme, el matrimoni i la mort són actes de la vida humana que pretenen sostreure de l'esfera lluminosa i vivificant de l'infinit per a dedicar-los a l'ídol de l'Estat. És a dir, es pretén la materialització de la vida i, per tant, l'ofegament de l'esperit.

I sense esperit ¿pot haver-hi orientacions? I si els qui volen extreure de la societat humana la influència cristiana i fins el nom de Déu, els enemics del regne de Déu a la terra, si ells diuen que volen orientar-se segons el seu esperit, ¿quin esperit tenen?

Perquè fins ara el laïcisme és purament una forma de vida negativa, és el no-res, perquè no posa res a la naturalesa humana, solament en treu; en treu la consciència religiosa, el respecte i l'amor de Déu, que és el pensament més general, el sentiment universal de tot el llinatge, i l'únic vincle verdader entre els homes, perquè únicament Déu, Ser infinit, abraça l'univers de les criatures.

Per això el laïcisme que ara van a predicar per les ciutats i pobles com el remei del món, és un esquarterament de la naturalesa humana, una deformació de la consciència, ja no solament cristiana, sinó humana; i encara que ells diran que no es fiquen en la consciència, sinó que parlen de l'ordre

social i polític, de fet l'ataquen i l'esclavitzen, perquè l'home, com tota criatura, no ha d'ésser d'una manera per dintre i d'una altra per fora, sinó que és u, i lo exterior ha d'ésser la manifestació de lo interior, i si lo interior no pot manifestar-se a lo exterior, si lo que és lícit dins la consciència no ho és en l'acció pública dels ciutadans, en cada home hi ha dos homes, es destrueix la sinceritat, que és la qualitat més noble de l'home, i es fan impossibles les conviccions, que són la base necessària de tota societat formal i fecunda.

Potser diran els predicadors del laïcisme que si ells volen treure la religió del naixement, del matrimoni i de la mort de l'home, que si ells pretenen desterrar als homes qui fan professió pública i manifesta de tenir consagrada a Déu la seva vida, és perquè, existint en la societat ciutadans qui tenen en religió principis diferents, volen evitar divisions i conflictes perniciosos a la vida pública del país; però resulta que els conflictes i divisions, ells són precisament els qui les porten amb ses amenaces de persecució legal contra les formes cristianes de la vida, puix la Iglésia, el clericalisme, com ells diuen, professa el noble principi de que la religió no pot imposar-se a ningú, i fins és un dogma que la religió, la fe, ve de Déu, i que els homes, per si sols, no poden infondre-la. Considerem un deure del nostre ministeri el procurar la pau social; la salutació apostòlica *pax vobis* és la manifestació del perenne esperit de nostra santa Mare la Iglésia ensenyat per Sant Pau amb aquelles paraules: «Si pot ser, viviu en pau, en quant sia de vostra part, amb tots els homes;[1] però avui dia, quan dins de la societat hi ha tants motius de divisió; avui, quan les qüestions econòmiques que interessen a totes les classes, preocupen a tota la gent pensadora, i és necessari estudiar-les amb serenitat perquè les transformacions justes i necessàries es facin sense pertorbació de l'equilibri social, avui els Prelats de la Iglésia devem esforçar-nos encara més i ens esforcem,

1. Romans, XII, 18.

per a mantenir la pau dels esperits, i per això fins ens sembla impossible que hi hagi homes polítics qui en lloc de dedicar-se amb serenitat a cercar el benestar general, facin instrument de govern el sembrar discòrdies entre els ciutadans i l'inflamar les passions populars, presentant a la Iglésia com la gran enemiga de la prosperitat pública i de l'ordenada vida social.

És clar que ells tenen una orientació, la de l'Orient maçònic, i quan en forma més o menys clara parlen de la separació de la Iglésia i de l'Estat, no és, com ells suposen, per a obtenir la llibertat de l'Estat, sinó que volen separar-lo de la Iglésia per a unir-lo a la maçoneria. I l'orientació del Cristianisme i l'orientació del maçonisme són antitètics, perquè l'un s'orienta envers Déu i l'altre envers l'ídol. L'orientació envers Déu no priva la llibertat de l'Estat, abans l'assegura, perquè no hi ha ningú més sincerament amic de la llibertat que Déu, que l'ha criada, i sols Déu pot criar-la, de manera que ella, la llibertat, és l'executòria més terminant de que el nostre és un llinatge diví, perquè ningú pot dar més de lo que té, i la matèria és cega i no és lliure; i si el nostre llinatge no procedeix de Déu, procedeix de la matèria, i, de consegüent, és impossible que sia lliure. Per la llibertat solament es pot dir als homes lo que els deia el Psalmista, i autoritzà amb sa divina autoritat Nostre Senyor Jesús: «Vosaltres sou déus.» La tirania de l'Estat, fins quan s'exerceix en pro de la religió, és contrària a l'esperit de la santa Mare Iglésia, que per això escriu terminantment el gran teòleg de l'Edat Mitjana i de totes les edats cristianes:[1] *Dicendum est quod regimen tyrannicum non est iustum.* La llibertat fou assegurada al llinatge humà per Nostre Senyor Jesucrist, ensenyant la dignitat i la responsabilitat de cada home envers Déu, i la igualtat essencial entre tots els individus del nostre llinatge.

1. 2-2, q. 17, a. 2, ad 3.

V

ORIENTACIÓ DE LA CULTURA I DE L'ESTADISME

L'adoració de Déu, Ser infinit, fa lliures als seus adoradors; l'adoració de l'ídol esclavitza; per això, estimats cristians, quan sentiu parlar de la supremacia de l'Estat, dels drets absoluts de l'Estat, de la submissió que tota criatura deu a l'Estat, és necessari que temeu la tirania. L'Estat, repetim, en la realitat de les coses, és un o uns quants homes, mai gaires, i, de conseqüent, l'adoració de l'Estat és la idolatria, l'adoració de la criatura que vol imposar-se a les altres criatures, reduint l'immens horitzó de la infinitat de Déu, que ama tot lo que ha criat, a l'estret cercle del pensament, dels intents i de l'interès d'un home o d'alguns homes que s'han apoderat del govern, rares vegades per amor del pròxim.

Succeeix en les societats quan han arribat a un relatiu perfeccionament i a l'elegància de la cultura, que les domina la supèrbia i volen suplantar a Déu: així és la misèria humana. Es creuen que disfruten de la perfecció i es fan rebels a Déu, no volen adorar-lo; i aleshores és com una llei constant de la Providència divina, qui regeix al llinatge humà, deixar als homes en mans de les seves passions més ignominioses, dels vicis més repugnants, caient en pecats abominables i que són la transgressió de la llei que el Criador ha posat a la multiplicació del llinatge humà. Aleshores es manifesta la insuficiència de la civilització, aleshores resulta evident que la cultura científica, literària i artística, que una cultura purament humana, és un ídol sense eficàcia en el perfeccionament humà. Que la gràcia que l'home necessita no s'adquireix per medi de la cultura; al revés, en les èpoques de major refinament de cultura purament humana, és quan es troben les majors aberracions. Sant Pau, en la Carta als Romans, descriu gràficament aquest estat vergonyós i humiliant per l'home qui es creia poder prescindir de Déu; i consonen amb les no-

tícies de Sant Pau, les que trobem en els escriptors clàssics de Grècia i de Roma, en els temps de sa major cultura.

I la demostració *ad absurdum* de la insuficiència de la cultura purament humana pel govern de l'home, el descrèdit de l'orientació cultural, usant el llenguatge dels seus admiradors, va continuant des del temps clàssic de la Grècia i de la Roma; i en aquest mateix Advent que acaba de passar, l'Episcopat alemany reunit a Fulda, prop del sepulcre de Sant Bonifaci, apòstol de la Germània, va dirigir una Carta pastoral collectiva sobre la puresa de costums a tots els catòlics de l'Imperi, dient que les circumstàncies públiques del país els obligaven a exhortar-los a la castedat. ¿I quin país més illustrat i de major cultura que l'Alemanya? I també és sabut que el país en què ara el fanatisme contra el Déu viu dels cristians i la devoció al déu mort de l'Estat són consagrats i proclamats per lleis tiràniques, és la França, abans reina de la civilització i avui mirada amb certes prevencions pels altres pobles, i precisament aquesta és la nació d'Europa que l'opinió pública considera de costums més pervertits i de major immoralitat, fent oblidar l'antiga *politesse* que caracteritzava a aquella nació illustre.

Per desgràcia, la plaga de la immoralitat va estenent-se com taca d'oli en la societat cosmopolita moderna, i ha d'alarmar a tots els homes de bé qui s'interessen en el pervenir de la civilització i a tots els cristians especialment, qui sabem per les nostres divines escriptures que els fornicaris i demés deshonestos no són capaços d'entrar en el regne de Déu, que constitueix la societat perfectíssima de la immortalitat. La nostra Espanya pateix també en gran aquesta pesta de la immoralitat pública, i diferents periodistes molt coneguts, de totes opinions polítiques, han cridat en contra la pestilència que transcendeix al teatre, a tots els espectacles, a la premsa, a les arts plàstiques i als carrers mateixos de les ciutats, amenaçant a la dignitat racional del nostre llinatge.

Aquest fet de la invasió de la immoralitat en la vida collectiva és un fet públic i confessat per homes qui no són

catòlics, com no costaria gens de provar-ho, i és un argument poderosíssim de la insuficiència d'una cultura purament humana en la direcció de nostre llinatge. Per a les misèries humanes es necessiten remeis divins; el *Metge, cura't a tu mateix,* és una sentència que pot aplicar-se als qui volen que l'home curi a l'home. La misèria és nadiua i general, i els resultats morals de la filosofia no poden estendre's més que a pocs casos particulars, però de cap manera a la massa humana: en la purificació dels costums públics solament Déu pot augmentar el poder de l'home; i l'ensenyar-nos a cercar en Déu aquest augment de poder que necessitem per a contenir els desordenats apetits de nostra desequilibrada naturalesa, forma part essencial del Cristianisme.

I no val lo que diuen de que l'orientació cristiana és arcaica, pròpia dels temps passats i no dels actuals, que pertany a la història, essent un de tants aspectes transitoris que es van presentant en la successió del llinatge humà, que és una tradició incompatible amb el caràcter progressiu de l'home; perquè si bé és cert que la Iglésia respecta la història i ama la tradició, perquè respecta i ama el llinatge humà en tota sa extensió, sense exclusivismes, i la història i la tradició són el llinatge humà dels temps passats, puix les formen nostres pares i progenitors; mes, no obstant, ningú com la Iglésia, ensenyada pels profetes i apòstols, professa la doctrina de l'esperit progressiu, de la perfectibilitat del llinatge, i aquella frase de l'apòstol Sant Pau:[1] «Aquí no tenim la ciutat fixa, sinó que cerquem la del pervenir», és a dir, la ciutat de la perfecció, és la fórmula perenne del criteri de la Iglésia en la governació dels homes. De manera que el llinatge humà, segons el criteri de la Iglésia, està sobre la terra amb l'obligació contínua de treballar en son perfeccionament, i no en un pur perfeccionament intern de l'ànima, sinó de tot l'home, perquè la carn i l'esperit són parts essencials de l'home, i,

1. Hebreus, XIII, 14.

de conseqüent, en el criteri de la Iglésia, la perfecció humana és integral dins de l'ordre jeràrquic que correspon a les dues substàncies que formen el nostre ser, puix l'home, compost de carn i d'esperit, està destinat a una vida interminable, segons ens ensenya el dogma de la resurrecció de la carn.

L'orientació absoluta de la societat humana envers un Estat polític, que és la que prediquen els apòstols del laïcisme, importa una aberració en l'ordre de les idees. Perquè *societat* és idea general, i *Estat* és idea particular. L'aspiració humana, la noble aspiració moderna, es dirigeix a obtenir una societat universal, cosmopolita, composta de tots els homes de la terra; i l'Estat, per exigència de la nostra naturalesa, es refereix a un país, a una nació, a un territori determinat, i, de conseqüent, l'Estat s'ha de subordinar a la societat, i no la societat a l'Estat, puix en l'ordre jeràrquic i en la mateixa naturalesa de les coses, lo inferior s'ha de sotmetre a lo superior, i l'Estat no ha d'ésser altra cosa que un medi per a afavorir la vida social, ajudant als seus ciutadans a obtenir el desplegament de la seva personalitat, o sia la pròpia perfecció. L'absolutisme de l'Estat és un obstacle a la fraternitat universal de tots els homes, i a la formació d'una societat cosmopolita, a la unió íntima de tots els membres de la família humana, que constitueix la més alta aspiració del Cristianisme.

A més, fer del concepte *Estat* l'orient de la vida humana és una mena de contrasentit, perquè Orient vol dir llum, i l'Estat ¿d'on traurà la llum amb què vol orientar als homes? Si és possible, i no solament possible, sinó un fet freqüent, que hi ha ciutadans més savis, de més llum intellectual que l'Estat, ¿com aquest pot tenir la pretensió d'orientar-los? Els cristians, en lo que es refereix a l'orientació essencial de la nostra vida, ens sotmetem a la direcció de la Iglésia, no en quant és un conjunt d'homes, sinó perquè ella posseeix una doctrina sobrehumana, divina, d'origen celestial, no provinent d'especulacions científiques o filosòfiques, sinó de la revelació del Verb de Déu, qui a més assegurà a la Iglésia l'assistèn-

cia del Sant Esperit en la interpretació i ensenyança de la doctrina revelada.

Per això havem dit que la pretensió de subjectar la nostra vida religiosa a la direcció de l'Estat, que l'Estat sia el nostre orient, era una reacció idolàtrica que repugna a la dignitat cristiana, puix nosaltres no adorem més que a la Llum verdadera que il·lumina a tot home qui ve en aquest món;[1] i respectant a l'Estat, guardant-li entera i completa fidelitat i complint els deures cívics que ell imposa; no obstant, no admetem, puix constitueix una tirania insuportable, que ell sia el qui d'una manera absoluta governi, dirigeixi o cohibeixi la nostra vida religiosa, en les seves manifestacions socials. El Cristianisme no és una emanació de l'Estat; s'establí en el món, no per ordre dels Emperadors, sinó contra les seves ordres; és una institució del mateix Déu, i, de conseqüent, els homes no poden fer-li la llei; per la direcció de la nostra vida tenim un orient diví, i no són els polítics, encara que estiguin en possessió del poder, els qui han d'orientar-la, ni els que han de consagrar i solemnitzar els principals actes de la nostra vida.

La destrucció de tota idolatria i la llibertat del llinatge humà són el principal fruit, en l'ordre temporal, de la victòria del nostre Redemptor Jesús. ¡Quant trist és en un país com Espanya, on el Cristianisme és més antic que l'Estat i en què aquest fou format pel Cristianisme, tenir els Prelats de la Iglésia d'escriure en defensa de la llibertat de la religió, en reunions polítiques i en periòdics públicament amenaçada, i veure injuriada la Iglésia, que engendrà amorosament l'Espanya, com a causant de mals i de misèries a la Pàtria!

VI

L'Orientació cristiana és harmònica

L'orientació natural i la sobrenatural de l'home es lliguen suaument com la naturalesa i la gràcia, i per això la Iglésia

1. Joan, I, 9.

viu tranquillament en aquells països on es respecta la llei natural i la llibertat humana, en què no existeix la idolatria de l'Estat, encara que hagi de viure entremig de poblacions que tinguin diverses creences. La Iglésia de Déu no és pertorbadora, i això explica la consideració social que han aconseguit els catòlics en els Estats més considerables de l'actual civilització, com són Anglaterra i Alemanya, sobreposant-se a les prevencions i odis del Protestantisme que la política dels temps antics implantà en aquelles terres del nord d'Europa.

L'orientació cristiana, lo mateix en l'ordre individual que social, no fa mal a ningú, perquè es funda en la naturalesa de les coses, i obra sempre amb suavitat, és sensata, atén a les circumstàncies, es fa càrrec de la misèria humana, és compassiva, exerceix el proselitisme per via de convicció i d'oració, perquè aquesta orientació nostra és sobrenatural i en ella la principal part és de Déu, puix que nosaltres els homes sols amb humilitat i constància cooperem a l'excelsa direcció de la nostra vida. El director primari és el Verb de Déu, *oriens ex alto.*

És clar que, com abans havem insinuat, hi ha una orientació natural de la vida humana, però que resulta incompleta i s'ha de completar per la revelació divina. L'orientació general és envers la felicitat, i per això tots la cerquem, encara que molts s'erren en el camí que hi porta. Perquè no tot lo que sembla felicitat ho és, puix com diu la Sagrada Escriptura,[1] hi ha molts camins que a l'home li semblen rectes, però que a l'últim el porten a la mort. No és lo mateix felicitat que goig o plaer. La felicitat és més alta, és divina, pròpia dels déus; no és solament un repòs o benestar inactiu, no consisteix en dormir com Eudimió, diu Aristòtil, i els homes alcancen la felicitat dels déus en quant participen de les coses divines: de manera que les bèsties, diu el gran filosop,[2] no

1. Proverbis, XVI, 25.
2. *Ethicorum*, vol. V, pàg. 352, cmm. D. Th.; Parmae, 1867.

són capaces de felicitat, ni ningú diu que una bèstia és feliç, perquè la felicitat està reservada als sers superiors, puix significa la perfecció, la plenitud de la vida, i la vida plena, superior, completa, no és una vida material, sinó intellectual; i per això Nós havem sentit sempre una melancòlica simpatia pels *intellectuals* contemporanis, perquè si bé van per camins extraviats, per camins que semblen de la vida, però que porten a la mort, no obstant, és indubtable que ells senten la veritat de que la vida plena i perfecta és la vida intellectual, com ens ensenya nostra santa Mare la Iglésia, que ho és, sense contradicció de les altres parts humanes, la vida eterna de la glòria.

El plaer i el goig són una condició de la felicitat, però no són la felicitat mateixa; al revés, sovint el plaer porta a la mort, i la batalla de la vida, la lluita de l'home racional, aquella *milícia* o combat de l'home sobre la terra, de què parla Job, consisteix principalment en saber desfer-se dels atractius i afalacs del pecat, seguint sempre la direcció del nostre Orient, el Verb de vida qui parla al cor de tothom qui ve a aquest món, i qui en la seva Encarnació ha parlat claríssimament, i en tots sentits ha ensenyat a l'home el camí de l'eterna salvació, mitjançant la dignitat i la pietat de la nostra vida regida per la Iglésia per Ell estatuïda, com vicària seva, per a encaminar a totes les generacions humanes envers el fi de la seva creació, on han de trobar la felicitat.

Per això la Iglésia sempre ensenyarà que el laïcisme és contrari al Cristianisme, i no l'admetrà en la seva doctrina sobrenatural, perquè és incompatible amb ella, perquè significa una tergiversació del camí de la vida, no una orientació, sinó una desorientació, puix el terme de l'orientació cristiana és Déu, i el terme de l'orientació laica és l'Estat, és a dir, l'*ídol* tirànic, pretensiós i sense substància, sense esperit, com deia un antic Profeta,[1] que careix d'eficàcia per a suplir

1. Jeremies, X, 14.

i compensar les humanes deficiències, resultant la societat *tamquam gregem non habentem pastorem*, un ramat sense pastor, i, de conseqüent, sense pastura; de lo qual plorava l'etern Pastor de les nostres ànimes, Jesús, quan veia aquelles multituds que el seguien per a consolar-se amb sa paraula.

I les pobres multituds modernes que vaguen de l'un a l'altre, cercant qui els doni consol i doctrina convenient per a la seva situació i remei pels seus mals de cos i d'ànima, ¿què són sinó ramats sense pastor? Cerquen orientació i no la troben, i van perduts pels camins de la vida. L'Estat no té el do de consolar i satisfer als homes; no té esperit.

VII

L'Orientació cristiana és infinita

Tota nova situació social, la manera distinta d'ésser de la humanitat que els canvis dels temps naturalment porten, l'evolució de les edats que constitueix el procés històric del nostre llinatge a la terra, exigeix en l'orientació social, i fins personal, modificacions necessàries, restant sempre el mateix el terme o fi de la vida. L'Orient és etern, el punt a què ens dirigim és el mateix en tots els homes i en totes les societats; però els camins que hi porten han de modificar-se, perquè així com les transformacions geològiques exigeixen noves vies de comunicació, les transformacions socials, el caràcter de les èpoques, els costums, les idees, les institucions canviades demanen una modificació en les vies de la vida, i per això el Verb de Déu no s'acontentà d'ensenyar-nos la Llei de vida amb sa paraula sobirana, sinó que instituí en la terra la Iglésia perquè anés aplicant aquella llei als homes, tenint en compte la diversitat de circumstàncies. I així és que, essent invariables el dogma i la moral, les nostres creences sobrenaturals, i essent sempre viva la diferència entre el bé i el mal, no obstant, la Iglésia modifica les seves lleis i fins la seva

litúrgia segons les circumstàncies del món, essent l'orientació sempre la mateixa, i el moviment impulsiu el mateix, el Verb de vida; i essent aquest Verb, Déu com el Pare i, de conseqüent, infinit, té l'orientació cristiana una immensa amplitud que no pot tenir la de l'Estat, idolàtrica, i, per tant, estreta, i que vol modelar als ciutadans amb un motllo raquític, fruit migrat d'enteniments humans, i moltes vegades no dels homes més eminents de la societat. De manera que, així com diem els cristians que Déu crià a l'home a sa imatge i semblança, l'home o els homes qui legislen i manen ficats dintre de l'ídol de l'Estat, volen fer els ciutadans a sa imatge i semblança. Aquest és l'ideal de la cultura laica i la nova orientació de la vida moderna, que pregonen els qui diuen que han de venir a civilitzar-nos.

Però els mateixos gèrmens de les noves aberracions manifesten que els homes sempre han considerat les orientacions com d'un origen sobrehumà. Han cercat amb preferència profetes qui els orientessin, i avui la teoria dels superhomes no és altra cosa que el mateix instint popular que arriba a la gent de lletres, de voler orientar-se per la profecia. Els superhomes moderns són com els falsos profetes de la Llei antiga; les seves fantasies i divagacions són un fantasma de profecia que sempre sedueix a molts. El Cristianisme, d'origen sobrenatural, estableix la vida fora de tals fantasies, i sobre la base de la revelació guia la vida humana per les vies de la raó, i així és que admet i s'aprofita del concurs racional de tothom, de qualsevol temps, de qualsevol lloc i fins de qualsevol religió. És l'única orientació infinita, i admet com auxiliars tots els elements sensats i profitosos que troba.

I l'instint de cercar l'orientació en la profecia és una palesa manifestació de que l'home per si mateix no se sap orientar. Dins de nosaltres no existeix l'estel orientador, i aquesta veritat és de sentit comú, perquè la direcció és superior al dirigit. Quan som orientats obeïm una direcció externa, i per això la dignitat cristiana ens impedeix de seguir la direcció dels homes, l'orientació de l'Estat, que constitueix

una mena d'idolatria. Per a l'orientació suprema de la vida, nosaltres no admetem altra direcció que la de Déu. Els mateixos racionalistes d'elevat esperit coincideixen amb nosaltres els cristians, perquè ells admeten com ideal de perfecció una bellesa plena, envers la qual ha d'encaminar-se la vida humana; sinó que ells, els racionalistes, aquella summa perfecció i bellesa no arriben a concebre-la viva, i nosaltres l'adorem com la Vida per essència, com la Font de la vida amb la qual devem després quasi identificar-nos si usem bé de la vida actual, si no la prostituïm, sinó que la dirigim amb l'esforç de la nostra voluntat, envers la sublim Font d'on deriven totes les existències, la Trinitat Beatíssima.

L'exclusió de Déu que fa el laïcisme de la cultura humana, la priva de llum, perquè sense Déu no hi ha llum, i sense llum no hi ha orientació possible. La revelació cristiana ens ensenya que la Sabiduria és una, i que ella, substancial amb Déu, és comunicada a l'home per la llum natural de la seva intel·ligència i per les ensenyances de la Sabiduria encarnada. I de l'amplitud de la Sabiduria orientadora, que abans havem indicat, en donen una descripció admirable les nostres Sagrades Escriptures.[1]

«Hi ha en ella, diuen, un esperit d'intel·ligència, sant, únic, multiforme, subtil, discret, àgil, immaculat, certer, suau, amant del bé, irresistible, benèfic, filantròpic, benigne, ferm, constant, que té tot poder, que tot ho veu i abarca a tots els esperits... perquè la Sabiduria és més àgil que totes les coses movibles... i essent una sola, tot ho pot, i essent en si mateixa immutable, renova totes les coses... i Déu no ama més que a aquell qui habita amb la sabiduria, la qual és més hermosa que el Sol i que l'entera constel·lació de les estrelles... i realça la seva noblesa l'estreta unió que té amb Déu...»

¿Qui dels nous idòlatres que rebutgen a Déu com a terme i fi de les orientacions humanes podrà tenir una semblant

1. Saviesa, VII i VIII.

amplitud d'esperit, obrir una via de més infinitat? ¿Com l'ídol podrà amidar-se amb Déu?

I l'orientació cristiana, com totes les obres divines, participa de la infinitat, i així és que inclou, sense cohibir-les, totes les orientacions secundàries de la humana multiplicitat, que com afluents han contribuït a formar aquell riu magnífic, que, segons el llenguatge profètic,[1] alegra a la Ciutat de Déu, és a dir, la civilització cristiana. I aquesta civilització cristiana eixida de Déu, la humanitat la torna a Déu, quan la nostra fragilitat cooperadora de l'omnipotència divina glorifica ensems al Criador i a les criatures.

I encara d'altra manera l'orientació cristiana manifesta també amb evidència la seva infinitat a l'abraçar a tots els individus del llinatge humà, realitzant així una admirable unitat de direcció. Per ella no hi ha ni castes ni classes, ni savis ni ignorants, ni rics ni pobres, i és cosmopolita. Aquella religió de la ciència positiva volent orientar al món i proclamant que ja no quedaven misteris,[2] declarada pocs anys després en bancarrota per un gran escriptor, és encara més estreta i àrida que l'antiga filosofia, i les dues tenen una eloqüent esterilitat. Ni la ciència ni la filosofia formaran mai l'esperit d'una generació. Tindran alguns deixebles, no gaires; alguns d'ells de la ciència o de la filosofia en sortiran inflats i, de conseqüent, malalts, i la immensa majoria del llinatge humà es quedarà en dejú. Al revés, tothom és capaç de l'orientació cristiana: per la seva llum subtil no hi ha cecs, i per la seva multiplicitat s'estén a tota classe i condició de persones. Veient profèticament la universal il·lustració cristiana, deia Jeremies:[3] «Tots coneixeran al Senyor, de des el més petit al més gran.» Per això és que així com el Cristianisme ha donat esperit i forma a una civilització, el laïcisme podrà pertorbar-la, però

1. Psalm XLV, 5.
2. Berthelot, *Origines de l'Alchimie*, Préface.
3. XXI, 34.

ell és incapaç de fundar una nova forma social harmònica i duradora.

I la Iglésia, així que els nois i noies arriben a l'ús de raó, ja els orienta a tots i els diu: «L'home ha sigut criat per a amar i servir a Déu en aquest món, i veure'l i disfrutar de sa companyia en l'altre.» I com explica que Déu és la mateixa perfecció i que nosaltres havem d'imitar-lo en quant és possible a la nostra limitada naturalesa, queda iniciada l'orientació de la vida i dificultat l'engany de les illusions i fantasmagories que tan fàcilment sedueixen a l'home.

I durant tota la vida, nosaltres els cristians ens esforcem en no perdre l'orientació deguda, treballem per a adquirir les virtuts, perquè aquestes són certes actituds habituals envers el lluminós Orient; i si per cas perdem l'orientació, si víctimes de l'engany es torça la recta direcció de la nostra vida, procurem rectificar-la pels medis que el Verb de Déu va recomanar-nos i que la Iglésia amorosament ens facilita. Els sants no són més que homes millor orientats que els altres; tenen sempre la vista fixa en el nostre Orient, el Salvador Jesús, s'illuminen amb la seva llum, participen de la seva atracció exquisida i suavíssima, perquè s'esforcen en imitar-lo. Per això el llibre de més suavitat i consol que han escrit els homes es titula la *Imitació de Crist*, i el seu objecte és orientar als lectors, i sens dubte obté l'objecte que es proposa, quan el fundador del positivisme, August Comte,[1] malgrat la seva falta de fe, recomanava la seva lectura com a molt profitosa pels homes. És que en el llibre hi veia, el gran talent d'aquell heretge, un procediment adequat per a adquirir l'equilibri de la vida, senyal manifesta de la bona orientació que proporciona als homes el Verb encarnat.

La diversitat de temperaments entre els homes que origina la distinció de les èpoques i dels països, caben dintre d'aquesta infinita orientació cristiana, i aquelles diversitats

1. Apud Gruber, *Auguste Comte*, trad. franc., p. 293.

humanes queden subsistents dintre d'una sublim unitat. Sant Ignasi de Loiola escriví un llibret de bases per a rectificar l'orientació de l'home sempre que resultés pertorbada; aquell petit llibre s'ha traduït a quasi totes les llengües i explicat a tota condició de persones; des de que el Sant l'escriví han canviat molt les idees i els costums en la societat, i, no obstant, el llibre continua essent d'una perpètua actualitat. És una altra prova de la infinitat de l'orientació cristiana.

VIII

JESUCRIST ÉS L'ORIENT; FORA D'ELL NO HI HA ORIENTACIÓ

No us deixeu, doncs, enganyar, estimats cristians, per falses orientacions, predicades de vegades amb eloqüència mundana despertadora d'apetits, que costen menys d'excitar que de satisfer. De mestre només n'hi ha un, que és el Crist, i tots vosaltres sou germans, deia el diví Salvador Jesús.[1]

Avui els mestres abunden, i el paper de mestre, d'orientador de les multituds són molts els qui volen exercir-lo, i els homes distrets no es recorden de la sublim paraula de Jesús: de mestre només n'hi ha un, el Crist, tots els demés som germans. I en nostres dies d'un desfrenat desig d'igualtat, els homes no es recorden de la paraula del Mestre celestial: tots sou germans. I la idolatria, l'adoració de l'home, la superstició de l'Estat, la política usurpant el lloc de la religió, la nova *Sacra cesària majestat*, l'Estat sóc jo, que del rei absolut ha passat a l'absolutíssima República francesa, amenaça la llibertat de la consciència cristiana i la dignitat civil dels ciutadans, en aquestes nacions d'Europa que foren un dia filles fidelíssimes de la santa Mare Iglésia i nobles amigues de la llibertat. Sembla indubtable que es treballa per a entronitzar

1. Mateu, XXIII, 10.

la tirania legal que es proposa ofegar en la societat, i, de conseqüent, en les famílies, i, per tant, en els ciutadans, la vida religiosa; i com l'home, social per naturalesa, necessita per a la seva formació la influència dels medis socials, per això havem cregut convenient escriure la present Instrucció, puix convé que els ciutadans espanyols qui professen la fe catòlica i amen la llibertat i la dignitat de la vida, estiguin en vigilància. Els conflictes, les confusions, les dificultats que avui veiem en el poble francès, i la tirania de l'Estat sobre la vida espiritual d'aquella noble nació que ara veu perduda la llibertat que l'home més estima, són per a Espanya una eloqüent lliçó. La religió entre nosaltres té drets que sols un despotisme cec pot ignorar. La religió de Jesucrist té drets a tot arreu del món, perquè és d'origen diví, perquè respecta totes les formes polítiques i socials, i sap conciliar-se amb totes les situacions honestes de la humanitat; però a Espanya posseeix drets especials i històrics, puix té una existència molt més antiga que l'Estat, i l'amor i adhesió d'innombrables generacions li han dat una existència jurídica que dins del sistema dels drets humans és indubtable que té el lloc més respectable. A Espanya, més que en altres nacions, la impugnació de la Iglésia és la impugnació de la societat, i per això porta l'amargura a les famílies, la desolació als pobles i la divisió i la lluita entre els ciutadans, puix destrueix l'orientació general del país, i així s'expliquen aquelles amargures, desolacions i divisions, puix en la vida l'orientació és necessària, perquè donant una marxa progressiva i harmònica, si es perd l'orientació, ve la confusió i el desordre, i la marxa s'interromp; per lo qual les innovacions anticristianes, que alguns somnien, tindrien una influència regressiva en la civilització espanyola.

Els espanyols qui volen viure independentment de les ensenyances i de les lleis de la Iglésia, no poden queixar-se d'ella, puix per res els molesta, i oberta tenen la porta per a sortir-se de la mateixa; i els qui es diuen catòlics i parlen contra l'opressió clerical, si són catòlics ja saben que pels

mals espirituals no és a l'Estat a qui han d'acudir, que autoritats té la santa Mare Iglésia que escoltaran les queixes, i si aquestes són raonables posarà la correcció convenient a l'abús denunciat; i si diuen que l'abús ve del Vaticà, qui vol acaparar les funcions pròpies de l'Estat, els qui tal diuen ja no són catòlics, perquè no creuen que el Papa sia el Vicari de Jesucrist a la terra; són lo mateix que Enric VIII d'Anglaterra, són lo mateix que els actuals governants francesos, enemics de la jurisdicció universal en les coses religioses, que respectant les sobiranies polítiques, establí el Verb de Déu, a fi de formar de tots els pobles un sol poble, el poble cristià, i així salvar la llibertat de la consciència humana contra les pretensions de l'Estat absolutista. Tota l'actual qüestió francesa és aquesta: no voler reconèixer al Papa com a cap de la Iglésia, que és igual que dir no voler reconèixer al Cristianisme universal, orgànic, cosmopolita, o sia al catolicisme. Enric VIII d'Anglaterra, els actuals governants francesos i els qui a Espanya diuen que volen imitar a aquests últims, tots són iguals, vestits cadascun a son estil. Diuen que no volen que el Papa se'ls fiqui en les coses de la nació, com si el Papa fos estranger enlloc, com si el Papa no fos l'únic home del món que és cosmopolita. Són homes aquests d'esperit estret i que no comprenen l'horitzó amplíssim de la vida humana, i senten gelosia de Déu, i en la seva ambició volen legislar fins els actes més sagrats de l'home. No arriben a comprendre la llibertat, i així s'explica que aquesta gelosia de Déu, que aquesta aversió al Papa, no l'experimenten els governs d'aquells pobles poderosos que en els temps moderns passen justament com els més lliures del món civilitzat. Perquè són esperits amples que no senten gelosia de Déu, ni tenen propensions idolàtriques, i amen de debò la llibertat.

Estem convençuts de que els mateixos qui avui enlairen el laïcisme com la gran perfecció social, si reflexionen tranquillament, veuran l'abisme a què s'encaminaria la societat espanyola si se li treia l'orientació cristiana; i si tenen fe i pensen en el tribunal de Jesucrist, davant del qual hem de res-

pondre de les nostres accions, s'espantaran de la immensa responsabilitat que els correspondria dificultant la salvació de tantes ànimes com s'extraviarien dels camins de la Vida, sobretot dels pobres i humils qui segueixen més fàcilment les indicacions que els senyala la tutela de l'Estat, puix tenen menys medis per a sostenir la independència de l'esperit davant de la suprema potestat política. Quan aquesta treu la religió dels actes solemnes de la vida humana i de l'ensenyança, els pobres i humils queden desorientats, de fet se'ls posa fora del Cristianisme, puix la major part d'ells no tenen ni iniciativa ni temps per a procurar-se la formació cristiana. Les classes acomodades tenen una vida més independent de l'Estat i, de conseqüent, poden prescindir de la seva protecció amb menys dificultat; de manera que el laïcisme, al dificultar la formació cristiana, va principalment contra els pobres i humils; i, no obstant, molts dels defensors del sistema diuen que parlen en nom de la democràcia. El laïcisme és una pura negació, vol dir la religió fora de la vida i en la realitat dels fets significa un confinament del Cristianisme, i si se'ls pregunta als qui volen imposar-lo a la força, un cop tret el Cristianisme envers *què* s'ha d'orientar la vida, no sabran dir-ho, per la raó de que és una orientació sense orient, puix neguen, o almenys fan com si no existís, la realitat de l'ideal; i tota orientació suposa un ideal viu i assequible, una vida, que per nosaltres és la vida cristiana, començada en aquest món per l'esforç de la voluntat i l'auxili de la gràcia, i completada en l'altre amb la deïficació de l'eterna glòria. I si us diuen que tenen un ideal i que volen concretar-lo i humanitzar-lo, no els cregueu. Aquesta és una empresa sobrehumana. La sabiduria i bondat infinita s'encarnà una sola vegada, i el misteri de l'Encarnació que venerem profundament els cristians és una obra divina. És la humanitat empeltada a la Divinitat, i, de conseqüent, elevada de potència amb una llum i força que vénen de lo alt.

Que l'Esperit Sant, qui regeix les nostres vides, no ens desempari, i que ens condueixi a tots, els qui estan ofuscats

per l'error i els qui disfruten de la possessió de la veritat, pels camins de pau i salvació al fi etern pel qual havem sigut criats, que és la benaurança de la Glòria.

A qual objecte, caríssims, invoquem sobre vosaltres la protecció del Senyor per mediació de la seva Virginal Mare, i us donem la nostra pastoral Benedicció en nom del Pare † i del Fill † i de l'Esperit Sant †. Amén.

Vic, festa del gran Sant Joan Crisòstom, gener de 1909.

L'AMOR TÍPIC *
(Contra la secularització de l'Amor)

SUMARI

I. L'Amor és la vida cristiana.
II. El dimoni pretén secularitzar l'Amor.
III. El Laïcisme mata l'Amor; el Cristianisme el fa llei universal.
IV. L'Amor cristià és més estètic i més humà.
V. L'Amor típic és el Cor de Jesús.
VI. El Cor de Jesús, Model de l'Amor nostre.
VII. Jesús, Mestre de l'Amor.
VIII. Jesús, Ordenador de l'Amor.

NÓS, EL DR. D. JOSEP TORRAS I BAGES, PER LA GRÀCIA DE DÉU I DE LA SANTA SEDE APOSTÒLICA BISBE DE VIC

Al Clero i fidels de la nostra Diòcesi, salut i pau en Nostre Senyor Jesucrist.

Ordinavit in me charitatem.

«Posà en mi l'ordre de l'amor.»

(CÀNTICS, II, 4.)

* Pastoral escrita en florida primavera (abril de l'any 1909), sobre un tema a tot ésser primaveral: l'Amor. El laïcisme, que de tot s'apodera, no perdona aquest, que és el més noble dels sentiments humans, i pretén atrofiar-lo. Aquesta pastoral el dignifica i vindica per a ell tots els seus furs, tal com es desprèn de la contemplació del Cor de Jesús, que és el model de l'amor de l'home.

I

L'AMOR ÉS LA VIDA CRISTIANA

CARÍSSIMS:

Tot lo que existeix, tant en el cel com en la terra, té una resplendor d'hermosura. Lo mateix l'animal més insignificant que la planta més simple, els mateixos rudiments del món despedeixen una llum que expressa la Llum sobirana, Déu, qui els ha fet. Les obres de què Déu és autor són com una lletra de la Sabiduria infinita, i per això cels i terra canten la glòria de l'Altíssim manifestada en el conjunt de sers que formen l'univers de les criatures. És impossible que l'obra de Déu no manifesti en un grau major o menor la sobirana bellesa de son Autor; el fer coses lletges és un trist privilegi de l'home quan se separa de son Criador. I tots anem cercant la bellesa, de manera que la bellesa és el motor del món, d'aquest món i de l'altre, del cel i de la terra. L'excitació que produeix la bellesa en el cor de l'home és l'amor, i l'amor és la vida universal, i si s'apagava el foc de l'amor, la vida es quedaria glaçada, és a dir, la vida moriria. Fins en Déu, existència, necessària, infinita, absoluta, independent, l'amor hi és essencial. De consegüent, també en nosaltres, insignificants criatures, però criades a sa imatge i semblança. Si en Déu la vida i l'amor es confonen, és a dir, són una mateixa cosa, també en nosaltres, i per això, segons la sabiduria cristiana, aquell que no estima ja és mort;[1] i els graus d'amor assenyalen els graus de vida, i l'amor summe, perfet i pur indica la vida excelsa, sobirana i felicíssima. Els sants, homes de virtut heroica, qui viuen d'amor, no de conveniència o comoditat, no d'amor propi o egoista, no de gustos pompàtics o de l'admiració dels altres homes, qui viuen una vida intensa, com ara diuen, perquè viuen de pur amor, dominen la vida, la

1. I Joan, III, 14.

governen i regeixen sense obstacle, perquè l'amor quan s'eleva circula sense cap impediment; i els sants viuen en aquella pau impertorbable que els és pròpia, perquè disfruten de la llibertat de l'amor, que és una participació de l'amor de Déu, impossible d'ésser impedit.

Tota la doctrina de l'Evangeli podem dir que es dirigeix a ensenyar-nos aquest amor que forma la substància i l'essència de la llei cristiana, que és el camí de la pau i de la salvació eterna; i per això deia el bon Jesús que Ell havia vingut per encendre el món amb el foc del seu amor.[1]

De manera que la vida d'amor entre els cristians no és una prerrogativa pròpia solament d'aquells qui arriben al cim de la muntanya de la perfecció, sinó que és pròpia de tots els deixebles de la creu, puix la nostra sagrada religió per l'amor s'introdueix en el cor de l'home, per l'amor hi viu, i el terme d'ella, de la vida cristiana, és un amor etern. Ningú abraça la religió si no l'estima, i aquells qui no l'estimen, encara que semblin cristians, ja no ho són; si no amen la religió, ja no la tenen al cor; ja l'han rebutjada, ja han mort a la vida de la gràcia; però pels qui de debò amen, quan el cos s'és mort i s'és podrit a la sepultura, l'amor immortal del cristià encara viu i viurà eternament, puix és com l'essència de la vida.

Aquesta idea, estimats cristians, de que la nostra religió, la nostra vida espiritual, la gràcia divina, la virtut cristiana, no són altra cosa que manifestacions de l'amor sobrenatural que Jesús portà al món i ensenyà als homes, sempre l'ha professada la santa Mare Iglésia, és com la substància de la teologia catòlica, ha sigut la matèria sobre què han predicat tots els sants i constitueix la gran força de consolació que els fills d'Adam sempre han trobat en la professió de la vida cristiana; però avui la Iglésia l'ha concretada encara més, i volent fer més expedits els camins de l'amor, i moure el cor

1. Lluc, XII, 49.

dels cristians a seguir-lo, en els temps moderns ha posat en la sagrada litúrgia el culte de l'amor, estatuint la solemnitat del Sagrat Cor de Jesús, la devoció del qual s'és estesa per tot el món, produint fruits riquíssims de santificació de les ànimes.

II

El dimoni pretén secularitzar l'Amor

Per lo mateix que l'amor és el gran estimulant de la vida humana, sobre ell treballen les dues influències, que l'experiència demostra i la fe ensenya, que sempre s'han disputat el cor de l'home: la influència divina i la influència diabòlica.

Abans d'aparèixer al món la difusió de l'amor, abans de la popularització de l'amor, abans que es prediqués l'amor com a llei de vida i salvació, quan existia aquesta doctrina de l'amor universal sols com un germen en l'Antic Testament, la influència diabòlica no pervertí ni corrompé amb un sistema de doctrina subtil i enganyosa la recta direcció de l'amor; solament els afectes humans seguien diferents direccions i eren generalment dèbils: dels gentils deia l'apóstol Sant Pau que eren *sine affectione*;[1] però un cop l'amor de Déu, per medi de son Verb encarnat, hagué encès el món, un cop l'amor arribà a ésser el cim i acabament de les humanes aspiracions, aleshores eixí una falsa doctrina de l'amor no derivada del cel, i a les magnífiques manifestacions d'amor del Verb encarnat, a les sublims expansions d'afecte del Cor de Jesús, a la direcció de l'amor, a la llei del cor que amb les paraules i amb les obres ensenyà Jesucrist, l'anticristianisme oposà una altra doctrina i una altra llei d'amor, una direcció distinta

1. Romans, I, 31.

dels cors de la que volgué donar-los Aquell qui forma el cor de cada home i sap tot lo que es fa.[1]

Tothom qui coneix la història del llinatge humà i l'esperit dels diferents pobles de la terra, sap quanta veritat és lo que diu Sant Pau de que els gentils són *sine affectione*; com el sentiment resplendeix amb gran superioritat en les manifestacions humanes dels pobles qui han fet aliança amb Déu, en els pobles de la vella i de la nova Aliança, en l'Antic i en el Nou Testament, en comparació dels pobles qui han viscut fora d'aquesta aliança. Perquè el sentiment i, de consegüent, l'amor, que és lo més humà que hi ha en l'home, necessita la influència divina per a créixer i abrandar-se, puix els sentiments humans s'encenen, s'estenen i es comuniquen, s'expansionen, si Déu els remou, com el foc creix si és remenat, i així veiem com els mateixos pobles gentils, com el poble gentil qui ha tingut més el gust de la bellesa, que és una manifestació natural de la Divinitat, el poble hellènic, per a expressar un grau màxim de sentiment o d'amor elevat, deia que aquest era efecte d'una agitació divina, que Déu agitava l'home. De manera que és evident que lo més humà de l'home, que és el sentiment, o l'amor, que es cria en la confluència de l'ànima i del cos, que participa de l'esperit i de la carn, l'amor per a engrandir-se, per a estendre's i comunicar-se, per a universalitzar-se, que l'home per a caminar per les vies de l'amor, per a viure una vida d'amor necessita una influència divina.

La secularització de l'amor significa ja no solament la seva desnaturalització, sinó també la seva extinció. Apaga aquell foc sublim que l'Autor de la nostra naturalesa posa en el cor de l'home quan el forma, i que s'ofega si ha de viure tancat dins de la carn i sols es desenrotlla en les immensitats de l'Esperit infinit.

L'actual heretgia, al voltant del foc de l'amor que naturalment brolla del cor de l'home, hi posa una tanca, la tanca de

1. Psalm XXXII, 15.

la carn; fora de la carn no hi vol veure res més en les relacions dels homes entre si; i la carn no és un combustible suficient per a mantenir el foc sublim de l'amor. La secularització de l'amor que vol imposar la nova heretgia és l'extinció de l'amor, i els efectes que aquesta secularització ha produït a França demostren per l'experiència que amor secularitzat és amor acabat. És clar que hi pot haver casos isolats d'amor natural entre els homes qui viuen fora de l'aliança divina, mes són casos rudimentaris i raríssims, com les flors d'una estufa; però l'amor universal, l'amor regnant en les relacions humanes, l'amor aglutinant social, l'amor sostenint la vida collectiva, no pot viure sinó en un espai immens, estenent-se més enllà de les tanques de la carn per les infinitats de l'Esperit diví.

En dos llocs l'amor és d'evident necessitat, en dues situacions en què es troba l'home en aquest món, en les quals si l'amor verdader manca, desapareix la vida: la llar de la família i la casa de beneficència. Una família secularitzada i que rebutja, de conseqüent, la religió, que vol rebaixar el sentiment d'amor reduint-lo a un instint que el desnaturalitza, excloent d'ell la idea de que forma part d'un sistema universal i etern de relacions humanes, està condemnada (per regla general) a veure's arrossegada a l'amor lliure, i les estadístiques dels divorcis en certes nacions demostren la veritat de lo que la mateixa raó natural indica; puix si l'amor és el llaç d'unió, desnaturalitzat l'amor humà, reduït a un instint, el llaç s'afluixa i, de conseqüent, fàcilment es desfà, i, desfet el llaç de l'amor, queda dissolta la família. Encara més que la família, la casa on es recullen les misèries humanes necessita de l'amor, i si la família pot subsistir, encara que amb molta deficiència, sols amb l'amor natural, una casa destinada a socórrer les misèries humanes, si en ella no hi ha la calor de l'amor que Jesús portà a la terra, els qui pateixen, els malalts, esguerrats, impedits, boigs, és impossible que es trobin aliviats per la suavitat del tracte. Sense que en aquest moment podem fer una afirmació categòrica, no obstant, Nos

sembla que quasi es pot assegurar que fora del Cristianisme, allà on no arriben les suaus irradiacions de l'amor que Jesús ensenyà al nostre llinatge no existeix l'amor al pròxim com a si mateix, la beneficència, és a dir, un sistema d'institucions destinades a consolar i socórrer les misèries humanes.

¿I com ha d'existir, si aquella ciència que es presumeix de que es basta per a portar la felicitat al món, sense necessitar per res a Déu, almenys per boca d'alguns dels seus doctors més eminents, ha ensenyat que el medi d'arribar a la perfecció humana exigiria l'expulsió i la destrucció dels imperfets, dels inhàbils, dels inútils per a la societat?

III

El Laïcisme mata l'Amor; el Cristianisme el fa llei universal

I, no obstant, la mateixa filosofia social i política que vol suplantar al Cristianisme en la direcció del llinatge humà, intentà crear un nou amor, un amor diferent del que el Criador ha posat en el cor de l'home i el Verb amb sa doctrina i amb sa gràcia ha estès pel món. L'amor natural el Verb de Déu l'elevà i estengué i el vivificà, el constituí com el foc central del llinatge humà, identificà l'amor i la vida, declarà mort al qui no estimava,[1] i dintre de la seva llei és més perfet qui més ama, i l'amor que Ell ensenya i comunica té un poder purificant, de manera que la consciència humana, per bruta que sia, encara que estigui plena de pecats, l'amor seu la purifica i li introdueix la gràcia i la uneix, amb un vincle estretíssim, amb el Ser puríssim per essència, Déu omnipotent i Pare misericordiós.

1. Joan, III, 14.

I com el dimoni és la mona de Déu, segons Sant Agustí, i l'heretgia és la caricatura de la fe, al gran principi de la fe catòlica, al precepte fonamental de la nostra religió, el nou manament de l'amor, com l'anomenà nostre diví Mestre [1] al dar-li una major força i gràcia, l'heretgia moderna ha volgut suplantar-lo mistificant-lo, i adulterant la substància de l'amor ha dit als homes, el principi fonamental de la llei humana, el motor de les nostres accions, el principi directiu de la vida social és aquest: «Amaràs a la humanitat sobre totes les coses», oblidant-se que sobre totes les coses hi ha Déu. L'heretgia sempre ha tingut un esperit raquític i no pot comprendre la immensitat de l'amor. L'amor sense límits, ensenyat per Jesús Senyor nostre, és superior a les seves forces; l'amor triomfal que venç tots els obstacles, que no deixa d'estimar als mateixos enemics, que no hi ha barrera que el deturi; aquest amor que viu en els infinits espais del Cristianisme, que ama a tothom, justos i pecadors, amics i enemics, que plora amb els qui ploren i s'alegra amb els alegres, que surt de si per a viure en els altres; aquest altruisme que molts moderns es pensen que és una invenció contemporània i que els antics Pares de la Iglésia [2] ja predicaven amb les mateixes paraules que ells, però amb un esperit molt més sublim; aquest amor infinit l'han volgut limitar, l'han volgut emmurallar, li han posat tanques, les tanques de la carn, i diuen als homes: «Amaràs a la humanitat sobre totes les coses.»

Però l'amor tancat, com el foc, s'ofega, no pot viure i s'extingeix. El laïcisme, interceptant la comunicació de l'home amb Déu, priva la circulació de l'amor, perquè l'amor ve de Déu, que n'és la font, i baixa al cor dels homes, i amb la seva força divina l'estén i escampa en totes direccions. Trencada la comunicació amb Déu, l'amor s'estanca i es conver-

1. Joan, XIII, 34.
2. Gregorius, Hom. 17 in Evang.

teix en egoisme; l'home aleshores sols estima lo que li convé, lo que li agrada, lo que favoreix els seus interessos, i no comprèn el sacrifici. Al revés, l'home en aquesta situació d'amor de conveniència, que els teòlegs en diuen amor de concupiscència, en lloc de sacrificar-se ell en benefici dels altres, sacrifica als demés per a la utilitat, gust o conveniència pròpia.

Per això els pobres, els dèbils, els malalts, els ignorants, tots els desgraciats, cerquen instintivament el Cristianisme perquè coneixen que els mundans els volen escombrar del món, que els fan nosa, perquè els deslluеixen la vida; així com els deixebles de Jesucrist els apleguen com perles precioses, puix el nostre Mestre diví ensenyà que els desgraciats són els seus estimats i que qui els estima, estima a Ell mateix, i que ells, els desgraciats, socorreguts i consolats, han d'ésser la corona d'immortal victòria necessària per a regnar amb Crist en el regne etern de la glòria.

Els sants, qui són com l'aristocràcia del regne de Déu, tenen també el seu luxe, com totes les aristocràcies; però és un luxe especial que els mundans no entenen, per això diu l'Evangeli que lo que és alt davant dels homes és abominable als ulls de Déu,[1] i al revés. Els Sants amen l'elegància de la vida i volen revestir-se d'una gràcia superior. Viuen d'una harmonia, d'una llum i d'una bellesa que ells saben extreure, com una essència, de les coses corruptibles d'aquest món, i són com el primer terme d'un panorama infinit. La superioritat de l'esperit és tota la seva aspiració i la intensitat de l'amor forma les seves delícies. La santedat està constituïda per un enamorament difícil i exigeix una gran força d'amor, perquè és un enamorament universal. Amb la perspicàcia que dóna l'amor descobreixen en totes les coses vestigis divins, i així és que a totes les estimen amb un amor summe. La vida per ells és un exercici d'amor, i així ho veiem en Sant Francesc,

1. Lluc, XVI, 15.

en Santa Caterina de Sena, en Santa Teresa, en Sant Francesc de Sales, en Sant Felip Neri, i en formes menys tangibles en una multitud d'ànimes cristianes. La distinció i classificació de sentiments que fan els psicòlegs, en ells sembla que no tinguin lloc, perquè tots els sentiments els enclouen en un, que és l'amor. per això Sant Francesc usava aquella exclamació: «Oh Déu meu i totes les coses!» Sentia l'amor universal que baixa del Criador i s'estén per totes les criatures i que un doctor de la Iglésia anomena caritat bessona.

Aquesta doctrina, estimats cristians, no és una teoria mística per a delectar l'esperit, com una composició artística; no és una divagació imaginativa, fruit d'una intelligència elevada que es complau en formar un sistema ideal, sinó que és l'expressió d'una vida: la vida cristiana. De manera que tot lo que acabem de dir, tot lo que de l'amor sobrenatural han escrit els mestres d'esperit que Déu ha enviat a la seva Iglésia, no és altra cosa que una exposició, explicació o comentari d'aquell principi fonamental de la doctrina cristiana que aprenen tots els infants, fins els més ignorants, com a base i fonament de tota la llei cristiana, això és, que devem amar a Déu sobre totes les coses i al pròxim com a nosaltres mateixos, i que, de consegüent, qui ama, i rectament ama, compleix tota la llei.

Aquesta llei d'amor, feta llei universal del llinatge humà i substància de la nostra vida per Déu Senyor nostre, és la sublimació de la vida; però deveu tenir en compte que, dins del Cristianisme, Déu sublima fins als més vulgars. De manera que aquells que el món desprecia i té per poca cosa; aquells qui no fan cas de la riquesa, ni senten la delícia de la mundana glòria; els qui posseeixen la llibertat d'esperit perquè tenen el cor insensible als desigs mundans, aquests estan més en disposició de sentir la sublimitat de l'amor verdader i viure la vida d'amor que ens ensenya de paraula i d'obra el Verb de Déu encarnat, Nostre Senyor Jesucrist.

IV

L'Amor cristià és més estètic i més humà

En aquest punt, estimats cristians, és oportú recordar amb quanta sabiduria i coneixement de la naturalesa humana, Jesucrist i la seva Iglésia prediquen als seus deixebles la penitència i la mortificació, puix l'amor verdader sense aquestes virtuts es desvaneix fàcilment. La sensualitat si arriba a apoderar-se de l'home, el sensualitza, limita a l'home, l'embolica com amb una xarxa finíssima, i li priva el moviment, no solament sobrenatural, sinó fins natural, de l'amor. I per això el sensualisme de la vida porta al naturalisme; qui es dóna a les delícies dels sentits, qui s'aferra a lo sensible, oblida lo espiritual, s'entorpeix i es fa incapaç de penetrar en la regió sublim on viu la verdadera i inefable bellesa; el misteri de la bellesa infinita no li diu res: és com cec dels ulls de l'ànima, i, per tant, la gran i noble passió de l'amor no pot viure en el seu cor esquifit i sensualitzat.

Per això, la tendència a substituir la religió amb el naturalisme; el lligar a l'home a l'ordre purament natural i visible de les coses, encara que es disfressa i es presenta com un progrés humà, bescantant a la religió com a cosa pueril i pròpia de l'edat primitiva de la societat, en realitat significa decadència social i humana, i es presenta en aquelles èpoques en què els homes, per la sensualitat de la vida, han perdut l'energia de l'esperit i no tenen ànim per a sortir de la vida vegetativa i animal, han perdut tota activitat que no sia l'exercida en les coses sensibles; fora de l'amor de concupiscència, són incapaços de l'amor, de l'amor típic i sublim que necessita per a viure les altes regions de la bellesa summa, superior a les forces dels sentits.

I encara que tal volta no sembla propi d'una Carta pastoral, no obstant, no volem deixar de manifestar el fet que posa en evidència lo que acabem de dir, i és que totes les arts

humanes que tenen per objecte l'expressió de la bellesa, per a delectar amb ella als homes i estimular en ells un amor honest, en els temps anteriors al Cristianisme encara que tinguin una gran perfecció i elegància de formes, no obstant, les sublimitats de la bellesa, el misteri de la bellesa summa i infinita, per la qual sospira el nostre cor, no l'expressen de bon tros amb l'eficàcia de sentiment de les arts després que han rebut la influència cristiana; i és que el Verb de Déu, amb sa vinguda al món i amb sa celestial doctrina, ha fet desplegar l'esperit de l'home: l'esperit ha crescut i, de conseqüent, l'amor s'és fet més intens, més íntim i magnífic.

I s'ha fet més humà, perquè l'amor cristià és amor de l'ànima i del cos, perquè la carn és, igualment que l'esperit, obra de Déu, i la carn pels cristians és amada amb un amor diví, puix la nostra fe ens ensenya que després de la resurrecció està destinada a la immortalitat, per lo qual devem apartar-la de la corrupció del pecat. El cos d'un mesell o leprós, la carn que un cranc va podrint, les nafres més fastigoses d'un home, són objecte d'una mena de culte, i santes delicadíssimes les besaven com reliquiaris que contenien essències preciosíssimes i immortals. L'amor cristià és un amor harmònic i d'una extensió meravellosa, com la Sabiduria divina, de la qual és una irradiació; arriba amb gran força d'un cap a l'altre, abraçant-ho tot,[1] és a dir, té una mena d'infinitat, i és com l'aire vital que ha de respirar la humanitat regenerada; per això repetim tantes vegades que fora de l'amor és impossible la vida verdaderament cristiana, i l'Esperit Sant ha volgut que en les Sagrades Escriptures tinguéssim un poema simbòlic d'amor amb el qual la Iglésia nodreix l'esperit dels seus fills i estimula a certes ànimes privilegiades a l'amor heroic.

1. Saviesa, VIII, 1.

V

L'Amor típic és el Cor de Jesús

Tota transformació suposa un sacrifici, l'element vell que es transforma sofreix; com en tot ser la creixença és un temps crític, així l'amor en sa transformació i sublimació requereix sacrificis. I aquesta doctrina és no solament cristiana, sinó humana: de manera que els homes de totes les èpoques han assenyalat com actes heroics d'amor aquells que van acompanyats del sacrifici.

El Cristianisme té per objecte elevar a la humana criatura, transformar-la: per això en les Sagrades Escriptures i en la doctrina de la Iglésia s'anomena regeneració l'acte en virtut del qual un home es fa cristià. El consideren una nova generació i ja Jesús Senyor nostre usava d'aquestes expressions. La imatge divina ha de resplendir en aquells qui hem sigut regenerats; dins de la nostra insignificança, s'han de complir en la persona humana les aspiracions divines contingudes en la nostra naturalesa i que tan fàcilment s'extravien. La mateixa heretgia moderna dóna testimoni de les aspiracions divines de l'home, i per això adora a la humanitat, la deïfica i vol fer a la humanitat fi d'ella mateixa. Però va per camins extraviats, perquè s'oblida de que és criatura. Ser criatura, en el nostre llenguatge familiar, significa ésser lleuger, irreflexiu i deixar-se enganyar per les aparences: veure solament lo exterior de les coses i no la seva substància. Així som els homes quan ens volem fer independents de Déu.

Per a elevar, dignificar i sublimar a l'home, Déu envià al món a son Verb, qui es féu home i habità entre nosaltres, presentant-lo a tot el nostre llinatge com l'home típic amb qui devem conformar-nos per a obtenir el mèrit de la deïficació i la participació de la glòria eterna al sortir d'aquest món. I com el centre d'on irradien els afectes humans, el motor de la vida és l'amor, i considerem el cor com l'òrgan dels nostres afectes i el símbol natural de l'amor, per això la

Iglésia nostra Mare, tenint en compte les extraviacions del cor dels homes, ha assenyalat als cristians com objecte de culte l'amor, i ha fet del culte del Sagrat Cor de Jesús el culte del seu amor diví-humà, i l'ha constituït exemplar del cor dels homes i mestre d'amor dels fills d'Adam.

I la Iglésia ha manifestat especial predilecció envers aquest culte, apropiat a les circumstàncies dels homes moderns; i la seva difusió per tot el món, i les meravelles de fervor i pietat que ha despertat en el nostre llinatge, i el consol que en ell troben per a sostenir les lluites de la vida els homes apostòlics, manifesten clarament com la Providència divina, qui regeix la Iglésia, valent-se, com fa sempre, per a confusió de la supèrbia humana, de medis humils, ha enviat al món modern el culte de l'amor simbolitzat en el Cor sacratíssim de Jesús, com una lliçó sublim de vida adequada a les actuals circumstàncies i condicions del llinatge humà.

No és possible trobar en tota la història del món una vida d'amor com la de Nostre Senyor Jesucrist; per això tampoc ningú com Ell ha enamorat al nostre llinatge, i el codi d'amor, que és son Evangeli, regeix a les generacions humanes sense distinció de països ni d'èpoques, perquè és l'amor universal, és l'amor diví, un amor essencial, no accidental o de circumstàncies, sinó que radica en la mateixa essència de Déu, viu en el cor humà de Jesús i Ell introdueix una participació d'aquest amor sublim en el cor dels homes, que adoptà per germans mitjançant la regeneració de la seva gràcia.

VI

El Cor de Jesús, Model de l'Amor nostre

Per això vos exhortem, caríssims germans i fills, a la devota celebració del mes de juny, consagrat per la pietat dels cristians al culte del Sagrat Cor de Jesús. Aquest mes del Sagrat Cor ha d'ésser per nosaltres un curs d'amor, i les nostres me-

ditacions i contemplacions de les sublimitats d'amor, que Jesús ens ensenya, no sols han de ser un motiu poderosíssim d'adoració a la caritat divina del Redemptor,, que ens estimà fins a morir, sinó que també han d'ésser per nosaltres un viu estimulant a la pràctica de la caritat o amor envers el pròxim, sense el qual la fe cristiana no sols no ens salvaria, sinó que encara seria per a nosaltres motiu de més rigorosa condemnació, puix significaria una major infidelitat a la llei divina que no pas la dels mateixos infidels.

Avui es parla molt, i amb raó, de la necessitat de la propaganda catòlica per a contrarestar la propaganda herètica, per desgràcia tan viva en els nostres temps; però convé pensar que sempre la propaganda cristiana s'ha fet per medi de la difusió de l'amor. La propaganda és una expansió, i l'expansió per excel·lència és la de l'amor. Els grans evangelitzadors i les grans evangelitzadores són els qui practiquen la caritat en el món. Una obra de caritat és una llavor que sempre neix, perquè la fecunditat sempre acompanya al verdader amor. Per això la propaganda de les obres bones és irresistible.

Mes l'amor del nostre cor ha de derivar del Cor de Jesús, ha d'ésser un mateix amor, un amor diví i, de conseqüent, pur, desinteressat, universal, sense tanques que el limitin, perquè ha d'ésser una resplendor de l'amor infinit.

Extíngir l'amor diví del cor dels homes, excloure dels afectes del cor, que regeixen la vida, la influència de la gràcia sublim de Jesús, és l'objecte principal de l'heretgia. I ho ha lograt, per desgràcia, fent de molts cristians, cristians solament per defora, homes qui no confessen a Déu *in directione cordis*,[1] secularitzant els sentiments i preparant a la societat pel regnat de l'egoisme, contra el qual Déu Senyor nostre, qui regeix tots els moviments del nostre llinatge, ha permès que eixís el socialisme, que no és altra cosa que una defor-

1. Psalm CVIII, 7.

mació del principi de la fraternitat universal dels homes, que Jesús Senyor nostre predicà el primer en aquest món.

El Cor de Jesús ha d'ésser la càtedra on aprenguem el verdader amor. En les seves manifestacions sobrenaturals a la Beata Margarida Alacoque, podem dir que vénen compendiades les lliçons admirables de perfecció de vida, de purificació i sublimació dels sentiments humans, que el Mestre celestial va predicar a les turbes de gent qui escoltaven la seva paraula en les regions de la Judea, i que els sagrats evangelistes han tramès a totes les generacions.

El Cor de Jesús es manifestà coronat d'espines, per a ensenyar-nos que devem evitar la dissipació del cor i practicar la seva mortificació. Mai hem d'oblidar, perquè és un principi essencial de la nostra fe, que aquest món no és el lloc del nostre repòs, no és un paradís de delícies, sinó un lloc de prova, i que els afectes del nostre cor han d'ésser regits i dominats, i que els desordres del nostre amor són causa dels nostres pecats. Els pecats són sempre desordres de l'amor; la concupiscència quan es desfrena és un desordre de l'amor. L'amor verdader, típic, heroic, ja havem dit que anava acompanyat del sacrifici; és el tribut i oferiment que fem de nosaltres mateixos a aquell a qui estimem, ens sacrifiquem per ell. La concupiscència, al revés, és el gust i la conveniència pròpia, cerca lo que li convé; és l'egoisme, i mira més el seu interès i la seva complaença que el bé d'aquell a qui diu que estima.

Secularitzar l'amor, treta del cor de l'home la influència divina, dissolta la llei que el Criador ha posat en nostre cor, l'amor típic desapareix, i el seu lloc l'ocupa l'amor de concupiscència. Queda aleshores l'amor estancat, sense l'impuls de son origen diví, que li comunica força difusiva i desinteressada. Qui no creu en Déu, ell mateix es fa déu i, de consegüent, segons la lògica que es dedueix de son principi, no s'ha de sacrificar per ningú, sinó que els altres s'han de sacrificar per ell, puix un déu no ha d'oferir, sinó que ha de rebre sacrificis.

Per això l'amor secularitzat mai serà verdader amor, ni servirà d'aglutinant per a ajuntar als homes entre si i formar una societat amb suavitat de relacions. L'amor verdader no existeix ni pot existir fora del Cristianisme com a virtut comuna i general; i per això resulta sempre que així que entre els homes minva la caritat o amor cristià dels uns als altres, la llei es fa més dura, puix lo que no junta l'amor ha de juntar-ho la força.

Els arbres si no s'esporguen i poden no produeixen fruit, tenen les branques, s'omplen de fullam, presenten molta pompa, però no produeixen fruit. Així és també l'amor. Perquè sia operatiu, els nostres afectes s'han d'esporgar; si no, resulta una *sensibleria*, un sentimentalisme, no solament inútil, sinó perniciós. El sentimentalisme en la religió porta a les més grans aberracions i és part essencial del modernisme condemnat pel Sant Pare Pius X; en la política desfà l'organisme social i en la vida de família i en l'educació condueix a la corrupció i a la inutilitat dels homes. Per això del Cor de Jesús encès d'amoroses flames n'ix la creu, signe de sacrifici, de rectificació de sentiments i de dolçura de vida. Potser us sembli una paradoxa dir que la creu és signe de dolçura de vida, i, no obstant, és una gran veritat. La creu en el cor és signe de sobirania.[1] Sant Pau parlava ja de la circumcisió del cor,[2] és a dir, del domini dels afectes per a la seva recta direcció. Qui no té aquest domini i direcció dels seus afectes és, usant l'expressió de l'Evangeli, com una canya que els vents mouen i remouen en totes direccions, una contínua agitació. Aquest cor no és el motor ordenat d'una vida formal, ordenada i fecunda; sinó que la vida es redueix aleshores a un impressionisme continu. És l'arbre que tota la saba se li'n va en branques i fulles, però que no fa fruit; l'home qui no esporga i poda els afectes del seu cor segons la norma

1. Lluc, XXI, 19.
2. Romans, II, 29.

del Cor de Jesús, si és un esperit vehement, serà un cor agitat, epilèptic i malaltís i no posseirà aquella pau i serenitat, condició de dolçura i fecunditat de vida, que dóna la creu de Jesús, i a la qual miren de conformar-se els seus deixebles. La creu en el cor significa la llei de Déu en la nostra consciència, en la nostra ànima i en la nostra vida; per això la Beata Margarida Alacoque veié la creu en el Cor de Jesús en les seves sobrenaturals visions; per això, abans que ella, el gran vident d'Israel veié profèticament en el Cor del Redemptor qui havia de venir, la Llei, i l'anuncià amb aquelles paraules que el Psalmista posa en la boca del Messies desitjat: «Tinc, oh Déu meu, la vostra llei enmig del meu cor.»[1] La creu és la llei de l'amor que rectifica la nostra vida, que l'esporga i l'exalça i la fecunditza.

VII

Jesús, Mestre de l'Amor

Acudim, doncs, estimats germans i fills, acudim amb constància, en el pròxim mes de juny, consagrat al Cor de Jesús, als peus de nostre dolcíssim Redemptor, a contemplar les grandeses del seu amor suavíssim, principi de santedat de la vida. Des del sagrari on viu d'una manera meravellosa. Ell parlarà a les nostres ànimes i serà son mestre. Recordem com la piadosa Magdalena als peus de Jesús, ungint al Senyor amb essències olorosíssimes, meresqué aprendre la vida d'amor i oir aquella sentència que Jesús volgué que fos publicada a totes les generacions humanes: «Se li han perdonat molts pecats perquè ha estimat molt.»[2] La justificació per l'amor és un dogma de la nostra santa fe, i aquest amor purificant, nosaltres el trobarem amb una devoció sòlida al

1. XXXIX, 9.
2. Lluc, VII, 47.

Sagrat Cor de Jesús, amb una devoció d'afectes i d'obres, acompanyant a l'oració l'exercici de la misericòrdia. La misèria humana en aquell qui és misericordiós queda tapada sota el ric mantell de la gràcia divina, diu l'Esperit Sant;[1] i l'experiència del ministeri sagrat ensenya que la pràctica de la misericòrdia envers el pròxim, quan és recta i pura, eleva a l'home, el posa en comunicació amb Déu i el fa amic de Déu.

En el temps present d'egoisme i d'explotació del pròxim en favor propi, d'ambicions personals desfrenades que s'amaguen baix aparences de desig del bé públic, amb profusió de magnífiques i eloqüents paraules, en aquest temps en què tants mundans es mofen del sacrifici cristià, germen de l'amor heroic, i en què usant el llenguatge bíblic,[2] la caritat s'és refredada, en la constel·lació sublim dels misteris cristians ha aparegut difonent admirablement raigs lluminosos d'ardent amor, el Sagrat Cor de Jesús, culte predilecte dels cristians moderns, per raó de congruències exactíssimes amb les necessitats actuals del poble fidel.

És la rectificació del culte herètic de la humanitat amb què la secta voldria avui dia suplantar el Cristianisme. Perquè aquest nostre culte dolcíssim al Sagrat Cor de Jesús és també el culte de la humanitat, però de la humanitat purificada, sublimada i divinitzada pel Verb de Déu, qui la prengué i s'uní amb ella en la persona de Jesús de Natzaret; és la glorificació dels sentiments humans que en el Cor de l'home Jesús són sentiments al mateix temps divins. I el Cor de Jesús ha d'ésser l'exemplar dels nostres cors. El mateix Mestre diví[3] ens exhorta a estudiar el seu cor quan ens diu: «Aprengueu de Mi, que sóc mans i humil de cor.»

I vosaltres, ànimes humils i piadoses, qui viviu íntimament unides amb Jesús dins del misteri del seu amor sobre-

1. I Pere, IV, 8.
2. Mateu, XXIV, 12.
3. Mateu, XI, 29.

natural, i qui teniu en la Iglésia el ministeri de la intercessió, de l'expiació i de la satisfacció; vosaltres, qui, com les amoroses germanes Magdalena i Marta, passeu la vida amant i servint al dolcíssim Jesús, ungint-lo amb les suavíssimes aromes de l'oració i de la misericòrdia envers el pròxim; vosaltres, qui haveu consagrat la vostra vida a l'exercici de l'amor, i en ell trobeu les vostres delícies i haveu fet de l'amor la llei contínua de les vostres obres, pregueu especialment durant el pròxim mes de juny perquè la caritat regni en el poble fidel. La caritat ha d'ésser el distintiu del cristià, perquè és l'essència de la llei que professa. Per això en els primitius temps de la Iglésia els gentils els coneixien perquè es diferenciaven dels demés homes per la caritat, i deien: «Mireu com s'estimen els uns als altres.» I l'historiador sagrat quan explica la vida que portaven els primers cristians, la unió, la germandat, la caritat que regnava entre ells, usa d'unes paraules que expressen admirablement com l'amor era el llaç d'unió que els juntava: «Entre ells, diu, hi havia un sol cor i una sola ànima.»[1]

VIII

Jesús, Ordenador de l'Amor

Avui els homes estan dividits, en contradicció els uns amb els altres, amb odis de mort, perquè el llinatge humà oblida que l'amor verdader és u, del qual tots els altres afectes són derivacions. L'ordre de l'amor és condició necessària per a l'ordre de la vida, i l'ordre de l'amor l'havem d'aprendre del Sagrat Cor de Jesús, que és l'amor típic. L'ordre de l'amor porta la pau i la dolçura de la vida: per això la vida cristiana proporciona a l'home una serenitat i suavitat divina.

1. Fets, IV, 32.

Molts moderns, assedegats d'amor, no miren de quina aigua beuen, i desfrenats els sembla que la Iglésia catòlica els ofereix un amor insuficient quan els repeteix aquelles paraules del Mestre celestial: «Si teniu set veniu a Mi i beveu, que el qui beu de Mi mai més tindrà set.»[1] Els sembla equivocadament que l'ordre de l'amor s'oposa a la intensitat de l'amor, essent així que l'amor més gran, més excels, l'amor infinit i sense límits és, al mateix temps, un ordre. Ordre significa manament i disposició, i el Cristianisme converteix l'amor en un manament, en una regla i direcció de la vida; l'amor qui ve de Déu és ordenador per excel·lència, i allà en la glòria que esperem, l'amor serà fins l'únic aliment de la vida, i el ritme de la vida.

I ara és ocasió, caríssims, de fer notar com el dogma cristià, la revelació divina, sempre s'alia amb la verdadera ciència, i com aquesta en son avenç legítim acaba per donar la raó a les ensenyances de la fe. L'ordre de l'amor ha sigut sempre un principi de la doctrina revelada; el sentimentalisme, la delectació produïda fins en l'ordre moral per un amor sense regla ni direcció, l'anarquia amable, ha sigut i és encara la delícia de molta gent moderna, i l'amor lliure dels lliure pensadors és com una manifestació d'aquest dogma de la secta. I, no obstant, els homes moderns pensadors i amants de fer bé al seu llinatge, d'afavorir als desgraciats, reconeixen i proclamen que la caritat, excel·lentíssima com és en si mateixa, resulta de poca eficàcia, si no s'uneix amb la ciència, amb la investigació, amb l'estudi i reflexió que dóna a les obres de caritat una gran fecunditat distribuint l'auxili espiritual i corporal als necessitats, segons les circumstàncies, les condicions i la qualitat de les persones. Sant Pau ja parlava de la ciència de l'amor.[2] De manera que els moderns filantrops qui estudien la beneficència en mira del bé general, del bé

1. Joan, IV, 13.
2. Filipesos, I, 9.

social, s'avenen amb els antics teòlegs, qui ja de sempre han ensenyat que la caritat o amor ha de tenir un ordre, i que existeix una llei de l'amor, i que, de consegüent, l'amor no és lliure, sinó que té una norma i ha d'ésser dirigit, perquè resulti harmònic, pel compàs del summe Mestre, qui regeix totes les coses que formen la universal creació.

Molts moderns són incapaços de l'harmonia de l'amor, i així és que en ell no hi troben aquell consol que és l'efecte natural de l'amor. Un torb desfrenat se'ls enduu, han perdut la sobirania de si mateixos, confonen el desfrè amb la intensitat de l'amor, i així és que no posseeixen un amor sòlid sobre el qual pugui fer-se una edificació permanent. L'amor entre els cristians és una irradiació de l'amor etern. Ningú ha sabut caracteritzar-lo tan bé com aquell a qui la Iglésia considera el poeta diví de l'amor. «Les moltes aigües, diu,[1] no han pogut extingir l'amor, ni els rius ofegar-lo.» Encara que un home, en recompensa d'aquest amor, donés tot son cabal, seria com qui no dóna res.

I el mateix poeta sagrat qui així ha ponderat la intensitat de l'amor i la seva força triomfal, i el seu caràcter inextingible, i la seva delícia inefable, en altre lloc significa la direcció i l'ordre d'aquest afecte vehementíssim dient:[2] «Posà en mi l'ordre de l'amor.»

I l'amor tal com el descriuen les Sagrades Escriptures i amb símbols i figures el representen, com totes les perfeccions humanes, es realitzà en l'adorable persona de nostre Redemptor Jesús, i per això en el seu Cor sacratíssim hi trobem la forma perfecta i típica de l'amor, i la Iglésia el presenta a la nostra adoració perquè l'aprenguem d'Ell. Així es compleixen els designis divins que volen que la restauració humana vingui als fills d'Adam pel mateix medi que els vingué l'existència, pel Verb de Déu.

1. Càntics, VIII, 7.
2. Càntics, II, 4.

El Verb de Déu en el principi crià la nostra naturalesa, i, desordenada després pel pecat, el mateix Verb fet home vingué a reformar-la. Tot és diví, de consegüent, en nosaltres, i els antics poetes a què es refereix Sant Pau,[1] qui deien que els homes eren un llinatge diví, coincideixen amb els moderns poetes i filosops panteistes qui, mancats de la llum de la fe, es troben en el cas d'aquell cec de l'Evangeli que li semblava en sa imperfecta visió que els homes eren arbres que caminaven. La dèbil vista de l'home per a penetrar el misteri del món necessita l'auxili de la llum de la fe. Així també per a la professió del verdader amor.

Acostem-nos amb humilitat a Jesús, adorem el seu Cor sacratíssim, revestim-nos de la seva caritat i aprenguem aquella sapientíssima lliçó d'amor que ens dóna quan ens mana estimar pràcticament als homes, amor sense el qual és impossible que nosaltres sapiguem amar a Déu, perquè, com diu l'apòstol Sant Joan,[2] aquell qui no estima al seu germà, al qual veu, a Déu, a qui no veu, ¿com podrà estimar-lo?

L'amor és u i no es pot partir. Qui diu que ama a Déu i no ama als homes és un mentider,[3] i el qui diu que ama als homes i no ama a Déu s'enganya a si mateix. Els seus afectes humanitaris no arriben a ésser amor, són solament rudiments que mai, sense la gràcia divina, arribaran a completar-se.

Perquè l'amor visqui en nostres cors d'una manera perfecta, i sia la llei de la nostra vida i el principi de totes les nostres obres, necessitem les dolces i poderoses benediccions de l'Altíssim, que són principi de tota fecunditat, per lo qual Nós les implorem sobre tots vosaltres, enviant-vos la Nostra en nom del Pare † i del Fill † i de l'Esperit Sant †. Amén.

Vic, 30 d'abril, festa de Santa Caterina de Sena, de 1909.

1. Fets, XVIII, 28.
2. I Joan, IV, 10.
3. I Joan, IV, 20.

LA GLÒRIA DEL MARTIRI*
(Després de la persecució de juliol del 1909)

SUMARI

I. El Martiri és llei i glòria de la Iglésia.
II. Lo de juliol fou una verdadera persecució cristiana.
III. Misteri de la persecució del Mal contra el Bé.
IV. Els Màrtirs donen testimoni de la Veritat.
V. Misèria dels perseguidors i dignitat dels Màrtirs.
VI. Màrtirs de Jesucrist i del Poble.
VII. Triomf de Jesucrist i victòria dels Màrtirs.

NÓS, EL DR. D. JOSEP TORRAS I BAGES, PER LA GRÀCIA DE DÉU I DE LA SANTA SEDE APOSTÒLICA BISBE DE VIC

Al Clero i fidels de la nostra Diòcesi, salut i pau en Nostre Senyor Jesucrist.

* Carta pastoral motivada pels luctuosos esdeveniments de la Setmana Tràgica, que tan inhumanament es desfogà a Barcelona, i les roentes espurnes de la qual es propagaren a alguna població del bisbat de Vic. Aquesta veu, primera i principal que es féu sentir després de la tempesta, portà consol espiritual a moltes ànimes atribolades. Fou reproduïda per tota la premsa catòlica del país; i per tal que no quedés reduïda a Catalunya, els diputats senyors Leonci Soler i Manuel Raventós, degudament autoritzats, n'encarregaren la traducció castellana al P. Pasqual Briones, C. M. F., i en feren un fort tiratge, que ells mateixos posaren a les mans dels polítics de la capital del Regne.

Sed et gloriamur in tribulationibus.

«Fins ens gloriem en les tribulacions.»

(ROMANS, V, 3.)

I

EL MARTIRI ÉS LLEI I GLÒRIA DE LA IGLÉSIA

CARÍSSIMS:

Els incendis i destrucció d'iglésies i convents, les sacrílegues profanacions de la santíssima Eucaristia i de les sagrades imatges que acaba de presenciar la cristiana ciutat de Manresa, del nostre bisbat, i la gran ciutat de Barcelona i altres poblacions, signifiquen una insurrecció contra Déu; i aquest espectacle diabòlic, eco de la rebellió primitiva dels àngels i dels homes contra son Criador i Senyor, Nos mou a dirigir-vos la nostra paraula evangèlica, per a cridar-vos a la reflexió, a fi que la tremenda ensenyança ens sia útil, i contribueixi a elevar el nostre esperit a la serena regió de les idees eternes, contra la qual no hi ha rebellió possible, perquè és immutable i superior a les contingències, revolucions i daltabaixos de la vida mundana.

La manera d'ésser del món és la lluita i fins la violència. Aquells espectacles repugnants i inhumans d'incendis, d'assassinats, de destrucció i de profanacions de cadàvers, executats enmig de ciutats populoses, com cercant la contemplació d'un públic nombrós i amb un cert aparell escènic, prescindint dels executors immediats inconscients i enlluernats sens dubte en sa major part, revela en els actors principals, en sos projectes i propòsits, l'etern pla de guerra contra Déu; visible evidentment en la història humana, i que les nostres Sagrades Escriptures en formes reals i juntament simbòliques, ens expliquen que ha de contribuir a realitzar la destinació humana, essent

el mal un medi per a la sublimació dels homes, que així arriben a una dignitat quasi divina. Ja Sant Pau formulà la llei:[1] «Tot coopera al bé d'aquells que estimen a Déu.»

De l'odi contra Déu una massa d'homes no n'és capaç; és un privilegi detestable de les profunditats satàniques, com diu Sant Joan.[2] Déu és invisible; i per a molts homes les relacions amb lo invisible, amb lo que no es veu ni es toca, Déu, esperit puríssim, són difícils; però l'odi a les persones, als edificis, a les coses consagrades a Déu, ja és més fàcil, i sovint veiem en la història humana com el remolí de les perverses passions s'és dirigit d'una manera misteriosa contra lo que té una consagració divina. Jesucrist és el qui ha tingut més la consagració divina, la unció celestial, perquè en Ell habita corporalment la plenitud de la Divinitat,[3] i per això Jesucrist i les seves coses i persones, la religió cristiana, és lo únic que mereix les preferències de la persecució contínua. Les nostres Sagrades Escriptures ja profetitzen aquesta persecució; i en una forma o altra la religió de Jesucrist, per dins o per fora, ha sigut objecte d'una contradicció que mai s'acaba.

Aquesta és la seva gran glòria i la seva gran apologia; aquesta és la demostració pràctica de que és celestial i, de consegüent, immortal, i la ratificació solemne de la promesa evangèlica de que les portes de l'infern no prevaldran contra la Iglésia de Crist,[4] de que la barqueta del Pescador surarà sobre les aigües violentes de totes les tempestats, a fi que en ella hi trobin salvament segur totes les ànimes humils qui creuen i esperen en nostre dolcíssim Salvador Jesús, única porta per a entrar en la felicitat impertorbable de la Glòria.

Aquestes persecucions són necesssàries per a la salvació del món, perquè posen en evidència la doctrina essencial del

1. Romans, VIII, 28.
2. Apocalipsi, II, 24.
3. Colossesos, II, 3.
4. Mateu, XVI, 18.

Cristianisme, que ens ensenya que lo present i temporal, que lo material del món, no ens ha d'enlluernar, i que per l'amor de Jesús, nostre únic Salvador, havem de sofrir persecucions, calúmnies i fins la mort. Convé als homes, qui som tan frèvols i oblidadissos, qui tan fàcilment ens aferrem a les coses temporals, que de tant en tant se'ns posi en situació de demostrar que por mor d'evitar la persecució no deixarem de servir a Jesús, nostre Senyor dolcíssim. Qui per por de la persecució s'aparta de Jesucrist no és digne deixeble seu.

La confessió de la fe de Jesucrist més s'ha de fer amb les obres i la conducta de la nostra vida que no pas amb les paraules; i la confessió de la fe és la gran demostració de que som deixebles de Jesucrist. Els apòstols ponderen als qui han fet una bona confessió, és a dir, als qui han clarament demostrat que eren verdaders cristians; i en les cartes de Sant Pau trobem l'aplaudiment que el gran apòstol dirigeix a algun cristià, després que en circumstàncies difícils i perilloses, amb serenitat i dignitat s'havia demostrat deixeble de Jesucrist.

La gran manifestació d'ésser cristià, la més esplèndida confessió de la fe, és el martiri; per això el martiri és la gran glòria de la Iglésia catòlica, i sense el martiri no existiria la Iglésia; i el nostre Cap i Senyor, el nostre Salvador Jesús, fou el màrtir típic, exemplar, el testimoni diví de la Veritat, qui segellà la seva declaració, la seva confessió, amb la marca de la seva sang preciosíssima.

La nostra Iglésia, el poble cristià, és un poble real i magnífic, etern i triomfador de totes les persecucions, perquè és sempre generós de la seva sang, perquè suporta lo mateix les persecucions de la llei, com passa ara a França, com les escomeses del foc, de les injúries i calúmnies i fins de sang, com ara a Barcelona; lo mateix que suportà en les persecucions antigues les presons i tota classe de turments. Per això és que la Iglésia catòlica, la Iglésia de tots els segles, és el cor més excels d'alabança divina que existeix i mai pot existir sobre la terra. Els antics Pares deien que les cinc llagues de

Crist crucificat eren com cinc boques que alabaven la grandesa del Déu de la Veritat; i cada persecució que sofreix la Iglésia és un nou himne de major bellesa i harmonia que els que li canten a Déu els cors angèlics de major excelsitud.

II

Lo de juliol fou una verdadera persecució cristiana

¡Oh cristians perseguits! Alegreu-vos de la vostra dignitat, superior a la dels àngels. Els àngels tenen una vida immaculada, superior a la nostra; els seus sentiments són d'un inefable amor; però el seu amor no pot revestir-se com el nostre de la sublimitat de la persecució, que afina, com or pur, la nostra voluntat i ens eleva a una dignitat pareguda a la del Verb etern, quan, revestit de carn, no dubtà de sofrir la passió i la mort en honor de la Veritat. Ésser perseguit per la veritat, sofrir abans de desemparar la veritat, estimar més la veritat que no pas la vida, és cosa de sers superiors, és cosa que sols poden practicar-la aquells qui estan units amb Déu fet home pels vincles de la gràcia.

Per això Nós enviem la nostra enhorabona als qui en l'última persecució han sigut trets de ses cases, perseguits, insultats, calumniats, robats, amb ses iglésies i convents cremats i enrunats, i han hagut d'anar de porta en porta cercant acolliment, i d'ésser alimentats per la caritat d'altres cristians. Han participat d'una manera eminent del martiri per Jesucrist, i han donat un bon testimoni de la seva fe, i poden gloriar-se, com Sant Pau,[1] de que ni el foc, ni els punyals, ni cap persecució ha pogut separar-los de la caritat de Crist, amb qui continuen units, i volen perseverar fins a la mort en aquesta unió amb Jesús i entre si mateixos. Ells continuen tenint

1. Romans, VIII, 39.

per base aquella antiga màxima claustral: *Congregavit nos in unum Christi amor.* Han sigut perseguits per Jesucrist, i aquesta és la seva glòria i serà la seva corona eterna, perquè dins del Cristianisme tot el mèrit depèn de l'amor, i no pot haver-hi amor més gran que el d'aquell qui està disposat a dar la vida pels seus amics.[1]

I és indubtable que pel Nom adorable de Jesucrist solament han patit persecució. Perquè porten estampat el Nom de Jesús, la perversitat humana els avorreix. Els perseguidors han parlat amb sos fets amb una eloqüència meravellosa. No han allegat com a raó cap dels conflictes de la lluita humana, ni podien allegar-lo. L'odi a Déu i a les coses divines, la lluita contra Déu era solament lo que movia a la multitud fanatitzada del fanatisme anticristià. No era la falta de fe la que els movia; era aquella fe que Sant Jaume[2] diu que tenen els dimonis, que creuen i estan furiosos. Si es pensessin que la fe era una fantasia, no lluitarien contra ella; si es creien que la nostra religió era com una novella, no s'hi esbravarien, ni exposarien ses vides per a destruir-la. I així és que els perseguidors no allegueu cap de les discòrdies i contradiccions de la lluita humana.

No ha sigut aquella explosió d'odi una manifestació d'antagonisme del treball contra el capital, ni d'un sistema polític contra un altre, a qui s'acusa de tenir la protecció de la Iglésia; la persecució ha tingut una gran sinceritat: no s'ha valgut de cap pretext; s'ha presentat a cara descoberta; d'una manera incontrovertible ha manifestat que lo que pretenia era esborrar el Nom de Déu de la societat humana, com els maçons qui governen la França l'esborren de tots els llibres de les escoles de nois i noies d'aquella nació.

I no podien, encara que haguessin volgut, motivar l'odi contra la Iglésia amb raons d'ordre econòmic o polític, perquè en les lluites, en les dificultats entre obrers i capitalis-

1. Joan, XV, 13.
2. II, 19.

tes, el mestre summe de la Iglésia, el director espiritual de la Cristiandat, el Sant Pare de Roma, s'ha declarat solemnement el protector dels obrers, i sostenint el principi necessari de la jerarquia i la legitimitat de la propietat i del capital, justament adquirits, ha suscitat una multitud d'escriptors eclesiàstics, qui defensen les reivindicacions obreres en quant no sien oposades a la llei de la justícia, principi d'ordre en les relacions humanes, i els polítics catòlics de les principals nacions són els qui han introduït una legislació emparadora dels obrers; i en l'ordre polític, en l'organització del govern, la Iglésia molt explícitament ha declarat en nostres dies per boca del papa Lleó XIII, i per les ensenyances de l'actual Pontífex Pius X, que els ciutadans, guardant la justícia, l'equitat i l'ordre, podien arreglar el seu sistema polític, harmonitzant-lo amb les circumstàncies socials. En una paraula, les disputes humanes deixa la Iglésia que els homes se les arreglin, procurant Ella suavitzar les discòrdies, harmonitzar l'interès oposat de les parts i esforçant-se en fer regnar entre tots la caritat, recordant el dogma de fe de que el nostre llinatge és una família, de que els homes tots som germans, que els qui tenen més és per a ajudar als qui no tenen, i els qui governen posseeixen el poder per a defensar als oprimits i desvalguts, i que la llei de l'amor ha de ser el principi essencial de tot l'organisme social.

L'actual persecució no ha tingut, doncs, motius humans. Són raons més fondes les que l'han determinada, són raons teològiques, com deia ja en son temps el doctor màxim de la revolució, Proudhon. I, en aquest temps en què els mestres de l'ateisme es mofen de la teologia, és bo que la revolució, per ells produïda, amb sos fets els desmenteixi, encenent, enrunant i robant iglésies i convents i perseguint les persones consagrades a Déu, no per cap motiu humà, no en nom del socialisme, ni de la llibertat política, sinó per a esborrar el Nom de la societat humana.

III

Misteri de la persecució del Mal contra el Bé

Aquesta lluita contra els servidors de Déu, caríssims, és molt vella en el nostre llinatge, i les nostres Sagrades Escriptures ja ens expliquen el primer capítol.[1] El primer fratricidi, el primer delicte de sang que es cometé a la terra, ja fou contra el fidel servidor de Déu. Qui servia mal a Déu, qui no vivia segons la llei del Senyor, odiava i no podia sofrir al qui observava la justícia eterna, dedicant a Déu un culte de submissió, amor i reverència. Caín matà a Abel, perquè el Senyor el mirava benignament. Dels dos germans Déu no mirava, diu Sant Agustí, els sacrificis, sinó els cors. La primera víctima de les passions iniqües ho fou per amor de Déu. Abel, just i innocent, és la víctima típica de la malícia humana; i dins del nostre llinatge aquest dualisme existeix a perpetuïtat. Per això en el sentir de la Iglésia, Abel és figura de Jesucrist, en qui es manifestà de la manera més sublim la persecució que la innocència, la justícia i la santedat han de sofrir de part de les males passions, que pertorben el cor dels homes.

És aquesta una d'aquelles profunditats satàniques de què parla Sant Joan, i que l'observació del nostre llinatge ens demostra sovint. És un misteri que dóna una gran llum al dogma del pecat original, i demostra l'existència d'un principi corruptor introduït en la nostra naturalesa, que explica les escomeses contra la Veritat, la Bondat i la Bellesa. L'home les desitja, i, no obstant, sovint les persegueix, i vol anihilarles. Una escola contemporània, lligada íntimament amb la revolució, repelleix la Veritat i vol trobar en la mentida les dolçures de la vida. Vol destronar la Veritat, perquè la té per tirànica; hem de trencar el seu jou, diu, i anar pels camins que ens plagui. Fora la Veritat, que és massa vella, ca-

1. Gènesi, IV.

dascú que se la faci a mida de son gust. A la Bondat la té per nyonya, fada i poc atractiva. Li sembla una monotonia insuportable. El vici és més variat, estimulant i una contínua excitació. A la mateixa Bellesa, que té per propi atreure's als homes amb suavíssimes i vehements influències, arriba a avorrir-la. Moltes vegades s'enamora de lo montruós. En aquesta última persecució sabem d'algun edifici que se'l volgué cremar i enrunar, no per cap altra raó, sinó perquè era massa bonic. El sant vol santificar als altres i el brut vol embrutar-los. En la història de les ànimes pures veiem que són elles les més escomeses per l'esperit d'immundícia. És la manifestació d'aquell esperit rebel i superb, que ens ensenya el Cristianisme que no pot sofrir a Déu; i per això la manifestació dels seus atributs a la humanitat, que formen la Llei de la nostra perfecció, la Veritat, la Bondat i la Bellesa, no podent aguantar-les, treballen per destruir-les tots aquells qui segueixen la bandera de guerra a Déu, que és l'últim progrés de la Maçoneria, la gran inspiradora de la rebellió i de la corrupció contemporània.

Per això Jesús fou crucificat, perquè era l'encarnació de les summes perfeccions; i la malícia humana no pogué sofrir-lo. Pilat mateix estava en la convicció de que per enveja els jueus l'havien posat en les seves mans.[1] Com Abel, fou víctima de l'enveja dels seus germans, lo mateix que ho han sigut les víctimes de l'última persecució. Caín i Abel són la perpètua personificació de la lluita fratricida entre els homes. Aquest vici radical fins sovint es troba dins de les famílies particulars unides pels llaços de la sang, en les corporacions i en els pobles. L'antiga faula ja ens conta d'aquell arbre frondós i bellíssim, contra el qual clamaven perquè fos tallat els altres arbres i plantes del jardí, i preguntant el jardiner la raó, contestaren: «Perquè ens fa ombra.» Tothom sap la història d'aquell eminent polític grec, qui en votació popular fou

1. Mateu, XXVII, 18.

condemnat al desterro, i preguntat un dels ciutadans qui votaren l'ostracisme, respongué: «Perquè ja em fa fàstic el sentir tant parlar d'ell.»

En l'Evangeli de Sant Joan [1] ja s'explica d'una manera naturalíssima el per què els qui són de Déu seran avorrits pel món pervers. Si fossin del món, el món ja els estimaria, ara no pot estimar-los perquè no són d'ell. La pietat i la impietat, la humilitat i la supèrbia, la luxúria i la castedat, l'enveja i la caritat són inconciliables: entre ells ha d'haver-hi guerra perpètua per això Jesús, Príncep de la pau, deia que havia vingut a portar l'espasa.[2] L'espasa del Verb diví és de dos talls i penetra fins a les entranyes de l'ànima de l'home, i divideix el bé i el mal. El primer fi del Verb de Déu és la divisió de la llum i les tenebres, evitar la confusió del bé i del mal; i la impietat moderna té per fi primari, clarament manifestat en sos principis, en sa filosofia i en sa legislació, esborrar la diferència entre el bé i el mal; i el mal persegueix al bé amb l'intent de fer-lo desaparèixer.

És la concupiscència que persegueix a la gràcia. La profecia hebraica amb son simbolisme ja ens ho ensenya. Dins del ventre de Rebeca lluitaven els dos bessons Esaú i Jacob, símbol l'un de la concupiscència humana i l'altre de la gràcia divina.[3] Dins de la nostra pàtria, la nostra mare comuna, veiem també aquesta lluita; i aquelles fileres de monges tretes de ses cases per l'incendi i injuriades per la turba, són la gràcia perseguida per la concupiscència. La nostra persecució actual, la persecució d'origen maçònic, és un episodi de la lluita eterna; i els perseguits són també màrtirs, testimonis de la diferència entre el bé i el mal, que es resisteixen a la confusió, i més s'estimen morir que confondre el bé i el mal; perquè el bé és la irradiació de Déu, el calor i amor del qual és la vida cristiana.

1. XV, 19.
2. Mateu, X, 34.
3. Gènesi, XXV, 22.

Per això el nostre Santíssim Pare Pius X, en sa Encíclica sobre San Anselm, es fixa tant en la necessitat de l'afirmació categòrica. La professió de principis és necessària. Sense principi no hi ha res possible, perquè el principi és el començament, i les coses vives no existeixen sense un principi i base, i el fonament de la vida social, el ritme de les relacions humanes necessari per l'harmonia és la distinció entre el bé i el mal, entre la llum i l'ombra, i la bellesa, que és llum, necessita ombra; però mai s'han de confondre la llum i l'ombra, el bé i el mal. Sant Pau deia que era necessari que hi hagués heretgies; però les heretgies i la fe mai es podran confondre ni juntar, com tampoc la llum i les tenebres.

IV

Els Màrtirs donen testimoni de la Veritat

Per això els màrtirs tenen el lloc summe, estan en el punt més excels en la gradació de les dignitats humanes; i la Iglésia posa la categoria dels màrtirs sobre totes les altres categories de la santedat; perquè els màrtirs són testimonis fins a morir de la distinció entre el bé i el mal, i de la separació entre la llum i les tenebres. I quan un sacerdot rep la consagració episcopal, la Iglésia amb gran solemnitat li recorda[1] que rep un ministeri de pau i de reconciliació, que ha d'exercir en paraules, obres i virtuts; però també amb gran severitat li intima que mai ha de confondre la llum amb les tenebres, ni mai ha de dir bé al mal, ni mal al bé; i per això en la solemnitat de les presents circumstàncies socials alcem la nostra veu de Pastor d'ànimes, de director espiritual, per a recordar als fidels cristians que Déu Nos ha confiat, enmig de la nuvolada d'errors i d'heretgies que s'escampen pel nos-

1. *Pontificalis*, Pars 1.ª.

tre poble, el tribut d'amor que hem de pagar als homes i dones perseguits enmig de ciutats cristianes, sense altra culpa que la d'ensenyar en Nom de Jesús la distinció entre el bé i el mal, i la separació entre la llum i les tenebres. I la distinció entre el bé i el mal, i entre la llum i les tenebres, que la comprèn l'home amb les forces naturals del seu enteniment, per a confusió de la supèrbia humana la veiem ignorada, o almenys negada per homes instruïts i coneguts nostres, realitzant-se avui altra vegada lo que l'apòstol Sant Pau deia als Romans d'aquells qui, per no voler reconèixer a Déu, eren entregats a aberracions contràries a la mateixa naturalesa humana. Així avui s'escriu, segons diuen, l'apologia de la blasfèmia i de l'obscenitat, presentant-les com si fossin manifestacions d'una virtut i excel·lència humana contra el sentit comú de cristians i de gentils; perquè dits escriptors, avorrint a Déu, qui és llum dels enteniments, fan a les fosques el camí de la vida i prenen una cosa per altra, com aquell cec de l'Evangeli, que els homes li semblaven arbres qui caminaven. Senten el misteri de l'home, però no saben explicar-se'l. Coneixen que les forces de la nostra naturalesa de vegades es manifesten d'una manera salvatge i grandiosa; com una vegetació sense cultiu en la naturalesa física, sovint té una verdadera grandiositat. Així Sant Agustí[1] explica que Moisès, portat d'amor patri, matant a l'egipci que insultava a un hebreu, que Sant Pau, encès del zel tradicionalista per la conservació de la sinagoga, perseguint a mort als cristians, denotaven en aquests actes violents una gran potència per a la virtut, perquè diu el sant Doctor que això era *vitium silvestre*, naturaleses no cultivades, que al ser-ho manifestarien una gran fertilitat. Mes els nostres literats apologistes de la blasfèmia i de l'obscenitat no tracten de naturaleses riques, però salvatges, sinó de misèries socials; no de voluntats enèrgiques i indòmites, sinó flaques; no dels fruits aspres de l'arbre de

1. Lib. XXII, *Cont. Faust.*, cap. LXX.

la muntanya, sinó de la lepra ciutadana, que, començant en les classes altes de major criminalitat, s'estén a les classes humils i pobres que davant de Déu tindran molta excusa, però que, mancats de convencions socials, manifesten els seus vicis i passions amb formes més fastigoses, encara que de menor malícia que les classes elevades.

I que la blasfèmia i l'obscenitat i l'odi a les persones i coses consagrades a Déu no és un *vitium silvestre*, no és una manifestació extraviada d'una naturalesa salvatge de gran potència, en tenim una prova amb els mateixos incendiaris, qui s'esbravaven en les cases de les monges consagrades a la beneficència, a l'ensenyança, a l'oració i la penitència, i fugien d'allà on trobaven resistència; i nosaltres sabem el cas d'un home sol,, amagat, qui amb dos trets de pistola, i encara sense bala, però que feia molt d'estrèpit, féu fugir una turba qui començava a encendre una casa religiosa.

V

Misèria dels perseguidors i dignitat dels Màrtirs

Tot lo passat no és més que l'espectacle d'una gran misèria social que fa molt poc honor al nostre temps. És una altra manifestació de l'egoisme que regna en el món des de que en ell ha minvat l'amor de Jesucrist, que ens ensenya d'amar al pròxim com a nosaltres mateixos. És una demostració de la carència del treball espiritual, l'esforç humà per excel·lència, de la covardia, de l'amor a la platxèria, d'una quasi extinció de la dinàmica espiritual, usant el llenguatge dels positivistes; que per això la filosofia que vol la confusió entre el bé i el mal, i entre la llum i les tenebres, en sa última resolució no significa més que fugir de la lluita indispensable, de la resistència, de l'esforç amb què havem de guanyar la corona de la victòria eterna, i que, de consegüent, significa l'ofusca-

ció de la dignitat humana, que s'entrega sense resistir a la seducció de vils passions.

Els màrtirs són els herois de la dignitat humana. La seva confessió, la seva afirmació, el seu *sí*, manté la diferència entre la Veritat i l'error, entre el bé i el mal, proclama a la Summa Veritat, la Summa Bondat i la Summa Bellesa contingudа en el Verb encarnat, Jesús Senyor nostre. Sense aquest *sí*, sense aquesta afirmació de la Veritat del Pare celestial i Déu omnipotent, que pronuncià solemnement el diví Redemptor, ratificant i segellant la seva declaració amb la marca de la seva sang, el món seria un caos, una confusió del bé i del mal, la corrupció i les tenebres dominarien al llinatge humà. Per això Jesús és el rei dels màrtirs, i els màrtirs són un eco de la confessió de la doctrina de Jesús, mestre del món.

A molts homes avui la confessió de la fe, el *sí* i l'*amén* a la doctrina de Jesús,[1] els sembla una tossuderia, una impertinència mancada d'ilustració, i per ells, pels ilustrats, el *sí* i el *no*, el decantar-se a totes les direccions, la indistinció entre l'error i la veritat, l'admetre igualment el bé que el mal, els sembla llibertat d'esperit, quan lo que significa és inutilitat d'enteniment i torpiment de cor, és una flaquesa en el funcionament de l'esperit que porta a l'anihilació, que destrueix la raó i acaba amb el nihilisme. El savi qui proclama el *sí* i el *no* és un no res, perquè el *sí i* el *no* es destrueixen; i els incendiaris, saquejadors i profanadors de tombes, qui han eixit en l'última persecució, són una generació nascuda de la conjunció del *sí* i del *no*, i per això són nihilistes, no saben lo que volen, no volen res; i son ideal és la destrucció, i en l'ordre pràctic i popular estan en perfet paral·lelisme amb la doctrina dels savis qui proclamen com l'última etapa de la civilització la destrucció del llinatge humà.

Per això la doctrina catòlica, al rebel a Déu i gran blasfem, a Satanàs, l'anomenat també enemic de la naturalesa

1. II Corintis, I.

humana; i els qui en el món segueixen la seva bandera, ratifiquen la doctrina catòlica quan pretenen destruir la societat i l'obra civilitzadora dels segles, declarant-se de conseqüent, enemics del llinatge humà.

L'última persecució, tan miserable, ha produït una gran evidència i ha caracteritzat als perseguits posant-los en la categoria de màrtirs del Cristianisme, perquè els ha perseguit per deixebles de Jesucrist. No ha produït cap altra raó, ni ha perseguit a ningú més del món; ha respectat totes les opinions polítiques, econòmiques i socials; sols ha cremat lo que portava estampat el nom de Crist, els seus sagrats temples, profanant els sants sagraments i destrossant les imatges de Jesucrist, de sa santíssima Mare i dels sants, i els convents on vivien els servidors de Déu i cuidaven, instruïen o alimentaven als fills dels pobres.

A vosaltres, sacerdots i religiosos, qui haveu vessat la sang o haveu sigut perseguits i robats; a vosaltres, religioses injuriades, fins després de mortes, i llençades pels incendiaris de vostres cases, obligades a anar captant un aixopluc i un tros de pa, a vosaltres Déu us ha fet aquella gràcia singular que cada dia demanem al Senyor en el sant sacrifici de la Missa,[1] i que els mundans són incapaços de comprendre: entrar en el gremi dels sants apòstols i màrtirs que patiren per Jesucrist. Diem en l'acte més solemne del sacrifici:

A nosaltres pecadors, servents vostres, qui esperem en la multitud de les vostres misericòrdies, digneu-vos dar-nos alguna participació i societat amb els vostres sants Apòstols i Màrtirs: amb Joan, Esteve, Maties, Bernabé, Ignasi, Alexandre, Marcel·lí, Pere, Felicitat, Perpètua, Agata, Llúcia, Agnès, Cecília, Anastàsia i amb tots els vostres sants; en companyia dels quals, no per mèrit, sinó per misericòrdia, us preguem que generosament ens admeteu. Per Crist nostre Senyor. Amén.»

1. *Infra Actionem.*

Déu us ha admès en tan gloriosa companyia, en la companyia amorosa dels qui patiren per Jesucrist. Estem segurs de que l'obra d'amor a Déu que començàreu a l'ésser perseguits pel Nom de Jesucrist, la continueu pregant pels vostres perseguidors. Aquesta és la marca dels perseguits pel Nom de Jesús. Els altres perseguits maleeixen als seus perseguidors, els perseguits pels enemics de Déu preguen i fan bé als seus perseguidors. Jesús en la Creu deia al Pare celestial: «Perdoneu-los, Senyor, que no saben lo que es fan.»[1] Sant Esteve, morint a cops de pedres, amb gran unció exclamava: «Senyor, no els poseu en compte aquest pecat.»[2] I aquesta unció i aquesta serenitat i aquest esperit d'amor els havem també trobat en les nostres caríssimes filles, les monges perseguides de Manresa, i en altres religiosos qui sofriren en l'última persecució. Continueu l'obra de l'amor invencible. La passió de Jesús aprofità als amics i als enemics. Vosaltres, deixebles seus predilectes, qui haveu merescut aquesta distinció d'ésser perseguits pel seu sant Nom, continueu pregant i fent bé als vostres perseguidors.

VI

Màrtirs de Jesucrist i del Poble

Evidentment l'incendi i la destrucció amb preferència s'ha dirigit amb intelligent habilitat contra les iglésies, convents i institucions d'ensenyança i de beneficència que existien en barris populars, i tenien per objecte fer bé als obrers. Volen esborrar el coneixement i amor de Jesucrist de l'ànima i del cor del poble; i la Iglésia ha d'exercir amb preferència la seva missió de salvar i santificar al pobre. Així ho féu Jesucrist,

1. Lluc, XXIII, 34.
2. Fets, VII, 59.

així ho han fet tots els sants de la Iglésia i així ho havem de fer nosaltres els ministres d'Aquell, qui volgué ésser pobre i va enviar els seus apòstols a evangelitzar els pobres.[1] Totes les violències i persecucions, doncs, no ens han de separar d'aquest ministeri d'evangelitzar els pobres. Un poble cristià no es forma sense contradicció i persecució, i per això hem d'estar disposats a suportar-la; però, d'altra part, l'ànima del pobre té disposició i fecunditat especial per a la perfecta professió cristiana. El llevat del Cristianisme que conté la virtut i la força de tot el poble cristià, les ànimes santes de missioners, homes apostòlics, homes penitents i d'elevació d'esperit, dones qui es fan tota la vida esclaves dels malalts, dels pobres, dels vells, dels presos, de la infància desemparada per amor de Jesucrist, quasi la totalitat surten de la classe pobra, així com l'Evangeli parla de lo difícilment que es salvaran els rics, i diu: [2] «Ai de vosaltres, rics!»; de manera que, humanament parlant, es pot dir que l'esperit evangèlic en sa més alta perfecció encarna sempre preferentment en la gent popular i pobra, i qui vol posseir de debò aquest esperit evangèlic, si és ric, aristòcrata o literat s'ha de fer pobre, humil i senzill d'esperit, perquè l'esperit de Déu, qui és l'esperit de l'Evangeli, no pot lligar amb les altisonàncies mundanes.

Per això és més trist veure com la impietat va contra l'ànima del pobre i la vol fer perdre, i en lloc de les sublimitats cristianes, de la dignitat de vida amb què l'Evangeli l'investeix, porta al poble pels camins de la blasfèmia, de la ira, de la concupiscència, de la destrucció i del crim, constituint-lo flagell i amenaça de la civilització, destinat a l'esclavitud, com està destinat a l'esclavitud tot poble qui no sap regir-se per les lleis de la raó i de l'harmonia en les relacions humanes.

Vosaltres, caríssims perseguits, haveu sigut màrtirs de Jesucrist i del poble, l'odi de la secta és contra Déu i contra el

1. Lluc, IV, 18.
2. Lluc, VI, 24.

pròxim. No volen que el poble sia cristià. A França la injustícia de la llei és la que pretén exterminar el Nom dolcíssim del Redemptor Jesús del cor del poble; a Espanya la destrucció i l'incendi han manifestat evidentment el mateix propòsit, i és que existeix unitat d'acció: l'enemic de Déu i dels homes és un mateix arreu del món. Mes nosaltres, homes i dones qui tenim la vida consagrada a Déu i al pròxim, havem de continuar la nostra obra, que és una obra eterna, que no s'acabarà fins al darrer dia del món. Si no existia el pecat, si les passions humanes no seguissin els camins torts de la maldat, si l'error no enganyés tan fàcilment als homes, si en el món regnés la Veritat, la justícia i l'amor, la Iglésia no seria necessària a la terra. La Iglésia és redemptora dels captius de l'error, de la ignorància i del vici, i com més abundant és l'error, la ignorància i el vici, la Iglésia també ha d'augmentar son zel, ses oracions i ses obres, per a complir la seva missió divina. No havem de refiar-nos de nosaltres mateixos, sinó confiar en Déu, únic i august Autor del bé, qui mai deixa d'assistir als seus ministres que humilment l'imploren. Totes les violències de la persecució no arriben a la força que té l'amor de Déu en el cor d'aquells que Ell crida a son servei; ara mateix, en la persecució, la violència us ha tret de vostres cases, us ha perseguit, però no us ha vençut: el vostre esperit continua unit amb Jesucrist, vivint de la seva vida i dispensant als altres les gràcies de què la nostra religió és font inestroncable.

VII

Triomf de Jesucrist i victòria dels Màrtirs

Vosaltres, caríssims perseguits, no teniu més força que la força de la fe, i aquesta és la victòria que venç al món, la vos-

tra fe.[1] La fe és més forta que la impietat. La impietat és violenta i la fe és pacient; i la paciència perfecciona l'obra de Crist,[2] la santificació de les ànimes. A les catacumbes els primitius cristians ja representaven a Jesús amb el símbol d'Orfeu amansint les feres al so de la seva arpa. Jesús ha vençut moltes vegades les passions humanes més ferotges. Amansí a aquells romans qui es delectaven fent envestir als confessors de la fe per les bèsties en el Coliseu. Amansí després a aquells selvàtics habitants del Nord qui invadiren totes les parts de l'imperi, i sols mercès a Crist quedà com un caliu de civilització, que el Cristianisme féu renàixer després amb molta major dignitat i humanitat. Jesús, l'Orfeu diví, poblà aquelles selves del nord d'Europa de ciutats i poblacions i les adornà amb la gràcia cristiana; i aquest poble destructor, insubornat per les sectes, qui amenaça ara la civilització cristiana, serà també amansit per Jesús, el dolcíssim amic i Redemptor del llinatge humà: Jesús, el celestial Orfeu, amb el psaltiri de deu cordes de la Llei divina, d'una suavitat que encisa les ànimes i penetra els cors més durs, produirà la sabiduria del cor, que és la sabiduria que governa als homes; i l'harmonia social vindrà solament per l'influx del psaltiri cristià, per aquella vella cantarella que consolava als nostres pares, com deia amb cert desdeny un dels corifeus de la impietat francesa. És que és l'única consolació humana. La filosofia social i política, els sistemes econòmics, l'art, la literatura i totes les ciències i disciplines humanes són insuficients, no basten a consolar als homes. Són dignes, són convenients, són necessàries, mes perquè resultin d'eficàcia en la humana harmonia, han de prendre el to que l'immortal Orfeu, Jesús, dóna amb son psaltiri de deu cordes, el to de l'amor. Es vol rebutjar la gràcia cristiana, i l'home i la societat sense aquesta gràcia, per gran que sia l'avenç material, per prodigis que

1. I Joan, V, 4.
2. Jaume, I, 4.

produeixin les ciències naturals aplicades a la indústria, al comerç i al moviment mundà, no produiran la ciència i la sabiduria del cor, ni el consol de l'esperit. I de la gràcia cristiana únicament n'és dispensador Crist, i els seus ministres qui obren amb poders d'Ell. Torneu a obrir aquestes escoles, aquests establiments benèfics, aquestes iglésies que acaben d'ésser cremades i enrunades, torneu a fer sentir la suavitat de la Llei divina, que és la llei de vida dels religiosos i religioses que es fan esclaus de la infància, de la vellesa, de la malaltia dels pobres, i el diví Orfeu, Jesús, reproduirà l'etern miracle, i els qui destruïen i encenien se suavitzaran, i tornaran a cercar la dolça calor de l'amor cristià.

El llinatge humà és movedís, contradictori, inconstant, i la confirmació en la Veritat i en el Bé no es troba a la terra. Sols és invariable i permanent lo diví, i per això la fe, que és una ensenyança divina, domina totes les situacions i èpoques, i el riu impetuós del temps no pot arrossegar-la, perquè és eterna, i qui no vol que el riu se l'emporti avall, s'ha d'agafar amb la fe, amb la roca incommovible sobre la qual fundà Jesucrist la seva Iglésia. I perquè la religió és eterna i el llinatge humà variable, inconstant i movedís, els ministres de la religió havem d'ésser pacients i prendre la lliçó del nostre dolcíssim Mestre. Jesús en el Calvari redimí al llinatge humà d'un sol cop, extirpant d'arrel els pecats de molts, com ens ensenya Sant Pau;[1] i, no obstant, Ell volgué que el sacrifici de la Redempció es renovés, i que fins a la fi del món místicament se celebrés cada dia el sacrifici de la nostra redempció, perquè així com rebrota la malícia humana, rebroti també la gràcia divina, destinada a curar les nostres deformitats morals.

La persecució de l'últim juliol és un episodi de la lluita eterna que glorifica al Redemptor Jesús i humilia a la supèrbia humana. En aquelles escenes els homes del món, en ge-

1. Hebreus, IX, 28.

neral, queden o repugnants o ridículs; els homes de Déu, els homes i dones consagrats al servei de Déu i del pròxim, resignats, pacients i suportant la persecució i constants en son propòsit i vocació, quan es veuen reduïts a viure precàriament i injuriats, donen a Déu, als àngels i al món l'espectacle agradabilíssim de la força de la fe. I aquesta força de la fe continuarà, i la constància en l'evangelització del poble es reproduirà, perquè totes les generacions tenen necessitat de la fe; i així com el sacrifici de la redempció que oferí Jesucrist en el Calvari, místicament cada dia es renova en la santa Missa, les escoles, les iglésies, els establiments benèfics cristians s'alçaran altra vegada pel bé corporal i espiritual del poble, perquè tota la malícia humana no és capaç d'estroncar la gràcia divina, i el tornar bé per mal, el fer bé a aquells qui ens injurien i persegueixen, és el distintiu del cristià, i principi fonamental de la nostra Llei.

És clar que la feina es llarga i les dificultats són grans, que la crema, saqueig i destrucció d'iglésies, convents i edificis d'instrucció i de beneficència que fou en poc temps completada, exigeix generositat, despreniment i zel de part dels bons cristians; però les tempestats, si bé és cert que destrueixen collites, de vegades també posen a la terra en condició de major fertilitat. Havem d'esperar molt de la caritat cristiana, i que aquells qui abunden posaran mida a la superfluïtat per a ésser generosos envers les institucions que existien i que han sigut aterrades per odi a Jesucrist. És doctrina catòlica que Déu permet el mal, perquè d'ell en provingui un bé més excellent, i, de conseqüent, els sacrilegis, els incendis i ruïnes excitaran als fidels cristians a la vida modesta, recollida, piadosa i caritativa.

El collectivisme fi de què avui tant es parla, és necessari que es demostri, d'una manera digna i cristiana, en les presents circumstàncies. El collectivisme que l'heretgia ha deformat és una idea de la revelació cristiana. Entre els homes hi ha una certa comunicació de béns i de mals, i l'un no es pot mostrar indiferent envers l'altre; el cristià té una mena

de vida universal, lligada amb la vida de Déu i amb la de tot el llinatge humà. Ni les accions santes i heroiques, ni els vicis i delictes dels altres homes poden deixar d'influir en nosaltres; i, de conseqüent, quan alguns dels nostres germans, extraviats i influïts per un mal esperit, han comès delictes infamants que semblen impossibles en pobles cristians i cicivilitzats, nosaltres hem de treballar en la reparació de tals delictes, i en l'expiació dels agravis comesos contra Déu Senyor nostre i contra les persones i coses que li estan consagrades. La maldat dels enemics de Déu ha d'estimular-nos a la pràctica del bé i a l'amor del pròxim. L'odi d'ells no ha d'encendre odi en nostres cors, sinó amor. Del present conflicte n'ha d'eixir vencedora la gràcia cristiana.

Havem dit en aquesta Carta que la present persecució no era altra cosa que una nova forma de la lluita fratricida de Caín contra Abel, de la concupiscència contra la gràcia, que era un efecte de l'enveja fraterna. I, no obstant, l'estat sacerdotal i l'estat religiós està obert per tothom, i són infinitament més els pobres que no pas els rics els qui hi acudeixen, i les iglésies cristianes són tant o més les cases dels pobres que les dels rics. Doncs, ¿de què ve l'enveja? ¿Per què Caín persegueix a Abel? Perquè és agradable a Déu i disfruta del consol de la vida. Perquè sap dominar sos apetits i aleshores la vida cristiana, i, de conseqüent, més la vida religiosa, és una vida serena i de consol. Fins enmig de la tribulació i en les més fosques tempestats el Sol de justícia, Jesús Senyor nostre, fa arribar als seus els raigs suavíssims d'una calor vivificant i d'una llum claríssima. Durant les crudelíssimes persecucions de les tres primeres centúries de la Iglésia els cristians vivien una vida d'amor dolcíssim, de manera que també aleshores eren envejats dels seus perseguidors, i aquesta prerrogativa nobilíssima del consol del cor fou ja promesa pel Senyor Jesús [1] a tots els seus deixebles, qui observessin amb fidelitat la

1. Joan, XIV, 27.

Llei de vida. En les Cartes dels Apòstols, errants pel món predicant l'Evangeli per entre pobles enemics, s'hi veu clarament el goig intern de què disfrutaven, i fins el goig se'ls augmentava, quan eren perseguits i podien patir pel Nom de Jesús.

I aquesta prerrogativa dels primers deixebles dura encara, i durarà fins a la fi dels segles; i Nós havem oït de sacerdots qui han missionat països salvatges, que els consols majors de la vida els sentiren en aquells llocs de tants sofriments i perills; i les perseguides monges de Manresa ens manifestaven que enmig de la gran tribulació i desempar, sentien especialíssimament les dolçures del consol celestial.

Per això Caín avorreix a Abel. No sap dominar son furiós apetit que li desconcerta la naturalesa, i amb els instints desviats persegueix al germà a qui veu serè i tranquil, seguint els rectes camins de la vida cristiana.

Ara altra vegada, homes i dones perseguits pel Nom de Jesús, haveu d'ésser testimonis de la veritat de la nostra doctrina de salvació, de la invencible força de la fe cristiana. Haveu de burlar als vostres perseguidors amb la serenitat i pau de la vostra vida; ells han de veure en vosaltres homes i dones diferents dels qui produeix la terra, han de conèixer amb el vostre exemple l'excellència de la gràcia cristiana, que baixa del cel i omple els buits de la naturalesa i supleix els seus defectes. Que coneguin ells, amb nostre exemple, que la religió cristiana és l'únic remei i fortalesa que l'home té per a fer dignament el camí pel desterro d'aquesta vall de llàgrimes, i per a arribar amb tota seguretat al port de la vida eterna per entre les tempestats i perills del mar d'aquest món. En la humil barqueta del Pescador de Galilea tenim la seguretat de fer una feliç travessa; qui vol fer sol la travessa de la vida s'enfonsa en les ones furioses de les passions humanes.

Preguem humilment a l'Autor de la fe, Jesús Senyor nostre, perquè ens mantingui aquesta virtut i força divina, a fi que sapiguem vèncer totes les tempestats del món, i alcem els

nostres ulls suplicants envers l'Estrella del mar, Reina dels màrtirs, vida, dolçura i esperança nostra, perquè amb la seva poderosa intercessió mereixem obtenir després de la lluita terrenal la corona immortal de la glòria i felicitat eterna. Amén.

I suplicant a Déu Omnipotent que escolti la nostra pregària, us enviem a tots la Nostra Benedicció pastoral en nom del Pare † i del Fill † i de l'Esperit Sant †. Amén.

Vic, 18 d'agost de l'any 1909.

L'ATLETISME CRISTIÀ *

SUMARI

I. ¿Què és aquest món?
II. Nostra vida interior.
III. Treball i lluita.
IV. Les concupiscències.
V. Jesucrist és l'atleta típic.
VI. Les grans lluites són espirituals.
VII. Força triomfal de la gràcia.
VIII. Origen d'aquesta força.
IX. L'arma de l'atleta és l'amor.
X. Nostre campament.
XI. Lluita entre la vida i la mort.

NÓS, EL DR. D. JOSEP TORRAS I BAGES PER LA GRÀCIA DE DÉU I DE LA SANTA SEDE APOSTÒLICA BISBE DE VIC

Al Clero i fidels de la nostra Diòcesi, salut i pau en Nostre Senyor Jesucrist.

Fratres, hora est iam nos de somno surgere.
«Germans, ja és hora d'alçar-nos de dormir.»
(ROMANS, XIII, 11.)

* Pastoral de Quaresma de l'any 1910, exhortació a la pràctica de la virtut cristiana.

I

QUÈ ÉS AQUEST MÓN?

CARÍSSIMS:

La vida moderna, plena de complicacions, dificultats, perills, excitacions dels sentits i de la imaginació, i de plaers seductors, posa als cristians en una situació d'esperit que no correspon a l'actitud que Jesús, nostre diví Salvador, volgué que tingués la nostra vida. Ja no solament des de Jesús, sinó de des l'antiguitat més llunyana, l'actitud de l'home creient ha sigut la d'un viatger, d'un pelegrí o romeu qui fa via i qui no es detura, qui passa sense preocupar-se, ni s'aferra a les coses agradables, ni s'esvera en les contràries; sinó que amb serenitat segueix la direcció de l'eternitat, on ha d'arribar dins d'un curt plaç.

El cristià no és un home sedentari, és a dir, arrelat en les coses de la terra; certament hem de posar arrels, perquè la nostra vida ha d'ésser sòlida, constant, fecunda, no lleugera, superficial i mudadissa, però havem de posar arrels en Déu etern, la perfecció absoluta, perquè la nostra vida sia fecunda i de fonaments indestructibles. La llavor del poble cristià, el germen de la gran família cristiana el trobem, segons ensenyança de la santa Mare Iglésia, en els patriarques de la Llei natural, qui habitaven en tendes movibles, i anaven peregrinant amb la promesa de que havien de trobar una terra de repòs i de felicitat.

Així hem d'ésser els cristians; i fins sens dubte entra en els paternals plans de la Providència, qui regeix als homes, la permissió de les revolucions, persecucions, destruccions i ruïnes que els nostres temps moderns presenten amb tanta freqüència. El nostre repòs no ha d'ésser a la terra; no hem de cercar en el món les nostres delícies. I ara que l'heretgia moderna pretén posar en el món el paradís de tots els goigs, ara que pretén edificar una civilització en la qual no hi hau-

rà, segons ella, ni pobresa, ni sofriment, ni misèries de cap mena, sinó que la vida serà un convit abundant, on s'asseuran i satisfaran igualment tots els fills dels homes, ara en aquest temps d'il·lusió i de desesperació, d'enganyats i de desesperats, convé, estimats cristians, que ens fonamentem més en la Veritat, que s'estenguin les arrels del nostre enteniment i del nostre cor en la Veritat eterna, en Déu, únic verdader principi de vida.

Perquè avui es demostra obertament aquell gran principi de l'Evangeli,[1] que qui en aquest món desordenadament estima la seva vida, la perd; i que aquell qui la desprecia, la guanya. A la il·lusió correspon la desesperació; a l'universal convit de la vida a què crida una secta correspon la mort i la ruïna, que va sembrant pel món una altra secta. Blasfemen del cel, no es volen moure de la terra, que diuen que és el paradís, i la terra els escup fora, com la mar als cossos morts, i no poden resistir l'amargor del món. I el pelegrí del món, el cristià verdader qui confessa que la seva pàtria no és aquí baix, viu pacíficament a la terra, reposa sota la seva parra i la seva figura, com l'home fidel dels temps patriarcals, i espera serenament l'hora de juntar-se al seu poble, és a dir, a la multitud dels fills d'Adam qui pel camí de la veritat i de la justícia arribaren al repòs etern i foren introduïts a la casa del gran Pare de famílies, qui li agrada viure per sempre en unitat de vida amb les criatures qui l'amaren i serviren en aquest món.

II

Nostra vida interior

Avui vivim molt fora de nosaltres mateixos. No ens recordem de nosaltres mateixos. L'egoisme de la vida material, de

1. Joan, XII, 25.

la vida present, l'avarícia de la vida fa que sacrifiquem la nostra vida verdadera. Tota avarícia és destructora de si mateixa, apilona medis de viure i es mor de fam; posseeix tresors i ella està flaca i dèbil, i es mata a si mateixa de misèria. La cobdícia de la gent moderna, la concupiscència mundana treu als homes fora de si mateixos; la febre del comerç, l'epilèpsia de la política, les nerviositats literàries i artístiques, l'inflament de les convencions socials pertorben l'esperit de l'home i el desvaneixen i dissipen, de manera que es queda disminuït, complint-se avui, en l'exuberant vida externa del segle XX, lo mateix que en la civilització monacal dels segles medievals, lo que deixà escrit l'immortal Tomàs de Kempis, en això eco de l'antiga filosofia gentílicia: «Quantes vegades só estat entre els homes, n'he tornat menys home.»

L'antic filosop cercava pel món un home amb la llanterna a la mà; i realment en tots temps ha costat de trobar un home. És més fàcil trobar un filosop, un comerciant, un literat o un artista, que no pas un home. Podem dir no sols que l'objecte final de la filosofia és formar homes, que la recta sociologia es dirigeix a formar l'home, sinó que la mateixa vinguda al món del Verb de Déu, l'obra de la redempció humana, tota s'enclou en restaurar la nostra naturalesa desequilibrada, en formar a l'home.

Per això la nostra principal diligència ha d'ésser formarnos a nosaltres mateixos, i aquesta lliçó cristiana d'atendre en primer lloc a si mateix, avui queda confosa en la preocupació universal d'arreglar la societat, d'arreglar el món, d'arreglar l'Espanya. No hi ha cosa més desarreglada que aquella en què tots volen posar-hi les mans per a arreglar-la. Com és molt comú que aquell qui vol arreglar als altres es descuida de si mateix, s'oblida i s'ignora a si mateix; essent així que la primera de totes les ciències, que el principi fonamental de tota filosofia, que és una regla primària de religió, és el conèixer-se a si mateix. La xifra de la humana perfecció, segons Sant Agustí, és conèixer-se a si mateix i conèixer a Déu.

Tal vegada algú trobarà inoportuna aquesta pastoral ensenyança en un temps en què tot és parlar de sociologia, tot són afanys per a trobar fórmules socials i polítiques per a resoldre els conflictes de la comunitat humana, en què la societat sembla que es va a dissoldre, en què els polítics no s'entenen, en què la pau i l'ordre social perillen; i, no obstant, aquestes mateixes causes fan oportuníssima l'ensenyança de que l'home primàriament deu atendre a si mateix. Ja poden inventar-se i provar-se noves formes polítiques, ja poden fer-se combinacions econòmiques, ja pot intentar-se una nova estructura social, que sempre serà una gran i verídica sentència el principi que assenta el nostre escriptor Francesc Eximenis, bisbe de Perpinyà, en sa *Doctrina compendiosa*: «Que no és res bo a l'hom, si ell en si no és bo.»

Quan en un país o en una època les coses van malament, quan la societat es relaxa i dissol, sempre és perquè l'home s'ha desvirtuat, com quan una tela s'esquinça és per culpa de les malles; i com el nostre ministeri pastoral té per principal objecte treballar en la formació de l'home, i com per a entrar en aquella sublim societat dels gloriosos ciutadans de la pàtria eterna, hem d'ésser homes conformats amb l'Home Crist Jesús,[1] qui és el cap i l'exemplar del llinatge humà, ara a l'acostar-se el sant temps de la Quaresma, que la Iglésia dedica a la renovació de la vida cristiana, cridem als homes al recolliment, a la reconcentració i reflexió, a que surtin alguns moments del bullici de la vida, de l'agitació del comerç, de les controvèrsies de la política, per a pensar en sí mateixos i adobar la pròpia vida individual en relació a la vida eterna, amb la seguretat de que ni el comerç, ni l'agricultura, ni la indústria, ni la política, ni qualsevol que sia l'art que professen hi perdrà en aquest recolliment, en aquesta reconcentració, en aquest temps dedicat a la pròpia perfecció, a l'ordenació de la pròpia vida, puix il·luminada aquesta amb la llum

1. Romans, VIII, 29.

dels pensaments eterns, prendrà l'orientació convenient i obtindrà una major fecunditat.

Sant Pau,[1] dirigint-se al seu deixeble Timoteu, bisbe, i, de conseqüent, que tenia una obligació molt estreta de fixar-se en els altres i de viure en relació amb ells, i de consagrar tot el seu cor a l'amor i al bé del pròxim, li diu no obstant: «Vigila't a tu mateix»; i Nós consideraríem fer un gran bé a la societat cristiana, en tots els seus elements, a la política, a la indústria, al comerç, a la ciència, si obteníem que els qui llegiran aquesta Carta es vigilessin a si mateixos, vivint una vida interior.

La vida interior ara és molt difícil. Es viu al carrer, en el tràfec del món, en l'agitació contínua, amb una viva sollicitació d'estimulants externs, i l'home surt de si mateix i difícilment entra en si. Viu enagenat, perd la pròpia autonomia i fins la seva personalitat, vivint a l'influx dels corrents continus d'impressió que rep de fora.

El sant temps de la Quaresma està destinat entre els cristians a acumular vida pròpia. «Jo he vingut, deia Jesús Senyor nostre, perquè tingueu vida, i vida abundant».[2] És ric aquell qui té cabals propis; qui viu del comú, a expenses dels altres, no té vida pròpia, és com la canya que es mou a tots els vents, però no té una direcció personal. Les riqueses de l'ànima són les virtuts, les quals cada home se les ha de guanyar amb el seu esforç, amb el seu treball, ajudat de la gràcia divina; i encara que la gràcia és un pur do de la generositat del Senyor envers les seves criatures, nosaltres, no obstant, és necessari que la sollicitem amb una pregària i oració humil i constant.

1. I Timoteu, IV, 16.
2. Joan, X, 10.

III

TREBALL I LLUITA

Tota riquesa s'adquireix per medi del treball; però el treball intern de l'home per a adquirir la riquesa espiritual, que consisteix en la virtut, en la perfecció i en la santedat, és molt més fatigós i difícil que el treball amb què els homes acumulen la riquesa material. El treball espiritual exigeix una energia sublim: per això hi ha tan pocs sants en el món. Tot cristià ha d'ésser un vencedor del món. Sant Pau[1] volia que cada cristià fos un atleta, i deia que solament el qui sortia guanyador del certamen de la vida mereixia la corona de la glòria eterna.

Considereu ara, caríssims, el per què Déu permet les persecucions i calamitats en la seva Iglésia. Vol que els seus fills per adopció, vol que els cristians sien atletes, i l'atleta sols arriba a ésser-ho amb l'exercici de la força. Les forces, lo mateix les espirituals que les físiques, si no s'exerciten disminueixen; per a augmentar, per a multiplicar les forces han d'exercitar-se. La pau té també els seus inconvenients; i encara que és el bé més excels, i la pau definitiva i perpètua en el si de Déu és el premi i recompensa que esperem en l'altra vida: en la vida present, en el món, mentre l'home no ha expellit de si els mals humors de les passions i concupiscències que tenen alterada la nostra naturalesa, la pau fins pot ésser corruptora: *Pacis malis vexati,* diu el nostre filosop Lluís Vives. Amb la pau augmenten les comoditats, convertint-se en refinaments, i arriben a l'excés l'amor al luxe, les vanitats mundanes, la supèrbia dels rics i dels savis; els enteniments s'illusionen, les imaginacions es perverteixen, els sentiments s'efeminen, els costums es materialitzen i la massa humana necessita un remenament fort; l'arbre s'ha d'esporgar per a renovar-se i donar fruit.

1. I Corintis, IX 24.

Els homes qui no tenen fe, qui no participen de la ciència de la vida que ens ensenya el Verb de Déu, no poden tenir una idea verdadera ni de la vida mundana ni de la vida eterna. El concepte de la vida el mateix Déu ha tingut d'ensenyar-lo als homes. La vida temporal i la vida eterna són antitètiques; i, no obstant, l'una és preparació de l'altra: són l'estat preparatori i l'estat definitiu de la humanitat. Tota formació o preparació és laboriosa, difícil i pesada, és un trànsit; però l'estat definitiu és pacífic i satisfactori; és una situació de repòs, perquè ja s'ha arribat a la perfecció.

Per això, perquè els homes a la terra no confonguin les idees, perquè no s'adormin, necessiten l'estímul de la contradicció, puix les contrarietats a la vida la revifen, com els cops treuen foc de la pedra viva, perquè la contradicció, el contrast i l'oposició és una llei natural de la vida mundana.

La beatitud, la felicitat, el repòs actiu és impossible en aquest món; en aquest món s'ha de patir, i el pitjor mal que en aquest món es pot fer a l'home, és que se li faci creure que aquí pot ésser feliç. En tota època en què els homes es creuen que en aquest món poden ésser feliços, abunden en gran manera els desesperats. Per això els cristians comencem per posar com base de la vida la conformitat, i d'ella fem la regla summa de la santedat, de la pau, del consol íntim; de la felicitat relativa que podem tenir en aquest desterro del món els qui esperem una vida eterna.

El paradís a la terra fracassà en els principis del nostre llinatge, segons ens ensenyen les Sagrades Escriptures, i fracassaran els assaigs de restauració o instauració del paradís terrenal que volen intentar els actuals utopistes. Els fa nosa en ses generoses aspiracions el pecat original, que és el corc de la substància humana. Devem els homes estudiar la manera de fer menys dura la vida terrenal; és una noble tendència que ha d'ésser favorida, la d'estendre a tot el llinatge el major benestar possible; però el deixeble de Jesús ha de clamar contra els qui enganyen al món, fent-li creure que és possible desterrar d'ell la pobresa, el sofriment, la ignorància i el pe-

cat. Devem lluitar contra aquestes misèries, però aquesta lluita és perdurable, i la victòria completa sols l'obtindrem a l'hora de la mort, a l'entrar triomfants per les portes de la Glòria.

La lluita ennobleix, i així ho han cregut totes les generacions humanes, i així ho proclama el sentit comú. Tenim contemporanis que pretenen restablir per medi de reglaments socials la pau perpètua entre els homes, rectificar totes les corbes, aplanar tots els cims, fer desaparèixer les muntanyes, i així convertit tot el llinatge humà en una immensa planura. I en el nostre llinatge ha d'haver-hi alts i baixos. La nivellació absoluta en l'ordre moral és l'alteració de l'ordre moral, és la ruïna de la sublim arquitectura espiritual del nostre llinatge, és la destrucció de l'harmonia; ruïna que no pot ser durable, perquè la naturalesa és invencible, i l'home no té poder per a fer-la d'altra manera de la que és. Si una força violenta la pertorba, esborra ses formes externes; com no podrà canviar la llei de la naturalesa, passada la violència el cos social recobrarà les formes corresponents, perquè la llei orgànica del nostre llinatge no depèn d'un legislador humà. És com si del món físic es volgués fer desaparèixer la diferència entre la nit i el dia, entre l'hivern i l'estiu, entre els plans i les muntanyes, entre països secs i països humits, que en lloc de fer del món un paradís terrenal, en resultaria el país del fastigueig, de la misèria i de la mort.

La sabiduria revelada constantment ha ensenyat que la vida humana era una lluita; fins l'examen de la nostra naturalesa comprova la discòrdia intestina entre els elements que la formen; i la història amb els fets que ens relata ratifica les ensenyances de la revelació, que ens diu que el nostre llinatge s'inaugurà a la terra amb una lluita en la qual caigué esclau; que mentre la humanitat viu en el món unida amb Jesucrist, lluita per a redimir-se, i que el desenllaç serà una lluita en la qual hi haurà vencedors i esclaus. La més sublim harmonia enclou conflictes insolubles a la terra, de manera que la dra-

màtica més alta ens proposa la poesia tràgica, que sol acabar amb un desastre, com la més excelsa de totes les poesies.

És una mania la dels nostres utopistes qui volen excloure la lluita de la nostra naturalesa, esborrant la diferència entre el bé i el mal, i conciliant la veritat i l'error. El domini absolut del bé o del mal aquí a la terra és impossible: per això el món mai serà una bassa d'oli. La pau perpètua no serà un fet mentre els homes sien racionals i no estiguin confirmats en la gràcia, perquè la raó sempre farà diferències entre les coses, i l'estímul que ens fa cercar la veritat i el bé forma part essencial de la nostra naturalesa, i encara que els més nobles estímuls de vegades s'extravien i fins sembla que queden extirpats, no obstant les amputacions fetes a la naturalesa mai resulten definitives, i a son temps rebrota la saba que el Criador infongué a sa criatura terrenal més noble, essent com un reactiu que obra en la consciència humana i destria el bé del mal.

De conseqüent, és inútil pensar en suprimir la batalla de la vida, puix si la lluita és natural i intrínseca a la nostra vida, lo lògic, lo convenient, útil i pràctic es disposar-se per a obtenir victòria, si no volem quedar fracassats. Els sants tots han sigut grans lluitadors; els amants de la comoditat, del plaer i de la dolça inèrcia són sers inferiors, inútils, rudimentaris; l'alta vida cristiana en ells no pot desplegar-se, com no es desenrotlla en aquells infusoris qui viuen en les aigües entollades i pantanoses de certs estanys. El nostre mestre i capità, Jesús, nostre dolç Salvador, va al davant en la carrera de la vida; la seva victòria és la nostra victòria, i en el certamen de les passions, contradiccions, persecucions i vicis de la vida, sols amb la seva gràcia, amb el seu exemple i amb la seva doctrina podrem obtenir el premi i corona que Ell prometé als seus deixebles.

L'activitat i l'energia de l'esperit són la primera condició del cristià. El cristià és un combatent; i és doctrina comuna en la Iglésia de Déu que el cristià qui no vol combatre és ja vençut. Sant Ignasi de Loiola usa una frase de gran profun-

ditat quan, parlant del pecat dels àngels, diu que fou perquè no volgueren ajudar-se de sa llibertat, per a complir son deure envers el Senyor. L'home, per a obrar bé, ha d'esforçar la seva llibertat, ha de sobreposar-se, ha de dominar, i si no, ell queda dominat, vençut i esclau. El pecat és sempre una derrota, un fracàs, una flaquesa. Per això la pietat del pobre cristià compadeix als pecadors, i al pregar per ells els anomena els *pobres* pecadors. El pecador més brau és un infeliç qui ha perdut la llibertat; l'instint cego se li ha sobreposat a la raó. De dues forces, l'una cega i brutal, l'altra lluminosa i racional, aquella ha vençut, ha sigut més forta i ha dominat i ha transformat a l'home invertint l'ordre, puix la raó, que és la directora, ha quedat atropellada i sotmesa a les forces inferiors de l'home.

IV

Les concupiscències

Les concupiscències són uns estímuls vitals i excitants de l'activitat necessària per a vèncer les dificultats que presenta el camí de la vida; però si surten de mare, si ofeguen la raó, la criatura racional queda esmortuïda. L'Antic Testament està ple de símbols i figures admirables de la vida espiritual de l'home; és com un croquis que el Nou Testament havia d'explanar, és com una llavor o germen de la vida cristiana. Mentre l'antic poble de Déu peregrinava pel desert, sentí una concupiscència desfrenada; les grans manifestacions divines l'admiraven transitòriament, però el cansava el senzill aliment amb què Déu el sustentava, i enyorava les carns d'Egipte. Sentí el deliri de la carn, i plorava i importunava demanant carn. «Jo te la daré, digué el Senyor, amb abundància fins que et surti pel nas i te n'enfitis»;[1] i víctimes de ses concupis-

1. Nombres, XI, 20.

cències en el desert moriren, i sos sepulcres, diu l'historiador sagrat, s'anomenaren sepulcres de la concupiscència.

Així en el món actual, sobretot en les grans ciutats, veiem molts sepulcres de la concupiscència. La mort entra a molts homes per la via de la concupiscència, de la sensualitat i de la vanitat, pel desfrè de la carn o de la raó. Homes qui cerquen la pau en l'aliança amb l'enemic. Es cansen de lluitar, no saben resistir i s'entreguen a l'adversari. Els materialistes i els racionalistes són uns vençuts, no han sabut resistir al desfrè de les concupiscències de la carn i de la raó. Volen menjar més de lo que es pot pair; la gana els enganya. Són com els infants qui, faltats encara de raó, es guien per l'instint, i l'instint els enganya, mengen més de lo que poden pair i moren d'un enfarfec. El temps de la nostra vida aquí a la terra és una infància, i els instints, tant carnals com racionals, no poden satisfer-se plenament perquè la naturalesa no ho pot suportar; la nostra present existència no està encara ben desplegada; en una altra vida, a l'arribar a la plenitud de la vida, l'instint de la felicitat se satisfarà amb gran delícia, segons les exigències de cadascú. La nostra capacitat s'estendrà a proporció de la felicitat obtinguda, i restarem allà en perfet i etern equilibri.

Tots els sepulcres de la concupiscència que veiem en aquest món, tots els homes a qui veiem morts a mans dels seus desigs desfrenats, tant del cos com de la raó, és perquè han perdut l'equilibri, no s'han sabut posar mida, no han volgut reconèixer la mida de les seves forces, tant racionals com corporals; i la vida cristiana es desvaneix en tot home voluntàriament desequilibrat. El mèrit amb què ens fem mereixedors de la vida eterna consisteix en mantenir en nosaltres mateixos l'equilibri, que sols podem obtenir mitjançant la lluita. Una lluita interna molt difícil, invisible, misteriosa i que mai s'acaba. Dura tant com la vida. Sant Pau[1] havia

1. Romans, VII.

tingut admirables comunicacions i revelacions divines, i el seu cor era encara un camp de batalla. Sentia en si mateix dues lleis contràries, era arrossegat per dues forces contradictòries i oposades, anava allà on no volia, lluitava com un atleta formidable, però necessitava l'auxili de la gràcia, i aleshores, amb la unció de la gràcia celestial, era invencible i tot ho podia.[1]

Fins a l'hora de la mort la Iglésia no canta als seus fills el *requiem aeternam*, fins aleshores no tenim dret al repòs. La profecia hebraica, lo mateix que la revelació cristiana, estan plenes d'aquesta idea: podem dir que és un principi formal de tota la nostra santa religió. La lluita està en el fons de la vida cristiana, com està en el fons de la naturalesa humana, i és un principi i font de noblesa per l'home. Tota noblesa ix de la lluita. La santedat, la ciència, tota distinció, fins la mateixa riquesa material suposen lluita. I en l'ordre social el predomini polític, les aristocràcies, les classes privilegiades són l'efecte d'una selecció que ha resultat d'una lluita, puix els qui han obtingut victòria es queden amb el domini.

Veu's aquí, caríssims, una coincidència entre la filosofia dels positivistes i la sublim filosofia del Verb de Déu. Aquells parlen de la lluita per l'existència i de la selecció necessària per a la perfecció dels sers, i aquesta lluita i aquesta selecció són com una ombra i figura inexactes de la Veritat eterna, del procedíment necessari per la perfecció cristiana i per a obtenir la vida de la immortalitat. Tota la vida i l'ensenyança de Jesucrist ens prediquen aquesta doctrina de la lluita i de la selecció. Ell és el príncep dels nous atletes qui han d'ennoblir la terra. Els gentils havien entrevist de lluny aquesta noblesa que resulta de la victòria de l'esperit, de la raó i de la virtut, aquesta forma eterna de l'excel·lència humana, superior a les modes i als oportunismes i als èxits mundans, havien entrevist a Déu obrant en els homes, en morts triomfals i en befes glo-

1. Filipesos, IV, 13.

rioses; però mai la raó humana hauria pogut imaginar a Déu fet home, coronat d'espines, revestit d'un irrisori mantell i escopit a la cara i sentenciat a mort. I és perquè fins a Jesús ningú havia cregut que la mort fos vencible: abans d'Ell la mort tot ho vencia, després d'Ell la mort és vençuda per la fe i l'amor.

V

Jesucrist és l'atleta típic

La victòria de la mort sols l'ha obtinguda Jesucrist, perquè fora d'Ell no existeix la immortalitat: per això Ell és i serà el sol rei del llinatge humà. L'apòstol Sant Pere diu que Jesucrist s'empassà la mort.[1] Els primitius perseguidors deien dels nostres pares en la fe, dels primitius cristians, que eren deixebles d'un Jesús que, després de mort, els seus deixebles deien que vivia. Si Jesús fos mort no seria perseguit, puix ningú és tan faltat de sentit comú que persegueixi a un home mort dos mil anys enrera; i si els sectaris, si els tirans i dèspotes, si els enemics de Déu persegueixen a Jesús, és perquè estan convençuts de que és viu i de que obra en el llinatge humà. Tot lo mort perd la virtut; lo que és mort no pot ésser font de vida, i de Jesús ix un corrent de vida, la vida cristiana, de la qual participen milions d'homes de totes parts del món, qui reben d'Ell el ritme de vida.

Pròpiament Ell és l'únic i etern atleta del llinatge humà. Consubstancial amb Déu, Ell és l'únic entre els homes qui combat per la glòria del Pare celestial. El nostre llinatge ha produït homes qui han dat testimoni de Déu amb eloqüència, filosops, poetes i oradors, però son testimoni no sol ésser constant; per a donar testimoni complet d'una cosa és ne-

1. I Pere, III, 22.

cessari haver-la vista, i a Déu solament son Verb l'ha vist: per això dins del llinatge humà el testimoni invencible de Déu, els atletes de Déu, tant en l'antic poble com en el poble cristià, són únicament els deixebles de la revelació del Verb. El mateix Redemptor ho deia: «Ningú arribarà al Pare sinó per medi de Mi.»[1]

En definitiva, avui ¿quin altre defensor de Déu queda, fora de Jesús?

Per això tots els enemics de Déu combaten i persegueixen a Jesús. Els uns neguen que Jesús hagi existit, avui aquests són poquíssims; els altres diuen que era un home extraordinari i res més, i n'hi ha que el befen i injurien per mal home. Tots contra Ell i Ell contra tots. Ell serà pròpiament l'únic vencedor a l'hora de la definitiva victòria sobre els enemics de Déu. Perquè nosaltres, els qui lluitem al voltant i a l'amor de sa divina Persona, ¿què som? D'Ell rebem la força, d'Ell rebem les armes, no som altra cosa que lliures instruments de son poder. Si Jesús fos mort, ningú combatria per Déu.

D'altra banda, totes les Sagrades Escriptures van plenes d'aquesta veritat de que Jesús és l'únic i ver herald de Déu; en el Vell Testament l'esperança en l'Ungit del Senyor, en el Crist qui havia d'establir per tota la terra, en totes les nacions, el regne de Déu és el sentiment dominant, i fins és la raó d'ésser de la Llei i dels profetes; i en el Nou Testament la veu vibrant del dolcíssim Jesús no és altra cosa que una afirmació perpètua de que la seva missió exclusiva en aquest món és la d'establir en la terra el regne del Pare celestial; i els fets de la història humana i l'evidència de la història contemporània demostren *per oppositum* la mateixa veritat, puix la potència enemiga de Déu, la superstició i la impietat, dirigeixen totes les seves forces *adversus Dominum et adversus Christum eius*: l'anticristianisme és l'ateisme, així com l'anticrist és l'enemic de Déu.

1. Joan, XIV, 6.

¿Per què Jesucrist és avorrit d'una part d'homes? Per què té la investidura de Déu, perquè és l'ungit del Senyor, i ha vingut al món per a establir en ell el regne de Déu. Ell en si és amable, el més amable i hermós entre els fills dels homes; té uns atractius que cap més home ha tingut; si només fos home, fóra estimat de tots els homes, com ho són Sòcrates, Plató o el Budha Gotama; ara és avorrit a mort per una part d'homes, no en quant home, és avorrit en quant Déu.

Veu's aquí, caríssims, el gran misteri d'iniquitat que trobem en el món de des el principi, el conflicte entre el bé i el mal, la lluita sempiterna entre la llum i les tenebres, que ha perseverat en ell, i que a l'últim dia el conflicte quedarà resolt en la definitiva i perfecta separació entre el bé i el mal, entre la llum i les tenebres, entre Crist i Belial; com quan, després d'una gran batuda a l'era, el gra és separat de la palla, així els elegits seran separats dels reprovats.

Però fins aquell dia és necessari que sostinguem la lluita. El bé i el mal estan barrejats en el món exterior, en la societat de què formen part, i fins en la nostra regió interna, en el nostre món interior; i així com el regne de Déu en la societat humana té contradicció, i sofreix impugnació contínua i la lluita mai s'acaba, també en el regne de Déu que portem dins de nosaltres, en la nostra regió interna, en el misteri de la nostra consciència, les lluites són tremendes, el bé i el mal mai acaben de rendir-se totalment ni l'un ni l'altre en aquest difícil i misteriós certamen: per a guanyar la palma del bé la nostra voluntat ha d'ésser atlètica i ungida amb la virtut de Déu.

VI

Les grans lluites són espirituals

Les grans lluites humanes de des el principi del món són lluites d'esperits; en el principi de l'univers de les criatures

s'inaugurà la lluita d'esperits, i la lluita final serà una lluita d'esperits, i fins totes les lluites que en la societat dels homes hi ha hagut, fins les lluites de la carn, són lluites d'esperits; i per això els grans sants que Déu ha enviat al món per a mestres espirituals del nostre llinatge parlen llargament del discerniment d'esperits i ensenyen una tàctica espiritual pels combats de la vida; i Sant Pau, donant-nos regles per a conèixer l'enemic amb qui hem de lluitar, ens diu clarament:[1] «La nostra lluita no és solament contra la carn i la sang, sinó contra els prínceps i potestats, contra els esperits qui regeixen aquest món de tenebres.» És clar que hem de sofrir les instigacions de la carn, però la carn sola fóra promptament vençuda. La carn no sap lo que es fa i l'esperit la governaria; però ella és un instrument de guerra en mans d'un enemic formidable, i per això aquest suscita doctors de la carn. En èpoques passades eixiren ordres de cavalleria qui defensaven l'espiritualisme humà, una poesia que l'exalçava de vegades fins al ridícul; però en nostres temps existeixen sectes i doctors qui declaren que la carn ha d'ésser la senyora dels homes, la summa aspiració del llinatge, de manera que l'home s'ha de dignificar per la carn, perquè fora de la carn no hi ha res més ni a la terra ni al cel. L'home, segons ells, és tot de carn; i en aquesta suposició, vivint l'home carnalment, es reprodueix el fet del nostre primitiu llinatge,[2] que l'esperit de Déu s'extingeix en l'home carnal; per això els enemics de Déu es valen de la carn per a ofegar l'esperit, puix el regne de Déu és un regne espiritual, i l'atleta cristià, tant per les lluites externes com per les internes, per a obtenir victòria s'ha de valer d'armes espirituals.

L'atletisme espiritual dels cristians és evident en tota la pràctica ascètica, i en tota la tradició catòlica i eclesiàstica. La lluita espiritual és la lluita humana. Si la lluita humana no

1. Efesis, VI, 12.
2. Gènesi, VI, 3.

fos espiritual, si la lluita fos solament *de cibis et venereis*, seria lluita bestial, com ensenya Sant Tomàs; però encara que en el nostre llinatge aquelles concupiscències tenen una força formidable, és una força subjecta a altra força i dirigida per aquesta,[1] puix en definitiva es tracta de quin esperit preval, qui domina en el món, qui ha d'ésser el Senyor de l'home, qui s'ha d'emportar l'adoració de l'home; perquè l'adoració és una necessitat, i al món sempre hi haurà o ídols o Déu; i la força contrària a Déu, qui vol destruir el regne de Déu suscita ídols: l'adoració de la criatura per a derogar l'honor del Criador de totes les criatures. Avui mateix veie mels esforços de la secta per a abolir el venerable culte de Déu; però és per a suplir-lo amb les moixigangues del culte maçònic, amb què vol satisfer la necessitat individual i social de l'adoració.

La lluita social moderna sembla a primera vista que és una lluita de classe, que es redueix a una competència econòmica, a la manera com la riquesa ha de distribuir-se entre els homes. Si així fos, la Iglésia no tindria de fer altra cosa sinó conciliar els esperits, suavitzar les relacions entre els diferents elements qui contribueixen a la producció de la riquesa, perquè arribessin a entendre's. Però la qüestió econòmica s'ha embolicat amb l'ateisme, i els doctors de la secta volen fundar el seu sistema econòmic i social en la negació de Déu. És a dir, sempre, lo mateix en l'home individual que en l'home social, la lluita carnal o material està sostinguda pels esperits. La matèria no és capaç de lluites, és capaç de transformacions, de variacions, de noves formes; però el sentit comú dels homes a les evolucions o revolucions del món material mai les ha anomenades lluites, sinó transformacions geològiques. Les lluites són pròpies dels àngels i dels homes, i per metàfora i semblança algunes vegades de les bèsties.

La lluita típica, irreconciliable, eterna, és la lluita espiritual; en ella no hi ha componenda possible: és la lluita en-

1. Exp. D. Thom. Ep. ad Eph.

tre el bé i el mal; és com la llum i les tenebres, que mai podran pactar aliança, perquè tenen un exclusivisme mortal, i mai faran les paus, l'un mata a l'altre i no poden deixar de matar-se. Sols la infinitat i l'omnipotència de Déu pot tenir el mal encadenat, permetent-li la seva acció fins on plau a l'eterna Sabiduria pel compliment dels seus inefables designis en l'univers de les criatures. L'atletisme cristià neix de la real existència del mal en el nostre llinatge. Si no hi havia diferència entre el bé i el mal, entre la veritat i l'error; si fos exacte el sistema de la identitat absoluta, que ha embaucat una bona part d'Europa, no existiria l'atletisme. L'atleta ho és perquè ha de dominar un obstacle, i amb l'oposició es despleguen les seves forces tant del cos com de l'ànima. De manera que el verí de la guerra en l'estat actual del nostre llinatge, l'home individual el porta injectat en les entranyes del seu ser, i existeix igualment en la substància de la societat o comunitat humana, formant part del ritme vital, fins al punt de que temporalment es podran curar els símptomes visibles o externs, però que després es manifestaran altra vegada, puix responen a una situació de la naturalesa, i sobre la naturalesa ningú hi té acció eficaç, fora de son Criador.

L'antic adagi: «*Si vis pacem para bellum*. Si vols la pau prepara't per a la guerra», és d'una veritat indubitaole. Un gran sant, home pacífic per naturalesa i per gràcia, Sant Felip Neri, d'una suavitat encisadora, deia que el regne dels cels no s'havia fet pels covards, és a dir, que tothom havia de lluitar si volia obtenir la victòria. I Sant Felip és sols un ressò de Jesús, el més dolç i suau d'entre els fills de l'home, quan deia:[1] «No só vingut a portar la pau, sinó l'espasa; és a dir, si voleu disfrutar de la pau l'heu de guanyar a cops d'espasa. Qui no vol lluitar està destinat a l'esclavitud, perquè serà vençut, i tot vençut queda esclau del vencedor.» El mateix llenguatge popular té fórmules que expressen aquesta veritat,

1. Mateu, X, 34.

i així d'un home que no sap dominar-se diem que és esclau de les seves passions. No té llibertat. Així del nostre diví Redemptor Jesús diem que amb la seva passió i mort donà la llibertat al llinatge humà.[1] Així en el llenguatge apostòlic la llei de llibertat significa la llei de Jesucrist.[2] Els antics pintors cristians, per a significar una consciència que és deslliurada del pecat, representaven un home que es deslligava d'una soga que li voltava tot el cos i li impedia el moviment.

És una mena d'axioma de la gent moderna que sols és lliure aquell poble que s'ho mereix; i és una gran veritat també que sols és lliure aquell home qui s'ho mereix, és a dir, qui es guanya la llibertat. La terra és un lloc en què dominen les tiranies; sols allà on hi ha l'esperit de Déu hi regna la llibertat. Per això la llibertat té son lloc propi en la glòria eterna. En la terra l'un tiranitza a l'altre, tot són imposicions, i els nostres anarquistes no són altra cosa que homes que senten que han sigut criats per la llibertat, i no saben fer-se càrrec de les realitats de la vida present, de que som desterrats en una vall de llàgrimes, i es desesperen donant cops de cap per les parets.

No és aquesta la manera de conquerir la llibertat. Els sants que la Iglésia posa a la nostra consideració són homes qui saberen conquistar la llibertat.

No hi ha esperit més lliure que l'esperit dels sants. Cadascun d'ells és un rei del món, perquè ha sabut vèncer al món; les passions humanes no arriben a entelar la serenitat del seu esperit: dominen sobre la política, sobre la filosofia, sobre la riquesa, i saben fins on arriben i on no arriben aquestes poderoses del món, i per això no dobleguen el genoll davant d'elles. Són enemics acèrrims de la idolatria. Sant Atanasi, el gran Doctor de la divinitat del Verb encarnat, qui era un filosop d'una època de molt refinament intellectual, ens

1. Gàlates, IV, 31.
2. Jaume, I, 25.

descriu a Sant Antoni Abat, al gran solitari de l'Egipte, a qui havia tractat, com un esperit sobirà. Els sants, com que viuen en una atmosfera divina, participen de la sobirania de Déu. La grandesa d'aquell ermità de poques lletres ofuscava la dels emperadors, filosops i literaris, que d'aquests últims molts anaven a veure'l i es trobaven inferiors a ell.

El sant és un home qui amb l'auxili de la gràcia arriba al domini de si mateix, a la possessió dels seus instints, apetits i passions. És senyor de si mateix: per això us dèiem que el sant disfruta d'una mena de sobirania, i fins domina les contrarietats externes, les impugnacions dels enemics i les forces de la naturalesa.

VII

Força triomfal de la gràcia

La profecia hebraica descriu a l'home qui es posa baix la protecció de l'Altíssim i s'arma amb l'escut de la Veritat com un ser invencible.[1] Cauran al costat seu, diu, els altres combatents, però ell es mantindrà ferm; les sagetes de l'enemic no arribaran a tocar-lo i ell trepitjarà, sota els seus peus, a les serpents verinoses. La força triomfal de la gràcia cristiana és admirable; la naturalesa també dóna força, però la dóna solament a sers determinats, a certes classes; la gràcia comunica la seva força indistintament a tota classe i condició de persones mentre sien humils,[2] i moltes vegades és quasi una llei, dóna la força als sers qui per naturalesa són més dèbils. En la història del martiri cristià les principals heroïnes qui suportaren gloriosament turments horribles foren unes patrícies romanes, quasi nenes, criades amb totes les conveniè-

1. Psalm XC.
2. Proverbis, III, 34.

cies, luxe i regal d'una època de refinaments; la guerrera nació dels gals, la França deu la reconquesta de la seva independència nacional a una pastoreta de divuit anys, sense cap instrucció; els estoics en la reglamentació dels costums de la vida, amb tota la seva filosofia no arribaren a la perfecció i domini de passions a què han arribat multitud d'homes i de dones senzills qui militen baix d'una regla religiosa, expressió d'una filosofia *sui generis*, de què són capaços fins els qui no saben de lletra. I és perquè el llinatge dels cristians és un llinatge espiritual, i la vida espiritual es nodreix amb la comunicació amb l'esperit perfectíssim, immens, etern, principi i fi de totes les coses. Per això Sant Pau, l'excels mestre de l'atletisme cristià, deia:[1] «Tot ho puc amb Aquell qui em conforta.» La llum de la faç divina resplendeix en la consciència del ver cristià, i el foc del seu amor li escalfa i fortifica l'existència.

La supremacia espiritual no l'adquirirà cap més poble que el poble cristià. Amb les forces de la naturalesa mai pot arribar-se a la victòria de l'esperit. Hi haurà manifestacions espirituals exquisides, elegants i pròpies per a delectar la vida humana, certes estones, però són delectacions transitòries, sense substància, i, de conseqüent, insuficients pel nodriment de la vida. Certs pobles han posseït el do de l'elegància i de l'harmonia, però, no han pogut constituir un patrimoni espiritual suficient per a la vida. No han sabut trobar la Font de la vida. Per això aquells pobles elegants i harmònics corresponen a determinats llocs i temps, perquè l'excel·lència de les seves condicions depèn de certes circumstàncies; la victòria espiritual, la supremacia de l'esperit, la sobirania, és un fruit de la victòria humana obtinguda per la unció de la gràcia. Per això el poble cristià és cosmopolita, no està subjecte a condicions geogràfiques, climatològiques o socials. És superior a aquestes condicions i fins les domina. Es recluta de per tot el món.

1. Filipesos, IV, 13.

L'Esperit de Déu el convoca de tots quatre vents, i és la barreja més variada que mai s'ha vist a la terra. De totes classes, de totes condicions, de tots temperaments, de totes races i de totes edats.

És el poble cristià un conjunt de persones qui responen a la crida d'un certamen. Se'ls proposa i promet un premi, una gloriosa felicitat als qui hauran corregut dignament la carrera de la vida, als qui hauran viscut una vida digna; i el gran apòstol dels gentils, mestre inspirat del certamen de la immortalitat, diu [1] que no tots els qui es presenten a la carrera obtindran el premi, que no tots els cristians guanyaran la corona de la glòria, que per arribar-hi no s'ha de córrer a la ventura, ni s'ha de tirar sense engaltar, com tants *dilettanti* de l'espiritualisme modern compresos pel Sant Pare Pius X amb el nom de modernistes; sinó que s'ha de tenir direcció fixa i seguir a Jesús, l'atleta diví qui vingué al món per a posar-se al davant de tots els homes de bona voluntat, i dirigir la lluita que cadascú ha de sostenir per a conquerir el premi de la vida eterna.

Per a arribar a aquest senyoriu, tot cristià ha d'ésser atleta, i per a sostenir dignament la lluita i obtenir victòria, s'ha d'estar en terreny ferm, i s'ha de tenir base segura, i ¿quina és la base segura de la vida humana? La raó és inconstant, perquè amb sos raciocinis, encara que vinguin de principis segurs, fàcilment s'enganya; els nostres sentiments i afectes, mòbils de la voluntat, són variables; sols la fe és ferma, constant i invencible, perquè és una derivació de Déu, ser etern i immutable. Per això sols la fe té màrtirs. Tot màrtir i fins tot heroi no és un racionalista, no és un impressionista: és un home de creences, és un home qui en els camins de la vida es guia per principis superiors, per una sublim direcció que li ve de fora, perquè en el martiri, en l'heroisme l'home surt de si, es desempara a si mateix, deixa la vida, se'n despulla

1. Filipesos, III, 14.

per a revestir-se, com diu Sant Pau, d'una vida superior i divina... Dins de si l'home no hi troba elements d'immortalitat, armes per a vèncer en la lluita per la vida immortal, armes per a vèncer la mort, per a fer prevaler la vida sobre la mort. L'únic principi immortalitzador de l'home és la fe: per això sense fe és impossible salvar-se, i, segons ens ensenya l'Evangeli, aquell qui no cregui es condemnarà, perquè la victòria que venç al món, enemic de l'ànima, és la fe. Per això en el món, camp de batalla dels enemics de Déu, Jesús, campió de la fe divina, és el blanc contra qui es dirigeixen les calúmnies, insults i persecucions de la malícia humana. Gambetta ho endevinà perfectament: «Jesús és l'únic enemic verdader dels ateus.»

Perquè el gran certamen en pro i en contra de Déu que hi ha en el món, el sostenen els homes fidels al Criador i Sobirà Senyor de totes les coses; però ells són sostinguts pel mateix Déu. En les Sagrades Escriptures, de des el principi al fi d'elles, domina sempre el pensament de que l'Omnipotent és el qui sosté la lluita contra el mal, contra la iniquitat, contra les tenebres que volen ofegar la Llum; baix son imperi i providència es desenrotlla la gran lluita: Ell ve a ésser el Mestre de camp; l'avenç, el retrocés, tot és regulat per la mà Omnipotent, i la victòria sempre a Ell li pertany. Jesús Senyor nostre, instruint als seus atletes, ja ho digué clarament: «Quan sereu conduïts davant dels poderosos del món per a donar testimoni de Mi, i per aquest motiu sofrireu injúries i turments, no deveu témer, perquè no sereu vosaltres, sinó l'Esperit del vostre Pare qui parlarà per vosaltres.»[1]

I aquesta, estimats cristians, és una de les contemplacions més admirables de la manifestació de Déu al món. Déu es manifesta al món de diverses maneres. Es manifesta en la magnificència del cel estrellat, en la immensitat del mar, en la grandiosa arquitectura de les muntanyes; però d'una ma-

1. Mateu, X, 18 i segs.

nera més sublim es manifesta en la gran lluita que de des el principi dels segles els homes fidels sostenen contra la impietat i el vici, la lluita entre els fills de les tenebres i els fills de la Llum; perquè la llum als nostres ulls carnals els ve del sol que resplendeix en l'horitzó, però els ulls de l'ànima reben la llum, que il·lumina el nostre esperit, de Jesús, qui digué: «Jo só la llum del món.» I per Ell la flaca i ignorant criatura humana queda revestida de llum i venç les tenebres de la ignorància, de l'error i de la malícia de les passions. La llum que despedeixen els sants és la llum de Déu comunicada pel mediador Jesús; per això digué el Psalmista: «Déu és admirable en els seus sants.»

D'aquí ve que lo primer que ha de fer l'atleta cristià, el qui lluita per la vida eterna, és la meditació i contemplació de Jesús Senyor nostre, qui és el diví capità qui va al davant en la gran batalla per la conquesta de la vida. Tot cristià ha d'ésser un altre Crist; Ell dóna el compàs de la vida amb què es produeix l'harmonia universal; i els seus deixebles, amb la vista fixa en Jesús, hem d'acomodar-nos a aquest ritme de vida, ens hem de sotmetre a les seves ordres si volem eixir victoriosos en la lluita per l'existència eterna. Sols adherits a Déu, mitjançant Jesucrist, entrarem triomfants per les portes de la Glòria. Per això diem que Ell és l'únic Salvador, perquè és l'únic conqueridor del regne. Son Evangeli és l'evangeli del regne que volgué fos predicat per tot el món. De conseqüent, l'Evangeli és el codi de les maniobres que regeixen en la lluita per l'existència eterna; per això la Iglésia no hi ha dia de l'any en què no llegeixi i mediti l'Evangeli.

En definitiva, en la humil i fonda meditació de l'Evangeli trobarem la clau per a resoldre totes les dificultats de la nostra consciència, de la nostra vida i fins de la societat humana; però ara en aquest sant temps de Quaresma és necessari que ens fixem principalment en nosaltres mateixos i aprenguem la disciplina de combat que ens ensenya l'Evangeli de Jesús, per a sortir vencedors de les lluites de la vida.

VIII

ORIGEN D'AQUESTA FORÇA

Tot desesperat és un vençut, li ha faltat força, s'ha rendit, no ha pogut resistir i s'ha donat, ha caigut als peus de l'enemic, perquè no ha tingut prou cor. Així són els suïcides i els anarquistes, són baixes en l'exèrcit dels qui lluiten per la vida. La victòria cristiana tota prové de la fortalesa de cor que l'home té; qui té l'amplitud i força de cor que comunica la gràcia cristiana, qui posseeix l'esperit de Déu, domina totes les situacions, fins les més adverses i oposades. Domina la riquesa i la pobresa, domina la salut i la malaltia, domina les humiliacions i la glòria, tot li és inferior, i ell sempre és el senyor de tot, i tot ho mana i governa dirigint-ho a un fi sobrenatural i diví, al fi verdader al qual es dirigeixen totes les coses de la creació, produint la sublim unitat, el sublim concert de tots els sers en l'harmònic ritme increat, Déu, qui és principi, llei, vida, fi i corona dels vencedors.

La unitat de la vida de la gràcia, movent-se totes les criatures racionals i lliures, dòcils a la llei que han rebut de son Criador, a l'influx de Déu, l'Evangeli l'expressa d'una manera gràfica amb el símil de l'arbre, que Jesús Senyor nostre usava a fi de fer comprendre aquesta veritat sobrenatural al poble qui el seguia, per a oir les seves salvadores ensenyances:[1] «Jo sóc el cep i vosaltres les sarments. Qui està unit a Mi i Jo a ell aquest dóna molt fruit, però separats de Mi res podeu fer.» Per això Sant Pau deia que, confortat per Jesús, era omnipotent. Participava de l'omnipotència divina; per això fou tan admirable atleta i vencé en totes les lluites. Per això deia Jesús als seus deixebles:[2] «Jo us asseguro que qui creu en Mi farà les obres que Jo faig, i encara les farà majors,

1. Joan, XV, 5.
2. Joan, XIV, 12.

perquè Jo me'n vaig al Pare.» I, en efecte, els apòstols convertiren al món, que és un miracle major que ressuscitar morts; i tornat Ell al Pare, la Iglésia sosté en la terra la fe divina i venç fins quan és perseguida, guarda fidelitat a son diví Fundador, sosté amb dignitat la lluita i la seva fidelitat resulta triomfant de totes les heretgies i tiranies que amb violència volen fer-la separar de Jesús, el seu espòs, l'Espòs de Sang, perquè amb la sang consagrà la seva perpètua unió amb el llinatge humà.

I la Iglésia correspon al seu amor, i composta d'homes fràgils, sortits del fang de la terra, li guarda fidelitat, i per Ell dóna generosament la sang i suporta tota mena de persecucions, i no la separaran del seu amor, com diu Sant Pau, ni la tribulació, ni l'angúnia, ni la fam, ni el perill, ni la persecució, ni les espases, sinó que en totes aquestes coses triomfa per la virtut d'Aquell qui ens estima, essent cert que ni la mort ni la vida, ni els Àngels, ni els Principats, ni les Virtuts, ni lo present, ni lo venidor, ni la violència, ni la grandesa, ni el menyspreu, ni cap altra criatura podrà separar-la de l'amor de Déu, que es funda en Jesucrist Senyor nostre.[1]

¡Quin misteri més gran aquest que en nostres dies es mostra tan de bulto, de la perfídia del món en voler separar al llinatge humà de l'amor de Déu!

Però tota persecució glorifica la unió de Déu amb els homes; les èpoques de persecució són les més glorioses de la Iglésia, són les que posen més en evidència que és sobrenatural aquesta unió del llinatge humà amb Déu per medi de Jesucrist, que en diem el Catolicisme; són les que produeixen ànimes heroiques, les victòries més insignes que mereixen les corones més excelses, perquè totes les lluites humanes són com derivacions, com una ombra o figura de la lluita suprema per l'amor de Déu, que és el cim de l'escala de la perfecció; que és com el desenllaç o epíleg del drama de la nostra vida. Sense l'amor de Déu la nostra vida i la nostra mort

1. Romans, VII, 35 i segs.

perden tota la solemnitat, són un incident insignificant, un objecte de la naturalesa com un arbre o un animal, sovint, en una estètica materialista, encara inferiors a aquests objectes; per això certs esperits rendits a la supèrbia atribueixen a l'orgull de l'home l'origen de la religió, perquè aixeca les nostres ànimes abatudes fins a unir-les amb Déu omnipotent i etern, i, no obstant, l'Evangeli ens ensenya que aquesta sublim unió sols per medi de la humilitat podem alcançar-la, perquè la humilitat deslliura.

IX

L'ARMA DE L'ATLETA ÉS L'AMOR

El mot d'ordre en la lluita humana, en els combats de la vida, tant de la nostra vida interna com externa, lo mateix en el certamen de les pròpies passions, que es debat en el regne de Déu del nostre interior, com en el regne extern de les contradiccions del pròxim, és sempre l'amor. L'amor és el principi, el medi i el fi de la nostra existència, perquè la glòria eterna no és altra cosa que l'amor triomfal. La gràcia cristiana, l'ordre de la gràcia, la llei de gràcia que promulgà Jesucrist, la promulgà el diví Redemptor al morir, i tothom sap que Jesús morí d'amor. No morí de cap altre mal. Per això dir llei de gràcia, llei d'amor o llei cristiana és lo mateix, i la disposició de la nostra vida és realment cristiana quan la disposa l'amor, i el mèrit pel qual sospira el verdader cristià, la vida de perfecció, tal qual l'expliquen els ascètics i místics, consisteix en que totes les nostres intencions, operacions i accions sien regides per l'amor. Si en la nostra vida triomfa l'amor som sants, si triomfa l'egoisme som pecadors.

Per això el primer precepte que Jesús dóna als seus deixebles és l'abnegació.[1] «Si algú em vol seguir, que es negui

1. Mateu, XVI, 24.

a si mateix.» La negació de si mateix, la destrucció de l'egoisme és el pròleg de l'amor, és la primera de les conquestes de l'amor; amor i egoisme són dos termes antitètics. Amor significa expansió, desestancament d'afectes, sortir de si per a viure en un altre, i l'egoisme importa acumulació, ambició i apropiació dels altres. Així com l'amor viu en els altres, identifica la seva vida amb la dels altres, l'egoisme pretén que els altres visquin en ell, és tirànic, i si permet que els altres visquin, vol que sia per gràcia seva. Sant Pau [1] deia que ja no vivia en si mateix, sinó en Crist; que plorava amb els qui ploraven, que s'alegrava amb els alegres, que era savi entre els savis, ignorant entre els ignorants, i que amb tots s'identificava. Aquest esperit subtil, aquest despullament de si mateix és la introducció a la lluita humana i una condició necessària per a reeixir en ella. Sant Gregori [2] descriu la lluita humana, i amb molta profunditat diu que en la lluita dels esperits convé anar-hi molt desembarassat, nu, sense res que impedeixi el moviment, lliure de passions, a fi que l'enemic no pugui agafar-s'hi per a tirar a terra a l'atleta; per això Jesús Senyor nostre, al dar als seus deixebles l'ordre de conquerir a tot el llinatge humà, lo primer que els mana [3] és que no se'n duguin res, ni diner, ni altre vestit i calçat que el que porten, ni alforges, ni bastó per defensar-se, perquè qui treballa ja mereix que el mantinguin. Vol solament que els seus deixebles se'n vagin a la conquesta ben proveïts d'amor.

L'amor és l'arma de l'atleta cristià; sense ella és impossible la victòria, tant en la lluita interna de les pròpies passions, com en la lluita externa contra l'heretgia i el vici. L'egoisme, la seducció de les passions, sols el venç, l'amor, perquè de les passions no ens en podem desfer, sinó que les havem de dirigir, aplicar la seva força a l'objecte propi, al fi de l'home, que és Déu; aleshores la concupiscència humana es purifica,

1. Gàlates, II, 20.
2. In Brev. Rom.
3. Mateu, X, 10.

com l'or en el gresol; el pur amor al Ser perfectíssim, a la Vida infinita alça la nostra vida a una esfera superior, i no solament l'esperit, sinó fins la carn de l'home, com canta admirablement el Psalmista,[1] troben en Déu la cabal satisfacció de totes les seves exigències. La set humana únicament s'aplaca aplicant la boca a la Font de Vida. L'home solament pot satisfer el seu amor quan, passant per sobre totes les coses, el dedica a Déu.

Sant Tomàs[2] explica amb gran claredat la victòria de l'amor. Aquell obté victòria, ve a dir, qui domina i es fa seu a son contrari. L'amor té el privilegi de que als vençuts se'ls fa seus de cor, i se li queden tan adherits com si fossin pròpia substància. Sant Pau, Santa Magdalena, Sant Agustí i altres molts sants comproven aquesta veritat. L'atleta cristià no vol la destrucció de l'enemic, sinó la seva edificació; no combat per a destruir, sinó per a edificar. La naturalesa no ens l'ha dada Déu perquè la deixéssim atrofiar, sinó per a aplicar-la a son objecte més alt i noble, quedant així ella mateixa ennoblida. La gràcia no altera la integritat de la naturalesa humana, ans bé la perfecciona i completa. Els nostres pròxims qui van desencaminats, qui blasfemen de Déu i de son Crist, qui són esclaus de passions, no vol el Pare celestial que es perdin, puix ama al pecador i vol que es converteixi de son pecat i visqui.[1] Per això diu Sant Pau[2] que havem de vèncer al mal amb el bé. El fer bé és propi de l'amor, i l'amor fent bé venç a l'enemic. El mal és una flaquesa i el bé és una fortalesa, així diuen les Sagrades Lletres[3] que l'amor és més fort que la mort. La mort tot ho destrueix, però l'amor és immortal i indestructible, l'amor és etern, perquè Déu és amor,[4] i per això en la lluita entre el mal i el bé, la

1. LXII, 2.
2. Exp. Ep. ad Rom.
1. Ezequiel, XXXIII, 11.
2. Romans, XII, 21.
3. Càntics, VIII, 6.
4. I Joan, IV, 16.

victòria definitiva, la situació permanent de les coses serà una situació d'amor que s'exercitarà en misericòrdia envers aquells qui s'hauran adherit a Déu per medi de l'amor, i en justícia envers els flacs i superbs qui han rebutjat la mà misericordiosa de la gràcia.

No hi ha la diferència que sembla a primera vista entre les dues condicions de l'home, l'home individual i l'home social. Qui és cristià ho és sempre mentre ho és; a casa seva, a la fàbrica, a l'acadèmia, al parlament, al municipi, al cafè, al teatre, en els negocis. Sempre despedeix la bona olor de Crist.[1] El Cristianisme és eminentment pràctic; no és un sistema d'especulació intellectual, interior, un esperit reclòs dins de la consciència indiviual, com una essència ficada dins d'una ampolla; el Cristianisme és vida, i l'evangelista Sant Joan d'una manera admirable declara que el Verb és vida, i la Iglésia a la missa cada dia ens ho fa repetir que el Verb és vida. I el Verb es féu carn per a informar tota la vida humana, i el Cristianisme no és altra cosa que el Verb de Déu il·luminant, regint i assistint al llinatge humà. Per això els qui prediquen que l'escola, la família i l'Estat s'han de regir independentment del Verb de Déu estan fora del Cristianisme. En va el Fill de Déu hauria vingut al món, si els homes no n'havien de fer cas en la seva vida. Ell digué: «Jo sóc la vida»,[2] i la vida és l'home en totes ses relacions, circumstàncies i condicions; i Ciceró ja havia dit: *Omnia religione moventur*. L'home no pot prescindir de la religió, com no pot prescindir de la consciència en cap de les seves accions.

Certament que la religió radica en l'esperit i en la consciència de cadascú, i per això l'atletisme, tant en la vida interior com en l'exterior del cristià, tant en la vida individual com en la social, depèn de que l'home sia un cristià verdader i sòlid, i, de conseqüent, el remei més segur pels mals que

1. II Corintis, II, 15.
2. Joan, XIV, 6.

pateix avui dia la societat humana és fer bons cristians. Un bon cristià és un atleta lo mateix en la lluita interna contra les pròpies passions que en el combat extern amb els enemics de Déu.

Qui creu i ama vencerà, perquè la fe i l'amor són una arma irresistible. Així ens ho ensenyen les Sagrades Escriptures, així ens ho diu la tradició catòlica i ho demostra la història de la Iglésia. Un antic Doctor [1] explica magníficament la lluita del primer atleta cristià després de Nostre Senyor Jesús. Vencé Sant Esteve en totes direccions, vencé als jueus qui l'apedregaven, vencé a Saül qui els ajudava, i els vencé a tots perquè, com Jesús, per tots pregava, i armat de la caritat obtenia la victòria i la corona. La caritat o amor és l'arma irresistible, perquè és una arma divina: del cel la portà el Fill de Déu, i solament amb ella pot obtenir-se la victòria eterna. Per exemple dels cristians, per a donar-nos una regla de conducta en la nostra vida, la Iglésia, l'endemà de la solemnitat del Naixement del Fill de Déu en carn mortal, ens proposa el primer lluitador cristià, el gran atleta Sant Esteve, qui venç en el certamen sense altres armes que les armes de l'amor.

Seria una ilusió nostra el creure'ns que aquesta tàctica de l'amor, que ens ensenyen Jesús i els seus més fidels deixebles per a obtenir victòria en la lluita de la vida, sia una tàctica antiquada, pròpia solament dels primers segles del Cristianisme, i que l'avenç del temps hagi arraconat per insuficient. És l'eterna tàctica, perquè és la tàctica divina. És la tàctica de Déu, qui per medi de l'amor ha volgut atraure's a les seves criatures. En l'ordre de la gràcia, en l'ordre sobrenatural dels homes tot s'explica per l'amor. L'amor és la raó d'ésser de totes les coses. Fins la creació de l'infern s'explica per l'amor, i Déu l'ha establert per l'amor que té a les seves criatures racionals i lliures, puix sense l'infern serien molts menys els homes qui caminarien per la recta via que

1. Fulgencius in Brev. Rom.

porta a la felicitat divina. Tots els reactius i revulsius, tota la mortificació i penitència de l'ascètica cristiana no tenen altre objecte que obtenir la sanitat espiritual, l'equilibri de les passions, la perfecció de la vida; i la vida humana per a ésser perfecta ha d'ésser regida per l'amor. Per això la lluita de la vida cristiana és lluita d'amor, i la nostra gran dificultat és desfer-nos de l'egoisme i obtenir que la nostra vida sia regida per l'amor. L'amor cristià és d'origen diví, ens ve de Déu, però posat en nosaltres, homes de terra, fàcilment es perverteix i es torna concupiscència o ira. Quan el conservem pur com Déu l'envia, quan preval contra tota impugnació, contra la supèrbia, l'enveja, la luxúria, l'avarícia, etc., quan manté el predomini, la sobirania en el regne intern de la nostra consciència, aleshores tenim una certa omnipotència, i no hi ha tirania ni seducció que pugui res contra nosaltres. Tenim una certa divinitat; i els atletes cristians qui la Iglésia ens proposa, començant per Sant Esteve, el primer màrtir, totes les seves victòries i corones les han obtingudes lluitant amb aquesta arma: l'amor.

L'amor diví revesteix a l'home d'una mena de porpra, d'un mantell reial: li dóna una dignitat sobirana; i les persecucions, els turments, les calúmnies, les injúries li augmenten encara la glòria, fent-lo vencedor, per tota l'eternitat, de la malícia mundana. ¿Per ventura el Verb de Déu als ulls de la humana criatura no és més amable i adorable befat, escopit, coronat d'espines i crucificat en el Calvari, ensenyant la llei d'amor, que en el cim del Sinaí, encesa i fumosa la muntanya, escrivint entre trons i llamps en taules de pedra els preceptes de la llei natural que s'acabaven d'esborrar del cor dels homes?

X

Nostre campament

Per això us exhortem, caríssims, ara en l'oportunitat de la santa Quaresma, al certamen de l'amor, que és la vida cris-

tiana, puix en la Quaresma principalment els cristians contemplen les lluites del diví atleta, Nostre Senyor Jesucrist, vencedor de totes les passions, del món, del dimoni i de la carn en les temptacions del desert, i vencedor de la malícia humana i de la corrupció del segle en els dies de la seva dolorosíssima Passió i en la mort afrontosa de la creu. La Quaresma és un temps de santificació. Les ànimes virtuoses durant ella s'esforcen i treballen en acostar-se al diví exemplar, nostre dolcíssim Jesús, mortificant l'egoisme per a eixamplar el seu cor i caminar més lleugerament pel camí dels manaments divins.

No hi ha pas ningú més al món, ni pot ésser-hi, que Jesús, qui hagi destruït l'egoisme i exalçat l'amor, perquè en cap més home que en Ell ha reposat corporalment la plenitud de la divinitat.[1] Ell restituí la dignitat al nostre llinatge, i il·luminà les tenebres del món fent resplendir la veritat en les relacions dels homes entre si, i dels homes amb son Déu i Senyor. La crisi suprema de l'amor de Jesús és la seva passió i la seva mort crucificat. «¿Què més podia fer de lo que ha fet?», diu el Profeta. Com un trepitjador de raïms queda vermell del most, així Ell quedà vermell de la seva sang en el Calvari al trepitjar i aixafar la malícia mundana, triomfant el seu amor de totes les passions. En el Calvari quedà proclamat l'amor rei de tots els afectes humans, i el gran notari del Calvari qui prengué l'última voluntat de Jesús, l'evangelista Sant Joan, certifica que estimà als seus fins a la fi,[2] i al mateix temps ensenya que l'amor, la caritat és Déu;[3] per això l'home per a divinitzar-se necessita amar. Per l'amor ens havem de fer fills de Déu i hereus de la glòria eterna. La fe ens posa en comunicació amb Déu, i la caritat o amor ens hi adhereix, i qui s'adhereix a Déu és amb Ell un mateix esperit.[4]

1. Colossesos, I, 19.
2. Joan, XIII, 1.
3. I Joan, IV, 8.
4. I Corintis, VI, 17.

L'adhesió a Déu és una obra de fe i d'amor; qui no creu no pot estimar; i el qui creu i no estima, la seva fe li servirà per major condemnació, com els dimonis, perquè la fe sense caritat és morta, i tot lo mort es corromp i corromp a més lo que toca.

Adherim-nos, doncs, a Déu, caríssims, amb la pietat i la penitència. L'adhesió a Déu, la nostra santificació, no és la resolució d'un problema científic, no és una forma estètica del nostre esperit que s'adquireix en una visió artística; la santificació de l'home és una cosa més fonda i més alta, és una cosa incommensurable, perquè consisteix en una participació de vida amb el Ser infinit, per això diu el Psalmista:[1] «L'adherir-me a Déu és per a mi un gran bé; i el bé és sempre una derivació de l'amor i una participació de l'amor infinit. I la conquesta d'aquest bé no està reservada als savis, als artistes, als distingits de la vida elegant, als grans capitalistes o propietaris; al revés, aquests són els qui n'estan més lluny, i més hauran de lluitar per a obtenir-la. Aquests són els qui més han de menester l'atletisme, l'exercici de la força espiritual per a arribar a la victòria. Ai de vosaltres, rics, qui teniu en aquest món vostre consol![2] Són rics tots els qui tenen preeminències mundanes de qualsevol manera que sien; i tenir aquestes preeminències per a fer-ne participants als altres, despullant-se de tot egoisme, per a ésser humil, caritatiu, pacient i treballador, quan es viu en els cims de la fortuna mundana, s'ha de lluitar valerosament, s'ha d'ésser un atleta espiritual, es necessita la unció de la gràcia divina, que fa a l'home incorruptible, encara que visqui en la corruptora atmosfera de les riqueses, de la comoditat, dels honors i de la glòria. Aquestes coses, diu un sant, t'oprimiran sobre el cap, t'elevaran si les tens sota els peus, però és difícil posar-los-hi, perquè són pesants; mes la gràcia cristiana converteix

1. LXXII, 28.
2. Lluc, VI, 24.

al flac fill d'Adam en un atleta espiritual. Després d'oir una predicació semblant a aquesta de Jesús, els qui escoltaven li digueren: «Doncs, aleshores, ¿qui es podrà salvar?»; i els respongué el Mestre celestial: «Lo que és impossible als homes, és possible a Déu.»[1]

Però Sant Agustí diu: «Qui et crià a tu sense tu, no et salvarà sense tu.» En la salvació s'hi requereix el nostre concurs, d'altra manera la glorificació eterna de l'home no seria, com diu Sant Pau, corona de justícia.[2] Sols és coronat el qui ha guanyat la lluita, l'atleta qui ha vençut amb son esforç. Jesús és el cap de tot el llinatge, i de la salut i de la malaltia del cap en participen tots els membres; si no fos així, el Verb de Déu encarnat ja no seria el cap de tot el nostre llinatge. Així és que entre nosaltres i Jesús hi ha una comunicació íntima; participarem de la seva glòria si participem de les seves lluites. Hem de lluitar juntament amb Ell: per això diu Sant Pau[3] que la passió de Jesús nosaltres l'hem de completar en nosaltres mateixos. Lluitarem amb Jesús, participarem de la seva passió si nosaltres obeïm al seu mot d'ordre en la batalla de la vida, en aquella lluita que començà al principi del món i durarà fins al seu últim dia. ¿Qui ens guiaria, caríssims, si no fos Jesús, en la batalla de la vida? Tothom confessa que la vida és una lluita, des de Job als actuals racionalistes i positivistes; tothom afirma que en tota lluita hi ha d'haver un cap qui dirigeixi; en temps de guerra qui se separa de files, qui vol anar a les seves s'exposa a caure en mans de l'enemic, i en les lluites espirituals de tanta subtilesa, les illusions, els enganys, les seduccions i emboscades, són encara molt més temibles. Satanàs molt sovint es transforma en àngel de llum.

1. Lluc, XIX, 25 i 26.
2. II Timoteu, IV, 8.
3. Colossesos, I, 24.

No convé, doncs, sortir del campament. El campament de Déu és la santa Mare Iglésia. *Castra Dei sunt haec.*[1] Per això tota l'estratègia dels enemics de Déu és abatre a la Iglésia catòlica, uns d'una manera oberta, altres d'una manera hipòcrita. Tal vegada ni ells mateixos saben lo que es fan, però son cabdill invisible qui cerca la perdició de les ànimes coneix molt bé l'estratègia espiritual. Heretgies, cismes, corrupció de costums, ateisme, són els seus ardits de guerra que disfressa amb els noms pomposos i suggestius de deslliuració de les consciències, de supremacia de la potestat civil, d'amor lliure, de progrés científic. Si Sant Pau digué que Satanàs es transformava en àngel de llum, un poeta protestant ha escrit que es disfressava segons la moda de l'època, per a més fàcilment seduir als homes.

Per això en la lluita de la vida, en la varietat d'incidents que en si porta, és necessari tenir sempre els ulls posats en la Iglésia de Déu, columna i firmament de la Veritat,[2] per a obtenir èxit i victòria. La victòria del món és de la fe;[3] no és de la ciència, ni de la política, ni de la indústria, ni del comerç. Totes aquestes excel·lències humanes són insuficients; i si es fan rebels a Déu, elles mateixes es fan traïció: a la curta o a la llarga es desfan, entren en descomposició, perquè els falta la influència necessària del Sol de l'existència, Déu Senyor nostre, fora del qual no hi ha vida.

XI

Lluita entre la vida i la mort

Tota lluita en últim terme és entre la vida i la mort. Aquesta és la lluita perenne i essencial. La mort és un defalliment

1. Gènesi, XXXII, 2.
2. I Timoteu, III, 15.
3. I Joan, V, 4.

de la vida: quan la vida s'acaba comença la mort. En el món tot defalleix i, de consegüent, tot mor; les arts, les indústries, les institucions polítiques, passen les unes i vénen les altres, les unes devoren a les altres, les unes enterren a les altres, i aquestes seran enterrades per les que vindran després. Per això devem dir-vos com el Mestre diví, Jesús Senyor nostre: «Deixeu que els morts enterrin els seus morts.»[1] Sols el Verb de vida ha pogut dir: «Seré la teva mort, oh mort.»[2] Jesús ens assegura la immortalitat. Sols Ell té paraules de vida eterna,[3] puix és el Verb de vida.

La lluita entre la mort i la vida no és altra cosa que el ressò d'un gran cataclisme, del cataclisme del pecat. Pel pecat la mort entrà en el món, i en ell continua la mort l'acció destructora del pecat; per això la victòria més sublim, la típica i definitiva i glorificadora, és la victòria sobre el pecat, origen de la mort. L'exèrcit dels triomfadors que veié Sant Joan en son Apocalipsis és l'exèrcit dels triomfadors del pecat qui seguiren al diví atleta Jesús, l'Anyell sacrificat, i obtingueren la victòria de la vida. Perquè la vida és una victòria sobre el pecat. El pecat portat a l'última conseqüència produiria l'anihilació de la vida, perquè és un atemptat contra el ser, una corrupció o corrosiu del ser; per això del pecat típic, del pecat contra el Ser infinit a qui tota criatura deu homenatge, de l'ateisme ha eixit la secta dels nihilistes. Lo contrari del Ser és el no-ser, qui s'aparta de la vida esdevé mort, de manera que en el llenguatge cristià són vius els qui participen de la Vida infinita, i són morts els qui se separen d'ella; i com el Verb de Déu és la Vida, tot enemic del Verb esdevé un contrari de la Vida qui sollicita la mort, com ho demostren les sectes polítiques nihilistes i les filosòfiques del pessimisme, que són l'última conseqüència de la impietat humana.

1. Mateu, VIII, 22.
2. Osees, XIII, 14.
3. Joan, VI, 69.

Per això en la lluita contra la mort que ens envesteix per tots costats, no tenim més remei que juntar-nos amb el Verb de vida, Jesús nostre dolç Salvador. «Qui cregui en Mi, deia Ell, no morirà mai.»[1] La filosofia no és prou per a la conquesta de la vida; per això els filosops qui han volgut prescindir del Verb no han sabut amb constància sostenir el regne de la immortalitat. La seva immortalitat és una construcció idealista, i no una realitat vivent, com el nostre cel pel qual tots els cristians lluitem; per això podem dir que no existeix una vida filosòfica, sinó certes intermitències, perquè és un estat de fantasia, així com la vida cristiana és de totes les vint-i-quatre hores del dia, perquè no és fantasia, sinó vida real i verdadera que deriva sense interrupció del mateix Verb de Déu. Aquesta és l'única vida que triomfa de la mort.

Tota lluita noble és hermosa i constitueix un espectacle interessant. No hi ha lluita que no tingui admiradors, i per a veure una lluita, i de vegades sols per veure un simulacre de lluita, s'aplega una multitud de gent; i les lluites internes, les que l'home sosté en son interior, les lluites de consciència, la lluita entre el bé i el mal és la més interessant de totes. Però la victòria, finalitat de la lluita, és naturalment encara més interessant i hermosa, perquè la victòria és el predomini de la gràcia, és la victòria de Déu. És la flaquesa humana, que ajudada d'auxilis sobrenaturals, ha fet prevaler a Déu en el regne interior de la seva consciència. És l'home vencedor i mereixedor de la corona de la immortalitat. L'instint humà ha posat la glòria de l'home en la immortalitat, així com la mort és una ignomínia humana; i per això el Verb de Déu, restaurador del nostre llinatge, vingué al món per a vèncer la mort i ajudar-nos a guanyar la immortalitat. Totes les falòrnies de la falsa filosofia no bastaran mai per a enganyar a l'home reflexiu, i fer-li creure en la glòria de la seva immortalitat fantàstica, que sols pot il·lusionar a esperits infantils;

1. Joan, XI, 26.

i en el món mai hi haurà cap altra immortalitat real i verdadera que la que el cristià mereix amb la victòria, que, ajudat de Jesucrist, obté en la lluita entre el bé i el mal. Totes les altres lluites són com incidents d'aquesta, i per això sols és victòria verdadera l'obtinguda en ella, i sols aquest vencedor mereix la corona de la immortalitat gloriosa.

La nostra curtedat és causa de que moltes vegades, no sols en la gran lluita de la vida, sinó en tot desplegament de la nostra activitat, l'home s'enamori del detall, i, enlluernada la seva flaca vista, no veu altra cosa que el detall. L'home de comerç, de ciència, de literatura, de política o d'art, moltes vegades no veu més que el seu ram. Neda pel seu estany. Jesús Senyor nostre vingué a ensenyar-nos la vida universal, l'aspiració infinita, el domini total, el senyoriu sobre totes les coses; mes per això és necessari que estiguem units amb Ell, a qui el Pare celestial constituí hereu universal de totes les coses,[1] encara que solament entrà en aquesta herència després que se n'hagué fet mereixedor amb una lluita de suor i de sang. Per això també nosaltres solament entrarem en l'herència infinita si guanyem la batalla de la vida. Tota victòria de detall en la gran lluita humana és insuficient i no mereix la corona de l'eterna vida. Qui treballa solament pel detall i no sap sortir d'ell és un esclau, no té llibertat d'esperit, està pres i reclòs, i s'ha d'emancipar guanyant-se la llibertat. La Veritat ens deslliura, fa caure les preocupacions de la vida, dóna a cada cosa la importància que té, i ens mostra com hem de dominar totes les coses, circumstàncies i situacions, com hem d'ésser senyors de tot el món i rendir aquesta noble corona de sobirania als peus del qui és hereu universal de totes les coses, Jesús, Verb de Déu fet home, per a posseir la corona de la vida eterna.

El cristià ha d'ésser un triomfador en tota l'extensió de la paraula. En el procés de la vida ocorren molts incidents amb diferent fortuna o èxit, i és un misteri la manera com cada

1. Hebreus, I, 2.

u obté la victòria. Hi ha vençuts durant tota la vida qui vencen a l'hora de la mort, i com la victòria final és la definitiva, com aleshores aflueixen en una totes les lluites humanes, qui obté victòria l'obté total; per això la Iglésia dedica tot el seu cuidado als moridors, sagraments, oracions i místics consols; proveeix a l'home i el fortifica espiritualment per la lluita última i definitiva. La paraula agonia ja tothom sap que significa certamen o lluita, i per això aquella hora és la de l'últim esforç per a obtenir victòria. És la gran crisi entre dos mons, entre el món de les passions, de la malícia, del pecat i de la misèria, i el món de la puresa, de la perfecció, de la santedat i de la glòria; són dos mons que lluiten en l'ànima d'un home; ¡desgraciat d'aquell qui surt vençut per les portes de la mort!... «Però qui hagi vençut, diu l'Apocalipsi,[1] no serà danyat per la mort segona.» Per això també es diu que una mort digna honra tota una vida.

Sols íntimament units amb Jesús, Lluitador diví, alcançarem victòria de la mort, i obtindrem la corona de la vida que Déu té promesa a aquells qui l'estimen;[2] i lluitant amb les armes de la seva caritat, serem introduïts en el regne etern, que Ell conquerí amb la seva dolorosa passió i amb la seva mort afrontosa, amb les quals guanyà la glòria de la seva triomfal Resurrecció per Ell i per tots els qui el seguirien en la lluita contra la mort eterna. Que el bon Pastor de les nostres ànimes, Jesús Senyor nostre, ens concedeixi a tots els auxilis de la seva gràcia per a lluitar al seu costat en els combats de la fe i de la caritat, com li demanem per intercessió de la gloriosa i sempre humil Verge Maria, a l'enviar-vos la Nostra Benedicció en nom del Pare † i del Fill † i del Sant Esperit †. Amén.

Vic, dia de la Conversió de Sant Pau de l'any 1910.

1. II, 11.
2. Jaume, I, 4.

PA D'ÀNGELS *

SUMARI

I. L'Eucaristia, centre de la vida cristiana.
II. La humilitat és la disposició essencial eucarística.
III. La penitència i la Comunió.
IV. La immortalitat de l'home i la unitat del llinatge.
V. La interna restauració de l'home.
VI. Eficàcia per a nodrir i fer àngels.
VII. La Comunió dels nens.
VIII. El Congrés Eucarístic de Madrid.

NÓS, EL DR. D. JOSEP TORRAS I BAGES, PER LA GRÀCIA DE DÉU I DE LA SANTA SEDE APOSTÒLICA BISBE DE VIC

Al Clero i fidels de la nostra Diòcesi, salut i pau en Nostre Senyor Jesucrist.

Angelorum esca nutrivisti populum tuum.

«Nodríreu al vostre poble amb menjar d'àngels.»

(SAVIESA, XVI, 20.)

* Carta pastoral de Quaresma de l'any 1911. Tot el document és dedicat a les disposicions de l'Església sobre la Comunió freqüent i la Comunió dels infants, i l'autor hi fa un comentari bellíssim del decret *Quam singulari*, en ordre a l'admissió de la infantesa a la sagrada taula.

I

L'EUCARISTIA, CENTRE DE LA VIDA CRISTIANA

CARÍSSIMS:

En aquests temps de lluites i controvèrsies, en què la Iglésia de Déu en el món es troba contínuament combatuda, havent de defensar la seva llibertat i el seu dret de viure; el treball continu que això suposa per a sostenir en la societat els drets dels fills de Déu i l'existència de la Iglésia jeràrquica o orgànica en la terra, no ha de fer minvar l'esperit interior, que es nodreix en el recolliment de l'ànima; aquella íntima vida divina, que és la substància de la Iglésia, i com la saba que comunica de Déu als homes la santedat, mitjançant l'Ungit del Senyor, Jesús, únic Mediador entre Déu i els homes.

Per això havem pensat en aquesta Quaresma, caríssims, deixant per un moment la lluita, recollint-nos en el nostre interior, contemplar el gran misteri de la santa Iglésia, el Misteri de la fe, el Santíssim Sagrament de l'Altar, d'on li ve a aquella tota la força i la fecunditat de Mare del llinatge humà; puix, fortificada amb les contemplacions divines la nostra vida espiritual, no solament assegurem la salvació eterna de les nostres ànimes, que és l'interès primordial de cada u, sinó que ens fem més aptes per a la gran lluita externa en defensa de nostra Mare la Iglésia catòlica, puix, com ens ensenya Sant Pau,[1] aquestes lluites, encara que són sostingudes per enemics visibles, en la realitat del fet són lluites no solament contra homes de carn i sang, sinó contra els qui regeixen les tenebres d'aquest món, contra els malignes esperits; són, de conseqüent, guerres d'esperit, que per medis espirituals han d'ésser sostingudes, prenent, com ens diu l'Apòstol, l'armadura de Déu per a poder resistir en els dies d'adversitat i sostenir-se dignament en qualsevol circumstància.

1. Efesis, VI, 11 i segs.

Doncs el medi necessari per a fortificar la nostra vida espiritual, i obtenir victòria en les lluites terribles que avui han de suportar els cristians, és la sagrada Comunió del Cos i de la Sang de Jesús Senyor nostre; que per això el Sant Pare qui avui regeix la Iglésia de Déu a la terra, el venerable Pius X, ha predicat a tots els cristians exhortant-los a la Comunió diària o molt freqüent, i ha restaurat l'antiga disciplina de fer participants del Pa de vida eterna a aquells infants qui, començant a tenir ús de raó, comprenen ja lo que és el Pa celestial i són capaços de prendre'l amb la devoció corresponent a la seva edat.

Aquest Sagrament augustíssim és com l'essència del culte de Déu en la Llei de gràcia, i la substància de la religió cristiana, i el llaç que junta i lliga el cel amb la terra, Déu i l'home, i el complement de tota la religió. Les pràctiques mateixes de la religió natural, i els ritus de la llei antiga, no eren altra cosa que com un exordi o preliminar del sacrifici de nostres altars. Els sacrificis d'Abel, Abraham i Melquisedec i els que ordenava la llei de Moisès foren figures i símbols del sacrifici que oferí Jesucrist en la creu, i que místicament deixà a perpetuïtat a la seva Iglésia reproduint-lo en el venerable Sagrament de l'Eucaristia, on el mateix Jesús, per medi de son ministre, ofereix substancialment el seu Cos i la seva Sang a l'Etern Pare, com Summe Sacerdot del llinatge humà. Aquest és el sacrifici etern, d'efectes perdurables, que extingeix el pecat, que fa davallar la gràcia, que perfecciona la naturalesa, que satisfà la justícia de Déu fent-lo amic de l'home, i obre les portes de la glòria. És el consol de la vida i la fortalesa i delícia dels cristians, i, com diu la Iglésia, és un pa que té tots els gustos. Per això satisfà a tota classe i condició de persones.

Tot el culte catòlic, tots els sagraments, tot l'esforç de perfecció de la vida cristiana, les mortificacions dels penitents, les suavíssimes aspiracions de les ànimes justes, el combat de l'home amb ses pròpies passions, tota l'activitat espiritual, en una paraula, té per objecte arribar a la sagrada Comunió. Per-

què la universal religió cristiana, totes les seves doctrines, ritus i pràctiques, l'únic motiu de la vinguda al món del Verb etern, és lligar amb llaç d'amor als homes amb son Déu i Senyor: una comunicació intrínseca que Jesús concretà i determinà amb signes externs i materials, a l'instituir la comunió substancial del seu Cos i Sang sacratíssims, baix les espècies del pa i del vi. Ningú es pot donar a si mateix la vida; la vida és un do. Se'ns dóna i se'ns pren sense consultar la nostra voluntat. Estem en mans d'Un altre. Ni solament tenim medis per nosaltres mateixos de mantenir-nos la vida, per a obtenir-los els hem de cercar fora de nosaltres mateixos; no és prou la nostra voluntat, es necessita una altra voluntat que pot privar-nos dels medis de sostenir la nostra vida terrenal. La vida ens ve de Déu, i Ell la manté mentre la tenim.

I si així passa en l'ordre natural i material, més encara en l'ordre sobrenatural i espiritual. Vivim de Déu, puix Ell ens dóna els medis de viure. La nostra vida espiritual no es sustenta dels fruits i animals que produeix la terra, els aliments de la qual, encara que sempre provenen de Déu, no obstant, l'home amb son treball se'ls procura, sembra les llavors, cultiva la planta i recull el fruit. La nostra vida espiritual se sosté per la llum divina que ens infon la intelligència, és aquell *spiraculum vitae*, que ens diuen les Sagrades Lletres,[1] que Déu infongué en el cos d'Adam, format del fang de la terra; però la vida humana fou dignificada i ennoblida, i sobrenaturalitzada pel Fill de Déu encarnat, pel *Verbum vitae*,[2] per Jesús, Paraula creadora i llei de vida qui vingué al món per a alçar el nostre llinatge, que s'arrossegava per la terra i s 'havia animalitzat, com l'ase i el cavall, segons l'expressió del Psalmista,[3] i donant-li una participació de naturalesa divina, aliant-lo i unint-lo amb Déu, pogués un dia és-

1. Gènesi, II, 7.
2. I Joan, I, 1.
3. XXXI, 6.

ser participant per tota l'eternitat de la mateixa felicitat infinita.

La mort de Jesús fou el principi d'aquesta vida, perquè amb l'admirable sacrifici del Calvari, l'Anyell diví esborrà els pecats del món, com cada dia cantem en la Missa, i la gràcia de Jesús, que des de la Creu s'estén per tota la terra, triomfa de tal manera de la culpa, que el nou Adam és infinitament superior al vell, i la descendència espiritual d'Ell és d'una perfecció superior a la descendència carnal del primer home; puix constituït Jesús cap del nostre llinatge, Ell, Fill de Déu per naturalesa, ens ha fet a tots fills de Déu per gràcia.

El Verb etern, Jesús, dolcíssim germà i hereu de tot el nostre llinatge, fa les coses perdurables, i així és que el seu sacrifici, en quant als efectes, continua, és perenne, sempre s'està realitzant, és present a totes les generacions humanes; i com a monument solemne d'aquesta perennitat de son sacrifici, la nit abans d'oferir, d'una manera cruenta i visible, la seva vida i la seva sang al Pare celestial, oferí baix les espècies de pa i de vi, d'una manera incruenta ,la substància del seu cos i de la seva sang, i manà als seus deixebles que en memòria seva fessin lo que Ell havia fet.

Veu's aquí, caríssims, la consumació de l'obra d'amor de Jesús Senyor nostre. La sagrada Comunió és el fi i complement de la redempció humana. Jesús ens ha separat del dimoni, i ens ha juntat a Ell, i s'ha fet una mateixa cosa amb nosaltres. Ja s'havia juntat amb tot el llinatge al prendre carn humana, però ara es junta a cada un dels fills d'Adam, a cada cristià qui degudament el rep en la sagrada Comunió. Però, a més, ens junta a tots els cristians els uns als altres; d'Ell i de nosaltres en fa un cos místic pel qual circula la mateixa vida. Compleix en aquest misteri el desig que havia manifestat d'una manera solemne al seu Pare celestial quan li digué: «Que tots els meus deixebles sien una sola cosa, com Vós i Jo som una sola cosa».[1] Per això diuen els sants que

1. Joan, XVII, 22.

les mateixes espècies eucarístiques són un símbol d'aquesta unió de tots els homes qui segueixen a Jesús; tots junts fan un pa, com els diferents grans de blat i els diferents grans dels raïms fan el pa i el vi, que consagrats es converteixen en la substància del Cos i de la Sang de Jesucrist. El gloriós bisbe i màrtir Sant Ignasi, encès d'amor al diví Redemptor, deia que ell era el blat sembrat per Jesús, i que desitjava ésser mòlt per les dents dels lleons del coliseu, on era portat pel martiri, a fi que fos trobat un pa pur. Tots som blat sembrat per Jesús, el diví sembrador de la gràcia, i hem d'ésser mòlts per la caritat, i així units per l'amor els cristians, som el pa digne d'alimentar a Jesús. Amb això sol satisfà la seva fam. Estava un dia assegut al peu del pou de Jacob després de parlar amb la Samaritana, i quan els deixebles volien que mengés, Ell els digué: «Jo tinc un menjar que vosaltres no sabeu.» Lo que a Ell el satisfà és encendre d'amor les ànimes, i aquest era el menjar que ignoraven els seus deixebles i que alimentava la seva ànima en la llarga conversa amb la Samaritana, assegut al brocal del pou de Jacob.[1]

La sagrada Hòstia és la raó d'ésser de tota la Iglésia catòlica. Si fos possible que un dia desaparegués l'Hòstia consagrada, el Sant Sagrament de l'Altar, desapareixeria el sacerdoci, cauria l'Altar, i la Iglésia es desvaneixeria, perquè l'Hòstia divina és l'aglutinant de la humanitat cristiana, és el vincle de caritat i el signe d'unitat, perquè la unitat és una conseqüència de la caritat, puix en la Iglésia de Déu l'ordre i la unitat d'ella no s'obté per la força, sinó que és una conseqüència de l'amor. La unitat de la Iglésia és una aglutinació d'amor, i el principi generador de l'amor, d'aquest amor perenne que es conserva de segle en segle, d'aquest sentiment perpetu que travessa per totes les civilitzacions, d'aquest amor que dura més que les llengües que l'expressen, que s'estén per totes les direccions de la humanitat, lo mateix per les altures

1. Joan, IV.

socials que per les més fondes misèries, el principi d'on deriva aquest amor és la sagrada Comunió del Cos de Crist. Per això diem que el Santíssim Sagrament és el principi generador de la pietat cristiana: per això a les iglésies que no tenen sagrari amb la reserva del Santíssim Sagrament, se les anomena *iglésies fredes,* perquè hi falta la calor essencial de la vida cristiana. Perquè tot amor ve de Déu, i l'amor de Déu nosaltres el rebem per medi de son Verb encarnat, del dolcíssim Jesús, qui salva al llinatge humà enamorant-lo d'Ell. Per això diem que el cristià en estat de gràcia és temple i sagrari de l'Esperit Sant. L'Esperit Sant es simbolitza pel foc, perquè és amor substancial, i perquè aquest foc diví s'encengui en nostres cors abans hi ha d'haver penetrat Jesucrist; per això fou necessària la seva vinguda al món, abans que l'Esperit Sant es difongués per la terra. I per això deia Ell [1] que havia vingut per a encendre la terra; i, en efecte, l'Esperit de Déu, l'amor verdader, ningú més que Jesús pot portar-lo al cor de l'home, i per això és necessària la sagrada Comunió, per medi de la qual la nostra existència es junta fins corporalment amb la seva existència, puix, com ensenya la sagrada teologia, lo que directament es posa en l'Hòstia en virtut de la consagració és la substància de la carn i de la sang de Jesús, essència o substància invisible i impalpable, per a santificar la carn humana i treure'n els efectes del pecat, per a fortalèixer la nostra voluntat, i per a consolar les ànimes amb la calor dolcíssima de l'amor de Déu.

II

La humilitat és la disposició essencial eucarística

El Pa eucarístic és anomenat Pa dels àngels [2] perquè sols d'Ell s'alimenten els esperits celestials. No mengen res més;

1. Lluc, XII, 49.
2. Psalm LXVII, 25.

viuen del Verb. Els sustenta l'amor diví, que és calor de vida, i units íntimament amb Déu, per medi de son Verb etern, participen de la vida divina, i disfruten d'una felicitat i d'una glòria inefable. Ells són esperits, i Déu és esperit, i es comuniquen sense l'intermedi de la carn; nosaltres som esperits que vivim en la carn, i per això *Verbum caro factum est et habitavit in nobis*, i, de consegüent, mitjançant la carn de Jesús, nosaltres ens comuniquem amb Déu. La carn de Jesús, son Cos sacratíssim, fou sacrificat, i mitjançant aquest sublim sacrifici la carn humana, vehicle de pecat per la corrupció de la culpa primitiva, esdevingué difusió de gràcia i d'amor diví; la carn humana quedà espiritualitzada, capaç de grans coses, de virtuts excelses, i mereixedora, ella que és fang, de participar de la glòria divina. En les eternes categories, en l'exèrcit de les angèliques jerarquies, en la selecció i sublimació de la vida celestial, hi entra també la carn humana, és a dir, la matèria que és l'ínfima de les criatures.

La santificació de la matèria, que mai els homes havien pogut pensar, puix els maniqueus creien que la matèria era obra del diable; i pel mateix estil alguns heretges moderns, preferits per la gent de moda, qui coneixen la corrupció de la carn i volen ignorar la santificació d'ella feta per Jesucrist, diuen que son únic remei és la destrucció; la santificació de la matèria s'alcançà per l'encarnació del Verb de Déu; per això la Iglésia, a la vigília de Nadal, a l'hora de *Prima*, en el cor de les catedrals i de totes les iglésies conventuals, anuncia solemnement que l'objecte que es proposà el Pare celestial a l'enviar son Fill en carn humana, fou per a consagrar el món: *Mundum volens adventu suo piissimo consecrare*. I aquesta consagració que féu Jesús de tota la naturalesa humana al prendre-la en unitat de persona en l'home Crist Jesús, aquesta consagració general volgué especificar-la i individualitzar-la, unint-se en la sagrada Comunió a cada home en particular qui el rep, i juntament místicament a tots i cada un dels homes amb si mateix, essent Ell el cap d'aquest immens organisme espiritual que Ell volgué animar d'una vida divina, i

que s'anomena el Cos místic de Jesucrist. Sant Pau ens ensenya aquesta admirable doctrina de la unitat espiritual que prové de la comunió del Cos i de la Sang de Jesucrist, explicada després meravellosament pels grans doctors de la Iglésia, amb unes paraules de la seva primera carta als de Corint,[1] i el significat de la qual, a més, es troba sempre contingut en totes les seves ensenyances: «Tots els qui participem del mateix pa, diu, encara que siguem molts, venim a ser un mateix pa, un mateix cos.»

I aquesta doctrina de la necessitat universal de la sagrada Comunió per a participar de la vida divina de Jesús, el nostre Santíssim Pare Pius X l'ha aplicada admirablement en la direcció espiritual del poble cristià. Ell exhorta al poble a que l'Hòstia consagrada sia el nostre pa de cada dia, multiplicant-se entre els cristians la freqüència de la sagrada Comunió; disposa que els malalts, dins de certes circumstàncies i condicions puguin rebre el sagrat aliment encara que no els sia possible guardar el dejuni natural, i que la infància, els nois i noies, a qui Jesús cridava i afalagava dient: «Deixeu que se m'acostin els nois»; que la infància, així que comença a tenir discerniment i és capaç de devoció, sia també participant de l'espiritual aliment de l'Eucaristia.

Perquè la comunicació de Déu a les seves criatures, la Comunió de Jesús Sagramentat, s'efectua proporcionant-se la bondat infinita a les distintes aptituds dels homes. Déu s'entén amb tothom qui sia recte i sincer. La immensitat divina omple tots els buits de la flaquesa humana, i com més fondos són, tenen una major capacitat: per això diu la Sagrada Escriptura[2] que Déu es comunica als humils i resisteix als superbs, i la Iglésia l'acte que exigeix al cristià a l'hora de combregar és un acte d'humilitat: *Domine non sum dignus ut intres sub tectum meum*... En aquella hora desapareix tota

1. I Corintis, X, 17.
2. Jaume, IV, 6.

jerarquia, el més humil és el més digne; allà els darrers són els primers, i els primers són els darrers; en aquella hora, en tota comunicació amb Déu, i especialment en la sagrada Comunió del Cos de Jesucrist, l'amor és el vincle que uneix, i humilitat i amor en la vida espiritual són una mateixa cosa. L'amor per a viure ha de destruir a son contrari, i el contrari de l'amor és l'egoisme, i la humilitat és l'extirpació de l'egoisme.

¡Oh santa humilitat, la més cristiana de totes les virtuts! Sense la humilitat ningú pot acostar-se a Déu, i per això les visions sobrenaturals i miraculoses es manifesten, segons veiem en les històries, segons hem vist en nostres dies a Lourdes, a les persones més baixes de la jerarquia social, a pastors, a pagesetes, a senzilles monges, o a altra gent per l'estil. El món no sap entendre aquest misteri i se'n mofa, no sap entendre el misteri de la humilitat perquè és superb, i no sap estimar més que a si mateix. No sap comprendre la predilecció que el Ser infinit i omnipotent té a comunicar-se amb els humils i senzills, no sap comprendre com Déu trobi les seves delícies en comunicar-se amb aquelles criatures seves qui són menys egoistes i més senzilles, perquè el món és incapaç del verdader amor, i ni l'arriba a entendre. Per això veiem que aquells sants qui s'han distingit per un amor més intens i grandiós, aquells sants qui han tingut la universalitat de l'amor, l'amor a Déu i l'amor al pròxim, que es conté i significa, segons ensenya Sant Tomàs,[1] en la sagrada Comunió, han sigut d'una simplicitat d'esperit admirable, començant pel gran Doctor qui acabem d'anomenar, el qual amb tota la seva filosofia i amb tota la seva teologia, i essent aristòcrata, a més, per son naixement, era el frare més senzill de la seva comunitat. I Sant Francesc, encès d'amor, com un ferro vermell de foc, qui amava en totes direccions, és igualment famós pel seu amor i per la seva simplicitat, per-

1. 3.ª p., q. 30, a. 4.

què la simplicitat és el verdader combustible de l'amor. Déu, simplicíssim per essència, és l'amor essencial. Simplicitat i sinceritat són una mateixa cosa, i l'amor no existeix sense sinceritat, perquè l'amor és una direcció de l'esperit, i si l'esperit s'embolica, si no resta pur i net, si s'enterboleix, si s'infla, si cerca les seves complaences, si s'inclina més a prendre que a donar, no està disposat per l'amor.

Veu's aquí, caríssims, la disposició essencial per a combregar: la humilitat. La humilitat importa la contrició, el coneixement de la pròpia misèria, la convicció de la nostra insuficiència, la necessitat de l'auxili diví que no s'avergonyeix de demanar caritat. Qui demana caritat demana amor, puix, com sabeu, caritat significa amor, i la Comunió del Cos i de la Sang de Jesús és la caritat major que podem rebre de Déu; per això qui té odi no pot combregar, faria una injúria gravíssima a Jesús aquell qui, tenint odi, el rebés baix les espècies sagramentals, perquè si Ell és amor per essència, ¿com se juntarà amb l'odi? Per això l'Evangeli [1] mana que, si aquell qui ofereix el sacrifici es recorda que està enemistat amb son pròxim, abans vagi a reconciliar-se amb son germà.

Aquesta consideració de que la humilitat és la preparació essencial de la Comunió del Cos i de la Sang de Jesús Senyor nostre, fa que aquest Pa diví sia proporcionat a tothom, perquè d'humil tothom en pot ésser, diuen els sants. Hi ha cristians qui no poden dejunar, qui no poden fer llargues hores d'oració, a qui la soledat i el silenci se'ls fa insuportable, i de no usar aquestes pràctiques piadoses tenen legítimes excuses; però qui dirà que no pot ésser humil? ¿qui dirà que no pot avorrir el pecat i reconèixer-se pecador? ¿qui dirà que no necessita auxili i que es basta a si mateix? Per això és que el Pa eucarístic és el pa de tothom, és l'aliment universal de les ànimes, qualsevol que sia la seva condició.

1. Mateu, V, 24.

III

La penitència i la Comunió

Si podíem penetrar a l'interior dels cristians, i contemplar el misteri de les relacions íntimes entre el Criador i la criatura, entre el Redemptor i el redimit, que en la sagrada Comunió es concreten i individualitzen tindríem una manifestació de la infinitat de la gràcia divina, de la immensitat de matisos que presenta l'amor de Déu a les criatures racionals. Lo mateix la creació de la naturalesa que la creació de la gràcia són un món d'amor, i és útil la seva contemplació, en quant això és possible a la nostra limitada comprensió de les coses divines.

Déu ha permès el pecat en el món, i sens dubte l'ha permès a fi que la magnificència de la gràcia es fes més evident i es multipliqués el mèrit de les criatures. La major part dels qui combreguem, desgraciadament no hem sabut conservar el candor de la gràcia baptismal, hem estat separats de Déu pel pecat, hem sortit del recte camí de la justícia, ens hem apartat de l'amor de Déu per a fer-nos esclaus de la culpa. I, no obstant, la força de l'amor diví s'ha manifestat d'una manera sublim en els sants penitents; les grans efusions divines, les grans amistats de Jesús han sigut amb els pecadors: ja els fariseus i escribes l'acusaven de que es franquejava massa amb els publicans i pecadors,[1] i la dona que se'ns presenta de més alt relleu en les narracions evangèliques, després de la Verge Maria, la més identificada amb Jesús, la que li fou més familiar, la santa enamorada de Jesús, qui no sabia moure's de sos peus, la que ni mort podia separar-se d'Ell, fou la santa penitent Magdalena. I amb ella juntaríem un gran nombre d'altres penitents qui, un cop deixat el pecat, convertit ja envers l'amabilíssim Jesús el riu im-

1. Mateu, IX, 11.

petuós de la seva passió purificada, han sigut verdaders serafins d'amor diví, manifestant l'omnipotència de Jesús, qui sap fer àngels de puresa i d'amor a criatures abans envilides amb passions, grolleres i criminals. I Sant Pau i Sant Agustí, qui són sens dubte els homes qui han tingut una força de difusió més vehement i sublim de l'amor de Jesucrist, qui sens dubte són els qui han encès més ànimes en l'amor puríssim al Fill dolcíssim del Pare celestial i de la Immaculada Verge Maria, dos cors immensos plens d'un mar d'amor, són dos homes qui abans foren víctimes de l'error i del pecat, fins que els deslliurà el nostre diví Redemptor.

¡Qui ho diria que el pecat en mans de l'omnipotència de la gràcia pogués ésser una ocasió d'humilitat, de purificació, d'elevació, d'amor i d'unió amb Déu! El pecat determinà al Verb etern a venir al món i a revestir-se de carn humana; el pecat l'excità a predicar la seva celestial doctrina de salvació; pel pecat morí; i per a fortificar la flaca voluntat del pecador, per a donar-li ànim en la costa de la vida, per a no ensopegar i caure en els viaranys difícils, establí el sant Sagrament del Pa dels Àngels, que és anomenat Viàtic, és a dir, pa dels caminants, que alimenta i encoratja: figurat i simbolitzat en el mannà, que mantenia als hebreus mentre anaven fent via pel desert envers la terra de promissió, símbol del poble cristià, qui camina pel desert de la vida envers la pàtria promesa de la glòria eterna, i representat també per aquell pa cuit al caliu, amb què Elies, el gran profeta, perseguit per Jezabel, trobant-se defallit i desemparat, s'alimentà fins a poder arribar a la santa muntanya de Déu, a l'Horeb, on el Senyor se li havia de manifestar.

Per això és, caríssims, que, trobant-nos pròxims al temps pasqual, a la divina Pasqua del convit diví, en què Jesús diu assenyalant la seva substància enclosa baix les espècies sagramentals: «Preneu i mengeu»; per això és que Nós, qui havem d'ésser el ressò de les ensenyances i de la veu del dolç Jesús, únic Pastor verdader de les ànimes, cridem també als pecadors, als oblidats de Déu, als qui viuen enredats en

la brossa que creix en els erms del món, als malaltissos de la febre de les passions, als encegats qui van perduda l'esma i no troben qui els condueixi, a tots els qui viuen lluny de Jesús, únic Salvador, i que per raó de que no el tracten, no el coneixen i estimen com deurien, a tots els cridem i repetim l'exhortació amorosa de Jesús en la nit solemne de la Cena: «Preneu i mengeu.»

En el llinatge humà Jesús és el penitent per excel·lència. Era innocentíssim i santíssim per la seva unió personal amb Déu, però la seva sagrada humanitat portava la càrrega del pecat dels homes, germans seus segons la carn, de què Ell s'havia fet responsable, i aquesta càrrega del pecat l'oprimí tota la vida, i fou la causa de la seva mort. Per això el veiem afligit, contorbat d'esperit, i plorar; agenollat a terra clamant a la Justícia eterna, i fins defallir i suar sang i aigua baix el pes dels pecats del nostre llinatge. Volgué restituir lo que no havia robat, segons la gràfica expressió del Profeta.[1] Volgué satisfer els nostres deutes amb la Justícia eterna, esquinçar el debitori on constaven, i per això ofereix la seva carn al sacrifici, la seva carn queda esquinçada, i des d'aleshores la carn d'Adam, que fou vehicle de pecat, es converteix en la carn de Crist, que és vehicle de la gràcia, i apareix sobre la terra aquella *nova raça vinguda del cel* que cantà Virgili, la raça dels fills de Déu, i per a sustentar-los i sostenir-los en l'elevació d'una vida divina, els deixa per aliment la seva pròpia carn, que en substància rebem en les espècies sagramentals.

Per això la penitència i la Comunió estan íntimament lligades. Sense la penitència de Jesús els homes no podríem combregar, perquè la carn i la sang de Crist, que substancialment se'ns comunica, són la víctima del sacrifici: per això volgué Jesús que sempre que combreguéssim féssim memòria de la seva passió, i la Iglésia, intèrpret fidel del seu diví Fundador, en la seva sagrada litúrgia, a l'hora de la Comunió

1. Psalm LVIII, 5.

sempre ens fa memòria de la Passió del Senyor, i el poble cristià, portat de l'instint de l'Esperit Sant, en la capella del sagrari dels nostres temples, quasi sempre hi representava a Jesús crucificat i als seus peus l'adolorida seva Mare, Nostra Senyora la Verge Maria; i Nós era exhortem als reverends Rectors perquè mai, ni amb pretext de pietat, vulguin canviar de dita capella la Imatge veneranda del diví Crucificat, puix la piadosa pràctica és conforme a la recomanació solemne del Senyor a l'hora de la institució del sagrament, i a les indicacions de la litúrgia de nostra santa Mare la Iglésia.

¿Qui més penitent que Jesús crucificat, víctima divina de l'etern sacrifici de la qual tots participem al rebre la sagrada Comunió? Per això dins del llenguatge del poble cristià, al Pa eucarístic l'anomenem *hòstia*, perquè s'anomenava la víctima que s'oferia i destruïa en el sacrifici. Per això estudiant les pràctiques piadoses que usaven els sants en l'hora de rebre la sagrada Comunió, veiem que era la preferida d'ell, la contemplació devota de la Passió de Jesucrist, puix així s'identificaven més amb nostre dolcíssim Redemptor, complien la seva voluntat, i seguien la seva ensenyança quan deia: «Combregueu en memòria de Mi.»

La Comunió solemne del poble cristià, fins per indicació de la Iglésia, és el dia del Dijous Sant, perquè Jesús és el verdader Anyell sacrificat pels pecats del món, i per a aquesta Pasqua solemne la Iglésia ens hi prepara per medi d'un temps de mortificació, de recolliment i d'oració, és a dir, per medi de la penitència que es practica en la santa Quaresma.

IV

La immortalitat de l'home i la unitat del llinatge

Del celestial convit de l'Eucaristia, qui més en sent les delícies és qui més sap prescindir de les delícies mundanes. Aquestes delícies fan tornar grolleres a les ànimes, i pesades;

i aleshores no poden elevar-se, van sempre a ran de terra, i la sublimitat del goig espiritual de la sagrada Comunió és per a elles una muntanya inaccessible. Aquest Pa celestial es dóna principalment als vencedors del món;[1] els vençuts, els esclaus, s'han de llibertar per a disfrutar de la delícia dels fills. La Sagrada Comunió és penyora de la glòria futura, i a la glòria eterna sols hi tenen dret els vencedors; d'aquí ve que el qui no és vencedor, és impossible que participi d'aquesta misteriosa anticipació de la glòria, per a alcançar-nos la qual Jesús oferí el sacrifici del seu Cos i Sang.

Per això us exhortem, caríssims, a desfer-vos dels enganys del món i a reconquerir la llibertat de fills de Déu que us farà dignes d'asseure-us a la seva taula.

Tot el món plegat, tots els seus plaers, grandeses, honors, ciències i riqueses, no us satisfaran com la sagrada Comunió, que us farà participants d'una vida immensa que es comunica del Cap, qui és Jesús, a tots els membres, qui són l'univers poble cristià. La vida espiritual és una vida universal, és una circulació viva de saba divina, és una participació de la substància infinita, que de la soca, que és Jesús, es comunica a les sarments, que són els homes,[2] i s'hi comunica d'especial i seguríssima manera per medi de la sagrada Comunió. Ella és la força dels cristians, la medicina i l'aliment i el consol. Ve un dia que el pecador sent les punyides del pecat, que el corc de la consciència el turmenta, que la vida se li fa fastigosa, que es cansa d'arrossegar-se per la terra, que es coneix en tota la seva misèria i flaquesa, i cercant per tot el món no troba un reconstituent, una manera de refer-se, no sap on agafar-se per a no tornar a caure, perquè res hi ha sòlid fora de Déu etern; però aquest misericordiós i omnipotent Senyor ha volgut posar en la seva Iglésia el Pa dels Àngels, que és també aliment del pecador penedit, qui, alimentant-se d'ell,

1. Apocalipsi, II, 17.
2. Joan, XV, 5.

troba una delícia que mai havia trobat en el pa de la mentida,[1] en les satisfaccions mundanes, que, usant el llenguatge dels profetes, després d'haver delectat un moment el paladar, cremen les entranyes de l'ànima.

«Qui mengi d'aquest Pa, ha dit Jesús,[2] mai més morirà.» L'home sols s'acontenta amb la immortalitat; no hi ha més medi d'acontentar a l'home. «Sereu com déus», digué el dimoni a nostres primers pares, i així els enganyà. I aquest engany encara dura, i als nostres contemporanis, els homes del segle XX, el dimoni els diu com a Adam i Eva: «Sereu com déus», i així els enganya. I passat l'engany delectable, la ilusió de la riquesa, de la ciència o de la glòria, es troben menys homes que els altres. El món no té més que paraules, realitats no pot donar-ne perquè no en té, puix la figura del món passa, diu la Sagrada Escriptura;[3] si no passés, si fos constant, si tingués permanència, si estés en possessió de la Veritat, aleshores podria consolar a l'home; el món seria més que l'home; però l'home es troba que és més que el món, i tot el món plegat no pot alimentar la seva vida, ni curar la seva malaltia de l'esperit. El món i la seva concupiscència passen.[4] L'home mortal sols pot trobar la immortalitat alimentant-se d'una substància eterna, posant-se en comunicació amb ella, i això és lo que Jesús ens proporcionà a l'instituir el sagrament de l'Eucaristia. Per això Sant Tomàs[5] ensenya que la Comunió, encara que no sia de necessitat absoluta en molts casos rebrela sagramentalment, no obstant sempre ho és *in voto*, almenys en el desig implícit que té per tots els seus fills la santa Mare Iglésia.

La unitat del sacrifici de Jesucrist uneix a tot el llinatge humà; tothom en participa el seu efecte, la seva influència arri-

1. Proverbis, XX, 17.
2. Joan, VI, 59.
3. I Corintis, VII, 31.
4. I Joan, II, 17.
5. 3.ª p., q. 73, a. 3.

ba a totes les ànimes; és el *iuge sacrificium*, el sacrifici permanent de què parlen els antics profetes,[1] el sacrifici de tots els temps i de tots els homes, el sacrifici etern i perdurable, l'únic verdader sacrifici de què tots els altres són ombres i figures; i aquest sacrifici que el llinatge humà practicava per un instint de la naturalesa des dels primers temps després del pecat, i moltes vegades d'una manera errada i horrorosa, però sortint sempre d'una necessitat del cor, aquest sacrifici practicat en força de la llei de la naturalesa i de la llei escrita, el Verb etern, la Sabiduria divina encarnada, nostre dolcíssim Redemptor Jesús, el realitzà d'una manera sublim, posant-lo per cap i fonament de la llei de gràcia, a l'oferir la seva vida preciosíssima a la Justícia eterna del Pare celestial en satisfacció dels pecats dels homes. Tota la gràcia ens ve d'aquest sacrifici; per això ha d'ésser continu, i en la Iglésia de Déu persevera, es reprodueix místicament: Jesús continua essent el Pontífex Summe del llinatge humà, i quan els sacerdots diem missa, Jesús és pròpiament qui celebra el sacrifici, nosaltres obrem en nom d'Ell, Ell és qui obra per medi del sacerdot; per això Ell és qui consagra el pa i el vi convertint-lo en la seva pròpia substància, de manera que el sacerdot és qui formula les paraules: *Això és el meu Cos*, però qui en realitat les diu és Jesús, puix si fossin paraules del sacerdot no expressarien la veritat, perquè el pa no es converteix en el cos del sacerdot, sinó en el Cos de Jesucrist, i el sacerdot al pronunciar les paraules de la consagració és sols un eco qui repeteix les paraules de l'instituïdor del Sagrament, del Pontífex qui ofereix a Déu el sacrifici etern, que salva a tots els homes qui volen salvar-se.

I no és solament l'home consagrat ministre de Jesucrist qui celebra el sacrifici, és tot el poble qui assisteix a la divina cerimònia; el ministre és el cap autoritzat del poble, però obra juntament amb el poble; per això al girar-se de cara als

1. Daniel, XI, 31; VIII, 11. — Ezequiel, LVI, 14.

qui ouen missa, els diu: *Pregueu, germans, perquè el sacrifici meu i vostre sia accepte a Déu, Pare omnipotent.*

I tothom qui combrega, tant dins com fora de la missa, participa del sacrifici. Els antics, qui prenien part en els sacrificis, es repartien la víctima i s'alimentaven d'ella com d'un menjar sagrat. En aquest sacrifici etern, renovació del sacrifici del Calvari, la Víctima divina, la substància del Cos i Sang de Jesucrist, es dóna també per a aliment al poble, i tothom qui combrega pren part en l'immens i inefable sacrifici.

V

La interna restauració de l'home

El neguit que els homes moderns senten per a la unitat és un instint humà que neix de la nostra naturalesa, i Jesús el volgué satisfer a l'instituir aquest sagrament de la unitat humana i divina. Sant Pau [1] expressa aquesta idea de la unitat efectuada per Jesucrist entre Ell i tots els homes pel misteri del Cos de Jesús, amb una paraula de meravellosa significació quan diu que tots els homes som *concorporals,* que tots estem en un mateix cos.

Aquesta intimitat de la sagrada Comunió exigeix una gran sinceritat. La sinceritat és la primera de totes les virtuts evangèliques, sense ella la vida humana no té cap valor davant de Déu. Les simulacions, les aparences i les ficcions són abominables davant del Déu de la Veritat. I en quant un acte nostre és més íntimament dirigit a Déu, exigeix també major sinceritat. Un acte nostre que dirigim a Déu i no sia sincer, és un insult al Senyor, és una befa. Per això és que la sagrada Comunió que ens uneix d'una manera inefable amb el Senyor

1. Efesis, III, 6.

pot convertir-se en un sacrilegi. Per això és que ja el gloriós Sant Pau [1] amb tanta severitat amonesta als fidels, perquè tinguin horror a la comunió sacrílega. «Examineu bé, diu, la vostra consciència abans de prendre el Cos de Crist, perquè qui indignament el rep s'empassa la pròpia condemnació: per això, afegeix, entre vosaltres hi ha tants dèbils i malalts i morts.» L'èxit de la Comunió, diu Sant Tomàs, i per boca d'ell la Iglésia en l'ofici del Sant Sagrament, és molt diferent en els uns que en els altres, perquè als bons els és vida i als dolents els és mort.

El gran Sant Tomàs [2] explica meravellosament la malícia de la Comunió sacrílega, i amb poques paraules, com sol explicar els fets de la vida cristiana i els dogmes de les nostres sobrenaturals creences. I tota la malícia és la falta de sinceritat de què ara mateix parlàvem. En aquest sagrament, diu l'Angèlic Doctor, s'hi conté i significa el mateix Jesucrist, i significa, però no s'hi conté, el seu Cos místic, o sia la societat dels sants. El qui rep el Santíssim Sagrament, amb aquest acte fa pública manifestació d'estar unit amb Jesucrist per la fe i la caritat, i incorporat així mateix als seus membres, és a dir, als demés cristians en estat de gràcia. I per això qui rep aquest Sagrament en pecat mortal comet una falsedat contra el Sagrament, i, de conseqüent, incorre en sacrilegi com a violador de Sagrament, pecant, per tant, mortalment.

Aquesta és principalment la malícia del sacrilegi: un atemptat contra la summa Veritat en coses divines, en les relacions íntimes amb la Veritat eterna. La grave eloqüència del bisbe Bossuet [3] pondera amb termes d'indignació la malícia dels qui s'atreveixen a combregar sacrílegament. Comenta la paraula de Sant Pau quan parla contra els qui no discerneixen el Cos de Jesucrist, i els compara amb els jueus qui crucificaren

1. I Corintis, XI, 28-30.
2. 3.ª p., q. 58, a. 4.
3. *Médit. sur l'Evang. Joan. XLIV.*

al Senyor, sense fer distinció entre el qui és el Just per essència i els malfactors i criminals, juntament amb els quals fou crucificat. En efecte, als qui combreguen indignament, juntant-se sagramentalment amb el Fill unigènit del Pare celestial i Fill puríssim de la Immaculada Verge Maria, rebent-lo amb consciència de pecat, no fent distinció entre el Cos sacratíssim de Jesucrist i qualsevol altra cosa, dant-li exteriorment senyals d'amor sense que tal verdader amor hi hagi en son cor, com Judes el besà falsament a l'hora d'entregar-lo, als tals deu aplicar-se aquella sentència del mateix Senyor en l'Evangèli:[1] «No vulgueu tirar les perles als porcs.»

És el Pa eucarístic el Pa dels Àngels, i si bé és també el pa dels pecadors, i la comunió dels penitents és un dels actes més sublims del món de la gràcia, i presenta el sublim contrast de la misericòrdia divina, que s'abaixa moguda únicament de l'amor a una criatura desgraciada, i a aquesta mateixa criatura, sortida del fang de la terra que s'eleva fins als cims de la Divinitat; no obstant, sempre el penitent quan combrega és un pecador qui amb l'auxili del mediador Jesús ha reconquerit la innocència. Per això sempre el Pa eucarístic és el Pa dels Àngels, i fa àngels als qui dignament el reben. La força de transformació que es troba en la sagrada Comunió és enterament divina, però l'Home-Déu, qui va instituir-la, volgué seguir en tot la similitud del menjar corporal, que fa robust a l'home amb la continuació de l'ús. «Aquest pa quotidià, Sant Ambròs,[2] s'usa per remei de la nostra quotidiana flaquesa. La vida gasta, lo mateix la corporal que l'espiritual; la concupiscència és un foc intern que excita i debilita les nostres forces espirituals, i mitjançant la Comunió, el cristià repara les forces consumides i sosté dignament equilibrada la seva vida divina.» L'amor de Déu s'augmenta amb la sagrada Comunió, i aquest amor disminueix les concupiscèn-

1. Mateu, VII, 6.
2. D. Th., *Sum. theol.*, 3.ª p., q. 79, a. 4.

cies que tiranitzen la nostra vida. Per això Sant Agustí formula aquest efecte quan escriu: *Augmentum caritatis est diminutio cupiditatis.*[1]

Les institucions divines del nostre amabilíssim Redemptor Jesús tenen una admirable eficàcia. Establí els sagraments com font de gràcia, donant-los una matèria i una forma, una determinació, una concretació visible i material com part essencial de la Iglésia, visible també, puix existeix pels homes, qui mentre som en aquest món ens guiem pels sentits baix la direcció de l'enteniment. El signe sensible de l'Eurarístia, les espècies de pa i de vi, ens indiquen clarament on resideix d'una manera substancial el mateix Jesús, i mitjançant aquell signe venerable l'adorem, ens alimentem i ens unim amb Ell sagramentalment per medi de la Comunió. El visitem sovint en el Sagrari, i als seus peus ens comuniquem amorosament amb Ell, i el nostre progrés en la virtut està molt lligat amb el grau d'unió que tinguem amb Jesús sagramentat. La virtut del cristià consisteix en una aproximació a Déu; com més a prop estem d'Ell la nostra perfecció espiritual és major, el dia que en la glòria estarem units amb el Senyor etern, obtindrem l'últim grau de la nostra perfecció. Per a unir-nos amb Déu aquí en el món existeix el Santíssim Sagrament, i els sants no es separaven del Sagrari sinó per força, perquè sentien l'atracció del dolcíssim Jesús, amb augments d'amor en el seu cor. Per això Sant Alfons Maria de Liguori, el més modern dels Doctors de la Iglésia, i com ell molts altres mestres de vida espiritual, recomanava tant les comunions espirituals, i ell n'estengué moltíssim la pràctica, perquè és tanta l'eficàcia del Sagrament, que, fins encara que de present no se'l rebi, el desig reverent i afectuós de rebre'l fa participant al cristià de les irradiacions d'amor amb què Jesús sagramentat encén el cor dels seus devots. I si vosaltres, caríssims, useu aquesta pràctica, si sovint exciteu el vostre desig de rebre a

1. 3ª p., q. 59, a. 6, ad. 3.

Jesús sagramentat, aliment i remei de les nostres ànimes, el vostre esperit s'anirà divinitzant, s'augmentarà la vostra perfecció i el Senyor regnarà en els vostres cors.

Perquè és clar que a l'instituir Jesús aquest Sagrament, i al manar als seus deixebles que d'ell s'alimentessin espiritualment, és perquè volgué fer-lo el medi més poderós de la restauració de l'home; i l'excel·lència d'aquesta restauració de l'home és tanta, que la Iglésia en son missal, quan els sacerdots preparen la matèria que ha de servir per a la consagració i comunió, ens fa dir cada dia: «¡Oh Déu, més admirable en la restauració que en la creació de la naturalesa humana!»

El Baptisme comença la nostra restauració espiritual, i la Comunió la completa i perfecciona, i quant més contínua sia la nostra espiritual comunicació amb Jesús, si ens fem inseparables, més participarem de la seva vida divina. Sant Francesc de Sales deia que volia que tots els seus respirs fossin per Jesús, que si en el seu cor hi hagués una fibra que no fos per Ell se l'arrencaria, ¿i què és això sinó una mena de comunió espiritual contínua?

VI

Eficàcia per a nodrir i fer àngels

L'Esperit Sant, qui regeix la Iglésia, assistint-la en la direcció dels homes envers la vida eterna, és sens dubte qui ha mogut al nostre Santíssim Pare Pius X, quan després d'haver proclamat, al començar el seu pontificat, que tota la seva missió es dirigiria a restaurar totes les coses en Crist, ha cercat en la sagrada Comunió la manera més efectiva de fer la restauració espiritual dels cristians.

¿Per què l'esperit cristià ha minvat tant dels homes, fins dels qui conserven la fe, sinó perquè no freqüenten la Comunió del Pa eucarístic?

I el qui deixa la sagrada Comunió va perdent la fe, perquè el just viu de la fe;[1] la fe, doncs, és la vida espiritual del cristià, i com el Pa eucarístic és l'aliment de la vida sobrenatural, qui el deixa d'usar es debilita i acaba per morir. La relació entre el Pa eucarístic i la vida cristiana, la vida verdadera, la vida que la mort no acaba perquè és immortal, es troba expressada i repetida moltes vegades en les Sagrades Escriptures, i Jesús la predica fins a posar-la en evidència.[2] Els deixebles a l'oir-li predicar que era necessari que mengessin la seva Carn i beguessin la seva Sang per a obtenir la vida eterna, entenent això en el sentit material, murmuraven d'Ell i deien que això no es podia sentir, i alguns deixaren de seguir-lo; però Jesús, explicant la manera espiritual d'aquest diví menjar, insisteix en la mateixa ensenyança, i declara la necessitat d'aquest Pa de vida eterna, que és el seu Cos sacratíssim, contingut substancialment en l'Hòstia santa.

Quan domina la debilitat, quan els homes viuen en un medi que produeix l'anèmia, és més necessària la nodrició, i aleshores els metges, i el mateix sentit comú, i fins la inclinació de la naturalesa, cerquen els medis d'obtenir una nodrició sòlida que favoreixi la bona salut. Per això el nostre metge espiritual, el Sant Pare, posat per Déu en el llinatge humà per a ensenyar-nos a tots els medis de salvació eterna, veient la debilitat espiritual del món modern, contemplant com la vida material, com les delícies d'una civilització sensualista, i les vanitats d'unes ciències pretensioses, però ignorants del misteri de l'home, incapaces de curar l'esperit i consolar el cor dels homes, al revés, exasperant-los i portant-los a la desesperació, com es manifesta cada dia en les grans ciutats d'Europa, veient com les ciències i la civilització desperten en l'home noves i més vives aspiracions que no poden satisfer, el Papa, així com Jesús[3] enmig del temple de Jerusalem cla-

1. Romans, I, 17.
2. Joan, VI, 51 i segs.
3. Joan, VII, 37 i segs.

mava en alta veu i deia: «Qui tingui set que vingui a Mi i begui»; el Papa enmig del món civilitzat, ple de riqueses i famolenc, clama també en alta veu al poble cristià i li diu: Si teniu fam, si desitgeu la satisfacció de l'esperit, si voleu la salut i la vida eterna, veniu i mengeu d'aquest Pa celestial, que és l'Hòstia consagrada. I per això el nostre Santíssim Pare Pius X crida a tothom a la taula del convit eucarístic, i com aquell Pare de famílies de l'Evangeli qui volgué celebrar un gran sopar, símbol del convit eucarístic que havia de celebrar el diví Redemptor, veient que els homes enredats en els quefers mundans s'excusen, ens mana a nosaltres, cooperadors seus en el gran negoci de la salvació dels homes, que fem entrar a tothom a prendre part en la taula espiritual del Sagrament del seu Cos sacratíssim.

Els homes i les dones de zel del nostre temps pensen, discorren i treballen per a formar associacions, institucions i lligues per a sostenir als cristians qui en el mar tempestuós de la vida del segle perillen de naufragi. I son treball i son zel és molt meritori i agradable a Déu. Però el pa de vida és únicament el Pa eucarístic. La vida humana no es sosté dignament en l'ordre sobrenatural de la salvació, sense aquest Pa de la immortalitat. La immortalitat únicament la produeix el Santíssim Sagrament. Tot lo demés mor, i sols Ell dóna la vida. Per això és que tot treball social, que tota propaganda popular que no es dirigeix al Santíssim Sagrament, que no té per objecte encaminar als homes a la sagrada taula de la Comunió del Cos de Jesucrist, no tindrà cap eficàcia sobrenatural. Per això és que Nós considerem un treball molt més sòlid el que es dirigeix a estendre entre els cristians la freqüència de sagraments, que no pas tota altra propaganda religiosa per excellent que sia, perquè la Comunió és la font de la vida sobrenatural, i fora d'aquesta d'aquesta font, l'home no pot beure enlloc més aquelles aigües que apaguen del tot la set, com deia el dolcíssim Jesús en sa famosa conversa amb la Samaritana.[1]

1. Joan, IV.

Així que es comença a viure comença també la necessitat d'alimentar-se, i per això de des el moment en què l'home comença a tenir ús de raó, en què viu vida racional i és capaç de conèixer el Sant Sagrament de l'Eucaristia d'una manera proporcionada a les seves facultats, des d'aleshores deu acudir a aquesta font de vida eterna, ha d'usar aquest Pa celestial. El Pa eucarístic és anomenat pa angèlic, perquè els àngels de des la seva creació no tenen altre aliment, no sustenten la seva vida sinó en el Verb de Déu, i aquest Verb de Déu vingué al món i s'encarnà, prenent la naturalesa humana per a fer-se també aliment de l'home, i convertir-lo en àngel, és a dir, per espiritualitzar als fills d'Adam que s'havien inclinat envers la terra; i Jesús volgué alçar-los a una vida superior i divina.

Per això llegim en l'Evangeli que quan els jueus no volien entendre la seva celestial doctrina i el contradeien furiosament, Ell els deia:[1] «Vosaltres sou d'aquí baix, jo sóc de dalt. Vosaltres sou d'aquest món, jo no sóc d'aquest món.» I el seu objecte és que l'home en el món, mentre fa el viatge per aquesta vall de misèries i de pecat, visqui una vida superior i divina. Hi ha cristians que un cop regenerats pel baptisme conserven inalterable la gràcia, es mantenen en una innocència de costums, en una sanitat o santedat de vida, que Sant Joan Crisòstom els considera d'un mèrit superior als àngels, puix han tingut una resistència al mal que no han hagut de tenir els àngels. La Iglésia venera en els altars a molts d'aquests sers electes, qui han passat pel món sense contaminar-se, que l'aire pestilencial de la culpa no els ha enverinat la vida, flors puríssimes i oloroses mereixedores d'ésser ornament ja no sols de la terra, sinó dels mateixos jardins de la glòria, miracles de la gràcia, manifestació de la força de la virtut divina que fa invulnerables als flacs fills del món; ànimes serenes, cors elevats que mai la bromera de les onades de les passions ha penetrat ni tacat, d'un amor incorrupti-

1. Joan, VIII, 23.

ble i sempre recte en la seva direcció. Aquestes ànimes són eucarístiques per essència, i formen una puríssima i lluminosa constel·lació d'homes i de dones el centre de la qual és l'Hòstia consagrada. Tothom coneix els amors ardentíssims a Jesús sagramentat de l'angèlic Lluís Gonzaga i del nostre seràfic Miquel dels Sants, de les puríssimes verges Clara d'Assís i Caterina de Sena, i les seves devotíssimes comunions; i al davant de totes les ànimes innocents adoradores del Sagrament, com dirigint-les i ensenyant-les, com mestre d'altíssim amor, al poeta i teòleg de la Santa Eucaristia, a l'innocentíssim Tomàs d'Aquino, del qual declarà el confessor qui li oí la confessió general a l'hora de la mort, que havia sigut tan senzilla com la d'un noi de cinc anys.

La puresa immaculada d'aquestes ànimes indubtablement es deu a la Santa Eucaristia, per això la Iglésia sol pintar-les a les portes del sagrari, abraçats amb la Custòdia. Sant Joan l'evangelista coneixia molt bé aquests misteris eucarístics, perquè en la nit de la institució, en la taula en què féu Jesús la consagració del pa i del vi, ell li estava al costat i es recolzava sobre el pit del diví Mestre, i el cor de tots dos batia a un mateix ritme; i quan més enllà el sublim apòstol tingué la meravellosa visió [1] de la vida i dels combats de la Iglésia, i de les victòries dels sants i de la selecció dels homes qui han de formar l'eterna Ciutat de Déu, veié clarament la relació íntima entre la innocència i l'Eucaristia, i per això descriu a les ànimes innocents seguint sempre a l'Anyell en l'eterna Pasqua de la glòria, de la qual és signe i inici la Pasqua eucarística de la Iglésia catòlica.

VII

La Comunió dels nens

Nostre Santíssim Pare Pius X, coneixent l'eficàcia de la sagrada Comunió, i el tresor de gràcia de què participen els qui

1. Apocalipsi, XIV.

dignament combreguen, i la virtut preservativa d'aquest celestial aliment que nodrint fortifica, i l'amor especial manifestat per Jesús a la infància, i la pràctica antiga de la Iglésia i les seves lleis sagrades que cridaven als infants, així que tenien ús de raó, a participar del sagrament, i a la doctrina dels sants i dels doctors, ha volgut restablir la disciplina de que nois i noies per allà a l'edat de set anys, en què solen tenir ja discerniment i són capaços de conèixer lo que és el Pa eucarístic, vagin a rebre la sagrada Comunió. Van a entrar en un món ple de perills, van a sentir molt aviat l'estímul vehement de les passions, oiran, fins abans de conèixer la seva malícia, l'apologia de l'heretgia i la impugnació de la fe catòlica, i convé que aquesta lluita els trobi previnguts i forts en la vida espiritual, lo qual principalment s'obté per medi de la santa Comunió del Cos de Jesucrist.

Per això Nós aprofitem l'ocasió d'aquesta Carta pastoral, per a exhortar greument als pares i mares de família al compliment de la sagrada obligació, de procurar que els seus fills i filles a l'edat indicada combreguin, entenent que els queda gravada la consciència, puix és encàrrec que els fa baix la responsabilitat paterna el Summe Pontífex, responsabilitat, d'altra banda, que és de justícia natural, puix tot pare i mare qui ha posat al món als seus fills està obligat a educar-los i encaminar-los degudament, a fi que no es perdi la seva ànima, essent, de consegüent, necessari que els ensenyin la pràctica de la religió, i, per tant, l'acte més solemne d'ella, que és la sagrada Comunió del Cos de Jesucrist.

I acostant-se ara el temps pasqual, en el qual obliga greument el precepte de combregar, a tots els qui tenen edat de discreció, els pares i mares de família examinaran als seus fills i filles que tinguin set anys poc més o menys, per a veure si estan en situació de rebre la sagrada Comunió, i consultaran al confessor dels nois i noies; i els reverends Rectors exhortaran al compliment d'aquesta obligació, i amb discret zel procuraran sia complida, puix està solemnement imposada per una llei de la Iglésia. També els mestres i les mestres, citats

expressament en el decret *Quam singulari*, cooperaran amb els pares i confessors a l'obra santa de que els seus petits deixebles s'acostin a la sagrada Comunió. Aquestes Comunions han de ser privades i sense solemnitats externes, devent la solemnitat guardar-se per a quan els reverends Rectors faran les Comunions generals una o dues vegades a l'any pels qui ja han combregat, i pels qui han de fer encara la primera Comunió i tinguin les disposicions marcades en el decret pontifici. La solemnitat externa d'aquestes Comunions generals no perdrà mai aquella gravetat i espiritualitat pròpia de la institució amorosa de l'humil Jesús, sense prendre aires de mundanitat; un dels saludables efectes del decret pontifici, diu l'eminentíssim cardenal Gennari, serà destruir les vanitats que s'havien introduït en les primeres comunions, per a evitar les quals ja el Concili Romà, celebrat baix el papa Benet XIII, havia manat que els nois i noies hi assistissin amb sos vestits comuns, nets i arreglats, però sense cap luxe.

Sovint Nós hem sentit gran tristesa veient com la vanitat dels homes tergiversava l'obra de Crist, que Ell començà amb el gran acte d'humilitat d'agenollar-se davant dels deixebles, i rentar-los els peus, com feien en aquell temps els esclaus amb els seus amos i senyors. Sovint, llegint la primera carta de Sant Pau als de Corint,[1] en la que el sant Apòstol reprenia als rics qui assistien al convit eucarístic, perquè confonien als altres cristians pobres amb les manifestacions d'opulència que feien, pensem amb tristesa que ara, al cap de dos mil anys de cristianisme, tornem a la vanitat d'aquells cristians, qui tenien l'excusa, que atenuava la seva falta, d'ésser gentils qui acabaven d'abraçar la fe cristiana. Els grans segles de fe no tenien aquests torpiments en la seva vida espiritual, i la casa de Déu i el convit celestial de l'Eucaristia no servia de pretext als rics per a afrontar als pobres amb el luxe i profanitat dels seus vestits. Per això encarreguem als reve-

1. XXI, 21 i segs.

rends Rectors que exhortin als seus fidels, en els llocs on sia necessari, a que en les comunions generals de nois i noies tots es presentin vestits senzillament, sense externa pompa, encara més repugnant si es disfressa de devoció, sense que els rics vulguin fer mostra de superioritat sobre els pobres, ans al revés, que la comunió solemne de nois i noies que els reverends Rectors organitzaran, sia la festa divina de la fraternitat cristiana, segons la institució de Jesucrist, davant del qual no hi ha diferència entre ric i pobre, i tothom és igual, no havent-hi davant d'Ell més diferència entre els homes que la de la perfecció espiritual de cada u.

Així mateix els nostres estimats cooperadors procuraran que a dites comunions generals solemnes de nois i noies assisteixin els qui s'eduquen en collegis, escoles i pensionats, encara que privadament hagin fet la primera Comunió, puix convé, si volem agradar al Senyor, que davant d'Ell manifestem aquella unitat que deriva d'ésser tots fills de Déu, sense diferència de classes ni categories, puix les classes i categories entre els homes són transitòries i pròpies d'aquest món i no de l'eternitat, de la qual és imatge i figura la vida cristiana. Aquesta Comunió solemne de nois i noies, a l'entrar a la joventut, ha d'ésser una demostració explícita del gran principi cristià d'unitat: una fe, que és la catòlica, que ens ensenya a tots la mateixa doctrina de salvació; un poble, qui és el Cos místic de Jesucrist, del qual qui se separa no participa de la gràcia vital; un Salvador, qui és Jesucrist, única porta per a entrar en la vida eterna; un sol Déu i Senyor, qui ha d'ésser el fi, la perfecció i la felicitat de la nostra vida en la Glòria.

I als pares i mares de família, als mestres i les mestres, als directors i directores de collegis i pensionats, exhortem Nós també greument a que, al portar als nois i noies que d'ells depenen a dites comunions generals, combreguin juntament amb ells, donant així exemple de que la religió que ensenyen als seus fills i deixebles no és cosa solament de boca, sinó que la tenen també en el cor, puix l'ensenyança és única-

ment fructuosa quan és sincera, i sols és sincera quan es té al cor i es practica.

A més del catecisme que es fa entre any hi haurà, com ja ara es practica, el catecisme preparatori per a aquesta Comunió general de nois i noies, al qual deuran assistir també els qui ja hagin fet la primera Comunió; i els reverends Rectors faran entendre als pares de família i amos de casa, que estan en consciència greument obligats a enviar als seus fills i dependents, encara que ja hagin fet la primera Comunió, al catecisme, on s'ensenya la regla de la fe i de la vida que tot cristià està obligat a saber.

Igualment els nostres estimats cooperadors en el ministeri de salvar les ànimes llegiran al poble, cada any en el temps pasqual, el decret *Quam singulari* en llengua catalana, al qual fi publicàrem ja la traducció en el Butlletí eclesiàstic de la Diòcesi, de 30 de setembre de 1910, i explicaran l'excellentíssima doctrina en ell continguda, complint així les disposicions del referit decret.

VIII

El Congrés Eucarístic de Madrid

I per a acabament d'aquesta Carta pastoral, destinada a renovar i augmentar la devoció dels nostres fidels cristians a la Santa Eucaristia, i a la digna i freqüent Comunió del Cos de Jesucrist, signe d'amor i vincle d'unitat, us recordem a tots, estimats germans i fills, la gran solemnitat eucarística que va a celebrar-se a Espanya, segons ens participa l'eminentíssim senyor Cardenal-Arquebisbe de Toledo, als últims dies de juny del present any. A Madrid es reunirà el pròxim Congrés Eucarístic Internacional, baix la presidència d'un eminentíssim senyor Cardenal enviat expressament per nostre Santíssim Pare el papa Pius X. Amb gran oportunitat l'eminentíssim senyor Cardenal-Arquebisbe de Toledo recorda en la

seva carta que aquest és el SAGRAMENT DE LA UNITAT, que és també el pensament fonamental de la present Carta pastoral. Aquests congressos eucarístics internacionals que s'han celebrat ja en diferents punts del món, a França, a Bèlgica, a Alemanya, a Anglaterra, al Nord d'Amèrica, i que aquest any per primera vegada se celebrarà a Espanya, són una nova demostració de que l'Eucaristia és el Sagrament de la Unitat. Junta en un llaç d'amor diví a homes qui parlen diferents llengües, qui pertanyen a distintes parts del món, qui tenen diferents costums i idees, i que són de diverses classes socials. Són la demostració de la veritat del simbolisme del Pa sagrat, format i amassat de molts grans de blat diferents; així aquests congressos formen també de tants homes diferents un pa diví, una mateixa massa unificada pel comú amor a Jesús sagramentat.

Que aquest Sagrament d'amor, font de vida espiritual, únic aliment capaç de sostenir la vida de l'esperit, sia cada dia més venerat i augmenti cada dia la freqüència de la sagrada Comunió entre els fidels cristians. Recordeu que aquest és el pa dels caminants pels aspres camins d'aquesta vall de llàgrimes, que és la fortalesa i el consol dels qui, desterrats, cerquem un repòs etern que no es troba en aquest món, i que la Iglésia ens ensenya que el Santíssim Sagrament de l'Altar és signe, presagi, començament de la glòria que esperem.

Que la Immaculada Verge Maria, en les puríssimes entranyes de la qual l'Esperit Sant pastà aquest Pa de vida eterna, que és el Santíssim Sagrament, ens alcanci que la pietat eucarística vagi augmentant en aquesta nostra estimada Diòcesi com li demanem humilment, enviant-vos al mateix temps la Nostra pastoral Benedicció en nom del Pare † i del Fill † i de l'Esperit Sant †. Amén.

Vic, 25 de gener, festa de la Conversió de Sant Pau, de 1911.

ÎNDEX

LA PAGESIA CRISTIANA 7

I. Motius d'especial propensió als agricultors . . 8
II. Admirable constitució de les cases de pagès catalanes 9
III. La seva influència moral i religiosa 13
IV. La seva força social 15
V. Harmonia de la vida agrícola industrial . . . 18
VI. Relacions del pagès amb Déu, amb la naturalesa i amb els demés homes 23
VII. Integral constitució de la família agrícola . . 25

LA IMMACULADA CONCEPCIÓ 33

I. Anunci de l'any jubilar 34
II. Maria és l'alegria, la força i l'amor 35
III. Maria és la puresa 36
IV. Oficis maternals de Maria Immaculada . . . 39
V. Maria, sol que illumina, escalfa i purifica . . 42
VI. Maria en el segle XX 44
VII. Les festes jubilars 46
VIII. Peregrinació a Montserrat 49

L'ÚNICA EFICÀCIA 51

I. El cas Newman demostra que no han variat els camins d'anar a Déu 52

II. La literatura pseudo-mística equivoca el camí 56
III. La pau i consistència de tot està en l'harmonia de lo temporal i lo etern 60
IV. Eficàcia de la idea d'eternitat 66
V. La pseudo-mística no té la sabiduria . . . 70
VI. La verdadera sabiduria està en la possessió de la veritat 73
VII. Les Sagrades Escriptures són el tresor de l'Eterna Sabiduria 76

GRÀCIA D'UNA DONA 80

I. Significació de l'any jubilar de la Immaculada 81
II. Maria ha segut, en els temps moderns, el sosteniment de l'esperit catòlic 83
III. Maria regna per la seva gràcia 86
IV. La gràcia de Maria serà la restauració social 91
V. Manera pràctica de celebrar el jubileu marià 95

L'ELEVACIÓ DEL POBLE, O SIA, LA DEMOCRÀCIA CRISTIANA 99

I. La Iglésia i les formes socials 100
II. Sols l'Evangeli té una filosofia social . . . 102
III. La Democràcia és una qüestió d'esperit . . . 104
IV. La Democràcia socialista 105
V. La Democràcia cristiana 107
VI. Tradició democràtica de la Iglésia 110
VII. El Sacerdoci i la Democràcia 113
VIII. El Sacerdoci, institució eterna, i el Sacerdot, home del dia 116
IX. Doctrines democràtiques de la Iglésia . . . 119
X. La Llei Natural davant de les dues Democràcies 123
XI. L'elevació cristiana i la nivellació socialista . . 131
XIII. L'elevació de l'esperit i el millorament material 135

BEATIFICACIÓ DEL MÀRTIR PERE ALMATÓ, FILL DE LA DIÒCESI 140

I. La bona nova 140
II. Glòria en nostres màrtirs 142
III. La festa de beatificació 143

EL MISTERI D'INIQUITAT 146

I. Els atemptats anarquistes 147
II. Hipocresia de la secta 149
III. El misteri d'iniquitat 150
IV. Cal salvar la societat 153
V. Les armes són la caritat i el sacrifici . . . 154
VI. La Musa de l'anarquisme 157
VII. La pedra fonamental és Jesucrist 157

LA CONFESSIÓ DE LA FE 161

I. Fam i set espiritual que devora al món . . 162
II. Aquesta fam i set han de tenir una satisfacció espiritual 165
III. La Fe és la fórmula de la Vida 168
IV. Vanitat dels intellectuals en voler ensenyar la Vida 174
V. Valor just de la ciència en la conquesta de la Fe 177
VI. La Fe és obra de l'Esperit de Déu 180
VII. La Confessió externa de la Fe 184
VIII. La Confessió perfecciona la Fe i l'home . . 187
IX. La Confessió de la Fe és el gran certamen dels segles 191

CONDUCTA DELS OBRERS CATÒLICS EN LES CIRCUMSTÀNCIES ACTUALS 196

I. L'únic Mestre dels cristians 196
II. Fermesa en la confessió de la Fe 198

III. Respecte a l'autoritat i a la propietat . . . 200
IV. Orientacions per a la lluita de la vida . . . 204
V. La caritat cristiana 208

EL NOSTRE PA DE CADA DIA 212

I. Un cas de l'acció íntima de l'Esperit Sant en la Iglésia 213
II. Jesucrist curarà la debilitat moderna . . . 214
III. L'aliment espiritual ha d'ésser l'Eucaristia . . 216
IV. La nodrició ha d'ésser freqüent 218
V. La voluntat de Jesucrist 220
VI. La tradició de la Iglésia 221
VII. El Decret del Papa 224
VIII. Prescripcions del Bisbe 226

EL MISTERI DE LA SANG, O SIA, MÀRTIRS I ANARQUISTES 231

I. Glorificació d'un Màrtir 232
II. El Martiri dins de la jerarquia divina i humana 234
III. Els home sde la Veritat i els homes de la Mentida 238
IV. Jesús i l'Anarquisme es contraposen com un Sí i un No 241
V. Virtut de la Sang segons l'instint humà i segons la Revelació 243
VI. La Sang de Jesucrist 247
VII. El Martiri en la jerarquia de l'amor . . . 249
VIII. Eficàcia i fecunditat del Martiri 252
IX. Els Màrtirs i els Anarquistes 255
X. Glorificació del Martiri en nostres dies . . . 256

LA CAIGUDA DE LA FRANÇA CRISTIANÍSSIMA 260

I. La persecució de la Iglésia de França . . . 261
II. Un nou cant del poema del Cristianisme . . 264

III. És una verdadera persecució religiosa . . . 266
IV. Fruits i víctimes de la persecució 268
V. La glòria del martiri i la selecció dels elegits 272
VI. Oració i penitència davant de la persecució . . 277
VII. Conservem la nostra fe 281

LA LLEI DE LA CREENÇA 286

I. Idolatria i Revelació 287
II. La Revelació es completa en Jesucrist: és, doncs, immutable 291
III. La doctrina evangèlica és la sabiduria universal 294
IV. O la Fe o la Idolatria 297
V. O el culte de la Veritat o el culte de la mentida 266
VI. La Llei de la Fe és Llei d'Amor 302
VII. La Llei de la Fe és Llei de Gràcia 304
VIII. L'instint de Creença requereix la Llei de la Fe 305
IX. Necessitat del magisteri de la Iglésia . . . 309
X. La Fe és la base de les grans personalitats . . 313
XI. La sabiduria profètica i la sabiduria acadèmica 316
XII. La Fe, fórmula de la vida 319

LA VIDA 325

I. Els modernistes pretenen ensenyar-nos la font de la vida 326
II. El verdader i el fals concepte de la Vida . . 328
III. Els modernistes desfiguren doctrines eternes 333
IV. Confusió entre la Vida divina i la Vida humana 337
V. En el món no està la plenitud de la Vida . . 340
VI. Aquesta Vida ni és un frenesí ni una platxèria; és una lluita 343
VII. La Llei de plenitud de Vida no està en l'home 346
VIII. La verdadera Llei de la Vida 350
IX. Unitat de la Vida universal 352
X. La Vida no és un problema sinó una realitat 355

XI. El dolor i el plaer dins la Llei de la Vida . . 359
XII. Jesús és la font de la Vida; Maria, sa dolçura 361

DEL CAMÍ DE SALVACIÓ 368

I. Crida a reflexionar en el Camí de Salvació . . 369
II. El primer pas és la Fe 370
III. El segon pas és l'Esperança en Déu remunerador 374
IV. Els escrits dolents són un gros entrebanc . 376
V. El viàtic de la jornada és la Comunió . . . 378
VI. Els auxilis són l'Oració i la Penitència . . 381

LA VICTÒRIA DEL BRUC 384

I. Significació de la batalla del Bruc 385
II. En ella venceren la Religió, la Pàtria i la Família 387
III. Fou una batalla d'esperit 390
IV. És una apologia de la Iglésia i de les bases socials 392
V. És el símbol de l'esperit de Catalunya . . . 395
VI. Deprecació a la Verge de Montserrat . . . 397

EL MES DE MARIA I EL JUBILEU DE LOURDES 399

I. Els miracles de Lourdes 400
II. La Verge, destructora de totes les heretgies 403
III. Misteri tancat en el triomf d'una Dona . . 406
IV. Insuficiència humana per a salvar-nos . . . 408
V. Lourdes és una apologia de la Mare de Déu 411
VI. Manera de celebrar el jubileu 412

CONTRA LA BLASFÈMIA 416

I. Creuada contra la blasfèmia 417
II. La gran arma és el temor de Déu 418

III. Degradació del blasfem 422
IV. Malícia de la blasfèmia 425
V. Ordenacions pràctiques 427

ORIENTACIONS SENSE ORIENT 430

I. Febre moderna d'orientacions 431
II. Les orientacions modernes degraden l'home i el fan idòlatra 433
III. Orientació de la Llibertat i de la Ciència . . 436
IV. Orientació del Laïcisme 440
V. Orientació de la Cultura i de la l'Estadisme 445
VI. L'Orientació cristiana és harmònica . . . 449
VII. L'Orientació cristiana és infinita 452
VIII. Jesucrist és l'Orient; fora d'Ell no hi ha orientació 457

L'AMOR TÍPIC 462

I. L'Amor és la vida cristiana 643
II. El dimoni pretén secularitzar l'Amor . . . 465
III. El Laïcisme mata l'Amor; el Cristianisme el fa llei universal 468
IV. L'Amor cristià és més estètic i més humà . . 472
V. L'Amor típic és el Cor de Jesús 474
VI. El Cor de Jesús, Model de l'Amor nostre . . 475
VII. Jesús, Mestre de l'Amor 479
VIII. Jesús, Ordenador de l'Amor 481

LA GLÒRIA DEL MARTIRI 485

I. El Martiri és llei i glòria de la Iglésia . . . 486
II. Lo de juliol fou una verdadera persecució cristiana 489
III. Misteri de la persecució del Mal contra el Bé 492
IV. Els Màrtirs donen testimoni de la Veritat . . 495

V. Misèria dels perseguidors i dignitat dels Màrtirs 497
VI. Màrtirs de Jesucrist i del Poble 500
VII. Triomf de Jesucrist i victòria dels Màrtirs . . 502

L'ATLETISME CRISTIÀ 509

I. Què és aquest món? 510
II. Nostra vida interior 511
III. Treball i lluita 515
IV. Les concupiscències 519
V. Jesucrist és l'atleta típic 522
VI. Les grans lluites són espirituals 524
VII. Força triomfal de la gràcia 529
VIII. Origen d'aquesta força 534
IX. L'arma de l'atleta és l'amor 536
X. Nostre campament 541
XI. Lluita entre la vida i la mort 545

PA D'ÀNGELS 550

I. L'Eucaristia, centre de la vida cristiana . . 551
II. La humilitat és la disposició essencial eucarística 556
III. La penitència i la Comunió 561
IV. La immortalitat de l'home i la unitat del llinatge 564
V. La interna restauració de l'home 568
VI. Eficàcia per a nodrir i fer àngels 572
VII. La Comunió dels nens 576
VIII. El Congrés Eucarístic de Madrid 580

Darrers volums publicats:

34. JOAN BONET I BALTÀ, **L'Església catalana de la Il·lustració a la Renaixença.** 1984. 776 pp., 43 làmines.
35. JORDI RUBIÓ I BALAGUER, **Història de la literatura catalana, I.** 1984.
36. JOSEP TORRAS I BAGES, **Obres completes**, vol. I. 1984. 720 pàgines.
37. JORDI RUBIÓ I BALAGUER, **Ramon Llull i el lul·lisme.** 1985. 464 pp.
38. ALBERT BALCELLS. **Rafael Campalans, Socialisme català.** 1985. 448 pp.
39. JOSEP TORRAS I BAGES. **Obres completes**, vol. II. 1986. 720 pp.
40. JORDI RUBIÓ I BALAGUER. **Història de la literatura catalana, II.** 1985. 268 pp.
41. CONXITA MIR. **Lleida (1890-1936): Caciquisme polític i lluita electoral.** 1985. 780 pp., quadres estadístics, mapes i 37 il·lustracions.
42. JORDI RUBIÓ I BALAGUER. **Vida española en la época gótica.** 1985. 296 pp., 52 làmines.
43. **Actes del IV Col·loqui d'estudis catalans a Nord-Amèrica.** 1985. 360 pp.
44. **Estudis de literatura catalana en honor de Josep Romeu i Figueras,** Vol. I. 1986. 464 pp.
45. **Estudis de literatura catalana en honor de Josep Romeu i Figueras,** Vol. II. 1986. 420 pp.
46. Centre d'Estudis Comarcal del Baix Llobregat. **Guerrilles al Baix Llobregat. Els «carrasquets» del segle XVIII, i els carlins i els republicans del segle XIX.** 1986. 876 pp.
47. LLORENÇ FERRER I ALÓS. **Pagesos, rabassaires i industrials a la Catalunya central (segles XVIII-XIX).** 1986. 782 pp.
48. **Actes del VIIè. Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes.** Tarragona-Salou, 1-5 octubre 1985. 1986. 768 pp.
49. JOSEP M. SOLÉ I SABATÉ - JOAN VILLARROYA I FONT. **Catalunya sota les bombes (1936-1939).** 1986. 376 pp.
50. JOSEP TORRAS I BAGES. **Obres completes**, Vol. III. 1987. 776 pp.
51. JORDI RUBIÓ I BALAGUER. **Història de la literatura catalana,** III, 1986. 520 pp.
52. PHILIP D. RASICO. **Els menorquins de la Florida.** 1987. 372 pp.
53. JAUME CODINA. **Els pagesos de Provençana (984-1807),** Vol. I. 1987. 598 pp.
54. IGNASI TERRADAS I SABORIT. **El Cavaller de Vidrà.** 1987. 404 pp.
55. JAUME CODINA. **Els pagesos de Provençana (984-1807),** Vol. II. 1987. 640 pp.
56. JOSEP TORRAS I BAGES. **Obres completes**, Vol. IV. 1987. 772 pp.
57. **Sant Just Desvern, un paisatge i una història,** 1987. 608 pp.
58. JORDI RUBIÓ I BALAGUER. **Història i historiografia.**
59. **Miscel·lània Moreu-Rey,** Vol I.
60. JAUME CODINA. **Els pagesos de Provençana (984-1807),** Vol. III. 1988.
61. M. DOLORS IVERN. **Esquerra Republicana de Catalunya (1931-1936): Estructura i organització.** 1988.
62. MANUEL LLADONOSA I VALL-LLEBRERA. **Catalanisme i moviment obrer: el CADCI entre 1903 i 1923.** 1988.